GretagMacbeth™ ColorChecker Color Rendition Chart
inches
centimeters
D50 Illuminant, 2 degree observer
Density
Golden Thread
Colors by Munsell Color Services Lab
Dan Williams

1
3

121

Ouidius:

Fallere credentē non est operosa puellam.
Gloria, simplicitas digna fauore fuit.

Chronica
Brunn 1488

R121
THE GIFT OF
LESSING J. ROSENWALD
TO THE LIBRARY OF CONGRESS

Incunabula
Thurocz

Ad egregiū dñm Thomā de drag pſonalis p̄ſentie ſereniſſimi p̄incipis dñi Mathie: hūgarie: bohemie ⁊c̄ regis Auſtrieqz ducis cancellariuz ꝓfatio magiſtri Johānis de thwrocz: in p̄imū libꝝ Chronice hungaroꝝ foeliciter incipit.

Agi otio hijs annis nobis eque ſimul torpentibus varij rerū ordines cū inter occurriſſent ſuaues interdū lites media inter colloquia ſurrexere ⁊ leuia diſputationū ſepius emerſerūt iurgia. Dū rebus hūgarice natiōis de p̄imeuis deqz pte mūdi que hungaros aut germia uit aut in hāc regionē que antiquit⁹ pannonia: nūc vo hungaris ab eiſdem hūgaria dicta eſt fudit: varijs vtamur ſentētijs: experiēdi tandē gr̄a placuit duduz ſuper hijs rebus contextas reuoluere hiſtorias. Quas equidē dū diligenti lectiōe pluſtrauim⁹ multa in eiſdez de pte mūdi ſcitica vnde ⁊ hūgari emerſiſſe phibentur aut obmiſſa aut neglecta ſeoꝛſūqz alioꝝ autoꝝ a poſitiōibus ꝓſcripta appare bāt. Ēnūero ⁊ magni regis Atile geſtaꝝ gloria rerū ſtili paruitate cōp̄ehenſa digno laudū p̄conio nō min⁹ quaſi ſubticere videbaī: nec crimīe de hoc hūgaroꝝ vetuſtas arguēda eſt: qō ſuaꝝ recoꝛdia rerū altrū obliuiōis īpelagus defluere p̄miſit hoc genus hoiuz ipſaꝝ etate reꝝ armoꝝ potius ſtrepitu q̄z lr̄aꝝ ſciētia vacabat. Nam ⁊ hoc nr̄o euo p̄s natiōis eiuſdem quedā trāſiluanis regni poſita in hoꝛis caracteres quoſdā ligno ſculpit ⁊ talis ſculpture vſu lr̄aꝝ ad inſtar viuit: externaꝝ nationū īuidiā exactis p̄ ipſū Atilā regē victoꝛijs ꝓdignū p̄conij ſubtraxiſſe ſtilū ⁊ eidem regi Atile gloriā imp̄ialis noīs demiſſe puto: neqz p̄ ipſū geſtarū rerū indecus quidpiā p̄terq̄z illatas p̄ ipſū eis miſerias planctuoſi carmīs ad inſtar ſcripſiſſe īueniūt. Ūñ paulns oroſij ſuarū vltimo libꝛo hiſtoriaꝝ: hunoꝝ de eruptiōe mentiōez faciēs. Tredecimo inquit āno impij valentis radix illa miſeriaꝝ noſtra rū copioſiſſimos ſimul frutices germīaut. Ēt anthoni⁹ florentinus archiepūs in ſcōa p̄te ſui chꝛonici opis ipſa ait gentis barbaries me ſilere faceret niſi illud famoſū galliaꝝ ⁊ italiaꝝ excidium

a z

Iſte liber ē Monaſterij Cruciferorum Thome apoſt. Tauū ⁊ Regin. 2nd p. Vienn.

me loqui cogeret: nemo mũdanã miseria absq; aliena adeptus ẽ gloriã: ninus assyrioꝝ rex regna qđ in aliena violẽtas iniecit manus vniuersaꝝ originez hijstoriaꝝ pepit: ⁊ nisi quõdã agamenõ grecoꝝ impator troijanũ ilion euertissz: magn⁹ quoq; alexãder tristib⁹ armis orbez vastasset: illoꝝ noĩa pit̃ cũ corpib⁹ cecidissẽt Sciticas igit̃ ptes regis quoq; atile euũ igentiũ facinoꝝ p̃ magnitudĩe imortalitate dignũ ampliori stilo vt describerẽ sil̃q; ⁊ subsequẽtiũ hũgarie regũ hijstorias olim editas pcursitarẽ ⁊ ĩ illis siquit negligẽtia scriptoꝝ viciassz: castigarẽ tuis aĩat⁹ psuasionib⁹ rem meis virib⁹ haud parẽ agredere p̃sũpsi. Dulce enĩ tuũ ⁊ admodũ delectabile eloquiũ me vicit: q̃zuis tãtaꝝ magnitudo rerũ maiori sit digna vate: tua tñ psuasio cũ erga me vim hẽat mãdati tibiq; nõdũ psuadẽti parueriz psuadẽti eo magis oẽm vim meaz dedicaui. Enĩuero in p̃sumẽte vt arbitror hec p̃sũptio ĩuidia auctrice ludibriũ piet: ⁊ lingua que pcere scit nemĩ in detractiõem illi⁹ dissoluet̃: noscim⁹ inquiẽt hũc hoĩez verũ quidẽ iuxt̃ euãgelicã lectiõez nullũ sua acceptat p̃ria cũ tñ reb⁹ ĩ hijs ex me feceri nihil veteres ĩ oĩb⁹ secut⁹ sũ hijstorias ⁊ sentẽtias autoꝝ transgressus sũ ĩ nullo: ptes quidẽ scitie ⁊ illaꝝ sytuz atile quoq; regis gesta pl̃ib⁹ cronicꝭ opib⁹ ea ꝓpt̃ ĩdagatꝭ stilo paulo ãpliori q̃z priores hũgaricaꝝ historiaꝝ efficerãt autores illoꝝ vndiq; positões int̃miscẽdo: ꝯscribere ac cet̃oꝝ diuoꝝ hũgarie regũ hijstorias debilis mei opis ĩfra limites puta quõdaz karoli regꝭ nequit̃ int̃fecti mis̃abile vsq; ad carmez q̃ntum mei est ingenij diligent̃ castigare curaui: altiusq; istud alta me iuuẽt ordinare numĩa celi. Tu quoq; suscipe nautã altas pelagi voragines absq; temone tẽperieq; ratis ac remigis officio tua ad d̃sideria sulcantez: suscipe nõ oĩ tue tantũ volũtati satisfacere volẽtem: ⁊ suscipe me nõ ex me sz ex veteꝝ has res describentiũ volumib⁹ autoꝝ gratũ velut florez viridib⁹ lectũ de cespitib⁹ tue offerentez dñatiõi vale.

Lim antiq̃ autoꝝ vetustas hunorũ- Soliloquiũ.

siue hũgaroꝝ diuersimode origiuẽ descripsisse ĩuenit̃: quibus tã mod̃noꝝ q̃z p̃t̃itoꝝ tpm hoĩes diuersos sensus acomodãtes nõ pua ĩ hac re discrepatõe fore: duo enĩ volumĩa cronici operis ꝓpaginez sil̃q; ⁊ gesta illoꝝ elucidãtia: a cet̃is autorib⁹ ac etiã in scipsis maxĩe ĩ declaratiõe illoꝝ germĩs desidẽtia: tpib⁹ quon

dñ dnoꝝ karoli ⁊ lodowici hũgarie regum vt dici ꝑsumit̃ edita repiũt̃: quoꝝ altes ſup libro geneſ. x. altes ſup. xj. caplis ſuas fundauert origies: cũ aũt huic qđ ꝑ diluuij vindicta vniuerſa caro a noe ⁊ eiꝰ filijs puta: ſem: cham: ⁊ iaphet: nouã recepit generatiõem vniuerſalis chriſtiãe religiõis natio cedat: alienaꝝ ꝑter hũgaricã qđ volumibꝰ ĩ ciſdez declarauerũt generatiõez ſupfluitati potius q̃z neccitati aſcribi ꝺbere dinoſcit̃: vñ ne ipſe ex ſe huic opi quidpiã addiſſe reprehẽdã illoꝝ ſequẽs voluminuz autores meis ꝓpoſitis idez principiũ pono.

Exordiũ narratiõis ĩ primã ptẽ chronice hũgaroꝝ

Ee ſũt generatiões noe ⁊ filioꝝ illiꝰ ſem cham ⁊ iaphet de quibꝰ poſt diluuij cladez. lxx. due generatões puta de ſem xxvij. de cham. xxx. ⁊ de iaphet. xv. ꝓceſſiſſe phibent̃: hee generatiões diſſemiate ſũt ĩ orbe terraꝝ ⁊ ſcõm quoſdam ſem aziam cham affricã ⁊ iaphet ewropã ſortiti ſũt. Scõm vo hieronimuz de hebraicis queſtionibꝰ necnõ ⁊ ioſephũ filij iaphet poſſediſſe dicũt̃ ſeptentrionalez regionẽ a thauro ⁊ imano mõtibꝰ ſcitie vſqz ad fluuiũ thanaij qui eãdẽ mediã ſcindit: vñ primꝰ filiꝰ iaphet gomor a quo noiati ſũt galatee poſtea galici quoſ nra etas a quodam frãcone filio olim paridis filij priami ylium regis troyano rũ: duce videlz eoꝝ denoiatos frãcos vocat: hic franco pꝰ troya ne vrbis excidiũ in pãoniã que olim magni alexãdri euo ſupior grecia vocabat̃ magno cuz populo veniſſe ⁊ ſub mõte ſycan ſecꝰ fluuiũ hyſter qui ⁊ danubiꝰ dr̃ ciuitatẽ ampliſſimã edificaſſe ⁊ illi nomẽ a mõte ſycan ꝓdicto ſycãbriaz ĩpoſuiſſe: ⁊ tandez orientaliũ metu nationũ abinde ad ptes occidentales declinaſſe ⁊ regionez circa fluuiũ ſycana occupaſſe illãqz a ꝑfato frãcone duce eoꝝ franciã appellaſſe ⁊ regiõe in eadez ciuitatẽ ꝓdidiſſe ⁊ illã in mẽoriaz patni nõis paris denoiaſſe tradit̃: ſcõus filiꝰ iaphet magog a quo deſcenderũt ſcite ſcõm ſcũm hieronimũ ⁊ madaij a quo dicti ſũt medi iauan a quo greci ⁊ tubal a quo deſcenderẽt hiſpani ⁊ moſoh a quo deriuati ſũt capadoces: vñ ⁊ nũc hñt ciuitatez noie meſechab ⁊ thyras a quo nomiati ſũt traces: gomor aũt genuit aſcuech a quo troyani: iauan genuit eliſa a quo eliſei: ⁊ poſtea colides ⁊ tharſis a quo cilices deſcẽdiſſe phibent̃: vñ ⁊ nũc ciuitas illoꝝ metropolis hoc vocabulo tharſis denomiat̃: in hac ciuitate

natus fuit btūs paul⁹ apl'us ꝓut habet̄ ī actib⁹ apl'oꝝ capl'o xxj.
Et subdit btūs hieronim⁹ ab hijs inquit diuise sūt īsule gentiū in
regiōib⁹ suis vnusquisqꝫ scdm linguā suā ⁊ familias suas ī natio
nib⁹ suis: qd̄ dictuꝫ ipse btūs hieronim⁹ anticipasse īuenit̄: nam
hoc postea tpe ꝯfusiōis līguaꝝ actū ē. Filij aūt cham chus a quo
⁊ ethiopes vñ ī hebreo ethiopes chus noiant̄ ⁊ mesarijm a quo
egyptij ī hebreo enī egypt⁹ mesarī dr̄ phuth a quo phuthei: est
enī in illoꝝ regiōe fluui⁹ quidā qui etiā mō phuth vocitat̄ ⁊ cha-
nan a quo dicti sūt chananei quoꝝ t̄ra postea filijs isrl' data fuit.
Filij autē chus saba a quo sabei: eiula a quo gentiles ⁊ sabbata a
quo sabbatani ꝓcessisse ꝑhibēt̄: ex his postea lōgeui eui irremi-
niscibilē seculoꝝ ꝓpt̄ vetustatē mutata sūt pl'ima: pauca si que in
se vel in sibi simili aut ꝓpinquo ꝑmāserūt. Et iteꝝ subiūgit btūs
hieronim⁹: porro chus genuit nemroth: iste nemroth fuit qui in
duxit posteritatē noe ad difficādū turrī ⁊ ciuitatē ꝯt̄ dñm: vñ io-
seph⁹ ī libro de antiq̄tatib⁹ reꝝ: dū īquit p̄scripte trib⁹ sem chaꝫ
⁊ iaphet vna ⁊ eadē hebraica vterent̄ līgua ducētesimo prīo post
diluuiū āno nemroth gigas cepit turrī ꝯstruere cuꝫ oī cognatiōe
sua ꝑiculū diluuij attēdendo vt si ꝯtingeret diluuiū it̄ari turris in
refugio vltiōis euadere possēt iudiciū: dinini tñ iudicij sētētia cui
hūan⁹ nō valꝫ resistere ītellect⁹: sic illoꝝ mutauit ⁊ ꝯfūdit loque
lā vt ꝓxim⁹ a ꝓxīo nō intelligeret̄: tandēqꝫ ope nō ꝯsumato in
diuersas dispsi sūt regiōes. Hāc grandē ⁊ cūctis scl'is admirādā
turris edificatōem alij int̄ nubiā ⁊ egyptū fuisse ac illi⁹ antiq̄lia ꝑ
hos qui ab inphis ī alexandriā irēt vsqꝫ hodie cerni: alij v̄o ī cal
dea ad flumeꝫ ewfraten illo videlꝫ ī loco vbi postea multas post
etates semiramis cūctaꝝ famosissima regīaꝝ vrbeꝫ illā celeberri
mā Babiloneꝫ primi īpij genitricē ꝯdidit extitisse: ⁊ a babel tur-
ri quōdā ꝓpt̄ ꝯfusionē līguaꝝ denoīata nō tātū solaꝫ ciuitatē sed
⁊ caldeā ipsaꝫ totāqꝫ assyriā ⁊ mesopotaneā magnā ꝓpt̄ īpatoꝝ
illā īhabitantiū facinoꝝ gl'iam babilōis nomeꝫ accepisse tradūt.
Multa ⁊ admiratōe digna hui⁹ vrbis de ꝯditiōe ⁊ edificio ethesi
os ⁊ clitharc⁹: iteꝫ erodot⁹ necnō dyodor⁹ sicul⁹ scripsere q̄ post
modū ꝑ quosdā turri p̄notate appropriata īuenient̄: in vno eniꝫ
dictoꝝ duoꝝ voluminū iosephū referre posuerūt: qd̄ nemroth ī
turri ipsa ex auro purissimo deoꝝ fecissꝫ templa palacia ex lapidi

bus p̄ciosis edificasset ⁊ colūnas aureas in illis erexisset: plateasq; illi⁹ diuersi coloris lapidib⁹ pauimētasset cui haud adhibēda est fides: nā p⁹ nō diu tūc p̄teritū vniuersale diluuiū nōdū tantū auri ī vsu fuisse credi pōt qd̄ de illo ⁊ tēpla edificare ⁊ colūne erigi potuissent ⁊ nec tūc deoꝝ erat cult⁹ quib⁹ ipsa tēpla edificari debuissent: cū multa p⁹ secl'a rex assyrioꝝ Ninus defūcto belo rege p̄re suo in illi⁹ mēoriā ⁊ ꝓ sui ꝯsolatōe ex auro p̄ri sil'e fecisse simulacꝝ: illudq; tā ipse coluisse q̄; etiā cūctū sui regni ꝑ ppl'; coli mādasse ⁊ nō p⁹ multū tp̄is ī illud simulacꝝ īmūdū spūm ītrasse ⁊ petentib⁹ respōsa exhibuisse: exīdeq; cūctā idolatrie ꝑniciē originē cepisse multe doceāt scripture. Tādeꝫ sequit' ⁊ turris ipsa in q̄dꝝ subleuabat' ab vno angulo in aliū hn̄s lōgitudinis passuū mille xv. latitudīs totideꝫ: q̄ntitas v̄o altitudīs finita erat nōdū s; illorū ꝓposito lunarē vsq; ad circulū subleuari debebat: grossitudo aūt fūdamenti trecētoꝝ erat passuū: paulatī quidē subleuādo artabat' vt p̄eminēs pōd⁹ grossitudo fūdamenti leui⁹ sustinēt. Et rursus ī genesi capl'o vbi supra dr̄: ipse videlꝫ nemroth cepit esse potens in t̄ra nā ꝑ potentiā alios sibi subiugabat ⁊ ad turris op⁹ nolentes cōpellebat ⁊ id̄o subiūgit': ⁊ erat robust⁹ venator. i. op p̄ssor hoīuꝫ corā dn̄o: ⁊ exinde ꝓuerbiū illud exiuit q̄si nemroth dū enī postea aliquis oppressor hoīuꝫ videbat' dicebāt illū alter nemroth vel sil'is nemroth: fuit aūt scd̄m scūm hieronimū iniciū regni ei⁹ babilon ⁊ in t̄ra sennar.

De gn̄atiōis hunorū siue hūgaroꝝ origine.

Unc nemroth quidā voluerūt hunoꝝ siue hūgaroꝝ fuisse ꝓthoparentez: nā ī vno dictoꝝ voluminū positū est qd̄ nemroth gigas p⁹ linguaꝝ ꝯfusionē in t̄rā eiulak que nūc ꝑsyda vocaret' ītrasset ⁊ ibi ex ꝯiuge sua enech vocitata duos generasset filios quoꝝ alt' hunor alt' v̄o magor denoīati extitissent: ex quib⁹ tādeꝫ vniuersi huni siue hūgari ipsoꝝ generatiōis recepissent ꝓpagineꝫ: dr̄ etiaꝫ qd̄ ideꝫ nēroth pl'es p̄ter enech vxores habuisset: ex quib⁹ p̄ter hunor ⁊ magor pl'es filios ꝓcreasset: hij ⁊ eorūdeꝫ posteritates ꝑsydē regionem p̄dictā inhītarent statura ⁊ colore sil'es hunis tātūmō in loquela velut saxones ⁊ turringi modicū differētes. In alt'o aūt voluminū p̄dictoꝝ subdit' ꝙ hunor ⁊ magor p̄res hunoꝝ siue hūgaroꝝ nō fuissēt filij nēroth qui fuit fili⁹ chus qui fuit chaꝫ qui fuit a noe

genitore suo maledictus: tũ ex eo q̃ ipse nemroth nũq̃z iuxt̃ fluui
um thanai hĩtasset: tũ vo q̃ ut supra dictũ est qđ a magog filio ia-
phet descẽdisset scite ꝛc. Nã subdit ibidẽ ergo iquit vt sacra scrip
tura ꝛ sci doctores dicũt hũgari descẽderẽt a magog filio iaphet q̃
p9 diluuiũ ãno quiq̃gesimo. viij. put scũs sigilbt9 epũs anthyo
theti9 i chronica oriẽtaliũ nationũ refert ĩtrauit trã eiulak ꝛ ex cõ
iuge sua enech gẽnit hunor ꝛ magor supradictos a quib9 huni et
magyari generati ꝛ denoiati fuissent. Aliud caplm de eo
Athonin9 aũt florentin9 archiepũs dem tractatu.
de quo supi9 mẽtiõez me fecisse recolo: sigilbertũ ꝛ vincen-
tiũ scquẽs in scda sui cronici opis pte hunor̃ originẽ i antiquorũ
historijs se sic legisse põit. Silimer iquit rex gothor̃ al's getha.
rũ fili9 magni Saderici p9 egressũ sycãtie isule scitie iã quito lo-
co tenẽs pricipatũ: cũ trãs scitic cũ sua gẽte itrasset q̃sdã magnas
mulieres in ppło repisz q̃s ꝑmõe gethyco alirũnas vocassẽt eaſ
qz hñs suspectas ȯ medio sui pturbasz lõgeqz ab exercitu suo fu-
gatas in solitudie coegisz errare q̃s tandẽ siluestres boies: quos
nõnulli faunos sicarios vocãt: qđ gen9 quõdã scũs anthoni9 dũ
heremi puagabat solitudinez obuiasse legit: cum deserti per de-
uia errarere vidisset i illar̃ ãplexus piterqz ꝛ coitũ se comiscuisset
Exhicqz hoc ferocissimũ ac pauẽduz ꝛ tribile hoĩuz gen9 edidis-
sent qđ primũ int̃ meotidas paludes fuisset: cũqz in gentẽ creuis-
sent mox i vicinor̃ agros se igerentes vastitates edidissẽt: obstã-
teſqz quos forsitã ferro nõ supasset sui vult9 tribilitate fugassent:
qui ꝛ i pignora sua prĩa die nata deseuissent: nã maribus ferro ge
nas secassent vt añq̃z suauia lactis nut̃mẽta ꝓciperent vulneris
cogerent̃ subire tollerãtiã: tali ergo iquit stirpe ꝓcreati huni exi-
gui quidã forma sz arguiti morib9 expediti ad equitandũ ꝑmtissi
mi scapulis lati ac arc9 sagittasqz tractare pati: cernicibus firmi ꝛ
supbia sp erecti cũctis vicinis gentib9 horrori pit̃ ꝛ formidini erãt
Hec anthoni9. Jordan9 aũt ꝛ quidaz alij hunos ab incubis de-
monib9 ꝛ quibusdã mulierib9 originez sũpsisse dixere: iuidia au-
ctricc iordanis hac ducit̃ sentẽtia: nã cũ gothor̃ de genere: quos
hũgari ꝑprijs expulere de sedib9: suã ducat originez: ꝓgenito-
rũ iuriãqz p̃ corde ferens hoc obprobrio hunor̃ affecisse gene-
ratiõem credi põt: sacra etiã hãc sentẽtiã reprobat scriptura. Cuz
enãgelice lectiões nostr̃ canãt ꝓtulisse saluatorẽ: qđ enĩ inquit ẽ

de carne caro est quod ãt de spũ ẽ spũs est: ⁊ rursus spũs carnez et ossa nõ habet. Contrariũ igit veritati ⁊ credere est erroneũ vt spirit⁹ quib⁹ naturalia que vim ⁊ officiuz hñt generãdi ꝓcessa nõ sũt generare possent. Dioder⁹ vo sycul⁹ scitarũ gentẽ apud araxim flumen originez habuisse quamqz ab initio ac modice tre cultricẽ fuisse: deinde rege nactã potenti ⁊ bellicoso ac militari vtute ꝑcipuo patriã ampliasse mantanã vsqz ad caucasuz campestrẽ vero vsqz ad occianũ scyticũ ⁊ paludez meotidez flumenqz thanaim sui historici laboris ẽtio in libro posuit: ⁊ tã ipse diodor⁹ ibidem q̃m herodot⁹ in sua chronica libro q̃rto fabulã inducũt quandam dicentes. Quod cuz olim hercules: prior illo qui postmodum res troyanas turbauit: gerionis vaccas custodiuissz ⁊ in terrã q̃z nũc scitiam vocãt tũc oino desertaz ocueniissent. Deprehẽsus tandez vehemẽti pluuia ⁊ gelu substrata sibi pelle leonina obdormiuisset. Iterim aũt eque illius a curru ꝑ pascua errãtes disparuissent qui exꝑgefactus omnẽ illam regionẽ plustrãs easdez nõ inuenisset: vltimatiz cũ in terram quandaz que hylea dr̃ deueniisset ibidẽ quandã vginem de telure natã aucipitis nature hũane videlz ac serpentine supra femora quidã femiaz inseri⁹ aũt viperã repisset: eamqz ꝓspicat⁹ atqz admirat⁹ si alicubi suas vidisset eq̃s interrogasset: illa se easdez scire sz iterim donec cũ ipsa cõcuberet ipsas sibi reddere nolle rñdisset. Hercules igit sub ea mercede cũ illa cõcubuissz. Illa vero cum hercule ampliori cupiens vti concubitu eidem equas non restituisset donec ab illo se grauidaz comperisset: tandem restitutus herculi equis mulier illi dixisset: has ego tibi equas que huc venerant seruaui. Tu quidem mihi serua cũ ius illarum ꝑmiuz persoluisti: concepi enim ex te filios tres qui vbi nati fuerit ⁊ adoleuerit ꝺ illis quid sim factura mihi dicito an hic debeãt hre domiciliũ: ipsa enĩ h⁹ regiõis teneo ipiũ an illos ad te mittere debeã qui pr̃ illox es cui hercules arcũ vnuz: duos enĩ deferebat: ac baltheũ ad cui⁹ cõmissurã aurea depẽdebat fiala dediss ⁊ ante q̃z illi hec dona assignasset arcũ tetendisset ⁊ baltheo se ꝑcinxisset. Dixisetqz illi quẽ illox hũc arcũ ita tendẽtem ⁊ hoc baltheo sic vt me ꝑcictum videris eum tu regiõis isti⁹ icolam effice: qui aũt his opibus que ipse ꝑcipio ipar erit illũ ablegabis: his igit locut⁹ hercules abisset. ꝓ⁹ hoc enixa mlier illa

filijs vni agathirso alteri gelono nouissimo aũt scita noia iposuis set qui cũ i virilez adoleuissẽt etatẽ: mulier ipsa mãdatoꝝ mẽoꝛ ea que sibi iuncta erant peregisset ꝛ filijs temtatis vltimum puta sci tani patnis p̃ceptis equatũ foꝛe cõperisset: q̃ꝛe duob⁹ agathirso videlz ꝛ gelono ablegatꝭ scitã sui regni heredez ꝓstituisset a quo tãdez tũ pplus tũqz reges scitaꝝ ꝓcessissent ipsaqz regio nomẽ ac cepisset. Ite trog⁹ põpe⁹ scitas cũ egyptijs tanq̃z hoies gentiles qui sp nõdũ sue initio stetisse putarũt: de generis vetustate cõtendisse fat̃: dixere enĩ egyptij ꝛaꝝ quidez alia solis p̃mit̃ ardoꝛe: alia vo frigoꝛis algoꝛe riget i tãtũ vt nequidez hoies vel animãtia generare posset veꝝ ꝛ aduenas necat: egypt⁹ vo adeo aeris beneficio foꝛet tpata q̃ nec estiui solis ardoꝛes neqz hiemalia frigoꝛa illi⁹ offenderẽt icolas: p̃terea egypti tã fecũd⁹ esset ager q̃ in ꝓcreatione alimẽtoꝝ illa ꝛa feratioꝛ eẽt nulla: vnde de iure hoies p̃i⁹ natos ibi videri debere vbi facili⁹ educari possũt: ecõ tra scite rñdissent qõ celi tpamẽtũ ꝓpposite questiõi nllo argumẽto foꝛet quippe cũ p̃imũ natura caloꝛis ꝛ frigoꝛis incremẽta regionib⁹ diuisit: stati ad locoꝝ aure tollerãtiã queque aialia genera uit: vñ ꝛ salamãdꝛã ignis ꝛ certos vmes aia vitali vegetãtes antique nues gigne re pit̃ ꝛ nutrire phibẽt̃: eodem mõ arboꝝ atqz frugũ varietates pꝛo regionũ ꝓditiõe natura produxit: q̃nto enĩ scitis aura ẽ aspioꝛ q̃z egyptijs tãto ꝛ corpa ꝛ ingenia scitaꝝ sũt duꝛioꝛa ceteꝝ si mũdi p̃mordia vel aq̃ꝝ illuuies tenuit vl ignis: qui ꝛ mũdũ genuisse credebat̃: possedit: vtrũqz scitis poti⁹ pꝛioꝛẽ p̃ stare oꝛiginẽ potuerẽt: nã si ignis pꝛias res possedit nõne paulatĩ extinct⁹ septẽtrionali agro qui supꝛa oẽs ꝛas hyb̃no frigoꝛe alget aeris tẽperiez dedit: egypt⁹ vo ꝛ tot⁹ oꝛiẽs qui ꝛ nũc torꝛenti solis caloꝛe estuãt p⁹ extinctũ p̃meui ignis ardoꝛẽ tardissime tẽpamẽtũ aeris recepe: si vo aq̃ꝝ inundatio oẽs ꝛas sobmersit pꝛo fecto decurrẽtib⁹ aliqs altioꝛ ꝛaꝝ ps pꝛi⁹ detecta fuit: hũilib⁹ ãt ꝛe in ptib⁹ aq̃ diutissime imoꝛata ẽ ꝛ q̃nto pꝛioꝛ queqz ps ꝛaruz aut ab igne lib̃ata aut ab aquis siccata sit tãto pꝛi⁹ aĩalia generare cepit: poꝛꝛo scitia adeo altioꝛ oĩb⁹ ꝛis ẽ vt cũcta flumĩa ibi nata i mare meoticũ: deĩde i põticũ ꝛ deĩde i egyptiuz decurrãt: egypt⁹ vo si ab aq̃ꝝ in eã p vim decurrẽtiũ incursib⁹ mltis molib⁹ aggerũ mũita nõ fuisset coli alit̃ nisi exclusis nili fluctib⁹ nõ valuisset: his igit̃ argumẽtis supati egyptij scite antiquioꝛes visi fuere.

Halicũqꝫ a cardine ortꝰ hu Cõtinuatio narratiõis
ni siue hũgari ꝓcesserint: p̃clarꝫ tñ illorꝫ laudis p̃coniũ la
ta mũdi ꝑclimata p̃ gestarũ magnitudĩe rerũ lõge diffusũ illos et
katholicã fidẽ nõ minꝰ amplectere ꝓbitatis titulo fulgere grata-
qꝫ vigere morꝫ hõestate tũ v̀o militari p̃stãtia ⁊ armorꝫ v̀tute cete
ras natiões lõge euadere vbiqꝫ clamat: ex hac generatõe neduꝫ
reges verꝫ etiã ⁊ plebe ꝯditiõis hoĩes cathalogo scõrꝫ ascripti se
sup̃ ethera ꝯstenscisse letant̃: nec ille magnꝰ Atila suaꝫ quõcũqꝫ
deprehẽdi põt neglexisse natiõem: nõne nepotez magni nẽroth
suo ĩ titulo se scripsisse ĩuenit̃: ⁊ ĩ scdo libro cronici op̃is hũgarica
rũ rerũ dũ de illorꝫ scdo tractat̃ ingressu: ipsi hũgari sue originis
ꝓpaginẽ ꝑ generatiõis imeã ad magnũ nemroth deduxisse repe
riunt̃. A magog v̀o filio iaphet scitas qui priꝰ gethe postea got
ti sũt vocati: quos huni ꝓprijs expulere sedibꝰ vt ĩfra dicet̃: tuꝫ
Isidori documẽto tuꝫ v̀o certis ad id accedẽtibꝰ scripturꝭ ꝓcessis
se negari nõ põt: vñ ipsarꝫ hũgaricarꝫ cronicarꝫ ĩ p̃mordijs seq̃t̃
Dũ enĩ hunor ⁊ magor nemproth eẽnt primogeniti a p̃re eoruꝫ
sep̃atim ĩ thabernaculis hĩtabãt: accidit tandẽ vna dierꝫ cũ venã
di causa ad campũ ꝓcessissent ⁊ illis in deſto vna cerua occurrissꝫ
quã cũ fugientẽ insequẽtes ĩ paludes meotidas deuẽissent ⁊ cer-
ua eadeꝫ ĩcrebris siluarꝫ saltibꝰ euanuissꝫ: ipsi eandẽ diutiꝰ ꝑqui-
sitã potuerũt ĩuenire mĩme: ꝑagratis tandẽ paludibꝰ eisdẽ cuꝫ il-
las armẽtorꝫ ꝓ pascuis optĩas fore ꝯspexissent redeũtes ad prẽꝫ
ab ipso licẽtia ĩpetrata cũ oĩbus ipsorꝫ rebꝰ ĩ ipsas paludes meo
tidos ĩtrauerũt ibidẽ moraturi. Hãc paludẽ regionẽ eẽ ⁊ ꝑside ꝓ
uincie vicinã fore: pontoqꝫ illã giro vallari vnũ tantũ vaduꝫ ha
bere aditũqꝫ illic ⁊ exituꝫ difficileꝫ p̃bere: herbis siluis piscibus
volucribus ⁊ bestijs copiari in chronica posuere hungarica. Di
onisius auteꝫ paludem hanc matrem ponti appellauit: multas
enĩ famosissimorũ amniuꝫ aquas in illam deuehi ac tandem eas-
dem ipsam paludeꝫ in mare ponticum emittere dic̃. Paludes er
go meotidas hunor ⁊ magor adeũtes quinqꝫ annis ibidẽ ĩmobi
liter ꝑmanserũt. Anno v̀o sexto exuntes dum ꝑ desertũ vagaren
tur sonitum simphonie audierũt ⁊ scrutinij gratia vlterius proce
dẽtes vxores ac filias Bereka sine maribꝰ ĩ thab̃naculis manẽ-
tes ac festum tube colẽtes ⁊ coreas ducentes casu rep̃ierunt quas

celeri rapina cõprehensas simul cũ earũ reb⁹ in paludes meoti-
das deduxerũt. C Cõtingit aũt eosdez in hac rapina int cetas dule
principis alanorz duas filias vgines forma ꝑclaras cõprehen-
dere: q̃z vnaz hunor altaz magor in vxores receperũt: ex quib⁹
mulierib⁹ tandẽ oẽs huni siue hũgari originẽ sũpsisse phibent ⁊
hãc quidã rapinã cunctaz ꝑdaz primã nõnulli fuisse dixere: fac-
tũ est aũt cũ diuti⁹ paludib⁹ in eisdẽ ꝑmãsissent in gentẽ creuerũt
validissimã ita ꝙ pal⁹ ipsa cosdez capere ac eisdez nutrimẽtorz ali-
menta ꝑstare nequiret: subtilissima igit̃ q̃daz astutie caliditate ex
cogitata i scitiã ipsis vicinã exploratores destinauerũt: qui rede-
untes cũ terrã scitie amplã ꝑ armẽtisq; pascendis valentẽ esse di
xissent mox cũ oĩ generatiõe ac reb⁹ ⁊ armẽtis ipsorz illã intrauc-
rũt: ibidẽq; quosdã alprosuros quos in priorib⁹ cronicis hũga-
rorz nũc ruthenos vocari scripserũt inuenisse phibent. Deletꝰ igi
tur eisdez ⁊ expulsis ac subiugũ redactis regnũ illud iuitus vici-
nis possidere dicũt̃ vsq; hũc diẽ. Anthoni⁹ vo florentin⁹ archi-
epũs hunos ad limites meotidis paludis hitasse affirmat. Dic̃
cnĩ ꝙ cũ venatores hunorz sequẽtes vestigia cerui ꝑ paludẽ me-
otidaz quã pri⁹ puiã esse putabãt trãsiuissent ⁊ scitic̃ regionẽ dili
gent̃ explorassent: ac quicquid ibidez vidissent hunis oĩa nũciaſ
sent ⁊ ad trãscundũ ipsas paludes eos aĩassent: tũc huni horz ve
natorz ducatu paludib⁹ ipsis ptrãsitis velud quidã turbo gottis
i ipsa scitia manẽtibus ĩcubuissent ac eos qui cetis impabãt ⁊ ꝑ
minebãt bello victos de ꝓprijs sedib⁹ expulissent. ¶ Paul⁹ oro-
sij etiã vt i pñtis opusculi ꝓhẽio dictũ ẽ i suaz historiaz libro vl-
timo de gothorz expulsiõe mẽtiõez faciẽs: gẽs ĩquit hunorz diu in
accessis secluſa mẽtib⁹ erũpens repẽtina rabie ꝓcita exarsit i got-
tos eosq; sparsiz ꝓturbatos ab antiquis sedib⁹ expulit: multa et
varia de his gottis i romãorz scribũt̃ historijs: magna hec⁊ ãtiq̃
generatio fuit ⁊ multas ꝓcussit sui troze orbis ptes: vñ idẽ paul⁹
orosij prio suaz historiaz libro: alexãdrũ magnũ gottos euitan
dos foze ꝓnũciasse pirrhũ epiri tesalie maccdonieq; regẽ exhor-
ruisse: cesarẽ vo qui cũcta armis strauit decliasse ait: hijgit̃ got-
ti qui multas gentes vt vicentius in historijs capitulo centesimo
duodecio scribit suo subdiderãt fuitio hunorz subditi sũt ĩpio: nã
qui gottis fuicbãt expulsis gottꝰ hunorz parebãt pricipatui ⁊ sic

huni oī pene scitia potiti: cetas scitaꝝ natiões fortitudīe ⁊ princi
patu p̄eminebāt. Descriptio scitie scd̄m priores hij-
Auc scitiā hūgaricaꝝ p̄meui au storias hūgaroꝝ.
tores hijstoriarū ī ewropa posuere illāqꝫ v̄sus orientē ex-
tendi ⁊ ab vno latere pōto aquillonari ab alio ripheis montib⁹:
ab oriēte v̄o asia ⁊ ab occidēte fluuio ethewl: quē ⁊ don vocari di
xerūt: īcludi scripsere gētesqꝫ ī illa ꝓcreatas vanitatib⁹ deditas
ocia āplecti actib⁹ venereis ītendere: rapinas amare ⁊ generalit̄
colors plus nigri q̄ꝫ albi eē dixer̄t: p̄terea sciticā regionē vna cin
gi cōprehensiōe sꝫ ī tria regna bostardiā. s. ac dentiā ⁊ magariaꝫ
diuidi: cētūqꝫ ⁊ octo ꝓuīcias in q̄s olim ꝑ filios hunor ⁊ magor:
ob centū ⁊ octo ꝓgenies eorūdem que de illoꝝ egresse fuissent fe-
morib⁹ cū de paludib⁹ meotidis ī eādeꝫ ītroissent diuisa extitisset
hr̄e: ab oriēteqꝫ scitico regno iurianoꝝ regnū ⁊ p⁹ hec tarsiā tādē
māgaliā iūgi ibiqꝫ ⁊ ewropā t̄miari ⁊ rursus explaga estuali sub
solari gentē corosminā ⁊ ethiopiā que mīor india vocaret̄ vicina
ri: int̄ meridiēqꝫ ⁊ cursū don fluuij desꝫtū īmeabile eē ibiqꝫ ꝓpt̄ in
tēperieꝫ aeris illi⁹ zōe serpētes diuersi generis ⁊ ranas velut por
cos fore basiliscosqꝫ ac pl̄a toxicata aīalia necnō vnicornē ibideꝫ
generari: p̄terea ī scitia grandeꝫ fluuiū don vocatū oriri ⁊ illū ab
hūgaris ethewl nūcupari ⁊ hūc fluuiū mōtes niueos qui scitiam
cīgerēt trāscurrere ⁊ amisso noīe ethewl don vocari: iuxt̄ ipsūqꝫ
v̄sus meridiē genteꝫ kijtanoꝝ ⁊ genteꝫ alanoꝝ iacere ⁊ fluuiū eū-
deꝫ trib⁹ ramusculis ī mare rotūdū cadere: alteꝝ quoqꝫ fluuiū to
gatha dictū valde magnū ī regno nasci scitaꝝ: illūqꝫ ꝑ siluas de-
sertas paludesqꝫ ⁊ mōtes niueos vbi sol nūq̄ꝫ luceret discurrere:
tādeꝫ ī hircaniā intrare ⁊ ibideꝫ ī mare aquillonis vergere lōgitu
dinēqꝫ scitie p̄rie trecentis ⁊ sexagīta latitudinē v̄o centū nonagī-
ta stadijs extendi: sitū etiā eiusdeꝫ tam munitū qd̄ ī vno tātū loco
ꝑuissimo ītroit⁹ illac repiet̄ existere: ⁊ rursus ab oriēte scitie bes-
sos ⁊ comāos albos vicinari: ac circa mare aquillonis ab occidē
te vsqꝫ susdaliaꝫ desertū esse siluestre hūano generi īmeabile ⁊ il-
lud ad magnū spatiū extendi: ibiqꝫ ꝑ nouеꝫ mēses ꝯtinuā nubiū
iacere densitateꝫ ⁊ mēses ꝑ eosdē ibidē solē nisi tātū ī mēsib⁹ iulio
iunio ⁊ augusto a sexta solū hora vsqꝫ ad nonā cernere mīme pos
se: ibidēqꝫ ī mōtib⁹ h⁹ desꝫti griffones nidificari ⁊ aues legissalk

quo vulgo kerecheth vocat̃ pullos generare posuerũt.

Alia descriptio scitie scd̃m autores.

Niuersis autorib⁹ quoꝝ cure fuit ꝑtes describere orbis hec scitie descriptio ꝯtria eẽ videt̃. Cũ scitia illoꝝ iuxta positiões nõ vnũ tãtũ sit regnũ sꝫ magnã mũdi ꝑtem suis ambiat limitib⁹: nec enĩ negari põt scitiã ⁊ ewropa esse. Nã ijsidor⁹ illã maximã fore regionẽ ꝑtẽqꝫ eius supiorẽ in asia inferiorẽ v̀o ĩ ewropa ponit: sꝫ ꝙ in illa sit fluui⁹ ethewl siue don: ac ab oriẽte iurianoꝝ regno post hoc tarsie tandẽ mangalie corosmineqꝫ genti et ethiopie vicinet̃ qd̃qꝫ scitia aliũ fluuiũ togatha noĩe hẽbat: sꝫ ceteris autorib⁹ qui de hijs reb⁹ scripsere loc⁹ est dandus multũ ab illoꝝ positiõib⁹ hec descriptio dissidet. Cũ ipsi in eoꝝ volumĩb⁹ de quopiã regno qd̃ iurianoꝝ eẽt aut de flumĩb⁹ ethewl siue don ⁊ togatha ĩ scitie vel toti⁹ orbis descriptiõe nullibi mẽtiõeꝫ fecisse repiant̃ aut si scitia tãtũmõ in ewropa ẽ: quõ ethiopia que meridionalis ẽ ac tharsia ⁊ gẽs corosmina que regna sũt asiatica illi vicinari pñt. Eniuero scitia vt autorib⁹ placuit ꝑtiꝫ ĩ asia ꝑtiꝫ ĩ ewropa ẽ: eãqꝫ thanais fluui⁹ ripheis ĩ montib⁹ ort⁹: nobilissim⁹ amniũ qui ⁊ asiã ab ewropa diuidit vastas ꝑ solitudĩes decurrẽs mediã int̃secat tandẽ ĩ puludẽ meotidã lapsus illi⁹ vndas auget. Dijonisi⁹ ⁊ paulus orosij scitiã tãtũmõ ⁊ asia ĩtra ⁊ extra imanuꝫ montẽ hoc ẽ hijmũ caucasũ collocãt: ⁊ int̃ cet̃as natiões hunos in illa sedẽ natalis soli hr̃e dicũt: ⁊ ipse dijonisi⁹ hunos eosdẽ cuꝫ caspijs ⁊ albanis vicinari ppl̃osqꝫ feroces ⁊ bello aptos eẽ põit. Ptholome⁹ v̀o ac strabo ⁊ plini⁹ asiaticã scitiã ab oriẽte flumine rab ab occidẽte ãt tanaij amne claudi fatẽt̃ ⁊ illi ab oriẽte seres populos locãt quos iuli⁹ solinus arboꝝ frõdes aquaꝝ aspgme hunidare ex hocqꝫ frõdib⁹ in eisdꝫ teneras nasci lanugines ⁊ ipsos seres easdẽ depectere: ac exĩde sericũ illud qd̃ iã in vsũ cõe dãnose vanitatis admissũ ẽ facere: dicit ex quo serico nũc hũana ostẽdũt̃ poti⁹ corpa q̃ꝫ vestiũt̃. Deinde v̀o scitie asiatice meredieten⁹ candesia mardia hircania apia decerbia ⁊ bactria regiões dictis sicut placuit autorib⁹ ꝯtermĩe sũt: quicquid aũt germania ad occianuꝫ septẽtrionalẽ ⁊ flumẽ tanaijm meotidẽqꝫ paludẽ se iũgit. Ysidorus oĩno ꝑtẽ scitie ĩferiorẽ dicit ⁊ illã vt supradictuꝫ ẽ in ewropa collocat: ac illi circa mare ponticũ traciã vicinã esse in eadẽqꝫ ꝑte

scitie alaniã gotiã datiaz retiam regna hoibus nociora ponit hãc ptem scitie trogus pompeius ꝑ tota scitia posuit ꝛ illã ab vno la tere ponto ab altero ripheis montib⁹ a tergo asia ꝛ phasi flumie clausam esse arbitratus est.

De gentibus scitie interiora incolentibus ꝛ de ritibus earundez deqz auro ꝛ lapidibus p̃ciosis in illa habũdantibus ꝛ de flumibus illã irrigãtibus.

Arias gentes autores ima scitie incolere posuert q̃s int cetas tũ iuli⁹ Solin⁹ de mirabilib⁹ mũdi scribẽs tũ vo Pomponi⁹ mella clari⁹ exprimũt. Ponũt enĩ ĩ pte scitie asiatice Newros eosdemqz estatis tpibus ĩ lupos trãsformari ꝛ reliquo anni cursu rursus ĩ pristinã faciẽ reuerti: martẽqz pro deo ꝛ enses ꝑ simulacris colore dijsqz ꝑ victimis hoies imolare: his ꝓpiquos Gelonios ipsosqz de inimicoꝝ cutib⁹ ꝛ sibiip sis indumẽta ꝛ equis tegmia facere. Juxta hos agatirsos hoies ceruleo pictos colore ꝛ qui ceteris digniores sũt hos magis hec colore vti. Tandẽ antrophagos int̃ quos ꝛ esedones cõnumerãt quib⁹ execrãdi cibi hũana dicunt̃ esse viscera ꝓpterea illis nullã gentẽ ꝓtiguari sz ob nephariũ illoꝝ ritũ cunctas finitimas nationes ab illoꝝ finib⁹ ꝓfugisse: ꝛ ob hoc totã terre ptem vsqz ad mare quod thybin vocãt ꝑ longitudinẽ illius ore que estiuo orienti subiacet vsqz ad seres in vastã solitudinem redactam absqz homie esse: eosdez etiã Esedones parentũ funera solennib⁹ ꝓsequi cantib⁹ ꝛ victumis ꝯgregatisqz ꝓris eadẽ dentib⁹ laniare ac ouinis cũ carnib⁹ miscẽdo sibiipsis escas facere: capita quoqz cute et carnibus nudata auro circũdare ꝛ illa gliosis ꝑ poculis deferre. Chalibes vo ꝛ dacos a ceteris scitꝭ crudelitatis ĩmanitate modicũ aut nihil discrepare: scitotauros sic̃ ꝛ newros ꝑ hostijs aduẽas cedere: saccos quoqz ꝛ nomadas vicinis ifestari papulaqz pecoruz sequi. Jn pte vero scitie ewropea georgianos agros colere. Asiacos vero nec sua diligere nec aliena furari: ꝛ ideo nec sua custodire nec aliena attingere. Satharcos aũt vsum auri ꝛ argenti aspernari ꝛ auaricia quid sit ignorare: ꝛ eosdem cũ proximi sint ripheis montibus p̃ assidua hyemis austeritate in speluncis et sub fossis terraneis habitare: totũqz corpus ac etiã ora p̃ter solũ visũ veste ponũt: fatẽt̃ etiã p̃ter has nõnllas alias ĩ scitia eẽ nationes: vltras ãt ad iuga ripheoꝝ mõtiũ arismapsos gẽtẽ vnocu-

lam: ⁊ post hos ac iuga montiũ eorundez ꝑtem mũdi damnatam ⁊ in illa continuoꝝ casũ niuiũ esse asserunt: ita ꝙ hec pars orbis etne nubis caligĩe obsessa sola sit t̃raꝝ que nõ nouit vices tẽpuz: nec aliud de celo accipiat nisi tantũ hyemis rigorez sempiternũ: neqz est homo qui hos niueos post mõtes ⁊ hãc ꝑpetuam p⁹ caliginẽ si quippiã terre aut humi sit dicere queat: cũ illa ꝑs mundi mortalibus ignota cũctis esse ꝑhibeat̃. Nõ nulli autores ⁊ maxime strabo: gnosius: occeanũ: korealẽ vel sciticũ ꝓpter frigoris contiguã intemperiẽ concretũ ac imꝑpetuã glaciẽ versũ ⁊ p̃terea innauigabilẽ fore putauerũt. Plinius tñ veronensis dicit: qđ in dice naues cõmercij causa nauigãtes tẽpestatib⁹ ventoꝝ arrepte in germanicis litorib⁹ ĩuente ac ꝑ regem Sweuoꝝ metello gallie ꝓ ꝯsuli donate fuissent: ⁊ suꝑ his Cornelij nepotis vtit̃ testimonio: qđ accidere mĩme potuisset si septemtrionale palag⁹ congelatũ ⁊ ĩnauigabile fuisset. Ferunt etiã in asiatica scitia t̃ras auro ⁊ argento esse locupletes sz inhabitabiles: nã cuz auro ⁊ argẽto ac gẽmis affluant: griffes ꝑtinax senũqz genus animaliũ ⁊ alites ferocissime illas custodiũt nec quẽppiam illac adire paciunt̃: quippe illac attingere sathagentes cũ vident mox vltra omnẽ rabiem seuientes illos disserpũt: quãobrez aduenis difficilis ⁊ rarus aut null⁹ accessus illac dat̃. Lapides etia ꝑciosos cristalluz videlz ac Cerauneũ ceruleo choruscantez colore. Itẽ smaragdũ ꝑoptimũ cui teofrastus int lapides p̃ciosos tertiã dedit dignitatem eedẽ ꝑtes scitie gigni ꝑhibent̃: nõ tñ ad hos sine discrimĩe ꝑuenit̃: cũ ⁊ eosdez ipsi griffes custodiãt ꝓpter qđ dictos arismapsos hoĩes monuoculos cuz illis decertare dicũt: scite q̃ntũ magꝭ int̃iores tãto asꝑiori magꝭ ritu dediti inculcioresqz eẽ bella p̃t̃ea ⁊ cedes amare ac ꝯsuetudĩez bellãtib⁹ cruorẽ illi⁹ quẽ primũ int̃emerĩt recenti de vulnere ebibere: pluresqz se int̃emisse enarrare maxĩaz illis gl̃iaz afferre int̃ epulas quoqz quis eoꝝ quot int̃fecerĩt mẽtiõez sepi⁹ letissimã facere: ⁊ his qui plures int̃fecer̃t sessiones suꝑiores ⁊ bina pocula dare exꝑtes v̇o necis suos int̃ socios ĩferiores eẽ: idqz illis int̃ iurgia maxĩo ꝓ obprobrio ab alijs obicere: pacis aũt ꝯdimẽta ⁊ federa mutui ⁊ ꝑmixti sanguĩs đ gustatiõe stabilire tradũt̃. Immẽsis mõtiũ culmĩbus ima scitie ad septẽtrionẽ vergẽtia amplectũt̃ ⁊ varios fluminũ fũdũt đcursus int̃

quos vt dictum est thanais ripheox montiũ in latere natus multas saxosas caucasi montis p valles imurmurãs bruinali pte ingentes glatiex moles secũ trahens mediaz p scitiam occurrit: ac asyam ab ewropa diuidit tandẽ plurimox fluminũ recipiẽs aqs ingens t micior paludes ingredit meotidas: ptercea in scitia asiatica flumen quod boristenes vocitat satis grande apud newros oriri t hũc pisces egregij saporis quib9 nulla teneras pter cartilagines essent ossa nutrire: hyppanez quoqz amnẽ oiuz scitico rũ amniũ nobilissimũ t ceteris limpidiorem potuiqz saluberrimũ a quibusdã scitico x amniũ principem denoiatum: ac etiã pantecapem gerrum phasim t iaxartem flumia scitie satis celeberrima illius intra termios decurrere illãqz inter cunctos terre ptes aqua piscibusqz ac virentiũ herbax campis necnõ arbox frodosis siluis t nemorib9 fecundissimã eẽ phibent supradicti autores.

De laude scitax t de gẽtibus de scitia ortis.

Agna autores de scitia scripsere sz multa maiora scripsissent si illã aut hostilis manus puagari potuisset vel barbarice gentis illã incolentis plusqm humana ferocitas mũdi ptes lustrantib9 illac tutũ iter pbuisset. Sũmus cni ponti sex pius in suax libro historiax inquit. Ignota esset nobis terrarũ maxima ps nisi romanox principatus t magni alexandri potentia orbez appuisset. Strẽnua cni fuit semp scitax man9 nec illam romanox dñatio aut alexandri magni vel cui9 vis impij potestas pcussisse legit: t si limites scitie quippiã hostiuz adisse inueniat nõ tñ illius ad interiora aliquis extraneox principũ sua extẽdere valuit arma. Darius rex psax scitis bellũ intulit ad intimaqz illox puenire sathagens: auem: murez: ranã t sagittas quiqz p munere recepit: t tandẽ turpi fuga emedio submot9 est. Thomiris scitax regina cyrũ psax regem cũ omni pene exercitu deleuit t amputato illius capite in vtrẽ humano sanguine plenũ proiecit iquiens humanũ qui semp sitiuisti sanguinẽ ad vltimũ de illo sufficiẽter bibe. Sophirianã magni alexandri ducẽ scite cũctꝰ illius cum copijs seuo morte trucidarũt. Vesoimqz egyptiorz regem omi bellico apparatu spoliatũ scite suis de limitib9 repulerũt t magno cum dedecore fugã capescere coegerũt. Arma quoqz romanox magis audierũt qz senserũt. Scitica quidẽ arma vi

rũq3 maior ps orbis expta est: quocũq3 gladius extẽsus sagitta quoq3 scitax porrecta est nó sine vulnere redijt: scite primi omnẽ asyam armis domitauerũt ac p mille quingentos annos vsq3 nini regis assyriox ad tempa principatu eius potiti illius tulerunt census t nisi huic genti inuidia stilũ subtraxisset ꝓpterea primi imperij nomẽ sortiti digna fuisset. Multas gentes claro dignas nomine hec regio enixa est: parti enĩ t bactriani vt antiquitas voluit autox scitax sunt soboles: amazones quoq3 femias brachio fortes quax vltimã troyanũ bellum exptum est vtutem scitia pepit Quid aũt de gothis p hunos vt dictũ est de scitia expulsis dicendũ est: qui t alanos vna secũ trahentes omi occidenti infestissimi fuere hij sũt vt historie tradunt qui romana fortia transcendecrunt menia tanteq3 verbis: solis sacris reseruatis omnẽ gazam ꝓcurerũt in ꝑdam: romano insup impio troi extitere illorũq3 pars alia italicis in oris alia occidẽtem vsus ferocibus armis sibi regnũ effecit: vñ hij occiduas qui occupauerũ terras rite gothi alani tanq̃m ex gothis t alanis simul militãtibus nominati vocari debuissent nũc qui cathalani vocitant. Hij q3uis homies tunc bello apti fuerint: nra tñ etate puto q vicino t inbelli ꝓmixti sanguine olim prie moribus oblitis: labioq3 mutato ab armis dissidere noscunt cum nulla de illis celebris p orbem ꝓ ꝑsenti resonet fama piraticã solũ ꝑter vitaz que potius fame offensio q3 nutrix ẽ. Hunox siue hungarox genitricem esse scitiã nullus dubitat quorum t i principio exitus de scitia vtus milicie ꝑclara efferbuit: et nũc hoc nostro euo gladius illox ꝓtrarie gentis supra capita nitet: wandali etiam scitax sunt genus qui post hunos siue hũgaros patnis de habitatiõibus egressi ptem mũdi affricanam t ecclesiã ꝓsecuti sunt tandẽ multos belli seuicieq3 post strepitus orb̃ parte i eadem regnũ sortiti sunt. Voluere nonnulli maxie frater martin9 qui romane historie cõpendiuz generauit quod hec tres nationes puta huni gothi t wandali vna eadẽ essent generatio t eiusdẽ fuissent labij siue lingue tantũmõ noibus differerẽt: nulla hec ratio admittit nec illi quibus hec placuere euidẽti suã itentionem documẽto ꝓbant: nam huni gothos ꝓprijs de sedibus expulissent mime: si huni t gothi eadem generatio fuissent: ꝑterea gothi priores hunis dõ nec hunox audiebaꝫ strepitus romano

impio infesti fuere: wandali aũt longe post hunoꝝ egressum sciticis de ꝓtibus erumpẽtes vt iam dictũ est: affricano in agro sedẽ sibi fecere. Multas ꝑter has scitia gẽtes suo ingremio enutritas fuoit quaꝝ nouissimi thurci eẽ phibẽt: q̃uis nõnulli illos troyano de genere ꝓpaginẽ ducere ꝛ nomen a thewcro rege qui troyani belli i feruore ruiture vbi auxiliatur? venerat nomẽ nõ thurci ꝙ thewcri recepisse putent. Cũ tamen troyanos ab italis deriuatos etatez mũdi circa tertiã frigeas adisse oras regnũq; sibi ibidẽ piter ꝛ troyanã vrbem: que mũdo multas pepit fabulas: condidisse: ꝛ rursus post illius excidiuz tum magnũ illũ Eneam p̃em ꝛ auctorem romanoꝝ rerũ: tum vo anthenorez paduane vrbis ꝛ acquilegie conditorez rursus in italiaz tanq̃z vnde exissent rediisse multe historie tradãt. Thurci vt heticus philosophus tradidit in asiatica scitia vltra periceos montes ꝛ tracontas insulas ꝓtra acquilonis vbera sedes genitrices habuere. Otto aũt historicus frisingensis epũs tradit qõ imperantibus grecis ꝛ regnãte apud francos pippino rege thurci caspias: ꝓput autẽ sũmo põtifici pio multaꝝ historiarum lectori placuit: caucasias egressi portas quid fecerint vicinaꝝ fatẽt miseria regionũ: hij antiquuz tum in amictu tum vo in armis scitica quem eduxerunt de p̃ria tenent moduz multa ꝺ hac gente deq; eius familia ac lucriferis illius successib? nicolaus secũduri stilo ꝓ breui vsus ad eneã senoꝝ epũm scribẽs denotauit. Cũ aũt ad p̃s nõ deeoꝝ agatur rebus id qõ illoꝝ frames his nr̃is seculis satꝭ nota sit i orbe me de illis dixisse sufficiat

Argumentum qõ scitia de qua egressi sunt huni sine hungari sit in asia.

Aulum oroſij ꝛ dionisium alexandrinũ philosophũ supradictos sequi idq; quod huni siue hungari primam i asiatica scitia natalis soli sedem habuerũt me referre nõ pudet. Anthonin? etiã quod tum sigilbertum tum vincentium in his rebus imitatus est: omnẽq; qui mũdariarũ rerum in quantum suus cõprehendere potuit stilus seriem conscripsit: hunos ducentibus venatoribus asiatica de scitia i ewropam migrasse et gothos scitie ꝓtibus de ewropeis deq; ꝓprijs illoꝝ sedibus expulisse deniq; aucta tum audatie tum armorũ virtute in pãoniã venisse: ad alios quoq; nationes terroris manuz vt infra scribet

extendisse inane posuisse credit mime: nec primores hungarorũ historie huic sententie ꝓtradicũt: cum hunos siue hungaros primũ in persyde tandem i palude meotida cõmorasse ac duce cerua terras in alienas vt supra dictum est transmeasse tradant. Zelijobrem olim hunox in asiatica scitia manentiũ regem chrosoe persarum regi contra iustinianuz romanox impatorez cũ viginti millibus hunox in auxilium venisse romane cõmemorant historie. Pius etiã roman⁹ pontifex i suis historijs: hunos meotidis palude trãsmissa in ewropam migrasse: oẽmqz barbariaz inter thanaim ⁊ danubiũ occupasse tradit: ⁊ rursus idez dicit se homiez verona ortuz qui hoc nostro euo sciticas lustrasseꝫ ptes allocutũ fuisse illũqz sibi affirmasse quod i asiatica scitia ad ortum thanaij amnis homies einsdez lingue cum hungaris pãnoniam incolẽtib⁹ ineniſſet: tandẽqz rediens cũ plerisqz sacre pagine ꝓfessorib⁹ viris religiosis de ordine sci franciſci qui linguã illox nouisset illac ꝓficisci ⁊ sanctũ christi euangeliũ: cũ idolatrie forent dediti: ꝑdicare voluisset: sz dñs de mozqua qui grece pfidie subditus est asiaticos hũgaros romane ꝓiungi ecclie ac sacris imbui ritib⁹ egrefe rẽs ipso sillac transire ꝓhibuisset.

De egressu hunox de scitia.

Anno igit incarnatõis dñi trececentesimo septuagesimo tertio diebus valentis impatoris vt dictum est ⁊ damasij primi romane ecclesie pape i sexta etate seculi hunni siue hungari in scitia habitãdo magnũ creuerunt in populũ suadẽtibusqz eis venatoribus supradictis i vnuz congregati: occidentales iuadere regiones decreuerũt ac capitancos puta Bele filio chele de genere zemen orto: keme ⁊ kadicha fratribus einsdẽ atila kewe de buda filijs bendegicz de genere kadar eligẽtes sibi ꝑ fecerunt omiquoqz cetu sue natiõis computato de centum ⁊ octo tribubus decies centena ⁊ octoaginta millia de vno quoqz tribu decem millia armatox virox ꝓnumerauerũt: hosqz manu vti et hostez si occurreret apprimere femias quoqz illox ac familiã popularemqz gentẽ cunctã ꝗm secum ducebant ꝑiter ⁊ armenta extraneo ab insultu tueri deputauerũt: vnũ ꝑterea rectorem nomie

kadar virũ sapientẽ ⁊ ad id idoneuꝫ quod lites sopiret desidentiũ furesqꝫ ac latrones castigaret iter se constituerũt: edicẽtes nihilominus decreto generali vt si rector ipse imoderatã diffiniret sentẽtiam: cõmunitas illã in irritũ reuocare errantẽqꝫ rectorem tũ corripe ac piter ⁊ capitaneos dum vellet deponere posset: editũ etiã fuit qõ cum res cõmunitatẽ equa sorte tãgentes occurrerẽt aut generalis expeditio exercitus incũberet vt mucro sanguis aspgine tinctus media hunoꝝ phĩtacula castraqꝫ deferet voxqꝫ subsequeret pconica dicẽs. Hoꝛ dei ⁊ pceptuꝫ cõmunitatis vniuerse vt vnusquisqꝫ i tali loco: eundeꝫ designãdo locũ: armatꝰ vel qualiter põt cõpeat cõmunitatis consiliũ simul ⁊ pceptum auditurus Hec pſuetudo int hunos siue hũgaros vsqꝫ ad tempa geyse ducis filij ducis toxon filij arpad iuiolabilit extitit obscruata ⁊ multos generatiõe de hac ppetuã redegit in rusticitatẽ. Nam sanctitũ erat vt transgressoꝛes huiuscemodi mãdati nisi rationabilẽ assignarent excusatiõem cultro media p viscera diuiderent aut i desperatas causas vel cõmunẽ imisericoꝛditer redigerent i seruitutem: hec sanctio alios ex hunis plebee phibent effeciſſe cõditionis: nã cum vna eadeꝫ fuerint generatio ⁊ a quondã hunoꝛ ⁊ magoꝛ vnanimit pcesserint aliter fieri nequiuisset vt alter dñs alter seruus vel rusticus effici potuisset. His tandeꝫ cõpositis capitanei supradicti cõmuni voto cũ omi ad hec deputato populo ingẽtia mouẽtes agmina: nõ ergo sedibus soli natalis vacuis relictis illis extraneo ab incursu idonea firmatis custodia quã primum vt supradictũ est i venatoꝝ ductu trãsitis paludibus meotidis ac gothis gente robusta ⁊ famosissima pprijs de sedibus expulsis Deinde aucta potẽtia aioqꝫ elati nihil sibi obstare posse arbitrãtes tanqꝫ tubo vehemẽtissimus oia euertentes bessos ac chumanos albos tandẽ susdalos dehinc ruthenos crudeli sub domitatiõe ptrãseũtes in nigram chumaniã: que nũc moldauia fore credit: deuenerũt pdomitis nihilominꝰ in transitu ipsoꝝ a Tanai flumie inceps vniuersis barbaricis regionibus tandeꝫ venerũt in pãnoniam ⁊ ad rippas aluei titie statina fixerunt castra.

De ingressu hunoꝝ in pãnoniam ⁊ de bello eoꝝdem in campo Tarnokwelgh cõmisso.

Ec regio olim panis abubertate pannonia denominata esse tradit̃ que nũc ab hũgarꝰ ipsaꝫ incolẽtibꝰ mutato noĩe hũgaria vocitat̃ regionũ nobilissima famosissimorũ amniũ decursu irrigua: cãpis ꝑiter ⁊ mõtibus mixtim decora: auri ⁊ argenti necnõ ceteroꝝ metallorũ ac salis ꝑoptimi genitrix fecũdissima: terraꝝ fertilissima: vino habũdantissima: siluarũqꝫ ⁊ pascuoꝝ frequẽtissima: ꝓ maiori sui ꝑte vndiqꝫ aut ingentium molibus alpiũ aut potẽti fluminũ decursu clausa. Hanc regionẽ plurime natiões incoluisse ferunt̃ ⁊ semꝑ potẽtior suꝑueniẽs generatio agri fertilitate allecta infirmioreꝫ aut expellebat natiõeꝫ aut subdebat. Nã ⁊ datoꝝ populus certã eiusdeꝫ regionis ꝑtem olim inhĩtasse tandeꝫ nõ sine turbatiõe secessisse ac relicto pingui pãnonie tellure marittima loca nouergie ꝓxima occupasse ⁊ sibi ibidem ꝑpetuã fecisse sedem ꝑhibet̃. Conspecta igit̃ hac regione huni omĩ cetui vlterius nõ incedere sꝫ cũ vxoribus ⁊ familia ac armẽtis bigisqꝫ ⁊ thabernaculis cũ quibus de natali solo descenderãt terra ĩ eadem ꝑmanere placuit. Incolebãt eisdeꝫ tꝑibus pannoniã longobardi gens aduena ac almani ⁊ italici cum illis: ⁊ tetrarcha quidẽ matrinꝰ vel aũt vt quibusdaꝫ placuit martinꝰ noĩe natiõe longobardꝰ de sabaria oriũdus: tũ eideꝫ regiõi tũ v̓o messie achaye vtriqꝫ tracie dalmacie ⁊ macedonie de romanoꝝ gr̃a ꝑ erat homo armis bellicis ĩformatꝰ: hic cũ ĩmensaꝫ multitudineꝫ ignote gẽtis intra sui dominij limites penetrasse ⁊ ad rippã Cicie castra posuisse: manũqꝫ in dirreptiõem reꝝ sui populi extendisse audiuit totus ꝯtremuit: nec illos sui regimĩs cũ gente aggredi ausus fuit. Romanoꝝ igit̃ petiuit auxiliũ: eadẽ tempestate detricꝰ de verona natiõe almanꝰ romanoꝝ principũ de voluntate omni germanie ꝑsidebat iste detricꝰ ꝑ romanos in matrim auxiliuꝫ delectus est. Quãobrem detricꝰ ꝯgregato ĩgenti germanico italicoqꝫ ac aliaꝝ ꝑmixtaꝝ gẽtiũ exercitu descẽdit in pãnoniaꝫ ⁊ ĩ zaꝫhalom castrametatus est: de hinc ad ciuitatẽ potentianã vbi matrinꝰ ꝯgregata lõgobardoꝝ multitudĩe residebat vẽit. Erat enĩ hec ciuitas vt quidã aiũt latinoꝝ ad litus flumĩs danubij int̃ thetem ⁊ zaꝫhalom situata ad q̃ꝫ cũ venit Detricus cũ matrino consiliabant̃: si trãsito danubio hunos ĩ illoꝝ descensu ⁊ thabernaculis ĩuadere deberẽt vel ad cõmittendũ bellum aliũ competentem

locū eligerent: quisqz modus cū tam ignota gente in pflictu esset seruand⁹. Hac igit̄ psilij disceptatiōe int̄ detricū ⁊ matrinū diutius ptracta: hunis eosdē ptrias ipsis res disponere ignotuz erat mīme: q̄re magna pte sue gentis ad p̄liuz disposita: cetis i pmeuo descēsu p custodia rerū remanētibus venerūt secus danubiū: quos licet detric⁹ ⁊ matrin⁹ sibi ppinquos esse sciāt: nō tñ illos ppter int̄stantiā danubij timebāt cū eos omino nauiū carere scirent suffragio: ducebant igit̄ quietas noctes nec quippiā hostez tanto flumie a se disiunctū metuebāt. Huni vo plurima qui iam flumīa post discessuz ipsoz a scitia in vtriū officio trāsnatare asueuerāt noctis tenebroso subsilētio vtrib⁹ eisdem inflatis se illoruz nauigio cōmiserūt. Trāsnatato itaqz infra sicambriā danubio in ea pte vbi nūc villa kelensewld locata est: ppter qō ⁊ eadez hoc vocabulo denoīata fore dr̄: irruerūt tandē hostilez sup exercituz in campo secus ciuitatez potentianā: quē illa sua intra menia capere nō potat: in tentoriis quiescentē ingens exuberat vociferatio cedesqz maxīa cōmittit̄. Naz matrini ⁊ detrici exercit⁹ ex subita iuasiōe attonitus nedū in sui defensionez armis vti valeret verū ad quam ptē fugere deberet ignorabat: pimebant̄ ergo p hunos velut errabūda pecora nec illis quepiā fuga vitā redimebat Quare omī ea pte lombardici pit̄ ⁊ almanici ceterarūqz gentiuz exercitu que extra muros ciuitatis erat fuge intēta ⁊ p hunos crudelit̄ trucidata: ⁊ deleta huni postq̄z dies illuxit in campo Tarnokwlg descenderūt. Detric⁹ aūt p hanc iuasionez admodū turbatus vna cū matrino ⁊ residua pte exercit⁹ eque tū in ciuitate potentiana tum vo in castris ad zazhalom pstituta erat irruit super hunos: bellū igit̄ cōmittit̄ adcerrimū hincinde cadunt cadauera mortuoz magna strages fit pte in vtraqz solis: tandez circa occasuz hunis tū p̄cedentis noctis in somno tuz p̄tinuis belli laboribus fatigatis romanoz exercit⁹ fit supior: sz cū non minorez q̄m huni accepisset stragē illos fugientes psecutus est mīme: illi quidem fugiētes trāsnatato rursus danubio puenere ad suos: i hoc plio kewe capitaneū intīsse de hunis quoqz centū ⁊ viginti quinqz millia: ex detrici vo ⁊ matrini exercitu dēptis illis quos nocturna ītētoriis pugna pemit ducēta ⁊ decē millia corruisse: antique hungaroz tradūt historie. Altera vo die detricus ⁊ matrinus ce

de gentis eoꝝ cõnumerata timentes ne altera vice similes fierent victores vt tantũ ꝓprijs reseruatis psonis soli si possent i castra redirent: cũ cũcta ipsoꝝ exercitus residuitate vsus Tulnã ciuitatẽ ꝓcesserũt. Hec ciuitas nr̃o euo ducatui austrie subiecta ẽ et tres rastas distat a wienna: illa aũt ciuitas tẽpestate erat latinoꝝ iterqꝫ ciuitates pãonie computabaꝫ. Cũ aũt huni hostẽ retrocessiss se cognouerũt ad campũ certamis sunt reuersi: cadaueraqꝫ suorũ ꝛ kewe capitanei recolligẽtes more scitico iuxta stratam cõmunẽ decenti cũ honore condigne tradiderũt sepulture: ꝛ nihilominus tante rei ꝓpetua ꝑ memoria ibidem statuã siue columnã lapideã solennẽ erexerũt locũqꝫ illum kewegza vel kewchaza vocauerũt: nostra quoqꝫ etate locum eundeꝫ corrupto vel mutato vocabulo: ꝓut id apud hũgaros fieri solet: keazo appellare haud absurdũ est arbitrari.

De bello ad locum qui kesmawr dr̃ cõmisso.

Ost hec huni siue hũgari animositate armorũqꝫ directiõe romani exercitus expta renouato exercitu partes pãonie transdanubiales inuaserũt: ꝛ illis obtẽtis ac subiugũ redactis totaqꝫ familia in eosdeꝫ traiſducta versus Tulnã ciuitateꝫ vbi ipsoꝝ hostes congregati manebant ꝓcesserũt. Detricus vo ꝛ matrinꝰ cum omi apparatu romanu exercitus quẽ habere poterãt in campo kesmawr illis occurrerũt: agri ergo cõcursu mutuo ambo hostes ꝓtrarias irrueñt in turmas. Huni vo magis mori q̃ pugne cedere ꝓptãtes scitica ꝓsuetudie clamores edentes horribiles ꝛ timpana pulsãtes omi armoꝝ genere maxie innumerabiliũ emissiõe sagittaꝝ in hostem vtebanꝫ: turbatis ea ꝓptr̃ vndiqꝫ romanis agmĩbus huni maxiam i illis cedem efficiebãt: post bellũ tandeꝫ mane inchoatũ ꝛ horã vsqꝫ nonam acri certamie ꝓtinuatuꝫ romanꝰ exercitus deuictus post imensaꝫ sui stragẽ tergauertit: quos huni in se quẽtes i sortẽ ꝛ vindictã suorũ ꝑ illos i cãpo tarnok wlgie occisorũ acriter ꝑimebant: cecidit ꝑlio in hoc matrinꝰ hunoꝝ ense infectus ꝛ detricꝰ sagitta i frõte vulneratꝰ tãti sanguis euasit diluuiũ cuiꝰ tãdẽ sagitte trũcũ ipse detricꝰ vrbẽ ad romanã dignitatis impatorie in curiã ꝓ documẽto certamis ꝑ ipsuꝫ cũ hunis commissi in fronte detulisse ꝛ ꝓptr̃ hoc imortalitatis nomẽ vsurpaſ

se narrat̃: hũgarorũqz in ideomate halalthalon detreh dici meruit pñtem vsqz in diem: hũc detricũ galliani quãdã habuisse ⁊ illã q̃nto magis deferebat tãto maiori claritate refulsisse fabulãt̃. In hoc quidez p̃lio ex hunis q̃draginta millia necnon illoꝝ capitanei bela keme ⁊ kadycha cecidisse dicunt̃: quoꝝ tandem capitaneoꝝ cadauera ipsi huni ad statuã memoratã detulerũt ⁊ ibidẽ cõdigne tradiderũt sepulture. Quãti aũt romano de exercitu corruerũt ꝓ compto valet dicere nemo: sufficit tñ certamẽ in hoc tãtam ipsos cladem accepisse: qd̃ ꝑ amplius illos cõtra hunos cõgregari nullus omino hoĩum ꝑsuadere potuit.

De electione Atile in regem deqz illius moribus ⁊ armoꝝ gestamĩbus quibus in hostem vtebat̃.

Um p⁹ hec pacifica possessióe pānonice regionis potiti: domice incarnatiōis quadringentesimo primo: ab ingressu vo eorum in pānoniā āno vigesimo octauo: ceteris capitaneis vt supadictū est vita functis Atila dūtaxat qui hūgarico ideomate ethele dictus est ⁊ buda fratre eiusdem supuiuentibus eundem atilam sup se vnanimi voto pariter ⁊ consilio regia dignitate extulerūt. Cōpetebat huic homini hec dignitas cum oiuz hunox pacri fuerit ingenio robore quidem animi ⁊ laborx tollerantia disciplinaqz rei militaris ac industria ⁊ ambitione omībus superior in hoste fallēdo insidijsqz opprimendo ac dolis struendis versutus ⁊ pcalidus corpore strenuis animo fortis pariter ⁊ audax in voluntate quidez magnanimus ⁊ in prelijs astutissimus psona egregi⁹ pectore ⁊ humeris latus colore teter siue fustus intuitu austerus barbam quidez longam deferebat venerens quoqz admoduz fuisse traditur. Atila principatu adepto tanqm regio de germine natus omnia sui regimis negotia serie p optima ⁊ glorioſa composuit: naz se expeditiōemqz suam armis politis pmuniuit: multa quoqz ingenia machinas vidclz ⁊ cetera tormēta ad fringēdas ciuitatuz ⁊ castrorum munitiōes pparare piter ⁊ adaptare fecit: decem pterea falcatorum curruū millia habuisse ferť: ⁊ cum his suus vbiqz exercitus muniebať. Thabernacula quidē ac papilliōes ⁊ tētoria illius iuxta diuersax regionū ritū ⁊ psuetudiez varijs modis ptexta hēbat: ex quib⁹ vnū p psonali eiusdē residctia sericeis pcextū de pānis auroqz splēdenti ac lapidib⁹ pciosis intermixtim adornatū ⁊ tam mirifice piunctuz ⁊ solidatum fuisse tradiť: vt extendētibus illud ⁊ recolligentibus faciles pberet labores. Columne vero eiusdem tentorij auro ductili fabrefacte in illarū iūcturis lapidib⁹ adornate pciosis fuisse dicunť: sua etiaz maristalla quam suis exercitualib⁹ in expeditiōib⁹ deferebat p maiori pte de purpure ceterisqz sericeis pānis erat pparata. Hec licet diuersax regionū equox genere sepi⁹ fuerit repleta: nō tñ largus princeps illox gaudebat de pluritate: sz illos tum principib⁹ exercitus sui tū vo suis militib⁹ habūdāť distribuebat ī tātū qđ aliqñ duos vl tres pprio equitādi p vsu vix hēbat: selle quidē ⁊ ceti equitādi

apparatus multo resplẽdebãt auro ⁊ gẽmis: mensa quoqꝫ tũ v̇o coquinaria vasa aurea fuisse dicunt̃. Thalamus quidez ⁊ stratuꝫ regale quibus suis ĩ expeditiõibus ꝓpria vtebat̃ ꝓ quiete: nõ sine auro gẽmisqꝫ ac ceteroꝝ p̃ciosorũ metalloꝝ genere erãt: in tãtũ qd̃ ambasiatores extranei illius campestria dũ veniebãt ad hospicia eadem conspiciẽtes his a quibus venerãt redeuntes mirabundi referre non valebãt. Iste rex nõ tantũ in his sed in cũctis seculi pompis habũdans ⁊ gloriosus erat: q̃ꝫuis seuerus fuerit ꝑegrinis tñ a natiõibus suã ꝓpt̃ liberalitatem multũ diligebat̃. Confluebãt enĩ ad illũ mũdi de cardinibus bellũ quorũ cure erat extranee nationes quibus ille in magna reꝝ distributiõe liberaliter respondebat: in expeditõe v̇o sua decies centena millia hunorum extraneas p̃ter nationes que ĩnumerabiles erant habere ꝑhibet̃ ⁊ cũ vnus de ipsis decies centenis millibus bello vel morte deficiebat alter in illius locũ mox dirigebat̃: nolebat enĩ tant⁹ princeps vt suus exercit⁹ quãdocũqꝫ eclipsim pateret̃: arma quidem tutricia hunoꝝ de scitia secũ apportata ex corio ferroqꝫ desuper polita fuisse ferũt̃: arcusqꝫ ⁊ sagittas ac lãceas ꝑacutissimas ad offendendũ hostem gestabãt ac clipeo vel scuto tectiti ⁊ cultroqꝫ ad femur accincti vultu horridi barba crinibusqꝫ ĩdispositi pellibus vestiti cũcti populo t̃rori ꝑiter ⁊ formidini erãt: ipse quoqꝫ atila rex q̃ꝫuis ad subiectas sibi gẽtes liberalis fuerit ꝓpt̃ ĩnataꝫ tñ sibi seueritatẽ suiqꝫ ĩtuitus austeritatẽ a suis nimiũ timebatur: suis quoqꝫ bellicis ꝓ insignijs tũ ĩ scuto tũ in vexillo auis imaginẽ ad modũ austuris depictã coronã in capite hñtem gestari faciebat. Hec quidẽ insignia ꝑ hunos siue hungaros vsqꝫ ad tempora ducis geyse filij ducis toxon gestata fuere. Titulus ãt suus hãc formã cõtinebat. Atila filius bendekucꝫ nepos magni nemroth nutritus: in engadi dei gr̃a rex hunoꝝ medoꝝ gothoꝝ danoꝝ metus orbis ⁊ flagellũ dei.

Quomodo rex Atila Budam fratrẽ suuꝫ sui regni effecit participem.

Ostq̃ꝫ autem atilia in regie dignitatis gloriã sublimatus extitit romanaqꝫ d̃stitit se ꝓtegere man⁹: ipse atila sedeꝫ sibi ĩ ciuitate sicambria suꝑius noĩata elegit: tandeꝫ exinnata sibi ambitiõe vicina ꝯstituit ĩuadere

regna. Quãobrem ne ipso absen. hostilis quippiã suo in dominio efficeret manus Belam frẽm suũ sui regimis efficit pticipẽ et illum a flumie Titie vsqz ad amnem Tanai sup vniersas barbaras sibi subiectas natiões principẽ z rectorez pstituit: post hec sue potentie fama vndiqz diffusa z validis natiõibus ad illũ con currẽtibus ꝓuincias circũstantes Messiaz. s. ac achayam macedoniã z vtrãqz traciam inasit. Tulerant enĩ hee regiones matrino contra hunos auxiliuz z regi atile ꝓpterea easdem q̃m primũ inuadere cure erat: quibus tandẽ regionibus rex atila pdomitis z subingũ sui principatus redactis victor redijt sicambriã: hec regis atile victoria multas orbis p ptes diffusa marcianũ romanorũ z totius orientis impatorem territauit: nam statim postqz tantarũ terraz atila triumpho est potitus: timuit ne eo magis sui imperij penetraret ad interiora cum pfys qui tũc illius fines acriter purgebant treugas fecit: hac etiã regis atile forte maxie ptes mũ di pulsate mlte natiões potissime ille quarũ dirreptio rerum animi erat sponte illi se subdiderũt inter quas walmer orientalium rex gothorũ nobilissimus ardaricusqz gepidaz rex famosissim⁹: ꝑterea marchomani sweui sgnadi eruli z turringi populi ex ínata milicie virute pstrẽnui regi atile in seruitutẽ piterqz z societatez sponte se dedecrũt.

De memorabili z magno Atile regis bello in campis cathalanicis commisso.

Exigitur Atila tantaruz superbus impio nationũ: tantarũqz viribus fretus gentium omnia que cogitabat se facile pficere posse arbitrat⁹ ẽ. Quare vt dictum est in sicambriam redieus: cunctis sui dominij principibus solennem curiam se celebraturũ promulgare ꝓcepit. Edicto igitur regio magnas circumstantiũ regionũ p partes diuulgato z ipsa curia multoz aduenaz nobiliuz aduentu tumescente. Tandẽ detricus de verona qui prius hostis erat regis beniuolẽtia piter z liberalitate auditis. Cũ multis germanie principibus tanti regis venit in curiã z nõ minus ceteris se illi exhibuit gratum z familiarẽ. Rex vo atila multa lĩbalitate illi ceterisqz principib⁹ cũ illo existẽtib⁹ rñdit. Cũ igitur detric⁹ principem erga se beniuolũ esse sensit per

suasit illi vt regiones occidentales romão impio subditas iuade ret. Aiebat enī quod oium armoꝝ essent destitute p̄sidio: ⁊ si rex illas aggrederet non sine magni honoris nomīe exinde rediret: qua ꝓpter rex atila consilio detrici ductus in gentem mouit tū sue tum extrance gentis expeditiōem egressus tandem de sicambria primo illiricos dicit iuasisse. Deinde omni pene germania pua gata ac cunctis ciuitatibus ⁊ castris que occurrebant subuersis: i tranit tandem in regnuꝝ Constantie vbi rex sigismūdus ciusdem terre princeps circa Basileam magno cum exercitu illi dicitur oc curriſſe: quo p regem atilā cum omni expeditiōe sua contrito ⁊ fu gato. Post hec dum idem rex sigismūdus ad arcendum hostem se viribus imparem vidit: atile dominio cum omi sua se subdidit gente. Deinde rex atila secus renū transiendo Argentinam ciui tatem munitissimaꝝ quā romanoꝝ cesar nullus expugnare po tuisse tradit obsedit: expugnauitqꝫ ⁊ cuncta que in illa erant dir ripuit ac muros illius in multis locis diruere fecit vt cūctis intrā tibus in illam liber ⁊ sine difficultate p̄beretur introitus: edicēs nihilomin⁹ firmissime ne illius murus rege ipso viuente quādo cūqꝫ repare vt nō argentina sꝫ ꝓpter viaꝝ pluralitatē q̄s i mu ro illius fecerat apire Strospurg vocari deberet. Deinde amo to exercitu: luxoniū: bizantiā: chalom: mastico: ligonem: bur gundiā ⁊ lugdunū ciuitates mūitas ac fortes opibusqꝫ ⁊ viro di nites expugnādo dirripe ac humoten⁹ ōstruere fecit: tandē p om nes gallias discurrēdo oīa euertebat nec aliq̄ ciuitatē vel castel lū aut opidū a manu illi⁹ quippiā tutare potuit mūitio sꝫ velut se ua quidā tēpestas in igne ⁊ gladio oīa ꝓsumpsit: int hec ignora bat rex atilia ethiū romanū patriciū cū inūerabilib⁹ occidētaliuꝫ nationū copijs ad galliaꝝ subsidiū adueniſſe. Tertiā ergo ptem sui exercit⁹ ꝓtra soldanū mirmāmon denoiatū principē potētissi mū qui tūc gallicie dñabat destinauit: quos duꝫ soldanus ꝓtra se venire p̄sensit. Cū esset ad cōmittendū ꝓflictuꝫ impatus de vrbe sibile fugiēs ante illos brachio maris quod strictū sibile dī transnauato i marochiam se recepit. Atila vero rodano flumine ten⁹ progrediens ⁊ omnia demoliens: tandē vrbem aurelianam ob sedit in cui⁹ obsidione patriciū p̄dictum ꝓtra se armari gēteſqꝫ cō ducere audiuit: ne igit wisse gothi id ē gothi occidētales i gallis

manentes: ipſi patricio imigerent ſibiq3 ex hoc hoſtilis manus
grauior fieret timuit: quãobrem aſtutia quadam amicũ gothis ſe
ſimulans ad theodoricũ illor regem nũcios deſtinauit ⁊ ſe cũ il-
lo amicitiã ſeruare velle tantũmodo cũ romanis ſibi agere debe-
re iuramit: ethius vo pricius i hac re atila ſolertior prius regem
theodoricu3 adortus eſt: illiq3 antiquas hunor inimicitias q̃ſi
ſuam gentem i eiuſdem de ꝓprijs ſedib9 expulſione itulerant re-
ducens i memoria3 eundez ab atile amicitia diſcidens ſuã contra
xit i ſocietatem. Atila aũt cogitans quanto magis differret bello
tanto magis imica man9 augmentaret: qua ꝓpter aurelianẽ ci-
uitatis ab obſidione ſuis copijs remotis vt hoſtẽ minus ꝓmptũ
adoriret illac vbi hoſtis manebat accellerare feſtinabat: in tran-
ſitu aũt cum quidã heremita vite idonee i montium abruptis re-
pertus ⁊ ad atilam regem adductus quodq3 futura p̃dicere ſciret
accuſatus fuiſſet. Rex atila illum humane ſuſcipiens ſuar reru3
euentum ab illo ſuſcitatus eſt: ille multam poſt taciturnitatẽ i fe-
ſto regi dixit: maxie princeps homem ignarum diuinã cogis ex
primere voluntate3 quid putas i me eſſe de celeſtibus qui vermi
culus ſum terre: ſz vt a potentia dei mei quẽ tu ignoras quẽq3 ꝑſe
queris te nihil tenere aut me tibi de futuris dicere aliquid nõ poſ-
ſe arbitreris magis vt deberem i lingue miſterio diſſolutus ad te
hec vba facio: tandem inquit. Deus omipotens qui tantar gen
tiũ regit impiũ hac vice ſue auſteritatis gladiũ tuas dedit i man9
Tu enies flagellũ dei ⁊ tua ſeueritate a ſua declinãtiũ iuſticia ipi
etatẽ ipſe de9 corrigere voluit: recipiet tñ hũc gladiũ a te dũ volu
erit ⁊ illũ alteri tradet: vt aũt ſcias bello cũcta vincere nõ huma-
nitatis ſz dinitatis eſſe potẽtiã hac vice romanis ꝓlio iferior eris
non tñ infra temp9 tibi p̃fixũ tuis de manib9 ꝓſecutiõis gladius
cadet nec tuũ hac vice oino extinguet iperium. Stupefactus ad
modũ rex atila i heremite relatiõe illũ amouẽs ac ſub cuſtodia te
neri p̃cipiẽs vniuerſos auruſpices ⁊ dinatores quos adiſtar pa
ganor magna futurar rex dicẽdi ꝓ ſpe ſecũ ɔferebat ad ſe voca-
ri iuſſit ⁊ illos ſi heremite ſequerẽt iudicia tẽptauit: illi gdẽ extis
pecor vt barbaror erat ꝓſuetudis ꝓſpectꝰ: aliar etiaz rex ad id
idonear ſcrutinijs diligẽt examiatꝰ dicta heremite approbarũt: ni
hilomin9 tñ ꝓtrie ptis ſũmũ ducẽ i ꝓlio caſurũ p̃dixerunt. Rex

atila cum oīuz principū esset supbissimus oīa que p̄dicta erant in se ꝯtingere q̄z fuge p̄sidio se ⁊ suū populū saluum efficere ꝑoptauit heremita tum ꝯtubernia atile tum munera refugiente ꝑ atilaz in pace dimisso ipse atila cū cuncta sua expeditōe cathalanici agri vbi romanus congregatus erat exercitus deuenit: munitusqz castris curruū falcatoꝝ hostem expectabat: sz cum ehium patriciuz multo extraneaꝝ nationū p̄sidio gaudere audiuit: mox illuz tertiam ꝑtem sui exercitus ꝯtra Soldanuz misisse penituit astutissimus princeps ad īuenta occasiōe a p̄ricio sub pace fienda inducias pugnādi petebat nō vt terga v̄teret sz vt dimissa sui exercitus ꝑs īterim ad illū remearet. Cognouit p̄ricius regis atile astutiaz ⁊ īducias se datuꝝ negauit: ingenti enī tum romani exercit⁹ tū v̄o extraneaꝝ nationū armata expeditiōe gaudebat: antique enī hūgaroꝝ historie cū illo decē reges occidentales cū cūcta illoꝝ potētia fuisse tradūt. Anthonin⁹ v̄o ⁊ sigilbert⁹ p̄fatuz gothoꝝ regē theodoricū Burgūdiones quoqz ac alanos francos cū rege ipsorū meraneo saxones ripariolos lambriones sarmatas brittones luterianos ac pene omnē populū solis ad occasū manentē ethio p̄ricio auxilio fuisse: atilā v̄o regē cū quīgentis millib⁹ de pānonia egressuz extitisse suis posuere ī cronicis: ⁊ q̄zuis ipse atila diuinatōibus p̄dictis admodū turbatus fuerit: tamē qꝛ supremuz ducez hostilis exercitus ī p̄lio morituꝝ p̄dixerāt: de īteritu ethij p̄ricij cū ille totius romani exercit⁹ esset dux cogitabat: nā illi⁹ necem cū sibi supra oēs molestus foret ꝑmaxīe optabat. Hac ergo ītentōe atila etiam cū īteritu sui populi bellum cōmittere non formidabat. Conuenerūt igit̄ vterqz hostis ī cāpis cathalonicꝭ qui ī longitudine ducenta ⁊ ī latitudine septuagīta ad miliaria extēdi ꝑhibent̄: ⁊ dum sibi distarent leuibus vsi sunt certamībus: tādē ventum est ad locum vbi certamen amplius differri nequiebat. Atila vero rex tum heremite tū diuinatoꝝ responsa p̄mente ferens de exitu belli dubius occasionem dedit vt hostem maturo die conueniret vt si viri armorumqz inferior esset presidio saltem supueniens nox illi adiutorio fieret. Qua ꝓpter aduespascēte iā die oīs multitudo vt̄usqz ꝑtis cōmota est. Concurrūtqz hīcinde fortissime natōes: bellū inchoat̄ asperrimū: quale vix vlla narrat historia: clamorib⁹ tubarūqz ac timpanoꝝ resonātijs ⁊ ensiū

tinitibus alta resonant aera multa millia hoīuz hincinde ꝓstrantur. Oīsqz illa campi planicies cadauerib⁹ adeo replet̄ vt necesse esset pugnātibus sup occisoꝝ corpa decertare: tanta ibi hoīum equorūqz multitudo corruisse: tantusqz sanguis effusus extitisse tradit̄ vt riuulus exigui momēti mediū certamīs decurrēs ꝑ campū ex hoīuz equorūqz occisoꝝ cruore tantū īundatiōis cepisset incrementū qd̄ cadauera secū traheret ꝑemptoꝝ. Cecidit in hoc p̄lio rex ille gothoꝝ p̄stantissim⁹ theodoric⁹ inter fortissimos hostiū cuneos int̄fectus: p̄terea ex vtraqz ꝑte centū octuaginta millia hoīuz ꝑ historicos qui bello de hoc scripsere q̄si vna votis cōsonātia in hoc turbine belli perisse tradunt̄. Et q̄zuis in chronicis hūgaricis Atilā victorez fuisse cet̄osqz reges qui ethio patricio in subsidiū venerāt: audita morte regis theodorice fugisse posuerint: sigilbert⁹ tñ ac anthonin⁹ ⁊ quasi vniuersa romanorum opa historiaꝝ Atilā bello īferiorem fuisse narrant. Dicūt enī sigilbertus ⁊ anthonin⁹ qd̄ diu equo morte hostem īter vtrūqz pugnatum fuisset: tandem exercit⁹ Atile cessisset ⁊ se plaustroꝝ īter munimēta ꝯtinuisset: sequēti v̄o die thorismūdus theodorici regis gothoꝝ filius qui cū patre ꝯtra hunos pugnaturus in subsidiū patricij venerat: p̄ris mortem hunoꝝ sanguīe vīdicare Atileqz castra cuz suis gothis expugnare disposuisset: qd̄ postq̄z atile īnotuisset idem: dum oīno de victoria iam desperaret: de equitū sellis struem cōponi iussisset īquiens: si hostem p̄ualere videbit⁹ hanc ipse struem ascendā vosqz ignez supponite: elegi etenī potius a vob̄ qui mei est⁹ cremari q̄z hostiuz gladijs īterire aut captus qui rex tantaꝝ sum nationū ī manus romanoꝝ vel gothoꝝ de vemere ⁊ illis ludibrio fieri. Ethius aūt patrici⁹ thorismundi voluntat⁹ ꝯscius timebat: ne deleto atile exercitu ipse thorismūdus victoria sup̄b⁹ illi cui nūc auxilio ē host⁹ fieret: armaqz ī romanos vertens illos de facili opprimeret: q̄propter thorismūdo q̄si de rebus sibi necessarijs ꝯsulens ait. Thorismūde ⁊ p̄rez vīdicare ⁊ hostem opprimere cū ad hec vnanimi voto ꝯgregati sim⁹ eēt optimū: sed cū pat̄na tuaqz obseq̄a aīuz meū ī bona voluntate tibi annexerūt vellem tibi de tuis rebus admodū placentibus aliquid ꝑsuadere: scis etenī genitorē tuū iam vita eē fūctuz ⁊ te germanū domi habere hoīez regnādi ꝑ idoneū: timeo igitur

ne audita morte patris regnum sibi vsurpet. Tu quoqz si hunos aggredcris qui heri vicisti: cū belli dubi⁹ fit exit⁹: hodie vici poteris ꝛ p⁹ hec fractis viriḃ⁹ domesticū gerere bellū tuo germano imp eris acerbuisqz tibi cū tuis q̄z cū alienis erit dimicādum: age igit ꝛ festina vt poti⁹ p̄uenias q̄z p̄ueniaris. Thorusmūd⁹ q̄si salubre ꝛ sibi necessariū ethy amplectēs ꝓsiliū se ita putauit faciēdū quo abeūte resid⁹ roman⁹ exercit⁹ sim̄l cū auxiliarijs dispsus ē. Tertia quoqz ps exercit⁹ atile que huic bello int esse nō potat ipso viuēte pānoniaz redire ausa fuit nūq̄z: sz ibidem cathalanicis īoris pmānsisse ꝛ eiusdē tre incolatuz recepisse: ipsi aūt huni quos rex atila ꝓtra zoldanū destinauerat p̄ter extrancas natiōes sexagita quiqz millia fuisse: ꝛ horꝛ quidē capitāeos ipsoꝛ lingua hispanos vocatos extitisse ꝛ exīde hispaniā nomē accepisse tradūt.

Quomodo atila rex flagellum dei se vocari iussit ꝛ de destructione remensis ciuitatis.

Ost hec rex atila cū vidit romanoꝛ exercitū dilabi maiori scucritate ītumuit: arbitratusqz est ampli⁹ romāos cū illo ꝓgredi nō audere dixisse ferē: stelle cadūt ꝛra tremet en ego maleus orbis: seqz iuxta heremite dictū flagellū dei iussit appellari: tandē tātas belli p⁹ fatigas ī cāpo p̄lij supradicto aliquos p dies cōmorat⁹ est: deinde monēs agmia: popul⁹ enī adhuc restabat ifinit⁹: itex maiori cum rabie gallie ciuitates aggressus est. Dū igit trabas venit vbi scūs lup⁹ erat epūs hic cū atilā appropinq̄re audiuit pōtificali moꝛ indut⁹ hītu cū oī sui cleri cetu illi obuiā ꝓcessit: cūqz coꝛā illo venisset ꝛ ad illū admissus fuisset: ait epūs: tu quis es qui ꝛaz discipas ꝛ ꝓculcas: cui atila: ego sū inquit atila rex hunoꝛ flagellū dei: ad q̄z vocē scūs lup⁹ epūs portas ciuitatis iussit apire ꝛ ad regez ait: bñ venerit flagellū dñi mei: introduxitqz illos ī ciuitatē: illi vo aut hūanitate ipsius epī exigente vel vt quidā volūt diuino obumbrati numine absqz cuiuslibet offensiōe mediaz trāsierūt p ciuitatez. Deinde in tholosanam venit ciuitatē in q̄m p ciues eiusez honorifice ꝛ sūma cū laude suscept⁹ est: ꝓpter qō ciues ipsi tuz ī psonis tūqz in rebes gratiā illi⁹ meruerūt. Post hec remensez ciuitatē vrbom galloꝛ capitalē obsedit: ingentē enī rex atila hāc ꝓtra ciuitatē cōcepat iraz ꝓpter qō ciues eiusdez illi in cathalanicos campos enuti vehe-

mēter resisterāt. Depopulata igit̄ vniuersa illi circūstāti regiōe acri illā obsidione circūueniēs adhibitis cūctis tormētoꝝ generibus que sua ducebat expeditō muros illi⁹ diruere faciebat sagittarioꝝ p̄terea multitudo menia illi⁹ densissim⁹ sagittaꝝ casib⁹ iundabat ita qd̄ nedū hō ibidez sui ad ꝓtectiōem assistere veꝝ ⁊ munitissima sine vulnere auicula illac euolare nō valuisset. Erat ciuitate ī hac epūs scē vite Nicasius noīe vir maxīs in signis virtutibus ⁊ sororez ewtropia denoīataz virgīez specie ⁊ forma p̄clarā hēbat: que suā deo dedicauerat pudiciciā. Iste epūs simł cū sororere assiduis tēpe obsidionis vacabāt or̄onib⁹. Acri⁹ igit̄ hunis ciuitatis expugnatiōez īsistentib⁹ cū miseri ciues nullā salutꝭ opē sz tāti discrimīs solā mortez esse redēptricē ꝯspiciūt lachrymātes cū mugitib⁹ ⁊ suspirijs ad scūm dei cucurrerūt: illūqz ī or̄one reptū his v̄bis pulsauere: subueni īquiūt pr̄ scē subueni aut ꝯsule nobis si gentiū seruituti se subiciam⁹ aut ꝓ fide ꝓqz ciuitatis salute vsqz ad int̄emptōem decertem⁹: vir dei añ hec ex dīna relatione vrbē penit⁹ subuertendā fore cognouerat: de or̄one igit̄ eleuat⁹ q̄si de graui somno euigalasset: ciuib⁹ cū magna ꝯstātia ita rñdit. Indignatiōem hāc iusto dei iudicio vr̄is scelerib⁹ exigētib⁹ vr̄a sup capita ꝓnotatā nō ignoraui: q̄ ꝓpter flagella dei que ipsimet ꝓuocauim⁹ paciēter ⁊ nō īuiti sub bona spe ⁊ deuotissime etiā cuz mortis piculo suscipiam⁹ vt ipsa mors tātū corpis sit suppliciū: et̄ne aūt vite fiat remediū. Attēdite me pastorē vestꝝ si ipse ꝓ illo qui suaꝝ me ꝯstituit pastorē ouiū ad mortem ꝑatus sū: ⁊ vos si oues meo estis de ouili q̄s cognoscit pastor vr̄m imitate pastorez nō negligatis sz ꝑati sitis dīa que occurrerīt ꝓ amore xpī tollerare: sic enī frēs charissimi itur ad astra. Instanti⁹ igit̄ nō tantuz ꝓ corpoꝝ eliberatiōe q̄ntū ꝓ aīaꝝ q̄s illecebri vita polluim⁹ salute ꝓ īimicis quoqz nr̄is: illoꝝ tanq̄z aīcoꝝ salutē optātes Orem⁹. His verbis vir dei ciues vsqz ad mortē turbatos ꝯsolabat̄: nec min⁹ scā v̄go ewtropia expansis ī celū manib⁹ ciues ipsos ad suscipiendā instantē martyrij coronā aīabat: int̄ hec huni dissolutꝭ ciuitatis mūitiōibus ꝑ ipsā ciuitatē discurrētes furibūdi omne viuēs qd̄ illis occurrebat gladio vastabāt. Nicasi⁹ v̄o epūs simul cū ewtropia sorore sua ad valuas basilice gloriosissime virginis marie: q̄z idez vir dei in arcē sedis epālis eiusdez ciuitatꝭ fūdaue-

rat: hymnis ⁊ cãticis spũalibus vacantes cucurrerunt: mox que vt ferratas acies scũs p̃sul vidit manu silentiũ idicẽs ait ad illos O dine volũtatis mistra fortitudo: q̃re ꝯtra naturã hũane ꝯditionis victoriaꝫ vr̃e dignitatis seuissimã in rabiẽ ꝯuertitis: ver⁹ nãq; quõdã nobiliũ bellatoꝝ iuris titul⁹ subscriptus erat hũilibus ꝑcere ⁊ debellare suꝑbos: ecce plebs xp̃iana deo suo hũilis ⁊ devota vr̃is in ꝯspectib⁹ ꝓstrata vsq; ad mortez obediens veniam pecijt: si eni oues meas ꝑseuerãte ipietate queritꝭ me primũ ꝓ ipsis victimaꝫ dine maiestati libate his dictis. Cum pr̃ scũs rursus ad or̃onez ꝓstrat⁹ hũc v̀siculũ diceret. Adhesit pauimẽto anima mea ꝯtinuo gladiatoris sequit̃ ict⁹ ⁊ vir dei capite trũcat̃. Nõ ergo ab ore decollati v̀bũ scitatis destitit: sꝫ imortalitatẽ quã sꝑ optabat ipetrauit dicens viuifica me dñe scdm v̀bũ tuũ. Scã autez v̀go ewtropia vidẽs circa se oẽm ipietatis illoꝝ seueritatez mitigatã ⁊ suã pulcritudinez q̃si paganoꝝ litib⁹ cognoscens reꝭuari: malens mori poti⁹ q̃z illis asentire: ⁊ in illoꝝ ꝯtubernio viuere: ad int̃fectorez epi ait. Heu tyranne infidelis magnũ dei virũ indignis manib⁹ iugulasti ⁊ me tibi abutendaꝫ reꝭuas ꝓpter qd̃ diuina iam te sentẽtia damnat: ⁊ mox his dictis nõ femica v̀tute sꝫ dina vltiõe saltu repẽtino in illũ insiliens raptis illius palpebrꝭ oculos ei⁹ vindex euulsit: ⁊ ꝯtinuo gladios ꝑsequentiũ in se prouocauit: ac cũ fratre ceterisq; ibi adherentib⁹ illico palmã martyrij ꝓmeruit. Tradit̃ etiã in quibusdaꝫ historijs qd̃ post cõpletaꝫ martyrij cedem: hunos ipsam ciuitatez depopulantes t̃ror subitus iuasisset: vidissent eni q̃si acies celestes dimicantes: ipsa quoq; basilica horribili sonitu roboasset ꝓpter qd̃ ipsi huni relictis ciuitatꝭ spolijs affugissent. Post hec ipsa ciuitas diu absq; hoie solitaria angelica sub custodia simul cũ martyrũ corꝑibus ꝑmansisset: ardentiaq; lumiaria inoctiuz obscuritate a remotis visa: celestis etiam cant⁹ armonia audita fuisset: ⁊ tandez eiusdem vrbis ciues qui ꝑfuge p̃sidium ipsoꝝ seruauerant animas remoto hoste vrbem in eandem redissent ipsorum martyrum corꝑa ꝯdigne sepeliuissent.

De passione sanctaꝝ vndecim millium virginuz ⁊ de Buda ꝑ atilam fratrem suum interfecto.

Inter hec rex Atila quendam sui exercitus p̃fectum noie

Julius vel gywlaz cū magna pte sue expeditiōis ad obsedionez ciuitatis colonieñ. que prius agrippina vocabaꝫ destinauit: qui dum eiusdez ciuitatis vacaret in obsidione: ⁊ cetus ille vndecim milliū virginū pclarissimus nullū sibi a seculox premordio habens similē duce sancta Vrsula brittanox regis filia simul cū illustri duce Ethereo Anglox regis nato sponso suo: ac Cyriaco papa multisqz alijs spūalium ⁊ secularium dignitatuz psonis nauigij officio Reni flumis alta sulcantes illac aduenisset: mox dictꝰ pfectus quorūdam romanox ducū gentilitatis errore infectorū psilio simul cū hunis obsidioni dicte ciuitatis isistentibus: ingenti cū clamore ⁊ feritatis austeritate in tam sacrū virginū collegiuz truculentus velut hostis irruit: omnesqz vsqz ad internitionem deleuit harū sanctarū vginum passionem plures describūt historie: ⁊ q̄zuis decladis illax tempe discordent: tamē quia nulla hunox potentia pter atilianam aliquādo coloniā obsediſſe traditꝰ: ob hoc hāc scāx virginū passionē eiusdez atilie regis tempibus factam fuisse admitti condignū est. Rex autē atila post expugnatiōem ciuitatis remensis omnē galliā ⁊ flandriam demoliēs. Deinde venit in turringiā ibiqz apud Isinacū ciuitatē p extollentia sui nomis ac si romano ab exercitu suus nullū passus fuisset populus detrimentū solennē curiā celebrauit: ad q̄z nōnulli vicini principes ex assecuratione atile regis confluxisse ferunt. Desiderabant enī illius vultū qui tanto sui terrore orbem cōcuteret intueri: quos rex atila magna cum liberalitate suscipiēs multiformibus donox muneribus honoratos quieta sub trāquillitate remisit. Tandez sup dacos normanos frisones lythwanos ⁊ prutenos delectos capitaneos ⁊ exercitū copiosum destinauit: ⁊ eosdē sue subdi fecit ditioni. Audiuit post hec rex atila romanos ⁊ gotos rursus contra ipsum copias adunare ⁊ armatam congregare manū. Qua ꝓpter timuit ne post tantox bellorum laborē milite fessus p illos circumueniretur relictis gallijs festinanter venit in pānoniam: ⁊ cum sicambric demoraretꝰ Buda fraꝫ suus termios sui rectoratus sibi p atilam deputatos transgressisse ⁊ illius in absentia regnū sibi vsurpare voluisse erga illum accusatꝰ est: ⁊ his rebus id quod rex Atila suo in recessu sicambriā vrbem atile p̄ceperat vocari: buda vero illam vocabulo sui nois Bu-

dawara denoīauerat apud atilam magna comprobatiōe erat: q̄re ipse rex atila eūdē frez suū dolo circūuentū captiuauit ⁊ ꝓprijs suis manibus occidit cadauerqz illius in danubiū demergi fecit. Quo int̄fecto licet ipse rex atila institerit ⁊ rursus nouo sub edicto statuerit qd̄ ipsa sicambrie ciuitas nō aliter sz vrbs atile debeat appellari: huni tñ siue hungari interdictū min⁹ obseruantes illā Budawara vocauerūt vocantqz o Buda vsqz in hūc diem: theutuni v̄o edictū regis trāsgredere magis formidantes ciuitatē ipsam sicut tūc obmetū illi⁹ Eczelpurg id est vrbs atile vocauere sic ⁊ modo illam eodez nomīe vocant. Tandez rex atila fratre int̄fecto sicambrie quīqz annis quieuit: voluit tñ vt quicquid mūdus ageret ipse ꝯscius fieret. Quare speculatores ad cunctas sibi necessarias ꝑtes ꝓut suis expediebat rebus ordinasse dr̄. Quoruz vna statio Colonie in germania: alt̄a in Lythwania: tertia iuxta fluuiū Tanay: ⁊ quarta in Jadria dalmacie ciuitate constitute erant: ⁊ hoꝝ stationū cuilibet homīes relatu digni a locis supradictis inceps vsqz ad sicambriā continue in tanti distantia spacij locati ⁊ cōstituti erāt: vt dum alter eoꝝ de nouis rebus regi referendis clamaret ꝓpinquior illi id cōpetenter audiret ⁊ rursus ad alteꝝ sibi viciniorez reclamaret: quodū noui rumores si qui forēt ad regem ꝑuenirent ⁊ rursus volūtas regia ꝓut illi placebat ꝑtibus in p̄dictis declararet̄. Preterea rege quieti dato: non ergo quiescebat cursitandi asueta hunoꝝ feritas: quin ꝯtiguaꝝ ꝓuinciaꝝ depopulatiōi dediti maxime ꝓuincias messiaz macedoniaz achayam thessaliā ⁊ vtrasqz tracias armis īfestis ⁊ ꝯtinuis īcursibus grauabāt. Qua ꝓpter earundē regionū: sz etiā pānonie ciuitates ꝑ ipsos hunos crebris īsultibus fatigate: cū tantā nequirent ꝯtinuā tollerare vexatōem iugūqz dominij regis barbari exosū haberēt natali solo derelicto ab ipsoqz rege atila licētia impetrata dimissis armentis solis walachis ipsoꝝ qui erant pastores sponte ī pānonia remanētibus ꝑ mare adriaticuz ī apuliam se trāstulerunt.

De expugnatiōe aquilegie ciuitatis.

Unqz rex atila onerosa post bella in germania galliaqz ⁊ ceteris supradictis regionibus maxīe in cāpis cata-

lanicis pacta: quiquiemine pegisset quietem: interea semp roma
nũ p exercitum insidiose sibi illata de iuria remiscebat totoqz vin
dictam appetebat corde. Qua ppter omni sui exercitus defectu
tum armis hostilibus deleto tum in ptibus catalanicis ex causa
supius memorata remanente in armis t nouo milite repato. Cu
ria tandem solenni celebrata egressus est de pãnonia p Stiriam
ac Chorinthiam t Dalmatiã t has quidẽ regiones crudeli furo
re magna cũ depopulatiõe quadens apud Dalonã t Spaletuz
ciuitates mari adriatico se piunxit: t has quidez ciuitates ptriuit
dirripuitqz piter t succendit. Debinc iuxta mare pgredies Tra
guriã Bardoniã Sibinicũ Jadriam Nonã Scenaz Potentiã Polam Chapisteriã terrestrinaz similit ciuitates rebus piter
t populo nõ minus decoras murisqz t armis firmatas: multa p
terea opida in montibus situata demoliuit suamqz ac suoz in di
reptiõem puertit: t velut leo turbatus insaniens suã iuriaz a ro
mano susceptam exercitu romani populi in sanguie vindicabat:
ppter quod omia que illi occurrebant ãsi ingentiz iundatio aq̃
rum sui exercitus in pfundum submergi faciens. Tandẽ puenit
ad aquilegiam: hec enĩ ciuitas in introitu italie situata t a quon
daz anthenore troyanoz duce vt padwa originem accepisse dici
tur: vrbs erat magna t ob metuz Atile tum vallibus tum vero
muris militeqz t armis ad modũ cõmunita. Atila rex pspecta il
lius magnitudine cũctisqz munitiõibus ãsi ad resistendũ sibi pre
paris totus incaluit t sue pfusioni ascribi posse indicans: si p9 tã
tarum ciuitatũ expugnatiõem illam solã quasi territus intactã re
linqueret. Obsedit igit illam t multis machinaz ceteroruqz ige
nioz ad frangendũ murum aptis generibus illius munitiõibus
adhibitis qz ciues eiusdem illam in multo suarũ tumqz hostis di
scrimĩe psonarum ptegebant trienni obsidione in illius vacant
expugnatiõe: t cum tantus populus tanti tempis p spaciũ vni
uersas circumstãtes terras maxime in rebus ad cibuz necessariis
spoliasset: ac omia que vicina erant ex longa obsidione adinstar
locustarum consumpsissz in tantũ qp obsidentes nõ minori ãz ob
sessi penuriã laborarent id regis atile animuz vt ab illius obsidi
one recederet sepius monebat. Elatum tñ principem innata sibi
supbia a ppposito desistere non sinebat. Qua ppter cũ vna diez

ipſe rex ſui exercitus cum principibus conſcenſis equis ciuitatez eandem circũambularet ⁊ muros illius vnde ſibi opportunior ciuitatem ipſã inuadendi daret facultas conſpiceret Ciconiam que alto vnius turris eiuſdez ciuitatis in culmie nidificauerat pulloſqz ꝓcreauerat vnuz ex pullis ſuis roſtri miſterio capere ac ad arrondinetuz ipſi ciuitati ꝓpinquũ deferre ⁊ rurſus poſt aliũ redire ac in ceteris pullis ſuis idem quod in primo fecerat facere vidit. Quo viſo rex illis qui eum comitabant ait: aſpicite auem futurorum ꝑſciam: ſentit enĩ ciuitatez noſtras ꝑ manus ruituras ⁊ ne cũ ciuibus interiret ſe ⁊ pullos ſaluare ſatagens locum mutat habitatiõis: ſumꝰ igit fortes in bello ne hec ſola ciuitas dicere valeat que nulla ꝑ nos obſeſſa dicere valuit. His igit verbis rex atila omnez ſui exercitus animum ad ipſius ciuitatis expugnationem fortius irritauit: qua ꝓpter die craſtina ingens fit concurſus agminũ omniqz cũ impetu ifelix ciuitas vexatur. Ciues vo illiꝰ dũ etiam poſt captã ciuitatem nihil aliud q̃z morte ſe redimere poſſe vident i ipſius ciuitatis ⁊ ſui ꝓtectione mori malentes menijs ciuitatis iſiſtentes acriter dimicabant ⁊ hunos ab ingreſſu ciuitatꝭ eo magis arcebant. Cunqz rex atila eo die ſe nihil ꝓficere potuiſſe conſpexit: die altera aliud genus piculi i ipſam ciuitatem excogitauit. Precepit enĩ vt omis ſue expeditiõis inumera multitudo ſellas de quattuor dũtaxat equinbus vnã afferrerẽt ⁊ illas iuxta muros obſeſſe ciuitatis ꝓicerent. Fit igitur igens ſellarũ congeries: cui tandez ipſe rex ignem ſupponi mãdauit quibus ardẽtibus ciuitatis eiuſdem muris ex ignis vehemẽtia i ea pte debilitatꝰ ⁊ ꝓcipiti ruine datus fuiſſe dr: quibus viſis rex ipſe rurſus coapto ad bellũ inumerabili populo miſerã ⁊ pauitantẽ ciuitatẽ aggredit: pdurante quoqz pugna i ipſius ciuitatꝭ expugnatiõe feſſis agmĩbus recentia igerebat ex quo obſeſſis vniuerſaliter in ſui defenſionem laborantibꝰ nulla dabat requies. Tandez fora hunoꝝ multitudo ꝓualuit: itrauitqz i ciuitatem ac omne viuens qõ hũanũ erat ſenes ⁊ iuuenes abſqz ſexus diſcretõem crudeliter trucidauit. Omnes iſup tante ciuitatꝭ diuicias direptõi mancipãdo ſolas fẽmias q̃s illa a morte redimebat pulcritudo refuantes. Erat tũc ciuitate i eadẽ fẽmia quedã tũ parẽtũ abortu tuz vo fidei regiõe pudicitiaqz nobilis pulcritudis vo forma nõminus

cunctas eiusdem ciuitatis femias excellens nomie digna. Hui⁹ femie domus supra rippam fluuij ciuitate in eadez defluētis erat hec cū audiuit hostē solas tantū femias forma dignas a morte p seruare īgemuit ⁊ potius mori q̄z carnalis ludibrij facinore tam a scua natiōe ꝓtamiari p̄optās statim postq̄z illoz strepitū sue do mui appropinq̄re ꝑsensit altiorē sue dom⁹ in arcē ꝓscēdēs īvolu ta capite ⁊ oculis dicti fluuij i alueū p̄ceps se deiecit mortuaq̄z ibi dem expirauit.

De origine venetoz.

Ec regis atile scueritas venetiaz ciuitatē nostro euo multi populi dñatricem auri ⁊ agri possessiōe epulen tā vt veteres canūt historie fundauit. Nā cū rex ipse italiā aggressus toti occidēti terrori esset venetoz po pulus tempe in codē vt Anthoni⁹ refert i dioceſi que castellū di cit ciuitatez edificabat. Tandez p̄terq̄z regem atilā aquilegiam obsidiōe grauasse audierūt simul cū q̄zplurib⁹ aquilegie ciuib⁹ qui sibi añ ciuitatis obsidiōem de salute ꝓuiderāt cū p̄ciosa sup pellectili omiq̄z familia ob metū atile ꝓprijs sedib⁹ derelictis in q̄ndam insulā aquilegie vicinā que nūc vetus venetia vocari di cit intrauerūt: ⁊ cū nec ibi tutā sibi mansiōem esse arbitrarent rur sus nauib⁹ oneratis se ad insulā que riuus altus dicebat trāstule rūt: seq̄z ibi ab impetu hunoz quib⁹ nō erat copia nauiuz illesos ꝓmanere posse cogitātes sibi māsiones munierunt: ⁊ ex cōmuni prioris agri vocabulo venetias appellauerūt: licet quorūdā fu erit opinio venetos de sabaria duxisse originē: tñ q⁊ sabariā lati nos longobardos inhītasse in illa que taz ipsis longobardis q̄z ceteris natiōibus scolā generalez multis philosophoz poetarū ac ceteraz artiū dogmatib⁹ luculent illustratā fuisse: ⁊ illā p̄allari cū quōdā gothoz regē diurna obsidiōe fatigatā mīme tñ captam Tandē vo p̄ regē atilā expugnatā extitisse: ⁊ p⁹ eiusdē expugna tiōem p̄ regē atilā factā ciues illi⁹ in italiā se trāstulisse ⁊ in ciuita te papia iuxta flumē Ticinuz fundataz incolatū recepisse tradunt historie. Ob hoc veneti in q̄ntuz aquilegie illos comitati sūt ci ues potius troyam q̄z de sabaria oriendi dici merent.

De optentu ⁊ de ditione ciuitatis Rauenne.

Apta igit̃ ⁊ incinerata ac humoten⁹ destructa aquilegie ciuitate rex atila nō dū vindicte satur circūstantes vrbes aggressas oia velut fulgur quidā queqz illi occurrere de molit⁹ est. Quā primū enī ꝓcordiā in districtu fori iulij situataz: de hinc ī ducatu lōgobardie pictauiā que nr̄a etate padwa vocitatur: post hec veronā: vincētiā: brixiaz: cremonā: manthwā: pgamā ⁊ ferrariā ciuitates magnaꝝ abundātia rerū affluencites cepit ⁊ sue subdidit ditiōi. De hinc venoso gladio ī agrū emilianū se igessit ī illi⁹ ciuitates adīstar aliaꝝ post multaꝝ direptiōem rerū ī deditiōem recepit. Tandē rauennā ad ciuitatē appropinquauit ipsā eadem austeritate domitur⁹: erat ciuitate ī hac eisdez ī diebus archipresul quidaz Johānes vocitat⁹ arriana pfidia polutus: hic ī sedis apostolice pitqz ⁊ fidei xpiane contrariuz: duode cim cardinales sue secte imitatores constituisse thesaurūqz ingentis copie habuisse narrat̃ archipresul iste aduētanti regi atile suo simul cum clero albis amictus stolis obuiā venit ac illū vt ciuitati piter ⁊ ciuibus parceret supplex deprecat⁹ est: ꝓmittēs nihilominus illi si sue adheret fidei xpianosqz psequeret̃ quod ipse efficeret vt rex atila omnē italiā ac vrbē romanā piterqz ⁊ affricaz sine difficultate gentisqz sue sine ītcritu sibi subiugaret. Rex vero atila magis dominādi cupidīe q̄z vt sectā illi⁹ sequeret̃ ꝑ motus ad archipresulem ita dixit. Parcere quidē hūilibus bonū est sed ne ciues tui ō ꝓsilio aut virib⁹ quibus nostre pararūt obstare potentie glorient̃ volum⁹ vt repagula portarū ciuitatis deponantur nobisqz ī ipsam ciuitatē ītroitus pateat ⁊ simł nostri exercitus equoꝝ vngule nob ītrātibus illa ꝓculcēt: placuit rauēnanis ciuibus regꝭ voluntas: qua ꝓpter dissolutꝭ vndiqz cinsdem ciuitatꝭ portꝭ regem ipsū cunctūqz illius exercitū ciuitatem ī eandem ītro miserunt: trāsiuit igit̃ omis hunorum exercitus cuiusuis hoium absqz offensione ꝑ ciuitatem ⁊ ipse rex ī illa suum ad beneplacitū cōmoratus est. Ab inde motu exercitu ī Liguriam transiens mediolanū ac ticinuz vrbes nomiatissimas aggrediens contriuit ac post ī illis habitantiuz ciuiū captiuitatem vł occisionez direptōi dedit: nouissime tandē tanqz hūana sanguis effusiōe rerūqz ꝓdacia⁹: eo ī loco quo minu⁹ fluuius padum amnē īfluit statina

firmauit castra reuoluens dietenus ĩ mente an romanam deberet aggredere vrbem: sz alarici gothoꝝ regis exemplũ semꝑ ꝑcorde preqz oculis ferens: qui capta ꝑiter ⁊ expoliata vrbe romana amplius non superuixit illac ire differebat.

De aduentu Leonis pape ad Atilam regem.

Mnes italie ꝑ fines maxĩe ĩ romana vrbe regis atile ꝑstrepuit voluntas: q̃re ĩgens timor vniuersos inuasit romanã ergo ꝯsultãtes quid facerent vltimatiz ꝯsiderata regꝭ erge rauenensez epũm hĩta beniuolẽtia leonem papã ipsis apud eũdem gr̃am obtinere posse arbitrãtes illũ adierũt apud eũqz hec verba fecerũt. Sanctissime pr̃ diuine vltio ire nostris exigentibꝰ de meritꝭ ꝓpinqua est uec aliter illam ꝑterq̃z ꝑ te euadere posse cogitamꝰ. Subueni igit̃ ouibꝰ tuis ꝓ quibus xp̃us sanguĩem fudit ⁊ mestã trepidantẽqz ꝑ metu vrbem ciuiũ illiꝰ cum occisiõe ne deseras ĩcinerari. Tu solꝰ es qui nob̃ gr̃am ĩuenire poteris si atilã regem ꝓ nobis adire nõ recusas. Ite igit̃ alme pater ⁊ si nõ aliter etiã cũ nostroꝝ exhibitõe censuũ illũ nob̃ placatum redde. Inter hec rex atila magna ꝑte sui exercitꝰ coaptata ꝑficiẽdo illi capitaneũ zoward de genere zoward oriũdũ illũ ĩ apuliã destĩauit qui oẽm apuliã necnõ t̃raz laboris ꝑiter ⁊ calabriã vsqz ad regionẽ ⁊ ciuitatez cathonã olim a chatone philozopho vt dr̃ fũdatã ꝑcursitãtes demoliti sũt magna quoqz cum ꝑda ad regem redierũt. Tãdem leo papa cũ cleri multitudĩe multoqz apparatu ecclesiastico dĩnis illuz ꝑcedẽtibꝰ vexillis ad atilã venit. Cui rex atila obuiũ se ꝑbuit: ⁊ dũ ꝯuenerũt dignos rex illi exhibuit honores: equis igit̃ ĩsidentes colloquio vsi sũt: ⁊ licet petitões apl̃ici atile regi displicuerĩt: ꝑ omĩa tamen leo papa suã erga illum assecutus est voluntatẽ: ⁊ nõ tantũ vrbi romane quĩ ⁊ omĩ italie salutem reportauit: ⁊ cũ rex atila pape licentia data illũ dimisisset suis cũctꝭ qui secum erãt de honore ꝑ ipspũ pontifici exhibito petitõibusqz tam faciliter admissis stupentibus ⁊ ipsuz cur extra solitum in papã benignitatꝭ officio vsus fuisset ĩterrogãtibus. Atila ita respõdit: nõ ego ĩquit illiꝰ qui ad me venerat ꝑsonã honoraui: alt̃ ibi astabat vir sacer-

dotali habitu amictus forma ⁊ intuitu seuerus venerandaq; Ca
nicie ꝓfusus qui gladiū euaginatū sua tenebat in manu fremēsq;
⁊ dentibus stridens i me nisi petita admitterē mortez istantissimā
⁊ triste ꝑsone mee exiciū mihi minabat. ℙ Post hec rex atila disso-
lutis castris rauennā est regressus vbi archipresulez arrianoruz
supradictū pape sequens ꝯsilium simul cū cūctis sue secte sequaci
bus captiuare: exactis tandē ab illis sexaginta marcaz auri mil-
libus ipsū archipresulem iugulare fecit: cū cūcta post hec sui ex-
ercitus copia ingenti mole italicarum opum onerata reuersus ē in
pānoniam: ⁊ nondū pānonie fines attigeret cum eumichis ho-
norie sororis valētiniani impatoris q̄z idem impator ob dotē pu
dicitie districtius seruabat ad ipsū venit: idq; vt ipsam rex atila a
fratre sibi ꝯiugem expeteret detulit. ℜex vo atila cum iā italie fi-
nes excessisset: nec nisi fatigato exercitu rursus ad italiā redire po
terat nūcij verbis motus ad valentinianū impatorem legatiōez
misit: vtq; sororez suam in ꝯiugiuz simul cū imperij dimidietate
sibi traderet aut occidentale imperiuz rursus deuastatur⁹ rediret
illi ītimauit: qō ⁊ fecisset si sibi longior vita supfuisset.

De nouis regis atile nupcijs ⁊ de morte eiusdem.

Ex atila in pānoniā rediens post tantorum tedium
laborum sicambria intrata: illic licet membra multis
bellorū strepitibus affecta quictem optauerint. Ip-
seq; sui regalis sceptri nomen ⁊ gloriā in altum sustu
lerit ⁊ illius fama cunctas orbi per partes diffusa re-
motas etiam tras ⁊ regiōes rigoris sui trore ꝯcusserit: ambicio-
sus tñ princeps cupiditate glie feruēs magnis maiora appetēs
se ad maxima igeri nō formidabat ⁊ qui iā sui imperij manū i ma-
gnas mundi ptes longe lateq; q̄si vniuersas ewrope ꝑ regiōes
extenderat vt gladius suus i asiatico piter ⁊ affricano agro notus
essz mare trāsire ac egypcios assyrios ceteraslq; illis adiacētes re
giones inuadere ⁊ suo principatui subiugare suo in animo dispo
nebat. Aliter tñ iudicia disponūt dīna: nam cuz rex ipse plurima
rū ꝯtoraliū suaz: q̄rum numerus nō erat ꝯtuberno ꝯtent⁹ mīme
vginem q̄ndā supra oēm hūanā formā ⁊ pulchritudinē specioſā

vt fert bactrianoꝝ regis natā: cui nomen mykolth fuisset sua ad
ꝯnubia adduci fecisset: tandem gl̄iosis nupcijs celebratis: dum
rex ipse in conuiuio vsui vini inqꝫ thoro veneri suaꝝ supra viriū
potentiā se exhibuisset vtroqꝫ hoste senex fatigatus resupin⁹ ob
dormiuit. Cuius tādem de naribus sanguis egressus in os ⁊ gut
tur illius igrediens coagulatus illū suffocauit. Mulier autē illa
ad latus ipsius iacens de somno euigilās dum in dominiū suum
āplexibus vti voluisset: corp⁹ ex aīe rigidū ꝑiter ⁊ ifrigidatū tā
gēdo ꝑsensit: ⁊ cū pluries tactum motū nō redidisset iuuenis pu
ella ꝑterrita ingenti cū clamore magnos dissoluta ī vlulatus re
gis acclamabat cubicularios illi clamore mulieris excitati lucer
nis accensis regeꝫ ipsū exanimem reꝑierūt: ꝓhdolor gloria mū
di suꝑis disponētibus quo dirigit̄ calle: rex qui multaꝝ fudit san
guinē gentiū inimicus sibimetipse ꝓprio sanguīe suffocatus est:
ingens rumor oēm ꝑ pānoniā excitat̄ ⁊ ipsa sicābria multo plāc
tu vsqꝫ ad ethera resonauit. Sepelierūt tādem illū regie digni
tat⁹ cū honore circa statuā memoratā cū kewekadycha ⁊ bela ce
terisqꝫ capitaneis supradictis. Eadem etiā nocte q̄ atila mortu⁹
est imꝑator Marcian⁹ tūc in vrbe cōstātinopolitana cōmorās
sopori dedit⁹ ī somno atile regis arcū fractū vidisse ex hocqꝫ mor
tē illi⁹ agnouisse ꝑhibet̄. Postq̄ꝫ aūt hum Ticie applicuerunt
vsqꝫ ad p̄liū keesmawr fluxerūt āni quiqꝫ: a p̄lio aūt keesmawr
vsqꝫ ad regnū atile euolut⁹ est ānus vn⁹. Atila v̄o regnauit an
nis q̄draginta q̄ttuor: ducatū tenuit ānis quiqꝫ. vixit āt centuꝫ ⁊
viginti q̄ttuor ānis. Post igressū v̄o hūgaroꝝ ī pānoniā septua
gesimo scd̄o ab incarnatiōe aūt dn̄i q̄dragesimo quīto anno diem
clausit extremū.

De bello post mortem Atile regis inter filios eius dem gesto: ⁊ de reditu Chabe filij regis Atile in scitiam.

Iuulgato regis atile obitu cūcte natiōes q̄rū inferat
nō modico pauore ꝑstrepuerūt: ⁊ si illi⁹ de morte do
lere vl̄ gaudere debeāt ignorabāt: cū illi filioruꝫ esset
ml̄titudo ex quib⁹ aliquē p̄re seueriorē gēitor⁹ regno
potiri cogitabant. Erāt tunc sicābrie principes germanie multi

regi atile: obmetũ illius coacta seruitute alligati: inter quos De
tricus de verona excellentiã hẽbat non vltimam: ⁊ cum inter fi-
lios atile duo essent in locum patris tum animi v̇tute tum v̇o eta
tis maturitate succedere ceteris p̃stantiores: alter chaba denoĩa
tus ex honorij grecoꝝ imp̃atoris filia ꝓgenitus: alter v̇o alada
rius de illustri ꝓsapia germanie ducum orta domĩa kremheylch
vocitata susceptus: hos tum huni tum nationes extranee vnus-
quisq; suũ iuxta libitum sequebant̃: quilibet illoꝝ suam ꝑtem p̃
ponere satagens. Detricus v̇o ⁊ ceteri germanie principes erga
hunos recto nõ erant corde: hij aladario tanq̃m ipsoꝝ patriote:
cũ paucis hunis adheserant vtq; hunos vni⁹ animi hoĩes scin-
dere ac ĩtestinã in discordiã deducere possent omĩ intentiõe labo-
rabãt: nec illos ipsoꝝ fefellit opinio: nã vtrisq; filijs regis in di-
scordia regnãtibus: detrico suggerẽte ambos int̃ frẽs ingens ex
orta est dissessio: q̃ ꝓpter horrendũ ĩstaurat̃ preliũ: magna tãtaꝝ
agmĩa gẽtiũ sicãbrie ciuitatꝭ stricta int̃ menia necnõ adiacẽti illi
in agro p̃liant̃ ĩgens cedes cõmittit̃ huni quoq; qui extranearũ
nationũ de ruina gaudebãt. Adĩstar armatoꝝ qui olim draconis
ex dẽtibus ꝑ iosonẽ dũ aurei velleris ꝓ obtẽtu laborasset semĩa-
tis exorti frat̃na cede ꝯsũpti fuisse dicũt̃: ꝑhempta pri⁹ oĩ germa
nica cet̃aq; extranea natiõe mutuo se bello deleuere. Scribitur
enĩ in antiquis hungaroꝝ chronicis qd̃ hoc fraternuꝫ certamen
hec intestina tãti populi clades vix dies ꝑ quĩdecim consumma-
ta fuisset: tantusq; ibidem maxime extraneorum nationum san-
guis effusus extitisset quod si id theutuni hungarorum ob odiuꝫ
non celarent dicere possent vt danubius secus Sicambriam de-
fluens ex germanica ceterorumq; nationuꝫ cede in ipsum decur-
renti sanguĩe ĩ tantũ ꝑmixtus fuisset quod neq; homĩes neq; aĩa
lia a sicambria ĩceps vsq; ad potentianã aquã illius puram sine
sanguine potare valuissent. In hoc etiã p̃lio semꝑ chabe ꝑtem
sup̃iorem fuisse tradunt. Tandeꝫ ad vltimũ chaba cum suis per
artem Detrici deuictus fuisse dicitur. Quapropter Chaba cum
fratribus suis etate illo iunioribus sibi adherentibus: qui sexa-
ginta fuisse feruntur: necnon quĩdecim millibus hunorum de ip
sa cede residuis ad hunoriuꝫ imp̃atorem auũculũ suũ in greciam
fugisse ꝑhibetur: quem ipse honorifice susceptum licet sui regni

ꝑticipem ⁊ grecie incolam facere voluerit: ille tamē natalis pr̄ie dulcedine ductus post tredecim annos quos in grecia dr̄ ꝑegisse scitiam moraturus repetiuit in quā tum ꝓpter magnaꝫ illius distantiā tum v̄o longeui itineris grauitate detentus: vix vni⁹ integri anni infra reuolutiōem deuenit. Adita igit̄ scitia chaba ben degwꝫ auū suuꝫ viuū ⁊ incolumen multo tñ senio ꝯfectū īuenisse ⁊ de illius ꝯsilio ꝯsortem sibi nō de scitica natione sꝫ de corosmanoꝝ scitie vicina generatiōe duxisse fert̄: ex hac tandeꝫ vxore sua chaba genuit filiuꝫ nomīe Edemen ⁊ fratrem illius Ed ⁊ donec supuixit semꝑ pānonie pingui de tellure reminiscens sue generationi vt rursus pānoniam repeterent ꝑsuadebat.

Capitulum de Siculis.

Os etiam p̄ter hunos qui chabam comitati sunt tria millia viroꝝ eadem de natiōe p̄lio de p̄dicto ꝑ fuge p̄sidium erepti in pānonia remansisse: ⁊ q̄m primuꝫ in campo Czyglamezew vocato sibi sedem fecisse: tandē occidentales nationes quibus viuēte Atila infesti erāt metuentes ad erdewelwe confinia videlꝫ pānonice regionis se trāstulisse ⁊ non hunos siue hungaros: sꝫ vt ne illorū agnoscerent̄ esse residui siculos: ipsorum aūt vocabulo Zekel se denominasse ꝑhibentur. Hij siculi hunorū prima fronte in pānoniam intrantiuꝫ etiā hac nostra tempestate residui fore dubitant̄ ꝑ nemīem: cum ī ipsoruꝫ generatiōe extraneo mūdum ꝑmixta sanguīe: ⁊ in moribus seueriores ⁊ ī diuisione agri ceteris hungaris multū differre videant̄ Hij nōdū sciticis lr̄is obliti eisdeꝫ non īcausti ⁊ pappiri mīsterio sed ī baculorum excisionis artificio dicarum adīstar vtuntur: hij etiam postea ingentem non modicā excrescentes: hungaris rursus de scitia ī pānoniam veniētibus: cū de illorū aduentu rumor ad eosdem delatus fuissꝫ magno cū gaudio ī ruthenia occurrer̄t. Post hec aūt hūgaris ex nouo regno pānonie potitꝰ ī cōquestratione eiusdē idem siculi eandē ipsi⁹ regni quā añ ea ꝓprijs prosedibus elegerant hungaris volētibus ꝑtem sortiti fuere. Isti siculi chabam in grecia perisse putarunt: nam ⁊ nunc vulgus illorū ad sui alterum viam capescentem trefatice dicere solet. Tunc

redeas dum chaba de grecia reuerteret. Chaba vero legittimus atile fuit filius vt dictum est ex filia honori grecorum imperatoris generatus: et cum rediens in scitiam nobilitate genitricis sue se in communi extolleret hunorum nobilitas illum spernendo contemptui habebat: et illi id quod non esset verus scitie alumnus sed quasi permixto de sanguine natus obiciebat et nec minus scetis chabaz generatione de aliena consortem sibi duxisse opprobrio erat. Cum autem hungari rursus pannonie solum repecierunt sed filium chabe in scitia remansisse. Edemen vero fratrem eiusdem magna cum familia hungaros vsque ad pannoniam comitasse: et ex illo abe generationem processisse tradunt: et haud dignam huic traditioni decet adhibere fidem potissime quia hungari atile post mortem tantis annorum curriculis euolutis rursus in pannoniam venisse perhibentur: quod eum nepotis illius tanta ad tempe durare potuisset minime: fidelium tamen lectorum arbitrium detinet nemo: si id quippiam fieri posse iudicat propria vt vult vtatur volumtate. Postquam autem tanti populi multitudinem mutuus in discordiam deductus gladius aut deleuit aut dispersit: pannonicus ager tante humane cedis post cruentationem habitus exosus longa per tempa sine rege stetisse dicitur. Cum autem hungari rursus in pannoniam redierunt: quendam principem nomine swathepolug filium morothy natione polonum bulgaris messianis tumque in pannonia ab atila tanquam optimo leo domatis regionibus imperitantem reperierunt hunc variorum exhibitione munerum vt series infrascripte historie plenius exprimet allectum periter et exploratum: hungari subita irruptione in quodam opido circa pontem boni cuius antiqualia hucusque in diem durant circumuentum omni sue milicie cum virtute deleuisse peribentur: voluere tamen nonnulli quod hungari in secundo ipsorum introitu non zwathepalug sed moratum prem illius in pannoniam inuenissent dominantem. Hos eorum oppinio haud fallit: nam cum filius sene prem militari virtute prestantior esset: ipse marothus vltima sue etatis parte laborans omne sue principatus pondus filio velut viro bellicum ad vnus habiliori cesserat. Iste marothus eadem tempestate in castro wezprem denominato morabatur qui cum filium viribus hungarorum periter et morti suo simul cuncte cum populo succumbuisse audiuit vehementi pre dolori vita excessit.

Finit prima pars chronice hungarorum

Incipit ꝓlogus in secũdam ꝑtem chronice hũgarorum

Igestis in prima ꝑte opis huius hunoꝝ siue hũgaroꝝ generatiõis exordijs felicibusqꝫ ⁊ sinistris eorũdem p̃lijs quociẽsqꝫ loco mutauerũt quiqꝫ finis primi eorundẽ regni obtigit. Nũc videndũ est quo tẽpe rursus in pãnoniam redierũt ⁊ qui redeuntiũ fuerunt capitanei ac q̃ntus numer⁹ armatoꝝ in exercitu illoꝝ fuit ⁊ qualiter de nouo pãnonico potiti agro i illo regnẽt hũcusqꝫ in diem.

Narratio secũde ꝑtis chronice hungaroꝝ rursus in pannoniã redeuntiũ deqꝫ capitaneoꝝ ducũ ⁊ regũ illoꝝ post sese subsequentium vita ⁊ gestis: sequitur foeliciter.

Orro eleud filius vgek ex filia enodbilij in scicia genuit filiũ quez ex euentu almus denomiauit. Nã mater illi⁹ dũ esset grauida vidit i somnis auẽ quandã in forma austuris ad se venire suoqꝫ in gremio caput reclinare: qd̃qꝫ ex vtero illi⁹ torrẽs ꝑsplendidissim⁹ ortus fuisset decurrensqꝫ in t̃ra aliena extitisset multiplicat⁹ qd̃ ⁊ factũ ẽ. Nã postea de lũbis ei⁹ gloriosi reges ꝓpagati sũt: qui postmodũ in t̃ra aliena hac in pãnonia in gentẽ populoꝝ sup multitudinẽ sũma cum gl̃ia regnauere: qꝛ aũt somniũ hũgarico ideomate alom dr̃ ⁊ illi⁹ natiuitas ꝑ somniũ fuit p̃nosticata: ideo ipse vocat⁹ fuit alm⁹ qui fuit vgek qui fuit ed qui fuit chaba qui fuit ethele siue atila qui fuit bendekuz qui fuit turda qui fuit scemẽ qui fuit ethei qui fuit opos qui fuit kadicha qui fuit berend qui fuit sulthan qui fuit bulchu: qui fuit bolug qui fuit zambur qui fuit zamur qui fuit leel qui fuit leuente qui fuit kulche qui fuit ompud qui fuit miske qui fuit mike qui fuit beztur qui fuit rudli qui fuit chanad qui fuit buken qui fuit bondosard qui fuit farkans qui fuit othmar qui fuit radar qui fuit beler qui fuit kear qui fuit keue: qui fuit keled qui fuit dama: qui fuit boꝛ qui fuit hunoꝛ qui fuit nemroth qui fuit chus qui fuit cham qui fuit noe. Alm⁹ tandez genuit arpad: arpad genuit zoltan: zoltã gẽuit toxun. Anno igit̃ ab ĩcarnatõe dñi iesu xpi septi gẽtesimo q̃dragesimo q̃rto. A morte v̄o atile regis ãno. CCC.

primo vulgarit magyari siue huni: latine vero hũgari tpe ꝯstanti ni quiti ĩpatoris et zacharie pape denuo ĩgressi sũt pãnoniã: trãs eũtes igit ꝑ regnũ bessoꝝ alboꝝ cumanoꝝ susdaliã ⁊ ciuitatẽ rijo noiatã: deinde trãsierũt alpes in q̃ndã ꝓuinciã vbi viderũt aquilas ĩnũerabiles ⁊ ibi ꝓpt aquilas easdẽ manere nõ potuerãt qꝛ de arboribꝰ tanq̃ꝫ musce descẽdebãt aquile ⁊ ꝯsũmebãt deuorando pecora eoꝝ ⁊ equos: volebat enĩ deꝰ vt citiꝰ descenderẽt ĩ pãnoniã: exinde mõtes trãscẽderũt ꝑ tres mẽses: tãdẽ deuenerũt ĩ cõfiniũ regni pãnonie ad t̃rã que nũc erdel vocitat ĩuitis gẽtibꝰ memoratis.

De septẽ capitaneis hũgaroꝝ ⁊ de septem castris eorundẽ.

Unqꝫ t̃ra in eadẽ descẽdissent irruptiõem circũadiacẽtiũ gentiũ formidãtes vniuersũ cetũ armatoꝝ quẽ ducebãt in septẽ exercitꝰ diuiserũt ⁊ vnicuiqꝫ exercitui capitaneũ specialẽ ꝑficiẽtes centurionesqꝫ ac decanos more solito ꝯstituerũt ⁊ vnusquisqꝫ exercitꝰ triginta millia viroꝝ armatoꝝ necnõ octingẽtos quinq̃gĩta septeꝫ ꝯtinebat. Nã ĩ scdo eorũdẽ de scitia egressu d̃ cẽtũ ⁊ octo tribubꝰ ducẽta ⁊ sedecĩ millia de vnaq̃qꝫ. s. tribu duo millia armatoꝝ: excepto familie nũero eduxisse ꝑhibẽt: ⁊ his quidẽ septẽ capitaneis ac singl̃is exercitibꝰ eorũdeꝫ ductui deputat ꝓ ꝯsuãdis vxoribꝰ ⁊ rebꝰ ipsoꝝ septẽ castra terrea ꝑparũt ĩ quibꝰ tãdẽ castr aliquãdiu ꝑmanserũt: ⁊ exhinc secutũ est qd̃ ꝑs terre eadeꝫ a theutunis Sibemburg id est septẽ castra vocat vsqꝫ in hunc diem.

De primo capitaneo ac de albo equo necnõ sella et freno deauratis.

Uerat aũt ex istis capitaneis ditior ⁊ potẽtior arpad filiꝰ almus filij eleud filij vgeg: huiꝰ aũt pr̃ almꝰ ĩ pr̃ia erdelew occisus ẽ: nõ enĩ potuit in pãnoniã ĩtroire: in erdelew igit quieuerũt ⁊ pecora sua recreauerũt. Audiẽtes aũt t̃re vtilitateꝫ de hĩtatoribꝰ ꝙ optimꝰ fluuiꝰ essꝫ danubiꝰ ⁊ melior t̃ra ĩ mũdo nõ essꝫ ꝑtibꝰ illis: accepto itaqꝫ cõi ꝯsilio miserũt nũciũ noĩe kusid filiũ kund vt iret ⁊ totã terrã ꝓspiceret: hĩtatoresqꝫ terre agnosceret. Cuꝫ ergo kusid venisset in mediũ hũgarie ⁊ circa ꝑtes danubij descẽdisset vidit locũ ãmenũ ⁊ circũq̃ꝫ terraꝫ bonã ac fertileꝫ fluuiũ bonuꝫ ⁊ pratosũ placuit ei. Deinde venit ad duceꝫ ꝓuincie qui regnabat post atilã vocatuꝫ zwatapolug: salutauitqꝫ eũ de suis ⁊ causaꝫ ꝓ qua venerat ma-

nifestauit: hec audiens zwatapolug gauisus est gaudio magno putabat enī illos esse rusticos vt venirēt t tram eius colerēt: p̄o pter hoc nunciū delicatū remisit: kusid aūt de aqua danubij lagenā implens t herbā periaz ponens in vtrē t de terra nigri zabuli accipiens ad suos reuersus est. Cunqz narrasset oīa que audierat t viderat valde placuit eis t lagenā aque terrā t herbā eis p̄ sentauit de quib⁹ ipsi sapiendo bene cognouerūt q̄ terra optima sit t aquaz bēbat dulcez t p̄ratuz cū herbis fenilib⁹ que nūci⁹ eis recitauit. Arpad vo cū suis de aqua danubij cornu iplens t ante omnes hungaros sup illud cornu oipotentis dei clementiaz rogauit vt dñs eis trā imppetuū p̄cederet. Finitis his vbis oēs hūgari clamauerūt deus de⁹ de⁹ trib⁹ vicib⁹: t ibi iuent⁹ est vsus iste

et seruat̄ apud hūgaros vsqꝫ mō: deinde cōmuni ꝯsilio apud p̄-
dictū ducez eundē nūciū miserūt ⁊ ei equū albū magnū cū sella de
aurata auro arabie ⁊ freno deaurato miserūt ꝓ t̄ra sua: quo viso
dux ipse magis gauisus putabat ꝙ ei ꝓ t̄ra q̄daꝫ hospitalarij mi
sissent: nūci⁹ ergo īpetrauit ibi a duce terrā herbā ⁊ aquā: dux v̄o
subridēs ait: habeāt q̄ntūcūqꝫ volūt ꝓ hoc munere: ⁊ sic nūcius
ad suos reuersus ē. Arpad aūt īterim cū septē ducib⁹ pānoniā in
trauit nō sic̄ hospites sꝫ sic̄ t̄raꝫ iure hereditario possidētes. Tūc
nunciū aliū ad ducez miserūt ⁊ ei hāc legatiōem mandauer̄t. Ar-
pad cū suis tibi dicit: qd̄ sup̄ ista terra quā a te emerūt diuti⁹ nullo
mō stes: qꝛ terrā tuaꝫ cū equo emerūt herbā cuꝫ freno aquaꝫ cum
sella: ⁊ tu ꝓpter emphiteosim .i. inopiaꝫ ⁊ cupiditatē t̄rā herbaꝫ
⁊ aquā ꝯcessisti. Cūqꝫ duci dicta essꝫ legatio subridēs dixit: equū
illū malleo ligneo int̄ficiāt frenū aūt in pratū ꝓijciant: sellā vero
deauratāꝫ ī aquā danubij abiciāt. Cui nūci⁹: ⁊ inde dn̄e quid dā-
ni hēbūt: si equū int̄ficis canib⁹ suis victualia dabis: si frenum in
herbaꝫ ꝓijcies hoīes sui qui fenū falcant auꝝ freni īueniēt: si v̄o
sellā in danubiuꝫ abicis piscatores illi⁹ auꝝ selle sup̄ litus expo-
nent atqꝫ domū reportabāt: si ergo t̄raꝫ herbā ⁊ aquā hn̄t totum
hn̄t. Dux ergo ille his auditis exercitū cito ꝯgregauit timēs hū-
garos ⁊ auxiliū ab amicis īpetrauit et oīb⁹ coadunatis eis obuiā
venit: illi aūt int̄duꝫ ꝓpe danubiū ꝑuenerūt ⁊ ī campo pulcerri-
mo sūmo diluculo pugnaꝫ inierūt: fuit aūt auxiliuꝫ dn̄i cuꝫ hun-
garis: a quoꝝ facie dux sepedict⁹ se in fugaꝫ ꝯuertit: ꝑsecuti sūtqꝫ
cū hungari vsqꝫ danubiū ⁊ ibi p̄timore ī danubium se iactauit in
quo p̄ quaꝝ vehemētia suffocat̄: retradidit aūt dn̄s hūgaris pā-
noniaꝫ sic̄ tradiderat filijs isrl̄ tp̄e moysi t̄raꝫ scon regꝭ āmorreoꝝ
⁊ oīa regna chanaan ī hereditatē. Duꝫ ergo capitane⁹ iste arpad
vteret̄ speciali q̄daꝫ dignitate in scitia ⁊ hanc hr̄et ipsa generatio
ꝯsuetudīeꝫ sciticā legittimā ⁊ ꝓbataꝫ vt vn⁹ ī expeditiōe gradiēti
bus debeat ante ire ī redeūdo v̄o retrocedere: ipse ꝓ eo alios ca-
pitaneos ī pannoniaꝫ adeūtes fert̄ p̄cessisse: eoqꝫ arpad ꝫ wata-
polug cuꝫ cet̄is hūgaris vt supi⁹ dictū ē debellato ⁊ occiso castra
fixit in mōte noe ꝓpe albam ⁊ ille loc⁹ est prim⁹ quem arpad sibi
elegit in pannonia: vnde ⁊ ciuitas alba ꝑ scūm regem stephanū
qui de ipso ꝓcessit fundata est ibi ꝓpe.

Secundus capitaneus:

Obolch vero alius capitaneus vnde chaak oriſ generatio deſcendiſſe dicitur in ipſo campo ꝛ loco vbi chaknara nũc iacet diſſolutã. Illõ etenĩ caſtꝝ zobolch fundauit capitaneus qõ poſtmodũ chak ipſo mortuo ſuo nomine a ſuis cognatis ꝛ familia iuſſit appellari. Primo quidez zobolch diccbaſ: illud etiam caſtrum temporib⁹ Andree Bele ꝛ Leuente filioꝝ Zaar ladiſlai p cõmune conſiliũ hungaroꝝ eſt confractũ.

Tertius capitaneus.

Ertius v̇o capitane⁹ Gywla fuit: vnde gywla filius ladislai deriuat̃: eratq; iste gywla dux magnus ⁊ potens qui ciuitatẽ magnã in erdelew ĩ venatiõe sua inuenerat que iam pridez a romanis cõstructa fuerat: hẽbatq; filiã noĩe Sarolt pulcerrimã de cui⁹ pulcritudĩe ꝓuinciales duces diuti⁹ loquebant̃: quã geysa dux ꝯsilio ⁊ auxilio Beliud qui terra kulaz possiderat traduxit in vxorez legittimã: isti beliud kulam dedit filiã suã vt contra frẽm suũ keam debellaret ⁊ post obitũ suũ terrã suã idem kulã beliud hereditauit. Tandẽ cũ gywla hũgaris in pãnonia hĩtantibus infest⁹ esset ⁊ multiplicit̃ aggrauatus ꝑ scũm stephanuz re-

gem in pannoniã est deductus: non tamẽ iste gywla capitaneus sed ab illo tertius.

Quartus capitaneus.

Parti siquidez capitanei vocabulum fuerat Cund cui⁹ filius kusid ⁊ cupan qui prope nyr fixere sua castra ibiqz post baptismũ monasteriũ fundauere.

Ed quintus Ceel est nominatus: qui messianos scz Bo
hemicos de pribus Golgate expulit: ibiqz diutius ca-
28 strametatus fuisse phibet: ex isto quidē zuard oritur ge-
neratio siue psapia t origo.

Sextus capitaneus.

Extus capitaneus Herbulchu nomen habuit qui circa palatinũ ſua tabernacula fixiſſe ꝓbatur.

Septimus capitaneus.

Eptimꝰ capitaneꝰ Ars dr: istiꝰ siquidē generatio circa seyo locū hēbat. Alie vo generatiōes que genere sūt istis pares ⁊ ꝑsimiles: acceperūt sibi locū ⁊ descensuz ad eoz beneplacituz. Cū igit codices quidam contineant qꝫ isti capitanei septez pannoniā introierint ⁊ hungaria ex ipsis solis edita sit ac plantata: vnde ergo venit generatio akus: boz: abe: aliorū qz nobiliū hungarorum cuz omnes isti non hospites sed de scitia descenderunt: Assignant enī hanc ratiōem solam quam vulgꝰ dicit. vij. hungaros: si ergo septem soli sunt hungari cum familia ⁊ non plures familie vxores filij filie accipi possunt serui ⁊ ancille. Nunquid enim cum tali familia regna possunt expugnari:

absit. Accidit aũt tempibus ducꝭ Toxun hũgaroꝝ exercicũ versus galiã ꝓ accipiẽdis spolijs ascẽdisse: qui cũ in reditu reno trãsmeato: diuisi forent in tres ꝑtes due sine honore vna cũ honore ĩ hũgariã descendebat quã dux saxonie apud ysmacaꝫ turringĩe ciuitateꝫ sine. vij. hũgaris oẽs intꝛfecit: septẽ aũt ex ipsis reꝭuatis amputatis aurib⁹ misit in pãnoniã: ite inquit ad vr̃os hũgaros talit̃ enarrãtes vt ampli⁹ nõ veniãt in hũc locũ tormentoꝝ: due v̀o ꝑtes iaꝫ sweuiã introierãt: audito vt acciderat eoꝝ socijs ⁊ cognatis dimiserũt spolia accipe in sweuia ⁊ quicquid eis occurrit a flumĩe illirici vsqꝫ flumẽ saar siue leytah occiderũt ab hoĩe vsqꝫ ad pec⁹: hũgaris aũt. vij. sine aurib⁹ ꝓ eo vt viui redierunt ⁊ se occidi cũ socijs nõ elegerũt cõmunitas talẽ sentẽtiã dedisse ꝑhibetur: oĩa que hẽbant amiserũt tam ĩ re stabili q̃ꝫ mobili ab vxorib⁹ ⁊ pueris illos seꝑantes pedite sine calceis ꝓpriũ nil hr̃e ꝑmiserũt semꝑ etiã ĩ simul de tab̃naculo ĩ tab̃naculũ mẽdicãdo vsqꝫ dũ viuerẽt ire cõpulerũt. Quiquidẽ septẽ ob offensaꝫ huiusmõi margyorkak ⁊ gyoꝫ siue laꝫari sũt vocati: ex istis itaqꝫ sic dãnatꝭ vulgus dicit nõ de septẽ capitaneis istis primis: p̃terea cũ sic quodã modo ꝓpriũ mũdanoꝝ arrogãtie plausũ plus de se assumere q̃ꝫ ex alienis cõponẽtes: ideo isti capitanei. vij. de seipsis cãtilenas fecerũt int̃ se decantari ob plausuꝫ secularẽ ⁊ diuulgatiõem sui nomĩs vt q̃si eoꝝ posteritas his auditis int̃ vicinos ⁊ amicos iactare arrogãtia se valerẽt. Cõstat itaqꝫ nõ tantũ. vij. capitaneos pãnoniã ꝯquestrasse sꝫ etiã alios nobiles qui de scitia descenderunt vñ in ipsis venerari põt nomẽ dignitatis plus alijs ⁊ potẽtie nobilitatis v̀o eq̃liter: cũ ergo quidã sint hospites ipso tꝑe nobilitati pares hũgaris inquirendũ est q̃re istud esse habuit cũ hungari nũero ad implẽdaꝫ pãnoniã sufficissent: geycha nãqꝫ dux int̃ alios diuino p̃monit⁹ oraculo ꝯuertere cepit hũgaroꝝ gentẽ ad fidem xp̃ianã: ⁊ duꝫ monitu illos ꝯuertere nõ posset paganismis ritibus deditos ⁊ intẽtos oportebat quosdaꝫ armis edomare: ad qd̃ faciendũ qꝛ plures fuere fidei repugnantes: quoniaꝫ quippe adherẽtes necessariũ habuit desideriũ suũ diuulgare regib⁹ ⁊ prĩcipibus xp̃ianis: quo audito huiusmõi desiderio nõ solũ iuuamẽ transmiserũt sꝫ etiam ꝑsonaliter adierũt quibus fuerat hungarorum crudelitas nociua ac exosa.

De pluribus generatiõibus postmodũ regnũ hũgarie intrãtibus ⁊ primo de generatiõe Tata.

Intrauit ergo primo deodatus de comitib⁹ scĩ seuerini de apulia qui fundator extitit monasterij de Tata ⁊ parator iste etiã cũ scõ adalberto pragensi epõ scũm regez stephanũ baptizauit: cuiusquidẽ monasterij nomẽ ꝑ eo tata appellat: q; cũ btũs rex stephan⁹ ipsi⁹ nomẽ obtenerentiã nõ exprimeret: sz eũ tata appellaret abolitũ est nomẽ dcodati sz tata extitit vocatus: vñ etiã ipsi⁹ monasterũ taliter est vocatũ: hui⁹ quidẽ generatio in pãnonia nõ habet q; q̃zuis vxorẽ habuisset tamẽ sine heredibus finiuit vitã suã.

Generatio filiox hedrich

Ost hec de alamania volphgerus cũ fratre suo hedrico õ comitib⁹ hemburgor⁹ cũ trecentis dextrarys falleratis introiuit: cui dux geycha montẽ kiscen ⁊ insulã danubij circa iaurinũ dedit ꝑ descẽsu etno vbi castx ligneũ faciẽs: fecit quoqz i eo dez mõte cenobiũ vbi ⁊ ẽ tumulat⁹ de ist⁹ hedrici gñatio deriuat.

Generatio wenczellini de almania sequit.

Scendit quoqz de bauaria wencellin⁹ videlz de vazunburg qui cũ scõ stephano in symigio cupan ducẽ intfecit: capitane⁹ enĩ exercit⁹ extitit illo die: ex istis iako nascit principiũ ⁊ origo.

Generatio hunt ⁊ paznan.

Dicrũt etiã istis diebus hunt ⁊ paznan qui scũm stephanũ regẽ in flumĩe garã gladio theutonico more accinxerũt Istox nãqz generatio ab istis noibus distare nõ videt: istox ita qz comitũ dux geycha fret⁹ auxilio ⁊ scũs rex stephan⁹ su⁹ filius ⁊ diuino poti⁹ quosdã rebelles armox terrorib⁹ nõnullos volũtarie ꝙuerterũt ad baptismũ: quosquidẽ comites taz dux geycha q̃z filius suus latis ⁊ amplis hereditatib⁹ ꝑ ipsox seruicijs ditauerẽt ꝑut apparet nũc manifeste. Quiquidez tẽpis in ꝑcessu hũgaris ꝑ ꝙtractus matrimonioꝝ sũt imixti. Istox etiã consilio et auxilio sup hungaros rex est ꝓstitutus: pluresqz nobiles hũgari duci cupan adherentes baptismuz fidemqz respuentes ad turpia seruitia sunt detrusi: illis nanqz ingerendis iudicatus erat nobilior qui fidei christi citius adhesisset.

Generatio poth

Oth vo generatio a cōrardo de altenburg deriuat tēpori
bus regis salomōis filij andree regis venit in pānoniam
hic hermistus est vocat⁹: sz ꝓpterea poth fuit appellat⁹
qr int nūcius erat int impatores cōrardū t andream ac salomonē
reges: poth enī theutunice latine nūcius sonat.

Generatio merse t gregorij.

Erse aūt t gregorij generatio de frantia est ex ꝓsanguinei
tate gwillermi dicti comes kyquini quidē t renoldi origo
est de hispania cū regia margaritha ꝓiuge bele regis filij zaar la-
dislai pānoniā adeūtiū: hic enī bela prīo vxorē de polonia hūit.

Generatio guthkeled.

E generatōe aūt guthkeled plura enarrant: sz ꝓ certo p
pet⁹ regē dū idez fugit ad heinricū cesarez in adiutorium
sūt ei adducti de castro sthoph sūt exorti de sweuia vnde impator
federicus ortū habz. Ista enī generatio de primatib⁹ sweuie exti
tit: paupes enī sūt hereditatib⁹ sz ꝓbi t valētes sūt in prīa mēo-
rata. Ist⁹ siquidē guthkeled generatio tpibus salomōis regis
ladislai t geyche ducū extitit exaltata: naz tenet ipsa generatio in
duas ptes diuisa fuit: quidā ducib⁹ adherētes: quidā vo salomo
ni t specialit wyd quez salomō exaltasse phibet sup alios de ge-
neratiōe suprādicta.

Generatio oliuey t ratoldi.

Ost hec intrāt oliueri⁹ t ratoldus tpe regis colomani de
regno apulo⁹ de caserta ortū habent: illi vo de lambuck
de comitibus campanie ex frantia oriuntur.

Generatio hermāni de almania.

Ermāni etiā generatio cū regia keisla ītroiuit liberi hoīes
sunt de nuremburg hereditatib⁹ pauperes.

Generatio buzad.

E generatiōe quidē buzad ē dicendū: hui⁹ enī generatio p
regē stephanū filiū scōi bele ī hūgariā adducit ī adiutoriuz
regis mēorati: ex comitib⁹ enī orlamūdi fuit: primit⁹ enī qui vēit
hadolch ē vocat⁹ cui⁹ fili⁹ similit hadolch t arnold⁹ ex istis ori-
go ꝓcedit buzadbani: hic enī hadolch exprimi non potuit sz per
aloyzando hoholt dī: generatio quidē chaak cū alijs quibusdā
generatiōibus ꝓspirauerūt ꝓtra istū regē q̄s p hoholduz t suam
miliciam quam cum ipso adduxerat dicit contriuisse.

Generatio keled.

Tephani ladislai ⁊ gregorij filioꝝ keleed ꝓsapia de ꝓuincia Meysneñ. ortũ habet: stephanus enĩ filius fuit sororis meysneñ. marchionis filij comitis de herfold. qui occiso turingie lanthgrauio in frangkfurt in solẽni curia vbi impator elegi debuit ꝑ eũ ac ꝑ alios dum reoccidẽdi sentẽtia per alamanie principes ꝯtra ipsuꝫ lata esset dieb⁹ geyche regis filij scdi bele descẽdit in pãnoniaꝫ cũ dextrarijs falleratis sexaginta ⁊ a rege p̃dicto receptus solẽniter optimis ⁊ latis possessionibus inuestit̃ ꝓut patet ipso in meysneñ. regiõis ꝓscriptiõis penã in trante: eoꝝ v̇o qui dicũtur de bobocha de samberg descendit ĩ pãnoniam generatio.

Generatio symonis ⁊ michaelis.

Ymonis enĩ ⁊ frĩs eius michaelis generatio quidẽ mortundorff noĩat̃ tẽpibus Andree regis filij bele tertij descendit de hispania: castra quideꝫ multa habet ĩ hispania illa generatio ex quib⁹ vnuꝫ qd̃ meli⁹ est boyoth dr̃: hui⁹ quidẽ symonis auus dũ cũ rege aragonuꝫ ãnis plurib⁹ ꝯtendisset: tandem ꝑ eundẽ regẽ captiuatus in carcere detrudit̃: qd̃ symon comes et bertram⁹ formidãtes cũ scda vxore p̃fati regis andree que fuerat de Campania in hũgariã intrauer̃t: in hispania enĩ nulla generatio in scuta suo aquilã ferre audet nisi symon ⁊ michael ea ꝓpter ꝙ exercitũ zoldani de Tunisio qui maioritã ⁊ minoritam ĩ siluas ꝑ naues intrãdo ⁊ classes occupauerãt: ceteris militib⁹ regis aragonie deficiẽtibus eoꝝ generatio fert̃ expulisse: vñ regis ⁊ cõmunitatis militie decreto est statutũ quod priori signo qd̃ fuerat totũ rubeũ sine aliqua expressa figura in aquilã mutaret̃.

De introitu diuersaꝝ nationũ in hungariam.

Reterea intrauerũt vi hungariaꝫ tam tempe regis geyche ⁊ scẽ regis stephani q̃ꝫ dieb⁹ reguꝫ alioꝝ: bohemi: poloni: greci: hispani: hismahelite seu saraceni: bessi: armeni: saxones: turingi: mysnenses: ⁊ renẽses: cumani: latini qui diuti⁹ in regno cõmorando q̃ꝫuis illoꝝ generatio nesciat̃ ꝑ matrimonioꝝ diuersoꝝ ꝯtractus hũgaris ĩmixti nobilitateꝫ pariter ⁊ descensum sunt adepti.

Continuatio narrationis.

Ostq̃z aũt zwatapolug ꝑ hũgaros vt supi⁹ dr̃ ẽ necatus et hũgari descenderũt in pãnoniam ꝑ sex annos eoꝝ arma ⁊ equos meliorare curauer̃t: ãno igit̃. vij. morauiã ⁊ bohemiaz in quib⁹ eo tp̃e dux wratisla⁹ regnare videbat̃ crudelit̃ spoliauerũt Exinde cũ victoria redeũtes treugis ordiatis cũ p̃fato duce vno ãno quieuer̃t. Post hec carinthiã hostilit̃ adeũtes vltra castꝝ leopach dux meranie gothfrid⁹ noĩat⁹ ⁊ dux carinthie eberhard⁹ necnõ gregori⁹ aquilegie p̃riarcha ipsis occurrẽtes ĩ simł atrocit̃ pugnauer̃t: ⁊ q̃zuis ex hũgaris plures ibi cecidissent tamẽ ãbos duces hũgari occiderũt: p̃riarcha tantũ ꝑ fugã euadente: abinde spoliata carinthia corniola ⁊ stiria cũ maxĩa p̃da sũt reuersi. Cesar igit̃ conrard⁹ audiẽs ꝙ hũgari impij sui ꝯfinia ĩtrassent duces qz mẽoratos occidissent decreuit venire ĩ hũgariaz: ⁊ cũ exisset de italia venisset augustã sweuie ciuitatẽ vt deinde in pãnoniã ĩuasurus hũgaros descẽderet int̃ romãos bellũ generatũ ẽ int̃ea intestinũ ꝓpt̃ qd̃ ipsuz retrocedere oportebat: ĩter hec hũgari ĩmobiliter annis tribus ad nullas ꝑtes ꝑrexerunt.

Hungari deuastant bulgariam.

Vno aũt q̃rto hũgari bulgariã ĩuaserũt ac ex ea thesauruz ⁊ armẽta ĩnũerabilia adduxere: castra ipsoꝝ occupantes ⁊ ciuitates eoꝝ destruẽtes que domĩo ꝯcedẽte ⁊ nũc habent ⁊ possident. Postq̃z aũt mẽorata regna deuicerũt ꝑ foꝝ iulij vsqz ĩ marchiaz longobardie ĩtrauerunt vbi ciuitatem padwaz igne ac gladio cõsumpserunt. Exhinc intrantes lombardiaz linthar vercellĩe ciuitatꝭ epũm impatoris karoli ꝯsiliariũ fidelissimuz occidẽtes ex ipsius ecclesia thesauꝝ maximũ rapuerũt totoqz pene longobardiam spoliãtes cũ maxĩo spolio ĩ pannoniã cũ victoria redierũt. Post hec decẽ annis repausantes: anno vndecimo saxoniã turingiã sweuiã francosqz oriẽtales ⁊ burgundos demoliti in confinijs bauarie vltra castꝝ Abah citra danubiũ alemanoꝝ exercitus ipsos in reditu honoratos ĩuaserũt ex obrupto: quos hũgari in fugã turpiter ꝯuerterũt cesis multis millib⁹ ex eisdez: in quo quidez ꝯflictu ex hũgaris tria millia viroꝝ ꝑierũt: qui vero euaserũt ad ꝓpria redeuntes: annis sedecim ĩmobiliter in hungaria ꝑmanserunt.

De morte leel ⁊ bulchu capitaneorum.

Egnāte v̄o ꝑ alemaniā corrardo prīo decimo octauo āno
hūgari egressi quibusdā ꝑtib⁹ theutonie deuastantis cū ad
vrbē augustā ꝑuenissēt vlrico epō cū ciuib⁹ ⁊ sweuie prīatib⁹ re
sistentib⁹: tandē cū hūgari eādez obsiderēt ciuitatez obstīati nolē
tes de vrbe recedere missis nūcijs ad corrardū mēoratū vt celerit̄
vrban⁹ succureret idē nō ōmisit venire: hūgaris igit̄ se icaute cir
ca obsessiōez ciuitatꝭ īgerētib⁹ alamanic⁹ ⁊ italic⁹ exercit⁹ illos ī
uasit ex obrupto vt si fugere voluissent nō potuissent ex vna ꝑte
fluui⁹ qui illis dieb⁹ ꝑ canales mirabilit̄ īundauerat īpedimētuz
faciēs: ab alt̄a v̄o exercitib⁹ p̄dictis circūuallātibus sic̄ muris il
losqz ꝯstrīgentib⁹: sic itaqz artati ab hostib⁹ quidaz captiuati ab
eis aliqui crudelit̄ sūt necati ī quo loco leel ⁊ bulchu illustres ca
pitanei captiuati sūt ⁊ ducti corā cesare: quos cuz cesar requireret
q̄re xpīanis eēnt sic crudeles: dicūt nos sum⁹ vltio sūmi dei ab ip
so vob̄ ī flagelluz destīati: tūc enī ꝑ vos captiuamur ⁊ occidimur
cū ꝑsequi vos cessam⁹: quib⁹ īpator: eligite vob̄ mortē q̄lē vul
tis: cui leel ait afferat̄ mihi tuba mea cū q̄ primū buccinās postea
hec tibi respōdebo: allataqz ē tuba ei ⁊ appropiās cesari cū se īge
reret ad buccinādū ipsū cesarē sic fortit̄ ī frōte cū tuba fert̄ ꝑcussis
se vt illo solo ictu īpator moriret̄: dixitqz ei: tu p̄ibis añ me mihi
qz ī alio seculo eris ꝓuitur⁹. Est nāqz fides sciticoꝝ vt quoscūqz
viuētes occiderēt ī alio secl̄o ipsis ꝓuire teneāt̄: detentiqz sūt sine
mora ⁊ ratispone patibl̄o suffocati: ali⁹ autē exercit⁹ hūgaroꝝ in
quo erāt bñ viroꝝ armatoꝝ milia q̄dragīta qui castrametati sunt
lōge ab augusta ciuitate senciētes socios suos tam crudelit̄ artari
captiuari ⁊ occidi seorsū in q̄ndaz siluā se receꝑūt expectātes vt se
ab īuicez īpatoris exercit⁹ seꝑaret et dū maior ꝑs cesaris exercit⁹
tendētes irēt v̄sus renū: hūgari ī cāpo quodā illos ꝯiūgentes sa
gittis primit⁹ illoꝝ equos occiderūt tota die ipsos nec descēdere
nec quoq̄z fugere ꝑmittēdo. Tandē v̄o se monere dū nō possent
captiuari se dederunt: cū quib⁹ socios suos ratispone detentos re
dimerunt: ipsi vero exinde reuersi tali fortuna eis occurrēte mo
nasteriū de vlta cōbusserūt vbi multū de auro hauriētes: abinde
reno trāspassato Lothoringensez ducatum igne ⁊ gladio vasta
uerunt vbi circa strozburg que in latino dicitur argentina in quo
dam p̄lio erharduz ducē lothoringie ⁊ ꝑtoldum ducē barbantie

qui ei venerat ī auxiliū captiuātes decollauerūt: inde vo galliaz atrocit affligētes crudelit ī eccliaz dei seuiētes mettēseqz treuerēse ⁊ aquigranēse territoriū igne deuastātes: deīde ꝓ obrupta mōtiū senonēsiuz populos etermiantes ⁊ viā sibi gladio appientes pauerūt: vbi siquidē seguſaz taurināqz ciuitates destruxerūt: mōtesqz ꝑfatos ꝓforātes planū lōbardie cū vidissent totā peue ꝓuinciā ꝓcitis cursibus vastauere ⁊ ita ad ꝓpriuz regnū cū victoria reuertunt annisqz viginti imobiles in regno ꝑmanserūt.

De obsidione constantinopolitane vrbis.

Jcesimo aūt prio āno egressi in bulgariā intrauerūt ⁊ inde idriopolim venientes ipsa expugnata ꝓstātinapolim tandē obsedērūt: ī obsidiōe igit vrbis mēorate hungaris ꝓstitutis quidā grecꝰ sic gygas emissus de vrbe ad luctādū cū eo duos hūgaros ipetebat alitricari dicēs ꝙ si ambos nō deuiceret grecoꝝ ipatoꝛ censu hūgaris teneret: qui cū hūgaris ifestus eēt vltra modū vnū ꝓtrariū ei iuenerūt: qui oppositꝰ greco ita ait. Ego iquit sū bothond rectꝰ hūgarꝰ mimus hūgaroꝝ: adiūgas tibi duos grecos quoꝝ vnꝰ ꝓfuare debeat aiam tuā exiturā: alter vo cadauer tuū subterrādū qꝛ certissime censualē faciā grecoꝝ ipatorez genti mee: vnde capitaneꝰ hūgaroꝝ noīe opour qui illi exercitui de cōmuni volūtate fuerat ꝓstitutꝰ iussit botond cū dolabro suo ꝑgere ꝓtra portā vrbis que erat metallina ⁊ ī porta declarare vires suas cū dolabro veniēs aūt vsqz portā talē ictū ⁊ cēsurā in ipsa porta fecisse ꝓhibet ꝙ puer annoꝝ quīqz ꝑ ipsuz foramē exire ⁊ itrare satis large potuisset. Facto nāqz spectaculo hūgaroꝝ ⁊ grecorū ꝑata area ad certādū añ portā vrbis ꝑua hora nimiū simul dimicātes grecꝰ in trā ꝑ hungaꝝ est detrusus ⁊ statiz sine mora spiritū exalauit: qō factū ⁊ casū grecoꝝ ipatoꝛ qui stabat in vrbis ꝓ pugnaclo cū cōiuge sua ꝓ ingēti verecūdia reputātes auerterūt facies suas ꝑgētes ī palatiū verūtamē cū hūgari censū repetisset ꝓ quo certamē cōmissū fuerat ⁊ pugnatū dū risuz faceret grecorū impatoꝛ de censu postulato recedētes hūgari de obsidiōe ciuitatis depopulati sūt totā greciā hauriētes ex ea aurū gēmas ⁊ armēta infinita sicqz ad ꝓpria sūt reuersi: cōmunitas itaqz hūgaroꝝ cuz suis capitaneis siue ducibꝰ hec ⁊ alia huiusmodi vsqz ad tempa Toxyn ducis gessisse ꝓhibet.

De generatiõe ⁊ regno sancti regis Stephani primi regis hungarorꝝ.

Otto Toxun genuit Geychã ⁊ michaelẽ. Michael vo genuit Caluuz Ladislauz ⁊ Hazul. Geycha vo diuino ꝑmonitꝰ oraculo. Anno dñice incarnationis nõgentesimosexagesimonono: quẽadmodũ in legẽda sctĩ stephani regis scriptũ est genuit sanctuz stephanũ regẽ: ex sarolth filia gynla. Ait rex stephanꝰ plures quidez genuit filios: sz inter alios habuit vnũ filiũ nomine Emericũ deo amabilez ⁊ hoĩbus honorabilẽ: cuiꝰ memoria in benedictiõe est: hic aũt ꝑ ĩscrutabile diuini ꝓsilij inditiũ: raptus est de medio ne malicia mutaret ĩtellectũ eius ⁊ ne fictio decipet animũ eiꝰ quemad-

moduz de ĩmatura morte scribit̃ in libro sapĩe. Ut ergo acta ne agamus: ⁊ exposita ne exponam⁹ quot ⁊ quãtis v̀tutibus floruerit: ⁊ q̃z feruẽs in dei seruitio scũs ꝯfessor xpi Emericus dux fuerit scribere sup̄sedim⁹. Quisquis. n. hoc scire voluerit ex legenda eiusdẽ btĩssimi ꝯfessoris: plenã scĩssime cõuersatiõis eius notitiã hr̃e poterit. Nos ea poti⁹ que ab alijs scriptorib⁹ p̃termissa sũt breuiter ac sũmatim scribere intendimus.

De bello sancti regis Stephani contra Cupan ducem symigensem.

Anctus aũt rex stephan⁹ iam pridem in adolescẽtia sua ꝯtra cupan ducẽ fortem et potentẽ gessit bellũ gl̃iosum Erat aũt cupan filius calui zirind qui etiã viuente geycha duce pr̃e sci stephani regis ducatũ tenebat Mortuo aũt geycha duce cupan voluit matrẽ sci stephani regis sibi ꝑ incestuosũ copulare cõnubiũ et sanctũ stephanũ occidere: ducatũqz ei⁹ sue subdere potãti: hic fuerat dux symigiens. Stephanus aũt scũs ꝯuocat⁹ ꝓcerib⁹ suis ꝑ interuẽtũ btĩssimi martini ꝯfessoris diuine misericordie ĩplorauit auxiliũ. Postmodũ v̀o ꝯgregato exercitu ꝑrexit obuiã hosti suo: ⁊ ad ãnen: goron: primit⁹ accinctus ẽ gladio. Ibiqz ad custodiã corꝑalis salutis sue duos principes Hunt et paznan ꝯstituit. Totius aũt exercit⁹ sui principẽ ⁊ ductorẽ vẽcellinũ hospitẽ alamanuz genere p̃fecit. Cõmisso itaqz p̃lio inter vtrũqz diu ⁊ fortiter ẽ dimicatũ: sz diuine misatõis auxilio btũs stephan⁹ dux gl̃osam obtinuit victoriã. In eodẽ aũt p̃lio vencellin⁹ comes ĩterfecit cupan ducẽ: ⁊ largissimis bñficijs a btõ stephão tũc duce remũeratus ẽ. Ipsuz v̀o cupan btũs stephan⁹ in q̃tuor ꝑtes fec̃ mactari: primã ꝑtẽ misit in portã strigoniensez: scd̃am in wesprimieñ: tertiã in iauriẽsem: q̃rtaz aũt ĩ erdel. Btũs. n. stephan⁹ dux: votũ qd̃ tũc vouerat d̃o fideliter reddidit. Nã vniuersuz populũ ĩ ꝓuincia cupan ducis degẽtẽ: decimas libroꝝ frugũ ac pecoꝝ suorũ cenobio sci martini dare ꝑpetuo iure decreuit: predict⁹ aũt vencellin⁹ genuit radi: radi v̀o genuit misca: misca v̀o genuit cupan ⁊ martinũ.

De pugna sci regis cũ Gyula duce trãssiluano

Orro Btũs stephanus postq̃z regie celsitudinis coronaz diuinit⁹ ẽ adeptus: famosum ⁊ lucrosum bellũ ges-

sit ꝓtra auũculum suũ noĩe gyulam qui tũc tempis totius vltra siluã regni gubernacula possidebat. Anno itaqꝫ dñi. m. ij. beatus rex stephanꝰ cepit gyulã ducez cũ vxore ⁊ duobꝰ filijs suis ⁊ in hungariam trãsmisit: hoc aũt ideo fecit: qꝛ sepissime amonitus a btõ rege stephão: nec ad fidẽ xpi ꝙuersus: nec ab inferenda hungarie iuria ꝙquieuit. vniuersuꝫ vo regnũ eius latissimũ ⁊ opulentissimũ monarhie hungarie adiũxit. Dicit aũt regnuꝫ illud hũgarice Erdeelu qõ irrigat plurimis fluuijs i quoꝝ arenis aurũ colligit: ⁊ auꝝ tre illius optimũ est.

De exercitu sancti regis stephani contra Bulgaros ⁊ Sclauos Sequit.

Ost hec aũt mouit exercitũ sup kean ducẽ bulgaroꝝ et sclauoꝝ que gẽtes loca naturali situ mũitissima ĩhabitant: vñ etiã multis laborib⁹ ⁊ bellicis sudoribus ꝑdicti ducẽ vix tandẽ deuicit ⁊ occidit ⁊ iestimabilẽ copiã thesauro rũ ⁊ ꝑcipue in auro ⁊ gẽmis ac ꝑciosis lapidib⁹: accepit ⁊ locauit ibi vnũ, panũ suũ noĩe zoltan: qui postea hereditauit illas ptes trãsiluanas ⁊ ido vulgarit sic dici solet erdelij zoltan. Erat enĩ ille antiquissim⁹ qui vixerat vsqꝫ tpa sci regis: ⁊ ido voluit ipsuꝫ eẽ sup gẽtes opulẽtas. Ex hac itaqꝫ gaza multiplici scũs rex stephanꝰ plurimũ locupletat⁹ albensez basilicã quã ipse fũdauerat aureis altarib⁹ crucibus quoqꝫ ⁊ calicib⁹: indumentis etiã põtificalib⁹ ꝓtextis auro purissimo ⁊ lapidib⁹ ꝑciosissimis ditauit vasa quoqꝫ mĩstratoria ⁊ cetera vtẽsilia eidẽ basilice necessaria necnõ ⁊ alijs ecclijs dei regali donauit largitate. Jnt cetera vo dedit eidẽ albẽsi eccle quedã donaria sempitne mẽorie digna duo. s. rõnalia quoꝝ vtrunqꝫ hẽbat oꝛã ꝓtextã septuagita ãttuoꝛ marcis auri purissimi ⁊ lapidib⁹ ꝑcioꝭ que btũs bñdictus scẽ romãe ecclie põtifex ad ꝑces sci stephani regꝭ tãte autoꝛitatꝭ priuilegio ĩsigniuit: vt quicũqꝫ ĩ celebrãdo missaꝫ eis vtereꝭ legitime possꝫ regẽ inungere coꝛonare ⁊ gladio accingere: ⁊ qꝛ pecunia illi⁹ gyule fuit male acquisita: iõ ipsa ecclia frequẽter ẽ passa incẽdiũ: in eadẽ aũt ecclia ipsum auũculũ suũ cuꝫ tota familia sua absqꝫ velle ꝓpulit baptizari: ꝭ postea honoꝛifice tenuit sic patrẽ. Regina vo keisla vxoꝛ sci regꝭ dictã ecclaꝫ aureis crucib⁹: fusoꝛijs: tabulis: calicib⁹: gẽmis ⁊ oꝛnamẽtꝭ vltmodũ ditauit.

De edificatione ecclesie veteri Budensis.

Einde scūs rex venit in ciuitatē que vetus buda vocat vnacum filio suo sancto emerico ⁊ regina: ⁊ cū ibi nō inueniſſet aliquod piuz opus in xpō in quo poſſit laudari creatoꝛ omniū: ſtatim ſciſſimus rex de theſauro p̄dicti keanducis bulgaroꝝ ⁊ ſclauoꝝ quē occiderat cepit in medio ciuitatis edificare grande cenobiū in honoꝛe apoſtoloꝝ petri ⁊ pauli: ditādo illud multis p̄diis ⁊ ſimili lib̄tate Romane eccleſie: fulciēdo i memoriā ⁊ honoꝛē curie Romāe quā coꝛp̄aliter viſitarat. Dū igit̄ edificaret magiſtri lapicide de grecia ducti erāt: ⁊ ſciſſimus rex cū regina ratiōe deuotiōis ibidem degebāt. Regina aūt cruces: tabulas ⁊ oꝛnamēta p̄curabat. Quia vo illud grande opus inceptū multos annos cōduxerat: ideo viuente ſcō ſtephano rege illud cenobiū nō potuit p̄ſumari: ſz volente deo poſt multū tēpis ſciſſimus rex Ladiſlaus nepos ciuſdē bt̄i ſtephani: illud op⁹ cō ſumauit: vt. ſ. poſſit adimplere votum p̄dicti ſui ſicut inferi⁹ plenius declarabit̄. Conſuetudo autē ſcī regis ſtephani: maioꝝ iſta fuit: qđ oēs eccleſias quas ipſe fundauerat: in quolibz anno adminus tribus vicib⁹ viſitabat: ⁊ dū ad ipſas eccleſias deueniſſet p̄imo ad oīa altaria p̄gebat ⁊ ſingulis ſingulas p̄ces effūdebat Tandē exeundo totā eccleſiā illā circuibat ⁊ fracturas ſiue ſciſſuras parietū ac tectoꝝ p̄ſpicacibus oculis ⁊ moꝛoſe inſpiciebat et ſtatim remelioꝛari p̄curabat: nec a loco illius ciuitatis aut ville recedebat niſi p̄ius vidiſſet renouari. Quo expto regina keiſla dū ad aliq̄s eccleſias in hungaria deueniſſet: oēs apparat⁹ i domo dñi exiſtētes ſibi p̄ñtari faciebat ⁊ renouanda tam in ſindone q̄z in biſſo omi anno renouabat. Filius aūt ipſoꝝ bt̄us emericus p̄p̄rias veſtes purpureas ante altare deponebat p altarib⁹ induēdis: ſic̄ patet in eccl̄ijs regalib⁹ vſq; mō. Pater vo ſciſſim⁹ burſam aureā in lūbis geſtabat: refertam denarijs puri argēti: ⁊ dū paupes vidiſſet moꝛ ibi accedebat ⁊ p̄p̄rijs manibus eis p̄uidebat. Illius ideo dextera miſericoꝛs eſt in coꝛpe exterius coram oculis hungarie vſq; in hodiernū diem.

Incidentia.

Anno dñi. M. cxij. in multis locis incēdia multa ⁊ magna facta ſūt. Ingens etiā terremot⁹ p̄tigit. iiij. Idus

maij. decima hora diei. sexta feria post Ascensionē domini. quasi duo soles visi sunt decimo kl̄as Julij.

De morte sanctissimi Emerici ducis. Et de orbatione oculoꝝ wazul.

Ostq̄m aūt magnificauit dn̄s misericordiam suā cum beato rege stephano vertēdo dorsa regum in fugam a facie gladij eius: ⁊ diuino eius principatus atq; potestates subiciēdo omniū extereaꝝ nationū circūadiacētiū: delib̄auit sanctus rex stephan⁹ ⁊ firmiter statuit vt oībus pōpis mūdane glorie calcatis ⁊ temp̄alis regni diademate deposito solius dei seruitio: semetipsuz māciparet ⁊ ab exterioribꝰ curis expeditus ꝯtemplatiuā vitaz tranquillā pacem p̄ageret. Coronā v̄o regie celsitudinis filio suo duci Emerico scīssimis moribus diuinit⁹ instructo se datuꝝ disposuit. Erat. n. btūs emericus in primeuo adolescētie flore supra cōem naturā hominū diuino mūere sublimatus Justitia: prudētia: fortitudīe: tp̄antia: sapīa: sciētia: māsuetudīe: misericordia: benignitate: largitate: hūilitate: ⁊ paciētia armatus: cet̄isq; catholicis atq; policitis v̄tutibus adornat⁹: sil̄r ⁊ scūs stephanus pr̄ suus. Cū itaq; scīssimus pr̄ scīssimo filio curā admīstratiōis ⁊ gubernādi regni solitudinē intēderet cōmittere: btūs dux emericus ꝓpria morte p̄uētus est. Fleuit aūt eū sanctus rex stephan⁹ ⁊ vniuersa hūgaria incōsolabiliter plāctu magno valde. Tanta v̄o doloris acerbitate scūs rex stephanus exacerbatus in grauissimā incidit īfirmitatē. Et post multos dies vix qualemcūq; vite rep̄atiōem recepit: s; pristine sanitati nūq̄z plene potuit restitui. Nam ⁊ pedū doloribus vrgebat̄ ⁊ tristicia ac gemitib⁹ afficiebat̄: p̄sertim ꝓpterea q: null⁹ videbat̄ de cōsanguineis suis idoneus ad hoc vt eo mortuo regnū in fide christi ꝯseruaret. Pronior etenī erat gens hungarica ritui paganismo inclinari q̄m fidei xp̄iane. Interim v̄o virib⁹ corp̄is cepit destitui ⁊ langore grauissimo se grauatū sentiēs: misit festināter nūcium. s. Budā filiū egruth qui vazul patruelis sui filiū quem recluserat rex ꝓpter iuuenilē lasciuiam ⁊ stulticiā vt corrigeret̄ de carcere nitrie educeret ⁊ ad se duceret ⁊ eum anteq̄z moreret̄ regē constitueret. Audiens aūt hoc keisla regina inijt consilium cum Buda viro nephando. Et festinantissime misit nunciū nomine

sebus filiũ ipsi⁹ buda ad carcerẽ ĩ quo vazul detĩebat̃: seb⁹ itaqꝫ
p̃ueniẽs nũciũ regꝭ effodit oculos vazul ⁊ ꝯcauitates auriũ eius
plũbo obturauit ⁊ recessit ĩ bohemiã: post hũc aũt veniẽs nũci⁹
regꝭ vidit vazul oculis orbatũ in eisdẽqꝫ oculis vulneratꝭ duxit
ad regẽ: quẽ scũs stephan⁹ rex vidẽs tã miſabilit̃ destructũ ĩ ni-
mias erupit lachrĩas: sꝫ ĩpediẽte egritudĩs molestia d̃bitã penã
malefactorib⁹ ĩferre ñ potuit. Cõuocatꝭ itaqꝫ filijs calui ladislai
pr̃ui sui. s. ãdrea bela ⁊ leuẽta ꝯsuluit eis vt q̃nto citi⁹ possẽt fuge
rẽt vt sic sibi salutẽ ⁊ corp̃ũ suoꝝ ſuarẽt ĩtegritatẽ. illi igit̃ salubri
ꝯsilio scĩ regꝭ acq̃escẽtes a facie maloꝝ ⁊ doloꝝ ĩ bohemiã fugerẽt

De morte scĩssimi regis stephani. Et de electione Petri regis.

Eatus aũt rex stephanus sanctitate ⁊ gratia plenus
scõm quosdam: quadragesimosexto. Scõm aũt hy-
storie in eiusdẽ laudẽ ab ecclesia edite veritatẽ: tricesi
moseptimo sui regni: dñice aũt incarnatiõis: millesi-
mo tricesimo octauo anno: in festo assumptiõis btissime Marie
semp vginis a pñti seculo nequã eripiẽ ⁊ scõr angelor cõsortio
adiũgiẽ. Sepultꝰ est aũt in basilica albẽsi: quam ipse in honore
scissime genitricis dei semp vgis Marie ꝓstruxerat: vbi multa si
gna ⁊ miracula fiũt intueniẽtibus meritis eiusdẽ scissimi regis ste-
phani ad laudẽ ⁊ gloriã dñi nri iesu xpi: qui ẽ benedictꝰ i scla scl'o
rũ amen. Cõfestim quoqz tociꝰ cithara hũgarie vsa est in luctum
⁊ois populꝰ regni tam nobilis qm ignobilis simul i vnũ dines
⁊ paup plãxerũt sup mortẽ scissimi regis pissimi pris pupilorz
lachrimis vbrimis ⁊ vlulatibꝰ plimis: iuuenes ⁊ vgines ꝑ tristi
cia ⁊ merore scalidis iduti p triẽniũ choreã nõ duxerũt ⁊ oia gene
ra musicor delinitima dulcisona siluerũt: plãxerũtqz eũ plantu
cordis fidissimi: cratqz plãctus magnꝰ ⁊ incõsolabilis. Ait regi-
na keisla cũ buda satellite scelex: petrũ alamanũ vel potiꝰ vene-
tũ frẽm regie regẽ ꝑficere statuerũt: hoc intendẽtes vt regia keis
la motꝰ sue volũtatis ꝑ libitu suo possz cõplere: vt regnũ hũga
rie amissa libertate theutonicis subderet sine ipedimẽto. wilhel
mus aũt pr petri regis fuit frat sigismũdi regis Burgũdior: sz pꝰ
intemtiõem sci sigismũdi venerat ad impatorẽ: quẽ impator col-
locauit venecijs ⁊ dederat ei sororẽ suã noie Gertrud in vxorez
de qua genuit keislã reginã: mortua aũt gertrud: wilhelmus du
xit i vxorẽ sororẽ sci regis stephani de q̃ genuit petr regẽ.

De seuitia Petri regis.

Ostqz aũt petrꝰ factus ẽ rex: oẽm regie serenitatis beni-
gnitatẽ abijecit ⁊ theutonico furore seuiẽs: nobiles hũ-
garie aspnabat bona re supbo oculo ⁊ insaciabili corde cũ the-
utonicis beluina feritate rugiẽtibꝰ ⁊ cũ latinis yrundinũ garuli-
tate murmurãtibꝰ deuorabat: munitiões ꝑsidia ⁊ castella theu
tonicis ⁊ latinis custodiẽda tradebat. Erat. n. ipse petrꝰ nimiz
lasciuus: nullusqz eo tpe tutꝰ esse potat de pudicia vxoris sue vl'
filie seu sororis vginitate ꝑ insultu satellitũ regis qui eas impu-
ne violabãt. Videtes igit prĩcipes hũgarie mala gẽtis sue qui

cõtra deuz eis inferebant̃ ꝯmunicato consilio rogauerũt regez vt p̃cipet suis a taz detestabili ope desistere. Rex aũt fastu supbie i flatus pestifer̃ p̃concepti veneni fetorem in ꝓpatuluz effudit dicens. Si aliq̃zdiu sanus fuero oẽs iudices taz clarissimos ⁊ spectabiles q̃m pedaneos centuriones ac villicos: oẽsqz principes ⁊ potestates in regno hungarie theutonicos constituã: ⁊ terram eius hospitibus implebo: ⁊ eã vniuersaliter in potestatẽ theutonicor̃ redigã: ⁊ dicebat hoc nomẽ hungaria deriuatũ est ab angaria ⁊ ipsi debẽt angariari. Hec itaqz fuerunt fomenta discordie inter petrũ regem ⁊ hungaros.

De expulsione petri regis. Et de electione Abe in regem.

Electio Abe regis.

Anno igitur regni Petri tertio principes hungaroꝝ et milites consilio episcoporum conuenerunt aduersus Petrum regem ꝛ solicite querebant: si aliquez de regali progenie in regno tunc inuenire possent qui ad gubernandum regnū esse idoneus ꝛ eos a tyrannide Petri liberaret. Cunqz neminem talem in regno inuenire potuissent elegerunt in semetipsis quē dam comitem nomīe Abam sororium sancti regis Stephani ꝛ eum super se regem constituerunt. Aba vero congregato hungarorum exercitu contra Petrum regem processit preliaturus. Petrus autem rex videns se hungarorum auxilio destitutuz ve hementer expauescens transfugit in Bauariam Herrici regis theutonicorum adiutorium imploraturus. Petro itaqz per fugam de manibus hungarorum elapso hungari sceleratissimum Budam barbatum omnium malorum intentorem: cuius consilio Petrus hungariam afflixerat in frustra concidentes: interfecerunt ꝛ duorum filiorum suorum oculos effoderunt. Seb⁹ aūt qui oculos Vazul eruerat confractis manibus ꝛ pedibus peremerunt. Quosdam vero lapidibus obruentes: alios autem in manganis ferreis vastantes occiderunt. Aba vero regali potestate sublimatus consecratus est in regem. Omnes autem constitutiones ꝛ creationes quas Petrus rex scōm consuetudinem suam constituerat Aba rex in irritum reuocauit. In his autem rebus gerendis tres de principibus regni precipui fuerunt: vnus vocabatur Visce: secundus Toiȝlan: tertius vero Pezli qui libertatem gentis sue querebant: ꝛ regnum regali semini restituere fideliter nitebantur. In tertio vero anno regis Abe Petrus cum Herrico rege theutonicoꝝ descendit cū exercitu magno contra Abaz regē. Rex igit aba audiēs petꝝ ab hungaris derelictū ꝛ ab Herrico rege theutonicoꝝ benigne susceptum. Anno dñi M.xlij. misit nūcios ad cesarē vt ꝑquireret an īimicaret ei ꝑ eo

q̄ ꝑetrum de regno expulerat an etiam pacem stabilem cum eo posset habere. Cui cesar in respondendo se inimicus esse ostendit dicens. Quia meos iniurijs lacessunt quid vel q̄ntū possus ipse sentiet: rex Alba his auditis intellexit q̄ cesar intenderet ꝑetro regnum restituere inflammatus in iram: cōgregato exercitu magno inuasit Austriam ⁊ Bauariaz: ⁊ ex vtraq; parte danubij fluminis biptitis alis pugnatorum fortiuz percussit eos in ore gladij. Tulit itaq; spolia eorum ⁊ plurimos captiuos ex eis secum trahens a flumine quod vocatur Traijsama pertransiuit captiuando vsq; ad ciuitatem Tulnam in qua pernoctauit. Factum ē autem hoc secūda feria a crepusculo vsq; ad noctem: mane aūt facto cum innumerabili multitudine captiuorum in hungariam reuersi sunt gaudentes. ꝓst hec misit bellatores fortes in karinthiam qui plurimos captiuos receperunt ⁊ in hungariam redierunt. Gotfridus autem austrie marchio circa petomaz insultuz faciens super eos eorum spolia fertur abstulisse. Tunc enim austria non duces sed habebat marchiones. Eo autez tempore cesar ꝓascha domini Colonie celebrauit: ⁊ cum principibus suis consiliatus est qualiter regno suo iniuste illatā ab hungaris iniuriam deberet vindicare. Qui concorditer consuluerunt ei vt hūgaros qui sine causa regnum suum hostiliter irruperant armis inuaderet ⁊ captiuos suos ab eorum seruitute liberaret. Audiit itaq; expeditionem ingentem ⁊ consilio Wraczlai ducis bohemorum ex aquilonari parte danubij venit ad confinium hungarie. Legati vero hungarorum promiserant cesari quod hungari in omnibus starent ad mandatum eius: nisi quia ꝑetrum in regez non susciperent: quod tamen Cesar supremo opere ꝓficere affectabat. Obligatus enim erat ꝑetro promissione q̄ ei regnuz restitueret: hungari vero nullatenus consenserunt ⁊ missis muneribus: data quoq; fide q̄ captiuos theutonicorum abire ꝓmitterent. Cesar redijt festinanter cōtra insultus Gotfridi ducis lothoringorum filij ducis Gozzilonis.

De aduentu Cesaris in subsidium Petri regis in hungariam.

Equenti anno Aba rex missis legatis ad cesarē que pacis sunt querebat, ꝓmittens captiuoꝝ dimissionē quos habebat: eorum aūt quos reddere nō poterat cōdignaꝫ compensatiōem. Cesar vō noluit componere donec in bauariaꝫ veniret vt quē ꝑ hungaros iniuste lesi fuerant compositōi pacis interessent: venit ergo cesar ad terminos hungarie ⁊ in crastinuꝫ expugnare dispositum obstacula: quib⁹ hungari fluuium rabcha concluserant. Interim vō a legatis Abe regis: rogatus est Cesar: vt competentē terminū figeret in quo omnes captiuos ei remitteret ⁊ donaria insup ei donaret: Cesar itaqꝫ allectus muneribus ⁊ alijs grauioribus negocijs ꝓpeditus redijt Bizantiuꝫ qō est opidum Burgūdie. Ex hinc itaqꝫ rex aba securitate accepta factus est insolens ⁊ cepit crudeliter seuire in hungaros. Arbitrabaṫ. n. vt omnia cōmunia essent dñis cum seruis: sꝫ ⁊ iusiurādum violasse, ꝓ nihilo reputabat. Nobiles. n. regni ꝓtemnens habens semp cum rusticis ⁊ ignobilibus cōmune. Hungari vero nobiles nolētes ei id sustinere: exacerbatiōem eius molestē ferentes ꝓspirauerunt ⁊ ꝓiurauerunt vt ipsum occiderēt. Quidaꝫ aūt ex ipsis notificauit regi in necē eius ꝓiuratos: ex quibus eos quos potuit captos fecit interfici sine iudicij examine: qō in magnū detrimentū regis versuꝫ est. Cum. n. rex quadragesimā chanadini celebraret in eadem quadragesima circiter quinquaginta viros nobiles sub ꝓtextu consiliandi in quadam domo conclusit: ⁊ ab armatis militibus fecit eos obtruncari nec contritos nec confessos. vnde btūs Gerardus chanadiensis episcopus. Canonica seueritate regem corripuit ⁊ sibi periculuꝫ inuenire prędixit. Quidam itaqꝫ ex coniuratis propter hoc magis incitati fugientes: venerunt ad cesarem ⁊ oblocati sunt contra Abam dicētes. Quod ꝓ nihilo iuramentum reputaret: nobilesqꝫ qui eum regem super se constituerant contemneret ⁊ cum rusticis ignobilibus ederet: equitaret: ⁊ continue loqueretur. Quibus dixit imperator. Ista etenim consuetudo non est nobilis hominis: sed eius oppositi. Ipsum ergo cesarem efficaciter instigauerunt: vt super Abam regem iniuriam vindicaret: quia nec captiuos

ſuos remiſerat ſicut ceſari iurauerat: nec illata damna reſartiret. ¶ Ceſar itaq; animatus inſtigatõibus hungarorum cum exercitu norico ⁊ bohemico ⁊ falangis aulicoꝝ ſuoꝝ venit in marchiam auſtrie: diſſimilans ſe intractuꝝ in hungariam: ſimilans autẽ ſe pactum ab Alba rege exactuꝝ ⁊ reuerſuꝝ. Tunc legati abe regis venientes ad ceſarẽ repetebãt hungaros qui ad ceſarem fugerãt cõquerẽtes ⁊ dicẽtes: qõ ipſi eſſent p̃dones ⁊ latrũculi regni hũgarie ⁊ p̃cipui intentores guerraꝝ ⁊ diſcordie inter hungaros ⁊ ceſarez: qui ceſari fideliter obſequerent̃: ideoq; huiuſmõi ſemiatores diſcordie tradi oportere in manus abe regis hungarorum quod ceſar nullomodo ſe factuꝝ reſpõdit. ¶ Concitato itaq; curſu inuaſit fines hũgarie intrans p̃ ſuproniũ: ⁊ cuz vellet p̃ bobuth rabtha ptranſire: fluuiũ rabtha ſtagnãtibus aquis ⁊ denſiſſimis nemoribꝰ ⁊ ſcaturiẽtibus paludibꝰ impmeabile trãſire nõ potuit: hungari ergo qui erãt cũ ceſare ⁊ petro rege dꝛexerũt exercituz: tota nocte equitãtes ſurſum iuxta fluuios raba ⁊ rabtha quos illuceſcẽte ſole facili mõ trãſierunt: occurrit aũt ei aba rex in menſew iuxta iaurinũ cum magna multitudine armatoꝝ: nimiũ p̃ſumẽs de victoria: qꝛ bauari quidaz intimauerũt ei q̃ ceſar cũ paucis ſup̃ cum veniret: ⁊ vt dicit̃ aba rex victoriam habuiſſet: niſi qꝛ hungari quidam amicitiã ſ̃Petro regi reſeruantes: ſup̃ terraz ſua vexilla ꝓjeciſſent ⁊ fugiſſent. Tradidecrũt aũ theutonici qõ tum ad p̃lium appꝛopinquaſſent cũ celeſti ſigno nebula tenuis apparuit: turboq; vehemẽs diuinitus incitatus terꝛribilẽ pulueꝛẽ obtutibus ingeſſit hungaroꝝ: quos iam pꝛidem vt dr̃ quia ſ̃Petrum ſuuz regem dehoneſtauerãt dominus aplicus anathemate damnauerat feriendo. Cõmiſſo itaq; pꝛelio inter vtrumq; diu ⁊ acriter pugnatum eſt: ſed tandem ceſar diuino fretus auxilio felicem obtinuit victoriam. Alba vero rex deuictus fugit verſus tiſciam ⁊ villa quadam in ſcoobe veteri ab hungaris quibus regnans nocuerat crudeliter iugulat̃. Cuiuſquidez coꝛpus eſt ſepultum in eccleſia que fuerat pꝛope ipſam villaz. ¶ Poſt aliquos autem annos cuz eſſet effoſſum de ſepulcro ſudarium ⁊ ipſius veſtimenta inuenerunt incoꝛꝛupta ⁊ loca vulnerum reſanata: tandez ſepelierunt coꝛpus in pꝛopꝛio monaſterio in ſaar. Ceſar autem reuerſus ad caſtra ante ſacroſanctum lignuz ſalutifere crucis

se humiliter ac deuote ꝓstrauit discalciat⁹ pedes cilitio ad carnē indut⁹: vnacū oī populo suo misericordiā dei glorificauit qō ipsū illo die libauit de manib⁹ hūgarox. Ex theutonicis illo die ī loco ipso infinita corruit multitudo: itaqz idē loc⁹ vsqz hodie ferlorū paijer in lingua eox: in lingua aūt nr̄a vestnēpti noiat: obfectorez nāqz mortuox ꝑ duos mēses homo nō poterat bono mō ꝑ ptes illas transire. Sagittarij. n. occiderāt eos: interea hungari ꝯgregati supplices venerūt ad cesarem venīā ⁊ misericordiaz implorātes: Quos cesar placido vultu ⁊ benigne suscipiēs: qō rogabāt ꝯcessit. Indeqz cū oī multitudīe sua albam venit qui theutonice weyzunburg dr̄ que ē principalis sedes regni hūgarie. Ibi ergo cesar imp̄iali honore ⁊ latissimo ꝑparatu ab hūgaris honorat⁹. Petrū regē regali corone plenarie restituto ⁊ sacris insignijs scī regis stephani more regio decoratum in regali throno manu sua deducēs in basilica gloriose genitricis dei semper vginis Marie: regaliter sedere fecit ⁊ ibidē regē hungaris ⁊ hūgaros regi recōciliauit. Concessitqz petētibus hūgaris: hungarica scita seruare ⁊ ꝯsuetudinib⁹ iudicari: his itaqz taliter ordinatis: cesar petro rege cum p̄sidio suox in hungariā relicto cum optata ꝓsperitate ratisponā rediit.

De reditu Cesaris in hungariam: ⁊ de duello ducis Bele in polonia.

Equenti vo anno reuersus est cesar in hungariam: cui Petrus rex in ipsa scā paschali solennitate regnū hungarie cū deaurata lancea tradidit coram hūgaris: simul ⁊ theutonicis multis etiā insup ⁊ magnificis mūeribus cesar honorificatus a rege: ad ꝓpria rediit cum gloria. Interea Endre Bela ⁊ Leuēte qui fugi crāt bohemiā: inde ꝓpter pauptatis inopiam: transierunt in poloniā ⁊ a Misca duce polonie benigne sūt suscepti ⁊ honorati. Tūc vo pomorani ānuas pensiões duci polonioz cui tenebant reddere recusarūt. Dux vo censuz sibi debituz a pomoranis armata manu cepit exigere. Pomoranis itaqz paganis ⁊ polonis christianis cōmuniter placuit: vt duces eox duello ꝓfligerēt: ⁊ si caderet deuictus pomoran⁹ ꝯsuetā ꝓsolueret pēsionē: si vo polon⁹ tantūmō dāna fleret. Cū igit̄ misca dux ⁊ filij ei⁹ honorerēt duellū assūmere impositū bela seipsū ꝑ

verbuz interpretis in mediū introducens sic dicebat. Si vobis poloms ꝛ domio duci placet q̄zuis sim nobilior q̄m pagan⁹ ille tamen pugnabo ꝓ regni vestri cōmodo ꝛ honore ducis: placuit itaqz tam pomorano ꝛ polonis. Cunqz armati cū lancea se iun-xissent: tam viriliter pomoranū ferē bela de suo dextrario detru-sisse vt de loco suo se mouere nō potuit ꝛ gladiū ꝓfuz ꝓstrauit. Confestimqz est ipse dux pomoranus se culpabilē: quo viso po-morani duci polonie hūliter subditi: solitū tributuz sine ꝯtradi-ctione ꝓsoluerūt. Dux vo inde reuertēs cū victoria ꝓ belam ac-quisita: audatiā ꝛ potentiā valoris in bela duce collaudās cū to-to censu pomoranico ei tradidit filiā suā in vxorē: ꝛ vniuersa que sibi necessaria fuerāt: sufficiēter ꝛ copiose mīstrari p̄cepit: ꝛ cū in omibus honoratū: in ducatu suo tenuit ac bona quātitate de ter-ra eundem hereditare nō omisit.

De Bela duce benyn dicto: ꝛ de reductione An-dree ꝛ Leuente in hūgariam: ꝛ quomō hungari in fi-de apostotauerunt.

Ela vo dux ipse in polonia duos genuit filios: quoruz vnus Geysa: alter aūt Ladislaus: noīe aui sui ē voca-tus. Displicuit aūt endre ꝛ leuente: qō ꝓ belaz apud du-cem polonie q̄si apendices degerēt: dedignatiqz sunt occasione sui nomis in ducis curia ꝑmanere: ꝛ accepta a duce licentia Be-la fratre suo ibidē relicto: euntes inerūt ad regez Lodomerie qui ipsos nō recipit: cūqz non haberēt vbi caput suū reclinarēt: ab-inde ad cumanos ꝓrexerunt: videntes aūt ipsos cumani optime ꝓsonatos: arbitrati sūt vt eoꝝ terram aduenissent explorare. Et nisi captiuus hungar⁹ illos cognouisset: reuera occidissent: ꝛ sic postmodū aliquo tempe ipsos tenuerūt: ab hinc postea in ruscia-am sunt ꝓfecti. Eo tempe quidā magnates hungarie desolatio-nem regni gemētes ꝛ liberatiōem hungarie a tyrannide petri cu-pientes Endre Bele ꝛ Leuente qui de genere sci stephani regis ꝓgeniti erāt: intemeratā fidelitatē seruabāt ꝛ eis ꝑ nūcios bona que hr̄e poterāt mittēdo fideliter seruiebāt. Erāt aūt isti magna-tes Hisca Bua ꝛ Buhna ꝛ alij eorundē cognati qui semp cū su-spirijs ꝛ gemitib⁹ expectabāt oportunū tēpus: quando Andreā Belam ꝛ Leuentā posset reducere in hūgariā ꝛ regnū generi sci

ſtephani regis qui eos dilexerat ⁊ exaltauerat oibus viribꝰ ſuis reſtituere laborabant. ¶Petrus vo rex p poteſtatē regis theutonicoꝝ elatus non iam regnabat: ſz potius tyrannidis ſue crudelitate hungariam deprimendo flagellabat. Quibuſdaz aūt pfidis buda .ſ. et denecher ſuggerētibus audiuit ¶Petrꝰ qō poſſe nobiles hungarie .ſ. viſca. bua. ⁊ buhna. ⁊ coꝝ cognati cogitabant qualiter regnū regio ſemini poſſent reſtituere: ⁊ andreaz belam atqz leuentam ꝓtra petꝝ regem in regnū reducere. ¶Petrus vo rex vehemēti furore ſuccenſus fecit eos cōprehendi ⁊ in ceuleo ſuſpenſos interfici: quoſdaz aūt effoſis oculis tormētari. Et totam hungariaz tam magnis afflixit anguſtijs vt magis eligerēt mori qz ita miſerabiliter viuere. Tūc nobiles hūgarie videntes mala gētis ſue: in chanad i vnū cōuenerūt: cōſilioqz habito totiꝰ hūgarie nūcios miſerūt ſolēnes in ruſciaz ad andream ⁊ leuentam dicentes eis qꝺ tota hungaria eos fideliter expectaret: ⁊ vniuerſum regnū eis ſicut regali ſemini libent obſequeret: tantūmō ipſi in hungariā deſcenderēt ⁊ eos a furore theutonicoꝝ defenderent: hoc etiā eis iuramento firmauerūt qꝺ ſtatim ut ipſi in hungariā introirent: oēs hungari vnanimiter ad ipſos ꝓfluerent ⁊ coꝝ dominio ſe ſubderent. Endre vo ⁊ leuente timentes palliatas inſidias claraculo miſerunt nūcios in hungariā. Cuz aūt veniſſent ad nouū caſtrum quod rex aba ꝓſtruxerat ecce vniuerſa multitudo hungaroꝝ caternatim ꝓfluxerunt ad ipſos ⁊ inſtinctu diabolico inflāmati pnicaciter petierūt ab endre ⁊ leuēte: qꝺ pmitterent vniuerſuz populū ritu paganorum viuere epiſcopos ⁊ clericos occidere: eccleſias deſtruere: xpianam fidez abijcere ⁊ idola colere. ¶Permiſerūtqz eos ſcōm deſideria cordis eorum vtirent ⁊ pirent in adinuentiōibus antiquorum patruz ſuorum. Aliter enim non pugnabant contra petrum regem p endre ⁊ leuente. ¶Primus autem inter hungaros nomine Aaba de caſtro belus dedicauit ſe demonijs: radens caput ſuū ⁊ cintinos dimittēs ſibi p tres ptes ritu paganoꝝ Cuiꝰ filius noīe Janus multo poſtmodū tpe ritum patris ſequēdo ꝓgregauit ad ſe multos magos ⁊ phitoniſſas ⁊ auriſpites: p quoruz incantationes valde gratioſus erat apud dños: de multis autem deabus ſuis vna nomine Raſdi capta fuit a chriſtianiſſimo rege Bela

et tam diu in carcere fuit reclusa: donec recomederet pedes ꝓpri-
os ibi deniqꝫ moreret. Est aũt scriptũ in antiquis libris de gestis
hungaroꝝ qđ oĩno ꝓhibitũ erat christiãis vxorẽ ducere de con-
sanguineis: vatha ⁊ ianus qui sicut dathan ⁊ abiron in veteri le-
ge seditiõem mouerãt ꝯtra dñm: sic ⁊ isti tẽpore gr̃e hungaricum
populũ a fide christi auerterũt. Tũc itaqꝫ detestabili ⁊ execrabi-
li ãmonitiõe illius vathe oẽs populi liberauerũt se demonijs et
cepunt comedere equinas pulpas ⁊ oĩno pessimas facere culpas
tam quippe clericos q̃ꝫ laicos catholice fidei seruatores interfe-
cerũt ⁊ q̃ꝫ plures ecclĩas dei destruxerũt. Deinde ꝯtra petꝝ regẽ
rebellãtes vniuersos theutonicos ⁊ latinos qui ĩ officijs diuers
p̃fecti ꝑ hungariã sparsi fuerãt turpi neci tradiderũt: mittẽtesqꝫ
in petri castra in equis velocissimis nocte tres p̃cones qui debe-
rẽt ꝓclamare editũ ⁊ verbũ dei Endre ⁊ Leuente vt episcopi cũ
clero sint necati: decimator trucidet̃: traditio resumat̃: paganis-
ma penit⁹ abolẽda: sic collecta cũ suis theutonicis ⁊ latinis: pe-
tri ꝑeat mẽoria in eternũ ⁊ vltra. Mane igit̃ facto sciscitatus est
rex rei factũ ⁊ certissime exꝑiens: qđ isti frẽs redissent eorũqꝫ ĩtui-
tu sui p̃fecti ꝑ hungaros fuissent trucidati: nõ se ostẽdit ꝑteritũꝫ
de rumorib⁹: sꝫ letũ se demõstrãs ⁊ suo castro de loco remutato:
trãsiuit danubiũ in sitiatẽ albã cupiẽs introire. Hungari aũt pre-
sciẽtes eius velle p̃uenerũt occupãtes campanilia ⁊ turres ciui-
tatis ⁊ seratis ianuis illũ excluserũt. Inter hec aũt endre ⁊ leuẽ-
te cũ eadẽ multitudĩe ꝓcedentes ꝑ mediũ hungarie: appropinq̃
uerũt ad portũ qui vulgo dr̃ pesth. Quo audito Gerard⁹: bez-
tertus: buldi: ⁊ benetha epĩ: ⁊ zonuk Comes de ciuitate Alba
egressi sunt obuiã endre ⁊ leuente ducib⁹ vt eos honorifice susci-
ꝑent. Cũqꝫ festinãter p̃dicti epĩ ad locum venissent qui dr̃ gyod
ibi in ecclesia scẽ Sabbine: priusq̃ꝫ ad dños irent missam audire
voluerunt.

De martyrio sancti Gerardi episcopi.

Eatus itaqꝫ gerardus epũs sacerdotalib⁹ vestibus ad
celebrandũ missaꝫ indutus exortatiõis gratia locut⁹ est
eis dicẽs: frẽs ⁊ coepĩ mei ⁊ oẽs alij fideles qui adestis
Scitote: nos hodie ad dñm nr̃m iesum xp̃ũm cũ corona marty-
rij in eterna gaudia ꝑuẽturos. Ego. n. notũ facio vobis arcanũ

dei quod mihi in hac nocte reuelatuz est. Vidi. n. dñm nostz ie-
sum xpũm in pluteo scissime mris sue semp vginis Marie sedē
tem nobisqz ad se vocatis de manu sua corpis z sanguinis sui eu
charistiã pmũicãtẽ. Beneta vo epũs cũ ad eũ accessisset retraxit
ei xpũs eucharistiã: vñ ipse hodie martyrij nri psortio priuabit
Post hec aũt btũs gerardus admonuit eos vt pfiterẽt alterutz
peccata sua: z audita missa oroni incũbentes z certa spe etne bti-
tudinis p martyriũ adipiscendũ letificati omẽs pmunicauerunt
Deinde prexerũt piter versus portũ danubij i pesth. Btũs aũt
gerardus epũs cũ esset breuis statura oẽsqz vires suas in seruitio
dei fundit9 cõsumpsisset: currus sub vectione vtebat. Cunqz ad
pdictũ portuz venissent: ecce viri impij. s. vatha z cõplices sui
demonib9 pleni quib9 seipsos dedicauerãt: irruerũt in epũs z in
oẽs socios coz: z lapidibus eos obruebãt. Btũs vo gerardus
epũs eos qui se lapidabãt idesinẽter crucis signo insignebat. At
illi hoc viso multomagis seuiẽtes impetũ fecerũt in eũ: z euerte-
rũt currũ eius in rippaz danubij: ibiqz abstracto eo de curru eius
inbiga positũ de monte kelenfeld submiserũt: z dum adhuc pal-
pitaret in pectore lãcea pcussus: ac deinde sup vnũ lapidẽ contri
uerũt cerebz eius. Sicqz gliosus martyr xpi ab erumnis mũdi
hui9 ad eternã btitudinẽ transijt: danubius sepe redundans sup
molẽ lapidis in quo ptritũ est caput sci gerardi: nõ potuit sangui
nẽ diluere p septẽ annos: donec recoligat9 est a sacerdotib9: z la
pis ille nũc est chanadini in supficie sui altaris Nũc in eodẽ loco
vbi ptritũ est caput eius in honore btĩ gerardi martyris ecclesia
sub mõte appet fabricata. Hic siquidẽ gerardus monach9 de ro
satio natiõe veneceñ. qui in pannoniã venies primus in Beel
vitã ducẽs heremiticã: tandẽ in Chanadiensez cathedrã i epũm
est trãslatus. Buldi quoqz epũs lapidib9 obrutus trãsijt ad glo
riã. Bestrit9 aũt z beneta cũ trãsissent danubiũ nauigio ad endre
z leuente: heretici qui i vlteriori littore erãt Bestricũ epũm vul-
neraucrũt: qui tertia die postmodũ mortu9 est. Endre aũt dux in
terim supueniẽs benetã epũm a manibus coz libauit. Et sic p-
phetica sci gerardi ipleta est. Oẽs. n. pter benetam martyrisati
sũt. Jonuk quoqz comes sup dextrariũ suũ danubio insiliẽs na-
tabat: quẽ in naui veniẽs quidã noie Vurthmur leuauit in na-

nim vt cū a morte liberaret. Erāt. n. iste murthmur baptizat⁹ a comite zonuk: qui cū p̄dictus comitē saluare vellet: cepunt ei hereticī mortē p̄miare nisi ipse zonuk comitē interficeret: quoꝝ minas murthmur metuēs ipsum comitez i naui gladio iteremit. Tanta ergo multitudo clericoꝝ ꝛ laicoꝝ p̄ christi fide eodem die martyriū p̄tulit vt eoꝝ numerus deo tantū ꝛ angelis est cognitus.

De morte Petri regis.

Petrus aūt rex videns hūgaros vnanimiter adesisse ducib⁹ endre ꝛ leuēte ipse cū suis theutonicis fugā iniit versus Adusimz vt abinde i austriā p̄trāsiret sz euadere non potuit. Interiz. n. hūgari portas ꝛ exit⁹ regni primo occupauerūt: sz ꝛ legat⁹ ducis endre reuocauit petꝝ regē sub p̄textu pacis ꝛ honoris sibi p̄gru. qui credēs ei vtebat vt dī: sz maxie coacte qz exercituz sibi iā abscōditū coguouerat ꝛ volebat reuerti festināter i albam: qui cū diuertisset i villam zamur p̄dict⁹ legat⁹ insidijs voluit eū capere ꝛ victū ad endre ducē ducere. Petr⁹ aūt p̄noscēs hec collegit se i q̄ndaz curiā ꝛ p̄ triduū virilit dimicādo semetipsuz defendebat. Tandē milites ei⁹ oēs a sagittarijs sūt intempti: ipse vo viuus capt⁹ est ꝛ obsecat⁹: albāqz duct⁹ p̄ nimio dolore vitā in breui finiuit: sepultusqz est quīqz ecclijs quā ipse fundauerat honore bti petri apli: anno regni sui scōa vice tertio.

De coronatiōe andree reg⁹ Primi endre dicti.

Orto dux andreas a p̄turbatiōib⁹ hostium secur⁹ effectus i regia ciuitate alba regalē coronā est adeptus: a tribus tantū epis qui i illa magna strage xpianoꝝ euaserāt. Coronatus est anno dñi. M. xlvij. p̄cepit itaqz vniuerse genti sue sub pena capitalis sentētie vt deposito ritu paganismo prius cis ꝓcesso ad verā xpi fidez reuerterent: ꝛ i oibus scōm legē illā viuerēt quaz scūs rex stephan⁹ eos docuerat. Leuēte vo i eisdez dieb⁹ mortu⁹ est: qui si diuti⁹ vixisset ꝛ regni ptātem obtinuisset: sine dubio totam hungariā paganisma idolatria corrūpisset. Et qz ipse leuente catholice nō vixit: ideo circa villā toxum vltra danubiū est sepultus vbi iacere dī toxum: auus suus more paganismo: tradūt quidā istos tres frēs filios fuisse vazul ducis: ex q̄dam puella de genere Tatum ꝛ nō de vero choro ortos esse: ꝛ ob hāc p̄iūctōem

illos de tatun nobilitatē accepisse falsuz ꝑ certo ē ⁊ pessime enarratū: absqz hoc nāqz sūt nobiles: qz isti filij sunt calui ladislai qui vxorē de rutheia dicit accepisse: ex q̄ tres isti frēs generant. Iste quidē rex alb⁹ andreas ⁊ catholic⁹ ē vocat⁹. Trib⁹. n. ānis polonos: bohemos: ⁊ australes hūgaris suis armis fecit cēsuales Rex aūt hic andreas frē orbat⁹: misit ī poloniā ad altez frēz suū belā cū magna dilectiōe vocās eū ⁊ dicēs. Nos qui quōdā penurie ptcipes fuim⁹: ⁊ labor rogo te dilectissime frat vt ad me non tardes venire q̄ten⁹ ꝑfortes sim⁹ gaudioz: ⁊ bonis regni corpali pūtia gaudētes ꝓmūicemus: Neqz heredē. n. hēo nec germanū ꝓter te: tu sis mihi heres: tu ī regnū succedas. His itaqz verbis bela adlimit⁹ cū oī familia sua venit ad regē. Quē rex vidēs

f z

gauisus est gaudio magno: qꝛ fraterno fulcit⁹ est robore. Post hec aũt rex ⁊ frat̃ eius bela habitn ꝯsilio diuiserũt regnũ ĩ tres ꝑtes: quaꝝ due ĩ ꝓprietatẽ regie maiestat⁹ seu ptãtis mãserũt: tertia v̓o ꝑs ĩ ꝓprietatẽ ducis est collata. Hec igit̃ prima regni huius diuisio semĩariũ fuit discordie ⁊ guerraꝝ int̃ duces ⁊ reges hũgarie. Eo tꝑe rex andreas iuxta lacũ balatini ꝯstruxit monasteriũ ĩ honore sc̃i Aniani ĩ loco qui dr̃ Tyhon. Duxit aũt sibi vxorem filiã ducis ruthenoꝝ de q̃ genuit salomonẽ ⁊ dauid: de cõcubia aũt quã hũit de villa moroth genuit georgiũ. Porro dux bela ĩ polonia genuit lib̃os geysaz ⁊ ladislaũ: in hũgaria aũt genuit lãꝑtũ ⁊ filias: viuebãtqꝫ rex ⁊ dux in magna pac⁹ trãquilitate.

De aduẽtu cesaris siue regis theutonoꝝ ĩ hũgariã

O tꝑe theutonicoꝝ rex cũ magno exercitu obsedit castrũ poson: volẽs iniuriã petri vindicare ⁊ hũgariã suo dominio subiugare. Extruxit aũt multas machinas bellicas ad pugnãduꝫ castꝝ: ⁊ ꝑ octo hebdomadas obsidẽdo nihil ꝓfecit. Venerat. n. p̃dict⁹ rex nauigio ad obsidendũ castꝝ poson Tũc hũgari qui ĩ castro erãt natatorie prudẽtissimũ ĩuenerũt hominẽ noĩe Zothmũd quẽ noct⁹ in silẽtio ad naues imꝑatoris miserũt qui sub aqua veniẽs oẽs naues ꝑforauit: que subito aq̃ plene facte sũt ⁊ potẽtia theutonicoꝝ ꝯtrita est: ⁊ sic effemenati eneruatiqꝫ virib⁹ reuersi sũt ad ꝓpria. Multi. n. milites erãt in poson: sꝫ p̃cipui erãt moyotech: endre: vilũgard: vrosa ⁊ martin⁹ qui quottidie cũ theutonicis dimicabãt acriter. Sequẽti v̓o ãno cesar cũ magna multitudĩe bellatoꝝ ob easdeꝫ causas vẽit ĩ hungariã iuxta fontes riuoꝝ zala ⁊ zelice: sꝫ ⁊ naues victuales oneratas ꝑ danubiũ misit in hungariã. Prefecitqꝫ eis epũm gebarth frẽm. His auditis andreas rex ⁊ dux bela oẽs aceruos segetũ et tirsos herbaꝝ igne cõbusserũt: hĩtatoresqꝫ cũ vniuersis aĩalib⁹ eoꝝ de ꝑtib⁹ illis ꝑ q̃s cesar erat trãsitur⁹ ꝓcul abduxerũt. Cũqꝫ cesar intrasset ad hũgariã ⁊ venisset in regiões ꝯbustas: neqꝫ militib⁹ suis ĩuenire potuit victualia nec equis: ⁊ nesciebat vbi naues eius essent: nullũqꝫ subsidiũ ex eis poterat hr̃e. Transiens aũt siluas appropinq̃uit mõtib⁹ bodohath oĩuꝫ victualiũ penuria laborãs. Int̃ea aũt gebarth epũs venit in iaurinũ ⁊ mittens epistolã ad herricũ cesarem: sciscitabat̃ ab eo vbi deberet ipsum

expectare: his aũt qui ferebãt lr̃am deo sic volẽte captus est a la
trũculis andree regis ⁊ ad eũ ductus. Cũq; nicolao epõ int̃pre
tãte tenorẽ lr̃aꝝ ꝑcepissent: rescripserũt epõ gebarth lr̃as quas
ꝑ quendã hospitẽ eidez miserũt. Ille aũt simulãs se a cesare mis-
sum obtulit lr̃as gebarth epõ talia ꝯtinẽtes. Noueris optĩe fra
ter gebarth epẽ ꝙ magna ⁊ ardua negocia nr̃i impij: nos ab hũ-
garia in theutoniã ire ꝯpellũt: nã ĩimici nr̃i impiuz nr̃m hostilit̃
occuparũt. Ergo age festina ⁊ destructis nauib⁹ quãciti⁹ pote-
ris nob̃ ratispone occurras: nec enĩ tibi tutũ est ampli⁹ in hũga-
ria cõmorari: his itaq; cognitis gebarth epũs festinãter fugit in
theutoniã. Cesar igit̃ spe sustentatiõis quã a nauib⁹ expectabat
frustratus ad mortem incepit egere. Similiter ⁊ vniuersus exer
citus ei⁹ cũ equis ⁊ subuectorib⁹ miserabiliter fame ꝑiclitabant̃.
Insuꝑ etiam hungari ⁊ bisseni singulis noctibus acriter eos in-
festabant toxicatis sagittis eos interficiẽdo: ⁊ funes extendentes
inter panpiliones eorum q̃z plures aliqua seruitia faciẽtes rapie
bant. Pretimore autẽ imbriũ sagittarum quib⁹ theutonici com-
pluebant̃ ⁊ consumebant̃ fodiebant sibi terram: ⁊ desuꝑ insertis
clipeis etiam viui cum mortuis iacebant in sepulchris. Nam se-
pulchrũ quod mortuo fodiebat̃ viuus iacebat ĩ eo de nocte: ⁊ qd̃
viuo fodiebatur ꝓ nocte mortuus sibi vendicabat de die. Cesar
ergo videns tot ⁊ tantis ꝑiculis se esse ꝑplexum: misit ad andreã
regem ⁊ belam ducem rogans perpetue pacis firmitatem. Dice
bat enim qd̃ si rex andreas securum ei iter p̃beret ad reuertenduz
⁊ exercitu suo fame oppresso subsidia vite largiret̃ ipse nunq̃z an
dree regi ⁊ successoribus eius inimicaret̃ ⁊ nunq̃z ammodo regez
hungarorum dictis vel factis aut consilio ledere attentaret. Sz
etiam siquis de successoribus suis ad bellandum hungariam ar-
ma moueret indignatiõem omnipotẽtis dei incurreret ⁊ ꝑpetuo
eius anathemati subiaceret: filiam quoq; suam Sophiam noĩe
Salomoni filio regis andree daret in vxorem: quã primitus fi-
lio regis frantie cum maximo dederat sacramento: propter ꝑpe-
tue pacis federa firmius roboranda. Hec autẽ omĩa fideliter ser
uaturum iusiuranda religione interposita confirmabat. Rex ita
q; andreas ⁊ dux bela magis amatores pacis q̃m discordie semi-
natores esse volentes: pacez cũ cesare composuerunt. Cesar aũt

in propria persona sua iureiurãdo confirmauit omnia que dixe-
rat fideliter facturum. Tunc rex Andreas solita regum hunga-
rie largitate vtendo misit cesari quinquaginta corpora immenso
rum vsonum ⁊ duo milia lardorum: mille thauros ingrates: de
panibus autem plusq̃m secum ferre poterant. Oues quoqz ⁊ bo
ues seu pecudes pascuales ⁊ vini copiam superefluentez. ℙ Plu
rimi etiam theutonicorum de immoderata ciborum gestiõe ⁊ po
tus in gurgitatione crapulati ⁊ infusi mortui sunt: residui vero a
faucibus mortis miseratione hungarorum liberati: relictis ten-
toriis ⁊ clipeis ⁊ vniuersis superlectilibus suis abiectis a deo cõ
citato cursu in theutoniam redire ꝓpararant quod nec retro pro
spicerent. Ex hoc autem euentu locus ille vnde theutonici tam
turpiter dedecorati abiectis clipeis fugerunt vsqz hodie werteb
hegie nuncupatur: theutonici vero locum eundem Schylperg
vocant.

De coronatiõe regis salomõis ⁊ de nupcijs eiusdẽ.

Ostq̃m aũt cesar herric⁹ cũ tanto dedecore fugit ĩ terrã suã de hungaria: rex andreas mittẽs ad cuz legatos: petiuit ab eo vt Sophiam filiã suã Salomoni filio suo matrimõio copulandã vt ꝓmiserat ꝓcederet. Cesar aũt quẽadmodũ iurciurãdo ꝓmiserat fidelit cõpleuit. Regalib⁹ itaqz nupcijs iuxt̃ fluuiũ morua celebratis ⁊ federib⁹ pacis firmit̃ roboratis. Cesar ⁊ rex cum gaudio sũt reuersi. Alt rex andreas post hec cito ĩcidit in palisim ⁊ tam iemali q̃z estuali tpe sup trabaz ferebat̃. Post mortẽ itaqz scĩ regis stephani trãsacti sunt ãni vndecĩ: mẽses q̃ttuor vsqz ad annũ primũ impij andree regis. Interea vo petr⁹ theutonicus

vel verius venet⁹ primo ⁊ scõo: regnauit ānis quiqz cũ dimidio Alba vo regnauit ānis trib⁹: qr vo carnalis amor ⁊ psanguinei-tatis affectio solz ipedire veritatẽ: vicit amor filialis i andrea re-ge iusticiã ⁊ rupto federe sue ꝓmissiois qꝫ i regib⁹ esse nõ deberet filiũ suũ salomonẽ ifantulũ adhuc quiqz ānoꝝ supꝫ totã hũgariã ãno impij sui duodecio ꝓfect⁹ senio in regẽ fecit iungi ⁊ coronari. Simulabat. n. qꝫ ꝓpositiõe regni hoc faceret: qr impator filiaz suã filio suo salomoni nõ dediset si nõ eũ coronaret. Cũ aũt i co-ronatiõe salomõis caneret. Esto dñs fratꝝ tuoꝝ ⁊ hec ꝓ interpe-trem bele duci inotuisset qõ salomõ infantul⁹ sibi dñs ꝓstitueret grauit est idignat⁹. Dicũt alij qꝫ bela duce ⁊ filijs ei⁹ geycha. s. ⁊ ladislao cũctisqz regni optimatib⁹ ꝓsentiẽtib⁹ salomõ vnct⁹ es-set in regẽ: postmodũ semiatoriũ discordie istigatiõib⁹ ortũ est in ter eos. Sursuratores. n. ꝗles nris tẽpib⁹ ꝓplacẽt: ꝑcipue sug gerebãt regi nõ posse regnare salomonẽ: nisi frẽ suo bela extincto Ab alia vo pte duci psuadebãt bele qꝫ tẽp⁹ oportunũ essz regnũ acquirere dũ salomõ puerul⁹ esset ⁊ pr̃ ei⁹ senio ꝓfect⁹ ac ualitu-dinari⁹. Veneꝝt itaqz rex ⁊ dux in Varkũ. Rex ãt cognoscebat qꝫ fili⁹ suus absqz volũtate ducis post obitũ suũ regnare nõ pos-set: vocauit ad ꝓsiliũ suũ duos fideles suos: cũ quib⁹ ꝓsiliũ iniꝫ dicẽs: volo attẽtare ducẽ ⁊ in duob⁹ introgare: si vult hr̃e coro-nã vel ducatũ. Fecitqz rex ei coronã iacere ante se supꝫ rubeũ stra-mentũ ⁊ gladiũ iuxta qui ducatũ designat: si ducatũ dux cuz bona pace hr̃e voluerit habeat. Si vo coronã statim nos duo princi-pes: surgite ⁊ codẽ gladio ducẽ belam decollate: ⁊ illi ꝓmiserũt se facturos. Cũ aũt hoc ꝓsiliũ mirent: comes ꝑconũ nicolaus te nẽs hostiũ palacij de foris hec oia audiuit. Cunqz ducẽ ad regez vocassent ⁊ i hostio intraret: dixit citissime duci comes ꝑconum. Si vitã optas: accipe gladiũ ⁊ plus dicere nõ potuit. Cũ ãt dux intraret: vidit coronã iacentẽ cũ gladio ante regẽ ⁊ mirabat̃: sta-timqz cuz sedisset rex iacẽs se leuauit ⁊ in lecto sedens dixit. Dux ego coronaui filiũ meũ nõ tñ causa cupiditatis sz cauẽs positiõem regni que nudiusterti⁹ ab impatore acta fuit. Sz tu voluntatem tuã liberam habeas: si vis regnũ accipe coronã: si ducatũ accipe gladiũ. Ex his aliud cõcedas filio meo: sz corona cũ iusticia tua est. Statim dux cognouit de vbis nicolai comitis ⁊ dixit: habe-

at filius tuus coronã qui victus est: ⁊ da mihi ducatuz: statimqz gladiũ accepit: rex itaqz iclinauit se ad pedes ei⁹ qđ raro factũ est Putabat. n. de eadẽ simplicitate dedisse coronã filio suo: sicut sibi Leuẽte dederat: sz dux ꝓ timore hoc fecerat. Tandẽ sinistris suggestiõibus maloꝝ hoiuz rex ⁊ dux discordauerũt: dux autem erat sicut sagacissim⁹ ꝓcauẽs sibi ab insidijs regis cũ omi familia sua secessit i poloniã ad socex suũ. Qđ audiẽs rex andreas timẽs illi⁹ machinamẽta: filiũ suũ salomonẽ trãsmisit ad impatorẽ socerũ suũ: secuti sũt aũt eũ plurimi primates hũgarie. Ĩntea dux bela oẽm iuriã quã ei frat suus rex andreas itulerat: notificauit socero suo duci polonie: dux ãt polonie auxiliat⁹ ẽ ei fidelit ⁊ effi caciter. Dux itaqz bela trib⁹ agmĩbus soceri sui munit⁹ reuersus est in hũgariã. Rex aũt andreas ꝓnoscẽs eũ cuz exercitu itrasse i hũgariã ab impatore theutonicoꝝ duas duces videlicz wilhelmũ ⁊ poth in auxiliũ suũ fecit adduci. Ducẽ quoqz bohemorum qui ꝓsanguinitate eidẽ attinebat mercede cõduxit ⁊ confidebat in multitudĩe cõductoꝝ: hũgaros aũt nõ multos hẽbat. Quamplurimi. n. salomonẽ filiũ suũ secuti fuerãt: ⁊ ex his qui in regno manserãt plurimi ad ducẽ belã ꝓfluxerãt. Nũcciatũ est autẽ bele duci qꝫ rex andreas maxĩam haberet multitudinez cõductorum: elegitqz magis mori i bello q̃m sine pugna ab exercitu regis declinare. Tunc itrepid⁹ cõcitatũ duxit exercitũ sup andream regẽ versus tysciam: wilhelm⁹ vo ⁊ poth duces theutonicoꝝ furore cõcitati cũ agmĩbus suis festinãter tysciã transierũt. ⁊ cõmisso ꝓlio ab vtraqz ꝑte fortiter est pugnatũ: sz adiuuante deo dux bela victoriaz obtinuit: fere omnibus theutonicis ibidem interfectis ⁊ ducibus coꝝ cõprehensis. Porro hungari qui erant apud regem andream videntes victoriã fecisse ducem belã: dimisso rege andrea versi sunt ad ducẽ belam. Rex aũt andreas fugit versus theutoniã sed euadere nõ potuit. Captus est. n. ad portas Musim ⁊ negligẽter detentus in silua Bokon ad crucem suaz que dicitur Stircz mortuus ẽ: sepultus ẽ aũt i monasterio sancti Almani ꝓfessoris: qđ idez rex cõstruxit in Thihon iuxta lacuz Balaton: sz ⁊ dux bohemoꝝ captus est ⁊ sine scitu ducis bele exoculatus: wilhelmus vo ⁊ poth duces adducti sunt ad belam ducem: qui eos liberos abire ꝓmisit:

De coronatione ⁊ vita regis Bele primi ⁊ exercicijs eiusdem.

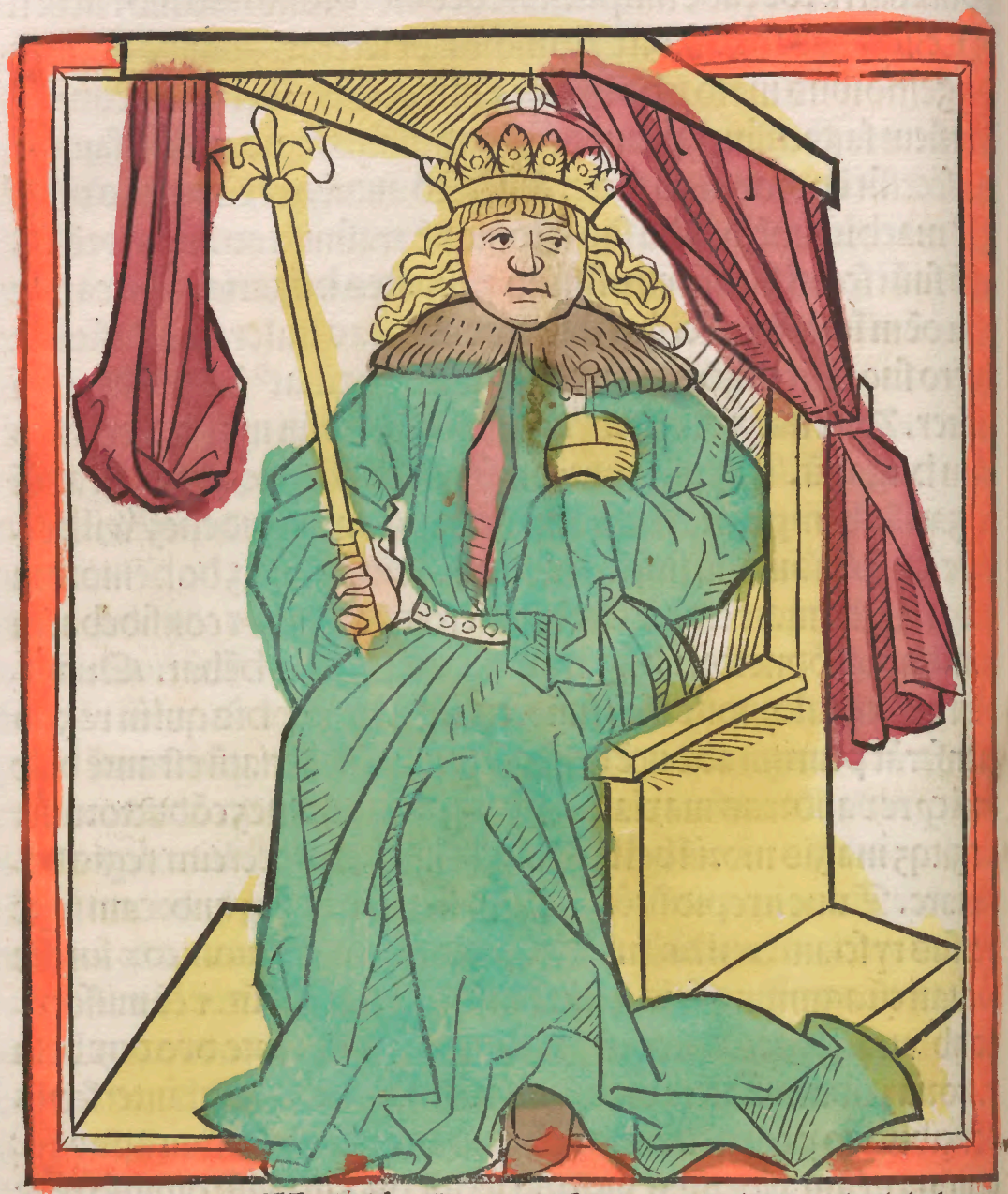

Ux igit bela vocat⁹ benym victor cū triūpho venit in ciuitatē albā. Ibiq; regali diademate iungē tib⁹ cū epis felicit est coronat⁹: tenuit aūt regnū pacifice sine molestatōe hostiū ⁊ quesiuit bona gē ti sue. Int ceta siquidē peritie sue arguēta fcē fabricari nūmos magne monete ex purissimo argēto ⁊ p̄ciū rex ve naliū scōm certā q̄ntitatē: iusto moderamīe discrete ratiōis cōstituit. Non. n. pmittebat mercatores ⁊ nūmularios p detestabilē auaritie voraginē a simplicib⁹ ⁊ rusticis supfluū lucr̄ congregare.

Hec est. n. causa que maxie solet populos pauptatis t iopie piculis obuoluere: sz statutuz ꝑcium vnusquisqz vendebat t emebat sine iuria t circūuētōe. Iste eteni oia fora die sabbati ꝓstituit ꝑ vēdēdo t emēdo. Bizātiosqz misit currere p distrctū regni sui Argēteos etiā denarios vt supa scriptū ē cudere fec: quoz q̄draginta bizanti⁹ cēsus erat: vñ t nūc denarij nūcro q̄draginta aurū appellāt nō q̄ sint aurei sz q̄ tot denarij bizantiū valere illo tpe videbāt. Oibus. n. diebus vite suc i tota hūgaria nō est mutata moneta: mutata multa ctiaz alia fecit sempitna digna mēoria. Oiuz. n. qui secuti fuerāt salomonē regē vxores t filias t omnia que hēbant itegra t illesa fec custodiri vt ad eū spōte reuerterēt: bonis suis i pace degerēt: vñ plurimi de illis facti fideles redierūt Alleuiauit hic etiā pietatis honus hūgaroz a debito seruitio relaxās eis ꝓsuetas t antiqs exactiōes. Qua ꝓpter hūgaria q̄mplurimū locupletata sup oēs circūadiacētes regiōes caput extulit eas diuicijs vicens t gloria: tūc in ea paupes locuplebāt: t diuites gloriabāt.

Hungari rursus in fide apostotare conati.

Iusit etiā rex clemētissim⁹ p totam hungariā ꝑcones vt de singulis villis vocarent duo seniores facūdiā habētes ad regis ꝓsiliū. Quo audito nō tātū hij qui vocati fuerāt: sz etiā oēs rustici t fui cū vniuersa plebe hūgarie venerūt ad regē i albā. Rex āt t epi cūctiqz ꝓceres videtes īmēsaz multitudinē timuerūt ne forte irruerēt i eos: t intrātes ciuitatē obſuauerūt eaz Plebs āt ꝓstituit sibi ꝑpositos quib⁹ ꝑpauerūt orcistx ō lignis vndc ab hoīb⁹ posset videri t audiri: ꝑpositi vo miserūt ad regē t ad ꝓceres nūcios dicētes. Cōcede nob ritū patx nroz pagānismo viuere Epōs lapidare: ꝑsbytos extmiare: clericos strāgulare deciatores suspēdere: eccl'as ōstruere: cāpanas ꝓfrāgere His auditis ꝓstat⁹ ē rex t petiuit iducias diex triū ad delibādū sup negocio. Antiz vo ꝑpositi pleb ieminēti suggestu residētes ꝑdicabāt nephāda carmia ꝓt fidē: plebs āt tota ꝓgratulāt affirmabat fiat fiat. Cū āt ttia die respōsuz expectarent: milites armati ex ꝑcepto regis irruerūt sup eos t aliquos ex eis obtrūcauerunt: ꝑpositosqz eoz ab altis ꝑcipitādo ꝓtriuerūt: reliquos āt ligatos duris vberib⁹ flagellauerūt: t sic occidēdo ligādo flagellādo seditiōez

eorum milites vix edomauerunt. ℙ Postq̃m enim sanctus rex stephanus conuertit hungariam ad xp̃m bis ad paganismuz versa est: semel tempore regis andree: secundo tempore regis Bele sicut nunc scriptum est. ℙ Pijssimus autez rex Bela completo regni sui anno tertio: in demes regali allodio coruente solio cõfractus corpore irremedialiter cepit egrotare: duxerũtqz cum semineccem ad riuulum kanisa id est propter quasdam regni necessitates: z ibi migrauit a seculo: sepultus est autez in monasterio sancti saluatoris quod ipse cõstruxerat in loco qui dicitur zewkzard Hic enim Bela erat caluus z in colore brunus: ꝓpterea suũ monasteriũ ad suã dispositõem zewkzard appellauit.

De aduentu Imperatoris cum rege Salomone: genere suo.

Ex autem Salomon audiens mortem Bele regis: accessit ad socerum suum Imperatorem theutonicoz. Rogauitqz eũ vt regnũ hungarie sibi restitueret. Cuius precibus impator libenter acquieuit: z cũ illo nobili romane artis exercitu z illustri cetu impialis glorie Salomonẽ in hungariã reduxit. Interim geysa filius regis Bele sicut erat prudẽs z circũspectus cũ duobus fratribus suis adolescẽtibus assumpsit se scorsuz in partes ℙ Polonie: nõ cñ poterat impetum Salomonis z theutonicoz tũc sustinere. Rex itaqz salomon cũ impatore sine difficultate intrauit ĩ hungariaz rege orbatam: z securus venit in ciuitatez regiam albam: ibiqz ab omni clero z populo totius hũgarie honorificentissime susceptus est. Concionatus est autez imperator ad vniuersum cetum hungarorum pro genere suo rege Salomone: pacemqz inter eos reformatam iusiurandi religione interposita confirmauit. Regem autem Salomonem in paterno solio gloriose coronatum: cum assensu z clamatione totius hungarie federe fecit. Ipse vero imperator diuite gaza hũgarie a rege Salomone largissime remuneratus: prospere rediit ad propria. Statim autem vt imperator discessit Geysa illinc quo se caute contulerat in hungariam accessit. Rex autem Salomon tanquam nouus z non expertus z nedum in regno roboratus:

timens ne forte Geysa cum exercitu polonico sup̄ eum irrueret paulisp̄ retrocessit cum suis ⁊ in castro moson munitissimo tutan statione resedit. Porro epi ⁊ alij viri religiosi instāter satagebāt inter eos pacez cōponere: maxīe aūt Desideri⁹ epūs de linitiuis amonitiōibus ⁊ dulcib⁹ allocutiōib⁹ suis mitigauit aīum geyse ducis: vt salomōi q̄zuis iuniori regnū cum pace redderet: ⁊ ipse ducatū quē pater ei⁹ prius hūerat pacifice teneret. Cui⁹ salubribus p̄suasionib⁹ geysa deposito rancore paruit. In festo aūt sanctoꝝ fabiani ⁊ sebastiani martyꝝ rex salomō ⁊ geysa dux corā hūgaria in gewr pacē firmauerūt. Deinde festū dn̄ice resurrectiōis ambo simul cū plena curia quinqz eccl̄ijs celebrauerunt: vbi rex salomō ipso die pasche assistētib⁹ regni ꝓcerib⁹ p̄ manus geyse ducis honorabiliter ē coronatus: ⁊ in regiam bt̄i petri principis apostoloꝝ basilicā ad audiendā missam gl̄iose deductus: vniuersa ergo cōgregatio hungaroꝝ vidētes pacē regis ⁊ ducis: ⁊ mutuam inter eos dilectiōem laudauerūt deuz pacis amatorē: ⁊ facta est letitia magna in populo. Nocte aūt secuta ꝓnosticū future discordie ⁊ turbatiōis ꝓuenit. Totā. n. eccl̄iam illā ⁊ oīa palatia cet̄aqz edificia ei appēdētia flāma corrupuit ⁊ vniuersa vastante incēdio corruerūt. Accepit aūt omēs timor p̄ nimia ꝯcussione flāmaꝝ stridentiū ⁊ terribili furore cāpanaꝝ ex turribus ruentiū: nec sciebat quisqz quo se diuerteret: rex ⁊ dux vehemēti stupore attoniti ⁊ suspitiōe mali doli p̄territi: q̄ntotius in diuersa se trāstulerūt. Mane aūt facto p̄ fideles nūccios ⁊ in veritate rerū cognouerūt: qꝛ nihil mali ex vtraqz p̄te p̄niciosa fraude fuerat excogitatū: sz forte inopinatum euenerat incendiū: rex ⁊ dux cū bona pace iteꝝ ꝯueniūt. Misit itaqz rex Zolomerus dalmacie qui sororius geyse erat nūccios ad regem salomonē ⁊ ducem geysaz ⁊ rogauit eos vt ꝓpria p̄sona eoꝝ ꝯtra aduersarios suos. s. corintheos ipsuz adiuuarēt qui tūc marchiā dalmacie occupauerāt Rex igit̄ ⁊ dux collecto exercitu inerūt ī dalmaciā: ⁊ ablatam sibi restituerūt ītegere regi duciqz dona regalia ac p̄ciosa palacia aurum ⁊ argentum multum donauit. In reuersione aūt eoꝝ Atha palatin⁹ rogauit regem ⁊ ducem vt in ꝯstructione monasterij sui qd̄ in honore sancti Jacobi edificauerat in zelyz interessent qd̄ ⁊ factum est.

Quod rex Salomon ⁊ Dauid frater eius liberos non habuerunt.

Ex aũt salomon ⁊ dauid frater eius liberos nũq̃ habuerũt ⁊ in ipsis semen regis andree deffecit: qđ ideo diuinit⁹ factũ esse credim⁹. Quia q̃n andreas primo i hũgariã reuersus ẽ cũ leuẽte frẽ suo: ꝓpter hoc q̄ ipse regnũ possz optinere: ꝓmisit vatã ꝓphanũ ⁊ alios pessimos: sanctũ gerardum ⁊ multos xpianos interficere. Dux aũt geysa genuit colomanũ et almũ ac filias: viguit aũt tranquilla pax inter regẽ ⁊ ducẽ circiter annos tredecim. Interiz aũt bohemi supbia iflati irrũperũt versus vrbẽ Trenchen: ⁊ magnã ꝑdam hoiuz ⁊ ceteꝛ aĩa liũ rapientes abduxerũt. Rex aũt ⁊ dux ꝓ magna iniuria hoc reputãtes cũ suis exercitib⁹ bohemiã ĩuaserũt: ⁊ bohemis ad ꝓflictuz venire nõ audẽtib⁹: hũgari fere totã bohemiã igne ⁊ gladio vastauerũt. Ibi bator opus martini fili⁹ quendã bohemũ instar gygantie magnitudis cor⁹ hñtem in certamie singuli virilit ꝓstrauit ꝓpter q̄ mẽoriale factũ semꝑ: postmodũ apud regẽ ⁊ oẽs optimates hũgarie gliosus emicuit. Rex itaqz ⁊ dux iniuriã suoꝛ super bohemos grauiter vindicãtes cũ maxia ꝑda captiuoꝛ bohemoꝝ rũ in hungariã gaudẽtes sint reuersi.

De irruptiõe Cunoꝛ in hungariã. Et de bello regis Salomõis ⁊ ducũ Geyse ac ladislai cum eisdez.

Ost hec aũt pagani cũ a supioꝛi ꝑte porte meses ruptis indaginib⁹ irrupunt in hungariã: totãqz ꝓuinciã Myr vsqz ad ciuitatẽ byhor crudeliter depredãtes infinitam multitudinẽ viroꝛ ac mulieꝛ: ceteorũqz aĩaliũ secum trahẽtes p amnẽ lapus: ⁊ fluẽta zanus inopinabilit trãseuntes remeabãt: Rex igit salomõ ⁊ dux geysa cũ frẽ suo ladislao collecto exercitu festinãtissime acceleraverũt ꝑ portaz meses trãseũtes priusq̃z cuni mõtes trãscẽderẽt in vrbẽ debuka pene ꝑ totã septiãnã ibi aduẽtũ paganoꝛ expectarũt. Quidã aũt de speculatorib⁹ noie fanciska qui erat de nouo castro certificauit regẽ ⁊ duces i quita feria q̄ exercit⁹ cunoꝛ appropinq̃ret: rex aũt ⁊ duces cũ exercitu equitauerũt illuc vsqz ꝓperãtes ⁊ i nocte illa descẽderũt ꝓpe cunos Surgẽtes ãt sõno diluculo sexta feria oẽs eucharistie ꝓmũiõe se ipsos muniuert ⁊ ordiatꝭ agmib⁹ suis ad ꝓfligẽdoũ ꝓtra pagãos

prexerunt. Qd cum vidisset princeps militie paganorum nomie
Osul qui fuit ſuiens gyule ducis cunoꝝ: sicut erat plurimũ infla
tus supbia ac nimiũ de se p̄sumens iquit suis vadãt iuuenes sup
inhermes hũgaros ⁊ cum eis ludi simile bellũ ꝯmitãt. Nullos
eni credebat esse qui cũ eis ꝯgredi auderẽt. Procedẽs aũt paga-
ni ꝯtra hũgaros viderũt terribilia eoꝝ agmina ⁊ p ꝓpe renũcia
uerũt osul principi suo. Qui coadunacto ꝯducto exercitu cunoꝝ
festinãter collegit se i supciliũ mõtis altissimi putãs hoc sibi fieri
ꝓ maxio tutamẽto. Est. n. ascẽsus grauissim⁹ mõtis illi⁹ qui ab
icolis vocat̃ kyrieleys. Cõgregat⁹ ẽ aũt vniuersus exercit⁹ hũ
garoꝝ ad radicẽ mõtis eiusdez. Milites. n. regis salomõis oẽs
piter gestabãt vexilla sua factu de syndone. Pagani aũt in cacu
mie mõtis iã collocati fuerãt: ex quib⁹ fortiores ⁊ audatiores sa-
gittarij descẽderũt in mediũ denexi mõtis vt hũgaros ab ascẽsu
mõtis ꝓcul arcerẽt. Ceperũt itaqz tẽpestuosis ymbrib⁹ densissi-
maꝝ sagittarũ in turmas legionũ regis ⁊ ducis deseuire. Quidã
aũt incliti milites hungaroꝝ irruerũt sup illos sagittarios ⁊ q̃m-
plures ex eis i latere eiusdẽ mõtꝭ occiderũt: ⁊ valde pauci equos
suos arcub⁹ suis v̇berãdo vrgẽtes vix ad socis ascẽdere potuer̃t
Rex aũt salomõ accerrime aĩositatis audacia fremebũdus p gra
uissimũ ascẽsuz cũ agmie suo q̃si reptãdo ad paganos ascẽdit qui
sup eũ densissimus sagittaꝝ ymbres effundebãt. Dux aũt gey-
sa sicut erat semp ꝓuid⁹ p leuiorẽ ascẽsum ascẽdens: sagittis irru
it sup cunos: cui⁹ frat̃ ladislaus q̃ttnor ex fortissimis paganoruz
primo ĩpetu int̃fecit: ⁊ a quĩto eoꝝ sagitta grauiter ẽ vulneratus
eodem mox ibidez int̃fecto. Postmodũ diuina miſatõe a vulne
re illo cito ẽ sanat⁹: pagani ergo atrocissima mortꝭ illatõe ab hũ-
garis cohartati miſabilit̃ fugiebãt: quos hũgari celeri⁹ ꝑsequẽ-
tes acutissimos gladios suos siccibũdos i sanguĩb⁹ cunoꝝ iebri
auer̃t. Capita quippe cumãoꝝ nouiter rasa tanq̃z cucurbitas ad
maturitatẽ: nõdum bñ ꝑductas gladioꝝ ictib⁹ disciderũt: vidit
deniqz btĩssimus ladislaus dux vnuz paganoꝝ qui sup dorsum
equi sui ducebat vnã puellã hungarã speciosaz: scũs ergo ladis-
sla⁹ putãs illã eẽ filiã epi waradienſ: ⁊ q̃zuis esset grauiter vul-
nerat⁹: tñ illũ celerrime ꝑsecut⁹ ẽ sup equuz illuz quẽ zug nomĩa
48 bat. Cuz autẽ attingeret vt eum lãcearet mĩme pot̃at qꝛ nec eius

celerius currebat: nec equus illi⁹ aliq̃ntulũ remãebat: ſz q̃ſi bra-
chiũ hois erat inter lãceã ⁊ dorſuz ei⁹. ¶ Clamauit itaqz ſcũs dux
ladiſlaus ad puellã ⁊ dixit: ſoror ſpecioſa accipe cunũ i cingulo ⁊
iacta te in terrã: qđ ⁊ fecit. Cũqz btũs ladiſlaus dux ꝓcul illũ lan
ceaſſet in terra iacentẽ voluit eũ int̃ficere: quẽ puella valde roga
uit ne cũ int̃ficeret ſz vt dimitteret: vñ in hoc notat̃ q̄ fides i mu-
lierib⁹ nõ ſit: q̄ forte amore ſtupri illũ libare voluit. Scũs aũt
dux cũ eo diu luctãdo ⁊ abſciſſo neruo illũ int̃fecit: ſz illa filia epi
nõ fuit. Rex igit̃ ⁊ glioſi duces fere oĩbus paganis int̃fectis ⁊ oĩ
bus xp̃ianis a captiuitate liberatis: vnacũ felici embola toci⁹ bũ
garie cũ triũpho victorie gaudẽtes redierũt. Facta eſt igit̃ letitia
magna in tota hungaria ⁊ hymnis ⁊ ꝓceſſionib⁹ benedicebãt de
um qui dedit eis victoriam.

De irruptõe Byſenoꝝ in hũgariã. Et de obſidiõe albe Bulgarice ꝑ regẽ ⁊ duces ⁊ de captiõe eiuſdem

Actũ eſt aũt tertio anno poſt aduentũ cunoꝝ biſſeni per
albã bulgaricaz veniẽtes tranſnatauerũt flumen Zaua
in campũ bazias ⁊ nõ modicã gentẽ captiuoꝝ ⁊ ꝑdaruz
diripiẽtes in ſuã terrã abduxerũt. Rex aũt ⁊ dux ipoſuerũt crimẽ
traditiõis albe bulgarice: eo q̄ pace defraudata voluntarie ꝓui
ſiſſet latrũculos beſſoꝝ deꝓredari hungariã. Collectis itaqz ex-
ercitib⁹ ꝓuenerũt in zalankemen vbi ꝓſilio deliberãtes decreue-
rũt albã traditricẽ obſideri oportere ⁊ expugnari: inde caſtra mo
uẽtes deſcenderũt circa flumẽ zaua i directo nandorfeyerwar: ex
ijt aũt editũ a rege ⁊ duce vt vniuerſas exercit⁹ hũgaroꝝ q̃nto ci⁹
trãſiret fluuiũ zauã in bulgariã. Greci aũt ⁊ bulgari nauigãtes i
celonib⁹ ſuis ꝑ ingenia ſufflabãt ignes ſulphureos in naues hũ
garoꝝ ⁊ eas in ipſis aquis incẽdebãt: victi ſũt aũt igniuomi gre-
ci ab hũgaris ꝑ multitudiẽ nauiũ quib⁹ flumẽ opuerãt: fugienti
bus aũt grecis ac bulgaris tranſierũt hũgari ⁊ termios bulgaro
rũ occupauerũt: rex aũt ⁊ dux ſcõa feria trãſierũt zauã ⁊ manc fa-
cto ordinauerũt acies ſuas ⁊ plenis manipulis ſuis vniuerſalit̃
ꝑ turmas ſuas iſertis vmbonib⁹ obſedert̃ ciuitatẽ. Greci igit̃ ⁊
bulgari timẽtes ex obſidiõe ꝑiculũ ſibi iminere rogauerũt biſſe-
nos ꝑ clam deſtinatos nũcios vt ſine pauore venirẽt in adiutoꝝ
um ipſoꝝ eo q̄ nec rex nec dux ciuitatẽ eoꝝ obſediſſet: ſz tantũ co

mes Vid cũ bachiẽsibus militib⁹ cos ĩuasisset. Bessi ergo frau
dulẽtibus vbis eoꝝ seducti festinãter venerũt ĩ adiutoriũ ipsoꝝ:
ꝛ cupiditate ꝑde allecti quaꝫ de comite Vid deuicto spabãt se cẽ
ꝑcipites: irruerũt sup agmĩa sopꝛoniensiũ: quoꝝ rectoꝛ erat co-
mes Jan noie: hic aũt ĩsult⁹ bessoꝝ virilit ꝛ fortiter cũ sopꝛoni-
ensib⁹ supauit plurimis eoꝝ ibidẽ in oꝛe gladij ꝑstratis: residu-
is aũt eoꝝ ĩ captiuitatẽ subactis ꝓnceps bissenoꝝ noie kazar cũ
pauciss̃imis fugiẽdo man⁹ hungaroꝝ vix euasit. Rex igit ꝛ duꝛ
cidez militi Jan mũera regalia cõdignasqz grates libalitate re-
gia ꝓtulerũt: eo qꝫ ipse multa milia bissenoꝝ tanq̃z lapis limpi-
dissim⁹ vasa fictilia ꝓtriuisset ꝓiusq̃z rex ꝛ duꝛ cũ exercitu suo de
gẽtaculis capita leuassent. Regi aũt ꝛ ducib⁹ geysa ꝛ ladislao su
per rupẽ que eidẽ ciuitati ꝑima ẽ residentib⁹ cepunt hũgari pꝛe
sentare captos bissenos ꝛ capita int̃fectoꝝ ac equos ꝛ supellectilia
que in q̃rta feria a mane vsqz ad ĩclinatiõem meridiei plene ꝑfice
re nõ potuerũt: hoc aũt ideo factũ ẽ vt greci ꝛ bulgari qui obsidẽ-
bant̃ videtes bissenos ĩ quib⁹ spabãt tã crudelit̃ ab hũgaris ob
trũcatos timerẽt ꝛ semetipsos cũ ciuitate regi ꝛ ducib⁹ ꝓtraderẽt.
Porro rex ꝛ duces ad expugnãdũ ciuitatẽ cõuentioꝛa loca ꝑspi
ciẽtes: ꝑceperũt carpẽtarijs vt ibi turres ligneas octo altitudi-
nẽ muroꝝ duplo supantes fabꝛicarẽt: vñ milites in mediũ ciuita
tis lapides ꝛ sagittas sup hoies iacularẽt: int̃ turres vo totidem
torm̃ta ad destruendũ muros erexerũt lõgos etiã pluteos ad de
fendẽdos introit⁹ turriũ: ceteqz instrum̃ta bellica ꝓposuerunt.
Jn quibusdã itaqz locis destruxerũt muros ei⁹ vsqz ad fundam̃
tũ: ꝛz ciuitatẽ ipsaꝫ capere nõ potcrãt: qꝛ eaz ĩtrinsecus fortissimi
bellatoꝛes defendebãt. Obsedcrũt itaqz ciuitatẽ duob⁹ mensib⁹
infra quos sepi⁹ cõgressi sunt cũ saracenis de ciuitate egrediẽtib⁹
ꝛ ex eis alios occiderũt alios aũt fugauerũt. Post hec tres sara-
ceni fortissimi ꝛ audacissimi de vꝛbe ꝓsiliunt iaculis lanceis ꝛ sa-
gittis durã plagã hũgaris ꝓpinãtes. Salomõ aũt balistarius
regis vnũ illoꝝ ictu balistc fulmĩauit cui⁹ cadauer hũgari nitebã
tur rape: socij vo eius de ꝑdictis acriter dimicãtes defenderunt.
Rex aũt ꝛ duꝛ videtes eoꝝ conflictũ circũstantib⁹ aiũt militibus
vtinã sanguis ꝛ coꝛ machabeoꝝ efferbesceret in militib⁹ qui de-
fensarẽt hũgaros: ab hijs saracenis ꝑmunitiõe arcis audact̃ pu

gnātib⁹ vt hūgari cadauer saraceni rapēt hoc audito: Opus: ge
orgi⁹: ⁊ bors milites bellicosi ꝯcitato īpetu ī modū fulguris irru
erūt sup illos. Quosquidē op⁹ nimiū audacter ꝑsequēs vsqꝫ ad
vrbis portas fugauit: pugnatores iactabāt lapides ⁊ sagittas d̄
pugnaculis ciuitat⁹: op⁹ tñ sine lesiōe redijt. Iuꝫ ea aūt georgi⁹
⁊ bors exortati sūt hūgaros qui corp⁹ saraceni rapuerūt ⁊ in turpi
tudinē ꝓiecerūt. In ꝫtio v̄o mēse obsidiōis quedā puella hūga
rica olim illuc ꝑ captiuitatē abducta ī q̄rta feria ciuitatē succēdit.
Flabat aūt subsolan⁹ vehemētissime cūctaqꝫ edificia occupauerūt
īcēdia. Exercit⁹ itaqꝫ hūgaroꝝ irruit ī ciuitatē ea ꝑte q̄ muri eius
ꝑ tormēta iaꝫ corruerāt ⁊ grecos saracenos atqꝫ bulgaros crude
liꝫ trucidarūt: qui āt residui fuerāt cū nicota duce coꝝ fugierūt ī ar
cē: hūgari ergo capta ciuitate sequēti die postq̄m ignis resederat
vidētes scrobes grecoꝝ. Discēdētes tulerūt exīde auꝝ multū ⁊ ar
gētū lapides p̄ciosas gēmasqꝫ p̄lucidas ⁊ thesauꝝ fere īestīabi
lē: in cui⁹ ꝑtitiōe orta ē discordia inꝫ regē ⁊ ducē: nullusqꝫ fuit ex
hūgaris qui ibi locupletat⁹ nō fuisset. Porro ī arce reclusi roga
uerūt regē ⁊ duces vt eis vitā ⁊ libꝫtatē donarēt: arceꝫ ⁊ vniuersa
sibi vēdicarēt. Manib⁹ itaqꝫ reg⁹ ⁊ ducū ī fidei pign⁹ extēsis qd̄
eos ampli⁹ nō lederēt: oēs qui ī arce erāt descenderūt: At dux ni
cota portās argētū iconā scissime genitric⁹ dei sꝑ v̄gīs Maria cū
magna multitudīe populi veniēs ī ꝑtāteꝫ ducis geyse se ꝯtulit.
Sciebat. n. geysaꝫ ducē deuotū deo ⁊ captiuos seu afflictos mi
ſicordie visceribꝰ refouētē. Ad man⁹ āt reg⁹ salomōis pauci ve
nerūt: qꝛ nouerāt ipsuꝫ esse austeꝝ ⁊ pessimis ꝯsilijs vid comit⁹ ī
oībus auscultātē. qui vid deo ⁊ hoīb⁹ detestabilis erat. Cūqꝫ vi
dissꝫ rex plures ad ducē ex illis ꝯfugisse paucos āt ad se plurimū
indignat⁹ ē. Cū aūt reuersi eēnt cū thesauro īestimabili venerūt ī
villā Buzias ī p̄diuꝫ vyd: volebatqꝫ diuidere thesauꝝ ⁊ capti
uos ⁊ illos etiā qui ad fidē illoꝝ venerāt de castro. Dux āt regi ī
hoc ꝯt̄dicēs diuidere nō potuerūt: hec ergo causa fuit maloꝝ ⁊ se
mīariū discordie inꝫ eos: sꝫ p̄terea thesauꝝ cū diuiderēt rex cū cō
silio vid. Et franck epī ⁊ Radoan filij bugar ⁊ Ilia generi vid
in q̄ttuor ꝑtes diuisit. Et q̄rtaꝫ ꝑtē duci de tribus ꝑtibus vt vnā
haberet cū omībus militibus: scd̄am aūt vid: tertiam aūt Ilia:
vnde dux valde molestatus est.

De discordia regis salomónis & ducis geyse & ladislai.

Interea imperator grecorum audita liberalitate ducis geyse misit ad eũ nũccios ad firmãdã pacẽ & amicitiaz. Dux aũt remisit ei oẽs captiuos & omẽs qui ab arce descenderant. Ad regẽ aũt salomonẽ rex nequaq̃z misit grecorum: vñ rex salomon sup geysam ducẽ magis inuidie faucib⁹ ac magis exarsit: Comes etiã vid ꝓnicaciter instigabat regẽ vt ducẽ geysam expelleret & ducatũ eius sibi de leui posset vendicare: & hoc facile fieri dicebat: eo q̃ rex multoplures milites q̃m dux haberet: nec hoc differendũ sz magis accelerandũ esse suggerebat: seducebatqz regem hoc ꝓuerbio. Dõ sicut duo gladij acuti in eadez vagina cõtineri nõ possent: sic nec nos in eodem regno ꝓregnare potestis. Rex ergo venenosis v̇bis comitis vid tragefactus odiũ & rancorem ꝓcepit. Exinde itaqz querebat opportunitatẽ aut capiẽdi ducem geysam ꝑ insidias aut bellandi: dissimulabat tñ rex & similata amicitia dimisit ducez abire in ducatũ.

De dolositate regis bellisqz duobus ducũ contra regem & de victorijs eorundem.

Ost hec itaqz misit rex ad vtrũqz ducẽ vt ambo simul ad regẽ venirent & cũ exercitu sup̃ nijs castz grecorum ꝓficiscerent. Rex enĩ dolose intendebat eos ꝓdere vt si ambos iprouisos capẽ posset de ceto securus fuisset. Duces aũt insidias regis ꝓquirẽtes aut ꝓcipientes sibi caute ꝓsulerũt Ladislaus cũ medietate exercit⁹ in ꝓtibus nijr remãsit. Geysa v̇o cũ rege ꝓfect⁹ est nec ausi sunt quidq̃z molestie ei inferre: q̃ ladislauz in manu valida fratris vltorez fore nõ dubitabãt. Intea viri de nijs multã in auro & argẽto & p̃ciosis pallijs regi & duci habundãter obtulerũt: deinde reuertẽtes ab vrbe kene rex & dux ab ĩuicem sũt diuisi. Ladislaus aũt consilio frĩs sui de ciuitate Byhoriensi in ruscią querere auxiliũ amicorum suorum vt ꝓtra machinamẽta regis sese p̃munire. Jam enĩ oĩbus ĩnotuerat ĩiuria & discordia regis & ducũ: post hec collectis exercitib⁹ nũccijs frequẽt missis Tandẽ rex & dux venerũt strigoniũ ibiq̃z ex cõducto vtriq̃z corũ tantũ cũ octo hoĩbus ĩter epõs & ꝓncipes nauigauerũt in insulam ciuitati ꝓximã ad colloquendũ vbi diu semetipsos incusantes & excusantes: tandẽ roborato fedęre pacis Geysa redijt ĩ du

catum. Rex aũt venit in albã: post hec misit ad heysaz ducẽ: rex vid deo detestabilẽ ꝛ ernei mansuetũ quos geysa fecit caute custo dire: ꝑtimore traditiõis vid misit etiã dux ad regez: epũm wara dieñ. ꝛ nequã vatha quos ꝛ rex fecit similiter custodire. Rex aũt de villa megyer iuit ẏsus flumẽ rapcha in ocursuz triũ ducũ theutonicoꝝ quos in auxiliũ sibi ꝓtra ducẽ geysam expectabat. Qz vo dux nec frẽm suũ pñtez habebat nec amicoꝝ auxiliũ misit vid ꝛ ernei ad regem data treuga a festo scĩ Martini vsqz ad festuz scĩ georgij: quo audito rex misit vathan ꝛ epũm waradieñ. Ꝑdono eo tempe rex natale celebrauit in loco qui dicit geminũ castellũ: deinde venit zalã vbi marcharth dux theutonicoꝝ ꝛ vid instigauerũt regẽ vt ducez debellaret: suggerebat enĩ vid regi hoc ꝛ huiuscemodi. Ecce nũc facile potes ꝛ indubitãter ducẽ deuincere q destitutus est omĩ auxilio: ꝛ si distuleris euz aggredi vsqz ad datas inducias erit spes euadendi. Cunqz rex salomon venisset ad zegzard ꝛ castra mecatus esset sup locum kestelci venit audire ve spas in monasterio scĩ saluatoris: post vespas vo in monasterio vid ꝛ alij consuluerũt regi dicẽtes. Dñe: noueris q ladislaus in ruscią iuit ꝛ lamptus in poloniã ꝓducere exercitũ fratri eoꝝ: duci geyse sepe ꝓsuluim9 tibi ꝛ nũc veniatis sup ducem qui venaꝛ in ingwã: noctis in silẽtio impetũ faciam9 sup eum: capiam9 euz et oculos eius eruam9: ꝛ cũ ladislaus ꝛ lamptus venerint vel exercitũ secũ duxerint ꝓtra nos stare nõ possint. Et cũ hec audierint etiã regnũ intrare nõ audebunt: ꝛ potestis facere q oẽs ꝓsiliarij sui tibi fideles sunt: ꝛ ducatuz mihi dabis ꝛ ita cõfirmabis coronã tuaz. Rex aũt hoc audito ꝑmisit se cogitatuꝝ vsqz ad matutinas: ꝛ placuit cõsiliũ ante oculos ei9. Abbas aũt ciusdez loci nomie villerin9 latinus qui erat in abscõdito loco clausus q̃si deum ꝑcans in mõasterio audiuit cõsiliũ qñ factũ est. Qui statim nũccium misit ad ducẽ ꝛ lr̃as vt sibi de rege caueret. Cũ aũt nũccius ad ducẽ venisset: erãt ibi iniqui ꝓsiliarij ꝛ ipsius ducis traditores petrud. s. zounuk ꝛ bykas: qui dixerũt. Dñe dux ne timeaſ quoniã abbas ebriosus est ꝛ ĩebrietate sua ad vos nũccium misit ꝛ nescit quid loquaꝛ: hoc autẽ dicebãt q volebant tradere ducem in manus salomonis. Dux aũt in illis cõfidens ibidez scz in ingwam venabaꝛ: sz frẽm suum ladislaũ misit in bohemiã: q iam tunc re-

uersus erat de ruscia sine subsidio vt rogaret Othonē ducem bohemoꝝ vt ipsis ī necessitate positis auxiliaret: in codē mane qñ rex se cogitatuꝝ statuerat: cū venisset ad matutinas Abbas idem abscōdit se in monasterio vt audiret ꝓsiliū: eo ꝙ fidelis erat duci q; filius fundatoris ecclie sue fuerat. Cantatis igit matutinis cū oēs exiuissent: rex ⁊ vid ibidē remanserūt ⁊ tale cōsiliuꝫ statuerūt sicut vid regi facere laudauerat: hoc aūt ꝑdictus abbas audierat monachalē statim deponēs habitū ⁊ laicalē induēs: gladiumq; accingēs ascēdit equū: ⁊ venit citissime ad ducē quē manc dormientē inenit ⁊ excitauit cū dicens ei. Fuge dux ⁊ si nō fugeris statiꝫ milites salomōis ad capiendū te appropinquāt. Dux vo collecto exercitu suo voluit vt citissime iret in ꝑtes bohemie ꝓ frē suo ladislao: ſz rex obuiā ei veniebat. Regebat aūt vid sic regē sicut magister discipulū: eratq; sibi de iure sine omi iure subdit⁹: qđ cauendū est omibus hoibus: ſz maxie regibus lactatusq; est pessimo vid ꝓfidi cōsilio mouit exercitū sup ducē. Dux vo cū exercitu suo obuiauit regi in kemey: principes aūt ducis imo traditores: miserūt clāculo nūccios ad regem dicētes. Qđ si rex eos ī dignitatibus teneret ⁊ in gram suscipet: ipsi in bello relicto duce ad regem ꝓfluerent. Rex aūt certificauit eos sup hoc ꝑscito iuramēto ⁊ securus tūc trāsiuit tyscia glaciatam sup ducē. Cūq; appropinq̄ssent ad ꝑlium: rex apud eccliam filij nog armauit se ⁊ coadunauit agmia sua ad dimicandū ⁊ impetū fecit sup ducem: ac ducē auxilio suoꝝ fraudulēter ōstitutū supauit. Principes aūt geyse pectud ⁊ bykas in ipso ꝑlio cū tribus agmibus castroꝝ verterūt se ad salomonē sicut sibi ꝓmiserant. Dux vo geysa q̄uis maxia ꝑte exercitus sui esset destitutus nō tamē abhorruit vno tantū agmine stipatus ꝓtra triginta salomonis agmia senissimū ꝑliū cōmittere. Traditores aūt fugiētes leuabant clipeos suos ī signū qđ regi dederāt: quēadmodū iudas traditor qui dederat signum ne milites regis eos ꝑsequerent. Exercitus aūt regis ignar⁹ ꝓ ditionis signi ⁊ videntes agmia ducis fugere ꝑsecutus est ea vsq; ad interemptōem: ita ꝙ vix paucissimi ex illis traditorib⁹ mortem euaserunt ⁊ vtinā ex eis nullus euasisset: qui dñm suū benefactorem sceleratissime tradiderunt. Omibus aūt militib⁹ suis ꝑeuntibus declinauit dux a bello: transiuitq; tyscia m̄ chotoyd

⁊ Georgium nigrum capellanũ suum ad frẽm suuꝫ ladislaũ trãs
misit vt q̃ꝫcitiꝰ posset ad eũ festinaret. Juancã v̇o clericũ suũ lr̃a-
tum misit ad lamptũ. Cunqꝫ geysa equitasset vsqꝫ vaciaꝫ obuia-
uit fratri suo ladislao ⁊ othoni duci sororio eoꝝ cum auxilio vali-
do venientibꝰ. Cunqꝫ dux geysa vidisset frẽm suũ ladislaũ p̃ ni-
mio dolore flebat: qꝛ bonos ⁊ fideles suos amisisset ⁊ de tradito-
ribꝰ cõquerebat̃. Ladislaus aũt animo fortis frẽm suũ confortã-
bat ne fleret: sꝫ potius omĩpotẽtis dei clementiã exoraret: vt vi-
ctoreꝫ victis subiugaret: quẽadmodũ forma belloꝝ est. Rex aũt
⁊ dux ante q̃dragesimã pugnauerant in kemey q̃rta feria post do
minicã qua cantat̃. Exurge. In hoc aũt bello opus filius mar-
tini de genere vecellini miles gloriosus militẽ ducis nomine pe-
trũ audacissimũ sup̱ equũ submirceuꝫ: ceterosqꝫ p̃cedentẽ radian
te lorica ⁊ deaurata galea p̱spicuũ atqꝫ ad conflictuũ milites p̱uo
cantẽ singulari certamĩe sup̱auit. Nam de agmĩe salomõis ad p̃
dictũ militeꝫ solus opus sup̱ giluũ equuꝫ in lorica cutullata euul
sus in modũ fulminis ictu lancee rupta lorica petꝝ p̱ mediuꝫ cor
transfixit: in eodem aũt bello tantã stragem crebris ictibꝰ gladij
sui fecit opus q̱ p̱ nimia reciprocatiõe ictuũ dextra eius obrigue
rat ⁊ capulo gladij sui adheserat. Rex aũt salomon ⁊ maxĩe the-
utonici mirabant̃ de potentia ⁊ audatia opus in p̃lio: rex victo-
riam potitus transiuit tysciaꝫ congelatã in thoroyd: ⁊ descẽdit in
curia filij petri ibiqꝫ audiuit geysaꝫ obuiasse ladislao ⁊ othoni du
cibꝰ cũ valida multitudine pugnatoꝝ ad se venientẽ: vid v̇o de-
testabilis vrgebat regeꝫ his verbis. Nouiter exercitũ eius cõfe-
cimus: nobiliores occidimꝰ: timorem ei ĩmisimus: ⁊ nũc seruos
cõgreganit: messores coadunauit: ⁊ eoꝝ agmine se stipauit. Ni-
hil ergo de eis debemꝰ dubitare quin eos in momẽto deuorabi-
mus. Bohemicũ v̇o agmẽ omĩbꝰ consodalibꝰ in eis aquiescen-
tibꝰ ego cũ bachiensibꝰ p̃mature mortis p̱iculis afficiaꝫ. Erney
aũt semp̱ pacis amator cũ hoc audiuit flebat: quẽ cũ salomon vi-
dissꝫ flere dixit. Comes erney videt̃ mihi q̱ tu fidelis sis duci tã-
tũmodo apud me simulatꝰ manes: cui erney respondit. Nequa
q̃m domĩe: sꝫ nollem q̱ cũ fratribꝰ tuis pugnares ⁊ vt milites in
terficerent se adinuiceꝫ filiꝰ patrẽ vel pater filiũ. Deinde wid co
miti dixit Ernei tu laudas domĩo pugnare cũ fratribꝰ ⁊ dicis: qꝛ

falcatores ⁊ furcãtes coadunasset: vide qꝛ mille falcantes qđ in-
cidũt decem millia furcatoꝝ cõgregare nõ potuerunt ⁊ absqꝫ deo
numerare nõ valebũt: nobis aptũ est ꝓ rege mori sꝫ esset melius
vt potiori vteremur cõsilio. Rex ergo in v̀bis vyd confidens fe-
stinauit cũ exercitu suo: ⁊ in quarta feria descẽdit in rakus: sꝫ ⁊ du
ces Geysa Ladislaus ⁊ Otho ac totus exercitus hungaroꝝ qui
erat cũ eis descẽderũt circa vaciã: fuit aũt ibi magna silua ⁊ nemo
in ea manserat: p̃ter vnũ heremitã nomĩe vacꝫ scẽ vite: ex cuius
nomĩe dux geysa illi ciuitati postea ibi cõstructe nomẽ imposuit.
Cum igit̃ exercitus p̃dictus salomonẽ ꝯtra se expectaret: duces
quodaꝫ mane in equis causa ꝯsiliandi: stabant in loco vbi modo
est capella lapidea btĩ petri apostoli: tractãtes q̃liter sint pugna-
turi: ⁊ dum ibi starẽt clara die vidit btũs ladislaus visionez de ce-
lo: ⁊ ait ad geysam ducẽ frẽm suũ: vidisti aliquid: qui respõdit ni-
hil. Tũc btũs ladislaus subiũxit: dum starem⁹ hic in ꝯsilio: ecce
Angelus dñi descendit de celo portãs coronã aureaꝫ in mãu sua
⁊ impressit capiti tuo: vñ certus sum ꝙ nobis victoria donabit̃.
et salomon exul fugiet debellat⁹ extra regnũ: regnũ v̀o ⁊ corona
tibi tradet̃ a dño. Cui geysa ait: si dñs deus fuerit nobiscũ ⁊ custo
dierit nos ab ĩmicis nr̃is: ⁊ visio hec fuerit adimpleta edificabo
hic in loco isto eccl̃iam sacratissime v̀ginis Marie genitricis sue:
hoc dicto castra mouerũt ⁊ descenderũt in allodio qđ dicit̃ zingo-
ta: mons aũt quidaꝫ noĩe moniorod interiacebat exercitũ ⁊ luce-
scente quĩta feria volebãt p̃liari sꝫ densissima obscuritas supue-
niẽtis nebule eos impediuit. Nocte v̀o in sequẽti dexterarios su
os ꝑ abenas in manib⁹ tenẽtes ortum solis p̃stolabant̃. In di-
luculo aũt sexte ferie rex ordinatis agmĩbus suis equitauit trans-
uerticẽ montis moniorod: ⁊ p̃cepit salmarijs vt in latere eiusdeꝫ
montis remanerẽt: q̃ten⁹ hostes vidẽtes turmas illoꝝ nõ sarci-
nas sꝫ in p̃sidio ꝯstitutos esse putarẽt. Hyd aũt dicebat: statim
vt exercitũ nr̃m viderint fugiẽt: sꝫ ⁊ duces summo mane suas aci-
es ordinauerũt. Cunqꝫ ladislaus se armaret in terrã se ꝓstrauit:
⁊ omĩpotentis dei clementiã postulauit ⁊ btõ Martino votũ vo
uit: vt si dñs ei victoriam cõcederet in eodeꝫ loco eccl̃iaꝫ in hono
re btĩ Martini cõstrueret: qđ ⁊ factum est. Et in medio siquidem
Bihoriensi agmĩe ladislao locato ex sinistra ꝑte: othoneꝫ v̀o ex

dextera constituerũt: geysam vo in nitriensi agmĩe in medio collocauerunt: pterea ex vtraqz pte ter tria agmina quaternatim connectẽdo ꝓseruauerunt. Cunqz rex de monte descenderet: exercitus geyse que inferiori loco erat videbaꝫ eleuantior cũctis exercitibus salomonis: Quo viso dixit erney ad comitẽ vyd: mix est si agmina ista fugiãt a facie nostra: qr danubiũ post dorsuz eorum nó dimisissent: sz puto vt ipsi ꝓposuerũt vincere sine mori. Dux aũt ladislaus ante exercitũ suũ sup arduuz equum residens gratia exhortãdi suos t animãdi in girũ flexit habenas. Cũqz tetigisset veprẽ lancea quedam h ermellina albissima miruz in modũ lancee eius insedit t sup ipsam discurrẽdo in sinũ eius vsqz deuenit. Cum aũt ꝓmissum esset ꝑliũ: comes vyd t bachienses i primo ictu a bohemis mirabiliter sũt ꝓstrati. Ladislaus aũt dux cõmutauerat signa sua cũ vexillo ducis geyse: ea intentiõe qꝫ salomon audatius iuaderet illud agmen in quo signa geyse gestabãtur putans esse agmẽ geyse quẽ nuper deuicerat. Dux aũt ladislaus affectabat custodire frẽm suuz geysam ducẽ ab insultu salomonis: t ideo primos ipetus belli i se maluit expiri. Rex itaqz cũ veniisset ad agmẽ ladislai: ipso cognito timore eius ꝑterritus ꝑcepit significeris declinare agmia sup agmina ducis geyse. Ladislaus aũt videns regẽ ptimore diuertisse a se ipse primus oiuz irruit sup agmina regis. Cunctiqz milites sui impetũ fecerũt sup eum atergo. Sz ex aduerso geysa dux cũ suis acriter inuasit eosdem: milites aũt ladislai: agmia salomonis tanqz in cortinis retro respicietia terribili tinitu gladioꝝ sauciata in morte concluserũt crudeli. Sz extrauerso milites geyse pocula dire mortis eisdem ꝓpinarũt. Ceuntꝫ theutonici fugiũt latini locũqz fuge nó inueniũt t cadũt ante hungaros vt boues in macello. Rex autẽ salomon fere omĩbus suis interfectis aufugit t in zigetfen danubiũ transiens añ opus martini filio venit tandez in mosou ad matrem t vxorẽ: ꝓsecutusqz est eum t suos exercitus ducuz a mane vsqz ad vespam: in ꝑfato nanqz ꝑlio nó soluz theutonici aut latini ceciderũt: sz maior ps milicie regni hungarie dicitꝫ corruisse. Duces aũt geysa t ladislaus triũpho victorie diuinitꝰ sublimati sup cadauera interfectoꝝ deo ter laudes ꝓclamauerũt. Dux aũt ladislaus sicut erat semꝑ eximie pietatis videns tot millia inter-

fectoꝝ: q̄ꝫ inimici eius fuissent qui occisi erāt: tamen cōmota sunt omia viscera eius sup illos ⁊ fleuit eos amare: scindens sibi genas ⁊ capillos planctu magno tanq̄ꝫ mater in funere filiorꝫ. ¶Postea de spolijs eoꝝ constructa est ecclia de moniorod. Marcharth vo dux theutonicoꝝ ⁊ Sētepolug dux bohemorū capti sunt militibꝰ suis interfectis ⁊ ipsis grauiter vulneratis. Cunqꝫ ladislaus pambularet gemēs in cadaueribꝰ mortuoꝝ videns cadauera erney comitis: statim de equo ꝓsilijt ⁊ ipsuꝫ amplexatꝰ ē cui flens dicebat erney comes pacis amator: doleo sup te q̄si sup frēm meuꝫ: q; cor tuū ⁊ consiliū tuū pace plenum erat. Quē manu ꝓpria leuans osculatus est eū. ¶Precepitqꝫ militibus suis vt eum Bacie honorifice sepelirent. Cūqꝫ idem ladislaus ex alia p te ambularet: vidit cadauer vyd: ⁊ ait. Doleo sup morte tua q̄ꝫ uis nobis semp inimicꝰ fuisset vtunā vixisses ⁊ ꝙuersus fuisses et pacem inter nos firmasses: sꝫ miror q; de genere ducū non fuisti: cur ducatum volebas nec de ꝓpagine regū q̄re coronā optabas video nūc quia cor quod ad ducatū anhelabat lancea pforatū iacet: ⁊ caput quod coronā optabat gladio scissum est: sꝫ ⁊ ipsuꝫ sepelire p̄cepit. Milites ergo geyse ⁊ ladislai qui ꝓsilio vyd in bello de morte fratꝝ vel filioꝝ amaritudine ꝓplexi fuerant statim de equo descenderūt ⁊ pectus cū cutello scindētes ad oculos suos direxerūt ⁊ terrā in oculos eius ꝓijcientes dixerūt. Nunq̄ꝫ oculi tui rebus ⁊ nobilitate saciati sunt: nūc aūt oculos tuos ⁊ pectꝰ terra saciet. Dux aūt bohemoꝝ otho qui aiaꝫ suā ꝓ eis posuerat copiose remuneratus repatriauit. Cunqꝫ salomon venisset ad moson vidēs matꝝ eius flevit sup eū sicut debꝫ sup vnicū filiū suū qui tātis bōis a deo priuatꝰ fuerat ⁊ increpabat dicēs. Fili charissime nūq̄ꝫ ꝓsiliū meū audisti nec ꝓsiliū erney nec ꝓsiliū alioꝝ fidelium tuoꝝ: sꝫ sp acqescebas ꝓsilio vyd: ⁊ ecce destruxisti te ⁊ tuos: nōne sp laudaui ⁊ dixi ꝙ sufficit tibi corona hūgarie ⁊ vt dares ducatū i pace fribꝰ tuis: nūc aūt vyd dux eē nō potuit: nec tu āpliꝰ coronaberis. Quo audito rex iratꝰ voluit mr̄eꝫ suā i faciē ꝑcutere cuiꝰ manū vxor sua retinuit: iā enī cognouerat rex salomō ꝙ nō auxiliaret ei dñs i bello: ⁊ in eadē nocte collegit se festinanter i moson ⁊ posō que castra iā pridē muniuerat: mr̄eꝫ quoqꝫ ⁊ vxorē suā q̄ñ i p̄liū iuit illic reliquerat ob quā causaꝫ victꝰ in p̄lio obtiorē.

Quomodo deuicto fugatoq3 Salomone rege.
Rex Geysa primus extitit coronatus.

Quo duces geysa & ladislaus cū exercitu al-
bam venerunt. Deinde castrum porte Bo
buch & albam: & alia castra fortissimoꝝ mili
tuꝫ p̄sidio muniētes: dimissoq3 exercitu ha
bitabāt in hūgaria. Tūc geysa dux magn⁹
ꝯpellētibus hūgaris coronā regni suscepit. ℙost coronatiōem
aūt veniēs in locū vbi facta visio fuerat & cep̄t cū frē suo ladislao
ꝓponere de loco fūdamēti ecclie ad honorē v̄ginis mr̄is fabrican-
de. Et dum ibi starēt iuxta vaciaꝫ vbi nūc est ecclia bt̄i petri apo-
stoli apparuit eis cervus habēs cornua plena ardētib⁹ candelis

cepitq3 fugere coram eis versus siluaz ⁊ in loco vbi nūc est mó-
steriū fixit pedes suos: Quē cū milites sagitarēt ꝓiecit se in da-
nubium ⁊ eum vltra non viderūt. Quo viso btūs ladislaus ait
vere non ceruꝰ sed angelꝰ dei erat: ⁊ dixit geysa rex. Dic mihi di
lecte frater: quid fieri volūt omēs candele ardētes in se ī cornibꝰ
cerui. Respōdit btūs ladislaꝰ nō sunt cornua sz ale: non sūt can-
dele ardentes sz pēne fulgentes: pedes vo fixit q3 ibi locū demō
strauit vt eccliam btē virgini nō alʒ nisi hic edificari faceremus:
vt aūt locus prime visiōis non sit sine edificio a geysa rege ⁊ suis
fratribꝰ decretum est vt ibi capella in honore btī petri principis
apostoloz fundarēt. Rexigit geysa fundauit eccliam vacuēsem
⁊ dotauit eā predijs multis ⁊ possessionibꝰ: non solū eccliaz illā
verū etiā Budensem cui ꝓstituit tributum de pesth ⁊ tres villas
in Simigio ac ornamēta ꝑciosa. Eo tpe bissseni vnanimiter ro-
gauerūt regē geysaz vt si eos lībtate donaret: ipsi insultus regis
salomōis omnīo cohercerēt: ita ꝙ nec auderet exire de mason ⁊
poson ad tentandā hūgariam. Rex aūt geysa se petitiōi eoz cō-
descensuz ꝓmisit: si ipsi hoc qō ꝓmiserant adimplerēt. Bissseni
itaq3 cū principe eoz zultan nomīe equitauerūt sup regē salomo
nem. Rex aūt salomō marchionē theutonicoz ꝓmissa pecunia
i auxiliū asciuit. Cūq3 obuiā ageret bissenis marchio vidēs hor
ribiles aspectu ⁊ terribiles timuit ꝑsertim q3 subijt in mentez sibi
q3 mirabiliter pierant ꝑ hūgaros: villerinꝰ ⁊ poth ⁊ marchard
duces. Dixitq3 regi simulatorie ꝙ in q̄dragesimali tpe bellū nō
cōmitterēt. Sz si rex vellet confligeret: ⁊ si bissseni ꝑualerent tūc
ipse indubitāter regi auxiliarēt: ⁊ sic ascendit cum suo exercitu in
montem bachy ⁊ inde ꝓspiciebat conflictus ꝑliantium. Cū aūt
venissent ad conflictum Bissseni fugerunt a facie salomonis sicut
fluit cera a facie ignis: ⁊ multis ex eis interfectis: alios ī stagno fer
cen submersis: pauci cū zultan fugiendo euaserūt. Victis itaq3
bissenis marchio peccuniaz petiuit a salomone cui ille nihil de-
dit: ipse aūt minabaꝫ ei ꝙ cum ante imꝑatorem accusaret: q3 ꝑti-
more se ostendere non esset ausus vilissimis bissenis. Marchio
itaq3 predictus nomine hermich iratus voluit venire sup Sa-
lomonem: sed timens imꝑatorem: cessauit ⁊ tristis reuersus est
ad propria.

Ostea aũt rex Salomon metuens geysam regẽ
& ipsius fratres cum rebus & familia stiriam intro-
iuit & in claustro Agmund matre & vxore dereli-
ctis in mesan est reuersus: volens collecto exerci-
tu inuadere fratres suos. Cunqꝫ de die in diem sa-
lomon deficeret: sed illoꝝ ꝓcessus recipet felicia incrementa cõ-
fusus ad cesarem direxit gressus suos vt ei auxilium tribueret in
hungariam reuertendi: et licet peccuniam dedisset affluenter pro
militibus solidandis: theutonici tamẽ & latini cum ipso ob metũ
non venerunt hungarorum. Rex aũt salomon conquerebaꝫ ce-
sari de amissione regni dicens. Quod de regno suo violenter cẽt
expulsus: & nõ tantũ sibi sꝫ magis impio cesaris hec iniuria esset
illata: & dicebat in tanto tua quippe hũgaria tuum regnũ in quo
me regem constituisti me regnãte optima regni illius tuc maiesta
ti gratanter offerebanꝫ annuo censu & scõm mandatum tuuꝫ tibi
seruiebaꝫ. Nũc aũt hec omĩa tibi denegantꝫ ab his qui impio tuo
detrimẽta machinantꝫ. Quapropter venias in hũgariam & tuaꝫ
vlciscaris iniuriaꝫ sup hostes tuos & regnũ tibi vẽdices: his igiꝫ
vbis impator motus cum magno exercitu intrauit hungariam.
Alimentum vo ad vsum sui exercitus habũde nauigio ferebaꝫ
danubio. Cunqꝫ venisset impator ad flumen vag: salomon acce
ptis tribus agmĩbus equitauit de sempte sup nitram. Excuntes
autem iuuenes confligebant secum: nũc his nũc illis fugientib9
& diu sine vulnere certantibus. Opus miles electus ex militib9
sedens super dexterarium suum irruit super portam ciuitatis et
vnuꝫ de pugnantibus fulminauit. Nitrienses vero de morte so
cij sui turbati: acriter ingemebant in opus iaculantes lanceas de
xtrarium eius interfecerũt. Ipse autem fortiter eis resistens ille
sus euasit. Inde ergo reuertẽtes theutonici narrabant impatori
audaciaꝫ opus eius & incredibilem potentiam in prelio. Impa-
tor autem accersito eo magnis cum laudibus cõmendauit & ver-
bis dulcib9 gratificauit. Quesiitqꝫ a salomone: si apud geysaꝫ
& ladislaũ essent multi taꝫ boni milites. Salomon aũt intẽdens
laudare hungaros: in ꝑmeditate respondit: multi sunt inquiẽs

etiã multo moliores. Cui impator: si ita est talibus militibus repugnãtibus nõ recuperabis regnuz. Rex aũt geysa audiẽs impatorez pueniſſe vaciã prudẽti vſus cõſilio iuſſit attentare ⁊ demulcere pr̃iarchaz aquilegienſez: cui⁹ conſilijs impator plurimum aſcultabat: ſimul etiã oẽs duces theutonicoz ꝓmittẽs eis multã peccuniã ſi impatorẽ reuerti facerẽt. ℙr̃iarcha igit̃ ⁊ duces muneri⁹ illecti ⁊ auri amore capti: ſatagebãt varijs figmẽtis iducere impatorẽ vt reuerteret̃. ℙr̃iarcha. n. finxit ſe vidiſſe ſomnuz cui⁹ cõiectura mãifeſtiſſime totũ exercitũ impatoris diuina vltõe piturũ: niſi q̃zcitius reuerteret̃: ſz ⁊ duces finxerũt ſimilit̃ ſe diuin⁹ attonitos. Cõquerebant̃ q̃z impatori: neſcio quid opinari: mali ũminere ſi nõ cito reuertere. Sequẽti vo nocte: duces theutonicoz ĩſtruxerũt quoſdaz aſtutos milites ſuos vt ipſi vociferando ⁊ clipeos ſuos alt̃natim ꝓcutiẽdo ſeditiõem ortã in exercitu ſimularẽt. Qõ cũ feciſſent milites magn⁹ horror irruit ſup impatorẽ ⁊ vniuerſuz exercitũ: excogitate fraudis ⁊ ſimulatiõis inſcium. Factus eſt itaq̃z tota nocte illa tumultus magn⁹ in caſtris Mane aũt facto cõuocauit impator pr̃iarchaz ⁊ duces in cõſiliũ vt deliberarẽt quid nã eſſet agendũ. ℙr̃iarcha ergo ⁊ duces peccunia corrupti modis oĩbus ꝓſuluerũt ei vt reuerteret̃. Ceſarẽ ingenijs deceptus ſimulans ſe ſalomoni in poſtez auxiliaturuz deſtructis nauibus in theutoniã reuerſus eſt.

De fuga regis ſalomonis.

Tex ſalomon ſpe fraudat⁹ gemebũdus ac meſtus collegit ſe in poſon. Cõfortatũq̃z eſt regnũ in manu geyſe regis: ⁊ ex eo tpe vocat⁹ eſt magn⁹ rex: ducatũq̃z dedit fratri ſuo ladiſlao. Dux aũt ladiſlaus obſedit caſtz poſon multis diebus milites vo ſalomõis de caſtro exiebãt ⁊ cũ militib⁹ ladiſlai decertabãt. Salomõ aũt ⁊ ladiſla⁹ aliq̃n exiebãt ſigna ſua cambiẽtes ⁊ velut milites pugnabãt. Cõtigit aũt vt ladiſla⁹ i meridionali ſilẽtio ad caſtz vẽiret: vidit aũt ſalomõ vẽinetẽ mutatꝭ armis ignorabilit̃ exiuit ad eũ: ſz nec eũ ladiſla⁹ cognoſcebat: milites vo ſalomõis ſup caſtra ſcdẽtes illos aſpiciebant. ℙutabatq̃z ſalomon illũ eẽ ſeruientẽ ⁊ ꝓpt̃ea inerat decertare cũ illo. Statimq̃z cũ ad eũ veniſſet ⁊ faciẽ eius reſpexiſſet: vidit duos angelos ſup caput ipſius ladiſlai igneo gladio volãtes ⁊ ĩimicos ei⁹ mĩnãtes

Quo viso salomon fugit in castrum cui milites sui dixerũt. Domine quid est hoc qđ vidimus: nunq̃z te a duobus vel trib⁹ fugere vidimus: quid ergo nunc quibus ipse dixit. Noueritis q̄ homines nõ fugissem: sz iste nõ est homo: qz ꝓtegunt euz igneo gladio angeli. Quo audito mirabant vnde ipsuz magis timere ceꝑunt: milites vo ciusdez salomonis necessitate compellẽte ad ladislaũ veniebãt: ipse vero eos ducali libertate z benignissima largitate refouebat z ad dñm suuz reuerti libere ꝑmittebat. Rex aũt magn⁹ eo tempe natale domini in zugzard celebrauit. Quo petente Archiepũs Desiderius solennem missam celebrauit: q̄ sermõe lucidissimo animuz regis deliniuit z ad bonum pacis inclinauit. Celebrataq̃z missa oĩbus rite ꝓactis p̄cepit rex vt oẽs egrederent̄ ꝓter episcopos z abbates. Tunc rex cum lachrymis ꝓstratus est archiepiscopo z aliis ecclesiasticis ꝑsonis seu p̄claris: dicebat se peccasse: quia regnuz legittime coronati rege occupauerat: promisitq̃z regnũ redditurum Salomoni cũ pace firma hoc modo. qđ ipse coronam iure teneret cuz tertia tamen ꝑte regni que ducatui appropriata erat. Salomon quoq̃z duas ꝑtes regni coronat⁹ teneret quas prius detinebat. Episcopi ergo letas deo gratias egerũt: quia regem spũssancti gratia visitatione compunctũ z illustratum esse videbant. Tunc rex magn⁹ missis nunciis ad regem Salomonem explicauit ei ꝑ litteras modum pacis p̄taxatum. Incurrẽtibus itaq̃z nunciis z super hac re diuersis diuersa sentiẽtibus consumptio reconciliationis effectum sortiri nõ potuit. Interea rex magnus in grauem egritudinem incidit z. vij. kl̄as Maij. viã carnis vniuerse virtutib⁹ adornatus est ingressus. Erat enĩ fide catholicus: deo deuotissimus z princeps christianissimus. Regnauit aũt tribus annis et vacie tumulatur in ecclesia beate virginis quaz ipse cõstruxit: in primo etiam anno regni sui validissima fames regnum hungarie afflixit.

De coronatiõe sci regis Ladislai primi fratris Geysefilij Bele similiter primi: ⁊ de exercicijs eiusdem.

Uolta vo morte regis magni: ꝓuenit vniuersa multitudo nobiliũ hũgarie ad fratrẽ eius ladislaum. Et eum cõmuni consensu parili voto ⁊ consona voluntate ad suscipiendum regni gubernacula concorditer elegerũt: imo fere magis affectuosissimis precibus ꝓpulerunt. Oẽs enĩ nouerãt ipsum esse vestitum consumatione virtutum: fide catholicum: pietate ꝑcipuũ: largitate munificũ: charitate conspicuũ. Emicuit quippe q̃si stella matutina in medio nebule: fugãs tedia tenebrarum: ⁊ quasi luna plena lucet in

diebus suis: velut etiã sol refulgẽs sic effulsit in populo suo: ꝗsi adeps sepatus a carne. Et cũ leonibus ⁊ vrsis lusit ꝗsi cũ agnis ouiũ: nũquid nõ occidit gigantẽ ⁊ abstulit obprobriuz ex israel. Cõuertit. n. ĩimicos suos vndiqz ⁊ extirpauit aduersarios: erat enĩ magn⁹ ſm nomẽ suũ maximũ. Nam si ethimologie noĩs ei⁹ alludam⁹ ladislaus ꝗsi laus diuinit⁹ data populo dr̃: aus enĩ popul⁹ int̃pretat̃: dosis aũt dans vel datio siue datũ: prima. n. syllaba noĩs ei⁹ laus est ꝑ ꝓpagogẽ. Et ꝗzuis ipsuz bũgari ĩ regem absqz volũtate sua elegerũt: nũqz tñ in capite suo coronaz posuit ꝓpter qõ poti⁹ celestẽ coronã optabat ꝗm t̃renã. Et viui regis coronã vsqz legittĩe coronaret̃ hr̃e noluit ꝓponẽs in eius aĩo vt si firma pax int̃ eos esse posset: regnũ salomoni redderet ⁊ ipse ducatũ hr̃et. ¶ Postꝗz aũt diuina dispẽsatiõe regni gubnacula suscepit nõ mũdanã gloriã caducã ⁊ trãsitoriã sz celestez p̃riam ⁊ diuinã gloriã toto cordis affectu ꝓmereri studuit. Semp. n. timorẽ dñi p̃ oculis habuit in oĩbus iudicijs suis ⁊ maxĩe in cauſ crimĩa lib⁹ vbi vltio sine pena sãguis irrogat̃. Diuina quidẽ ĩspiratione illustrat⁹ sciebat: qõ rex nõ tam regat ꝗz regat̃: vñ in oĩb⁹ iudicijs suis mitigata legũ seueritate semp vtebat mĩsericordie lenitate. Erat. n. ꝑsolatio afflictor̃ sublenator oppressor̃ pius pat̃ orphanor̃: a cũctis enĩ regnicolis mutato ꝓpr̃io noĩe pius rex vocabat̃. Qui etiã victor honorat⁹ inclit⁹ august⁹ extitit nõ taz noĩuz ꝓprietate ꝗz rex veritate. Adauxit. n. rempublicã bũgarie: ipse pr̃i⁹ dalmatiã atqz croatiam sue monarchie iure ꝓpetuo subingauit. Cũ. n. rex zolomer⁹ sine liberis decessisset vxor eius sor̃ regis ladislai ab ĩimicis viri sui multis ĩurijs ꝑgranata auxiliũ frĩs sui regis ladislai in noĩe icsu xp̃i ĩplorauit: cui⁹ iniurias rex grauiter vĩdicauit: ⁊ croatiã atqz dalmatiã ĩtegralit̃ sibi restituit: quã postea a p̃dicta regina suo subdidit dominio: qõ tñ rex nõ fec̃ ꝓpter cupiditatẽ: sz qr̃ ſm regalẽ iusticiã sibi cõpetebat hereditas: quoniã quidẽ rex zolomer⁹ in primo gradu affinitat̃ eidem attinebat ⁊ heredẽ nõ habuit. ¶ Porro salomõ erat in posson Reuerẽdissimi aũt epi̇ laborabãt pacificare eos: rex aũt ladisla⁹ ꝗzuis sciret salomonẽ nimis esse trucẽ ⁊ ĩpacibilẽ: victus tñ pietate ⁊ maxĩe iusticia ꝓpellẽte: qr̃ ius legittimũ ladislaus non habebat ꝓtra eũ sz oĩa ex facto fec̃ nõ de iure: ꝗrto ãno regni sui pa-

cificatus est cū salomone: donās ei stipendia ad regales expēsas sufficiētia. Optimates aūt regni futura pricula bellice cladis caute ꝓcauentes nō patiebant regnū partiri cū salomōe: ne nouissima fierēt peiora priorib⁹: salomōis aūt cauteriatā ꝓscientiā prē cōcepte iracūdie amaritudo laniabat. Cepit itaq; fremebundus estuāti aīo machinari dolos i pnicie innoxij sanguis ladislai: sco incidit i foueā quaz fecit. Eodē etiā āno crux dñi que albe ꝓstituta fuerat pcussa ē a fulgure. Rex autē ladisla⁹ deprehēso flagitio cepit salomonez r ī wyssegrad retrusit in carcerē. Erat aūt apud salomonē bodus fili⁹ bokon i carcere: hoc aūt nō causa timoris fecit sz ꝑ ꝓsanguinitate regis qui sp minabat facere peiora priorib⁹ r vt furor illi⁹ paululū temperet. Ipse eni assidue ꝑ salomone orabat vt ad legē dei ꝓuerteret. Si vo salomon ꝓuersus fuisset veracit regnū plenarie sibi restituisset ipse ducatuz sibi elegisset: r q̄zuis salomō i carcere fuisset: ladisla⁹ multomagis ei cō dolebat: sz postmodū salomō rex dimissus de carcere i eleuatiōe corpis sci stephāi regis r bti emerici ꝓfessoris astitit regi paucis dieb⁹: r tandē fugiēs adijt ducez cunox qui vocabat kutesk: cui iurauit ꝙ trāsiluanā ꝓuinciā ꝓprietario sibi traderet: r filiā ciusꝫ in vxorē accipet si ille in auxiliū ei⁹ sup ladislaū veniret. Dux āt kutesk inani spe seduct⁹ cū magna multitudine cunox inuadens hungariaz: deuenit vsqz ad ꝓuinciam castrorum vng r borsna. Quo audito rex ladisla⁹ irruit sup cos r cōtriti sunt a facie ei⁹: ceciderūtqz i ore gladij multa milia cunox. Rex aūt salomō cū kutesk sicut anates auulsis pēnis ab vnguib⁹ austur⁹ fugiētes euaserūt. Rex itaqz ladisla⁹ tulit spolia cox r ī hymnis r ꝓfessionibus bñdicebāt deū qui dedit eis gl̄iosaz victoriā. Fecit aūt ꝓstrui ibidez eccliam ad honorez dei oīpotentis ob mēoriam victorie: quā ibi adiutorio dei obtinuerūt. Et rex salomō cū latrūculis cunox īnasit bulgariā r cōfinia grecie: vbi ab exercitu grecie imperatoris mirabiliter sūt pcussi equib⁹ pauci valde euaserūt. Cū cniz vidissent cuni magnā multitudinē loricatox timuerūt valde: ceperūtqz festinare vt transirēt danubiū priusq̄z ab hostib⁹ concluderent. Qui ergo loricas nō hēbant celerius p̄ lenitate p̄cedebāt. Salomō aūt r sui atqz alij loricati armox pōdere p̄pediti: p̄cedentes socios tardius sequebant r hyems erat: vingebatqz

densissime repleuerantq; niues oculos eoꝝ ⁊ preoccupãte nimium densitate nõ poterant videre socios suos qui p̃cesserant. Errantesq; ferebant̃ ꝑ inania. Sꝫ ⁊ hostes ꝑsequebant̃ eos cominos. Cunq; deuenissent ad quoddaꝫ castrũ desertũ ⁊ vacuum intrauerũt illuc ⁊ tota die ⁊ nocte ibidem mãserunt: hostes aũt circũdederũt castruꝫ vndiq;: obsessi v̄o videntes se periculo famis perire elegerũt magis pugnando mori q̃ꝫ fame perimi. Sũmo itaq; diluculo exierũt in hostes ⁊ simul cum interfectorib⁹ suis interierũt ⁊ q̃ꝫ plures ex eis occidebant̃ qui eos interficiebãt. Rex aũt salomon fugiens cuꝫ paucis vix euasit ⁊ facili cursu transiuit danubiũ: q; glaciatus erat. Cunq; venisset ad quoddaꝫ nemus magnũ dixit suis vt ꝓ recreandis equis paululum repausarent. Ipse vero deposito scuto finxit se cõfestim reuersurum ⁊ abijt in opacas ꝑtes siluaruꝫ suis nihil tale opinãtibus absentauit se ab illis: nec vnq̃ꝫ vltra comparuit. Fractus quippe tot aduersis visitatus a spũ salutari qui ex ipsis aduersis nõ est effectus durior: nec contra iustissimã dei veritatem lib̃o pugnans arbitrio: sꝫ manu mis̃icordissime corripiẽtis dei sentiens in recordatiõe cõmissorum ingemuit: ⁊ q̃ntum iuste humanitatis arbitratu pensari põt cum cordis contritiõe ⁊ satisfactione de peccatis suis penituit: vere felix necessitas que cõpellit ad meliora: nam reuera necesse est vt quem mũdus odit diligat̃ a deo. En nobile corpus salomõis regis regalibus delicijs educatũ iacet in puluere ⁊ cinere fatigatum: ⁊ qui prius pugnabat ꝓ tempalibus nũc solum intendit celestibus. Totũ enim tempus vite sue in peregrinatiõe ⁊ oratiõe in ieiunijs ⁊ vigilijs in laboribus ⁊ obsecratõibus consumauit. visus est etiã semel in hungaria tempe regis colomani: sꝫ statim dilicuit: nec vnq̃ꝫ amplius cõparuit: migrauit aũt ex hoc seculo ad dñm ⁊ sepultus est pole in ciuitate Istrie: vxor aũt eius ⁊ mater in agmund requiescũt.

De scd̃a irruptione cunoꝝ in hungariam ⁊ de bello sancti regis Ladislai cum eiusdem.

Post hec aũt quidam de cunis nomĩe Copulch filius krul: cum valida manu intrauit in hungariã eam vt debellaret qui vltra siluanũ regnũ depredauit ⁊ p̃dam secũ ducebat. Qui depopulata terra transsilua-

na trasiens venit ad Bihor: ⁊ circa flumē vnsoer aliq̄ntis dieb⁹ pmoratus est. Deinde transiēs tysciam in chocoyd: exercitū suū in tria agmīa diuisit: duo agmīa versus sabulū vastare ꝓposuit. vnū vero circa tysciam debellare dimisit: debellātes vo ⁊ p̄dantes venerūt in locū qui dicit Bechey cū multitudine p̄dar ⁊ ad ꝓpria redire statuerūt: qui dicebant venum⁹ debellando nunc reuertamur venādo. Tandem ergo p̄dam de hungaria habuerūt q̄tam vnq̄ aliqua gens potuit habere: vxores etiā ⁊ filios nobiliū secum in captiuitate ducebāt. Rex aūt ladislaus cuz suis in sclauonia fugierat. Cumq̄ in reuersiōe sua hec omīa nūcciassent citius q̄z sciuerat reuersus ē ⁊ cū suis militibus celeriter post eos equitauit: quos circa fluuiū Temes inuenit ⁊ illi putantes se omnino esse liberatos: plus affectabant venatiōem q̄z belluz. Rex aūt ladislaus militib⁹ suis dicebat vtilius est mihi mori vobiscū q̄z vxores nostras ⁊ filios videre in captiuitate. Hec dicens lachrimabat ⁊ primus vexillo rubeo impetū fecit in castra cunoz: cōtriuitq̄z dn̄s cunos ante faciē hungaroz. Rex itaq̄z ladislaus militibus suis clamabat: non interficiam⁹ homīes istos sz capiamus eos ⁊ si conuersi fuerint viuāt: kopulch vo ⁊ meliores mortui sūt ⁊ alij q̄zplures capti sunt ⁊ nemo ex eis euasit p̄ter vnum seruientē nomīe escembu. Rex aūt cum suis omībus ꝓ tanta victoria gratias egit omīpotenti deo qui eripuit eos de manib⁹ hostiū suoz: nomīauitq̄z fluuiū pagani ꝓpter paganos vsq̄z in p̄sentez diem. Hoc audientes cuni de seruiēte illo qui euaserat valde contristati sunt: qui etiā coniurantes ꝓmiserūt se iniuriam kopulch vindicaturos. Mdiserūtq̄z ad regem nuncios et captiuos dimittere p̄ceperūt verbis supbis ⁊ ꝓtumeliosis regez deriserūt ⁊ statuerūt diem in hūgariam intrandi. Cumq̄ rex audisset subrisit ⁊ diem quā in hūgariam venire ꝓposuerant: rex prius obuiā illis equitauit timens depopulatiōem hūgarie: ⁊ quodaz sabbato summo mane ꝓpe danubiū impetū sup cunos fecit: in primo aūt impetu rex ducem cunoz nomīe Alkus p̄cussit: ⁊ ensem quez rex sibi infidelem putabat in eadem die feliciter ac viriliter seruiuit. Contriuitq̄z dominus cunos ante faciez hungaroz: ⁊ rex cū victoria ⁊ triūpho in hūgariam rediit.

De expeditiõe sci regis Ladislai ꝓtra Rutenos.

Ost hec aũt rex glorioſus inuaſit ruſciaz: eo q̃ cum ꝑ cõ
ſiliũ coꝝ hungariã intrauerãt. Cunqz vidiſſent ſe rute-
ni male coartari rogauerũt regis clementiã: ⁊ ꝓmiſerũt
regi fidelitatem in omibus: quos rex piſſimus gratãter ſuſcepit
Deinde irruit in poloniã: poloni vo ꝓtra ipſuz veniẽtes pugna
uerũt: ſz hũgari inuãte deo victoriã habuerũt. Exinde hungari
caſtꝝ krokow tribus mẽſibus obſederũt: intim obſeſſi ⁊ obſeden
tes cepunt egere. Rex aũt ⁊ principes petierũt ab omibus hũga
ris noctis ſilẽtio vt portaret vnuſquiſqz ocream ſolã de tra ple-
nam: qõ ⁊ factũ eſt. Fecerũt aũt ante caſtꝝ montẽ magnũ de terra
illa quem deſup cũ farina coperunt: videntes aũt obſeſſi q̃ ob-
ſidentes hãbũdarent victualibꝫ: ⁊ q̃ diu poſſent manere ante ca
ſtrũ: arcẽ cũ vniuerſis regi reddiderũt: ⁊ pacem ad voluntatẽ re-
gis ordinauerũt ſeu cõpoſuerũt. Et inde trãſiuit in bohemiam ⁊
multos captiuos de bohemis duxerũt impune in hungariã. Et
ſic rex victorioſiſſimus ad ꝓpria rediit cuz gaudio.

De conſtructiõe eccleſie waradienſ ⁊ de electione regis in capitaneũ paſſagij tranſmarini.

Ost hec in parochia caſtri Bihor inter fluuẽ kewres
in venatiõe ſua iuenit locũ vbi angelico amonitu ꝓ-
poſuit cõſtruere mõaſteriũ in honore vginis Marie
quẽ locũ warad noiauit. Et rex ladiſlaus in amplio
ra ſemp ſe extendẽs ⁊ de virtute in virtutẽ ꝓficiens: nõ ſolum in
hũgaria ſz in omia regna xpianitatis ſue reſperſit ſuauitatis odo
rem: vñ mortuo romanoꝝ impatore duces ⁊ tetrarche theutoni
coꝝ cunctiqz barones ⁊ optimates ꝓmũiter ⁊ cõcorditer rogaue-
rũt ipſuz vt ſuſcipet imperiũ. Quia vo tpe ſuo nõ ſolũ ſua ſz que
ieſu xpi ſunt querebat ⁊ illud diuinũ oraculũ mẽte ſedula reuolue
bat: nõ trãſgrediaris termios patꝝ tuoꝝ: ſuis itaqz termis ꝓten
tus eſſe maluit: q̃m ſupra menſurã iuris augere affectãs alienige
naꝝ ⁊ ignotaꝝ gentiũ regimẽ ſuſcipe recuſauit: vir aũt i hũgaria
deo pie ac fidelit ſuiẽdo ⁊ leges ꝓueniẽti vigore ſanctiẽdo potat
remãere. Cũqz celebraſſet paſca dñi in bodrog. Ecce nũcij de frã
cia ⁊ de hiſpania de anglia ⁊ britania ad cũ venerunt ⁊ ꝑcipue de
villermo frẽ regis frãcoꝝ ⁊ ei omipotẽtis dei iuriã ſe vlciſci ma-

nifestauerũt: ⁊ sanctam ciuitatem ⁊ sanctissimũ sepulcrum de manu saracenoꝝ liberare pensauerũt: vñ glorioſuꝫ regẽ rogauerũt vt eis rectoꝛ ⁊ gubernatoꝛ in exercitu ieſu xpi exiſteret. Rex autẽ hoc audiens gauiſus eſt gaudio magno: ⁊ in eadẽ feſtiuitate a nobilibus hũgarie licẽciatus eſt: triſtabaꝫ qꝫ tota hungaria ꝓpter eũ: ſꝫ ipſe qđ incepat nullomõ dimittebaꝫ. Diſitqꝫ nunciũ ad cõradum ducem bohemoꝝ filiuꝫ otthonis ⁊ pecijt ab illo ac ꝑcepit vt ſecum vltra mare ire ꝓ iniuria ieſu xpi ꝑpararet: ille aũt libẽti animo ſe ꝓmiſit: intim cognatus conradi ducis noĩe Sentapolug noctis ſilentio pragam veniẽs ipſaꝫ ciuitatẽ cepit: mane facto ab epõ pragenſi in ſolio ducali ſedit ⁊ a quibuſdaꝫ honorifice ſuſceptus eſt. Conradus aũt ad glorioſuꝫ regem auũculũ ſuũ venit ⁊ que ei acciderant narrauit ⁊ regẽ in auxiliuꝫ ſibi venire in ꝓpria ꝑſona rogauit. Rex autez ꝓcedens ei ita qꝫ de ſeruitio dei dux nõ remaneret: ⁊ qꝫ cõſanguinitatis vinculo illi iungebatur eriã mẽoꝛ ſue actionis ducis patris eius qui ſibi in auxiliũ contra ſalomonẽ venerat: ꝓmiſit ſe in ꝓpria ꝑſona cum adiuuaturuꝫ: habebat rex ſecũ frẽs ſuos filios geyſe regis Colomanũ ⁊ almũ ꝓnoſticatuſqꝫ ita erat rex de colomano: qꝫ fuſoꝛ ſanguis fieret: voluit. n. agrienſez epũm cũ facere: audiens eadez nocte ſeceſſit in poloniã: audiens qꝫ pater eius ⁊ auus polonie honorifice ſuſcepti eſſent: ſecuti ſunt euꝫ de hungaria Marcus et vgra ⁊ alij. Rex aũt congregato exercitu ſuo cepit ire contra bohemos propter iniuriã nepotis ſui. Cum aũt peniſſet in confinũ bohemorum grauis infirmitas inuaſit eũ. Conuocatiſqꝫ principibꝫ ſuis ad colomanũ nũcios miſit: ſcũm marcellũ ꝓpoſitum ⁊ petrũ comitem vt ad hungariã reuerteret. Beatus aũt ladiſlaus ſic ordinauit: vt poſt ipſũ almus regnaret qui ſincera ſimplicitate ductꝫ honorauit frẽm ſuum colomanuꝫ ꝑferendo ſibi coꝛonam regni: tanꝫ cui iure primogeniture videbaꝫ competere: ſi quem aũt ſcire delectat quot ⁊ quãta bona genti ſue btũs ladiſlaus fecit de geſtis eiuſdem plenã poterit habere noticiã. Sanctitate igiꝫ ⁊ gratia plenus tranſijt ad conſortia angeloꝝ. Anno regni ſui. xix. et ſepultus waradini in monaſterio ſuo. Anno dñi. M. xc. v. iij. kl̃as. auguſti. feria. j.

De coronatione regis Lolomani filij regis geyse primi filij bele regis similiter primi.

Oloman⁹ itaqꝫ filius regis geyse de polonia festi nāter redijt ⁊ coronat⁹ est ⁊ duci alm⁹ ducatū plenarie ꝓcessit: in cui⁹ etiā tpibus multa mala sūt ꝑpetrata vt īferi⁹ patebit: erat nāqꝫ hītu corpis cō tētibilis ſꝫ astut⁹ ⁊ docilis: ispid⁹: pilosus: lusc⁹: gibosus: claudus ⁊ blesus. Cūqꝫ ꝑdicti pegrini iesu xpī audissēt de morte glorioſi regꝭ ladislai valde ꝓdoluerūt ac inde mīserūt nūcios ad regem colomanū vt quēadmodū gl̄osuꝫ ladislaū rogaucrāt ita ⁊ de ipso

petierãt: putãtes ipsuꝫ esse de eadẽ pietate qꝝ ipse de codẽ sangui ne fuerat. Coloman⁹ aũt rex hoc audiẽs nõ solũ nõ ire cũ eis ꝓ misit sꝫ etiã ꝑ terrã suã viã illis mĩme ꝓcessit. Exercitũ aũt ꝓ eos misit: vt ad regnũ itroire nõ ꝑmitterẽt putãs ipsos esse tyrãnos ꝛ nõ pegrinos. Illi aũt spem ĩ deo ponẽtes: ꝛ cui⁹ signũ portabãt iesu xpi in illo ꝓfidẽtes hũgariã audacit ĩtrauerũt ꝛ ex hũgaris multos iterfecerũt: hoc audito rex ꝓgregauit exercitũ suũ circa Temes ꝛ illos simulata pace ire dimiserũt. Cũqꝫ ad zemlin ꝑ uenissent ꝛ se ĩ pace esse spantes castrametati sũt. Castꝝ aũt zemlin cepũt qꝝ rex alias ĩsidias nõ faceret ꝛ peiora prioꝛib⁹ nõ fierẽt Deinde marchiã illã totã deuastabãt ꝓpter victũ: ꝛ quicquid rapere potant ad castꝝ portabãt. Rex aũt ĩ Temes vtilioꝛi ꝓsilio vsus pacẽ cũ illis firmauit ꝛ multis munerib⁹ ꝛ victualibus eos honoꝛauit ꝛ ĩ pace ire dimisit. Illi aũt pegrini ꝓficiẽtes cepunt anthiochiã ꝛ adiuuãte deo hierl'm abierũt. Cunqꝫ rex ad ꝓpria reuerteret ꝛ dux alm⁹ ad ducatũ iret: quidã iniqui diabolico freti ꝓsilio cepunt int' eos accusare. Dicebãt enĩ duci: dñe dux: rex insidiat' tibi ꝛ capere vult te: deinde regi dicebãt: dux tibi posuit ĩsidias ꝛ si nõ custodieris te: scias ꝓculdubio te moꝛituꝝ. Hoc ãt audiẽtes ambo iuuenes ꝛ lasciui ꝓgregauerũt exercitũ. Rex aũt cũ exercitu venit ꝓ ducez ĩ warkun ꝛ dux ecõtra vẽit ꝓpe warkun Tisciã aũt ĩter eos dimiserũt. Fideles aũt hũgari treugas ab ipsis petierũt ꝛ vt colloquiũ hr̃ent dixerũt. Quid ẽ qꝝ nos pugnamus isti nos obpugnãt moꝛiemur ꝛ cũ ipsi euaserint fugiẽt sic nudiusterti⁹ pr̃es nr̃i vel frẽs cũ pr̃ib⁹ eoꝝ vel fr̃ibus pugnauerũt ꝛ ipsi moꝛtui sũt nec nos videmus causam pugne: sꝫ eis si pugna placet ipsi duo pugnent ꝛ quis eoꝝ ꝑualuerit ipsũ ꝓ dño habeamus: quo statuto ꝓsilio principes reuersi sunt. Cũqꝫ grack regi dixisset quẽadmodũ statuerãt ꝛ ilia duci reuelasset absqꝫ volũtate eoꝝ quieuerũt. Post hec aũt rex ĩuasit ruscią ꝛ ducissa rutenoꝛuꝫ noie lanca eiusdẽ regis venit obuiã regis ꝓuoluta pedib⁹ obsecrabat regẽ cũ lachrymis ne dispderet gentez illã. Cunqꝫ regem nõ audientẽ ĩstantissimis solicitaret p̃cib⁹ calcitrauit eã rex ꝛ ammonita se dicẽs. Nõ oportet regalẽ maiestatẽ fletũ muliebꝛi deturpari. Illa ãt gemẽs reuersa ẽ retroꝛsũ ꝛ rogabat oipotẽtꝫ dei auxiliũ: plurimi aũt kuni cũ mircode cũ p̃cib⁹ venerãt ĩ auxiliuꝫ

rutenoꝝ. Qui de morte ꝯsurgentes sũmo mane ꝑcusserũt castra regis vsqꝫ ad interemptiõem dissipauerunt ea crudeliť: nobiles aũt hũgarie cõmunierũt regẽ circũq̃qꝫ fuerũtqꝫ regi ꝓ muro ĩ expugnabili: kuni v̇o ꝑsequẽtes comitẽ Enzem de genere almasi viꝝ fortẽ ⁊ alacrem ĩterfecerũt eũ ⁊ oẽs cuꝫ eo erãt: siliter ⁊ epõs cupan ⁊ laurentiuꝫ multosqꝫ alios bellatores fortes sagittaruꝫ trãsfixionib⁹ ceciderũt: vn⁹ aũt ex kunis noĩe monoch acriter ꝑsequebať hũgaros: quẽ mathe⁹ miles regis optim⁹ volẽs ꝯprehẽdere ĩpetũ fecit ĩ illuꝫ: ille v̇o fugiẽs missa postergũ sagitta pedem matthei trãsfixit: ⁊ nisi socij multi ĩsertis clipeis illũ ꝓtexissent mortẽ nõ euasisset: petr⁹ itaqꝫ v̇sus ẽ ad monoch. Cunqꝫ ad petꝝ sagitasset sagittare nõ potuit: ⁊ vsqꝫ duꝫ aliã sagittã accipet Petr⁹ latus monoch ꝑforauit quẽ captã ad regeꝫ viuũ ꝑduxit. Tũc iula comes in pedib⁹ vulneratus euasit: de quo vulnere in hũgaria mortu⁹ est. Rex itaqꝫ ⁊ oẽs sui celeriť fugiẽdo venerũt ĩ hũgariã: thesauꝝ aũt regis ⁊ oẽs qui celeriť fugere nõ potuerũt kuni rapuerũt: tanta strages ibi fuit ꝙ raro hũgari in tãta strage fuerũt. Qui aũt ex hungaris in siluis euaserant ꝑ necessitate famis soleas calciamentoꝝ suoꝝ assando comedebãt. Quid plura tanta tũc ꝑicula facta sũt que scripta nõ sũt que dici nõ possunt. Rex aũt de prima vxore genuit ladislaum ⁊ stephanũ: anno dñi M. C. primo. Cũqꝫ rex esset in dalmacia ĩ ciuitate zadur ⁊ cogitaret ciuitatẽ succẽdere ꝓ duricia gentis illi⁹ dormierat in palatio suo qđ ibi edificauerat. Et ecce scũs. N. zaduriẽsis epũs vẽit ad eũ in horrido vultu quẽ ꝑ capillos capiẽs traxit ⁊ cũ virgis laureis valde v̇berauit: quẽ cũ dimisisset ⁊ excitat⁹ fuisset illũ nõ vidit sꝫ dolorẽ sentiebat ⁊ ict⁹ v̇gaꝝ sup corp⁹ suũ aspiciebat. Qua ꝓpter a molestatiõe ciuitatis paciẽter cessauit. Deinde rex volebat ire in rusciã: anno dñi. M. C. vj. Reuersus est dux alm⁹ de patauia qui ꝓpter regis timorẽ illuc fugerat: quẽ rex suscepit ad pacem. Deinde fugit in poloniã ⁊ accersito polonoꝝ ⁊ hungarorũ ꝯsilio ⁊ auxilio reuersus est in hũgariã ⁊ cepit nouũ castꝝ ⁊ intrauit illud. Rex aũt hoc audito obsedit castꝝ: cunqꝫ in crastinuꝫ pugnare vellet. Ecce dux subito equũ ascendẽs portas castri exiens citissime equitauit solus ad castrum regis: ⁊ cum ad tentoriũ regis venisset: statim de equo descendens: ⁊ ad pedes regis vẽit

ꝛ in ore oīum se culpabilem ꝓclamauit. Rex aūt fraterna motus pietate duci indulsit. Nam ꝛ indignatiōem suā ab hungaris qui in castro erant ꝓ intercessiōem ducis amouit. Deinde dux hierosolimā ꝓfectus est ꝛ cum ꝓsperitate rediens: rex cum suscepit ad pacē. Delectabaꝫ aūt dux in venatōibus ꝛ assiduus erat in eis ꝛ dabat ei rex oīa ad venandū necessaria.

De cōstructione ecclesie Demesiensis.

Dux aūt construxit monasteriū de demes: rogauitq; regem vt ad cōsecratiōem veniret ꝛ sicut factum est. ¶Postq̄m palatini accusabāt ducem q̄ insidias ꝓparasset vt interficeret regē in cōstructiōe monasterij sui Quod ꝛ forte fecisset nisi amici regis ipsum vigilantissime custodissent. Rex aūt iratus voluit cape eum: sed reuerendissimi episcopi ꝛ alij boni ꝓncipes scientes falsum esse q̄ ex confectiōe inimicoꝝ duci imponebāt: interceſſerūt ꝓ eo apud regem ꝛ pacificauerūt eos iuramento: dimisitq; ducē in pace vt in Bokon veniret: misitq; cū eo duos iobagiones sub ꝓtextu honorādi eum quos tamē clāculo instruxerat vt animū ducis solercius explorarent si dux aduersus regem machinaret regi nūciarēt. Cumq; venisset dux in Chour ꝛ Alsture misso cornicē cepisset simplici anīo dixit iobagionib⁹. Nōne cornix ista iuraret asturi vt si caꝫ dimitteret de cetero non vociferaret: illi aūt responderunt. Quod nec astur dimitteret cornicem ꝓpter iuramentū nec cornix iurare posset cum sit animal irrationale. Eadem vō nocte verba ducis regi nunciauerūt. Dux aūt veniēs in bokon causa venādi: statim absentauit se ab illis ꝛ fugit itex ad patauos regis theutonicoꝝ auxiliū imploraturus. Anno dñi. M. C. xij. M. filius regis colomani mortu⁹ est. Et rex scōam ducit vxorem de ruscia quā in adulterio deprehensaꝫ peccantem nec violenta temeritate dimisit. Sciebat enī qꝛ scriptū est. De⁹ quos ꝯiunxit homo nō separet seꝫ sine lege ꝛ absq; ratione. Ideo non ipse ab ea se separauit: sꝫ lex ab ea cum separauit quam reatus accusauit culpa damnauit: maleficium coartauit. Remisit ergo eam lex in terram suā. Que in exadulterio peperit filium nomine Borich. Borich autem genuit Calamanum.

Quomodo dux Almus ⁊ Bela filiꝰ eius fuerunt exoculati.

Anno dñi. M.C.xiij. impator ꝓpter ducem almū mouit exercitū in gentē ⁊ venit in ꝓfiniū hungarie vt colloquiū cuz rege hr̄et ⁊ ītet eos pacem firmaret: ⁊ qđ factuz est. Rex aūt impatori plurima ꝺona misit ⁊ sic honorifice repr̄iauit. Post hec rex reduxit ducem almū ad pacem: ꝓ firmata aūt pace tandē rex cepit ducem ⁊ filiū eius Belā infantuluz ⁊ obcecauit eos: sz ⁊ belam infantulū p̄cepat castrare: sz obcecator timēs deum ⁊ regni sterilitatē castrauit catulum cuiꝰ testiculos tulit regi: ⁊ de nobilibꝰ regni obcecauit Uros Bacha ⁊ Paul: nihil tñ ꝓficuit innoxij sanguinis ꝓfusio quē diuina vltione p̄mature mortis deglutiuit dira sorbitio ⁊ puniuit tempalis regni destructio: vñ dictū est. Non sic impij in oēs ⁊c. Ductus est aūt dux almus in monasteriū suū in Dcmes. Post hec aūt rex cepit egrotare grauiter: ⁊ hēbat quendā medicū latinū nomīe Draconē: cui nimiuz credebat: hic apposuit emplastz sup aures regis qui ex capitis dolore vrgebaī ⁊ p cōcauites auriuz vib emplastri non modicā extraxit ptez cerebri eius. Remoto aūt emplastro q̄ducius tenere nō poterat: ostēdit othmaro comiti: comes othmarus inspiciēs emplastz vidit in eo cerebz extractū: dixitqz regi dñe expedit tibi vt p̄pares te ad viaticū. Quo audito timuit rex ⁊ ingemuit: postea aūt iniit rex ꝓsiliū cū sceleratissimis Mdark filio Syma ⁊ Achille filio Jaco ⁊ cuz aliis comitibꝰ quoz ꝓsilio ducez ⁊ filium eius de gremio matris sue extractum excecauerat. Mdisitqz ex eis quendā noīe benedictū filiū Both apr̄ehēdere ducem ne forte mortuo rege ipse ei succederet. Rex autē in morte p̄cepit filio suo ⁊ p̄ncipibus vt ipsi post mortez suā sup rusciaz vlciscerent iniuriā quā ipsi fecerāt. Cūqz autē benedictꝰ recessisset dux ante monasteriū sedebat plangēs dolorē ꝓpriū. Qui cū audisset q̄ equites festināter venissent p̄sensit animo sibi piculū imminere ⁊ fecit se introduci in monasterium ⁊ tenebat manibus altare sancte Mdargarithe virginis: vt saltem pro reuerentia dei ⁊ sanctorum eius eum inde abstrahere non p̄sumant: bñdictus aūt ꝑ antifrasim dictꝰ sacrilegas manꝰ iniecit in eū ⁊ tenentē alta

ria violēter extrahebat: dū quoqz sic canaret: extrahere diuulsa ē cu
tis man⁹ ducis ⁊ īfectū ē altare sanguīe. Sacerdotes aūt obſua
bāt hostia ecclie ⁊ volebāt illū benedictū cape: ille aūt hoc ꝑcipi
ens corde furibūdo quomō potuit exiuit: ⁊ dū festinanter equita-
ret ꝑ siluā pelijs cecidit de equo ⁊ ceruice fracta mortu⁹ ē: ⁊ canes
ei⁹ qui sequebāt ipsū deuorauet carnes ei⁹ ⁊ ossa. Iste coloma
nus sicut quidā dicūt fuit epūs waradienſ: sed qꝛ frēs quos habe
bat morte sūt ꝑuēti: ideo sūmo pōtifice cū eo dispēsante regnare
ꝯpellit qui ab hūgaris cunues calmā appellat: eo ꝙ libros ha
bebat in quib⁹ horas canōicas vt epūs ꝑsoluebat. Iste dalma-
cie regnū occiso suo rege petro noiato in mōtib⁹ petergozdia hū-
garie adiūxit. Galeas quoqz venetoꝝ ⁊ naues solidans ⁊ allo-
cans peccunia maxīa exercitū copiosuz ī apuliā destinauit. Qui
apulia spoliata ꝑ tres mēses ꝑmāserūt in ea: vbi etiaz monopo-
lim ⁊ brūdusiū ciuitates expugnātes venetis ad tenēdū ꝓ vtilita
te regꝭ colomāi relīquerūt: ipsi āt ad hūgariā abinde sūt reuersi.
Quequidē ciuitates ꝑ soldatos parisanoꝝ missos ꝑ cesarem ex-
pulsis venetis sūt rehabite. Regnauit aūt ānis xxv. mēsib⁹ vj.
dieb⁹ quinqz. Anno dñi. M. C. xiiij. ttio nonas Februarij. fe-
ria tertia: migrauit ex hoc sclo cui⁹ corpus albe quiescit.

Mortuo rege colomano Stephanus scdus filius eiusdem in regem extitit coronatus.

Otētiores regni stephanū colomani filiū in regez
coronauerūt: erat enī adhuc īpubes sz spūs ei⁹ in
manib⁹ ei⁹. Anno aūt. ix. regni sui ītrauit dalma
ciā ⁊ a dalmaciēsib⁹ honorifice ē susceptus. Inde
reuersus missis exercitibus suis fines polonicos
deuastauit: placuit āt regno vt rex stephau⁹ cū duce bohemoruz
colloquiū hr̄et. Cūqz vēisset ad ꝯfiniū hūgarie ꝓpe fluuiū orso-
na ⁊ dux bohemoꝝ obuiā illi vēisset fluui⁹ tñ eos intiacebat: erat
aūt solth sꝑ inique cogitatiōis auctor qui ꝓpt iniquitatē suā de hū
garia fuerat expulsus qui tūc ibi cū bohemis ꝑsens erat. Añq̄m
vo rex cū duce colloquiū hr̄et: misit solth nūciuz ad regē clāculo
dicēs Fidelis sū dño meo ⁊ qd̄ noui de bohēis sibi notifico vñ sta
tim cū colloq̄ū hēbit cū duce dux eū capiet: qꝛ audiuit tuos vēisse
sine armis: at reuersus idē duci dicebat: statī cū colloq̄ū habuerꝭ

cū rege rex te capiet: ſz potius arma tuos ꝛ ita in caſtris ſedeant
Bohemi ergo ſicut furibūdi ꝛ bibuli fecerūt: quemadmodū illis
ſolth laudauerat ꝛ aliū nūciū miſit ad regē dicēs: mittat rex ſagit
tarios circa caſtra ducꝭ ne cito ad caſtra ſua eqtare ꝑualeāt. Rex
āt vt fuit īpetuoſus feē ſicut ſolth dixerat ſine ſuoꝝ ꝯſilio bohe-
mi vidētes ſagitarios vēire ſine dubio ſciuerūt vitatē cē qđ audie
rāt. Qui īpctū ſuꝑ ſagittarios fecerūt biſſeni atqz ſiculi viliſſimi
vſqz ad caſtꝝ regꝭ abſqz vulnere fugierūt. Rex āt hoc audiēs cū
p.aucꝭ celerit equitauit vſus hūgariā qꝛ ſui abſqz armis venerāt
ꝛ qui arma hēbāt armare ſe nō poſſant qꝛ inſcij regꝭ ꝯſilij erāt: pu
taba:qz rex i cōſ.lio equalē ſe ſalomōi: in fortitudīe ſamſoni: n au
dacia dauid: ſz illis eqlis nō erat. Bohemi āt acriter dcuaſtabāt

castra regis. Janus vero filius vrosa: palatinus comes longe descendērāt de rege. Qui cum audissent silēter vnanimiter suos armauerūt ⁊ impetū sup bohemos qui castra deuastabāt fecerūt. Contriuitqz dñs eos in ore gladij hungarox ⁊ dira morte saucia uit. Audisitqz ianus post regē nūcium ⁊ manifestauit illi victoriaz quā dñs sibi dederat. Rex itaqz reuersus gauisus est gaudio magno: sz valde doluit: qz solth in eodem ꝓlio mortuus nō fuit qui tanta mala mendacijs similabat: Rex aūt stephanus legittimaz volebāt ducere vxorem sz cōcubinis meretricibus iunctus erat. Quare barones ⁊ optimates dolētes de regni desolatiōe ⁊ regis sterilitate duxerūt ei vxorez dñam nobilissimam filiā regis roberti viscardi de apulia: venit itaqz dux theutonicox nomīe Bezen ad regem ⁊ conquestus ei est vt frater suus eū de ducatu eiecisset. roganszqz regis clementiā vt in ꝓpria ꝑsona sua ipsū adiuuaret. Rex aūt stephanus nolēs iuriā patris sui regis Colomani vindicare ꝓmisit ducem adiuuatux. ⁊ collecto exercitu iuit in ruscіaz Cumqz pueniisset primus obsedit castx. Contigit aūt summo diluculo qꝫ ꝑdictus dux Bezen ambulabat circa castruz ꝑuidēdo loca expugnandi munitiones. Obsessi vero exiuerant de castro causa visitandi hungaros. Cumqz dux vidisset illos impetuz fecit sup illos qui viriliter pugnantes ducem vsqz ad mortem vulnerauerunt. Cumqz rex audisset de morte ducis indignatus ē valde ⁊ precepit omnibus hungaris vt castrum obpugnarēt ⁊ eodē die elegerent munitiōes possidere vel mori. ¶Principes aūt hungarie habuerunt consiliū ⁊ dixerunt. Quid ⁊ quare morimur: si ducatum vendicabimus quem rex ex nobis cōstituet ducē. Stabilitum igit̄ sic inter nos qꝫ nullus castrum obpugnet ⁊ dicamus regi. Qua hec omnia absqz consilio suox principum facit. Cuz vero principes venissent ad consilium regis omēs in duas partes se transtulerunt. Sed Cozma de genere pazna erexit se dicens regi. Domine quid est quod facis: si cum multitudine mortem militum tuorum castruz capis quem ducem constitues. Si inter principes tuos eligis nullus remanet. Nunquid vos vultꝭ regno relicto habere ducatū: nos barones castx nō obpugnabimus: si obpugnare vis solus pugna: nos aūt in hūgariā recedimus ⁊ nob regē eligem⁹: vñ ex ꝑcepto principū ꝑcones i castrꝭ

clamabant vt hungari q̃z citissime in hungariam reuerterentur. Rex itaqz cũ vidisset se suoꝝ auxilio iuste destitutũ reuersus est in hũgariam. Post hec tertio anno fines polonicos missis exercitib⁹ deuastauit. Deinde misit exercitũ solũmodo falangas anlicoꝝ suoꝝ ꝑtes bulgarie ⁊ seruie deuastauit. Interea impatrix cõstãtinopolitana filia regis ladislai noĩe pyrisk nunciauit regi stephano: qđ impator ipse videlicz marit⁹ suus in ei⁹ obprobrium ipsi regi ĩproperaret: dicẽs regẽ hũgarie esse hoĩem suũ quã etiã ꝯtradicentẽ impator castigasset. Cũ aũt hec audisset rex ꝓ nimia reputauit ĩiuria: ⁊ collecto exercitu in ĩpetu spũs sui ĩuasis ꝑtes grecie atqz alias ciuitates grecie igne ⁊ gladio đuastauit ⁊ cecidit timor sup oẽs ciuitates ꝓuincie illi⁹. Timebãtqz oẽs reges stephanũ regez tanq̃z ictũ fulmĩs: vñ infantes vagiẽtes cõminatione noĩe regis stephãi quiescere ꝯpellebãt̃: hẽbatqz rex secũ septingẽtos milites francos cũ quib⁹ bulgariã deuastabat ⁊ ꝑ eorũ ingenia muros castroꝝ grecie destruebat. Ea de causa ꝙ impator ad conflictũ nõ veniebat ad ipsuz: misit rex nũciuz ad impatorem grecoꝝ ⁊ vitupauit eũ dicens ꝙ nõ esset dignus vocari impator neqz rex sz auus ⁊ vetula qꝛ sicut vetula semp ẽ motio. Quo audito impator respõdit dicẽs: indubitãter credat rex ꝙ sua in p̃senti auus simul cũ vmbilico virilia incidã. Ea de causa misit impator exercitũ in gentẽ in hungariã in harã ⁊ hũgari aliqđ impetũ facere nõ potuerãt. Quia greci ꝑ ingenia iflãmabãt ignes sulphureos ĩ naues hũgaroꝝ ⁊ eas in ipsis aquis incẽdebant. Misit itaqz rex oẽ robur regni sui ꝯtra grecos quib⁹ p̃fecit sthephel Qui veniẽtes pugnauerũt cũ grecis vltra riuulum karaso v̇sus boron. Fuitqz man⁹ dñi cũ grecis nec potuerũt hũgari resistere. Tanta ergo strages raro facta ẽ q̃nta ibi cõtigit. Riuulus eni karasu hũano sanguĩe in tantũ mixtus fuerat ꝙ oĩno sanguis eẽ putabat̃. Jacebãtqz loricati hoĩes in fluuio tanq̃z trunci: sup quos fugientes ⁊ ꝑsequẽtes transiebant riuulum q̃si sup pontẽ. Mactabant̃ aũt hungari tanq̃m boues nec erat qui redimeret eos de manibus grecorum. Ciz vero comes ⁊ alij boni milites ibidem occubuerunt. Post hec Imperator ⁊ rex per fideles nunccios conuenerunt ad colloquendum: nauigantes in insulam que ciuitati Borouch proxima est. Ibi vero inter principes suos diu se

excusantes ⁊ incusantes: tandē pace roborata redierūt ad ꝓpria
Rex itaqꝫ stephanus multa mala faciebat que nō debebat in impetu anī sui dñinam xpianā ꝓbusit ⁊ sup hoīes coturas cū stercore equino faciebat fieri cereos magnos ardētes in fundamētuꝫ hoīs stillare faciebat. Dux alm⁹ seueritate regis stephāi mīoris sui mediā capitis diminutiōem passus fuerat. Quāuis fuisset obsecat⁹ tñ mortē timēs de rege stephāo fugerat in greciā. Qui ab impatore honorifice susceptꝰ erat: iposuit sibi nomē cōstātin⁹ qui ⁊ sibi iaꝫ prīdē edificauerat ciuitatē cōstātinā i macedonia: ⁊ multi hūgari a trocitate regis stephāi fugierāt ad ipsuꝫ. Quo mortuo corp⁹ eius p̄ceptu regis Fulbert⁹ epūs reportauit ⁊ i albēsi eccle sia sepeliuit. Bela vo fili⁹ eius i hūgaria occulte tenebaī a principib⁹ ꝓpter furorē regis: qui oēs inito ꝓsilio regi mānifestauerūt quē post execatiōem mortuū credebat. Quē cū rex veracit sciuisset viuere a paulo epō ⁊ othmaro comite: quorum ꝓscia retētus erat gauisus ē gaudio magno: qꝫ absqꝫ dubio sciebat se heredeꝫ nō hr̄e: statimqꝫ misit nūcios i Sermiā ⁊ filiā vros comitis magni i legittimā vxorē bele traduxerūt: que non post multos dies ꝑcauit geycham. Quo audito rex gauisus ē valde: dispositerat cū rex viuere i talna: ⁊ dabāī ei regalia stipēdia: aūqꝫ vo rex belaꝫ sciuisset ꝓiurauerat regnū vt post regē fili⁹ sororis sue Sophie noīe saul regnaret. Cōtigit aūt vt rex icideratī grauē infirmitatē. Agricita vt oēs illi mortē iminere videbant. Boris vo comes ⁊ Juan iuani spe ducti a traditorib⁹ i regē electi sūt. Cū aūt deo volente rex ꝓualuisset Juani caput decollauit. Boris vo comitē turpit̄ de curia reiecit in greciā ⁊ ita statutū est qꝫ de ꝑpagine sua ampli⁹ ad curiā regiā nullus dign⁹ esse iudicaret̄ intrare: ꝓpter hoc principes ausi sunt regeꝫ belam manifestare qꝫ sup hoc rex valde ꝓdolebat qui sibi succederet. Rex aūt stephan⁹ diligebat cunos tunc temꝑis pluſqꝫ deceret: quorum dux nomic tatar qui a cede impatoris cum paucis ad regem fugerat cuꝫ rege morabaī. Rex aūt icidit indissentiā: kumi vo qui ꝑmissionib⁹ regis fuerant asueti scelerib⁹: nec tunc minus seuiebant in hungaros: Hungari vero cum audissent qꝫ rex in mortis esset articulo interfecerunt cunos qui coꝝ bona diripiebant. Tatar aūt dux cunoꝝ cōquestus est regi de nece suoꝝ. Rex aūt putabat aīc aliq̄tuluꝫ

allcuiatū cē ab egritudine. C ūqz vidisset tartar lachrymantē: ce-
teroſqz cunos circūfulſos lamentantes qz ſupra modū diligebat
eos: infremuit ⁊ dixit. Si ſanitati reſtitutus fuero ꝑ vno quoqz
quē ex vob interfecerī decē inficiā: nūc de vita mea ne deſpetis qz
ꝓualui ⁊ his dictꝰ extēdit manꝰ ſuas i cunos. Qui p̄cipites irru
erūt ad oſculādū manꝰ eiꝰ ⁊ p̄ nimia p̄ſſura defatigauerūt regem
vñ etiā recidiuo dolore corruptꝰ ſublatꝰ ē de medio: ſz cū eēt i arti
culo mortꝰ móachalē hītū relecto regno ſuſcepit: anno regni ſui
xviij. ⁊ ſepultꝰ ē waradini: migrauit aūt ab humanis: anno dñi
M. C. xxxj.

De regno ſcdi Bele ceci filij ducis almus filij lam-
perti filij regis Bele primi.

Egnauit aũt post eũ Bela cecus filius ducis almi ce
ci oẽmq3 numeꝝ maloꝝ deuitãs bonoꝝ opeꝝ exerci
tationi hũiliter adherebat nec posuit carnem brachij
sui inadiutoriũ nec habuit fiduciã in hoĩe s3 ad altissi
mũ posuit refugiũ suũ ⁊ fact⁹ ẽ dñs ꝓtector ei⁹: ⁊ deduxit eũ ĩ mul
titudĩe mĩe sue de fructu vẽtris sui posuit sup sedẽ suã: ĩ eo enĩ ẽ cõ
pletũ illud ꝓpheticũ v̀bũ: dñs soluit cõpeditos dñs illumĩat ce
cos: ⁊ iteꝝ inite ꝯsiliũ ⁊ discipabit̃ loquimĩ v̀bũ ⁊ nõ fiet. Creue-
rat enĩ puer cec⁹ regnãte stephão filio regis colomani: ꝯfirmatũ
ẽ ergo regnũ ĩ manu ei⁹ ⁊ ĩimicos ei⁹ d̀dit dñs ĩ obrobriũ ei⁹ vsq3
ĩ pñtez diẽ: genuitq3 q̃ttuor filios. s. geysaz ladislaũ stephanũ et
almũ: quo regnãte regĩa elena hĩto ꝯsilio reg⁹ ⁊ baronũ fec̃ ꝯgre
gatiõez generalẽ ĩ regno iuxta arad: illa igit̃ die dc̃e ꝯgregatiõis
dũ rex sedissz sup soliũ regni sui vẽit regĩa cũ filijs suis ⁊ sedit cir-
ca regẽ: dixit aũt ad populũ vniuersũ: oẽs fideles nobiles senes
⁊ iuuẽes diuites ac paupes audite. Cũ cuiq3 nr̃m de⁹ visũ d̀derit
naturalẽ volo audire cur dñs nr̃ rex suis oculis sit priuat⁹ ⁊ quo-
rũ ꝯsilio hoc sit actũ mõ mihi ꝓpalate ⁊ eos fidelit̃ ĩ hoc loco vin
dicãtes nob̃ de ipsis finẽ date: ecce enĩ de⁹ regi nr̃o ꝓ duob⁹ ocu-
lis dedit filios q̃ttuor. Facta igit̃ hac voce irruit oĩs popul⁹ sup
illos barones quoꝝ ꝯsilio rex obcecat⁹ fuerat: ⁊ quosdã ex ipsis
ligauerũt: quosdã v̀o detrũcauer̃t: sexagĩta aũt ⁊ octo ꝓphanos
ibidez crudelit̃ occiderũt: ⁊ oẽs successores eoꝝ tam viri q̃3 mulie
res eodez die sũt registrati: insup oĩs illoꝝ possessio eccl̃ijs cathe
dralib⁹ ẽ diuisa: ⁊ sic oẽs ville ꝯditionales de hũgaria donatio-
nes regũ noĩant̃: qꝛ v̀o hũgari semp fluctuãt ĩiuria sic̃ mare salsũ
filij nãq3 leuiatan ꝑ nũcios ĩuictabãt borich adulteꝝ vt vẽiret et
eoꝝ adiutorio regnũ sibi vẽdicaret. Credẽtes ipsũ esse filiũ regis
colomani: borich itaq3 a scito ruthenoꝝ polonorũq3 auxilio ve
nit ĩ ꝯfiniũ hũgarie ĩ directo loco qui dr̃ seo. Rex aũt collecto ex
ercitu ibat obuiã ei: plurimi aũt ex nobilib⁹ in ꝑtẽ borichij cessan
ter: ꝓceres aũt hũgarie vocati sũt ad colloquendũ cũ rege: inter
rogauit aũt eos rex si scirẽt borichiũ adulteꝝ esse vel filium regis
colomani: fideles aũt regni responderũt ꝙ indubitãter scirẽt bo
richiũ esse adulteꝝ ⁊ nullatenus dignũ eũ esse corona regis: infi-
deles aũt ⁊ ꝯtradictores musicabant inter se incerta ⁊ titubantes

in duas ptes claudicabant. Rex aũt ⁊ consiliarij eius q̃ntuꝫ in ip
sis erat segregauerunt eos ab agnis ⁊ firmiter statuerunt vt ibi-
dem interficerẽt ꝓditores: ne forte si diutius defferent traditores
transferent se ad borich ⁊ hoc regni nevertereẽ in periculũ. Orta
est igiẽ seditio ⁊ ibidem ceperũt Lamptum comitem quem cũ ex-
traxissent a rege frater eius germanus cum sedili quodaꝫ scidit p
medium caput eius ⁊ cerebrũ ꝑsissuram exiuit Nicolaũ comitez
filium eius ibidem decollauerũt Moynolth de genere Alkus et
alios ibidem occiderũt: residui vero ex traditoribus secessserunt
in ptes ⁊ collectis viribus suis volebãt regem iuadere. Sidcles
aũt occurrerũt eis: erat aũt caput traditorum Tyodor de gene-
re symad ⁊ Solcus ac Titus ⁊ ꝑcipuus Banson: laudauit autẽ
sanson qui erat pater comituꝫ. Thomas ⁊ thurda q̃ iret in con-
uentũ regis ⁊ ipsum coraꝫ multis vituparet: quo audito omnes
laudauerunt ⁊ ipse Borich inani spe seductus grates ei magnas
retulit ⁊ qõ incepat hoc adimplere non simulauit: putans eñ de
vituperatione regis regnũ habere. Rex autẽ descenderat ꝓpe flu
uiũ sco ⁊ cum sederet in papilione sua cum suis principibus ⁊ mi
litibus. Ecce sanson intrauit ⁊ regi dixit: quid facis vilissime ca-
nis cum regno vtilius est domio tuo borich regnũ habere ⁊ tu vi
uas in monasterio tuo sicut vixit pater tuus. Cuꝫ vero principes
regni subito cõmoti fuissent Johannes filius othonis notarius
regis symigiensis ꝓpositus dixit ad comitez Bud: quid expec-
tamus: quare non apprehendim⁹ eum: cumqꝫ apprehẽdere vo-
luissent ille citissime equũ ascendens fugiebat: illi autẽ ad ꝑsens
equũ non habebãt qui de circulo regis ad consilium pedes vene
rant sꝫ tamẽ clamor magnus fuit. Cum aũt feruiens comitis bud
clamoreꝫ audisset equũ sine sella ascendit ⁊ ipsum cũ lancea vsqꝫ
seo ꝑsecutus est. Tyodor aũt ⁊ alij socij eius volebant naueꝫ in-
trare illum citissime traducere sꝫ vsqꝫ huc non potuerunt. San-
son vo equitans cecidit in fluuiũ quẽ ꝑsecutor in fluuio lãceauit:
hẽbatqꝫ Sanson sub tunica panceriã qui ꝑ grauamĩe lorice na-
tare non potuit. Borich autez cum magna multitudine ruthenoꝝ
rum ⁊ polonorũ castrametatus est ꝓpe ad regem: proceres autẽ
regni hungarie miserũt ad ducem ruthenoꝝ ⁊ polonorum qui ꝓ
borochio venerant dicentes. Non decet vos ꝓtra iusticiaꝫ que-

rere regnū homini adulterino: nos enī scimus qꝫ de iure regnum habere debeat Bela ⁊ ipse regnat cū ꝓsensu totius regni: his auditis duces ruscie ⁊ polonie destiterūt ampliꝰ adiuuare borichoni ⁊ reuersi sūt singuli in suas ꝓuincias. Borich aūt cū multitudine populoꝝ venit pugnare ꝓtra regem: rex autē diuino fretus ꝓsilio ⁊ auxilio ꝓtriuit omne robur borichij in ꝓlio ⁊ fugauit illū in gladio ꝓclusit exercitū polonoꝝ in monte: in ipsa festiuitate marie magdalene accipiens spolia coꝝ ⁊ reuersus est cuꝫ magna victoria: in ipso aūt ꝓlio acriter ⁊ ꝑcipue pugnauerūt: Mykſa Gaab ⁊ Bathur ⁊ multos ex illis ceperūt ⁊ interfecerūt: cratqꝫ coꝝ lorica sanguie hūano ꝓfecta: in hoc ꝓlio mykſa cepit tyodorū intentoremꝫ maloꝝ: vosos cepit vitalem: gaab vero frēm comitis de craconia polonū: batur cepit endre: quos cū ad regē duxissent grates multas retulit eis ⁊ elegātissime remuneraut eos. ¶ Postqꝫ aūt regnū ꝓfirmatū est in manu regis bele vtebatur ex vino multū: cuiꝰ aulici ꝓsueti erant vt quicquid in ebrietate regꝭ petebant habebāt: ⁊ post ebrietatē rex recipe nō poterat poch et saul viros religiosos in ebrietate sua tradidit in manus inimicorū suoꝝ qui absqꝫ causa ītersecti sunt. Regnauit igit ipse bela cecus annis nouem mensibꝰ. xj. diebus duodecim: migrauit autē ad dominū: ānō dñi millesimo. C. xlj. idus februarij: feria quinta cuiꝰ corpus albe quieſcit.

De coronatiōe regis geyse ſcdi filij regis bele ceci primogeniti ⁊ de eiusdem gestis sequitur.

Æspexit autemꝫ dominꝰ hungariā ⁊ dedit ꝓpugnatorem gradientē in multitudie fortitudinis sue. Dedit enī dominꝰ regnū geyse puero suo qui in die sancte Cecilie vginis coronatus est: cuiꝰ dextrā apprehendit ⁊ ꝓfortauit: subijecitqꝫ ei gentes multas ⁊ dorsa regū vertit in fugā a facie gladij eius: rapolth vero miles alamanꝰ castꝝ poson exindustria ⁊ ꝓbitate iuliani comitis cepat: qō hūgari nō ꝓ modica habuerūt penuria: ſꝫ rex adolescēs ea nō silēter aquieuit: duxit enī rex exercitū ꝓtra furorē theutonicoꝝ insultantiū ⁊ hungarie ꝓfinia deuastantiū: ꝙuis enī cesar in ꝓpria ꝑsona non venerat sūp regem vniuersum fere robur regni theutonicoꝝ ad extir-

pandam hungaria comouerat: herricus aũt quidam dux austrie principalis aduersarius regis oẽs bellatores de saxonia ⁊ de bauaria secuꝫ adduxerat: erat enĩ tutor populi ducis herrici leonis cui saxonia ⁊ bauaria hereditario cõpetebãt. Cõgregati sũt itaqꝫ theutonici in multitudĩe fortitudinis sue ꝓfidentes ⁊ sicut gygantes steterũt ꝓtra hũgaros: rex aũt cũ vniuerso exercitu suo posuit spem suã in deo ⁊ ordinatis agminib⁹ cepit ire contra hostes suos: sꝫ ⁊ sacerdotes ⁊ leuite cunctiqꝫ clerici qui aderant in spũ ꝓtribulato ⁊ corde cõtrito implorabãt adiutoriuꝫ dñi nostri iesu christi ⁊ ꝑsidia sanctor̃ angelor̃ ⁊ maxime inuocabãt clementiaꝫ dei genitricis virginis marie cui⁹ patrocinio btũs rex stephan⁹ hũgariam specialiter cõmendauit. Rex autẽ accinctus est gladio et

gloria dñi apparuit sup eũ: ꝓfortatũqz est ilico cor ei⁹ diuinit⁹ et ipse robustior fact⁹ q̃z prius exhilarata est facies ei⁹ ⁊ totus alacer ibat ad ꝓliũ. Cũqz appropinq̃sset guncel quidã autentic⁹ qui vtrãqz linguã cor bñ nouerat: nũciauit regi q̃ exercit⁹ theutoni cor appropinq̃ret ⁊ dixit optimuz temp⁹ esse regi vt irrueret sup eos q̃ pauci sũt ⁊ nõ oẽs quos in adiutoriũ vocauerãt venissent. Tũc rex cũ oi exercitu suo accelerauit sup eos trãsmetas hũgaric Theutonici vo q̃si gygãtes obstabãt in equis arduis ⁊ optimis supbi ⁊ abusiõe insultãtes ipetebãt hũgaros vt cõtumelijs suis terrorẽ eis icuterẽt: hũgari vo ex aduerso appropinq̃uerũt ad ꝓliũ ⁊ intonuerũt buccinis ⁊ clamerũt clasicus ⁊ clamauerũt ad deum ⁊ clamor vociferantiũ ascẽdit i celũ ⁊ belligerẽtiũ ⁊ cõmissuz ẽ ꝓliũ: bissemi vo pessimi ⁊ siculi vilissimi oẽs piter fugierunt sicut oues a lupis qui more solito ꝑibãt agmia hũgaror. Tũc etiam primũq̃z hũgari ꝓfligere cepissent quedã agmia hũgaror pterrita sũt a furore theutonicor: ꝓualuerũt theutonici hũgaros i initio bellici ꝓflict⁹ qui sicut heretici circa principia semp feruescũt ⁊ in fine tepescũt. Tũc anũcul⁹ dñi regis bele Ban noiat⁹ gliosus i milib⁹ suis irruẽs sup agmia theutonicor ꝓcussit eos ex aduerso grauit ⁊ magnã stragẽ fecẽ illis: sz electi milites regis ipetuz fecerũt i hostes grauatũ ẽ ꝓliũ ꝓtra theutõicos ⁊ fortitudo eor dissipata ẽ ⁊ corruerũt i ore gladij plusq̃z septẽ millia bellator: residui vo fugierũt: saluauit igit̃ de⁹ hũgaros i die illa de faucib⁹ dra conũ crudelit̃ seuiẽtiũ ibi vsqz a deo ꝓtritũ ẽ robur theutonicorũ q̃ nec rustici hũgaris i ꝓsinio eor hitãtib⁹ aliq̃z iuriã seu qõcunq̃z grauamẽ iferre ꝓsumpserũt. Rex aũt dõna gra felici potit⁹ victoria sil'cũ vniuersa gẽte sua bñdixit ⁊ glificauit deũ: i eodẽ aũt ꝓlio comes Aros cepit comitẽ rapolt theutonicũ qui iã pridẽ noctur nis isidijs castr poson occupauerat ⁊ gabriel ottonẽ: post hec in dieb⁹ illis fames afflixit hũgariã que magnã ptẽ hoiuz in morte obsorbuit.

Qũo cesar conradus p hungariã versus hierosolimam iuit sequitur.

Jrca etiã eadẽ tpa conrad⁹ cesar iter faciẽs hierosolimaz p hũgariã: hũgarie vo nõ xpi pegrin⁹ apparuit i q̃ nõ paceꝫ sz poti⁹ irã tyrãnidis ꝑdonis exercuit: nã petitiõis simulatiõe inuẽta aditu a regno hungarie pecuniã nõ modicam extorsit: ita vt

nulla mater eccl'ia siue mõasteriũ toti⁹ hũgarie remaneret de quo pecunia nõ extheret ⁊ ꝑegrinãti cesari ꝑ timore nõ offerret: cui⁹ cesaris ꝑcessuꝫ egregi⁹ rex Francoꝝ venerabilit ⁊ vt decet xpi ꝑegrinũ subsecut⁹ a rege geycha honorabilit susceptus est: apud quẽ aliquãdiu cõmorat⁹ cõpatnitatis vĩculo regi geyche sociat ⁊ tali dilectiõe mõ intnexo multis mũerib⁹ a rege geycha honeste ꝯducit ꝑter oẽm regni molestiã hũgarie fines cũ suo exercitu in greciã penetuit: postmodũ aũt rex geycha referẽte quodã milite suo noĩe gurk audiuit ꝙ borich adulteri⁹ regis colomani eẽt ĩ comitatu regꝭ frãcie misitqꝫ ad eũ dicẽs. Nõ ẽ bonoꝝ reddere malũ ꝓ bono nec ĩsidiantẽ vite mee vr̃m erat defẽdere: his auditis facta ẽ ꝯtẽtio int reges frãcoꝝ: querebãt enĩ milites ei⁹ quis nam eẽt int eos qui mortẽ regis machinaret vt ĩuẽtus ab his intficeretur: borich aũt venerat ꝯsilio quorũdã hũgaroꝝ vt si ipse regnũ intrare possꝫ tũc a multis ꝓ dño hr̃et ⁊ relicto rege ei multi adhererẽt: qui v̓o cũ talia audisset statim ad pedes regis frãcoꝝ se prostrauit vitã ab eo ⁊ veniã rogatur⁹ vt eũ absqꝫ lesiõe extra regnũ cũ eo ire ꝑmitteret. Cũqꝫ rex geycha audisset borich apud regeꝫ francoꝝ rogãs eũ vt ꝓ amicitia sua borichiũ ei vinctũ remitteret. Cũqꝫ hoc rex frãcoꝝ audisset dixit: nouerit rex ꝙ dom⁹ regis q̃si eccl'ia: pedes ei⁹ quasi altare ⁊ quõ possuꝫ reddere vinctũ euꝫ qui ad domũ regalẽ q̃si ad eccl'iaꝫ ⁊ ad pedes regis q̃si ad altare se ꝓstrauit. Cui nũcius ait: quoniã magistri nr̃i sic intpretant: vt adulterinã ꝓgeniẽ eccl'ia nõ cõmunicat: borich aũt vidẽs sibi mortem ĩminere: ea nocte rapuit vnũ dextrariũ regis ludowici ⁊ affugit: quidã aũt de agazonib⁹ occurrẽs ei voluit eũ tenere queꝫ borich cũ gladio ꝑcutiẽs a vertice vsqꝫ ad mediũ pect⁹ ei⁹ descidit ⁊ ipse man⁹ sequentis euasit. Post hec aũt rex geycha dedit ducales expẽsas frĩbus suis ladislao ⁊ stephão duxitqꝫ exercitũ in rusciã sup lodomeriũ ducẽ vt vĩdicaret ĩiuriã soceri sui minosloy ꝓ quo etiã iam pridẽ miserat exercitũ qui male tractatus fuerat a rutenis ⁊ cunis. Regnauit aũt ãnis. xx. mẽsib⁹ trib⁹: diebus. xv. migrauit aũt ad dñm ãno dñi. M. C. lxj. pridie kl'as iunij: feria q̃rta: cui⁹ corp⁹ albe quiescit.

De coronatiõe regis stephani tertij filij geyse scd̃i filij regis bele ceci: ⁊ de vsurpatiõe corone ꝑ ducem

ladislaum scdm filium eiusdem regis bele ceci.

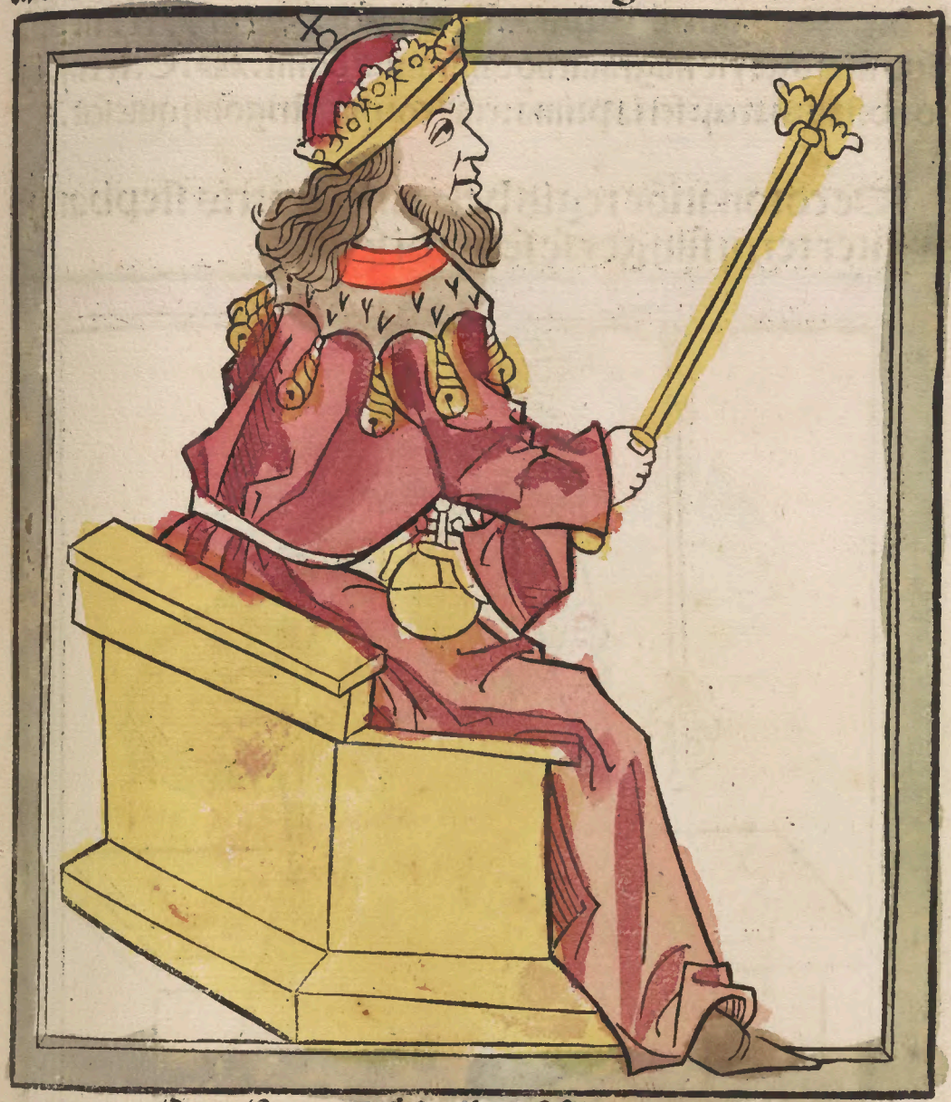

Oco ci⁹ coronaꝯ stephan⁹ filius eius: ⁊ regnauit annis. xj. mẽsib⁹. ix. diebus tribus: in cui⁹ impio dux ladislaus fili⁹ regis bele ceci vsurpauit sibi coronam dimidio ãno: migrauit aũt ad dñm ãno dñi. M. C. lxxij. kl̃as februarij: feria prima cui⁹ corpus albe quieſcit.

De vsurpatiõe corone p stephanũ quartum filiuz bele regis ceci

Ost hũc aũt stephan⁹ fraꝯ eius vsurpauit sibi coronã mensib⁹ quinqz. Coronat⁹ ẽ aũt i tertio idus februarij: in dñica Exurge: deuict⁹ ẽ aũt in feſto scõz geruaſij ⁊ ꝓthaſij: feria tertia vbi nobiles hũgaric corruerũt. Post hec expulſus eſt de regno

Obijt in castro zemlē: anno domi. M. C. lxxiij. tertio idus apri
lis: feria quinta: cui⁹ corpus albe quiescit. Idem vo rex stepha.
nus filius geyse migrauit ad dñm anno domi. M. C. lxxiij. q̄r-
to nonas marcij: feria prima: cui⁹ corpus strigonij quiescit.

De coronatióe regis bele tertij fratris stephani si.
militer tertij filij geyse secundi sequit̄.

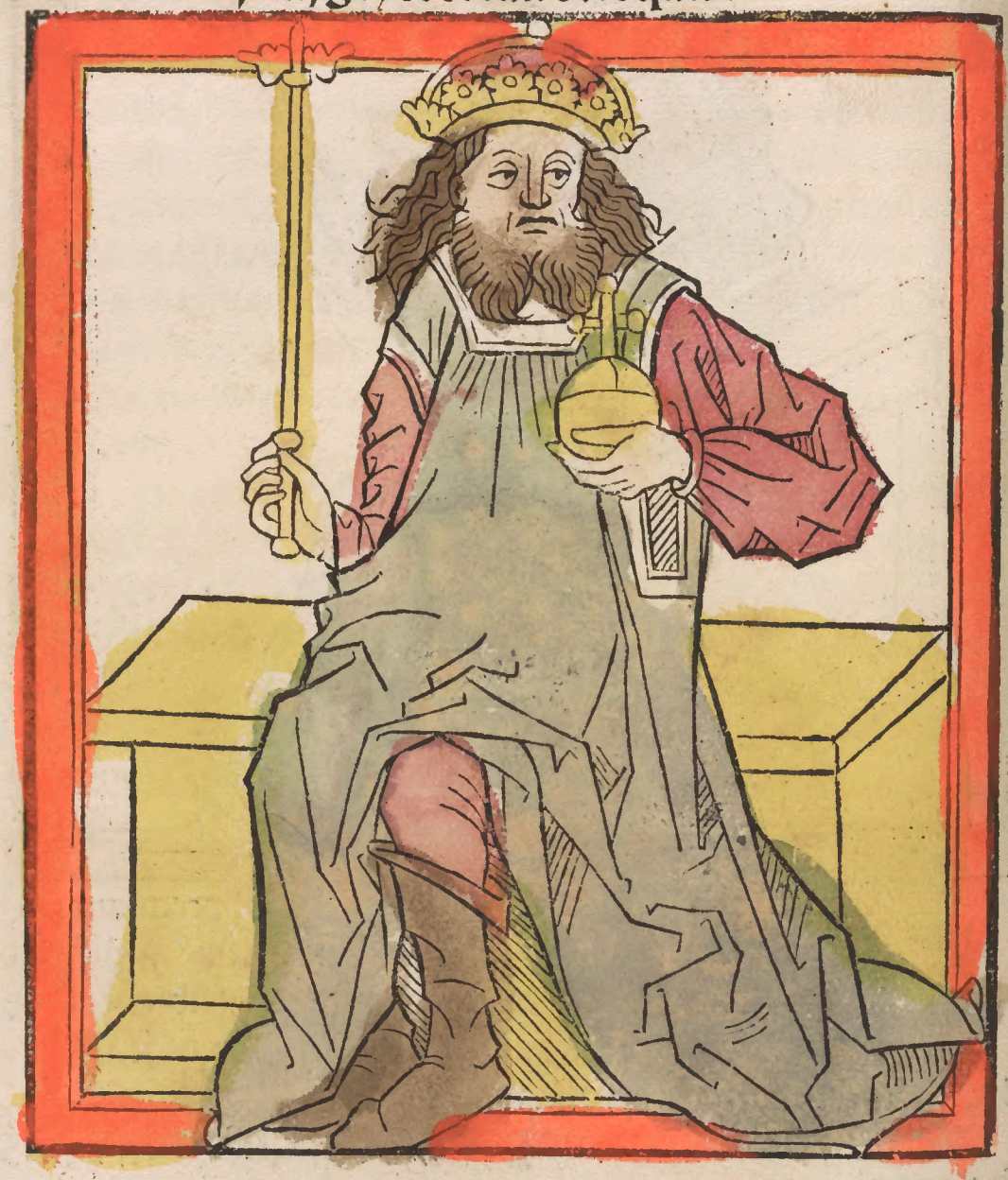

Ostea regnauit bela frater eius qui fures ⁊ latrones per
secutus est ⁊ petitiōibus loqui traxit originē vt romana
habet curia ⁊ impij. Qui coronatus est in diebus ianu-
arij: feria prima. Regnauit aūt annis. xxiij. mense vno: diebus

xix. obdormiuit aũt in domino: anno eiusdem. M. C. xc. kl'as maij: feria tertia: cuius corpus albe quiescit honorifice tumulatum.

De coronatiõe emerici regis filij bele regis tertij.

Hi successit Emericus filius eius: ⁊ regnauit ãnis viij. mensibus. vij. diebus. vj. huius vxor Cõstantia filia regis Aragonie cesari Frederico p̃ consilium apostolice copulat̃. Migrauit aũt ad dominuz: anno domini Millesimo. CC. pridie kl'as decembris: feria tertia: cuius corpus requiescit in ecclesia agriensi.

De coronatione regis Ladislai tertij filij regis Emerici.

Ost eum regnauit ladislaus filius eius ⁊ coronatus est vij. kl̄as septembris: feria quinta. Regnauit autē mensibus sex: diebus quinqz: migrauit autem ad dominuz: anno eiusdem: millesimo. CC. primo nonis maij: cuius corp⁹ albe quiescit.

De coronatione regis andree secundi filij regis be le tertij patris sancte Elizabeth qui & hierosolimitanus dictus est.

Hic successit andreas filius bele tertij: qui andreas coronatus est. xxvij. die post obitum regis ladislai: quarto kl'as iunij in penthecostes cuius vxor fuit domina gertrudis de alamania de qua genuit belam colomanū andreā & beatam elizabeth: sz prochdolor humani generis inimico procul dubio suadēte vxorē bankbani magnifici viri domia mēorata tradidit cuidā suo fratri hospiti deludendā: quā ob causam idem bankban⁹ de genere bor oriundus suū gladium in

regine sanguine miserabiliter cruentauit ⁊ diro vulnere sauciatā Anno domi. M. CC. xij. interfecit: cui⁹ corpus in monasterio griseor̄ monachor̄ū de pelis tumulat̄. Pro cuius necc vox flebilis insonuit in tota pānonia et in omi genere bankbani execrabilis ⁊ horrenda sanguinis effusio subsecuta.

De pegrinatiōc eiusdē in hierosolimā.

Ost hec rex andreas terrā sanctā visitauit ad mandatum domi pape: qđ mandatū accepat dū esset adhuc dux sicut habet̄ extra de voto ⁊ voti redemptiōe licet vniuersis: qr ipse compleuit ⁊ redemit votū patris: ⁊ ibi in terra sancta sup̄ exercitū christianor̄ ꝓtra soldanū babilonie Capitaneus ⁊ dux p̄ficitur ⁊ mox victor efficit̄ glorios⁹: mā sit aūt tribus mēsibus regali demq3 thesauro exposito diuersor̄ū sanctor̄ p ipsu3 reliquie compant̄. Caput videlicet sancti ꝓthomartyris stephani: ⁊ caput beate margarithe virginis ⁊ martyris: dextera beati thome apostoli ⁊ sancti bartholomei: item de virga aaron ⁊ vna de sex ydrijs illis in quib⁹ xp̄us mutauit aquā in vinū ⁊ alie multe quas potuit tunc congregare: reuersusq3 in hungariam cum pretiosis thesauris sanctor̄um: regnum autem suum reinuenit in prospero statu: non tamē hoc suis meritis sed sanctor̄um quor̄ū reliquias afferebat: ascribi voluit inoccursum ergo regis benedictus filius erga cancellarius regine omnes p̄latos ecclesie cōpellebat: modo aut̄ illas reliquias sanctas specialiter ille ecclesie habent quarū prelati regi venienti obuiā occurrerunt. Transactis itaq3 nouem annis rex generosam elizabeth filiaz suā nobili viro ludowico Thuringie lanthgrauio copulauit: qui post multos annos similiter cruce signatus deuote hierosolimaz pergens ibidem migrauit ad christuz cuius festum hierosolimis deuote celebrat̄. Migrauit autem rex andreas ad dominū: anno domini millesimo. CC. xxxv. tricesimo anno regni sui: cui⁹ corpus in monasterio de egrus feliciter requiescit.

De coronatiõe regis bele quarti filij andree regis secundi ⁊ de introitu tartarox primo ⁊ de miserabili destructione regni hungarie p eosdem.

Ex bela post cuz filiꝰ eius coronatus est pridie idus octobris: feria prima qua cãtat Da pacẽ domĩe in cathedrali ecclia bti petri albe quã ipse ꝓsecrari fecit colomão duce fratre eiusdẽ ensem regalẽ ad latꝰ ipsius honorifice tenẽte: daniele vo duce rutenox equũ suũ ante ipsum summacũ reuerẽtia ducente: regnauit aũt. xxxv. annis: anno domĩ millesimo. CC. xlj. ipso bela regnante mangali siue tartari cum quinquies centenis millibus armatorũ regnuz hungarie inuaserũt: contra quos bela rex iuxta flumen seo prelians vincit: in quo prelio fere extinguitur milicia regni hungarie

vniuersa: ipso vero bela rege ad mare fugam faciente tartari vsq; ibi ipsum crudeliter insequũtur: manserũt enĩ ipsi tartari in regno hũgarie tribus annis: & qr semiare illis temporib⁹ nõ potuerũt hũgari: ideo multoplures post exitum illoꝝ fame perierunt quã illi qui in captiuitate ducti sunt & gladio ceciderũt. ℙ Post hec aũt rex bela reuersus est de maritimis ptibus & ducẽ Austrie fredericũ virũ bellicosum ante nouam ciuitatem gens occidit in p̃lio hungaroꝝ & transfixit p̃ maxillam: licet tñ idem dux ceciderit in hoc bello bela rex p̃fatus triumphũ cũ hũgaris p̃didit.

De bello regis bele cũ othocaro rege bohemoꝝ.

Post hec idem rex anno dñi. M. CC. lx. cõgregauit exercitũ copiosum p̃tra Othocariũ regem bohemoꝝ circa morauiã vnacũ filio suo stephano & alpra duce cumanorũ sz victus fugit circa haymburg. iij. idus iulij: erat enĩ vir pacificus sz in exercitib⁹ & p̃lijs mĩme fortunatus.

Quõ populus se ciusdẽ regis in tẽpib⁹ flagellabat

ℙ Sius etiã tpe ãno dñi. M. CC. lxij. plebs flagellis se feriendo vniuersaliter discurrebat: obijt autẽ ãno dñi M. CC. lxxv. nonas maij: feria sexta in festo inuẽtionis scẽ crucis in insula budeñ. & sepultus est corpus eius strigonij in ecclesia fratꝝ minorũ constructa ad honorem virginis gloriose quã ipse domin⁹ rex bela adhuc viuens sumptuoso opere & pulcro fecerat inchonari vbi cũ domina regina consorte sua maria nomĩe filia imperatoris greccoꝝ & duce bela filio suo charissimo feliciter requiescit vir virtutibus plen⁹: cui⁹ memoria quasi mel dulcoroſum vsq; in diem hodiernũ in ore omniuꝝ hungaroꝝ et aliarũ plurimũ nationũ suauescit: cui⁹ corpus philippus archiepũs strigonieñ. de ecclesia mẽorata aufferri exhumãdo fecerat p̃tra iura & in sua ecclesia cathedrali indebite tumulari sup quo facto coram summo pontifice causa diutius ventilata: fratres minores cum honore maxĩo rehabere exintegro meruerunt & corã virginis ara glorioſius condiderũt vbi hij pulcri versus continent. Aspice rem charam tres cingũt virginis arã. Rex dux regina quibus assint gaudia trina. Et sequit dum licuit tua dũ viguit res bela potestas. Fraus latuit pax firma fuit regnauit honestas.

De coronatiõe regis stephani quinti filij regis Bele quarti.

Ostipsũ ãno domi. M. CC. lxx. cepit regnare filius eius stephan⁹ sup totã hungariã: qui ottbocarũ regẽ bohemox in hungariã cum bohemis: australib⁹: branburgensib⁹ ac ceteris mixtis gẽtibus cũ potẽtia venientẽ ante fluuiũ rapcha devicit viriliter ac fugauit: ꝑterea Budũ ciuitatẽ bulgarox expugnauit ⁊ bulgaros supauit regez eorũ sibi compulit deseruire: regnauit aũt duobus annis ⁊ mortu⁹ est in anno tertio regni sui in magna insula: ⁊ sepultus est in ecclesia bt̃e virginis in insula Budensi in loco beginax.

De coronatione regis ladislai quarti filij regis ste-
phani quinti qui kwn laczlo dictus est

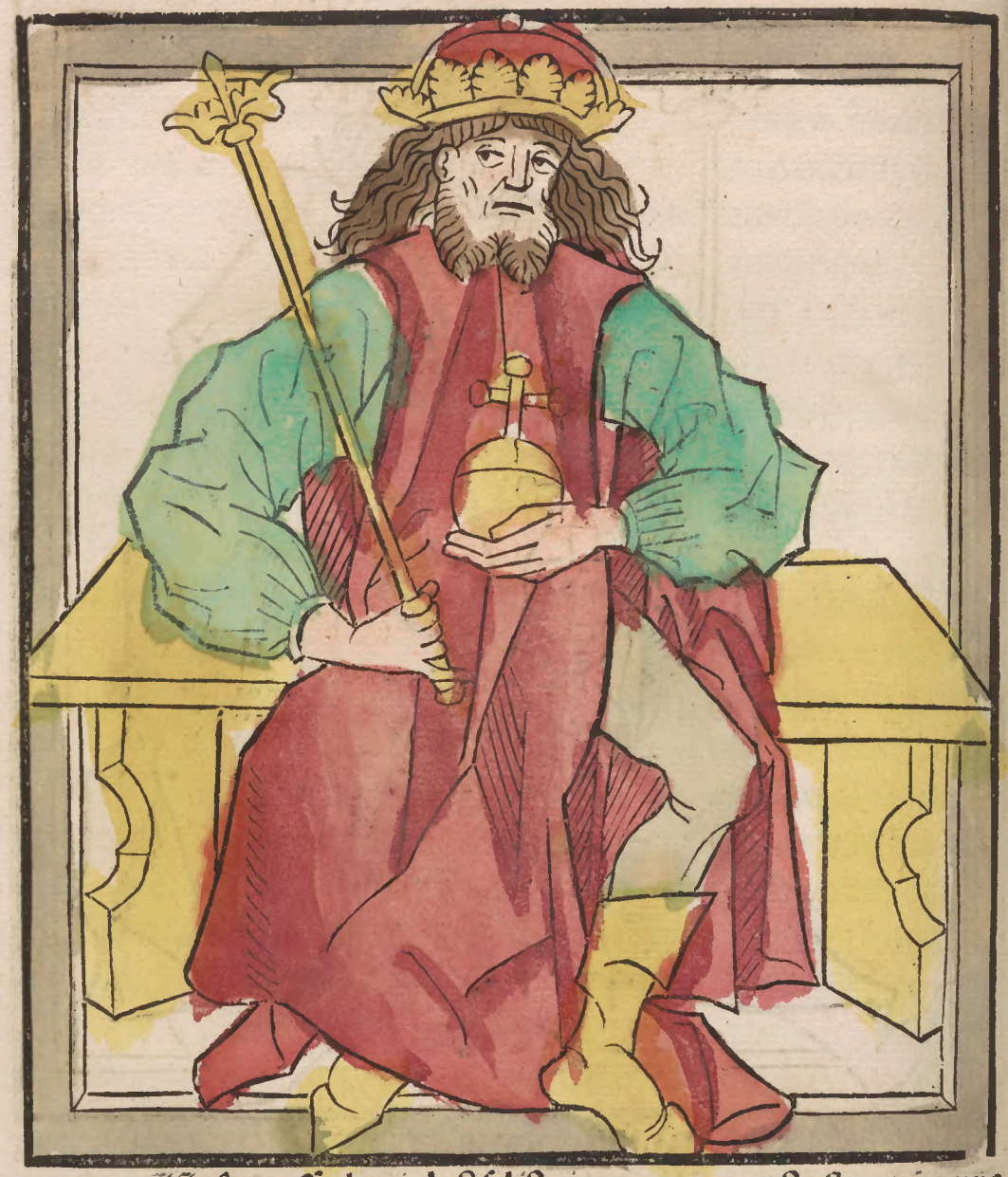

Hi successit ladizla⁹ fili⁹ eius ⁊ coronat⁹ est eodē anno
quo mortu⁹ est pr̄ ci⁹ videlz anno dñi. M. CC. lxxvj.
Qui impatore adiuuāte circa morauiaz occidit regē ot-
thocarū supradictū i plio: postea cū āno domi. M. CC. lxxxij.
Oldamur dux cumanie cōgregato exercitu cumano⁹ circa lacuz
hood vocatū: volēs hostiliť regnū iuadere hūgaro⁹ vt suo do-
mio subiugaret ꝓtra cū rex ladisla⁹ vt fortꝭ iosue ꝑ gēte sua ⁊ reg
no pugnatur⁹ accessit i cui⁹ exercitu lorād⁹ fili⁹ thōc miles stren
nu⁹ ꝓtra cumanos lanceauit cū impetu virtutis sue ⁊ laudabiliter

ꝑcussit plurimos ⁊ ꝓstrauit. Postea cũ preliũ cõmitteret̃ int̃ ꝑtes fortissimũ subito ⁊ inopinate ex diuina clemẽtia pluuia grandis exorit̃ ꝯtra faciẽ paganoꝝ ⁊ qui in arcub⁹ sꝑabant ⁊ sagitta ꝓpter imbriũ densitatẽ iuxta ꝓpheticuꝫ facti sũt vt stercus t̃re. Et sic rex ladislaus victoriã obtinuit diuino fretus auxilio. Tandeꝫ postea pauci de ipsis cumanis qui euaserant: ad tartaros fugientes quoꝝ instinctu tartari: ãno dñi. M. CC. lxxxv.

De secũdario introitu Tartarorum.

Ecũda vice intrauerũt in hungariaꝫ: ⁊ vsqꝫ pesth vniuersa miſabiliter cõbusserunt. Iste enĩ rex ladislaus filiã regis karoli de apulia in ꝯiugum hẽbat. Sꝫ spreto thoro cõiugali filiabus adhesit cumanoꝝ Ayduã Cupchek ⁊ Mãdulaꝫ vocatas ac alias q̃ꝫ plures in cõcubinas hẽbat: quaꝝ amore cor eius ẽ merito depriuatum: ⁊ a suis baronibus ⁊ regni nobilibus odio habebatur.

De aduentu firmã sedis aplĩce legati.

Inc insuꝑ ꝯtra eũ: qꝛ cumanice ⁊ nõ catholice conuersabat̃. Philippus firmanus sedis apostolice legatus aduenit: qui barbas radere crines detrũcare ꝯtra mores hũgaricos ⁊ pileos cumanicos: quoꝝ vsus ĩ hũgaria iam in ꝯsuetudĩe hẽbatur abicere demãdabat: regẽ etiaꝫ anathematis vinculo feriẽs vt paganos odiret ritũ xpĩanoꝝ diligeret ⁊ thoro viueret cõiugali: sed nihil in rege ꝓficiens repatriauit.

De subita nece regis ladislai ꝑ cumanos facta.

Ost hec in breui ipse rex. Anno dñi. M. CC. xc. Feria scd̃a ꝓxima ante festũ sancte margarite v̓ginis ⁊ martyris ꝓpe castrũ kereszeg ab ipsis cumanis quib⁹ adhesserat est miſabiliter interfectus. Tempe enĩ istius regis ladislai cepit hũgaria a sua magnifica gloria reflecti vt casus flebiles ⁊ euẽtus inferius ostendẽt. Ceperunt nãqꝫ ĩ ea intestina bella ꝯsurgere: ciuitates cõfringi: ville ꝑ combustiões ad nihilũ redigi: pax ⁊ ꝯcordia penitus cõculcari: diuites deficere: ⁊ nobiles rusticari ꝑ inopia pauꝑtatis. Illo tꝑe biga scꝫ duaꝝ rotaꝝ vehiculũ a rege incolis currus regis ladislai dicebat̃: qꝛ ꝓpter cõtinua spolia aĩalia vehicula trahẽtia defecerãt in regno: sꝫ hoĩes more pecorũ bigis iuncti vices aĩaliũ impendebant.

De coronatiõe regis Andree tertij nepotis Andree regis scõi qui ꝛ venetus dictus est Sequitur.

Ost cuiꝰ regis mortẽ: eodez ãno. xviij. die Andreas dux de venecijs coronaꝝ: qui viuẽte adhuc ladislao rege adductꝰ i hũgariã fuerat. Cuiꝰ andree regis ortũ ꝛ orginẽ videamꝰ q̃ rõe meruit coronã regni hũgarie accipe. Cũ enĩ rex andreas scõs pr̃ q̃rti bele regis ꝛ colomãi ducis Uxortua prima vxore sua vel potiꝰ inffecta vt supiꝰ dictũ ẽ mare ad mãdatũ ecclie trãsfretasset i terrã scãm ad expugnãdũ ꝓ sepulcro dñi ibi victor exist̃s reuertebaꝝ felicit cũ honore. Tandez in italiã applicuit ꝛ q̃dã vice apud marchionẽ Estenssem ẽ magnifice hospitatꝰ. Ille vo marchio cognoscẽs regẽ eẽ viduũ: filiam

suam excellēter pulcraz ⁊ bñ ornatam ꝓspectui regis astare fecit. Rex vo videꝫ eā pulcrā ⁊ suis oculis gr̄osam cū absqz hoc duce re vellet vxorē cū eadem domicella eodē die ꝓtraxit matrimoniū ⁊ in hūgariā secū duxit. Mortuo vo rege andrea dña ista volēs redire ad parētes suos: cōuocatꝭ principibꝰ regni hūgarie archi epis ⁊ epis se grauidā: ꝓle manifestis indicijs demōstrauit: ⁊ sic est reuersa i trā suā Esth vocatā: ⁊ ibi apud p̄rem suuz puer masculū pepit quē i baptismo stephanū vocauer̄t: qui nutritꝰ ⁊ educatus sub hoc titulo q̄ esset filiꝰ regis hūgarie. Tandē ad etatez vltimā deueniēs vsurpare dolose marchionatū voluit aui sui: sz idez annus suꝰ p̄ualēs ipsuz remotꝰ affugauit: ⁊ sic stephanus fugiēs abijt in Jspaniā ad iacobū regē Aragonie qui hēbat i vxorem: sororē istiꝰ stephani filiā regis andree regis hungarie: ⁊ ibi aliqzdiu cōmoratꝰ it̄ex in Italiā veniēs electꝰ est potestas a ciuibus i rauēna: inde fugatꝰ venit venetias. Jbi aūt vir quidaz ciuis venecēsis ciuitatis potior ⁊ ditior cognoscēs ⁊ sciens veracit̄ hūcē filiū regis hūgarie: tradidit sibi filiā suā i vxorē: ⁊ oīuz bonoꝝ suoꝝ pticipē eū ꝓstituit Ex illa āt habuit filiū stephanꝰ quē andreā vocauit noīe p̄ris sui. Qui andreas auxilio ⁊ ꝓsilio auūculoꝝ suoꝝ qui erāt ifinitaꝝ diuitiaꝝ viuēte adhuc rege ladislao i hūgariā subintrauit. Eo q̄ essz dux qui debēt hr̄e portionē in regno regis andree titulo aui sui. Cū aūt rex ladislaꝰ fuisset occisus a baronibꝰ regni: andreas dux felicit̄ coronat̄: qui anno scdo regni sui cū exercitu maxio austriā debellauit: in cuiꝰ impio quidaz nobiles regni Johānes. s. ⁊ henricus bauus filij herrici ac vgemus filiꝰ poch de wylak: alijqz q̄zplures in p̄iudiciū regis andree a papa Bonifacio. viij. regē petierūt.

Quō in p̄iudiciū regis Andree papa ad instātiā quorundā baronū puerū karolū in hūgariā destinauit.

Hoc instantiā papa admittēs quendā puer. xj. ānoꝝ noīe karolū. Anno dñi. M. CC. xc. ix. viuēte adhuc andrea rege in hūgariā destinauit. Cuiꝰ karoli generatio ⁊ origo tali modo habet̄. Rex stephanꝰ quintus filiꝰ Bele q̄rti regis hūgarie inter alias filias habuit vnā noīe mariā vocatā quā karolo claudo filio karoli magni qui ex donatione ecclie fuit rex Sicilie tradiderat i vxorē. Qui rex karolus claudus ex illa

filia stephani regis gennit karolū marcellū noīe: karol⁹ vo marcellus ex filia impatoris rodolphi Clemētia nomīe genuit filiuz quē primo ī tra sua vocauerūt Carobertū ꝙsi karolū robertū: in hūgaria aūt ablato roberto ipsuz hūgari karoluz vocauerūt: vt aūt iste karolus regnare valeret ⁊ ptra andreā regē potestatē accipe ꝑpa legatos vnū ⁊ aliuz de latere suo ptra regē andream p karolo destinauit: qui nihil agere valētes ad ꝑpria redierūt. Interim āno dñi. M. CCC. j. in festo sancti felicis idem rex andreas in castro Budeñ. requicuit in dño: ⁊ sepultus est ī ecclesia sancti Johānis euāgeliste apud frēs mīores.

De adductiōe wenceslai ducis filij regis bohemie in obprobriū pueri karoli ⁊ de coronatione eiusdez.

Ostea mortuo rege andrea barones regni eodē āno i duas ptes celeri⁹ diuidūt: ita q⁹ matthe⁹ omode⁹ et vgrin⁹ potētissimi p̄ncipes i regno ac alij nobiles q̄z plures karolo puero adheserūt: ꝛ eū regē noiabāt vbo sz nō scō. Dñic⁹ vo fili⁹ stephāi dicti porch magr̄ thauarnicoꝝ quōdā regis andree demetri⁹ fili⁹ nicolai: herric⁹ filius herrici viri valde magnifici cū iohāne archiepō coloceñ. ꝛ andrea epō agriēsi: emerico epō waradieñ. haab epō vacieñ: anthōio epō chanadiēsi: nicolao epō boznēsi ꝛ iacobo epō scepseñ. cui vsq̄z vitā fuerat p̄cessus epātus i mēse iulio vsus bohēiaz p̄cesserī ad regē wēceslaū: vt regni suscipet gubnacl'a hūgaroꝝ ne regni libi libtatē amitterēt i susceptōe p̄ eccliaz dati reg̃: ad ipsū āt regē bohēie obhāc ratōez posuerī gressus suos: q̄ rex otthacar⁹ qui p̄ regē ladislaū fuerat intfect⁹ sic ē supi⁹ enarratū: hūit i vxorē filiā dñe āne filie bele reg̃ q̄rti qui ex ea genuit filiū noie wēceslaū qui regnauit i bohēia p̄re mortuo mltis ānis: qui wēcesla⁹ vēire noluit: sz filium suū ex filia ip̄atoris rodolphi p̄creatū ꝛ gēitū noie silit wēceslaū iq̄dā villa godin vocata circa morauā ex p̄te bohēie quo p̄fati nobiles ꝛ epi p̄uenerāt i regē hūgaris t̄oidit naturalē: ꝛ ipsi p̄fectis istrumēt̄ lr̄aꝝ ꝛ roborato fidei firmamēto vnaniter suscep̄ūt abhic Te deū laudam⁹ altissime p̄clamātes ad albā ciuitatē regiā deuenerūt: vbi iohānes archiepūs coloceñ. cū epis alijs supius noīatis honorifice eū coronarūt: sedes nāq̄z tūc archiepātus strigonieñ. vacabat: inde budā vēientes: ibiq̄z iohānes archiepūs obdormiuit i dño ꝛ iacob⁹ epūs scepseñ. queuit i pace. Tumulā tur aūt in ecclesia scī iohānis apud frēs minores.

Q̄o rex ladisla⁹ siue wēcesla⁹ exiuit d̄ hūgaria ꝛ i bohemiaz reuersus ē.

Ostea rege iādicto q̄ hūgari ladislaū vocauerī i buda de gēte: nullū castꝝ nulla potētia seu ptās nullū ius regale sic karolo puero ex p̄te baronū restituūt sz vna ps regni karolū alt'a ladislaū regē appellabant noie tantū sz nō re vel effectu regiminis seu ptātis: tūc rex wēceslaus p̄r ladislai nouit coronati vidēs ꝛ p̄sideras paliatas vsucias hūgaroꝝ āno dñi. m. ccc. iij. cū mltitudie exercit⁹ pānoniā ē igressus ꝛ iuxt̄ danubiū circa pesth aliq̄ntulū residēs ladislaū filiū suū cuz corona regni accipiēs ꝛ ladislaū filiuz vernerij rectorē seu iudicē

Budensem in suũ regnũ in pace reuertit.

Quo papa p quosdã budeñ. pbyteros extitit excõ municatus.

Odẽ tpe frat nicolaꝰ de ordie pdicatoꝝ epũs hostieñ. cardinalis aplice sedis auctoritate suffultꝰ i hũgariã p karolo aduẽit. Qui bude residẽdo diebꝰ aliquot vidẽs se nihil posse pficere reuersus ẽ i curiã ⁊ ibi mortuo Bonifatio. viij. i sũmũ pontificẽ eligit ⁊ creat et benedictꝰ appellat: in suo aũt recessu ciues ciuitatis budenſ p quodã casu infdicta reliquerat: infdictũ quippe religioſ ⁊ plebanis stricte seruãtibꝰ: sur rexerũt pscudo: sacerdotes ⁊ pfidi qui mãifeste diuĩa populo celebrabãt ⁊ sacramẽta eccliastica mĩstrabãt publice infdictis: insup malũ malo cumulãtes pniciosiꝰ ꝙuocato populo: accẽsis lucernis: sũmũ põtificẽ xpi vicariũ: archiepõs ⁊ epõs vniuersos regni hũgarie ac viros religiosos cõiter excõicatos: altis vocibꝰ p mulgabãt hoc factũ ẽ. Castꝝ budense quodã dicto ſPetermano regente quẽ p ladislao captiuato rex pfecerat wenceslaus.

De introductiõe otthonis ducis bauarie in regnũ hũgarie cõtra puerꝝ karolũ p quosdaꝫ barones facta ac de coronatiõe captiuitate ⁊ expulsiõe eiusdeꝫ.

Interdũ vo filij herrici: ⁊ quidã alij nobiles Otthonẽ ducꝫ bauarie subitroducũt i regẽ hũgarie: qui veniẽs ad coronã regni a wenceslao ablatã: petiuit sibi dari ac secũferẽs: ãno domi. Mᵒ. ccc. v. albã regalꝫ ciuitatẽ pecijt vt ibi coronaret legittie i regẽ: quẽ benedictꝰ epũs vesprimieñ. ac frat anthoniꝰ epũs chanadiẽn. i regez iunxerũt ⁊ dẽa corona regia coronarũt: inde budã veniẽs ⁊ i die solẽni in dome regio coronã scãm habens i capite: p oẽs plateas ⁊ vicos incedebat eques cũ populo copioso vt cũctis se esse regez legittimũ publicaret. Qui i breui fraꝫ Erdeln cũ bele filio thome censuit visitare vbi ladislaꝰ wayuoda ipsũ captiuauit: ⁊ in castro suo tenuit vinculatum multis diebus. Qui tam mirabili fortuna sibi occurrente: de regno expellitur hungaroꝝ.

De inuentiõe regalis corone in via amisse: sequit.

Ec hoc ptermittẽdũ est q cũ scã corona p dictũ otthonez ducez ad hũgariã portaret, ppt tiorez hostiũ fec illã icludi p artez tornatoriã iflasconez. Cũ ãt equitaret cũ suis sub noctẽ

silētio i strata publica ī q̄ plurimi viatores transibāt casu de sella corrigijs vbi erat flasco: ille ligat⁹ q̄si vas vinariuz nullo vidēte cecidit resolut⁹. Postmodū v̄o luce clarescēte dū vidissent nō cē thesauꝝ illū p̄ciosū: quo citi⁹ potuer̄t tīore ꝑcussi retro celerit̄ cu curreṙt quā coronā int̄ mlt̄os trāseūtes ī t̄ra iacētē ī medio publice strate īuētā a nemīe reperūt: forsitan ceciderat ī pr̄ia vigilia noctis: reīuēta ē aūt sequēti die circa tp̄s nō dubiū vesp̄tinū miꝝ certe ⁊ miraculū nō tacēdū. Quid enī ꝑ hoc qd̄ illa corōa cecidit ītelligo: nisi qꝛ dux ille vsqꝫ vitā suā portare nō potuit hāc corōaꝫ sꝫ amisit de capite corōaꝫ ipsā ꝑiter ⁊ honorē. Quid ē ꝙ a nullo inuēta sꝫ ab ipsis qui portabāt: nisi ꝙ ne pānonia data sibi corona ab anglo priuaret̄. Quo facto ī eisdē euētib⁹ ladisla⁹ fili⁹ verne-

rij d̄ captiuitate reg̃ wēceslai ānno fere t̄tio lib̄at̄: ⁊ cū iohāne cha
ak filio castꝝ budēse ꝑ portā que ē iuxt̄ synagogam iudeoꝝ feria
quīta p⁹ festū btē petronelle v̄gīs noct̃ ī silētio subītrauit ⁊ quos
dā ciues budēses suos aduersarios ⁊ ꝓditores īuasit subito ⁊ de-
struxit. Peturman⁹ āt iudex ciuitat̃: nud⁹ fugiēs vix euasit: du
os enī ex ipsis ciuib⁹. s. martunhermā ⁊ magr̄m martinū iuratos
ciues de duodeciz ī caudis equoꝝ ꝑ vicos ⁊ plateas ciuitatis cru-
delit̄ trahi fec̄: ⁊ eoꝝ ossa ignib⁹ cōcremari: bona eoꝝ obtinuit ⁊
possedit: sacerdotes īsuꝑ illos ꝑfidos suꝑi⁹ noīatos: manib⁹ ca-
thenat̃ ⁊ pedibus thome strigonieñ. archiepō destinauit: quos
idez archiepūs carceri mācipauit ⁊ in eodē tristē spūm emiserūt.

De aduentu frīs gentilis cardinalis in hungariaz

et de coronatione karoli regis.

Um igit̃ puer karol⁹ absq3 regni solatio i hugaria moraret̃: frat̃ gẽtilis tituli sc̃i martini ĩ mõtib⁹ ꝓsbyt̃ cardinalis de ordĩe fratꝝ mĩoꝝ ex auctoritate sũmi pontificis plẽaria: ãno dñi. M.ccc.viij. pãnoniã ĩtrauit vno siquidẽ ãno ĩ pace trãsacto ãno dñi. M.ccc.ix. ꝯstitutõe t̃ribili ꝓmulgata nobiles regni anathẽatis vinculo ĩnodauit. Pauꝑib⁹ v̓o ⁊ diuitibus vniuers̃ diuĩa stricti⁹ ĩterdixit: ⁊ hec fec̃ illis nobilib⁹ qui iura regalia ⁊ regĩalia nolebãt restituere regi karolo supra dicto: ⁊ qui eũ regẽ minime appellarẽt. Ladislaũ v̓o wayuodã trãssiluanũ speciali excõicatiõe feriẽs: eo ꝙ corõaꝫ regni quã ab otthone duce dũ eũ captiuauerat receꝑat ĩdebite detenebat. Et qꝛ filiam suã ideꝫ ladislaus tradiderat filio stephãi regis seruie scismatico ĩ vxorẽ. Qua ꝓpter cũ p̃fati nobiles extra cimiteria corꝑa iacẽtia ꝯspicerẽt defunctoꝝ: amaro spũ ꝑturbati. Anno dñi. m. ccc. x. Cõgregati ĩ cãpũ raptus circa pesteh karolũ sepe dictũ in regẽ ꝯcorditer susceperũt: ⁊ albã ꝓperantes feria quĩta in octauis sc̃i regis stephani solẽniter cũ letitia coronarũt: cũ sc̃a corona a ladislao weyuoda restituta. Anno eodẽ papa clemẽs q̃rtus ꝑ cruciferos sc̃i Johãnis int̃ christicolas mũdi hui⁹ ĩestimabilẽ thesauꝝ fec̃ sagaciter ꝓcurari ad passagiũ generale ꝓ t̃ra sc̃a expugnãda Tradẽs dictis cruciferis gr̃aꝫ singularẽ peccuniam largiẽtes ab oĩbus crimĩb⁹ absoluẽdi vsq3 ad ꝯtinuos quĩq3 ãnos: s3 postea de illo tanto thesauro nihil factũ vidim⁹ effectiue.

De bello karoli regis ꝓpe ciuitatem cassowiensez contra Mattheum de Trynczino cõmisso.

Nno dñi. m. ccc. xij. Cum rex karolus regale castrum Sarub vocatũ: a demetrio filio nicolai ex mãdato matthei potẽtissimi principis possessum suis viribus obsideret. Idem mattheus filius petri de trinchinio: mille ⁊ septingentos milites lanceatos conducticios: ⁊ omne penitus suum posse contra regem in adiutorium demetrij destinauit: vt ipsum regem de subcastro procul pelleret p̃potenter. Principes autez exercitus demetrium supra dictũ: ⁊ abam dictum pulchrum siue magnum constituit. Quorum aduentum rex audiens putauit se

nõ posse resistere in sepes se recepit. Cui scepsenses equites ꝑiter ⁊ pedestres felicit̃ ꝯcesserũt: cũ quib⁹ rex hostes suos audaci⁹ est agressus. Quiquidẽ ĩterdũ ciuitatẽ cassa vocatã expugnare ceperũt ꝓ morte Omodei palatini quẽ ĩ cassa cassenses theutonici vel saxões poti⁹ ꝑemerãt ĩnocentez: quib⁹ cũ exploratores cũ clamarent regis aduẽtũ dimissa ciuitate ĩtrepidi: obuiaz regio exercitui ꝓcesserũt: ⁊ ad locũ pugnãdi magis aptiorẽ: rex ⁊ ipsi plurimuz festinabãt. Quẽ locũ ipsi primit⁹ occuparũt: rex interim in q̃daz valle circa harnad cũ exercitu ꝯfessiõe sacramẽtali p̃missa ⁊ absolutiõe accepta: susceptoqz dñici corꝑis sacramẽto: a cruciferis supra dictis mori se ꝑ oĩa parauerũt. At ipsi durissimi pacis hostes bellica arma ĩduti de mõtis cuiusdã vertice vallẽ p̃fatam ꝓtin⁹ certaturi obuiã regi descendebãt: ⁊ in latere dicti mõtis: feria vj. in festo scõꝝ viti ⁊ modesti: p̃liũ durissimũ est ꝯmissuz: q̃le de tẽpore tartaroꝝ in hũgaria nõ ꝯtigit celebrari: in quo p̃lio de familia regis kakas fili⁹ stephani dicti porch: ⁊ stephan⁹ fili⁹ Bageri: ladislaus fili⁹ thome: iacob⁹ fili⁹ aladarij: michel filius petri Gurke ⁊ michel filij gurke: ⁊ petr⁹ castellan⁹ de Bereg p̃clari nobiles corruerũt: gurke sub vexillo regis vexillari⁹ existẽs occisus: vexillo regis cadẽte sub vexillo cruciferoꝝ rege pugnãte: ex ꝑte v̇o altera demetri⁹ fili⁹ nicolai: ⁊ aba principes exercitus ac duo filij omodei mortis iaculo vulnerati p̃ ꝓꝑe ceciderunt: ⁊ alij q̃z plurimi letalit̃ sauciati ibidez ⁊ alibi mortis debita ꝑsoluerũt: licet ex ꝑte regis plures ceciderũt: tamẽ rex victoriã obtinuit gloriose. Qd̃ factũ a deo esse credim⁹ ⁊ fatemur.

De obitu dñe marie prime ꝯsortis karoli regis.

Anno dñi. M. CCC. xv. dña maria prima ꝯsors dñi regis natiõe polona filia ducis kazmerij: t̃tio die post festũ btẽ lucie v̇ginis ⁊ martyris ĩ Themesuar vite cursũ feliciter termiauit: ⁊ ĩ alba regali ĩ eccl̃ia btẽ v̇ginis terre gremio cõmendatur: ãno domĩ. M. CCC. xviij. accepit rex dñam beatricẽ filiã regis romanoꝝ sororẽ regis bohemoꝝ de terra lucumburgẽsi que ĩ reuolutiõe eiusdẽ ãni obdormiuit ĩ dño ⁊ waradini in cathedrali eccl̃ia tumulat̃. Eodẽ ãno eccl̃iaz btẽ v̇ginis albensem: que frequẽter incendio vastabat̃: incepit rex tegere plũbeis tegumẽtis ⁊ cũ gloriosa testudine decorare: insuꝑ etiam colũnis

firmissimis stabilire: eodez ãno mortuus est matthe⁹ palatinus.

Qũo karolus rex dñam Elizabeth filiam regis polonie duxit in consortem.

Uno dñi. M. CCC. xx. accepit rex karol⁹ filiaz ladislai regis polonoꝝ elizabeth noĩe: de qua ãno dñi. M. CCC. xxj. hũit rex filiũ noĩe karolũ qui puer mortuus ẽ eodẽ ãno quo nat⁹ ẽ: ⁊ ĩ alba sepult⁹: ãno dñi. M. CCC. xxiiij ĩ wyssegrad ĩ festo scĩ remigij de eadez regina rex genuit filiũ noĩe ladislaũ.

De fũdatiõe claustri in lippa.

Uno dñi. M. ccc. xxv. inchoauit dñs rex frĩb⁹ mĩoribus edificare eccl̃iaz ĩ lippa ad honorez btĩ Lays noui scĩ epĩ tholosani ⁊ ꝯfessoris qui fuit frat̃ carnalis p̃ris sui scz primogenit⁹ regis scicilie fili⁹ marie regine filie stephani regꝭ hũgarie filij bele q̃rti ꝓfessor voto ⁊ hĩtu ordĩs fratꝝ minoꝝ.

De natiuitate Lodowici filij regis karoli.

Uno dñi. M. ccc. xxvj. tertio nonas marcij. nat⁹ ẽ eidez regi fili⁹ quẽ noĩe huius scĩ ꝯfessoris ꝯsanguinei sui lays p̃ gaudio appellauit: ãno dñi. M. ccc. xxvij. feria q̃rta ante dñicaz Ramispalmaꝝ: eccl̃ia btĩ v̓ginis de alba regali q̃zuis plũbo tecta fuissz ꝯtra incẽdiũ vt supi⁹ memĩ: tamẽ flebilit̃ ẽ ꝯbusta: ⁊ tota plũbea materia ĩ lamĩas ꝓducta de tecto ei⁹ a facie ignis vehemẽtis fulsit liquide: sic̃ cera excepto vno cãpanili qd̃ supra sacristiaz est: vbi scõꝝ reliquie q̃zplurime apposite ꝯseruant̃: ꝙ nemo dubitat eoꝝ meritis remãsisse: sz nihilomin⁹ eandem ecclesiã postea iteꝝ plumbo texit.

De natiuitate andree ducis filij eiusdem regis.

Eodem anno in festo scĩ andree apostoli Natus est ei filius quez andream appellauit.

De impietate ⁊ feroci seuicia Feliciani.

Uno domĩ. M. ccc. xxviiij. mortu⁹ ẽ ladisla⁹ fili⁹ eius Cũ ãt hisdẽ tp̃ib⁹ regnũ hũgarie pacis optate trãquillitate gauderet: ⁊ secuꝝ eẽt ab hostib⁹ circũq̃qz: pacꝭ emul⁹ ⁊ ĩuidie semĩator diabol⁹: misit in cor cuiusdam militis nomĩe Feliciani de genere zaach inueterato dierum ⁊ canicie iam respersuz vt dominũ suũ regẽ karoluz ⁊ dominam elizabeth reginam ⁊ duos filios eius lays ⁊ andreã occideret gladio: vno die qui felician⁹

p̄ mattheū de trinchino quōdā palatinū fuerat exaltat⁹. Tandē relicto mattheo venerat ad regē quē rex regio fauore diligēs: securo īgressu: regis ianua absq; obice sibi patebat. Porro cū rex vnacū regina ⁊ filijs suis p̄fatis. Anno dñi. M. CCC. xxxv. kl̄as may. feria q̄rta post octauas pasche ī suburbio castri wysse grad ī domo sua p̄ādoret: añ regis mēsaz clam subītrādo idez felician⁹ astitit: ⁊ euaginato acutissimo gladio vehemētissimo īpetu more canis rabidi īmisericordit regē reginā filiosq; voluit īugulare: sz mia misericordis dei p̄hibēte: qō voluit nō potuit effectui mācipare: tñ regis manū dexterā leuit vulnerauit: sz p̄chdolor scissime regie dextre man⁹ q̄ttuor digitos quos paupibus et misabilib⁹ atq; abiectis p̄sonis misericordit in clymosinis extendebat p̄tin⁹ āputauit. Cū quib⁹ etiā digitis īnūerabilib⁹ eccl̄ijs paramēta varia p̄suebat ⁊ altarib⁹ sacerdotibusq; ornamenta de p̄cios purpuris trāsmittebat ⁊ calices īdefesse. Cū etiaz pueros regios ibidez astātes vellz occidere: pedagagi pueroꝝ videlz filiⁱ gywla ⁊ kenesich ⁊ nicola⁹ filiⁱ iohānis palatini se īt̄ponētes cuadētib⁹ pueris mēoratis: letaliter vulnerāt̄ ī capite. Tūc iohānes filiⁱ alexādri de comitatu potokiēsi bone īdolis iuuenis vicedapifer regie tūc exñs ī ipsū felicianū q̄si ī cruētā bestiā irruit ⁊ cū bicello iter collū ⁊ scapulā fortiter feriēdo trāssixit ⁊ ad terraz deiecit hic ⁊ inde. Per hostia gladiatores milites regis gladijs terribilib⁹ mēbratiz misex laniātes: quoddā q̄si mōstꝝ gladijs effecerūt. Caput ei⁹ budā mittit̄: man⁹ ⁊ pedes alijs ciuitatib⁹ destināt̄: deniq; filiⁱ ei⁹ vnic⁹ adolescens: ⁊ vn⁹ sibi fidelis famulus fugā capientes: euadere minime potuerūt: in caudis equoruz vite terminū p̄cepunt. Quoꝝ oīuz cadauera canes in platea cuz ossib⁹ corroserūt. Et dignū quippe erat vt felician⁹ qui multos christicolas membris suis feraliter mutilando p̄iuauerat: ipse membris oībus iusto dei iuditio p̄iuaret̄: ⁊ qui fuerat tortor pauper indefessus a cōmuni morte hoīuz exclusus: canina ⁊ subitanea morte moreret̄ vt q̄si canis cū canib⁹ p̄cipet portiōem. Filia quoq; ei⁹ clara vocabulo vgo pulcherrima de aula regia extrahitur ⁊ naribus cum labijs turpiter mutilatis: solum dentibus patefactis ⁊ octo digitis ambaruz manuū amputatis pollicibus saltem remanētibus p̄ pluriū ciuitatuz vicos ⁊ plateas pducta in

equo seminiua ⁊ misera ꝓclamare compellit̃ in hec v̄ba: qui regi infidelis est ꝑ oĩa ꝑcipiat tallionẽ. Altera ĩsuꝑ filia ipsi⁹ felici ani maior Sebe noĩe cuidã nobili noĩe kopay mat̃monialit̃ nupta ante castꝝ Lewa iussu emerici dicti de Bechey castellani ipsius castri capite trũcat̃: ⁊ ipse kopay ĩ captiuitatis vinculo mortis debitũ soluit. Filij eiusdẽ insuꝑ ĩ insulã marinam ꝑ cruciferos trãsportant̃ nũq̃z terrã natiuã reuisuri: multi deniqz de ipsius genere feliciani nobiles trucidãt̃. Sic igit̃ felician⁹ infelix lese maiestatis crimẽ incurrit turbauit regnũ extinxit semen ꝓpriũ: suam gentẽ infamĩauit ⁊ ꝑdidit: esca canũ effectus solut⁹ a seculo: ligatus ẽ in baratro: ac sepult⁹ in ĩferno mũdo extitit fabula ⁊ infidelibus disciplina. Tam enorme factũ vno die vix credit̃ accidisse hucusqz quo istud accidit: rex karolus vẽtis ꝓsperis nauigauit ⁊ crispãtia maris equora sue fortune carina ad votũ sulcauit: sz iam fortuna v̄tibilis auersa facie valefaciens terga vertit: qꝛ vndiqz bellis insurgẽtibus sua expeditio vincebat̃: peduz etiam ac manuũ dolore nimio torquebatur.

De bello karoli regis cũ Bozorad wayuoda transalpino infeliciter gesto.

Nãno eodez quo felician⁹ indigne mẽorie perijt videlz Anno dñi. M. CCC. xxx. Cũ rex copiosũ exercitũ cõgregasset nõ tamẽ totũ suũ posse: qꝛ ad ꝯfinia regni sui ĩ diuersas expeditiões ꝯtra aduersarios eiusdẽ regni q̃zplurimos destinauerat pugnatores: ipse v̄o ꝑ zenrĩ in Mẽse septẽbri transtulit se ĩ t̃rã Bazarad wayuode vlachoꝝ ad ĩductiõez Thome wayuode trãssiluani ⁊ dionisij filij nicolai filij iancha que t̃ra ẽ ĩhĩtabilis gẽti ĩgnote: vt de ipsa t̃ra ipsũ Bazarad rex expelleret aut certe t̃rã ipsi⁹ vni ipsoꝝ ĩsultãtiũ traderet possidẽdũ: cũ tñ ipse princeps cẽsũ debitũ regie maiestati sꝑ fidelit̃ ꝑsoluisset. Cũ ãt rex zenrin ⁊ castꝝ ipsi⁹ recepisset: dionisio tradidit mẽorato omĩa cũ dignitate bonat⁹. Quo facto bozorad regi sic mãdauit nũcios ꝑhonestos: qꝛ vos dñe mi rex laborastis ĩ ꝯuocatõe exercit⁹ laborez vr̃m recõpensabo. vij. millibus marcaꝝ argenti Ipsam etiam zenrin cum suis attinencijs nunc habetis p̃manibus ꝑ potentiam pacifice vobis tradam: insuꝑ censuz quo teneor vestre corone fideliter ꝑsolui faciã omĩ anno. Et nihilomin⁹ vnũ ex filijs

nostris vestre curie ad seruiendū deputabo cuz meis peccunijs ꝛ
expēsis: tātūmodo reuertimī in pace vra ꝛ psonaz ꝑiculis ꝑca-
nete: qz si veneritis vlteriꝰ ꝑiculis mīme euadetis. Quo audito
rex elata mēte ī tale vbū ꝓrupit nūcijs sic dicēs. Sic dicite baza
rad ipse est pastor ouiū meaz de suis latibulis ꝑ barbas suas ex-
trahā. Tūc quidā fidelis baro donch noīe comes de Jolio ꝛ de
lipton sic ait regi. Dñe cū magna hūilitate vob ꝛ ad honorē ve-
stz ipse bazarad loquit̄: idcirco regie benignitatꝭ fauorē ꝛ plenā
dilectiōem gr̄e sibi velitis ꝑ vras lr̄as remādare. Tūc rex vbuz
supbie ꝛ cōmōtiōis supius ꝓpositū itteraut relicto ꝓsilio famo
ri ꝓtinꝰ vltra pugnaturꝰ ꝓcessit: ꝛ cū sibi ꝛ suis ī tra ignota ꝛ inī
alpes ꝛ mōtes siluaz victualia īuenire nequiret: famis in edia ip
se rex milites ꝛ equi sui labore ꝓtinꝰ cepūt. Quo facto treuga or
dinata cū bazarad ꝛ data fide vt ipse regi parceret ꝛ securitatē regi
cū suis oībus redeūdi ꝑberet ꝛ iter rectū ostēderet. Rex reuerte-
bat̄ securꝰ ꝓfidēs in fide ꝓfidi scismatici venit in q̄ndā viā cū toto
exercitu que via erat ī circuitu ꝛ ī vtraqꝫ ꝑte rippis ꝓminētibꝰ cir
cūcluſa ꝛ aſi: vñ erat dicta via patētior indaginibꝰ in plurib⁹ lo-
cis fortit̄ fuerat circūsepta ꝑ vlachos. Rex aūt: sui oēs nihil tale
quid penitꝰ opinātes ī rippis vndiqꝫ vlachoz multitudo īnūcra-
bilis supius discurrēdo iacula iacētes sup regis exercitū que erāt
in fūdo depressē vie que nec via dici pōt: sꝫ q̄si nauis stricta vbi ꝑ
pter p̄ssurā cedebāt dextrarij fortissimi cū militibꝰ circūq̄qꝫ quia
nec ad rippas vtriusqꝫ lateris vie ꝓpt̄ p̄cipitiū ascēdere potant
ꝓtra vlachos nec vltra ꝓcedere nec fuge locū hēbāt ꝓpter īda-
gines ibi factas: sꝫ erāt omīno sicut pisces ī gurgustro vel ī rethe
cōprehēsi cadebāt iuuenes ꝛ senes principes ꝛ potētes sine delī-
ctu. Durauit quippe sic iste miserabilis cuētus a sexta feria vsqꝫ
ad scōam feriā in quibꝰ diebꝰ collidebant̄ inuicē milites electi sic
ī cunis mouēt̄ ꝛ agitāt̄ ifātes: vel sic harūdines que vēto mouēt̄
Facta est aūt ibi strages maxīa ꝛ cecidit militū ꝛ principū ac nobi-
liū īcōputabilis multitudo Feria vj. ī vigilia bti martini ꝛ pꝰ ise
quēti ibi etiā occubuert̄ tres p̄positi videlicz magr̄ andreas p̄po
sitꝰ albeñ. ecclie vir valde venerabil̄ vicecācellariꝰ regie maiesta
tis exñs cū sigillo regꝭ pijt. Jtē michel p̄positꝰ de posega ꝛ nico
laus p̄positꝰ de alba trāssiluana. Jtē andreas plebanꝰ de sarub

⁊ frater petr⁹ de ordine p̄dicatoꝝ vir honest⁹ dire mortis poculū
acceperūt: qꝛ ī cerebra capitū eoꝝ ligneos clauos miſabiliter af-
fixerūt. Quidā etiā ſacerdotes qui erāt capellani regis ſūt occiſi.
Cumanoꝝ deniqꝫ corruit īeſtimabilis multitudo. Cadauera enī
oīuꝫ tam viroꝝ eccl̄iaſticoꝝ q̄ꝫ laicoꝝ nobiliū in loco certaminis
ibidē tēpus reſurrectiōis generalis expectāt: nec cari eoꝝ potue-
rūt ſuos dilectos ꝓpt̄ hoſtiū ī curſus aliq̄ten⁹ rehabere. Tule-
rūt ergo walachi multos captiuos tā vulneratos q̄ꝫ illeſos ⁊ ac
cepūt plurima arma veſteſqꝫ p̄cioſas oīuꝫ eliſoꝝ peccuniā in au
ro ⁊ argēto ⁊ vaſa p̄cioſa ⁊ baltheoſ. Multaqꝫ marſubia groſſo
rū ⁊ florenoꝝ ac equos multos cū ſellis ⁊ frenis que oīa portaue
rūt ⁊ tradidert̄ ipſi Bazarad wayuode. Rex āt mutauerat armo-
rū ſuoꝝ ī ſignia quib⁹ īduerat Deſeu filiū dioniſij quē putātes eē
regē crudelit̄ occiderūt. Rex v̄o ipſe cū paucis ꝑ tuitiōem ſuoruꝫ
aliquoꝝ fideliū vix euaſit. Stabāt enī ī circuitu ei⁹ q̄ſi muri lapi
dei: magiſter Donch cū ladiſlao filio ſuo ⁊ cū militib⁹ alijs de fa
milia regis ⁊ magiſter martin⁹ fili⁹ Bereud qui oēs ictus gladio
rū ⁊ ſagittaꝝ ſup̄ ſe recipiebāt velut imbres pluuiaꝝ vt reg⁹ vita
a mortis īpetu ſuaret̄. Cadebāt etiā in circuitu exercit⁹ de canina
multitudīe walachoꝝ q̄ſi muſce que ꝑdidert̄ ſuauitatē vngēti cū
xp̄ianū populū ⁊ vnctos xp̄i ſacerdotes īmiſicorditer ꝑcuſſerūt.
Quoꝝ walachoꝝ nūeꝝ ibi ꝑ hūgaros occiſoꝝ ſubtilis ſolūmo
do īfernalis cōpotiſta collegit. Rex aūt cū tali euētu vēit ad Te
meſuar ⁊ ſine mora vēit deinde ad wyſſegrad. Porro cū hūgari
fortiſſima ⁊ duriſſima p̄lia vbiqꝫ geſſiſſent iſtud eiſdē accidit ne ꝓ
pter victoriā frequētē ſup̄birēt vel certe poſt ſup̄biā p̄cedētē cor-
ripent̄ vt hūilitatē diſcerēt ⁊ docerēt: q̄ten⁹ diuīe dilectōis gr̄aꝫ ꝑ
pat̄ne correctiōis flagella vb̄ius mererēt̄ qꝛ illos corrigit de⁹ pr̄
quos diligit. Anno dñi milleſimo tricēteſimo triceſimo ſcd̄o: ī fe
ſto ſcī ſtephāi regis habuit rex filiū quē ſtephanū nūcupauit: an
no dñi: milleſimo tricēteſimo triceſimo tertio. Egreſſus ē rex de
wyſſegrad cū andrea filio ſuo puero ſex annoꝝ in mēſe Julij ⁊ ꝑ
rexit cū bona comitiua militū ꝑ Zagrabiā vltra mare vt filiū ſuuꝫ
ꝑ voluntatem ſummi pontificis dñi ſcꝫ Johannis viceſimi ſcd̄i
⁊ ad inſtantiam ⁊ petitioneꝫ inclitiſſimi regis Roberti regis Si
cilie regni eiuſdem coronaret in regem. In cuius regis comitiua

ꝓfecti sunt Chanadinus archiepūs strigonien. Andreas epūs varadien. ⁊ Jacobus lōgobardus phisicus epūs chanadien. ⁊ magister donch supra nominat⁹ ⁊ alij nobiles plurimi de regno Qui rex rediit cū sospitate i mēse Marcij ⁊ cū sanitate oīuz suoꝝ qui ipsum fuerāt comitati: filiū aūt suū ibidez reliquit nō tamē coronatū sicut optabat: sz sub tutamie ⁊ ꝓtectiōe regis roberti patruelis sui. Qui rex robert⁹ erat rex regni Sicilie vir magne scie ⁊ scitatis sz decrepit⁹ iaz etate: volebat renūciare seculo ⁊ regie dignitati vt ꝓtēplatiōi vacaret ⁊ puer i regnū succederet mēorat⁹: sz interdū altiori vsus ꝓsilio noluit descēdere de culmie dū veniret regie maiestatis. Post morte vo ei⁹ recipiat coronā regni puer de iure sibi succedēs: q: heredē quē habuit rex robert⁹ mortis debito ꝑpropere obediuit. Anno dñi millesimo tricētesimo tricesimo quito circa festū sci martini. Johānes rex bohemoꝝ cū karolo filio suo ⁊ rex polonoꝝ venerūt ad regē karolū in hūgariaz ad castꝝ wyssegrad ꝓ ꝑpetue pacis cōcordia cōponēda: qō ⁊ factū est. Omi eni die ad prandiuz regis bohemoꝝ ex magnificētia regis hūgarie expendebāt duo millia ⁊ quīgēti panes ⁊ de cibis regalib⁹ copiose: pabulū etiā equis suis p singulos dies viginti quīqz garlete. Ad prandiū vo regis polonoꝝ mille ⁊ quīgēti panes de cibarijs etiā habūdanter. De vino aūt expēse sunt centuz ⁊ octoginta tūnelle. Remūerauit aūt rex hūgarie regē bohemorū diuersis ⁊ pciosis clenodijs videlicz Quīquagīta vasis argēteis duabus pharetris duob⁹ baltheis ⁊ vna tabula ꝓ scacis mirabili duabus sellis iestimabilis precij vno bicello valēte ducentas marcas argēti ⁊ vna concha margarithaꝝ mirabili ope composita. Jtē qz rex polonie erat regi bohemoꝝ censualis: ⁊ qz rex hūgarie karolus hēbat sororē regis polonie in vxorē. Decrit ei rex hūgarie idem karolus ad redimēdū eū regē de solutiōe cēsuali regi bohemoꝝ quīgentas marcas auri purissimi ⁊ ibi ordinatū est: vt quēcqz ipsoꝝ regū vel regna coꝝ hostis inuaderet aliquis ceteri debeāt in sui adiutoriū ⁊ inuamē festinare. Et istud fuit confirmatū inter eos cū magno federe iuramēti.

Jncidentia.

Anno dñi millesimo tricētesimo tricesimo octauo: circa festū apostoloꝝ petri ⁊ pauli: dñs Lochka dux rutenoꝝ vēit i wyssegrad

cũ electo populo militũ suoꝝ ad regem karoluꝫ hungarie, ꝓmittens ei omnis amicitie incrementum.

Incidentia.

Anno dñi millesimo tricẽtesimo tricesimo nono: kazmyrus rex polonie in mẽse Julij venit in wyssegrad ad karoluꝫ regẽ: cum epis hũgarie: cũ epis ⁊ baronibꝰ regni sui ⁊ de cõsensu ⁊ volũtate coiuꝫ illoꝝ regnũ polonie libere resignauit dño lodowico filio regis karoli filio sororis sue eo quod nõ haberet filiũ ⁊ ad hoc cõ fecerunt euidens instrumẽtum.

Incidentia.

Anno dñi millesimo tricẽtesimo q̃dragesimo: tribus ãnis subsequẽtibus videlꝫ q̃dragesimo primo ⁊ q̃dragesimo secũdo: infinita multitudo locustaꝝ ingressa est ꝑ syrmiaꝫ in omnẽ ꝑtem regni hũgarie transiẽs turmatim volitãdo ⁊ gradiendo in terra supꝫ oĩa virentia in arborib⁹ segetibusq; ac graminib⁹ ꝓtãtem accipiẽs ꝑ terfolia vineaꝝ. ¶Post triennũ aũt ĩ circũiacentia regna scꝫ ¶Polonie Bohemie ⁊ Austrie recedentes se diuiserũt vsqꝫ ad Ytaliã ⁊ Frantiam ⁊ sic morte perierũt.

De morte regis karoli.

Eu me qꝫ huius mũdi decus ⁊ gloria a primeuo temporis spatio nũq̃ꝫ in vno statu ꝑmanens sꝫ semꝑ variando vsaliter atqꝫ caduce se ꝓtendẽs in nihilũ tanq̃m aqua decurrẽs incedit. Nam oĩa que a terre gremio vsqꝫ circũferẽtias celi ambitu orbis ꝓtinent dilabunt in terram: ⁊ qꝫ nec vlli mors impia parcẽdo: nullaq; pacis tramite simulãdo miserẽt. Cadit vita hũana ꝑ timore ipsius dũ stare putat q̃si flos ⁊ ꝑ tinus aret. O mors que ꝑ excessus delictoꝝ veteris parẽtis prothoplasti morsu pomi noxialis diabolice fraudis instigante nequitia ꝑconcepta serpẽtino veneno virus iniquitatis infundẽs inferẽdo in orbem terre filios eiusoꝫ ꝓthoplasti impauida nõ timens neqꝫ verens dolo fraudis repleta diripiẽdo ac deuorando intrandi semitas primit⁹ queritasti. Mirũ est qꝫ tanta gulositate insaciabili rapacitate latrocinali cadauera mortuoꝝ deglutiẽdo nõ saciaberis ⁊ cur de corpe fetidissimo mortuoꝝ q̃m vinoꝝ congaudẽdo gratularis. Nõ enĩ ad domũ cõuiuij ⁊ cuiuslibet solennitatis festũ sꝫ ad locũ luctus plus festinas temere, ꝓperare neqꝫ

casas pauperũ neqz aulas seu atria regum nullo nũcio mediãte adire formidas necnõ ꝓiugatos ex vera dilectiõe matrimõiali inuicez copulatos diuortiõis vinculo inodare nõ pauescis filiuz a ꝑe ꝑem a filio sepando. Nõne: amarã: durã: crudelez ⁊ impiã te fore ostẽdebas dũ ãno dñi millesimo ccctesimo qdragesimo secũdo sequẽti die diuisiõis apl'oz. xvij. kl'as augusti. Castrũ fortissimũ iestimabilis altitudis ⁊ muros eiusdẽ iexpugnabiles cui nec vis nec potentia hui⁹ mõi potat quoquo mõ dñari: tue vulpine dolositat⁹ astucia clãdestine iuisibilit itroire nõ expauens ⁊ ibidez hostilitat⁹ arma potẽtissimi ꝓncipis dñi karoli dei gra regis hũgarie cui⁹ potẽtie altissimo talit disponẽte: dalmatia: croatia: rama: seruia: gallicia: lodomeria: cumania: bulgaria: totaqz hũgaria: salernaqz ac mons sci angeli alia regna puta: polonien̄. bohẽien̄. austrien̄. ac circũqqz adiacẽtia trepitãdo abhorrebãt iminere nõ metuens ipsũqz qdragita duob⁹ ãnis ⁊ nõ plurib⁹ vite comitez regnare ꝓmisisti: sz acrit tua dolositate ꝓsueta de medio regnicolaz mãifeste cernẽtib⁹ felicissime recordatiõis piũ regẽ nr̄m famosissimũ ac potentissimũ nõ gazis ac ꝑciosis vestimentis gẽmis ⁊ ꝑcios splẽdidis margaritis adornatis: auro et argẽto desup ꝓtextis sz spũ viuificato spoliãdo subtraxisti ⁊ ipsi⁹ splendentes honores i nihilũ i trã humãdo obũbrasti. Monissime vo videtes ipsũ regnicole esse piũ ac exaltatũ sic ccdz libani trãseũtib⁹ ⁊ querẽtib⁹ eũ suis regnicolis: ⁊ ecce nõ erat. Quappt tuũ grãde factũ nephariũ oibus reuera dilectissimis catholice fidei cultorib⁹ piter fidelitati semitaz adherẽtib⁹ piũ vtipsuz dñm regez karolũ oporteat flere ⁊ ipsi⁹ obitũ ꝓchdoloz lamentabiliter ꝓdolere. O qntus flet⁹ qnta lamẽta ꝑlatoz ꝓceruz baronũ: nobiliũ: virginũ: dñaz: ⁊ cuiusuis stat⁹ ⁊ cõditõis hoiuz specialiterqz dñe elizabeth serenissime regine charissime ꝓsortis eiusdez ⁊ dñi Lodowici nũc regis ac stephãi ducis filioz suoz ploratus eiulat⁹ ⁊ vlulat⁹ ꝓrupit i diẽ decessus ipsius mistrarũt. O quis ꝓsideraſſz ⁊ ꝓsiderare antea ꝑmeditãdo debuiſſz qꝑ tazieffabile gaudiũ ⁊ hilaritas vult⁹ serenissime dñe regine tam crudelit aspitate lachrymaz sic iã mutat⁹ ⁊ riuul⁹ gurgitũ ad instar aquarũ ab oculis eiusdẽ vsqz ad terrã a tpe obitus ipsi⁹ icessant̄ currẽtibus humefact⁹ ⁊ organica vox clamoris ⁊ gemit⁹ eiusdẽ i suoz

regnicolaꝝ ad orbis celi sũmitatez ꝑueniẽdo ethera q̃si eidez cõ-
paciendo: ĩmo sol sui optimi coloris radios plurimũ videbat̃ ob
fustare. Tãdemqz die sequẽti ob preceptũ dicte dñe regine archi
epis: epis: p̃latis: baronib⁹: p̃sbyt̃is: frib⁹: clericis oib⁹ simł
ꝯuẽientib⁹ lachrymabilit̃ ꝓcessiue ꝑgẽtib⁹ quoꝝ p̃excellẽs mł-
titudo lachrymaꝝ vt dictũ est amarificata ad dictũ castꝝ adeũtes
ꝛ p̃ciosissimũ caput ei⁹ iuxt̃ decentiã regni sui honoris corõa au-
rea corpusqz ipsi⁹ splẽdidissimũ: tunica scarletina ac etiaz caligis
sotularib⁹ gẽmis p̃ciosissimis ꝯtextis ꝛ desuꝑ calcaria aurea pul
cerrimis pedib⁹ sue excellẽtie ãnectendo ĩduentes: de p̃dicto ca-
stro ĩexpugnabili ĩ eccl̃iaz ꝑrochialẽ v̄gis gl̃iose i wyssegrad ciui
tate ꝯstructã plãctu magno deferẽdo eũ: planxitqz eũ vniuersus
popul⁹ ciuitatis plãctu magno valde. Peractis aũt ibidez diui-
nis ĩstitutiõib⁹ ꝛ missaꝝ sollennijs corp⁹ ipsũ suꝑ chymbã ꝑ de-
cursus aque danubrilis ĩ ciuitatẽ famosissimã Budã videlz ẽ de-
latũ. añcedebat aũt flebilit̃ ipsaz multitudinẽ p̃latoꝝ baronũ ĩ re
gnicolaꝝ vexillo triũphali miles famosissim⁹ atqz manu fortis
laurenti⁹ sclau⁹ cui⁹ ĩtererat tꝑe vite ipsius dñi regis ex officio ei
dem ĩcũbenti vexilla regalia ferre loco oꝑtuno: vbi oẽs ciues di
cte ciuitatis famosissime sacerdotes ꝛ clerici ac viri religiosi ipsaz
qz inhĩtãtes alij ꝓcessiue ꝑgẽtes ꝯdolendo oculis lachrymanti
bus vestimẽta lugubria portãtes obuiã ipsi⁹ corpori vsqz ad da
nubiũ ꝓcesserũt: ꝛ dũ ĩ dictã ciuitatẽ adduxissent supra corp⁹ ipsi-
us cãtica psallere ꝛ alia diuĩa officia vt mos est ꝓ expiratis eorũ-
dem ꝑ totã noctez p̃ces offerre cantãdo nõ cessant sũmo creatori
Tertio nãqz die obitus ipsi⁹ ĩ eadem ciuitate medio tẽꝑis spatio
quousqz diuĩa officia vel misteria ĩcepta ꝛ missaꝝ solẽnitates mo
do debito ꝑagerent̃ tres sollennes dextrarij ipsi⁹ dñi regis karo
li suis fallerati purpureis coperimẽtis suꝑ quos milites strẽnui
armis eiusdez dñi regis ĩduti ante fores eccl̃ie stãtes quoꝝ quidez
militũ suꝑ vno ipsoꝝ dextrarioꝝ tuz armis tormentalib⁹ regie ex
cellentie cõpetendis: ꝛ alter ad hastiludiũ aptus: terti⁹ dextrari-
orũ p̃ciosior existens cũ armis bellicis ad ĩtrandum etiã exercit⁹
ꝓ regia maiestate cõpetendis. Quoꝝ quidez triũ militũz dictos
tres dextrarios ꝯsedentiũ signa ĩ galeis forma scrutiõis auis cuz
coronis aureis circũdatis. que ꝑ ipsũ dñm regez vita sibi comite

haberi ⁊ ferri ꝯsueuerãt hẽbant̃. Uniuersa nãq; ferramẽta strepaꝝ ⁊ habenaꝝ seu rudibulaꝝ: ⁊ alia eidez spectantia de argento aureato iuxta decentiã regie excellẽtie fabricata existebãt corrigiarũq; cinguli ⁊ frena ac silia alia cũ athenijs ⁊ postenis serice substãtie ꝯtexta fuerãt. Nobilissimis nãq; picturis purpureis gemmis ⁊ lapidib⁹ p̃ciosissimis dicti trini dextrarij ⁊ milites ĩ ꝑsona ⁊ spũ eiusdez dñi regis sup̃ ipsis dextrarijs tegebant̃ quos vt dũ cuiuscũq; ꝯditõis hoĩes aspiciebãt trãscũdo ⁊ dicta signa regalia ĩtuebant̃: eo ꝙ idez dñs rex hacten⁹ impiũ regni hũgarie habitꝰ p̃missis signis ⁊ dextrarijs felicit̃ gub̃nauerit: mox ꝓrũpebãt ĩ fletus ⁊ validissimis ethera vlulatib⁹ ꝓpulsantes. Peractis tãdez diuĩs ĩstitutõib⁹ ⁊ missaꝝ solẽnitatib⁹ nõ more alioꝝ quorũdam regũ dudũ defunctoꝝ quos felicissime recordatõis scripture aliaꝝ epl'aꝝ venerabilis cõmendat autoritas. Non velata facie nec corpe eius alicuius diei spatio celato ꝓut abusiua ꝯsuetudo alijs vicib⁹ quorũdã reguz funerib⁹ ꝑhibet̃ astruxisse sz mãifeste oĩbus p̃sentib⁹ facie ad faciez mãifeste cernẽtib⁹ ad albeñ. ciuitatem deferebat̃ dictũ corp⁹ tumulandũ: inde ferẽdo aũt corp⁹ ipsius ad q̃mcũq; mansiõis villã deueniebat oẽs hoĩes tam viri q̃m mulieres lachrymaꝝ fletu ꝯdolentes clamore maxĩo ĩ amaritudinẽ ꝯuersi ethera ꝓ pulsãdo resonabãt. Dũq; ad albeñ. ciuitatẽ dictũ corp⁹ ꝑueniret nitidissimũ: modo quo supi⁹ allegat̃: prelati p̃sbyt̃i clerici alijq; regnicole: ac ciues dicte ciuitatꝰ extra ciuitatẽ celerit̃ ꝑgentes ipsũq; corp⁹ viuificato spũ spoliatuz amarissime circũspiciẽtes ĩ inenarrabiles fletus se eo viso ꝓrũpentes illud intra ciuitatẽ detulerũt. Illi quoq; sacerdotes ⁊ clerici ꝑ totam noctẽ hymnos ⁊ psalmos deo decãtantes ĩ vigilijs pausando deduxerũt noctis ꝓlixitatẽ: dieq; lucescẽte ĩceptꝰ diuĩs ⁊ missarũ solẽnitatib⁹ quousq; diuĩa mysteria ĩcepta ⁊ missaꝝ solẽnitates more debito eodez die ꝑagerẽt̃: ante dicti trini dextrarij ipsi⁹ dñi regꝰ modo p̃misso fallerati purpureisq; coopimẽtꝰ decorati sup̃ quos p̃fati milites strẽnui arma eiusdez dñi regis ĩduẽtes ante fores ipsi⁹ mõasterij vt ẽ p̃missũ steterũt ꝑdurãtes: ⁊ demũ eisdem digne cõpletis ꝯsumatisq; ĩ eodẽ die celebrari debẽtib⁹ ĩ sũmo mõasterio vbi scĩssimi regis stephãi ⁊ emerici ducꝰ filij sui scĩssima corpa diuerꝰ coruscãtia v̓tutib⁹ ⁊ miraculis in dño felicit̃ re-

quieſcũt: ⁊ ſumma pietatis opa ipſa benigne implorantib⁹ miſe-
ricordit̃ partiunt̃ iuxta altare magnuz in veſtimẽto regali ad hoc
ſibi debito p̃ p̃dictos enarratos dños ⁊ archiepõs: epõs: pla-
tos ⁊ abbates ſacris veſtimẽtis idutos extitit tumulatũ: ⁊ omẽs
vnaniter plãxerũt cũ ſimul ĩ vnũ diues ⁊ paup̃ tantũ vt marmo
rei lapides dẽſitate lachrymaz plurimũ fuerãt humefacti. Tũc
enĩ tam maxio clamore gemebũdi oĩuz circũſtantiũ fauces rauce
facte ſũt: oculiqz ipſoz p̃tantis lachrymis viſib⁹ naturalib⁹ fere
defecerũt: vbi etiã venerabilis ĩxpõ pr̃ dñs chanadin⁹ ſtrigoni-
enſ archiepũs de obitu ipſi⁹ dñi regis ſalubri ac pio ſermõe iten
tos aĩos ⁊ pia corda circũſtantiũ liniuit cõdecenter. Cui⁹ quidez
lachrymoſitatis ĩenumerabilis meſtitie p̃textu credit̃ eos qui re
ges tumulari nõ ꝓſpexerũt de acerbitate doloris iſtillatiõeqz la-
chrymaz q̃ſi impticipes ⁊ inſcios forẽ ⁊ extare. Attamẽ nimiruz
qõ oẽs creature carne ⁊ pelle veſtite vt ẽ p̃tactũ p̃ lapſuz veteris
parẽtis ꝑthoplaſti ĩ culpã ſint morituri: nã in oẽm poſteritatez
moriẽdi legem ꝓdidiſſe videt̃ generalẽ ⁊ incõmutabilez a deo vt
altiſſim⁹ ꝓprio filio ſuo licet deitate veſtito parcere noluit ſz pro
nobis oĩbus tradidit illũ. Nõ igit̃ quiſqz indignãdo creatori ꝓ
pter factũ mortis ĩeuitabile ⁊ incõmutabile põt obuiare: ⁊ q⁹ nõ
eſt ſapĩa neqz prudẽtia neqz fortitudo neqz ꝓſiliũ ꝓtra dñm ſz po
tus ferẽd⁹ eſt grauis euent⁹ necis pacient̃ qz qõ donauerat domi
n⁹ accepit ⁊ ĩ die illa ſurrectuz ĩ ipſo: tũc ibidez p̃dictũ ſuprem̃
mõaſterĩũ cũ alijs eccleſijs ĩnumerabilib⁹ mũerib⁹ regalib⁹ ⁊ ob
lationũ maximis q̃ntitatib⁹ extitit donãdo remũeratũ ⁊ tandẽ an
tedicti trini dextrarij ſolẽnes cũ armis ⁊ copimẽtis oĩbus ipſoꝝ
gloſiſſimis ſeu attinẽcijs cũ ſartanea curru ſeu mobili aut oſtila-
rio regnali ſigno regio deſup̃ forma auis ſcrutiõis deaurato ⁊ gẽ
mis adornato cũ ſeptenis nodulis globarib⁹ argẽteis ⁊ ſilr̃ deau
ratis ob planct⁹ memoriã ĩeffabilis ⁊ luctus amaritudinẽ iã dicti
dñi regis in poſtez ſemp̃ ĩ mẽoriaz reuocãdi cũ ĩnumerabilib⁹ ſu
p̃radictaz quãtitatũ peccunijs dicto mõaſterio dati ⁊ ꝓceſſi extite
rũt. Cuius quidez donatiõis ⁊ oblatiõis maxia q̃ntitas ibidẽ die
tumulatõis: facta data ⁊ ꝓceſſa in p̃ñti ſcriptura ſeriatim nõ poni
tur ne calamis ſcribentiũ pariterqz legentib⁹ faſtidiũ multiplica
tionis generaret ſuã ꝑplixitate. Deinde vo potẽtiſſimi reg⁹ obi-

tum famosissimus rex kazmyrus polonie, primus eiusdē ⁊ marchio moranie ī wyssegrad veniētes ꝓdolēti anio celebrauerunt. Demūqz trigita dieb⁹ cōpletis quarta feria ꝓxima añ assumptionis v̄ginis gl̄iose tricesimū diē ipsius regis karoli cū magna solēnitate missaꝝ altissimo dño oium creatori: vel vt supius extitit enarratū ꝑlati epi cū baronib⁹ q̄zpluribus albā vbi corp⁹ ipsi⁹ dñi regis karoli soleniter ī dño requiescēs extiterat tumulatū: accedentes ibiqz albe ⁊ ī wyssegradieñ. ciuitate dña regina cū filio suo lodowico: tūc rege coronato sibi ꝓdilecto alijsqz ꝑlatis: episcopis: ꝑsbytis: baronib⁹ ⁊ plurimis christifidelib⁹ funeris obsequias deuotissime celebrarūt ⁊ totius regni vniuersales etiā in toto regno diffuse: codez solēnitatis voto ⁊ missaꝝ solēnitatibus dictū officiū celebrantes cōpleuerūt. Implorāda ergo est vnanimi ꝓsensu clemētia dei omipotentis ꝑ eodem dño rege karolo vt cū aīa ipsius clemēter dispēset eidem indulgēdo ⁊ ī numez ipsius aīa ac cetū scōꝝ confessoꝝ oiuz ac regū stephani ⁊ ladislai dignet collocare ⁊ ꝑput q̄ in ꝑsenti seculo regali triūpho vixerit: ita etiā in futuro seculo cū angelis valeat exultare.

Metra de morte karoli regis

Supreme rex christe finis hominis extitit in te.
Ergo ꝓpitius sis nobis omnibus vnus.
Tolle peccatū nostrū deleqz reatum.
Et karoli regis qui cessit mensibus istis.
Augusto primo cū sol versatur in cancro.
Sequenti festo quod est diuisio primo.
Atqz die numerū compleuit anima notum.
Quod pepigit quisqz rex princeps rusticus vere.
Tenet modico hoc corpus tempore dico.
Non maius longū spatium trium q̄z diez.
Dic feria sexta dominus sepelitur in vmbra.
Suscepimusqz deus regnum cepit ludowicus.
Anno milleno trecenteno fore noto.
Ita completo finit hic quadragintaqz secundo.
Asilum suum scit rex supremus quoqz regum.

Incipit ꝓlogus in Cronicam Lodowici regis.

Ex regũ ⁊ dñs dñantiuꝫ vniuerse terre: qui supra cũcta tenet ĩ excelsis impiũ: dat eẽ reb⁹ ⁊ dispensat ꝓut vult culmĩa dignitatũ ⁊ sapĩa ⁊ fortitudo eius sũt ⁊ ipse mutat tẽpa ⁊ etates transfert regna atqꝫ ꝯstituit: dñs fortꝭ ⁊ potens dñs potens in p̃lio: a quo oẽs ptãtes velut ex sole radij deriuãt̃ sub cui⁹ impio reges regnãt ⁊ prĩcipes dñant̃. Ipse quidez ẽ exercituũ dñs acies instruẽs roborãs aĩos docens manus ad p̃liũ ⁊ iustificationes suas potẽti v̀tute purificans quos voluerit subiacere subicit principũ potestati. Oportet ergo principez ferial'r regnãtẽ ⁊ victoriose triũphantẽ culmĩs ptãte a deo fore exaltatũ odore bone fame exornatũ caterua militie decoratũ vt p̃celsi ei⁹ noĩs fama dispsa ꝑ orbez ⁊ ꝯscendens de gestis laudabilib⁹ ĩ excelsuꝫ laudari mereat̃ apud deũ ⁊ extolli laudib⁹ diuersaꝝ nationũ. Hinc ẽ ꝙ peritissim⁹ princeps philosophoruꝫ arhystotiles ĩ libro suo de secretis secretoꝝ ad alexandrũ ita scribit. Primũ instrumentũ ĩtellect⁹ est desideriũ bone fame: qꝛ qui vere desiderat bonã famã famosus erit ⁊ gl̃iosus: fama ergo principalit̃ ⁊ ꝑ seipsã appetit̃ ĩ regimĩe: qꝛ regnũ nõ appetit̃ ꝓpt̃ se sꝫ ꝓpter bonã famã. Initiũ igit̃ sapĩe ⁊ intellect⁹ est desideriũ bone fame ⁊ ꝑsuadẽdo subiũgit. Stude igit̃ o alexãder ⁊ dilige desideriũ bone fame: qꝛ nõ ẽ p̃ciũ nõ ẽ thesaur⁹ qui sibi possit redimere bonã famã. Preterea etiã sapiẽs ⁊ facũdissim⁹ Vegeti⁹ in libro de re militari sup oĩa cõmẽdare videt̃ militiã ⁊ belloꝝ industriã: hoc enĩ scd̃m ipsuꝫ est ꝙ romani maxĩe exaltant̃ qꝛ maxime dederunt opam reb⁹ bellicis ⁊ sũmope studuerũt quõ possent sibi subiacere natiões ꝓpter qd̃ secundũ eundẽ hoc debet esse principalissimũ in ĩtentiõe principis qd̃ habũdet in ciuili potẽtia ⁊ ꝙ ꝑ eã sibi subiciat natiões. Rursus alibi ꝑ quẽdã prudẽtẽ scribit̃: dũ fortia laudãda ac digne mẽorãda prĩcipũ ac militũ gesta ⁊ bellicosa exercitia triũphos casus fortuitos ⁊ euẽtus ad mẽoriaꝫ posteroꝝ scribim⁹ quid aliud agim⁹ nisi quoddã incitamentũ bellicũ ꝓmouem⁹: ꝑ qd̃ virtuosos aĩos auditoꝝ ad belloꝝ exercitia accendim⁹ vt hoc exẽplo fortiores ⁊ ardentiores reddant̃ ad labores ⁊ bellicas passiones tollerandas qꝛ p̃teritoꝝ exhibitio est

instructio posterioꝝ. Quãobrem de gestis illustrissimi prĩci-
pis dñi lodowici ex regũ scĩssimoꝝ ꝓsapia oriũdi: dei gr̃a hũga-
rie ⁊c̃. ⁊ belloꝝ exercitijs sue gẽtꝭ ⁊ militie: q̃zuis pauca ex pl̃ib⁹
ne ꝑ neglect⁹ ĩ curia labãt̃ ĩ obliuionẽ. Ego iohãnes nũc archi-
dyacon⁹ de kykullew ĩ eccl̃ia trãssiluana vicari⁹ strigonieñ. ĩ spi-
ritualib⁹ generalis. Tũc licet ĩdign⁹ suoꝝ secretoꝝ notari⁹ po-
sterioꝝ notitie duxi cõmẽdãda ordine sequentiũ ꝯtinuãdo ꝑ capi-
tula ⁊ ꝑticulas t̃mĩatas sub certꝭ titulis vt ĩ ꝓmptu inueniat̃: qd̃
querit̃ ꝓ legẽtiũ vtilitate: ⁊ ĩ q̃ttuor ꝑticulas vt ĩfra de q̃libet ꝑti-
cula ꝑ se posita clari⁹ appebũt: diuidẽdo seu distinguẽdo: si quid
aũt min⁹ recte ĩuẽiat̃ vl̃ incõueniẽter ꝓpositũ lector ꝓuid⁹ ⁊ beni-
gnus supplẽda suppleat ⁊ corrigat: queso sine ĩiuria corrigẽda.

De coronatiõe ac vita ⁊ exercitijs lodowici regis.

Ane cũ idem rex lodowicus glorioso principe karolo rege hũgaroꝝ ⁊ eius genitore btẽ mẽorie ex hac vita dño vocãte migrante: dñice incarnatiõis .M.CCC. q̃dragesimo scdo: sue vo etatis decimo septio: ãno die dñico ꝓxio post festũ diuisiõis apostoloꝝ i vrbe albe regalis: magnatũ: ꝓcerũ: baronũ: militum ac cõitatis nobiliũ regni hũgarie volũtate vnanimi ⁊ fauore p̃cedẽte solẽnit ⁊ felicit in regẽ coronat⁹ extitisset: ⁊ eidez genitori suo i regni solio iure nature debito succedisz ac i iuuenili flore regnare cepisz maturitatẽ: iuuẽtuti p̃ferẽs crescẽdo bone idolis: iuuenis discretiõis ratiõem amplexat⁹ fuisz: magno vtutũ creuit augmẽto: reminiscẽs q; multi viri fortes ꝓ patria sanguinẽ suũ fundendũ eẽ dixerũt nec fũdere dubitarũt q̃ gloriã etiam apud posteros post mortẽ haberẽt: cogitare cepit ⁊ i aio discutere quõ ⁊ q̃liter iura regni sui p̃ ꝓfines vicinos ⁊ p̃cipes occupata: ac p̃ rebelles seu infideles de regno temeraria p̃sumptiõe in p̃iudiciũ sacre corone distracta ⁊ vsurpata ad statũ debitũ diuio fret⁹ auxilio reuocaret ⁊ etiã reintegraret.

De prima exercituali expeditione lodowici regis ꝓtra saxones. Sequit.

Interea accidit q̃ quedã gẽs saxonũ i ci⁹ regno i ptib⁹ trãsiluanis q̃sdaz cõmotiões fecisset ⁊ censuz ꝓsuetuz ac iura regalia soluere denegasset. Copioso igitur motu exercitu idem rex cũ suis baronib⁹: militib⁹: nobilib⁹: ⁊ regnicolis ad cõterẽdã ipsoꝝ ꝓteruiã p̃sonalit accessit ⁊ eis refrẽatis ac ad obedientiã reductis laudabiliter triũphando remeauit.

De obediẽtia alexandri wayuode transalpini.

Um aũt eẽt i ptib⁹ mẽoratis: quidẽ p̃ceps seu baro potẽtissim⁹ alexãder wayuoda trãsalpin⁹ ditioni eũsdẽ subiect⁹: qui tpe quõdã karoli regis p̃decessoris sui: a via fidelitatis diuertendo rebellauerat ⁊ p̃ multa tpa i rebelliõe p̃mãserat: audita pietatis acetiã ptãtis eiusdẽ lodowici regis fama ad ipsũ spõte p̃sonalit veniẽs circa ꝓfinia ipsaꝝ ptiũ ad pedes regie maiestatis humoten⁹ ẽ p̃strat⁹ ⁊ ad obediẽtiã ac fidelitatẽ debitã reduct⁹ ⁊ integrat⁹ solennia mũera ⁊ exenia clenodia p̃rando ⁊ suũ dñiuz ac scãz coronã regnoscẽdo cũ gaudio ⁊ letitia ad ꝓpria remeauit: ⁊ ab illo tpe fidelitatẽ cõseruauit.

De peregrinatione regine elizabeth matris lodowici regis ⁊ de rebus ꝑ ipsam tũ in curia romana tuꝫ in apulia gestis Sequitur.

Ex aũt andreas in apulia nõdũ regnabat: domia igit elizabeth regina hũgarie mat regũ ꝑdictoꝝ post mortẽ regis karoli hñs deuotiõem visitãdi scoꝝ reliquias ⁊ apl'oruꝫ petri ⁊ pauli honorãdi limia: quã nõ retraxit femine⁹ sexus nec terruit ꝓlixus laboꝝ itineris nec timoꝝ incussit ei multiplex maris periculum sꝫ virili animo fulcita ac diuino presidio rapta celestiqꝫ desiderio incẽsa de wyssegrad in festo btissime trinitatis: ãno dñi milesimo tricentesimo quadrageſimo tertio iter arripuit versus italiã cũ honesta familia ⁊ multitudine dñaꝝ ⁊ nobiliũ puellaꝝ baronũ militũ ⁊ clientũ cum multo ⁊ magno apparatu iuxta magnificẽtiã regiã iuit ⁊ ꝓcessit hñs secũ pro expẽsa vigiti septẽ millia marcaꝝ puri argẽti ⁊ decez septẽ millia marcaꝝ purissimi auri. Dñs aũt lodowic⁹ rex hũgarie fili⁹ suus misit post cã ꝗttuoꝝ millia marcaꝝ auri electi. Habuit etiã secum de florenis fere cuꝫ media garleta de denarijs vo paruis vsqꝫ ad exitũ regni multũ. Cui regie etiã veneti honestũ valde ⁊ vtile seruitiũ ꝓbuerũt: nã cũ duab⁹ galeis ꝓprijs sũptib⁹ i toto trãsitu maris dicte dñe diligẽti⁹ famulati sũt: trãsito aũt mari multũ pacifice puẽit i apuliã: cui obuiauit rex andreas fili⁹ su⁹ cũ ꝓsorte sua domia iohãna regina: ⁊ dñaꝫ elizabeth reginã cũ magna solẽnitate ⁊ gloria receperũt ⁊ ita neapolim cũctis gaudentibus i vigilia sci iacobi apli ꝓduxerũt. Cũ igit in neapoli hec regina hungarie resideret ducto ꝓsilio ad apostolicã sedem solennes nũcios Nicolauꝫ palatinũ. Pauluꝫ comitẽ curie regie. Thomã ruphũ: fratrem vitũ epũm nitriensem: thomam filiũ petri: necnon ⁊ archiepũm beneuentanũ ac alios ꝗplures nobiles destinauit vt dominus apostolic⁹ sua benedictiõe dñm andreã regẽ faceret coronari regia decorari. Interea dña elizabeth regina volẽs cõceptaꝫ deuotiõeꝫ ad deũ ⁊ ad sanctos effectui mancipare ad visitãda btõrũ petri ⁊ pauli apl'oꝝ limina: in festo exaltatõis sancte crucis de neapoli egressa cũ tota familia ⁊ archiepõ neapolitano ac pluribus nobilib⁹ de apulia ꝓgredit versus romam: transibat autez

pciuitates ⁊ castella cuꝫ magna trãquillitate ⁊ pace nulli suo cuicunqꝫ violentiã seu iniuriam inferẽte. Audientes autẽ terrigene reginam elizabeth virtutibꝰ moꝛuꝫ honestate ⁊ deuotiõe ꝓtinua vt ſydus ꝑfulgidum radiare: ac ſuos cum omi modeſtia ptrãſire currebãt in vicos ⁊ plateas ad ipſã aſpiciendã ⁊ diligẽtiꝰ intuendã ⁊ vidẽtes eã cũ admiratiõe ⁊ gaudio deum vnaniter collaudabãt: ꝙ tã nobilis dña ⁊ taꝫ illuſtris regina relicto regno ⁊ domo venit a finibꝰ mũdi tanqꝫ regia ſabba ad querẽdã ⁊ ꝓmerendam clementiã ſaluatoꝛis. Cũ aũt romam iſra paucos dies felicit̃ pueniſſet cõmota ẽ vniuerſa ciuitas in eiꝰ aduẽtu: illi etiaꝫ de colũna ex vna pte tyberis ⁊ vrſini ex alia pte receperũt reginã maxio cũ honoꝛe: wlgus aũt reliquũ ac populares magni ⁊ parui mulieres ⁊ puelle currebãt vbi trãſiebat regina: ⁊ alta voce clamabãt viuat regia hũgarie ⁊ reſonabat terra ĩ voces eoꝝ ⁊ ꝓpt̃ rem alias inſolitã videbãt oẽs populi cõiter ex aſpectu eiꝰ quendã ſpũalem iubilum reportare: pueriẽs aũt ante foꝛes eccleſie bti ℙetri apoſtoli totum collegiũ romanũ recepit reginam ꝓceſſionaliter cum magna gloꝛia ⁊ honoꝛe. Obtulit deniqꝫ ad altare bti ℙetri apoſtoli ⁊ ad reliquia ſolẽnia munera in calicibus ornamẽtis inſignibꝰ ⁊ florenis iuxta manificẽtiã reginalẽ. Multa etiã mõaſteria eccl̃ias ⁊ ſcõꝝ limina viſitauit que largis donarijs ⁊ offertorijs honoꝛauit. Imaginẽ etiã chriſti ſeu veronicaꝫ bis ꝑ ſcalam aſcẽdendo ꝓmiſſa eſt clariꝰ viſitare ad quã cũ deuotiõe accedens ſũmo honoꝛe ⁊ hũilit̃ adoꝛauit. His itaqꝫ geſtis atqꝫ ꝑfectꝭ valefaciẽs infra octauas ſcĩ frãciſci reuerſa ẽ neapolim cũ exultatõe ⁊ gaudio: ſua enĩ deuotio cũctis claruit ĩ exemplũ. Cũ igit̃ hec regina in neapoli reſideret ⁊ vidiſſet nurũ ſuã dominã iohannã ſupbam ⁊ ambitioſam ac vltra humanũ modũ conſuetum incedere mũdani honoꝛis auidã: nec regi andꝛee marito ſuo exhiberi honoꝛẽ regiũ ac totũ velle: imo vltra poſſe ſuũ viſa ẽ ipſũ coꝛona et regno priuare: ſic poſtmodũ exitꝰ rei ꝓbauit. Cõmota ſũt oĩa viſcera eiꝰ acri doloꝛis aculeo cõpũgẽte. Cuꝫ itaqꝫ ambaſiatoꝛes ⁊ nũcij longam moꝛã cõtraherẽt ĩ auinione ꝓpt̃ diſſimulatiõeꝫ domini pape nolẽtis ꝑbere ꝙſenſũ dicti regis coꝛonatiõi. Miſũqꝫ ẽipſi domĩe regie ⁊ ſuo ꝙſilio foꝛe vtiliꝰ repatriare quã ibi in caſſũ ⁊ fruſtra ac cũ tedio ꝓmanere: ãno domĩ milleſimo tricẽteſimo

quadragesimo quarto relinquēs filiū suū regez andreā in apulia
sanum ⁊ icolumen circa festū sci Matthie aplī recessit de neapoli
cū oībus suis versus hūgariā ⁊ diuertēs i Barum: adorato ibi
bto nicolao ⁊ donis ⁊ muneribꝰ honorato circa mediū q̄dragesi-
me puenit māsionariā ⁊ ꝓpt defectū nauiū ⁊ galeaz cōpulsa ē festū
pasche ibidez solēniter celebrare: sequēti aut̄ die venerūt q̄ttuor
galee misse p regē andreā ꝓ seruitio illustris regie hūgarie mris
sue que i eis recepta cū oibꝰ rebꝰ suis ⁊ familia ac alijs pluribꝰ na
uibꝰ mare adriaticū trāsiretauit ⁊ vēit viscenia dño ꝓcedēte. Re-
dijt aūt regia de apulia i hūgariā tpe supra dicto ⁊ puēit i domuz
suā i wyssegrad i aniuersario sui recessus: ⁊ receperūt eam filij sui
scz dñs lodowicꝰ rex hūgarie: ⁊ dñs dux stephanꝰ ac ꝓceres re-
gni cū magna exultatiōe ⁊ gaudio. Intea nūcij dñi regis lodowi
ci ⁊ dñe mris sue: apud dñm papā clemētez. vj. andree regis iura
ecclīastica ac leges ciuiles i ꝓsistorio ꝓponētes ac coram alijs iudi
cibꝰ delegatis p oia iura ꝓbātes q̄ regnū sicilie iure successiōis re
galis ad dñm regē penitꝰ ptinebat laborātes tñ nihil de negocijs
ꝓfecerūt: ⁊ q: nō potant vt volebāt antedicti nūcij eoz ambasiata
p viā iustitie t̄miare: sciētes q̄ mūera ⁊ dona alliciūt etiā aios sa-
pientū: ignorātibꝰ dño lodowico ⁊ dña regia mre eiꝰ spopōderūt
dare se ⁊ iuramēto firmiꝰ ꝓstrīgētes ad camerā dñi pape q̄dragin
ta q̄ttuor millia marcaz vt ꝓmeret rex andreas regni sicilie gub
nacula possidere. Currēte aūt hac relatiōe i hūgariā ad dominū
regez ⁊ ad dominā reginā ꝓuenit hoc pactū qui hoc ꝓcipiētes nō
modicū turbabant̄ q: ius regni quod ad ipsos secūdū deū ⁊ iusti-
tiā ptinebat sibi p peccuniā vendicarent sz ne malignis ⁊ puersis
hom̄ibus daretur occasio ⁊ materia iniuste eos i aliquo iudicādi
⁊ nihilominus detrahendi: quod ad regium honorem per auari
tiam ⁊ cupiditatem impenderent solutionem antedicte peccunie
fieri ꝓmiserunt: ne etiam nūcij crimine mendacij notarēt. Cucur
rerūt igitur exactores ad omēs comitatus ⁊ villas regias ⁊ regi-
nales p totū regni circulū p̄dictaz peccuniaz ex integro exegerūt
⁊ exactam p certos nuncios ad cameram domini pape Clemen-
tis sexti fideliter transmiserūt sperantes firmiter de coronatiōe re
gis andree sine dilatiōe ꝓmissionis fieri cōplementū. Occupatis
aūt sepedictis nūcijs i aminiōe circa causā eis cōmissaz dem̄iandā

Interim dñs lodowic⁹ inclitus rex hũgarie decẽti comitiua: an no dñi millesimo trecẽtisimo q̃dragesimo quĩto trãsiuit ĩ poloniã ad socer̃ suũ cui⁹ filiã iã accepat noĩe margarethaz ⁊ ducto ꝯsilio cũ rege polonor̃ ãtiquo ⁊ dicto socero suo p̃dicti reg̃ filio ꝯgregauer̃t militiã fortẽ ⁊ validã: ⁊ circa festũ btẽ marie v̓gĩs trãsier̃t pelag⁹ sup̃ glacies vno die naturali ꝯt̃ lithuanos pagãos volẽtes eor̃ t̃raz igne ⁊ gladio deuastare: sz flãte austro dissoluebãtur glacies ⁊ ex mora illis p̃iculũ ĩmiebat: iõ quãciti⁹ retrocesser̃t ⁊ sine fructu vacui redierũt.

De subsidio p̃ regẽ lodowicũ regi polonie facto

Tem ꝓ defẽsiõe regni polonie ĩ subsidiũ kazmyrij reg̃ ꝯt̃ excelsũ p̃ricipẽ dñm Johãnẽ regẽ bohẽie cũ magna potẽtia ipsũ regnũ ⁊ ciuitatez Craconie ĩuadentẽ: strennuũ militẽ nicomẽ de zeech cũ petro paharos ⁊ alijs militib⁹ cũ exercitu copioso trãsmisit: qui ab ĩuasiõe ac ĩpugnatõe ⁊ deuastatõe eiusdẽ reg̃ bohẽie regnũ ipsuz ac ciuitatẽ de obsidiõe lib̃ãdo defẽsarũt ⁊ ĩ ptãte eiusdẽ reg̃ cũ ꝓsp̃itate reuertẽtes relĩquer̃t.

De exercitu ꝯtra tartaros.

Tem cũ gẽtes tartaror̃ ĩ regnũ hũgarie seuiẽtes ꝯfinia p̃tis trãssiluãe ⁊ sicl̃os sepi⁹ ĩfestarẽt: rex ipse strẽnuũ ⁊ bellicosũ vir̃ andreã filiũ laczk wayuodã trãssiluanũ ꝯtra ipsos tartaros cũ siculis nobilib⁹ ⁊ valida gẽte destĩauit. Qui t̃rã in q̃ habitabãt potent̃ subĩtrãtes cũ p̃ricipe eor̃ noĩe Athlamos ad resistendũ eisdez cũ magno exercitu ĩ cãpo obuiãtes d̃bellauit ⁊ ipsũ p̃ricipẽ eor̃ decapitauit ac multa bãderia ⁊ captiuos tartaros regie maiestati ĩ wyssegrad trãsmisit. Post hec etiã siculi tartaros sepi⁹ ĩuaserũt ⁊ cũ magna p̃da ad ꝓpria redierũt. Qui aũt ex ipsis tartaris remãserũt ad p̃tes maritinas lõge distãtes: ad alios tartaros fugierũt.

De exercitu ꝯtra croacos.

Andem cõmunicato consilio suorum principum: militum ⁊ baronum disposuit contra suos infideles ⁊ rebelles Gregorium filiũ curiaci ⁊ niliptiuz croacos: qui regna croacie ⁊ dalmacie: ac magnam partez sclauonie vsurpãdo ĩ p̃iudiciũ sacre corone detinebãt cũ exercitu copioso ⁊ p̃ricipibus aliar̃ p̃tiũ spẽalit̃ cũ magnifico ⁊ potẽte p̃ricipe stephão

bano bozneñ. Cui⁹ p̄clarā filiā dñam elizabeth nūc reginā: postea duxit matrimōialr̄ ī ꝯsortez: ꝓ obtinēdo ⁊ expugnādo eodez regno croacie: ꝓcessit ⁊ vsqz opidū byhegh ꝑuēit ꝓpeqz supra caput riuuli kolkothfew vocati castrametat⁹ ē: ī quo loco diuti⁹ cū suo exercitu pausando nec vlteri⁹ se mouēdo: idez tyrāni ⁊ rebelles: gregori⁹ filius curiaci: ⁊ Jwan fili⁹ nilipczij: mortuo patre suo ad obedientiā sacre corone venire sūt cōpulsi: ⁊ cū fidelitatem ſuare iurassent: aliquib⁹ restitutis rege cū suo exercitu ad ꝓpria redeūte. Idez gregori⁹ fili⁹ curiaci rebellauit: ꝯtra quē alt̄a vice idez rex lodowic⁹ barones suos ⁊ milites cū exercitu ingenti trāsmisit qui eisdē rebellis ꝓteruiā ꝯterendo: ipsū cū alijs suis adherentibus regno croacie restituto: regi maiestati obedire ⁊ se gr̄e submittere cōpulerūt ⁊ cū letitia ad propria remearūt.

De exercitu contra venetos in dalmaciā.

Onsequēter tpe p̄cedēte idez rex ad expugnādū ⁊ recuperandū dalmacie regnū qd̄ ꝑ venetos a diuturno tpe detinebat̄ occupatū. Exercitū mouit copiosū ⁊ cū multis p̄ricipib⁹ circūpositaꝝ regionū ac baronib⁹ militib⁹ ⁊ regniculis suis vsqz ciuitatē Jadrensez ꝑuēit que se pri⁹ ad obedientiā reddiderat regie maiestati: ⁊ qꝛ veneti eādez ciuitatē ꝑ suos stipēdarios theutonicos galicos ⁊ latīos obsidebāt ⁊ ꝯt̄ ipsā quādā mūitiōez scekach vocatam: firmauerāt gentib⁹ armigeris ī ipsa collocat⁹ ⁊ diuers̄ machinis ⁊ īgenijs tā ī ipsa mūitōe q̄z etiā ī galeis ꝑ mare ipsā ciuitatē iadrēsez fortissime expugnabāt. Circa quā idem rex ī cāpo cū suo exercitu sedit ⁊ machinis ac alijs diuers̄ īgenijs applicat⁹ ⁊ erect⁹ ipsā mūitōem venetoꝝ volēs obsidiōem ciuitat⁹ iadreñ. remouere fortit̄ expugnabat: ⁊ milites ac gētes reg⁹ ꝯtinuis īsultib⁹ hostes agrediebant̄ ⁊ acerrime īuicē pugnā ꝯmittebāt: ⁊ qꝛ hostes intra munitōem erāt īclusi per ictus balistaruz multos de gente reg⁹ vulnerabant: ac etiaz gentes regis vsqz ad muros appropīquantes ipsis vices rependebāt. Et cum oportunitatem captabant clam gētes venetoꝝ de munitōe subito egresse cū militibus ⁊ gentibus regis dimicabant: ⁊ ex vtraqz ꝑte multi corruebant: vbi etiā strennui milites Bartholomeus filius laurentij: Tot ⁊ harsandorfer theutonicus de ꝑte reg⁹ in pugna sunt occisi: q̄zuis autem exercitus regis ad expugnanduz ipsaz mūitōem

fortiter laborasset: ipsā tñ qꝛ nimiū erat fortificata ⁊ munita expu
gnare mīme potuerūt. ⁊ hoc vidēs idez rex nō sine magno dāno
ꝑsonaꝝ ⁊ reꝝ: cū suo exercitu ad ꝓpria reuersus ē. Gētes āt ve-
netoꝝ tā in ipsa mūitōe q̄z etiā ꝑ mare ī galeis obsidionē ꝯtinuā-
tes ꝑ traditiōem aliquoꝝ d̄ ciuitate: eādē ciuitatē obtinuerūt ⁊ mul
tos ciues ⁊ nobiles de eadē decollauerūt ⁊ diuersꝰ tormētꝰ crucia-
tibꝰ ⁊ penis afflixerūt: mltos taz viros q̄z etiā femīas: nobiles ⁊
puellas: venetias ī captiuitatē deduxerūt: ⁊ heu miꝭabilit̄ deū nō
verētes: nec etati nec sexui cōpacientes ipsas femīas ⁊ puellas ⁊
alios captiuos ī ꝑsona fame ⁊ siti solū vita ipsis miꝭrima reꝭua-
ta cruciarūt: ⁊ postea successiue ī carceribꝰ ⁊ pēis ipsos ꝑimerūt de
quo facto idez rex anxie dolēs se vīdicatuꝝ firmissime ꝓposuit dū
tꝑs se adhuc offerret.

De morte andree regꝰ frīs lodowici regis

Ostea v̄o breui tꝑe decurso. Quia nihil pe
ne ī seipso māet stabile: sz currit tꝑs sꝑ mltas euoluēs īmu-
tatiōes q̄s neqz p̄uidere facile ē neqz p̄dicere: ⁊ nihil ē ꝙ muta-
bilitatē nō sentiat ⁊ bellū ī media pace ꝯsurgit. Accidit casus la-
mētabilis ⁊ enormis de morte quōdā īcliti principis dñi andree:
hierlm ⁊ sicilie regis frīs vt̄ini eiusdē lodowici hūgarie regꝰ: qui
ꝑ sceleratū corrardū de kathācijs ⁊ alios ꝓditores ex ꝓcuratiōe
militꝰ chensa ī aula ipsiꝰ regꝰ andree morātꝰ ī ciuitate auersa: que
vtinā fuissz submersa extitit iugulatꝰ ⁊ int̄emptꝰ: ⁊ factꝰ ē luctꝰ et
plāctꝰ magnꝰ ī hūgaria: ipsi tñ ꝓditores reatꝰ sui penā ⁊ nepha
rie ꝓditiōis sue p̄miū sūpserūt: qui potēs ⁊ magnificꝰ comes no-
uelli cognatꝰ regꝰ ⁊ fidelis ipsos sup turrū ligari fec̄ ⁊ ꝑ oēs vicos
comitatꝰ ꝓt̄hi ⁊ eoꝝ corꝑa cū forꝑicibꝰ serreis ignitꝰ euelli fecit
carnificari ⁊ laniari morte turpissima extrēo supplitio ꝑimēdo su
ꝑ quo euētu mortꝰ frīs sui: idē rex lodowicꝰ vlt̄ mod̄ dicēdi vehe
mēti dolore cordis sauciatꝰ ꝯdolēs ⁊ anxiꝰ cepit cogitare ⁊ t̄ctare
de vīdicta ne tā execrabile scelꝰ īpunitū ꝑtrāsiret: ⁊ prīo nicomez
filiū laurētij toht qui postea kōth fuit cognoīatꝰ ad t̄ctādū cū ma
gnatibꝰ: comitibꝰ ⁊ barōibꝰ illaꝝ ꝑtiū illuc destīauit: qui ī aquil-
lā ciuitatē famosā suꝑueniēs: cū lallo viro prudēte ⁊ de morte ip
siꝰ regꝰ ādree mltū anxio capitāeo ipsiꝰ ciuitatꝰ hīto t̄ctatu dñiuz
ipsiꝰ optinuit: ⁊ ꝑt̄cta mora ibidez q̄z plurimos vna cū ipso lallo
ad regis hūgarie obediētiaz ꝯfortauit ⁊ ꝑduxit ⁊ cū eidem regi ꝑ
lr̄as ⁊ nūcios intimasset.

De exercitu regis lodowici in neapolim.

Ex cōgregato valido exercitu ꝑ ꝑtes Italie transitū faciēs ī q̄libet ciuitate ꝑ dn̄os ⁊ cōmūitates honorifice susceptus ⁊ largiflue in transitu suo hospitat⁹ v̄sus ciuitatē neapolim festinauit. Ex quib⁹ dn̄is ciuitatū dn̄s maletesta de maletestis Frāciscus de furliuo: philippus de māthua ⁊ quidē alij cum pulcra gēte armata ipsū vsq; neapolim sunt secuti ⁊ ab ipso honore ⁊ cingulo militari insigniti.

De fuga iohāne regine ⁊ lodowici eius mariti.

Uditoq; eius aduētū Johāna regina cū lodowico de tarento ei⁹ marito qui regē se gerebat clamdestine fugientes: in trib⁹ galeis ꝑ mare versus ꝓuinciā Auinionē obmetū regis ꝓperarūt. Rex aūt lodowic⁹ ciuitatez neapolitanā ītrauit vbi cuz magna solēnitate ⁊ gaudio susceptus ē. Ex tūc titulo regnoꝝ hūgarie Hierusalē ⁊ Sicilie vtebat̄: ⁊ ibidē moram faciēs cepit īuestigare qui essent ꝑticipes ⁊ culpabiles ī morte frīs sui andree regis p̄notati: ⁊ capi fecit regulos īfrascriptos Ducē duracij cū duob⁹ frībus suis lodowico ⁊ roberto. Itē etiā alios videlz principē tarentinū ⁊ philippū pueꝝ frēs dicti lodowici mariti regine iohāne: quē quidē ducez duracij tanq̄z culpabilē in auersa ciuitate ī domo dicti regis andree in q̄ tūc hītabat ⁊ fuerat iugulat⁹ ⁊ occisus decollari fecit. Et dictos alios regulos in comitatu karoli pueri filij p̄dicti regis andree in hūgariā ꝑ certos barones ⁊ milites destinauit ꝓ eo qꝛ reos crimīs lese maiestatis punire neglexerūt p̄sumebant̄ aliq̄liter tāto sceleri ꝯsensū p̄buisse. Juxta illud nō caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare: qui deputati fuerūt in castro wyssegradieñ. custodiēdi: ⁊ cū magna diligētia ⁊ honore bn̄ ⁊ laute fuerūt cōseruati sicut decuit sanguīe ꝯiūctos regie maiestati.

De reditu regis lodowici in hūgariā.

Emū: idez dn̄s rex lodowicus volēs redire in hūgariā cū gēte copiosa ibi magnificū ⁊ strenuū virū stephanuz filiū laczk wayuodā trāssiluanū Capitaneū regni ⁊ wolffarduz de wolffard theutonicū: capitaneū ī ciuitate neapolitana: ī ꝑsona sue maiestatis p̄fecit ⁊ ad hūgariā remeauit.

De p̄lio ⁊ victoria stephani wayuode.

Ost receſſū aūt regis quidē neapolitani ⁊ ibidez milites cappuani ſeditōem ꝓcitātes wolffardū expulerūt ꝑdictū capiteneū: ⁊ ſupbia inflati: ad expellendū ipſum ſtephanū wayuodā inſurgētes int̄ auerſaz ⁊ neapolim bīto cōgreſſu: fortiſſimū ꝑliū eſt cōmiſſuz i quo volente deo ipſe ſtephanus wayuoda cū exercitu dñi regis victoriā obtinendo: multos comites: barones: milites: nobiles: ⁊ ciues de neapoli alijs interfectis captiuauit ⁊ ſpolia ipſoꝝ maxīa obtinuit ⁊ gētibus regis cuz largitate diſtribuit: ⁊ captiuos i magna ſūma peccuniaꝝ pactando libos abire ꝑmiſit: fretꝰ aūt victoria i ipſo regno ſecurus permanſit.

De captiuitate ducis verneri.

Terū aliquibꝰ dieb⁹ trāſactis: idez ſtephanꝰ wayuoda ducem verneriū capitaneū exercitꝰ lodowici cū quingentis armatis ſocietati ipſiꝰ adiūctꝰ i ciuitate kornechij captiuauit.

De pugna ſtephani wayuode cum gente lodowici mariti iohānc circa neapolim cōmiſſa.

Ost hec: cū ꝑs eiuſdem lodowici agregata ſibi apreciate gentis multitudīe ⁊ q̄zplurib⁹ dicti regni ſicilie infidelib⁹ in ſuā ſocietatē adiūctis. Ipſuz ſtephanū wayuodam extermīare cupiēs añ ciuitatē neapolitanā diſpoſitis acicbus ꝓſerto bello ⁊ ſonis bellicis ꝑflatis aggredi ꝓcurauit: ⁊ q̄zuis longe plures idem lodowicus de tarēto ꝑ ꝑte ſua gentes i ſuo exercitu bꝫet ⁊ vtrimqz hoſtiliter adinuicē ꝑliū cōmiſiſſent: tñ idē ſtephanus wayuoda zelo fidelitatis armatus volēs potius poſt mortez viuere ꝑ fame gloriā q̄z terga hoſtilitati vertere: victoriā obtinuit optatā. In quo quidē ꝑlio idē ſtephanꝰ wayuoda q̄zplures comites magnates ⁊ potiores mltos captiuauit: ⁊ cōiter ſepeſepius q̄zplures exercitꝰ ipſiꝰ lodowici debellauit: ciuitates plurimas expugnauit: ac grauia hoicidia ꝑſonaꝝ ꝓicula eidē lodowico adherentib⁹ irrogauit: ſicqz potiores ⁊ nobiliores ipſiꝰ regni ad fidelitatez regis hūgarie adduxit ⁊ ipſius ſeruitio applicauit: ſicut hec ⁊ alia q̄zplura geſta ſua ⁊ ſeruitia etiaz priuilegio ipſiꝰ regis ſuꝑ donatiōe caſtroꝝ Oztrogo ⁊ chakthornya vocatoꝝ int̄ fluuios drauā ⁊ mura exiſtentiū in remūeratiōem ꝑmiſſo rū ſibi ꝓceſſo pleniꝰ ꝓtinet̄: gētes etiā ſeu īcole dicti regni quoſqz ex hūgaris cōprehēdebāt viuos excoriabāt ⁊ alijs tormētꝭ ſeuerriſſime affligebāt.

De reditu iohãne regine ⁊ eius mariti.

Edio aũt tpe: ipsa iohãna regia ⁊ lodowico de tarẽto eiꝰ marito in neapolim redeũtibus ⁊ regnũ sibi subiugare nitentibꝰ. Ipse stephanꝰ wayuoda dictũ regẽ hungarie ad defendendũ ipsuꝫ regnum suũ cõtra ipsos euocauit.

De secũdo introitu lodowici regis in apuliam.

Uiquidẽ dñs rex sine aliq̃ retardatiõe nec expectata exercitꝰ cõgregatiõe cũ quibusdã suis baronibꝰ ⁊ militibꝰ int quos erãt pr̃icipales Nicõs filiꝰ gileti: palatinꝰ cũ iohãne ⁊ dñico militibꝰ filijs suis: ac iohãne filio gileti fratre suo Itẽ nicõs filiꝰ laurentij toth cum fr̃ibus suis leukes ⁊ bartholomeo. Itẽ stephanꝰ ⁊ georgiꝰ filij bebeek: nicõs de seech: komia filiꝰ thome wayuode: andreas wayuoda cũ fribꝰ suis: nicõ paulus ⁊ michael filij laczk. Itẽ ex p̃latis: reuerẽdꝰ i xpõ pr̃ dñs nicõs epũs zagrabien. qui fuit ibi i ciuitate auersana i epũm ꝓsecratus: ⁊ venerabilis vir dñs stephanꝰ p̃positꝰ budcñ. cũ frẽ suo iohãne strẽnuo milite filio laurẽtij de kanisa repẽte i apuliã trãsfretauit ⁊ ad portũ mãfrodõie applicuit: ipsã ciuitatẽ pacifice de ꝓsẽ su cõmũitatis ingressus theanũ ⁊ barletũ subiugauit necnõ ciuitatem barij vbi scũs nicõs põtifex requiescit obsidẽdo obtinuit ⁊ intrauit ac castro ciuitatꝭ mũitissimo ⁊ fortissimo sibi restituto i eadẽ resedit ⁊ stipẽdiũ soldatis theutonicis nũero q̃ttuor millibꝰ barbutoꝝ quoꝝ capitaneꝰ erat conradꝰ de wolffard frat dictu wolffard copiose ⁊ largissime diuisit.

De p̃ditiõe facta p̃ stipendarios.

Interim aũt gẽtes sue de hũgaria p̃ nauigia ad ipsũ ꝓfluebãt ⁊ exercitꝰ eiꝰ nimiũ multiplicabat. Qd̃ vidẽtes theutonici soldati absqꝫ volũtate eiusdeꝫ conradi wolffard eoꝝ capitanei ac alioꝝ pr̃icipaliũ p̃ditiõem ⁊ insultuꝫ fecerũt ꝓtra regem ⁊ gentẽ suã hũgaricã ⁊ ciuitatẽ volẽtes eã spoliare: ꝓtra quos hũgari insurgẽtes ⁊ ciuitatẽses cũ cathẽis p̃ vicos ⁊ plateas que sub tra int muros latebãt ꝓstrigentes: magnã mltitudinẽ soldatoꝝ int cathenas cõprimẽdo occiderũt ⁊ multos ex eis decapitauerũt equos: balistas: arma balteos ⁊ res ipsoꝝ abstulerũt ⁊ nisi vnã portã ipsi soldati p̃ se occupatã ⁊ custoditã habuissẽt: vix aliqui ex eis euasissent: sꝫ tandẽ extra ciuitatẽ fugiẽtes ⁊ in cãpo iacẽtes

ꝑ multos nũcios int̃positos gr̃am sub tali pacto a dño rege obtinuerũt vt de ipso regno oẽs exirent ⁊ aduersarijs regis nũq̃z adhererẽt: ⁊ hoc suis lr̃is ⁊ instrumẽtis firmauerunt: ex ipsis tñ aliquos domin⁹ rex qui sibi videbant̃ esse inculpabiles in seditione concitata ad suũ seruitium reseruauit.

De expugnatione castri canosij.

Ostmodũ rex qui ĩ ꝓcessu exercit⁹ singulis dieb⁹ cõtinuatis int̃ catheruas militũ ĩ armis equitare solebat ãmoto exercitu castꝝ canosij obsedit ⁊ expugnãdo obtinuit vel poti⁹ restituẽdo: sꝫ ibidez cũ ipse armat⁹ ꝑ scalã ascẽdere festinaret ictib⁹ lapidũ grauit̃ ꝑcussus ĩfossatũ est ꝓlapsus grauẽ ĩ corꝑe suo sustinẽs lesionẽ de quo barones ⁊ milites sibi nimium improperabant ꝙ ad talia se ingessit que nõ decent regiam maiestatem.

De captiuitate stipẽdarioꝝ lodowici de tarẽto.

Binde certa castella occupãs lutheriaz cui⁹ muri erãt diruti est ĩgressus ꝓpe quã erat castꝝ fortissimũ ꝓ lodowico marito iohãne regĩe ꝯseruatũ: ĩ q̃ ciuitate rege existẽte nicõs ⁊ paul⁹ filij laczk vix cũ quinq̃gĩta stipẽdarijs hũgaris: centũ ⁊ vigĩti soldatos armatos gẽtis ꝑmixte lodowici de tarẽto ĩ cãpo in pugna capiẽtes: ligatis post tergũ manib⁹ equites armis ĩdutos introduxerũt ante regẽ quos rex illo die ĩ refectorio fratꝝ ĩ claustro hospitari fecit ⁊ refici in cena ac die crastina ablatis equis ⁊ armis sicut ꝯsuetudo est stipendarioꝝ abire ꝑmisit.

De obtẽtu salerni ⁊ de obsidiõe auerse ciuitatis.

E qua ciuitate vlteri⁹ ꝓcedens deo auxiliãte ⁊ vias ei⁹ ĩ ꝓspitate dirigente salernuz ⁊ castellũ Stafach obtinuit: ⁊ inde v̇sus neapolim opidũ Sumpnia vocatũ munitũ in quo multi erãt brigancij pedites expugnauit: ⁊ de hĩc recedẽs ciuitatez auersaz obsedit que adhuc ĩ muris nõ erat total̃r ꝯsũmata sꝫ de die ĩdiẽ ꝑ defẽdicula ĩgẽioꝝ ꝯstruebat̃ ⁊ ad ꝑfectõem d̃ducebat̃: vbi rex capitaneũ exercit⁹ nicõm kõth viꝝ ĩ ꝯsilijs prudẽtissimũ ammoto stephão wayuoda p̃fec̃ qd̃ factũ multis displicuit. ⁊ ipsuz stephanũ wayuodã exacerbauit ac ꝓcessũ negocioꝝ regꝭ multũ ꝑturbauit.

De vulneratiõe regis circa ciuitatẽ auersaz ⁊ de obtẽtu eiusdẽ

Um aũt ipsã ciuitatẽ auersam rex cũ suo exercitu expugnare cepisset ⁊ se ad

Ipse liber est monasterij Sancti Thome apostoli canonicorum Regularium in voraw

pugnā ingessisset: sagitta baliste in pede fuit letalit̄ vulnerat⁹: et vix diuīo fret⁹ auxilio ⁊ medicoꝝ cura mortē euasit. Durauit aūt obsidio bñ ꝑ tres mēses ⁊ quottidie armati theutonici soldati lodowici de tarēto circa trecētas barbutas de ciuitate īopinate ⁊ repente exeūtes ⁊ īsultū faciētes cū gentib⁹ regis theutonicꝰ ⁊ hungaris pugnā cōmittebāt ⁊ multis ex vtraqꝫ ꝑte vulneratꝰ iterato ad ciuitatē fugiebāt. Qua obsidiōe durāte victualia ī ciuitate defecerūt: ⁊ ꝓpt̄ famis īediā multi expellebāt̄ de eadeꝫ ⁊ ꝑ exercitū regis capiebāt̄: ꝓpt̄ qd̄ soldati vlteri⁹ durare nō valētes ciuitateꝫ vnacū castro fortissimo ī quo erat capitane⁹ ⁊ castellan⁹ Jacobus de pinatharijs sub pacto securitatꝰ ꝑsonaꝝ ⁊ reꝝ suaꝝ restituūt: ⁊ dñs rex castꝝ ⁊ exercit⁹ ciuitatē īgressi extiterūt: ī quo loco multas donatiōes ī possessionib⁹ baronib⁹ militib⁹ ⁊ nobilibus secū existētib⁹ ī regno hūgarie fec̄ ⁊ ꝯtinuauit: quoꝝ agilitates ⁊ seruitia ī lr̄is donationū eis ꝯcessaꝝ enarrāt̄. Tandē mora ꝓtracta ī castro rex bñ ꝯualescēs recuꝑata sanitate audacē ⁊ bellicosū viꝝ andreā wayuodā filiū laczk capitaneuꝫ generalem in regno nicōm drugech frēm wilhelmi palatini capitaneū ciuitatis salerni ⁊ frēm monialē militeꝫ ordīs scī iohānis hierosolimitani priorem anrane capitaneū ī eadeꝫ ciuitate auersana: qui postea īfideliter agens eandeꝫ ciuitateꝫ cū castro ī ꝑtāteꝫ iohāne regīe resignauit ī sua ꝑsoua p̄ficiēs: ⁊ ibideꝫ dimittēs ꝓpt̄ ānū iubileū ꝫclo deuotiōis accēsus v̄sus romā ꝑ ciuitatē capuanā ī cui⁹ porta est turris altissima ac solēni oꝑe fabricata ⁊ sub mōte cassino cui⁹ muri ꝑ terremotū corruerūt ⁊ ꝑ campaniā est ꝓfectus.

De honore regi lodowico ī vrbe romana exhibito

Hi tribun⁹ cū romāis potiorib⁹ ꝑ q̄ttuor milliaria gallicana: vestib⁹ seu pānis purpureis ad hoc spēaliter sub vni formitate aptatꝰ solēniter in trūmetis ⁊ diuersi generis musicoꝝ appatib⁹ circa centū ꝑsonas d̄ vna vestitura bñ īduti obuiā veniētes ⁊ eūdeꝫ honorifice suscipientes ad vrbē romanā: cui⁹ platee pānis pulcre strate ⁊ decorate fuerāt ītroduxerūt ⁊ ī dñm romanoꝝ suscepert̄. Qd̄ tñ rex acceptare recusauit: quiquidē ī palatio dñi pape hospitat̄ singulis aūt dieb⁹ tribun⁹ cuꝫ potiorib⁹ romanis ipsuꝫ visitabat ⁊ reuerētiā eidem exhibebat ⁊ ad domos eoꝝ ad cōuiuia cum magno gaudio īuitantes: Rex āt

quottidie in basilica sancti petri principis apl̃oꝝ missaꝫ audiebat ꝛ eidē singulis dieb⁹ sudariū vultus dñi ostendebat̃ ad magnaꝫ ꝓsolatiōem ꝑegrinoꝝ ꝛ multitudis gentiū ꝓfluentiū pluribusqꝫ dieb⁹ cū deuotiōe sic deductis: rex auctoꝛitate dñi pape absolut⁹ sup altare scī petri q̃ttuoꝛ millia floꝛenoꝝ auri offerri fec̄ ac pñtari

De reditu regis lodowici in hungariaꝫ.

Xinde cū suo exercitu ꝑ ꝑtes italie reuertebat̃ ꝛ in q̃libꝫ ciuitate gaudēter susceptus ꝛ honoꝛat⁹: ī veronā ꝑuenit dimissaqꝫ ibidēꝫ gente stipendarioꝝ theutonicoꝝ q̃ttuoꝛ milliuꝫ barbutaꝝ cū wolffardo ꝛ cōrardo capitaneis qꝛ nōdū erāt stipendijs suis plene pagati ad expēsas ad regis ratiōem cōputandas ad hūgariā cū gaudio remeauit. Et abinde stipēdia ipsoꝝ cōpleteremisit: ꝑdictos vo wolffardū ꝛ cōrardū capitaneos ad se vocauit ꝛ ꝑ remūeratiōe suoꝝ obsequioꝝ largifluis regijs donatiuis ipsos exaltauit: quoꝝ gesta ꝛ seruitia ī priuilegijs ꝓcessis explanāt̃.

De resignatiōe regni sicilie ad man⁹ dñi pape.

Um aūt fere tribus ānis andꝛeas waywoda capitane⁹ regni generalis nicō dꝛugeth frat̃ wilhelmi palatini capitane⁹ ciuitatis sallerni cū alijs militib⁹ principalib⁹ ac gente dñi regis copiosa in regno ꝛ in ꝑtibus illis remāsissent: multaqꝫ bella exercuissent: ac gētes lodowici sepi⁹ debellassent ꝛ q̃si anihilassent: ita q̃ solū in munitiōib⁹ ꝛ castris seiclusissent: sicut de gestis ꝛ exercitijs ciusdēꝫ andꝛee waywode que causa bꝛeuitatis ad pñs obmitto ī priuilegio sibi sup̃ possessiōnū donatiōibus ꝓcesso: potit qui volucrit expiri vt fides certi⁹ possit adhiberi. Dñs papa īnocenti⁹ quīt⁹ ꝑ suū legatū: primo preuerēdissimū ī christo pr̃em dñm Gnidonē tituli scē cecilie ꝑs bytex cardīalē de latere missū ac deinde plurib⁹ vicib⁹ ꝑ nūcios solēnes viros ꝑ liberatōe dictoꝝ reguloꝝ trāsmissis: ꝛ postea ꝑ dñm bartholomeū similit̃ eius nūciū decretoꝝ doctoꝛē pr̃naliter salutarib⁹ mōitis institit apud regē: q̃ gentē suā de regno illo reuocaret: ad cui⁹ instantiā tanq̃ꝫ deuot⁹ ꝛ obediēs filius ipsum regnū necnō castra ciuitates munitiōes ꝛ terras q̃s tenebat ꝑ suos ambasiatoꝛes videlꝫ dñm iohannē electū wesꝑimieñ. in iure canonico licenciatū ꝛ alios ad man⁹ pape assignauit iure tñ suo īregno sibi cōpetenti saluo reseruato: regulos etiā ꝑdictos quos in

castro wissegradieñ. tenebat liberauit ⁊ vsqꝫ venetias cuꝫ securo ꝯductu honorifice destinauit ad ꝓpria remeãdos: qui cũ magna letitia ꝑ mare ĩ neapolim trãsfretãtes cũ maxĩa solẽnitate ⁊ honore sũt recepti ⁊ ad ipsoꝝ dominia ⁊ principatꝰ ac ducatꝰ restituti: hoc nõ ꝑtermisso ꝙ tam luculẽter ⁊ clare rerũ gestaꝝ seriem ꝑ distinctiões ãnoꝝ ⁊ dieꝝ ꝑpedientibꝰ intuallis tẽpuꝫ disserere nõ potui qꝛ aliq̃ ꝑ meipsuꝫ didici ⁊ aliq̃ ꝑ alios fidedignos rerũ notitiã hñtes ĩtellexi: ⁊ sic venia tribuat̃ rite excusanti cũ sufficiat reꝝ gestaꝝ seriẽ enarrare: cet̃a scribẽda vl̃ narrãda: illis reliquo qui plura sciũt q̃ꝫ hic scripta sũt de gestꝭ eiꝰ tam ꝓspis q̃ꝫ aduersꝭ scribere vel tractare.

De requisitione venetoꝝ sup restituendo regno dalmatie.

Is itaqꝫ gestis ⁊ expeditis ad ꝓpositũ cepte mat̃ie de regno dalmatie ⁊ ciuitatũ marittimaꝝ ẽ necessario redeũdũ Cũ enĩ rex principatꝰ tenutas ⁊ dominia regni sui sacre corone subita vellet ꝯseruare ⁊ vsurpata ad statũ pristinũ reuocare inclitũ principẽ andreã de angulo ducẽ venetiaꝝ ꝑ ambasiatores solẽnes lr̃asqꝫ et nũcios speciales pluries vt zelator pacis requisiuit ⁊ monuit ad restituendũ sibi ⁊ sacre corone regnũ dalmatie ⁊ ciuitates marittimas ĩ toto occupatũ ⁊ detẽtas. Quequidẽ dux ⁊ dñi venetiaꝝ negarũt ⁊ astruẽtes se opposuerũt ⁊ resistere decreuerũt regie maiestati.

De exercitu regio ꝯtra venetos moto.

Uper qno facto rex cũ suis vicinis ꝯsiliarijs principibus regnicolis marchionibꝰ ⁊ ducibꝰ ꝯtra ducẽ venetiarũqꝫ cõmũitatẽ de tali ĩiuria grauit̃ est cõquestꝰ ne videret̃ eos indebite ⁊ ĩiuste ĩpignare ad vindicãdũqꝫ ⁊ ꝓpugnandũ iniuriã sibi ⁊ regno illatũ cũ valida potentia ꝓ recuꝑandis iuribꝰ regni sui ꝑ ipsos a multo tꝑe occupatis versus italiã ꝯtra ducez venetiaꝝ cũ ꝓpria gẽte sua necnõ comitibꝰ: militibꝰ: theutonicis extraneis sibi fauentibꝰ ⁊ auxiliũ pr̃antibꝰ quos ꝑcipue theutonicos ideamatis eoꝝ: ꝯscius multũ diligebat ⁊ eisdez de stipendijs ac donarijs largiflue ꝓuidebat: ex eoqꝫ ad ipsũ libent̃ ꝯfluebant sibiqꝫ fidelia ꝭuitia exhibebant ꝑsonalit̃ ẽ ꝓfectus ⁊ ꝑ t̃ras ac tenutas venetoꝝ circa castꝝ scrawal trãsiens Conijglanũ obtinuit ⁊ ab hinc ad ciuitatẽ Teruisij veniẽs ipsaꝫ obsedit castra ⁊ t̃ras

ſuaꝝ tenutaꝝ ſpecialiter Alſulũ cũ rotkauernis vbi ẽ albatia criſpiniacũ kewerd gorgoniã ⁊ forgoniaz ac alias q̃z plures expugnãdo ⁊ gẽtes ĩ eiſdez collocãdo: ⁊ ſic ĩ hũgariã dimiſſo ſibi ſtrenuo milite thoma fratre venerabil' frīs dñi niconi archiepiſcopi ſtrigonien. ꝑ capitaneo gentis ſue armiger eſt reuerſus.

De obſidiõe caſtri caſtelfranck vocati.

Oſtea vo magnificũ ⁊ potẽtez viꝝ nicolaũ konth ꝓdictũ tũc regni hũgarie palatinũ ad ꝑtes illas trãſmiſit. Qui caſtruz caſtelfrãck ducis ⁊ venetoꝝ cũ magno exercitu obſedit ⁊ ꝓtinuatꝰ ibidẽ plurib⁹ dieb⁹ qꝛ caſtꝝ bñ fortificatũ ⁊ gẽtib⁹ armatis munitũ erat nil ꝓficiẽs ĩ hũgariã ẽ reuerſus: ibidẽ dicto thoma milite remanẽte. Quiquidẽ thõas miles ⁊ gẽtes dñi regꝰ: ꝓio añ portã ciuitatis teruiſine: ⁊ ſcõa vice ĩ cãpo ꝑpe eandẽ cũ gẽtib⁹ armigeris venetoꝝ bellũ ⁊ cõgreſſuz habuerũt eis de victis ⁊ multis captiuatꝰ. Jtẽ ẽtia vice circa fluuiũ brẽtha nouigale ꝙ̃ theutonicos ⁊ ſtipẽdarios venetoꝝ trãſpaſſato flumie ſup equos cũ magno piculo ꝑꝑ̃ flumis ꝑfũditatẽ de mãe ſubito irruẽtes eoſdẽ ſtipendarios deuicerũt ⁊ captiuos deduxerũt quos ſcõm morẽ ſtipẽdarioꝝ equis ⁊ armis receptis libẽ abire ꝑmiſerũt: in quo flumie paul⁹ german⁹: iohãnis filij cheel miles cũ quibuſdã alijs hungaris ſũt ſubmerſi. Quo quidẽ thõa ꝑ regez reuocato ⁊ bñdicto filio hem milite illic trãſmiſſo eidez ſurrogato. Jdez bñdict⁹ miles ſupueniẽs plurima bella ꝙ̃ gentes venetoꝝ ꝓtinuauit ⁊ eas ſupauit. Jteꝝ aũt dict⁹ thõas illic ẽ trãſmiſſus ⁊ virilit ac potẽt caſtra ⁊ tras aquiſitas ſub dñijo regis ꝓfuauit tãdiu donec expugnata ⁊ recupata ciuitate iadrẽſi que ꝑ ſtrẽnuũ militem elderboh noie theutonicũ cũ gẽtib⁹ dñi regꝰ q̃dã nocte muros ciuitatꝰ aſcẽdendo ⁊ ꝑ pugnã maxiaz cũ gentib⁹ venetoꝝ armigeris theutonicis ⁊ gallicꝰ duriſſime ꝓmiſſaz vbi idẽ miles letal'r extitit vulnerat⁹ ex quo vulnere vitã finiuit tpalez: comite venetoꝝ ſeu capitaneo ĩ eadẽ ꝓſtituto cũ ſuis gẽtib⁹ deuictꝰ ⁊ fugatꝰ capta fuit ⁊ expugnata: ⁊ ĩ ptib⁹ maritꝭis ĩ dalmatia regia ptãs firmata extitit: cui⁹ regni dalmacie ⁊ ciuitatũ plẽo regimĩe ꝓſecuto: rex nolẽs vlteri⁹ occupata de tenutꝰ venetoꝝ ꝓfuare caſtra ⁊ tenutas q̃s tenebat ipſis reſtituit gẽtes ſuas reuocãdo ⁊ ipſis ĩ pace dimittẽdo ſb pacto iuramẽti ꝑ ducẽ ⁊ ꝓſiliarios venetoꝝ qõ neminez ĩtris eis

p regē restitutis offenderēt ꝓ fidelitate regꝭ vel punirēt: sꝫ tñ postea ipsi veneti milites ptātes ⁊ potiores t̄rarū ipsaꝝ spāl'r v̄o de coneglano decapitauer̄t ⁊ trucidauerūt iuramēto p̄dicto violato ac bōa eorūdeꝫ ꝯfiscauerūt ī displicentiā regie maiestatꝭ: p̄terea durāte gwerra int̄ eos ⁊ dñm regē ducez eoꝝ noīe marinū ī palatio ducali venetijs cū plurib⁹ suis ꝯsiliarijs de adhesiōe regꝭ inculpātes suspēderūt ⁊ q̄ꝫplures etiā teruisinos ꝓpt̄ suspitiōem īterfecerūt ⁊ in exiliū effugauerūt: p⁹ restituttōem āt ipsaꝝ t̄raruꝫ ciuitas teruisina demū ꝑtractat⁹ ad man⁹ lepoldi ducꝭ austrie cognati eiusdeꝫ regis se t̄didit ⁊ subiecit. Cui⁹ dominiū ipse dux lepold⁹ apprehēdēs ꝑ certa tp̄a optinēdo: tādeꝫ sil'r ꝑtractat⁹ frācisco de carraria dño padwano assignauit sub certis pactis gentē suam de eadeꝫ reuocādo.

De exercitu ꝯtra lithwanos.

Eteꝝ: ꝯtra lithwanos xp̄ianis ⁊ maxīe regno suo ruscie īsultātes ꝑsonal'r cū exercitu copioso ⁊ militia sua ꝓpria nec nō alijs natiōib⁹ ad eū ꝯfluentib⁹ ꝑsonal'r ꝓficiscēs t̄ris ipsoruꝫ seu tenutis ī magna ꝑte deuastatis duce eoꝝ capto sꝫ īcōtinenti sibi ꝓmissiōem de fidelitate ⁊ obediētia faciente lib̄ato feliciter ad hūgariaꝫ est reuersus.

De exercitu ad ruteniam.

Ostea bina vice cū valida gēte sua etiā ext̄nea ad regnū ruscie sacre corone hūgarie subiectū ꝓ defensiōe eiusdē regni ꝯtra lithwanos est ꝓfect⁹ ⁊ fugatꝭ hostib⁹ ac fret⁹ victoria potētes viros petꝝ banū p̄rio necnō venerabilē ī xp̄ō p̄reꝫ dñm emericū epūm agrieñ. ac georgiū zudar ꝯsequent̄ frēs suos: ⁊ p⁹ hec emericū bebek ac p⁹ eū iohānez de capol ad regendū ipsū regnuꝫ wayuodas seu capitaneos p̄fec̄: qui regnū p̄dictū bñ ⁊ laudabilit̄ defensātes sb̄ titl'o scē corōe ⁊ regimīe eiusdē dñi regꝭ ꝯseruauer̄t

De exercitu ī subsidiū dñi pape trina vice destīato

Teꝫ ad īstātiā sūmoꝝ pōtificū rōanoꝝ īnocentij: gregorij ⁊ vrbani quīti btē mēorie: prima vice niconē filiū laczk qui mlt̄as ciuitates oppida ⁊ castella ad obediētiaꝫ sacre rōane eccl'ie reduxit ac etiā rebellātes expugnauit ad man⁹ dñi egidij cardinalis apl'ice sedis legati assignādo: ⁊ p⁹ eū symōeꝫ filiuꝫ mauritij q̄ nihil ꝓfec̄ ⁊ ꝓpt̄ hoc displicētiā regie maiestatꝭ īcurrit: subsequēter etiā eūdeꝫ petꝝ banū tp̄e dñi vrbani pape ī defensiōe ciuitatis bononiēꝭ ꝯt̄ barnabonez ⁊ galiaciū dños mediolanēn. eādeꝫ ci-

uitatez ipugnātes destīauit: ⁊ idez petr⁹ ban⁹ ciuitatē cādaz ꝓ do
mīo papa retinuit ⁊ dēfēsauit ⁊ cū honore ad regnū hūgarie reme-
auit. De exercitu ī subsidiū ducis austrie destīato.
Ostmodū āt ī subsidiū antiqui albti ducis austrie paulū filiuz
laczk ad obsidendū ciuitatez turegū cū magno exercitu destīa-
uit quā ꝑ lōgā obsidionē obtīuit ⁊ dnījo eiusdez ducꝭ subiugauit
De exercitu ī ꝑtes bozne ⁊ de amissiōe duplicꝭ sigil-
Tez ad trā bozne silr regie corōe subie- li dñi regis.
ctā ad ꝯterendā ꝓtuiā quorūdā rebellātiū magnificū viruz
niconez kōth palatinū regni sui ⁊ venerabilē ī xpō prez dñuz ni-
conez archiepūm strigonien. cū quibusdā alijs baronib⁹ ⁊ militi
bus regni sui cū magno exercitu destīauit: qui ītrātes castꝝ zreb-
nek obsiderīt: sz mīme cape potuerīt ac cū magno dāno ꝑsonaꝝ et
reꝝ discesserūt ī quo quidez exercitu q̄dā nocte de tētorio eiusdem
dnī archiepī cācellarij sigillū dnī regis duplex autenticū ꝑ quos-
dā filios belial furtiue ē subtractū: ⁊ p⁹ aliquot tꝑs ꝑ ipsos fures
ī biztritia cuidaz aurifabro venditū ⁊ ꝯfractū sic veracit est cōptū
de quo tñ facto ex fortuito euētu accidēte rex mīme curauit: aliud
sigillū autenticū ꝑpari faciendo ⁊ eidez dño archiepō cancella-
rio assignādo sub quo sigillo oīa priuilegia seu lr̄as cū alio sigil-
lo depdito emanatas ꝯfirmauit. De exercitu regꝭ ī bulga
Ost hec regnū bulgarie sacre corōe hūgarie sub- riam.
iectū cū magna potētia ītrauit ⁊ bodon ciuitatez capiēs reg
nū sibi subiugauit prīcipez ipsi⁹ noīe strachmeꝝ qui se impatorez
bulgarie noīabat capiēs ⁊ ī hūgariā trāsmittens ꝑ aliq̄ tꝑa in ca-
stro epāt⁹ zagrabienꝭ gomnech vocato sub custodia decent ⁊ ho
neste ꝯsuatū ī budoniū ad regendū ipsū regnū sb noīe ⁊ titlo sue
maiestatꝭ sub certꝭ pactꝭ ⁊ ꝭuitijs cū gaudio remisit sic tādez etiaz
idem prīceps fidelitatez ⁊ obedīam repromissā sue maiestati obꝭ
uauit. De exercitu regis ꝯtra karolū impatorem.
Tem ꝯtra clarissimū principem dominuz karolum im-
patorem ꝓ quibusdam displicentijs rex ꝑsonaliter cum
magno exercitu ⁊ potentia versus metas morauie ꝓces
sit: ac ipsum dnminū impatorem ꝑ suas litteras diffida
uit ⁊ oppidum Trinchinium intrauit ⁊ exercitus circumquaqz ī
campo ⁊ pratis resedit. Interim vo diu donec cum suo exercitu

se moueret moraniã inuasurus dux sidniceñ. cũ certis baronib⁹ et militib⁹ ex pte ipatoris ad tractandũ de pace i trinthinũ supuẽit treuga firmata ad ꝓcludẽdũ de pace mcõ kõth palatin⁹: stephan⁹ bebek iudex curie cũ certis militib⁹ i brodã ad impatorẽ vbi cũ magno exercitu ꝛ multis militib⁹ se collegerat sũt trãsmissi ꝛ interim exercitu regis dispersso sine ꝓclusiõe pacis reuertũtur.

Ostea etiã dñm ladislaũ- ducẽ apulie ꝛ petꝛ banũ cũ gẽte satis valida i moraniã destinauit qui icendia ꝛ maxia dãna ibidẽ itulerũt ꝛ ad ꝓpria reuertũt

De exercitu i moraniã.

Quõ rex lodowic⁹ i regẽ polõie fuit elect⁹ ꝛ coronat⁹

Tez ꝓcedente tpe mortuo casmerio rege polõie auũcl'o suo cũ igenti exercitu polõiaz itrauit: vbi i regez ex iure successorio eiusdem auũculi sui extitit feliciter coronatus.

De exercitu regis in ptes transalpinas.

Tez ipse rex ꝑsonalr ꝑ bulgariã ptes trãsalpinas sacre corone subiectas inadẽs: ex alia pte vlt̃ traz ficuloꝛ cũ valido exercitu ac nobilib⁹ ꝛ siculis ptis trãssiluane trãsmisit nicoez wayuodã trãssiluanũ cũ symõe filio mauritij ꝛ alijs ex potioꝛib⁹ militib⁹ suis ad vidẽdũ ptes trãsalpinas ꝓtra laijk wayuodã ptiũ ꝓdictaꝛ regie maiestati rebellantẽ. Qui tũc circa danubiũ cũ magno exercitu ad ipediẽdũ igressuz exercit⁹ dñi regis ex oppsito regni bulgarie isidiãdo residebat. Quiquidẽ nicõs wayuoda cũ exercitu ꝓdicto fluuiũ Zlũcza vbi fortalitia ꝛ ꝓpugnacla crãt ꝑ olachos firmata potent expugnãdo ptrãsiẽs cuz exercitu ipsi⁹ laijk wayuode copioso: cui⁹ capitanc⁹ erat comes dragmer olachus castellan⁹ ei⁹ de domloijka bello ithonato ꝛ certamĩe fortissimo cõmisso victoriã obtinuit ꝛ ipsũ capitaneũ multis interfectis in fugã ꝙuertit: sz postmodũ: trãseũt frequẽter auxilio securitatis: ꝛ i eiusdẽ pugne ꝓflictu debiles effecit interitus variabilis fortune impetus: incaute vlterius procedens inter indagines ꝛ vepriũ densitates ac passus strictissimos conclusus per multitudinẽ olachoꝛ de siluis ꝛ montibus inuasus ibidẽ cum strennuo viro petro suo vicewayuada: necnon de seu dicto wos ꝛ petro ruffo castellano de kykyllewar: petro ꝛ ladislao siculis virisbellicosis ꝛ alijs militibus q̃zpluribus ꝛ nobilibus potioꝛibus extitit interfectus: ꝛ cum gentes hungaroꝛuz de ipso exercitu terga

vertissent ꝛ se in fugaz ꝓuertissent ī locis lutoſ ꝛ paludoſ īdagi-
noſ ꝓclusi multi ex eis ꝑ olachis occisi extiterũt: ꝛ aliqui cũ ma-
gno ꝑiculo ꝑsonaꝝ ꝛ rerũ damno euaserũt: ꝛ finitꝰ eiusdez nicõi
wayuode cum magna pugna de manibus olachorum ereptum
in hũgariã attulerũt ad clauſtꝝ btẽ v̈ginis ī strigonio tumulãduz
Tandẽ huiusmõi īfortunio aduersitatis accidẽte ꝛ fortuna iterũ
ꝑsperãte nicõ de gara bano de macho viro strẽnuo ꝛ bellicoso ī
manu potenti ipsuz regiũ exercitũ vltra danubiũ ꝓtra insultꝰ bel
latoꝝ ꝛ sagittarioꝝ ipsius layk wayuode velut imbres sagittas
emittentiũ olachoꝝ ꝑ nauigia menijs ꝛ fortalicijs firmãt trãsdu
cente inimici ī fugã ꝓuersi velut sumꝰ euanuerũt ꝛ residui totiꝰ ex
ercitꝰ trã v̈sus zewrinũ itrauerũt ꝛ candẽ occupauerũt: ꝛ tũc rex
ibidem castꝝ zewrin prima vice ꝛ post aliquoꝝ annoꝝ curricula
castꝝ in brasso fortissimũ tberch vocatũ circa tmios trãsalpinos
edificauit gente armata brigãcijs ꝛ balestrarijs anglicis custodi-
am castri muniendo in potestate sua reseruauit.

De diuersis regis lodowici expeditiõibus ꝛ de pie tate ꝛ ceteris virtutibus eiusdem.

Tem fere singulis ãnis vel ī quolibz ãno mouit exercitũ
ꝓtra emulos ꝛ rebelles ꝛ sepiꝰ ꝓtra rachenos ꝛ molda-
uos oĩmodã diligẽtiã adhibẽdo ꝛ maxie circa regnuz ra-
chie: dñicꝰ filiꝰ Oſt banꝰ de macho cũ zemere vicebano suo. Et
postmodũ nicõs de gara ī iuuenili etate banꝰ ꝓstitutꝰ multũ agi-
lis ꝛ strẽnuus ac ī bellis circũspectꝰ labores assiduos ipendерũt
ad ꝓseruãdũ ipsũ regnũ sub regie ditiõis ptãte. Itẽ ipse rex pru-
dẽs ꝛ largꝰ ad modũ fuit ꝛ bella multa felicit gessit: multaqz re-
gno suo recupauit. Qui etiã post bellicã gloriã scia lr̃aꝝ clarus
fuit ī astronomia auidissime laborauit ꝛ ꝓpt̃ virtutũ ꝑfectionem
etiã apud barbaros sũme dilectꝰ nomẽ suũ apud multas natões
exaltauit: hic piꝰ ī religiõe catholica in paupes munificꝰ iura ser
uauit ecclesiaꝝ: ꝛ ecclesiastica officia plurimũ honorauit.

De his que suo sub regimine acta fuere.

Erũ qꝛ iuxta sapiẽtis assertiõem bonoꝝ laboꝝ gliosus ẽ fru
ctus ꝛ recolẽda mẽoria que suo tpe ipso ꝓcurãte cũ pietatis
studio sunt ꝓacta hic digne nec ĩmerito annectant.

De iudeoꝝ expulsione.

Pse enī iudeos ad fidez catholicam ꝯuertere ⁊ christo lucrari tanq̄z zelator salutis desiderās ⁊ ꝓpt̄ obstinatā duritiā ipsoꝝ iudeoꝝ suū ꝓpositū ad effectū ꝑducere nō valēs oēs iudeos ꝑ totū regnū hūgarie licēciauit ⁊ expelli mādauit bona et res ipsoꝝ ꝑ vsure voraginē cumulatas vt lutū sp̄nēs noluit habere vel occupare: ⁊ sic oēs de regno hungarie in austriam ⁊ bohemiam recesserunt ⁊ dispersi extiterunt.

De ordine heremitaꝝ ⁊ de trāslatiōe corpis beati pauli primi heremite

Eniqz ordo fratꝝ heremitaꝝ btī pauli primi heremite ī regno hūgarie florere īcepit ⁊ multiplicari. Itē corpꝰ eiusdē btī pauli p̄ris dicti ordinis de venetijs ad hūgariā ē trāslatū ⁊ ī claustro heremitaꝝ apud beatū laurētiū ꝓpe budā ī vertice mōtis solēniter depositū: in quo loco ⁊ btī huiꝰ p̄ris venerāt̄ merita ⁊ populoꝝ laudantiū deum ꝯcurrit frequētia. Primo enī rex karolꝰ btē mēorie p̄r ipsiꝰ regis frēs ordinis p̄dicti ītroduxit ⁊ paucos habebāt ꝯuētus ⁊ loca vt puta sanctū laurētiū scām crucē ⁊ scūm spūm ⁊ scūm ladislaū īsilua de peliso ⁊ ī alijs locis māebāt laici sub noīe heremitaꝝ vagabūdi.

De constructione claustri in noztre.

Idez rex lodowicꝰ ꝓ ordīe p̄dicto claustꝝ solēni ope ꝯstruxit in noztre.

De cōstructiōe claustri in leweld.

Eterū: aliud claustꝝ ꝓ ordīe fratꝝ carthusiensiū in leweld in bokonio edificauit ⁊ sufficiēter dotauit.

De fundatiōe duaꝝ capellaꝝ

Tem vnā capellā ī aquisgrani ⁊ aliā ī cellis ad btām v̄ginē pulcro ⁊ miro ope ꝯstruxit sufficient̄ ⁊ largit̄ dotauit: ac p̄ciosis vtēsilibꝰ ad cultū diuinū: vasis: calicibus: libris ⁊ ornamētis diuers̄: ac calice de puro auro decorauit. Post hec autē ꝓpt̄ lib̄alitatē suā ⁊ boni exēpli opatōem multos traxit ad deuotiōis studiū īpēdēdū: barones: milites: nobiles ⁊ quosdā ex p̄latis qui loca dicto ordini heremitaꝝ ꝯtulerūt ⁊ claustra construxerunt ⁊ dotauerūt ad laudem dei ⁊ gl̄iam sc̄i pauli.

De cōuersione chomanoꝝ ad fidem.

Ie etiā gentez chomanoꝝ ritu tartāico īuolutā apud sedem apl̄icam deuotius insistendo exemplo beatissimi regis stephani quē ad cōponēdū noue fidei fundamentū ī regno hūgarie

ꝓuidẽtia diuina elegit ⁊ qui corda credẽtiũ post aplos ſpũaliter imbꝛib⁹ celeſtib⁹ irrigauit ad laudez noīs diuini vt ampliaretur religio xp̃iana ad fidez catholicam ꝓuerti ꝓcurauit. Cui quidez genti iã in fide xp̃iana erudite frẽs de ordie mioꝛ auctoꝛitate eis a ſede aplica cõmiſſa curam aiaꝝ iura põtificalia ⁊ ſacra eccleſia ſtica amīſtrant: ⁊ de die in diem in fide ꝓfortãtur.

De conuerſione patrinoꝝ in bozna.

Tez paterini de bozna qui nimiũ crãt multiplicati ⁊ diuerſis erꝛoꝛib⁹ implicati ꝑ dñm pegrinũ epũm bozneñ. ordis mioꝛ virũ magne deuotiõis ⁊ ſcie ad fidez rege cõmonẽte cõuertunt ⁊ baptizãt. De baptizatiõe quoꝛũdã ſclauoꝝ

Tez ſclaui diſtrictus de lippna dure ceruicis popul⁹ ad fidẽ erat ꝓuerſus ⁊ baptizat⁹: cui ſacerdotes katholici ſcõm trãſlatõem bti hieronimi doctoꝛis ſcẽ mꝛis eccliе ſacra eccl'iaſtica miſtrabãt: ſz nũc vt narrat in apoſtoſiaz ⁊ pꝛiſtinũ erꝛoꝛẽ ſũt relapſi ⁊ multo peioꝛes effecti. Quo moldauia que pꝛius deſerta fuit nouũ incolatum recepit.

Huius etiã tpe bogdan: tpe bogdan wayuoda olachoꝛuz de maramoꝛoſio coadunatis ſibi olachis cuiſdẽ diſtrict⁹ interrã moldauie coꝛone regni hũgaric ſubiectaz: ſz a multo tpe ꝓpter vicinitatẽ tartaroꝝ hĩtatoꝛib⁹ õſtitutã clamoſiſſime receſſit et q̃uis ꝑ exercituz ipſi⁹ regis ſepi⁹ impugnat⁹ extitiſſet tñ creſcẽte magna nũeroſitate Olachoꝝ ihabitantiũ illã terrã: i regnũ eſt dilatata: wayuoda vo qui ꝑ olachos ipſi⁹ regni eligũt ſe cẽ vaſallos regis hũgarie ꝓfitent ad hũgariã obligant cenſũ ſoluere tẽpoꝛe ꝓſueto. De peſtilẽtia fame ⁊ terremotu

Tez etiã tpe ſui regimis peſtilẽtie ꝑ loca ꝑticularia ⁊ etiã ꝑ totũ regnũ hungarie ⁊ alijs regnis cõuicinis vigucrũt ⁊ fames diuerſis tpib⁹ ꝑ locuſtas ⁊ mures ſpicas frugũ ⁊ aliarũ ſegetũ coꝛꝛodẽtes iualuerũt ⁊ plurib⁹ vicib⁹ tremot⁹ ꝑ loca factus eſt magn⁹. De exemptiõe vdwarnicoꝝ ⁊ alioꝝ

Huius etiã tpe multi ex oduranicis ⁊ cõditionarioꝝ. alijs ꝓditionarijs curie ad diuerſas ſuitutes aſtricti ſũt exẽpti ⁊ i cetũ regni nobiliũ aggregati: qꝛ i donatiõib⁹ poſſeſſionuz gratus ad oẽs largusqz ⁊ benignus habebat: ⁊ ꝓ eo ab oĩbus vltra modũ diligebatur.

De consortibus ⁊ liberis regis lodowici.

Primo etiã narratõe fore dignũ q̃ p̃fatus rex lodowicus duas ꝓinges habuisse dinoscit: primã videlz p̃clarã margarethã filiã excellẽtissimi dñi karoli tũc marchiõis modernic: qui postmodũ ad ip̃eriũ fuit sublimat⁹: ⁊ ista sine ꝓle defũcta est. Aliã iclitã dñaz elizabeth filiã stephãi bani p̃notati ex q̃ tres filias genera uit: katherinã: mariã ⁊ adiugã. Ipsa ãt katheria in puerili etate morte extitit p̃uẽta: ⁊ q̃ ad regalis ꝓpaginis stirpẽ clara sũt ꝓnubia exquirenda succession claris fulgebat nature ornatis insignita. Ipsaz mariã clarã augẽs ꝓsapiã illustri principi sigismũdo marchiõi brãdenburgẽsi i puerili etate vtraqz existente quẽ de stirpe ccsarea p̃ eduxerat impialibus radijs illustrata cõmũicato ꝓsilio serenissimaꝫ dñaꝫ regiaꝫ gẽitricis ac ꝓsortis suarũ necnõ p̃latoꝫ ⁊ baronũ regni p̃cedẽte i ternauia p̃nte imperatrice mr̃e ei⁹ ⁊ suis baronib⁹ de bohemia cũ magna solẽnitate ⁊ letitia matrimoniali federe despõsauit ⁊ apud se nutriendũ ꝓseruauit: qui nũc ꝓregnãt i regni solio sublimati. Adiuga vo post mortez p̃ris i reginã polõie extitit coronata que postmodũ p magnates barones ⁊ nobiles regni polonie potẽtissimo p̃cipi lijthuanorũ Jagula noie ad fidez katholicã ꝓuerso ⁊ cũ suis frib⁹ baptizato extitit matrimoniali federe copulata. Quez i regẽ polonie solẽniter p eos coronatũ Ladislaũ noiauerunt qui similit cũ ꝓinge cõregnat letãter regno in eodez.

De pace ⁊ trãquillitate diꝫ lodowici regis.

Um aũt tpib⁹ successiuis idez rex ãplissime ptãtis cẽt⁹ floreret i regni solio totã suã felicitatẽ ponẽs i deo a quo cuncta bona ꝓcedũt ac suũ p̃cipatũ ac regimis curã illi submittens nõ passiõe ac volũtate cupiẽs p̃cipari velut custos iustitie exñs absqz rõe ⁊ lege nihil voluit attẽtare q̃ vigens industria ⁊ regnatiua prudẽtia virtualit dñat gubernatiõe regni scõm ratõem ⁊ legez diligẽti⁹ circũspecta pollẽs regimie naturali nõ instictu bũano sz poti⁹ diuino sui desiderij ꝓpositũ ad hoc iclinauit vt seqnẽs scõꝫ regumz p̃decessoꝫ ⁊ patris sui vestigia in quibz pamplius et pfectius vigebat: zelus fidei ⁊ religio xp̃iana regna sua terras et subiectas sibi natiões in suis libertatib⁹ ꝓsuetudinib⁹ ⁊ legibus in bona pace ⁊ tranquillitate conseruauit: maxime quos in fide

dño regenerauit ⁊ ab oībus emuloꝝ insidijs ⁊ ī cursib⁹: p̄cipue aūt paganoꝝ victoriosissime defensauit: necnō etiā ecclias regni sui ī suis iurib⁹ ⁊ libtatib⁹ tenuit ⁊ ī tp̄alib⁹ bonis augmētauit.

De vita regis lodowici contemplatiua.

Onsiderās autez ⁊ aduertens regna sua ⁊ dñia vndiqz seu circūquaqz quieto ⁊ trāquillo statu florere q̄zuis ex ꝯsuetudine ⁊ delectatiōe a pueritia solitas venatiōes nimiū frequētaret ad vltimū tñ t̄renaꝝ reꝝ occupatiōib⁹ q̄s difficile ē absqz peccatꝰ mīstrare ⁊ curis postpositis ꝯcupiscētiā carnalem calcare ac sibi subicere ⁊ diuīs p̄ceptis parere volēs. Quia oīs caro fenū ⁊ oīs ꝯcupiscētijs ei⁹ tanq̄z flos feni ꝯtēplatiuā vitā a tumultu multitudīs hoīuz segregat⁹ vt pijs op̄ib⁹ īsistere ⁊ or̄onib⁹ vacare studiosius ⁊ deuotius valeret elegit ⁊ in hijs p̄seuerando.

De obitu ⁊ sepultura regis lodowici.

Andē hāc vitā laboriosaz derelinquēs ⁊ ad vitā p̄petuā aspirās: iuxt̄ illud psalmiste. Mihi aūt adherere deo bonū ē ponere ī dño deo spez meā vocatōe diuina ex hoc mūdo migrauit. xj. die mēsis septēbris ⁊ paꝝ añ cometa app̄uit mirabilis Tant⁹ aūt luct⁹ eo mortuo ī regno fuit vt oēs q̄si mortez suā deflerēt. Et sepult⁹ est ī vrbe albe regalis ī capella quā ipse ī latere ecclie btē v̄gīs collegiate ꝯstruxit: sz postea ei⁹ ꝯsors regīa elizabeth ipsā dotauit: sedecīa eiusdē mēsis die: āno dñi. M. CCC. octuagesimo scdo. Regnauit aūt q̄dragīta ānis ⁊ mēse vno ⁊ vigīti duob⁹ dieb⁹: fuit aūt hō cōpetentis p̄ceritatis: oculis elatꝰ: crinib⁹ ⁊ barba crispis: sereno vultu: labiosus ⁊ aliquantulum in humeris curuus.

Ad egregiū dñm magistꝝ stephanū de haſhagiu dicis curie regie p̄thonotariū: p̄fatio magistri iohānis de Thwrocz in descriptionem miserabilis casus karoli regis cognomēto parui necnō lugubre factuz reginaꝝ hungarie feliciter incipit.

Ocūdū oīno haberet̄: alienā nō expetere sortē tp̄a variant̄: reꝝ obducūt̄ ceca īterdū fortuna exitus ⁊ īopinato hoīuz spectacula q̄nqz fine claudūt̄: karol⁹ duo maxīa mūdi regna tenens: qui totam terrore sui italiam ꝯcusserat: p̄prijs nō ꝯtent⁹ finib⁹ īfelix aīaz cū saguīe fundēs honore

ſepulcri poſtremo ſpoliatus olentez exalans: tabem inhumaꝝ
longa ꝑ tempa nudo in ceſpite ſtetit: ꝓchdoloꝛ fata in reges al-
tos dñoſqz mũdi ſic fulminant: ⁊ habenas pꝛincipum bernabos
ille omnipotẽs ſic tempat. Huius karoli caſum miſerabilẽ: dñe
amãtiſſime vt deſcriberẽ rogatũ me effeciſti meis maioꝛez viriꝝ
ſarcinã humoꝛi meo debili imponis: haud idoneũ pulſaſti inge-
niũ. Magnalia enĩ reguz geſta exiguos autoꝛes nõ expoſtulãt:
nec alta humili ſtilo delectaꝫ fama: moꝛẽ tñ tuo gerere optanti
tuis quedam mutua vrbanitas votis potiſſime ne apud te ingra
tus iudicer me flectere cogit: nõ oĩuz ſolũ tue vt ſatiſfacerez volũ
tati temere hec agredi auſus ſum. Nec tamẽ meo inuidum inter-
pꝛetem laboꝛi deeſſe ſpero: vnde hec inquiẽt ꝑſumptio homĩ
docto venit vt carmĩa conderet ⁊ ꝑſtantes ſtilo agreſti res vete
ret oẽm vitã humanaz etiam ſilaudem mereaꝫ odij gr̃a detracto
comitaꝫ ⁊ lingua malcdica etati conditioni ve ꝑcit nulli: cõmune
tamẽ pondus qualecũqz ſit micius ꝑmit: ⁊ pena ſocios hñs in-
iurioſa eſt minꝰ. Huius regis karoli lugubꝛe exitiũ quidam lau
rentius de monach venetus homo haud indoctus ipſa geſtarũ
rerũ etate cõpendioſo pariter ⁊ metrico carmĩe ꝑſtrinxit. Quẽ in
magna ſui ꝑte ſecutꝰ maxie ne ex ſe aliquid facere videar: eaque
ipſe ꝓtexuit: tũ vo illa meis iuuenilibꝰ que ĩ ãnis a viris etate pa
riter ⁊ fide plenis: qui ſe illiꝰ ꝑiculi ꝑcellis agitatos aiebãt: rege
de ꝑtacto audiui amplioꝝ cõſcribere curaui. Legas igiꝫ ⁊ diſcerne
exalta vel dcpꝛime: ⁊ qui boĩez ignaꝝ inſueta angariaꝛic ꝑſump-
ſiſti ſarcina ipſe laudis vel vitupij quicquid referre videboꝛ pri
ceps eſto. Mde aũt vt planctuoſuz hui⁹ karoli regis vite exitum
⁊ reginaꝝ hũgarie flebile factũ altius oꝛdinare ⁊ longis animuz
ſaciare querelis ve mutãs ĩane altius iuuet ſupplex oꝛo.

Sequiꝫ exoꝛdiũ narratiõis Et pꝛimo de coꝛonati-
one regine Marie ⁊ de odio ſubſecuto.

Ex lodowicus ima ſui regimĩs pagẽs inops
ſtirpis virilis duas linquit natas. Quaꝝ alte
ra ĩ oꝛdie geniture ſenioꝛ maria denoĩata: non-
dũ thoꝛo matura puero ĩpubi ſigiſmũdo mar-
chioni brandẽburgenſi filio karoli romanice-
ſaris ⁊ regis bohemie genitoꝛe adhuc in hũa-

nis agente tali pacto: vt dñ virgo nubiles veniret ad ānos nup-
tias simul ⁊ de sponso regē faceret matrimōiali federe irretita est:
vniuersis regni nobilib⁹ hec cōditio placuit: feruebāt enī illoꝝ
ante oculos recētia merita patris mltos siquidē tugurio de agre-
sti culmīe ad imū sublimauerat: alios ecclesiasticis alios seculari
bus dignitatib⁹ adornās: nobilesqz curiales ad diuersa regalis
dom⁹ seruitia cōditionalit illaqueatos ab omī cōditiōis vinculo
soluēs: cadē qua meri nobiles fugebāt ditauit libertate. Quid
plura regnū in pace fuauit: ⁊ hūgaros ampli⁹ q̄z antea gentib⁹

exterius tremẽdos amplãqꝫ illoꝝ famã hincinde diffusaꝫ fidera
tãgere fecit: necdũ vita fũcti principis ĩ populo accepti beneficij
amor tepuerat: oĩs vulgꝰ cõcordi aĩo hãc v̊ginez regẽ appellat:
femineũ hoc celebri sexuũ noĩe illustrãt: illã alto parẽtis in solio
locãtes sacro v̊gineũ caput diademate coronãt. Erat huic puel
le mat supstes noĩe elisabeth mulier sagax: ⁊ ĩgeniosa discretiõis
qꝫ haud parue: hec ĩ principatu ⁊ regimie vices filie maturitate
femĩea gerebat. Erat ⁊ nicõs de gara vir in regno spectatissimꝰ
sanguĩe ac auri piterqꝫ ⁊ agri possessiõe nobilis: quẽ rex Lodo-
wicꝰ sibi subiectũ apice honoris palatinatꝰ regni sui sublimaue-
rat hic acceptoꝝ nũdũ oblitꝰ beneficioꝝ se totũ q̃ potat arte pieta
tis imagie q̃daꝫ regine obsequijs dedicarat hãc suis dirigebat cõ
silijs: tu inquit huiꝰ regni moderaris habenas tu regina hunga
roꝝ, pceres tuos de te curare nihil an non ꝓspicis illi banatũ usti
comitatũ auffer ne elatõe ducti ꝓtra te calcitrẽt: tua bis qui tuo la
teri assistũt bñficia sparge obliquis in te oculis respiciũt abditas
eos tibi ꝓflare insidias ⁊ reginale spnere sceptꝝ tuspicor defũcti
gentia regis qui recordet merita p̃ter me est nullꝰ sexũ vbi facilẽ
⁊ sibi credentem ad sua vota pduxit: extorta licentia ad libituꝫ re-
ginale exercet sceptꝝ: regina sugestiõis corrupta vicio tectuꝫ de-
fert in pceres odiũ ⁊ iura patrie labefactat. Hõ doũ primores re-
gni sensere paritate ꝓfusa crudelis discordia surgit metus malig
nas baroncs ĩ ptes diuidit plebs scindit ois: totis regnũ viribꝰ
laniãt rebelliqꝫ tras marte excolunt ⁊ virginale dedignant sce-
ptrũ: vtqꝫ diademate puellare caput spolient modum queritãt:
nõ tñ vniuersis id facinꝰ regnicolis cordi erat: ps quedã hoc sce-
lere intumuerat Zagrabiẽñ. p̃sul paulꝰ ⁊ iste italicus p regẽ lo-
dowicũ ipsa dignitate insignitꝰ tantũ oĩbus paratior ad nephas
stephanꝰ ⁊ andreas filij laczk de debregezth: ipse videlꝫ stepha
nus wayuoda trãssiluanꝰ: alter stephanꝰ de symõthornja: io-
hãnes de horwathi banus ⁊ iohãnes prior aurane: nullꝰ tamẽ
ex his erat qui p̃tacti regis lodowici beneficia ꝓsecutꝰ nõ fuissꝫ.
Mã p̃fatũ stephanũ filium laczk ampla castroꝝ chakthornia et
zirego possessiõe detinerat p̃scriptoqꝫ in regno spectãtioris titu
lo officij exaltauerat: dictũ queqꝫ iohannez de horwathi infime
ꝓditiõis nobilẽ extollẽs apicẽ dignitatis ad altũ banatus regni

dalmatie eleuans sua noīatissimos fecerat in aula: ⁊ quid inter ce teros de priore aurane dicendū est: quē idem rex tugurio in hūili popularibusq; ꝑtim ī tenebris iacentē sustulit: tātoq; honori dignū fore arbitrat⁹ hūilez natura quē iacere ꝑcipiebat virum ꝯsti tuit potentē. Hij ꝯceptū euomere virus ꝑ qd̄ q̄si tota hūgaria in fecta est: nā cū ad tantas ꝑagendas res se haud idoneos cernunt querūt socios ⁊ aditos crebris fatigāt ꝑsuasionib⁹ desinūtq; suadere mīme donec īuentos ipsoꝝ flectere faciūt votis: inquiebant enī. Quid mētis īopes deliram⁹ quid cogitam⁹ quousq; femineum facile ⁊ ꝓnū ad irā ferem⁹ impiū: nr̄a ei seruitia sordēt: toruo nos aspectu intuet̄: nr̄i quē quondā pij regis ī seruitijs sanguinē fudim⁹ q̄ntaq; discrimīa q̄ntos ve labores dū rex lodowic⁹ nationes ꝯterebat nr̄o gladio ꝑegrinas ꝑtulim⁹: oblita de nr̄is quibus quondā sublimati honorib⁹ nos alienos facere satagit regina que pri⁹ patebat nob̄ nr̄m ad introituz ianuam recludere facit ꝑterq; palatinū garensez placet ei nemo ⁊ vt nostꝝ furore repēs sexus cruorē simul ⁊ aīam nō effūdat grauiterq; cruētis acquisitas opes sudorib⁹ in spolia vertat remediū adhibendū est.

De electiōe regis karoli cognomēto parui ⁊ de nūcio ad illum misso.

Um igit̄ se choortez ad nō modicaz adunatos ꝯspiciūt ꝓpositas aīosius res agrediunt̄: ⁊ crebris vicib⁹ cōueniētes ꝓ rege karolo cognomīe ꝑuo in apuliaz mittere deliberant. Iste karolus ⁊ nata lodowici regis maria vni⁹ erāt sanguīs. Nam ipsuz karolū quōdaz dn̄s andreas sicilie rex frat̄ quondā dn̄i lodowici regis carnalis genuerat: ⁊ hunc quidē karolū velut alta regū hungarie de ꝓsapia ortū cūcti quib⁹ hec res placebat ipsoꝝ regimī dignū iudicabāt: pari tandez voto ꝑsulē zagrabieñ. vt siciliā regemq; karolū ꝑiter adiret rogatū efficerūt nō multis ꝑcibus pulsatus flectit̄ nō longe sarcina vie tediatus cui hoc nephas ꝑ ceteris cordi erat: annuit seq; tāti sceleris plus q̄z dici potest hillarem factorez obtulit ne aūt nundū ꝑactaꝝ notaret̄ series rerum reprehensiq; sceleris auctores reginaꝝ debita ꝑuēti ꝓuisiōe suis frustrarēt̄ votis palliatis ꝓcedūt ī tinnitibus ⁊ ceco omnia velamine ꝯtegunt ꝑfatumq; epūm limina sanctoꝝ apostoloꝝ simul ⁊ curiā romanā voto captū visitare dimul

gant: nec adhuc rex femineus paterno in solio duos p annos sederat. Cū p̄sul ipse vie necessarijs p̄paratis tra ac mari pgit secū daqz comitat⁹ fortuna vbi tūc ipse rex demorabat icolumis neapolitanaz ad vrbē venit: t hospitio capto mora adhibita nulla: nec lassis tantū post laborē mēbris quieti datis: placebat eni sibi p̄terq̄z rem inceptā ad finē deducere nihil: solis suis suorūqz ornatib⁹ vestiū rectificatis ocius p̄perat ad regem. Quē cuz adist depressa eū vt est moris italico⁹ genuū venerat curuatiōe: deinde magna inquit salus sacre sit regie maiestati. Quā plati barones p̄ceresqz regni hūgarie vniuersi p⁹ ipso⁹ fidelitatūqz cozz hūilez recōmendatiōem vre serenitati me dicere mādarūt: simlr lr̄as multis mūitas sigillis offert repētina de nouitate rex stupet paululūqz oculis i pauimētū defixis isperatū que sors attulerit sibi nūciū mirabūdus cogitat. Rursusqz lumīb⁹ in p̄sulez eleuatis cū illū illari vultu sibi astantē respicit: nil eundē mali portasse arbitrat: moxqz oblatā i salutātes salutez reddidit t vt solus testibus remotis portata⁹ expiat seriem rerū p̄ter nunciū oēs de aula exire iubet: lr̄asqz appit dū in illis solū epūm i legatiōe p̄fisū vtqz ei i dictis fides adhibeat se rogatū compit vtrisqz sessione penes sese recepta vt nūcius vtat nūciatis rex expetit: antistites igitur añdict⁹ ad regē karolu⁹ ita v̄ba fecit. Magnanime princeps tuo⁹ grata remiscentia p̄genito⁹ apud nos nundū ingratā abolita p oblionē nr̄os ad te dirigere recursus nos animauit. Te alto regū hūgarie de sanguie ducere origine t p̄ter te nr̄i sceptra regni cōpetere scim⁹ nemī: es nr̄o⁹ virilia diuo⁹ p̄pago reguz effrenā gentē femineū nequit regere impiuz leuis sexus q̄s suscitauit guerras cōponere nescit: illā quā quōdā grata v̄tate polentez vidisti hūgariā seuo stat marte lacerata atris p̄cusse flammis edes nigras redacte i fauces flebilia vestigia mōstrāt dño⁹ cedes agros steriles cruētat plebs malignas scissa i ptes totis regni in viscera virib⁹ seuit: seqz oēs itestia rabie regnicole rodūt. Quid inquā: ignipedes veluti fetātis equi spreta lenitate vectoris pdeuia sparsi orbē quōdā impleuerāt faulis: sic grauib⁹ regnū pestibus vndiqz ipleuere. Fractū igit vt cōponeres regnū discordes vnires duces regnicolasqz hūiles trāquilla pacis amēitate gaudere faceres: nr̄osqz subires quos dirigere nequimus labores.

Et rex dñsqꝫ noster effici nõ recusares te vocamꝰ: tibi iure debet̃ regnũ: tibi nos et̃nalis iugo fidelitatis bona fide subicimꝰ vt illos tui quos amauere parẽtes ⁊ tu amato: tua itaqꝫ serenitas veniat nos quoqꝫ illud qd̃ viatici ⁊ ad res cõponẽdas necessarium erit fidel'r efficiemꝰ: si etenĩ p̃iudiciũ sororis q̃ꝫ vt nescis solio venerati sumꝰ pat'no tue maiestatꝭ morderet ꝯsciaꝫ p̃ter solitũ ⁊ illaꝫ sublimauimꝰ nec dato oneri femiea sufficit sagacitas: maturi etiã etas viri tãto sub põdere sudat hũgarie populꝰ ãtiquo exposceñ. flagitio vndiqꝫ medios int̃ hostes positꝰ ẽ. Odijs p̃terea ĩtrĩsecis potẽtis ad istar pelagi fluctuat ⁊ vt ꝑegrinis ab ĩsultibꝰ tueat̃ mareꝫ expostulat: Qd̃qꝫ tãti habenas regni v̀go tẽꝑet rebus ĩ talibꝰ magnanimi manꝰ viri ĩterduꝫ nutare vident̃. Quid ampliꝰ disserã tibi ⁊ illi moderamĩe adhibito sufficiet latũ enĩ est regnũ hũgarie. Recepta hac or̃one karolꝰ subticuit ⁊ meditabũdus relatiõem distulit: remissoqꝫ ad hospiciuꝫ epõ intra se nouerei euẽtũ v̀tit. Cũ igit̃ diutiꝰ cogitatiõe vacat dira culmĩs hũgarici ambitiõę capit̃ ⁊ mentẽ acre duellũ p̃mit ratioqꝫ suꝑat̃ ĩ regni cupidĩe victa cadit nec differt: reginã ĩ penetralibꝰ manẽtẽ agredit̃ ⁊ ci sui morbũ animi ĩ hec v̀ba pãdit. Insperata mihi nouitas oblata est hũgarie vocor ad regimen charissima ꝯiunx ire cõmunẽqꝫ natũ ducere ⁊ dispositis rebꝰ sibi diadema dare ac regimẽ cedere ⁊ rursus italiã petere decreui duros hac tẽpestate labores ꝑtulimꝰ: nedũ aũt ex illis respirassemꝰ verũ grauiora minãt̃ seuerina domus nob̃ inimica est ⁊ grauis sũmi põtificis ĩ nos ira fulmĩat gallorũqꝫ populus liuore tumidꝰ vt vitaꝫ ꝑiter nob̃ ⁊ agri aufferat possessionẽ armatã aptat manũ ⁊ illã que intrĩsecus nos augit pauperieꝫ ipse tacco nr̃os si suꝑi aduota euẽtus ꝑduxerĩt ⁊ regni hũgarie habenas attigero hũgaricꝭ defectũ viribꝰ supplebimꝰ at tui sentẽtiã animi q̃ntuꝫ tibi ipsa res placeat mihi dicito. In v̀bis mariti tristis regina equoris sil̃itudĩe palluit turbataqꝫ ac si illiꝰ mens maloꝝ p̃saga illaꝫ stimularet non tenuit lachrymas mesta suspirijs int̃ mixta voce ad regẽ sic locuta ẽ. Discordẽ dolis odijsqꝫ ꝓfanis grauidaꝫ rex pijssime dimitte hũgariã insidias ⁊ vt vocãtiũ te ꝑs tibi inimica sit suspicor ꝑfidiã gentꝭ huiꝰ nouimꝰ heu popl'o pollicita ad vlterãti p̃cor ne te submittas res nob̃ ꝯtrarias oĩpotẽs ille ab alto: ottonẽ bauarie qui principem

multo milite fidentē ⁊ ausoniā armis virisq; calcātē: ac populis ⁊ opib⁹ supbū te regno ⁊ aīa spoliare volentez sine marte strauit variosq; innumeris nr̄os cladib⁹ hostes dispsit vltro miserebit̄ viāq; dabit vnde duros vīcendo labores tollerabim⁹ regine p̄cib⁹ rex haud mot⁹ quē estuās medulatim ītestina ambitio succēderat ꝯtendēsq; ī semetipsū femineis īquit disuasionib⁹ alt̄a que mihi spōte venit fortunā nō spernā nec hūgarico natū culmīe destituā: regū enī fama latū ꝑ orbē volat: ⁊ me vltro quā fata offerebāt sortē querule ꝯiugis lachrymis linquisse decēt. Accersito igit̄ epō se vocantū offert votis vtq; ad reginā regia non deferatur voluntas vehementer obseruare p̄cepit.

De fletibus ⁊ querelis ꝯsortis karoli regis ī hūgariaz veniētis.

Empus erat quo redolentiū varijs floꝝ d̄pictas colorib⁹ q̄s seua aboleuerat pruina cespites t̄ra nouas gemīauerat: ruptoq; dire hiemis silētio philomena ī somnē ducēs noctez ⁊ venturā dulci modulamīe estatē ꝓpinq̄re nūcians cet̄as ī rubenti aurora cū dormiētiū oculi suauitate capiunt̄ sōni vt sibi rigidi roris de austeritate euasisse ꝯgratularēt̄ sonorosa voce auiculas extitabat. Quo etiā ver posteros suoꝝ graduū ꝓpinquāt ad limites ⁊ īpetuosis boree flatibus int̄dictis fluctuātes equoris vndas pace trāquilla adunauerat ac tutū remigātib⁹ salubreq; iter pollicebat̄. Cū rex karolus res ad viā necessarias disponere ꝑiterq; ⁊ naues onerari iussit et simul vestigia ad vrbē flectit: hūc regina filiūq; secū dū trāsire videt lachrymas q̄s vsq; fuderat vertit in iraz precibusq; relictis amēs timbree v̄ginis ad īstar: altis viꝝ clamorib⁹ insequit̄: ⁊ in sue amaritudīe aīe supplices man⁹ iūgens ī eū his v̄bis vsa est. Oīuz seuissime patꝝ cur tecū māifestā ad necē natū trahis: si illaz quā cūcti formidāt nō ꝑtimescis mortez solus: ⁊ si tui nō miseris mei saltē miſere: desolateq; hūc parēti solatia linque: ipsa crinibus sparsis genas seuis lacerabo vnguib⁹ mediā ī vrbē ruēs gemebūda: fletib⁹ altis populi auxtliū vociferās īplorabo vt meū velut efaucib⁹ baratri ereptū a te mihi filiū restituant. Tātis rex clamorib⁹ ꝑturbat⁹ reginam vt taceret leui iurgio īcrepabat que dū nō parcit voci: ille tot⁹ excādescens in irā repētis sex⁹ nō moderat̄ impetū quī illā manib⁹ pulsat ⁊ ab vrbe aceri iubet salsasq;

maris in aq̃s nisi taceret eã demergere minat̃. Illa velut mente capta exinde nimio incẽdit̃ furore: totoq3 corpe p̃ceps truculentis adinstar apri alta clausi indagie frugiferos conãtis euadere in luthos estuãs oculisq3 fauillãs ⁊ labia p̃cutiẽs ad egressũ instat ⁊ sui cordis p̃ceptas duz nemi habet exprobrare querelas dolore torquet̃ nimio. Rex tãdẽ karol⁹ piugali iusto stimulat⁹ amore regine tuz flet⁹ tuz iurgia viscerib⁹ totis recipit: mẽteq3 attonitus longo tpe archano in pectore vba p̃iugis vertit ⁊ iter spem ⁊ metuz medi⁹ fluctuat. Cor enĩ ei⁹ qđ tãto insaniebat furore futuri esse p̃sciũ mali cogitabat: sz truci capt⁹ ambitione nullis valluit dissuasionib⁹ a ꝓposito euelli: nihilomin⁹ tñ regine succũbens amori p̃siderat q̃ntos genitrici absẽtia nati dolores pariat: ⁊ hũc quidẽ dulci ꝓmittit linquere parẽti: regia licet tãtis lucret̃ ⁊ eripiat filiũ lugubramĩbus: erga sortez tamẽ vicemq3 mariti augit̃ ⁊ merore p̃ nimio dietim assidua lachrymaz flumĩa fundit.

De aduẽtu regis karoli in zagrabiam.

Nter hec rex karol⁹ cũctis moderata discretiõe sue domus ⁊ viatici reb⁹ paratis mestã ipenetralib⁹ lugentẽ reginam adijt: ⁊ nedũ illã vt optabat p̃solaret̃: verũ dũ vba illi⁹ ĩ p̃sentia dissemĩat initia illi vetes renouat dolores: fletusq3 fletib⁹ crebr̃ intermixtos singultib⁹ addit maritali tandez pectore mot⁹ piugis ꝓparte placat̃ doloꝛib⁹: natũ matri cõmẽdat vltimoq3 vale nõ puis regine ⁊ suis cũ lachrymis dicto ꝓperat ad naues: iã carbasa vẽtis exposita tendebant̃. Cũ rex karolus reginaq3 simul marinũ ad litus venerũt ⁊ anteq̃z abinuicez separent̃ regina ad regẽ ita dixit: hoiem irrenocabilez surdũq3 ad p̃ces aure spõte ad interitũ ruentẽ p̃ter te magis vidi nemiem: en trãsibis ipsa habitũ regialis amict⁹ quo te pñte gloriabar deponaz: ⁊ vestes nigras viduãda parabo semp hoiem nouũ expectabo qui mortẽ tuã annũciãs pauidas graui nouitate meas aures vulneret: ⁊ tuas mestis vrbes rumoꝛibus impleat simul ⁊ his dictis longa suspiria imo de pectore eduxit. Rex quoq3 p̃sensis nauib⁹ italicis sui regni primis cum comitãtib⁹ velis inflatis aquis se credidit: ⁊ optatis ventis spirãtibus alta maria sulcat vbiq3 fortuna obsecundãte quousq3 segniense applicuit ad litus. Est enim segnia maritima ciuitas in ptibus dalmatie situata: in q̃ ipse rex karolus con

decenti hospitio acceptus est: segnieñ. eteñ ciues italico de prin cipe letabañ: nam ipsi italica potius q̃z veteri patrie lingua ga riũt vsq3 in hunc diem. Idez rex karolus se vocantibus sceleris auctoribus qui illã in multa fortiq3 militũ manu expectabãt con iũctus est: in eadez ciuitate vt artus maris nauigatione lassati re creamie potirẽt parua mora adhibita. Optate enĩ rei vt citi9 cul mẽ adipiscerẽt auidus princeps festinabat: ab illic igiẽ suoz mo uens agmia alpiũ ascensus asperitate mime tardatus ad ciuitatẽ zagrabieñ. venit: vbi illũ eiusdez ciuitatis epũs in multaz afflu entia rerũ grata hospitalitate receptũ fouit. Placuit igiẽ regi ka rolo interim donec sui hungariã p oẽm fama diffunderẽt ciuitate in eadem spectare suas suorũq3 ꝑterea aures q̃ntum plebi eius placeat aduentus vt audiret vndiq3 laxat t ambages vt suasiõi bus regem femineũ erga populũ spretũ redderent cunctas regni ad ptes mittit: altos insup quos ꝑsuasio corrũpe nequibat regni colas auro t muneri9 suborñatos corruptiõis vitio inficiebat alios pollicitis: velut quõdã orpheus vocis qui dulcedine aia lia simul t arbores mouisse ferẽ: paucis fidelib9 simulata fronte fide in pristina erga ptem regie remanẽtib9 oneratos ad se trahe bat: hũiles quoq3 quid facerẽt nisi vt faueãt nobiles colla quorũ regi karolo adherentes dñi graui mole ꝑmebant.

De nuptijs marchionis Sigismundi t de intro itu karoli in budeñ. ciuitatem.

Um hec erga karolum regem agunẽ cesareus na tus rumoribus nouitatũ ꝓpulsatus fide pariter t thoro prius ꝓdictas nuptias firmauit: hic enĩ re ge lodowico supscite vt in futurũ regnaturus hũ garico informarẽt ideomate simulq3 t mores ho minũ accipet p parentes domo de impiali regina in aulã trãslat9 erat. Me igitur insidijs aduenietis tyranni cõnexiq3 illi furia po puli circũuẽirẽt deserta ꝓiuge patrios ad fines fugit: haz nupti arũ dum fama ad karolum delata est spem eius res secũdas aspi cientem magna in pte minuit: cesarem enĩ nati ꝑiuditio excitari t in suas res vim t arma iferre cogitabat. Nec reginas callida ka roli latebant machinamenta. Quapropter nouaruz velut insciẽ rerum nũcium ad eum mittunt: t vtrum hospes an hostis veni-

at scisciātur: ille pectoreū nephas falsa grate pietatis imagine velare conatus nūcio ita respondit. Illas quas quondaz obgenitoris nostri nequiter pempti amorez rex lodowic⁹: cuius merita nostris semp vigilant in visceri⁹: im amplo censu viribusqz magnis exegit penas haud ingrato animo reminiscimur stimlo pterea charitatis fraīne ⁊ dilectionis intime quam erga sororem nostram pleno clementie pectore gerimus ad id pungimur vt regnū eius guerra fractū sicut ad nos delatū est: vt cōponeremus discordes regni nobiles vnūremus ⁊ pacatā plebē sorori redderemus nr̄i aduētus causa hec est. Iste reginarū nūcius karoli spez ꝓpter nuptias Sigismūdi colapsam reedificauit: nam intimata arbitrat⁹ regias credere ⁊ occasiōe ficta quā se gloriabat adinuenisse mot⁹ iter ꝓcitum versus budā vertit. Regine aūt licet regia intimata non credāt: vera tñ esse fronte velata testib⁹ coraz se credere simulabāt: veniētēqz inumeris stipatum iniquis regnicolis hostem cū vi repellere nō posse vidēt illū ad facin⁹ optatū sponte tuti⁹ admittere putāt. Quadā enī regine fiducia: quē rebus in aduersis hūanas iuxta sortes sepe pendere solet: capte vltricē sibi fortunā interdū reuerti cogitabāt. Quare ꝓpinquāti karolo graues deglutientes dolores in curru deaurato pompaqz ꝓcez se comitātium supba ambe regine occurrūt: cumqz accipiētes secum intra ciuitatem veniūt: ⁊ licet p reginas petatur nō tñ: vt eo amplius iniquitatez ꝓtegeret: castz intrare voluit: sz reprehēsionis cauens a crimīe omīno donec aptus ad sui voti complementum sibi tēpus ꝓberetur a regalibus tectis abstinuit. Cū igit̄ hospitiū subintrassent ⁊ karolus inter reginas medius sederet senior regina ad regez karolū ita ẏba fec̄. Charissime fili dulcis ē tua humanitas magna gratuitatis pietate referta: qui quondā regis lodowici antiqua tuo defers in pectore beneficia: nec oblitus sāguinis tui regnum piter regināqz ⁊ natos linquens hungaricos tumultus sedare et nostros leuare labores tantis de terris veni sti: nos tāte mercedi ac laudibus altis sufficimus minime: attamen omnipotens tibi ꝓ nobis talia pensēt circa hec simil ⁊ tacita suspiria sequūt̄: ille modesta circūspectiōe intuitu subducto ad regine ẏba ita respondit: parens venerāda vinaz quousqz spirit⁹ nr̄os arthus diriget ingentia magnanimi regis lodowici merita

semp cordi nostro herebũt. Post hec regine ingrato hospiti vale dicto regalia vnde exierant intrauerunt ad palatia abinceps nouas a karolo circa se res geri spectãtes.

De ingressu karoli regis ĩ castꝝ budense ⁊ de luctu reginaꝝ.

Ex karolus: cum vndiqꝫ proceruꝫ chateruis se late stipare: garulãqꝫ gentẽ sibi fauere ⁊ regĩas ꝯtumelijs palã afficere ꝯspicit calliditatꝭ arte quoddã gub̃natoris sibi nomeꝫ vsurpat ⁊ noĩe sub hoc castruꝫ regale ingredit̃ pestiferi aũt karoli regis cõplices humiles regnicolas simł ⁊ popularis ꝯditiõis plebeꝫ masculei nomĩe regis ludentes aiebant hoc regnũ affatim sanguine nr̃o resp̃suꝫ edes igne late vastatas vidimꝰ: igit̃ ꝓprie nõ tantũ publice rei q̃ntũ nos mouit ꝓfectus desideriũ ĩ hũc karolũ qui de regũ nr̃oꝝ ꝓsapia deriuatꝰ est nr̃m deflectere refugiũ: tãtaꝝ reꝝ põdus nr̃is humeris fidem ad vos habẽtes leuare p̃sumpsimꝰ id qd̃ nob̃ placet ⁊ vob̃ placere sp̃antes. Inq̃ntũ aũt tante sarcine sub grauitate deficeremꝰ illud vr̃o iuuamĩe suppleret̃: scitis etenĩ res nr̃as in testinis cladibus fractas ad q̃s componẽdas ⁊ regnũ ab extrinsecis ĩcursibꝰ: ille magis q̃ꝫ femĩa tueri idoneus est hec illi affatim dicebãt. Qua ꝓpt̃ plebs ipsa seducta velut sibiipsi ꝯgratulãs loquebat̃: quodũ femineo p̃memur iugo grex qui femina dicit̃ p̃iculi est: hũc karolũ omnipotens ab alto nobis dedit hunc mareꝫ volumꝰ esse regẽ. His ꝓterua gens latratibus alta vrbis palatia pulsabat nec minus talibus reginaꝝ aures ingratis rumoribus ĩficiebat: quare regine formidine nõmodica attonite contremescentes regno pariter ⁊ vita spoliari timebant. Igit̃ regina senior eductis imo de pectore suspirijs in hanc vocem ꝓrupit: ha quoniam ingrata reminiscentia erga nos ducit̃ hungaria oblita ingentia quõdaꝫ regis lodowici merita eiꝰ ĩ natã impia retributõe vtit̃: simulqꝫ tuꝫ has tũ alias multas pꝰ querelas ꝓdeuntibꝰ eluminibꝰ lachrymis pallida ora rigat. Rex v̄o karolꝰ vulgi fauore sup̃bꝰ hũgaricaꝝ habẽas: rex auidꝰ ĩuadit ⁊ velut pacẽ facturꝰ sub astu colloquiũ edicẽ nobł̃es vniuersos ad castꝝ ꝯuocat portasqꝫ castri latĩo p̃sidio firmat nec abest facunde suggessiõi in plebe locꝰ cũ fauto-

rib⁹ regis suadentib⁹ p̄ter paucos fideles tot⁹ vulg⁹ corrupt⁹ hūgarica illi sceptra tradere spopōdit ⁊ ipsi fideles assensere metu. Quā obrem reginas tāto feruēte discrimīe acer nūcius impia iussa deferēs agressus ē his v̄bis. De principatu ī quo hucusq; deo ⁊ nob̄ volētib⁹ gloriabamī ꝯtente estote ampli⁹ pacato aīo corōe ꝑiter ⁊ regimī cedite nolum⁹ abhinc vt femīa nob̄ impet: nec iure debet̄ vob̄ regnū femīe estis: q̄s nūq̄; hūgaria p̄ter vos noīe regio venerata ē: neq; vr̄a sagacitas vt tāti regni dirigat habenas sufficit: hec res virū decet etenī hac tēpestate īgerendis rebus regni arduis q̄ntū sensus siml̄ ⁊ man⁹ sexus fragilis valeāt tēpestatis hec que dixi oīuz volūtas ē: vtile est igit̄ cōmūitatis cedere volūtati potissime illi que ī aliud ꝯuerti nequit. Regine ad hec v̄ba leuitate muliebri mote sensu ꝑiter ⁊ virib⁹ deficiūt ⁊ letali saucie formidīe vt nō cadāt vix se ꝯtinēt. Matre quoq; subticēte filia lachrymas siml̄ ⁊ hec v̄ba fundit diadema pr̄nū mihi iure datū refutare nolo: attamē vr̄e volūtatis qd̄ est eadē q̄ incepistis via agite ꝯt̄dicere enī tāte coorthi nō femīee ptātis nec aliud nisi vt me genitricēq; meā obmerita quōdā genitoris mei si que mēoria sūt apud vos digna: seruetis a morte meq; vt hūgariam linquēs ad expulsuz vadā maritū dimittite quicquā rogo. Mat̄ v̄o de filie relatiōe mīme ꝯtenta nūcio ita dixit. Fili charissime graui ī nos nouitate vteris ꝙ tibi ita cito vt velles responderem⁹ defectus muliebris ratiōis non exigit vale ⁊ dicito illis qui te ad nos destinarūt: quoniā que tibi ꝯmissa fuere execut⁹ es: karolū enī regez de cui⁹ rebus agit̄ ⁊ nos eadez seruāt palatia ad quem ea que dicture sum⁹ ꝑsonalit̄ deferem⁹. Recedēte nūcio regine īgemit⁹ quos eo p̄nte vix tenebāt dissoluūtur: mutuosq; ruētes ī amplexus ī multaꝝ effusiōe lachrymaꝝ fletib⁹ insistūt vtq; vicissim loquāt̄ aut nouas recētis doloris exprobrarūt querelas singultib⁹ pectora suffocātib⁹ nō admittūt̄: nec min⁹ dn̄icelle q̄s regīale claudebat atriū tū gemitib⁹ tū lachrymis īsudabāt: tādē multos p⁹ merores regīa senior subticēte filia ita v̄ba fec̄. O viduaꝝ orphanorumq; tutor omīpotēs: cur tue obliuisceris iusticie quare ab alto ingratum vindictam differs in predonem. Qui miserādas sui sanguinis feminas vt matrem ⁊ sororem culmine sacro venerādas solijs ab altis depellere ⁊ sceptro iure dato spoliare

festinat piter ⁊ his dictis nundū terſas fluētes eluminib⁹ lachr̄y
mas dupplicat: ⁊ rurſus poſt multax genas ūundantiū flumina
lachr̄ymarū mulicbris furoris ſedato impetu natā aſſiduis va-
cantem fletibus alloquit ita. O rata mihi inquit filia iam tuus p
fidus iſte p̄do totis viribus regnum tenet ⁊ pſpero euētu tume-
ſcens palam diadema poſcit noſtrūq; innoxiuſ minatur fundere
cruores. Ne igit vulgus nouo luſus principe repenti cōcit⁹ ira
ſemel ad regalia tecta ruat ⁊ nos alterno madefacte ſanguie ſimł
regno vitaq; ſpoliemur res metu plenas linquētes venientibus
potius cedam⁹ malis. Hūgarici enī furor vulgi ſpumātis api
rabiem ac potentē pelagi ſeuitiam interdū trāſcendere ſolet: nec
honor necq; ſexus maieſtatiſq; vel meritox reſpectus nob veni
am p̄ſtabunt. O ens enī iſta humili ceruicis ſub imagine ſuper
bum defert caput: ea ꝓpter tanto in diſcrimīe noſtras qualitercū
q; tribulatas animas ſeruare ſufficit ad ꝓdita regna alta obſecun
dāte fortuna ſi vita fuerit comes redire poteſt: iuſticia enim dei in
vltum non p̄termittit quemq;. Ad hec filia rauca piter ⁊ confu-
ſa voce ita reſpōdit. Heu mihi chara parēs regali genita de gre-
mio faſtigijs iam venerata p̄nis: iāq; etatem agens adultā q;
aliena cognoſcere tecta ⁊ q; ſceptro vita magis ꝓpto p̄uari.
Tunc itex regina ſenior geminata emittens ſuſpiria ad filiā ait.
Regna ptātes ⁊ opes non veniūt cuiq; ad libitum: hec arridēs
fortuna miniſtrat exilium vincula pauptas luctus ⁊ mortis imi
nere ſpecies hūane ſortis ſūt dotes. Dorsigit omnipotēs que
nobis p̄eſtat equo toleremus animo: interiz donec ad nos cadē
aq̄ non deſpero alta fortuna reuertat. Et his dictis veſte ſimul
lachr̄ymātia lumina ſiccās karolum regem petit eūq; iocūdo ſer
mone orſa eſt: hungariā inquit ſuperbā ⁊ gentem effrenā femiea
nequit regere manus tuox regna cape ꝓgenitox in te ſceptra ca-
dunt tuis rebus ea q̄ duceris libidine vtere recens regine ad ka-
rolum facta relatio ex templo in ciuitatez delata eſt: ⁊ q̄ nata lo-
dowici regis ſponte ceſſiſſet corone falſa plateas ꝑ omnes fama
reſonabat.

De coronatione regis karoli.

Karolus in regine ad modum delectatus re
latiõe amplius non differt: sed vt fraude ra
ptam citius adipisceretur coronam cetu pro
cerum ⁊ turbis popularibus comitatus al-
bam regalem ꝓperat. Est enim hec ciuitas
humili in planitie situata hanc natura p̃ter
muros nescio p quem conditos limosis va-
dis stagnis circũiacentibus simulq3 calamis ⁊ palustribus tuet
nec minus illã altũ de lapide templũ in medio decorat. Est tem-
plo in hoc quõdã regis nostri stephani primitias regũ hũgarie

qui tulit quiqz ſacre fidei ad limĩa vetex extinguẽs ſimulacra deo
rũ gentẽ hungaricaz ꝓuertit: venerabile corp⁹ ſemp tẽplo i ipſo
prim⁹ honor t pompa nouiſſima reges hũgarie extollere ſolet.
Hoc tẽplũ karol⁹ nõ vt veteres hũgarie reges auro micãtes to
giſqz pacifics amicti itrabũt: ſz horrẽdis mũit⁹ armor pſidijs ſb
ijt: aſſũt t regie dura ad ſpectacla vocate: hce ſcã pri⁹ altaria cir
cuũt: p⁹ hec ſepulcralẽ lodowici regis capellã itrãt dũ marmore
am pij regs ꝓſpiciũt figurã corde ſcindũt gelidoqz diu adherẽtes
ſaxo triſtẽ deoſculãt imaginẽ t rubentẽ imbrib⁹ lachrymar lapi
dem mũdãt: pectore tãdẽ ſufficiẽti merore depaſto iras ſimł t ge
mit⁹ viſcerib⁹ ĩ intimis claudũt madidaſqz lachrymis genas ſic
cãtes: ſimł t altos diſſimilãtes ficta frõte dolores ſublime fanuz
petũt vbi karol⁹ ſacrata circũdat⁹ veſte medius ꝓcex ſtabat: nec
nun⁹ clero miſtica dei vba cãtãte ſũm⁹ ſtrigoniẽſ pſul regale te
nẽs pmãib⁹ diadema voce ter leuata de more plebẽ introgat: ſi
karol⁹ placet ĩregẽ: alijs fautor ſuggeſſu alijs metu placere ac
clamãtib⁹: illũ ĩregẽ vngit t laudib⁹ celebri ſacerdotũ gutturere
ſonãtib⁹ ſacr illi diadema ĩponit. Sz o mira res que pri⁹ oibus
placere noſcebat cũ finẽ cepit optatũ nemi placere viſa eſt: nam
mox vulg⁹ ſpoliatis reginis mifcẽt: prioreſqz ſceleris qui erant
auctores cõpũcti ĩtrinſeca ꝓſcia rodi videbãt. Quare nõ leti ſtre
pitus nec glorioſa regalis que quõdã coronatiõis põpas comi
tabãt gaudia ſequũt: t ipſi regina fideles ingratũ iugulare ty
rãnũ ſcũmqz dei tẽplũ illius cruore fedare: ac vltrices aias regs
madefactas ĩ ſanguĩe p vulnera mille efflare ardebãt: nec deſũt
oſtẽta regi ĩimicãtia: naz dũ ỏ ꝓſuetudie ſacre p⁹ miſſe ſolẽnia re
gali ĩ faſto ꝓcex catua ſtipat⁹ tẽplũ egredit: equũ auro radiãte a
ſcẽſur⁹ ĩ ſigne ſci regis ſtephãi vexillũ quo pria dies regni dudũ
freta fuit: totqz p ãnos pia religiõe futuris regib⁹ ſuatũ illũ ꝓce
dẽs teſtudie value tactũ ĩ ptes frãgit t regẽ ſceptra fraude rapiẽ
tez dedignat. Cuz vo ſecur⁹ caſtro ĩ budeñ. manẽs noua gliaret
de dignitate: illũ de⁹ atris ab alto portẽts tritat: dieb⁹ enĩ autũni
medijs niuib⁹ oriẽte de ſubſole tribilis qualez exacta p ſecula ſe
nes hũgarie memĩere nulli volumĩe magno emergẽs dẽſiſſimoſ
diſſolut⁹ in ĩbres turres altas elataſqz domos ĩpetuoſ flatib⁹ cõ
cuciẽs ſtridore t mugitu ĩgẽti trẽulare fec altaqz tectorũ cacumia

euertens medias vertit p auras: tremẽdũ dictu cuz tam denſi aq̃-
rũ vapores ⁊ validi ventox flatus triduana ſeuiſſent ira in cha-
os eternũ ampli⁹ putabãt redditux orbẽ. Et rurſus: ſue regalis
circa occaſũ pompe inopinatãqz ci⁹ vite ꝑpe ãte ruinã innumera
coruox multitudo aduentãs hũana que vi aut arte nulla depelli
potuit regalib⁹ tectis inſedit ⁊ turmatim volitãdo caſtri ferebaꝫ
p ptes orendo crocitamĩe ſidera ſimul ⁊ aures attonabit hũanas
nihilomin⁹ roſtris in vim ⁊ vulnera vſis mutuos art⁹ depulma
bãt: nigraſqz pẽnas piter ⁊ regalis culmẽ cubilis purpureo cru-
entabãt ſanguĩe: mouebãt hec ꝓdigia karolũ ⁊ ſentiẽs minitan-
tia fata ipſuz graui⁹ teritari oſtentis ſpe tamẽ futura deluſus ſe
minime ſentire diſſimilabat.

De nece ⁊ interitu karoli regis parui.

Uter hec regia elizabeth tãto de vtice faſt⁹ deiecta grau
amaritudĩe torqueꝫ: maieſtatiſqz nouit abacte dulcedine
capta vltrici ardẽs furore rem ceca fraude ablatã tectis reuocare
inſidiis parabat nec palatini garẽſis ſuggeſtio deeſt Reginis enĩ
alto ſpoliatis honore magis cõpaciebaꝫ nemo mouebat hũc tuz
ſuax pietas reginax: tũqz illi quidã regis lodowici merita cordi
erãt: iſte q̃tũ in tam grandi facinore cõmittendo feminea deficie-
bat magnanimitas reginã karoli ad necẽ impulit: ſeqz hoicz qui
regẽ audax ferro agrederet hr̃e aiebat. Erat eteni erga hũc pala
tinũ hõ ꝓditiõe nobilis virib⁹ ⁊ aio fortis blaſius ſorgach deno
miat⁹ de cui⁹ ꝓſapia dños caſtri gymes eodez cognomĩe inſigni
tos nr̃a etas deriuatos nõ dubitat hũc regina ſimul ⁊ palatin⁹ in
mortẽ karoli querarũt: ⁊ vt quidã dicũt q caſtx gymes ꝓdictum
eidez blaſio ſorgach tante ꝓſumptiõis ꝓciũ fuiſſet. ¶ Poſtq̃z aũt
de rege egrediendo inter reginã ⁊ palatinũ clam cõuentũ eſt viaz
querebãt qua ſecuri⁹ tantã res ꝓfici poſſet: q̃re palatin⁹ calidita-
tis arte quadã ad nate ſue in ꝓrimis celebranda cõnubia ſe pge-
redebere diuulgãs nouo honore ſimilato nouis ſe militibns ſti-
pat: laterib⁹ etiã extrinſecis fideles quos ſuax mordebat ꝓiudi-
ciũ dñax de rege nouas res paratꝰ armis ſpectare docuerãt: ⁊ cũ
ſe tantũ ad nephas aptos viderũt palatin⁹ reginã inſtruit vt regẽ
ſua ad penetralia ficta occaſione adiuuẽta vocaret. Erant enim
tunc rigidi menſis februarij dies feſto virginis ſacrate cui chriſt⁹

rosas cũ pomis suo misisse de rosario recolit̃: ꝓpinquãtes dñice
q3 incarnatiõis mille trecẽtos octoginta post ãnos quintus no-
uo volumĩe currebat. Cũ regina elizabeth illius diei circa occa-
su3 a marchione sigismũdo genero suo nouas sibi allatas lr̃as re
gi karolo ĩtimauit: rogãs ipsu3 vt suã descẽderet in domũ ⁊ disso
lutiõem simul ⁊ secreta lr̃a⁊ intuerent̃ ac occulta que secũ hr̃et cõ
ferre audiret. Infelix karolus tetra peccati caligĩe obsessus cubi
li ab ãlto descẽdẽs italicis comitat⁹ aulicis reginale adijt hospi-
tiũ. Eade3 ⁊ palatin⁹ garensis hora: sic enĩ cõuentu3 erat pluri-
mã secũ trahẽs coorte3 cast⁊ regale ĩtrauit suisq3 cateruatim: ꝓ-
ut illis cõmiserat ĩ portis castri remanẽtibus: ipse ad palatiu3 qd̃
regẽ ac reginã simul tenebat sequẽti luce ad filie nuptias se transi
turũ dissimilãs vt dño domĩe ve suis vale diceret cõiuratum sub
veste ense accinctũ secũ deferẽs ĩtrauit. Regĩa igit̃ ⁊ palatino re-
gis ad latera sedentib⁹ ⁊ varijs tractatib⁹ incũbeñ. italici sponte
ꝯsilio cedũt domoq3 egressi bini ⁊ bini: vt eo⁊ moris est: ꝑ cast⁊
ferunt̃: dũ ergo palatin⁹ cõgestu3 ad facin⁹ optatũ tp̃s se exhibe
re vidit Blasiũ forgach tantã rem audax qui suscepat astantẽ ob
liquo lumĩe intuit⁹ est: ille accepto signo de sub clamide mox ru-
tilantẽ educẽs gladiũ illũ in regẽ in tantũ fulmĩat ⁊ in suo⁊ v̀tute
brachio⁊ ipsũ graui ictu agrediẽs v̀ticẽ simul ⁊ supciliũ lumẽq3
eius mediũ miserabili vulnere scĩdit: ⁊ scelere cõmisso aulã egre-
diẽs italicis ingẽti vndiq3 clamore ⁊ cõcursu inualescentib⁹ ense
cruẽtato palatinales vsq3 ad turmas sibi viã apit. Rex v̀o karo
lus tãti vulneris acritate suscepta mĩme cecidit: s3 ĩfelici surgẽs ĩ
quo sedebat de loco lento nutãtiq3 gressu ꝓcedẽs ꝑ pauimentu3
cruore lõga vestigia signabat: ⁊ cubile a quo sanus descenderat
eger adijt. Regĩa aũt elizabeth insuete rei visu atonita sue dom⁹
amẽs corruit ĩ medio: palatin⁹ v̀o ꝯceptũ nephas se pepisse leta
tus munĩna castri ĩtrepid⁹ agredit̃ portasq3 simł ⁊ arces hũgari
cis reparat armis: italici autẽ sine principe sine armis medios se
volui int̃ hostes: ac regẽ sanguĩe fundere dũ cõspiciũt fuge p̃sidi
um ipsis tuti⁹ eẽ putãt: ⁊ vt resũptis armis viroq3 potẽtes ĩ vin-
dictã regis redirẽt cast⁊ egressi totã ꝑcurrũt ciuitatẽ: s3 cũ nullum
regia moueri vltiõe: arcesq3 captas ⁊ hostili satellite se ab ingres
su castri ꝓhibere aduertũt prime noctis sub tenebris regalib⁹ co

mitati fautoribus fugiẽtes italicas tendebãt v̀sus horas: eiusdẽ tãdez noctis sub ꝯticinio reginales ⁊ palatini cõplices nõ sine feritate regale irruẽtes ad cubile sublatisqz postib⁹ regem sautium extrahũt ⁊ captũ alte turri seruandũ tradunt. Heu de genere humano q̃ntis fortuna ludibrijs triũphat ꝓchdolor regẽ turris iniqua excubias vigilãtes nup̱ in q̃ solebat hr̃e carcerat: cedẽte eniz deo sua quẽqz crimĩa vasto pondere p̃cipitãt: quisquis es secundarũ primã rerũ frontem cur inspicis cur gaudes de illis cũ incerta rarũ sint momenta ⁊ sepe easdez fata aduerso cardine claudãt. Nec min⁹ noctis eiusdẽ obscura sub ꝓfunditate finitimas reginarũ gentes ad id seruatas tãtiqz auidas spectaculi in ciuitatẽ introducentes vix indubij aduentũ diei expectabãt: ⁊ cuz titane⁹ axis rubentẽ aduexit aurorã ⁊ splẽdor ille solis aureus humentes depulit tenebras: cumulatis viribus plateas ciuitatis vagãtur p̱ oẽs: ⁊ regem regnare mariã clamitãt: ac vltrices p̱ manus de karoli fautorib⁹ grauẽ tallionem exigũt: irrumpẽtesqz domos italũ ꝯgestãs illoꝝ gazas voraci p̃de exponũt nocẽtiũ vndiqz sanuinẽ ĩ multa rabie fundẽtes: ⁊ nisi ille iohãnes horwathij ban⁹ in forti suoꝝ croacoꝝ manu portã sabbati cruẽto certamĩe sibi vẽdicasset: ibidem graues sui demeriti penas luissz. Rex postea karolus tollit̃ ⁊ celsam ad arcem wissegradi seruãdus mittitur vbi vulneri vt quidã aiunt: venenata medela adhibita faucib⁹ elisis ⁊ respiramĩe clauso mestã ꝯsumauit vitã. Nũc quid opes: quid regna quid ꝓfuit altas reginas potẽtibus spoliare sceptris duz fortuna illa omnipotẽs vrbib⁹ ex tãtis vltimã sepulcri pompaz cunctis mortalib⁹ vnã tibi negauit: in claustro enĩ scĩ andree ĩfra arcem wissegradieñ. p̃dictã ꝯstructo nõ paucos p̱ ãnos tabiduz in cadauer redactus ĩtumulat⁹ iacens erũne hũane ingẽs spectaculũ: regibusqz futuris documẽtũ ⁊ exemplũ satisgrãde p̃buisti. Enimuero rex iste añ hec romanã ꝯtra ecclesiã p̃sumẽs sicilie de regno debitum ãnualis homagij fiscum illi negãt ꝓpterqd̃ summus pontifex eum sue calamitatis hunc paulo ante diez anathematis vinculo ĩnodanerat: ⁊ hec fuit causa regis mẽbra istius sacratam que humũ attingere vetauit.

Incipit ꝑfatio in chronicam Sigismundi regis et Imperatoris simul cum ceteris eiusdez gestis.

Innouare omissa hoiuz acta ne negligẽtia emergẽte subripiãt tuis votis rõnabili occurrẽte causa imo ve tusta mundiz labefacta amicitia cogẽte amplꝰ q̃z me rogatũ efficisti parere duxi potissime ne impulsu tuo temere incepto operi meo finis desit: ⁊ tpa quõdã nr̃i ꝓncipis regis sigismũdi ⁊ romãi cesaris quẽ supius brandenburgeñ. noiaui marchionez que meo iam exacto labori quod aio ꝓnexa esse ꝑspiciunt ne stilo aliq̃li ĩtacta hũanis labant ex recordijs maiora meis viribꝰ vt dementiuz moris est: agredere ꝑsumens ea que a ꝑfati regis karoli tristi exita regni hũgarie ĩtra viscera ĩfra preclaꝝ moderni ꝓncipis nr̃i regimĩe gesta fuere maxĩe que ĩmortalitatis honore sũt digna ꝓut rebus de eisdem ꝑ magnificuz dñm michahelẽ orzaag palatinũ quẽ ꝑfatus cesar nõ claro sine merito hũilis nobilitatis ỏ tugurio alta sublimauit baronatꝰ ad atria Tũ vero ꝑ quoddã registꝝ eiusdez cesaris diebus ꝑscriptoꝝ tẽpoꝝ suoꝝ ꝓ obscruatiõe conscriptũ edoctus stilo priꝰ excusato carmĩe puloquo ꝑstringere: ac tibi qui me tantil luz languide latinitatis hoiem huius operis ad primitias tuis artare scriptꝭ nõ eruisti dedicare curaui vale.

De vindicta ꝑ iohannem horwathij banum reginis ⁊ palatino exacta.

Ege karolo nequit̃ ꝑempto ⁊ regni habenis rursus preginas arreptis regis karoli qui erãt auxiliarij metu ꝓcuciunt̃ nõ modico ꝑ ꝓtes sibi tutas queritãtes nõminus regem extinctũ vindicare ardebãt: regine aũt ⁊ palatinꝰ oĩa eis cõtraria ipso rege infecto cõplanasse ⁊ deuicisse arbitrãtes: illa pte ãni instãte cũ sol feruidꝰ leonis ingrediẽs signũ feruido messores quassabat estu infilices regĩe simul ⁊ palatinus demẽtia ductrice aulicoꝝ tantuz comitati catheruis budã egrediunt̃: ⁊ ꝓtes regni lustrant inferiores: ⁊ cũ celeberrimo die festi btĩ iacobi apli vsus opidũ diako nulla ĩsidiaꝝ suspitiõe pulsati mediũ gradereñ ꝑ cãpũ iohãnes de horwath banus ingenti hostilitatis manu collecta vltrici estuans aio furibũdus in agmina aulicoꝝ irruit: graue certamẽ cõmittit̃ hostes int̃ vtrosq3: ⁊ cũ reginales palatinales

ve gentes imparitate hostiũ se excedere vident illũ qui nundũ ce ciderãt terga dantes ꝓcipiti fuge se cõmiserũt. Blasius vo forgach vt erat audax ꝓmitias excipiẽs ꝓgressus ex impulsu hostilis lancee medios int bellãtes deiect⁹ ab equo capit ⁊ intuẽtibus reginis decollat. Sarensis aũt palatin⁹ dũ tãti discrimis ꝓsidium solaz esse mortẽ ꝓsiderat descendẽs ad equo ⁊ reginax iũctas currui i hostes gladio vtit seqz ac reginas virib⁹ deffendit totis: ſzquid ꝓficuit solitarie man⁹ deffensio cũ vndiqz ĩmicũ insistẽs brachiũ euz letalib⁹ sagittax ictib⁹ sautiabat: ꝙs ille suo infixus corpi ne sibi feriẽs ꝓpedirẽt man⁹ arundinũ ab instar confringebat: ⁊ interim tãte coorthi obstitit donec ꝙ quendã militẽ reginalide sub curru vnde nõ timebat ꝙ pedes arreptus in terrã deiciẽt ac reginis ⁊ eax pedissequis future mortis metu stridẽti clamore inualescentib⁹ ibidez capite truncat. Quo ꝓempto ⁊ reginalib⁹ aulicis alijs deletis alijs fugatis: feritas illa croacoruz honoris ignara reginales curr⁹ inuadit piter ⁊ euertit: ac reginas simul ⁊ domicellas earuz sine venia sexus ⁊ absqz reginalis reuerẽtia dignitatis currib⁹ de eisdem extrahẽdo ⁊ multis afficiendo ꝓtumelijs captiuas sui bani adducũt in pñtiam. Quib⁹ dũ ille regꝭ karoli necẽ multis obprobriosis exprobrat dictꝭ: regia senior mox gemib⁹ in humo defixis supplices man⁹ eleuat: parce inquit mi bane parce ⁊ illud qꝺ quondã a rege nr̃o lodowico bñficiũ tulisti remiscere: aci natã ei⁹ inoxiã seuire noli ipsa ꝓpetrati sceleris suz auctrix: alit nr̃m eiusdez rei opifex qui ⁊ me ad hũc ꝓduxit finẽ penas dedit sexui igit fragili tui honoris gra miſere quoniã nõ absqz causa deliqui. Et cũ regina ãpliori vellet vti sermõe illi⁹ ecõspectu ipse abijt: dũ aũt nox supueniẽs illi⁹ diei fugata luce vndiqz suas diffudisset tenebras regia elizabeth tollit ⁊ frenatꝭ fauci-
bus amnis bozwtha altas demergit in aqs. Regialis vo atrij vgines tũ nobilitate tũqz pulcritudie isignes nocte eadẽ dedecoris lecto tractate fore qꝺ apud me vel habz fidẽ: phibẽt. Tandẽ diluclo ꝓpinqui ortũ solis diẽ qui efficit clariorẽ nũciãte sine mora ꝓsurgẽtes croatiã vsus suox flectẽtes habenas equox non sine festinatõe transierũt iuniorẽ regiaz secũ captiuã ducẽtes: ꝓch dolor hũana ꝓditio ꝙz varijs fortune voluit euentib⁹: arridentẽ
enĩ pridẽ reginis sortẽ tã cito res ĩaduersas cõmutari quis putas-

set vt recens exactam post vindictaz inopinatam sui demeriti red deret tam puo in tempe tallionez: regine enī ⁊ palatinus de nece karoli has penas dedere. Naz ille qui cūcta creauit cūcta ⁊ respi cit ⁊ suo intactum iudicio ommittit ꝑterire nihil.

De reditu sigismundi marchionis ad budam ⁊ de eliberatione regine.

Adem tempestate qua rex karolus sanguinez simulet aīam fudit regina elizabeth patratarū seriem reruz ad marchionem sigismundū noui gratia gaudij conscribi faciens: ⁊ vt festinā̄ter veniret illū suos ꝑ nuncios rogatum effecerat. Quare ipse sigismundus marchio enormis casus regina⁊ fama nundū audita cū bohemor armata manu plurima: multis etiā illum ptium regni hungarie supior ꝑceribus comitantibus intardus ad budam descendit sponteqz ad arcē immittīt. Eisdez aūt dieb⁹ regina iunior ī castro Crupa denoīato in ptibus croatie situato tenebatur. Postq̄z iohannes horwathij banus marchionē bude existere ⁊ ꝑceres illi fauere audiuit mente ⁊ aīo debilitatus graues incidit in curas. Quare reginā adiēs illi ita locut⁹ est: de oīb̄us erga te ⁊ tuam genitricez q̄zuis satis digne gestis penitentia duco⁊ licet te eidem fini cui ⁊ genitricē tuā exponere in ꝓposito habuerim. Cū manifeste sciā si tibi vita fuabit̄ cadē q̄ncunqz mihi demet̄: sz ne manus mee sanguīe benefactoris mei polluā̄tur te dimittere deliberaui: ita tamen vt mihi fidele iuramentū p̄stes me nūq̄z tuam eliberationem penitere: sin aūt incepta nō min⁹ pficiā ⁊ oīa simul vna eadez si oportuerit soluam tallionē: ⁊ his dictis domū exiuit: supba vox tyranni ītima regine pectoris scindit: quare habūdantes eius ex lumīb̄us oriūtur lachrymе pallidas ꝑ genas vndiqz defluentes: sufficientem tandē post merorez siccatis oculis illū ad se vocare petit qui dum adfuit regina metu ꝯcussa non tantū iuramentū illi p̄stare verum etiā q⁊ vitam illius seruauerat illuz vt p̄rem erga se semp esse venerandū ꝓmittebat: scē igit̄ afferūt̄ reliquie: ⁊ oīa que ipse ban⁹ exigebat ꝑ reginā sacrameto reali roborant̄. Qua ꝓpter regine currus coaptantur: ⁊ ipsa regina velut effulmīe erepta budensez optatam deducitur ad ciuitatem.

De coronatiõe regis Sigismundi.

Ecoia triennio vel paulo amplioris spatio temporis post regis Lodowici obitũ crudeli impetu in multa sanguis effusiõe multarũqz direptiõe rerum trãsiere: tãdez nobiles regni q̃z grauib⁹ torqueri guerris potius pacis grata amenitate gaudere p-
eligẽtes: ãno dñi millesimo trecẽtesimo octogesimo sexto: ea vi-

delicet ãni ipsi⁹ etate cum ver ille gratus suaui auicular modula
mine decãtat⁹ posteros sui cursus ꝑpinquãs ad limites venien
feruide estati rubẽtib⁹ hospitiũ decorauerat rosis: geminiqꝫ cur-
rũ vehentes phebi altiores eteris ꝓscendebãt ad gradus ad ma-
gnũ scꝫ diẽ penthecosten i albã regalẽ ꝓuenerũt vbi regia maria
cũcto i vnũ ꝓuocato nobiliũ ceto media stetit int illos: ablutisqꝫ
pri⁹ genis lachrymar riuulis nõ grauib⁹ sine suspirijs ad popu
lũ hãc vocẽ fecit. Dñi t frẽs qui mei genitoris remiscẽtes merita
in me beniuolẽtie fuistis aio t meũ ꝑ vos mihi datũ nõ labefacta
stis impiuꝫ deo t illis gr̃ar imensas refero actiões: nostis ãnto
guerrar turbine nouit elapsis dieb⁹ nr̃m agitatũ est regimen ãn
tasqꝫ ipsa ptulerim ꝑiculor ꝓcellas illa mihi vr̃i i ꝓspectu refer
re aut vob audire necessariũ est mĩme: oĩa enĩ vel vidistis vl audi
nist nec vr̃is de recordijs puto cẽ lapsũ ãli pacto gẽitorẽ meo
grate recordatiõis nũdum sublato vr̃o ad id accedente voto huic
principi quez manu ibidem astantẽ ostendit matrimoniali federe
sim irretita. Credo eteni ꝙ illa que tũc placuere vob t nũc place
ant. Ecce igit de spõso regez efficio iusqꝫ regni pit t diadema illi
cedo potissime cũ nec femineũ vos amare impiũ neqꝫ ad dirigen-
das tã ipetuose gẽtis habenas factis testãtib⁹ illud sufficere aiad
uertã simul t cũcto corã populo marchionẽ iuxta se statuens ait:
hic dñs t marit⁹ meus hic rex vr̃ est: ꝑcite igit regno t vr̃as mu-
tua cede ne delcatis ꝑsonas par eni vbiqꝫ trar optimũ bonũ ẽct
ꝓcordiã populi vicinũ regnũ metuit regie or̃o astãtibus placuit
vniuersis: igit celeberrimo die scripti festi pẽthecostes istãte ipse
sigismũd⁹ marchio etat sue ãno vigesimo cctor hũgarie regũ ad
istar magno cũ tripudio i regẽ solẽnit iunct⁹ extitit pit t coroat⁹.

De penis a iohãne de horwath bano eractis.

Ege sigismũdo regni hũgarie sceptro felicit potito: re-
gia maria dudũ ꝓceptã suscepte calamitatis estuãs i vi-
dictã regẽ sigismũdũ vt ioffendẽtes man⁹ igererer vltri-
ces sepi⁹ alloquit t crebris illũ nõ sine fletu suggestiõib⁹ fatigat:
suscepteqꝫ ꝑ ipsaꝫ crũne mille spẽs illi exprobrat: eisdeꝫ diebus
iohãnes de horwathij ban⁹ castr regale posegawar appellatũ
sui capitis ꝑ tutela subitrauerat. Rex igit sigismũd⁹ assiduis cõ-
iugis mot⁹ querelis copias aptat t illas trãsdanubiales ad par-

tes bulgariã vsus mittere dissimilãs castri ꝑdicti in obsidionem ꝙuertit. Obsessio igit castro ꝑdicto dũ idez machinis bellicꝭ acrius oppugnaret: spesqz de cita ei⁹ obtentiõe erga oppugnãtes idubia essz vna noxiũ dũ tenebre vbiqz trax diffuse reb⁹ furtum gerẽdis tps ꝑbent habile iohãnes horwathij ban⁹ ipso de castro eapte vnde stephan⁹ fili⁹ laczk wayuoda: alt stephan⁹ de simo thorna regie dolosa sub fidelitate imixti expeditõi excubias tenebãt ꝓsiliens fugiẽdi libtate potit⁹ est: trãsfluuiũqz zawe eadẽ nocte nesciẽ si nauali officio vel arte natatoria vect⁹ i castx dobor de noiatũ in bozne ptib⁹ que vzora vocitãt situatũ iuasit vbi ꝑsulẽ zagrabien. paulũ pluresqz sui facinoris cõplices inuenit: eisdẽ tẽporib⁹ bozneñ. dalmatini simlr croaci eiusdẽ iohãnis bani r sue chortꝭ magnatũ suasiõe viciati a fidelitate quã sceptro debebãt hũgarico defecerãt: regniqz i horas nõ puas i igne r ferro vastitates edebãt. Quare rex sigismũd⁹ copias copijs cumulãdo vt ipsa regna sue flectificaret prĩcipatui illõ quoqz castx suos qõ tutabat ifideles expugnaret magna vi armox vndiqz cinctus ꝑtactũ flumie zawe trãsiuit r bozneñse regnũ potent itrauit: iohãnes vo ban⁹ regalis expeditiõis trit⁹ magnitudie i illa que sibi priuꝰ arriserat fuga magis q̃z i dicti castri ꝓfisus mũtiõe añqz obsidiõe clauderet de ipso castro cũ plurib⁹ cadez peste infectis suis cõplicibus exiuit r fugitiu⁹ ꝑ colles r montiũ ꝑ obrupta ferebat: sz hec fuga ꝓficuit sibi mime: nã ꝑ regez sibi ordiatas icidit isidias captusqz e. Rex ãt sigismũd⁹ ꝑfato castro dobor expugnato regeqz bozneñ. simlr regnis dalmatie r croatie iugo fidelitatꝭ ãnexis repatriauit: r iohãnẽ banũ i ciuitate quiqz eccliẽ. genere extminij horrẽdo ꝓut regialis exposcebat furor necare iussit: primit⁹ enĩ equi ligat⁹ ad postera ciuitatis ꝑ plateas circũlat⁹ est tãdez ignitis vexat⁹ forpicib⁹: ex p⁹ q̃ripit⁹ r ciuitatꝭ portꝭ pticulatiz futurox erudimẽto ꝓ tribili appẽsus illã quã i alios exercuit seueritatẽ ꝓsecut⁹ extitit: epũs vo zegrabieñ. q̃zuis multis alijs necatis ñ sit iterfect⁹ nũq̃z tñ eiusdẽ epãtus i sedẽ quodũ vixit restitui valuit.

De exercitu regis sigismũdi i moldauiã.

Anc ctiã añ tẽpestatẽ dũ res hũgarice femia duce graui fluctuabãt guerra: molduani piter r ptes trãsalpine regiali dedignato sceptro necdũ rescipiscẽtes regi sigismũdo fauebãt. Ille

igit̃ q̃rto postq̃z coronat⁹ est ãno renouatis armis illos domãdi
agressus ẽ: cisdẽ tpib⁹ quidam stephan⁹ wayuoda moldauanas
moderabat̃ habenas hic vt regis p̃cluderet ingressũ oẽm sue gẽ
tis vim cõmonit alpesq̃z t aspera viaz anfracta rex vnde ingredi
hẽbat tũ indaginib⁹ tũ sagittariox mũiuit p̃sidio: t cũ rex isidiaz
insci⁹ alpes p̃descẽdisset ingẽti mox sagittariox manu agredit̃ te
la nec min⁹ hoies equosq̃z feriũt t pene ois dẽsaz imbrib⁹ sagit-
taz regalis expeditio grauat̃. Regij aũt milites vitã in forti bra
chio redimere conati de equis descẽdũt i magnaq̃z vtute bellandi
irruẽtes i valahos mltis ex eis intfectis illos retrocedere cogũt
figiẽtesq̃z alpiũ p̃ obrupta graui mortalitate afficiũt. Quare re-
dempta sibi gladio via rex p̃fati stephãi wayuode vsq̃z ad habi-
tacl̃a penetrauit. Ipse aũt wayuoda dũ p̃terq̃z veniã petere sibi
p̃desse aduertit nihil: ad regẽ vẽit t sui grauis demeriti debitas:
vt nõ daret penas rege corã sui dñij volahis cũ potiorib⁹ in traz
p̃cidẽs regẽ his vbis deprecat⁹ est. O lorioſissime p̃ceps tua
nob veniã petẽtib⁹ regalis clemẽtia ignoscat t illud nr̃a qõ p̃ter
nitas p̃trariũ fidelitati quaz debem⁹ temere p̃sũpsit grata expiet̃
benignitate: p̃stratis etenĩ parcere q̃z duritiẽ p̃terere iobediẽne
regali dignitati nõ min⁹ glie affert cnĩuero tuaz sum⁹ puluis plã
taz. Tu rex t dñs nr̃ es: illã igit̃ quã nr̃a nõ expostulãt facinora
gr̃am vr̃a nob regalis pietas largiat̃: t his dictis vniuersi simĩ
hũiles flectẽtes ceruices regiã expectabãt beniuolentiã. Ad hec
rex sigismũdus ita respõdit: nr̃e regalis celsitudis offensa q̃zuis
digna vltiõe pẽsanda esset: ne tñ crimie austeritatis nr̃e glia fame
viciet̃ parcim⁹ vob p̃iter t ignoscim⁹ t vos i nr̃am recipim⁹ gra
tiã in añ nõ delinquentes: p̃uoluti ergo regijs pedib⁹ stephan⁹
wayuoda t sui regij oras amict⁹ deosculãt̃ sincera p⁹ hec fideli-
tas t ãnualis cẽsus soluere p̃mittũt̃: oiaq̃z fideli iuramẽto robo
rant̃. Qua p̃pter rex sigismundus rediens milites simul t arma
vni⁹ ãni recreauit quiete. **De exercitu regis sigismũdi in ptes trãsalpinas t de morte marie regine. sequit̃.**

Ost hec rex sigismũd⁹ sexto sui regimis ãno gẽtib⁹ trãsal-
pinis arma itulit: hec gẽs suis nõ p̃tẽta potẽtijs vt se de-
fenderet vallidã thurcoz p̃duxerat manũ. Dũ igit̃ rega-
les copie alpib⁹ trãsitis illi⁹ tre ad plana descenderũt: acicbusq̃z

ordinatis ac signis bellicis collatis vsq; hostis manu vti vellẽt
Mox thurci piter ⁊ volahij radiãtiũ armoꝝ: quib⁹ regalis insi-
gne tegebaꝫ expeditio: fulgere triti tutrici se fuge cõmiserũt. Re-
gius vo exercit⁹ quodũ potuit: illos pſecut⁹ est: cadebãt turci et
valahij ad dextrã ⁊ ad sinistrã ⁊ cadentibus multoplures additi
fuissent: nisi regalium militũ equi vasto pondere armoꝝ ipsis in
sidentium depressi fugientibus pares in cursu fieri valuissent: ⁊
nox supueniens illis tutioꝛez danubij transitũ nõ ꝓbuisz. Rex
igitur sigismundus ꝓtarijs fugatis copijs castrum minus nika
pol ardua cinxit obsidione tutabanꝫ eo tunc illud thurci simul et
walahij crebriusq; de muris erumpentes regio i exercitu tumul-
tus non modicos edebant. Rex aũt bellicis machinis adiunctis
castrum idem in magna sui ꝑte precipiti dedit ruine: expugnauit
⁊ eiusdem deffensoꝛibus alijs interfectis alijs captiuatis illõ hũ
garico cõmendauit ꝑsidio: tandem genti ꝓtium carundem iugo
obedientie imposito cum triumpho felix venit in hũgariã. Mũ-
dũ tamen redierat cũ regina maria graui preuenta egritudine re-
gnũ pariter ⁊ vitam liquit: nec illius obitus regi sigismundo pa-
rum curę peperit. Nam rex polonoꝝ ladislaus defuncte regine
soꝛoꝛem vterinã adiuga denoiatam matrimonialis federis gra-
to in ꝓtubernio habebat. Ipsam igiꝫ ꝓiugem suam sceptro moꝛ
tue soꝛoꝛis potiri ratus ꝓtra regem sigismũdum exercitum copio
suz mouit: ⁊ nisi pater reuerẽdissimus dominus iohannes de ka
nisa archiepũs strigonien̄. multo armatoꝝ cetu regni confinia
muniuisset ambitiosus ꝓceps absente rege sigismũdo regimen
eius nõ minus turbare potuisset.

De decollatione triginta duoꝝ militum sequit.

Felices rerũ euẽtus nedũ reges verũ ⁊ hũiles exigui cen
sus hoies quos ꝓditio silere mãdat extra solitũ rapiunt ⁊
moꝛib⁹ mutãt: variaq; ꝓllecebꝛa ducũt: dũ enĩ hũane sortes ꝑ
spo tramite dirigũt aĩuz cleuãt ꝑspantis: nec min⁹ illũ arduis in-
geri reb⁹ cogũt. Rex sigismũd⁹ quousq; sęda comitat⁹ fortũa so-
lito magꝭ aio tumid⁹ quosdã suis ꝺ regnicolis nobilitate ĩsignes
añ hec: dũ. s. regiaꝝ gubnamẽ calle sinistro vehebaꝫ ĩ sez regias
grauit ꝺliquẽtes aut grata sb fidelitate sibi iũgere aut illos moꝛ-
te afficere satagebat: illi qdẽ demẽti ducebãt ꝓtinuitatꝭ obstiatia ⁊

mori poti⁹ q̃z ĩgrato sub principe viuere p̃optarãt: hij erãt nobi
les illi nr̃a quos etas duoꝝ ⁊ trigĩta militũ noĩe vocat: int̃ quos
erat miles ille tã gl̃iosus hũgaros ĩter oẽs magno laudis p̃cõio
insignit⁹: stephan⁹ kõth denoĩatus dñoꝝ de hederwara alto de
sanguĩe ort⁹ quẽ nr̃m enĩ virib⁹ ⁊ v̓tute nõ min⁹ p̃claꝝ nedũ lo-
quit̃ veꝝ ⁊ resonãti lira canit: isti milites dũ vagabũdi regni ꝑcli
mata spatiant̃: regiqz sigismũdo id obprobrij nõ modicũ genera
ret nouas illos res agredi suspicat⁹: statuit eos eẽ circũuẽiendos
virũqz nõ min⁹ arte deceptoria q̃z armis potentẽ georgiũ way-
dafij sibi fidũ: illos vt vi aut fraude ad se duceret ꝯstituit: dũ igit̃
milites hij sec⁹ fluẽta zawi hostilitatꝭ suspitiõe sine oĩ cãpestrali
hospitio dediti p̃ter iohãnẽ de korpad quẽ sopor rubẽtis aurore
nũq̃z detinuisse fert̃: aduẽientis diluculi dulci eẽnt occupati sũno
ipse georgi⁹ waydafij dormiẽtes irruit sup̱ illos: ipsi v̓o mox cõ
surgẽtes arma capiũt: ĩstat ille pollicitatõib⁹ ⁊ regẽ illis placatũ
reddere ꝓmittit: nihilomin⁹ armis militeqz potẽtior terrori illis
erat: ipsi v̓o dũ ĩ hostez virib⁹ vti ĩpar esse cernũt cedũt ꝓmissis.
Cũ ãt ĩ opidũ karũ denoĩatũ ventũ est diris credũt̃ vĩculis ⁊ bu-
densez ad ciuitatẽ in currib⁹ delati sũt: ꝯtulerãt nobiles hij int̃ se
dũ ducebãt̃: ⁊ si regis venirẽt ĩ p̃ñtiã nõ tñ illũ aliquo salutatõis
oraclo deberẽt venerari qd̃ ⁊ factũ est. Nã cũ rex sigismũd⁹ suoꝝ
cinct⁹ corõa regnicolaꝝ medius sederet ⁊ ipsi nobiles illi⁹ ꝯspe-
ctui p̃sentarẽt̃: null⁹ ex ipsis ĩ salutatõem illi⁹ os suũ appuit nec
capitꝭ aut genuũ curuatõe illi aliquã exhibuer̃t hõestatẽ: hec ig-
nomĩa regez sigismũdũ in maiorẽ ꝯcitauit irã. Qua ꝓpter sui fu
roris duct⁹ vehementia illos in ipsa ciuitate budensi in platea sc̃i
georgij martyrꝭ fec̃ decollari. Aiũt quidã ꝙ dũ stephan⁹ konth
ipsa decollatõis pena plecti debuissz resupin⁹ vultu feriẽtis ictũ
v̓sus decũbere p̃elegissz seqz plurimas ĩminẽtes sibi mortes in-
trepidis oculis ꝯspexisse ⁊ hãc quidẽ nõ formidare tũ v̓o in turri
velle dixisset: hos etiã nobiles nõnulli vnũ ⁊ trigĩta fuisse t̃dũt.
Cũ ãt exterminatꝭ illis spatari⁹ stephãi kõth chowka vocat⁹ irre
uocabiles dissolut⁹ ĩ lachrymas fletib⁹ vacaret assiduis: ⁊ rex il
lo ꝯspecto dixissz ꝯpesce fili lachrymas ⁊ flere desiste: en ipse dñs
tu⁹ qui tibi plura donare potens sũ q̃z ille qui decollat⁹ ẽ: ad hec
pueꝝ respõdisse ferũt: ego inquit tibi velut scrophe bohemicali

seruiturus ero nũq̃z: qui tãdẽ iussu regis eandẽ quã dñs suus sen
tentiã subissz ⁊ nũeꝝ adimpleuisset p̃dictũ. Postq̃z aũt sanguiẽz
aĩasqz hij milites simul fudere sacratũ capelle nr̃i viatici in subur
bio dicte ciuitatis habite cimiterij tellurez habitatione ꝓ ꝑpetua
donec angel⁹ tuba canet cõpressere: hoꝝ mors militu3 illas que
postea int̃ regẽ sigismũdũ ⁊ hũgaros flãmis arserũt ĩgentib⁹ scin
tillas miro cinerũ sub tegmĩe ⁊ nũq̃z illi suũ vltimũ ĩfra diẽ tutuz
ꝓpterea regimẽ p̃buit.

De bello regis sigismũdi sub castro maioris nicapolis infeliciter gesto.

Egnãte felicit̃ quõdã rege lodowico int̃ grecos ingẽs ex
orta dissessio ĩ testinis grauiter fluctuabat discordijs: duo
enĩ erãt grecoꝝ dñi ⁊ si nõ eisdez parẽtib⁹ orti vt̃qz tñ se ĩ-
ꝑiali de parẽtela natuz eẽ ex hoc ius dominij ad se ꝑtinere assere-
bat: nec min⁹ ceteri greci hos quisqz suo ꝓ libitu amabãt ꝑit̃ ⁊ se
quebãt̃ ꝓ ĩcertoqz ĩꝑatoris noĩe ciuili bello pugnacit̃ dimicabãt
⁊ cũ alt̃ hoꝝ suã ꝑtẽ deficere vidit vlciscẽdi libidĩe capt⁹ amratem
primũ thurcoꝝ cesarẽ: postq̃z regnare ceperũt tertiũ ad suas ꝑtes
adiuuãdas p̃cio ꝑiter ⁊ ꝓmissis ex asia ĩ gretiam accersiuit: neqz
enĩ magne fuit difficultatis cesari id ꝑsuadere qui ad hec antea ac
cẽsus tot̃ virib⁹ ĩstabat: hũc itaqz ⁊ ei⁹ copias ꝑ mare helespõti
cũ ea ꝯditiõe in tratiã nauali officio traduxit: vt ꝯfecto bello rur-
sus nauigio remitteret̃: hoc pacto thurcoꝝ gẽs ex asia ĩ europaz
migrauit: hec trãsuersa grecoꝝ oꝑa rogũ ĩextinguibilẽ europeas
ꝑ ꝑtes assidue flagrãtẽ succẽdit: nr̃arũqz miserearũ frutices nr̃is
in agris affatiz pullulãtes germĩauit. Nã ipse amrates nõ id qd̃
ꝓmisit sz qd̃ sibi ꝓdesse posse sꝑabat aĩo voluebat: semꝑ enĩ bel
lũ ꝯserẽdũ ꝑ occasionem ĩ dies ꝓtrahebat vt grecos mutua cede
fractos ille ĩteger ad oriret̃ ac facili⁹ suꝑaret ꝑiter ⁊ opprimeret:
nec illũ sua fefellit opinio: vbi enĩ diuturuo bello grecos deffice-
re domesticisqz opib⁹ euacuatos sibiipsis ꝑuo iuuamĩe eẽ sensit:
mox occasiõe adĩuẽta ĩ illos arma ꝯuertit: occupatoqz ꝑ oꝑtune
gallipali opido ad fretũ helespõti situato: cet̃a greca opida obsi-
diõe pet̃e agrosqz vastare ⁊ cũcta passim ĩuadere ñ destitit quous-
qz magnã tratie ꝑtẽ sue ditiõi subijecit: ex hĩc reb⁹ thurcoꝝ ĩ dies
augescẽtibus rege lodowico vita functo: habenisqz hũgaric̃ in
sigismundũ regẽ deuolutis: pasaijthes ⁊ ipse cesar thurcoꝝ pr̃e

amrate pacri ĩgenio: nõmin⁹ idone⁹ ⁊ in temptãdis reb⁹ arduis
magis audax breui spatio tpis tratiã vniuersaꝫ thesaliãqꝫ ac ma
cedoniã: phocidem: boetiã ⁊ acticã tũ vi tum deditiõe capiẽs sui
dominij fecit: misos quoqꝫ quos nos bulgaros vocam⁹ regis si
gismũdi sub ditiõe ꝯstitutos armis ĩfestis agressus ẽ. Ad hũc pa
saijhteꝫ rex suos caduceatore misisse vtqꝫ ab ĩuadẽdo regno sibi
iuris vigore attineñ. desisteret eideꝫ ĩtimasse: ille ꝑ occasionẽ ite
rim donec tota bulgarie t̃ra potit⁹ ẽ relatiõeꝫ distulisse: tãdeꝫ di
uersitatẽ armoꝝ frameaꝝ puta ac clipeoꝝ necnõ faretraꝝ: quib⁹
turi ĩ hostes vtũt̃: singulas ꝑ ꝑietes vni⁹ dom⁹ appẽdi fecisse: i
troductisqꝫ regijs caduceatoribus ad illos dixisse fertur. Reuer
timĩ ad regẽ vr̃m ⁊ dicite illi. Quoniã ⁊ ego t̃rã ad hãc vt videt
ius habeo sufficiẽs: ꝑiterqꝫ ⁊ illis ĩ ꝑietib⁹ pẽdentia manu osten
dit arma: hec res sigismũdi regis animũ nõ parũ vlciscẽdi ĩ timo
rem excitauit. Qua ꝓpt̃ sui regni decĩo dñice aũt ĩcarnatiõis mil
lesimo trecẽtesimo nonagesimo sexto anno: cõmota vniuersa sui
principat⁹ armoꝝ v̇tute ĩgentẽ ꝯflauit exercitũ: in quãquidẽ regi
am expeditõem tã grãdẽ dux burgũdie int̃ alias natiões ac frãco
rũ siue galloꝝ popul⁹ arma nõ pauca fortiaqꝫ viroꝝ bellatoruꝫ
agmĩa aduexarãt. Quoꝝ nobilitat⁹ armoꝝ ĩsignia bude in clau
stro sc̃i nicolai ꝯfessoris erga frẽs p̃dicatoꝝ tabulis arte pictoria
inscripta ac ꝑietib⁹ affixa in eas vsqꝫ ad annos ꝓ mẽoria stetere.
Mota igit̃ rex sigismũd⁹ tã grãdi sui exercit⁹ ꝯgregatiõe danubi
um trãsiuit ⁊ nedũ thurcoꝝ timeret cesarẽ: veꝝ quidã ipsũ dixisse
ferũt. Quid ĩquit metuend⁹ est nobis hõ vastũ si celoꝝ sup nos
pond⁹ rueret: ipsi illud nr̃is q̃s gerimus hastis ne lederemur su
stẽtare possem⁹: regno tãdeꝫ rascie crudeli furore ĩ magna reꝝ di
reptiõe horribilitatisqꝫ strepitu nimio ꝑtrãsito bulgarie venit ad
horas inde opidis oriszo ⁊ bidinio alijsqꝫ ꝑtiũ earũdẽ mũitiõib⁹
nõnullis thurcoꝝ q̃s tutabat̃ bellicosa man⁹: nõ sui ⁊ suoꝝ mlta
sanguĩs effusiõe expugnatis: ad vltimũ ea ipsi⁹ anni etate cũ vi
tes suis fructus dultiores cultorib⁹ reddebant circa festum vide
licet sancti michaelis archangeli in campo castri maioris nicapo
lis sua castra fixit. Thurci vero crebrius de castro erumpẽtes re
gium exercitum in se prouocabant nõnullosqꝫ vulnerãtes sepi⁹
vulnerati redibant. Cesar aũt thurcorum: quem nostri seniores

pasaijthem supradictū noīauere: nicolaus aūt secundini de fami
lia ⁊ origīe thurcor ad eneā senarū epūm scribens eundez chala
pinū fuisse posuit: dū regē grandi bellico cū apparatu sua i domi
nia penetrasse audiuit: nōmin⁹ oē gentis sue robur i arma ꝓcita-
uit ⁊ ī forti suor manu regie obsistere expeditiōi conat⁹ appropi-
quabat: galli vo siue franci aduenientis hostis fama pulsati regez
adeūtes ⁊ cū belli primitias que maiori feruore solent attrocitate
illis in se excipe vt annueret rogatū efficere. Dum igit cesar ipse
fremētibus vndiqz suis agmīb⁹ magnā vim paganor secuz tra-
hens regijs opponi castris visus ē mox franci ꝓripiende pugne
insolēti cupiditate capti priusqz vniuerse regales copie īstructis
ex ordine acieb⁹ signis collatis ꝑliū inirent e castris ꝓsiliētes et
ꝑcipites ab equis: vt eor moris est pedes certaturi descēdentes
ꝓtrarias irruerūt ī turmas: diro itaqz bello hostes inter vtrosqz
vigēte cū hūgari sellatos frācor equos cursu trāsuerso regia pe-
tere castra ꝓspiciūt: mundū enī illor bellādi vsus ipsis not⁹ erat:
illos oīno hostilē ꝑ manū extinctos fore credētes graues disso-
luti ī tumult⁹ castra piter ⁊ bellica relinquētes ingenia cāpo vn-
diqz fusi hostib⁹ acrit insistētib⁹ in fugā ꝓuertūt strages fit maxi-
ma multi cecidere de hūgaris ⁊ mlti captiuitate affecti: ⁊ nisi ipse
rex nauis mīsterio sibi adinuēcisset salutē nō celo velut elat⁹ prin-
ceps dixisse fert: sz hostiū armis ibidez obrutus fuisset.

De inimicitijs in regem sigismundum conflatis ⁊ de captiuitate eiusdem.

Rochdolor: res hūane nouerca ductrice fortuna īopta
tas ꝑ calles dū dirigūt q̄z varias excitāt īimicitias q̄ntū
ve pariūt odiū. Cū gratis etiā ex amicis maxie hūgari-
ce generatiōis ī ꝓsapia intdū hostes efficiant. Rex sigismūdus
hucusqz gēti sue amabilis post tā grauez sui populi cladem odio
fuit: enīuero timebat ne illis quos male duxerat vt quondaz rex
psarum xerses post infelicez belli in gretia gesti finem: sue impro
uisionis penas daret. Quapropter fugitiuo similis altas danu-
bij ⁊ equoris per aquas remorum officio constantinopolitanam
ad vrbem inde ad rodum: post hec regnorum dalmatie ⁊ croatie
ad horas nauauit. Comitabantur illum viri in regno potentes
dominus iohānes archiepūs strigonien. ⁊ stephan⁹ de kanisa

frater eiusdez: nec min⁹ ꝑ int̄nūcios regi qd̄ essz optimū apud pri
mores regni oꝑabant̄. Int̄ hec aūt suꝑius noīati stephan⁹ fili⁹
laczk wayuoda: ⁊ alt̄ stephan⁹ de simonthornia antiquo scelere
tumidi nō ipsoꝝ facinoris plurib⁹ sine socijs quoꝝ cordi erat am
plius regē sigismūdū nō regnare ad illustrē iuuenez Ladislaū na
tū regis karoli eiusdez tēpestatis nō multos añ annos vt suꝑius
dictū est int̄fecti tūc apulie in regno vices p̄ris ī regimīe gerentez
suos mittētes nūcios sceptra regni hungarici illi q̄z leuit̄ tradere
ꝓmittebant. Ille vero miserā sui genitoris sortem q̄ hungarico
in regimīe comitatus erat p̄ oculis p̄cordeqz ferēs q̄zuis illi re-
gem sigismundū eliminare ⁊ regimē trāquillū sibi dare ꝓmitterēt.
ad capescēdas res hūgaricas p̄re tardior fuit. Cū igit̄ illū grauit̄
moueri aīaduerterunt: nō ergo ab īceptis destiterunt: sz ad ipso-
rum voluntatis finem facilius ꝯcludendum: ipsi vterqz stepha-
nus ab eodez rege ladislao ꝑ īternūcios iuramētū ꝑiter ⁊ lr̄as re-
ceperant vt quid illi vice eiusdez ī regno oꝑarētur: id sibi duz sce
ptro poteret̄ gratū fieret: magnam ꝑtem nobilium hec conditio
infidelitatꝭ ꝑ deuia traxit: multi fuere hac sceleris nota obfuscati
quoꝝ ꝓpago etiā hac nr̄a etate ꝑpetuam exinde assecutam deflet
rusticitatez hec res clam dirigebat̄: nō tñ regē latebat dies ꝯsue-
to volumīe trāsierūt sub hac tēpestate q̄zplures: ⁊ ipse rex sigis-
mūdus vnū ⁊ medium ꝑ āuos marittimis ī ꝑtibus demoratus.
Quorūdam magnatū ope maxīe archiepī strigonieñ. ac domīo
rum de kanijsa ⁊ iohānis de maroth bani regale restitutus extitit
insoliuz: ⁊ licet dictos vtrūqz stephanū aduersas sibi res machi-
nari ⁊ componere sentiat: non tñ sibi coadunatam illis ꝓpter co
orthez ī illos vīdicta vti parerat transire rursus post redditū re-
gis tres ⁊ medi⁹ anni: ⁊ semꝑ īter hec ī ꝯtrarias ei⁹ res ꝯiuratoꝝ
crescebat nūerus: ⁊ q̄si totus hūgarie vulg⁹ suggessiōe viciatus
sinistro illū lumīe ītuebat̄: concitauerat maxime hungaros con
tra illum in odium: tum duorum ⁊ triginta mors militum: tum
vero calamitosus nicopalitane expeditionis exitus: nec minus
ipse rex soluto Thoro carnis dissolutus in lasciuiam virginum
violente dedit⁹ corruptiōi hungaris obprobrio erat. Valebat
etiam preter hec in populo prefatorum vtriusqz stephani crebra
persuasio. Contulere igit̄ vniuersi quorum id animi erat vt regē

ipsum dñ se illis temp⁹ ad id ꝑberet idoneũ captiuitati darẽt: igitur millesimo q̃dringẽtesimo p̃mo dñice incarnatiõis ãno ea scz ꝑte ãni eiusdẽ cũ ver ille fecũdissim⁹ tauro duce medios tepido sub estu mĩstrabat dies: arboresqz rigida hiemis austeritate virẽtib⁹ spoliatas folijs floridis vescierat frondib⁹ videlz die q̃ mater ecclesia certamis sancti vitalis glorioſuz decãtat triumphũ: barones regni dolo ĩdute collocutiõis gr̃a regia adeũtes palatia ipsũ regẽ mediũ esse voluerũt: qui cũ adfuit illi obiectis p̃i⁹ sibi vniuersis facinor̃ causis quas ĩ illũ excogitauerãt magno cuz fremitu man⁹ eor̃ in ipsũ iniecerũt: ꝛ nisi illor̃ qui amabãt cũ sibi iniſſet dissuasio: ibidẽ iulij Cesaris adinstar mults vulnerib⁹ ꝓfosus sanguinẽ simul ꝛ aĩam fudisset: erant dieb⁹ in eisdez garensi in domo duo grate indolis iuuenes autore quõdã nicõ de gara palatino: qui quõdã regina⁹ ad latus inf̃ectus est: geniti. Quor̃ alt̃ est paternũ nomẽ sortir⁹: alt̃ iohãnes vocabat̃: hos iuuenes captores regis in illũ grauẽ patrã ꝓpter necẽ: cũ maxĩe ꝓpt̃ illuz penas dedisset: animũ hr̃erati ipsuz regem iuuenibus eisdem in castro eor̃ sõklos vocato seruandũ assignarunt.

De eliberatione regis sigismundi.

Ege sigismũdo captiuitatis erũna affecto illi qui in eundez amaro crãt corde: abdite ante hec in illũ cõflatas insidias in lucem deduxerũt. Jamqz nullo obice se votis eorũ potiri cogitabant: magna igit̃ in agmĩa palam ꝓuoluti superba ceruice gradiẽtes: elevato ipsius regis ladislai vexillo regni pclimata ferebant̃: ꝛ cũ ciuitatẽ ad quãcunqz ipso vexillo comite veniebãt sacrat⁹ cleri ordo illis ꝓcessionali cũ veneratiõe obuiã ire compellebat̃. Jnter hec ipsi regi ladislao se oĩa ad vota illius complanasse vtqz acceleraret intimauere. Dum autez ipse rex ladislaus sigismundum captum suamqz ptem inualescere audiuit. Quasi ꝓmptas res adipiscend⁹ vocantium flectit̃ votis ꝛ celeri apparatu sumpto hungarĩã versus iter ꝓtinuauit. Rex vo sigismũdus molesta captiuitatis sub custodia castro in p̃dicto lugubres ducebat dies: regalibusqz elumĩ⁹ crebro aborte lachrymepallidas illi⁹ ĩundabãt maxillas hui⁹ regs ꝓtinuã cordis amaritudiez assiduosqz lachrymax decursus iãdictor̃ iuuenũ gẽitrix: custodia ipsius regis quorum cure erat. Cũ sepius intuita fuisset

Compassionis erga illū viscerib⁹ mota liquido ea pectore ꝑ mulieb⁹is exigit natura: corde toto recipiens filios adijt: illosq; ita affata est. Grati mihi filij an vobis in hoc hoīe maioris q̄z ceteris regnicolis offense causa ē q̄ alij cura custodie eiusdem soliti vos soli illi⁹ tutā ad ꝓseruatiōem iuigilare debeatis: maxime de quōdā genitoris vr̄i recordor me corā dictis. Aiebat eteni regez legittie coronatū si etiā iumēto cōpareť nō esse deserēdū rebus in hijs quicquid fecerint alij vos exptes hr̄e vellez: nā si illū ꝑ uti vob sui sperāt aduersarij intfeceritis nota effusionis regalis sanguinis vr̄e ꝑpetue ascribeť hereditati: ⁊ licet ceteri ī adducēdo nouo rege nouis semp sperēt gaudere munificētijs vos apud illuz exosi eritꝭ. Quid sceleris putatꝭ regū fūdere sanguiez: que dignitas si hoc nephādo crimīe vr̄as pollueritis man⁹ vob aut vr̄is successorib⁹ q̄ñcūq; in regno merebiť: iste coronat⁹ tantos p annos ꝑ rege hītus ille ꝑ cui⁹ rebus agiť nō q̄ rex nr̄ esset verum nundū regnū nouit desistite. Agiť mi fili si qō in necez hui⁹ hois ꝓspirastis ⁊ tam altā vr̄e dom⁹ dignitatē hoc enormi facinore cō tamīare caueatis rege ꝑ isto genitor vr̄ scitis quā mortez subijt: nec vos nō ignorare dubito istū qui dicit regis intfecti natū esse. Qui si regni hūgarie sceptra capiet an putatis illū de patna nece maxīe vr̄m p genitorē ꝑcurata nō recordari: si vo captiu⁹ iste vlteriori regimīe potieť: sicq; vos id feceritis que ipsa ꝑsuasio vr̄is in reb⁹ semp finis bon⁹ sperabiť ⁊ apud illum ꝑ quo genitor vr̄ aiaz fudit benemeriti eritꝭ semp: audiere hec iuuenes ipsi ⁊ stupidi lōga hora stetere dissoluti tandē matno de colloquio magnas inciderūt ī curas. Illis igiť varijs cogitatōibus inde vacātibus mulier illa sagax regē audiēs Sigismūdū illa ita locuta ē. Rex sigismūde: scito tuos aduersarios nouo de rege deq; tua exterminatiōe curare mouerūt me lachr̄yme tue indesinēter tua p̄ora decurrētes ⁊ fletus tuos ꝓtinuos toto recepi corde tueq; iuuēili etatiꝫāta ī amaritudīe fluctuāti compatior: ipsa suz mulier que sola tua ꝑ libertate laboro: sz res quedā de hoc me cogitātem tritat ⁊ sepius retrahit: timeo eteni si te eliberauero duos quos nosci natos meos amittere: si tñ fideliter ꝑmiseris cum de nouo sceptrio potit⁹ fueris meo de bñficio reminisci ac illos ⁊ me non deserere q̄z accuratissime tua curabo de libertate. Ad hec rex sigismūdus

mox humo ad pedes illius ꝓuolutus: expãsisq; brachijs ipsi⁹ ruit pedũ in amplexus tremebũdaq; ac flebili voce age inquit domina ⁊ mater mea: enĩ uero si regnuz mihi redibit si mihi vita comes erit sicq; tibi aut filijs tuis qñcũq; obliuiscar maiori calamitate q; ꝓs est mãciper: nec deus qñcũq; ꝓ amplius mihi libertatẽ ꝓestet. Ecce te in matrẽ illos in frẽs hac die adopto fideliq; subiuramento hec tibi ⁊ illis seruare ꝓmitto: vicit post hec muli er ista crebris ꝓsuasionib⁹ filios ⁊ regẽ ipsũ emitti faciẽtes auido suox aduersariox a spectaculo liberauit: clamdestinaq; illũ sub ꝓditione marchionatus morauie fecit deducere ad horas.

De reditu regis sigismundi in hungariam.

Unior regie eliberatiõis eiusdem aduersarijs non puo troi fuit nec modicũ erga scõas eiusdez res valuit. Nã hij sua captio quox tedio erat principe libtate potito q̃si graui de somno excitati de eiusdez offensorib⁹ vindictã exigere ⁊ regem ipsuz altũ reducere regni hũgarie in soliũ totis viribꝰ conati vicos piter ⁊ agros illorum qui aliter sentiebãt ingẽti deprecatiõe vastabant. Inter quos erat vir ille inclemens magno austeritatis rigore tumidꝰ iohãnes de maroth banꝰ cuiꝰ vastitatis editiõem nr̃e etatis senectꝰ nundũ oblita est: ecõtra ps alta tum i sui ꝓtectiõem tũ hostilẽ in offensaz vires expiebat. Seruẽtibus igit̃ vndiq; guerris ⁊ rex direptiõibꝰ magna i rabie iualescẽtibꝰ rex sigismũdus tũ armigere natalis soli gẽtis tũq; ptiũ supioruz regni hũgarie ꝓcex fortibꝰ comitatꝰ agmĩbus: nundũ enĩ ptes supiores ipsi⁹ regni hũgarie illi⁹ declinauerãt a fidelitate: potẽt adintꝰ rursus venit i hũgariã. Nõ enĩ multe difficultatis erat regez de nouo sceptro potiri cũ castx budense ⁊ q̃si cũcta regni munimia suox fideliũ ꝑmanibꝰ hẽbant̃. Eisdẽ diebꝰ rex apulie vocantiũ crebris seductꝰ pollicitatiõibꝰ vt rebꝰ potiret̃ ꝓmissis: veniebãt iãq; dalmaci regni venerat ad limites: cũ regẽ sigismũdũ sospitẽ bude meroi ⁊ rebus adnota gaudere hungaricis audiuit Quare ex templo incepto desinẽs ab itinere terga vertit ⁊ parentis petens regnũ tum paterna tumq; sua motus iniuria ad regez sigismundũ lr̃as scripsisse ⁊ ipsũ ꝑ easdem vt illis qui ipso supstite de nouo semꝑ soliti sunt gaudere rege cõdigne retributiõis munere compensaret rogatum effecisse ferunt.

De penis p regem ſigiſmũdum a ſtephano wayuoda ⁊ ceteris infidelibus exactis.

Anta calamitatis mole rex totiẽs grauat⁹ nõ ſtatim ſuuz p⁹ redditũ delinquẽtiũ ĩ pſonas grauitatis vindicta vſus ẽ: ſolũ etenĩ illoꝝ aufferebat p̃dia ⁊ ſuis collocabat fideli bus: nõ tñ ĩ memetipſos ſibi ſepi⁹ occurẽtes ſeuiebat nec gr̃az pe tẽtib⁹ regie benignitatis clemẽtiã ſubtrahebãt: enĩuero hamum dulcedĩe ſimilate beninolẽtie tinctũ hũilib⁹ tendebat regnicolis vt altos fue crũne vitio maculatos eo facili⁹ cõp̃hẽdere poſſz: diſſimilabat ſagax rex graues animi dolores ⁊ int̃ hec dieti nũe rus eius fideliũ grãdẽ patiebaꝫ augmẽtũ. Quare rex ipſe p⁹ hec aĩo audatioꝝ fidelibus ſuis dietã vniuerſalez in oppido Rewre wſwdwarhel denoiato ĩ p̃tibus ſclauonie hĩto celebr̃andã indi xit. Illaqz p̃ſtitutis diebus i magna nobiliuz tumultuoſitate ſcr uente ſtephanus filius laczk wayuoda duce peccato aut regia in clemẽtia aut in agmĩbus armatoꝝ que ſecũ nõ min⁹ q̃z rex aduer erat: fidẽs illac vẽit vna igit̃ diex rex p̃ĩoreſqz regni ⁊ ipſe way uoda ſimul eadez p̃ſtituti ĩ domo ipſe ſtephanus wayuoda ibidẽ medios p̃ſilij inter tractatus: captus p̃iter ⁊ occollatus eſt: ⁊ cuz fama mortis eius ad ſuos delata extitit mox vindicta tumidi ruũt in arma: ⁊ fuiſſet ibidez, pculdubio ſanguis effuſio haud modica niſi cadauer illius alta de domo p̃cipitatũ ſuis graue ſpectaculũ oſtendiſſent: ⁊ niſi etiã quidã ad illos tãto diſcrimĩ ſe ſubicientes exclamaſſet deſinite iquiens miſeri deſinite p̃ituri: en videtis ex tinctum gr̃a cui⁹ arma capedebere tis. Quo facto rigoꝝ furoꝛ ſil loꝝ tepuit: ⁊ vnuſquiſqz eoꝝ tutas ſibi p̃tes fugibũdus querita uit. Hunc ſtephanũ wayuodã p̃ter cetera infanda ſua facinoꝛa i regie dignitatis leſam p̃petrata: eadez tempeſtate cũ rex ſigiſmũ dus poſt cladem ſub nicapoli receptã marittimis demoꝛabaꝫ ip ſibus tale ſcelus p̃miſiſſe accuſabant. Etenĩ illũ ad ceſarez thur coꝝ paſaijthem nũcios miſiſſe: filiamqz illius regi ladiſlao: quẽ inducere conabaꝫ: ea p̃ditione vt illi p̃tra regem ſigiſmũdũ adiu mento fieret iugo matrimõiali ducere ſpoſpondiſſe: ⁊ in hui⁹ do cumentũ ingentia thurcoꝝ agmĩa hungaricas ĩ p̃tes inter flumi na zawe ⁊ trawe ſituatas induxiſſe grauesqz ibidez p eoſdem de populationes edidiſſe dicebant. Ante hec thurci nundũ hunga-

ricas lustrauerãt terras iste fuit ingressus thurcoꝝ in hungariaꝫ primus: eo tũc illi igentes q̃s cernim⁹ in ciuitatib⁹ Sirimiensibus edidere vastitates: q̃s ciuitates etiã nunc loca illaꝝ suis orbata edificijs non paruas fuisse testant.

De electione regis Sigismundi in regem romanorũ ⁊ de obsidióe castri galambocz ifeliciter termiata

Ostq̃z ipse stephan⁹ wayuoda sui reat⁹ nouissimas ódit penas suiqz sodales alij morte alij exilio dãnati vniuerse i regẽ parate isidie vndiqz tacuere: ipse quoqz rex ab illic quieto potit⁹ sceptro infra vite sue limites suo i regimĩe intestino tumultu turbat⁹ est nũq̃z. Igit cũ tantis calamitatib⁹ iuuenis princeps sepius agitat⁹ moꝛbus ⁊ vita melioꝛatus esset ĩmobiliqz sui regni dominio etiã nationibus ab extraneis fungi ꝓspiceret. Cũ iaz tres ⁊ viginti i hũgaria regnasset ãnos i regẽ romanoꝝ elect⁹ est. Quãobꝛem rex tãti principatus magnanimitate mot⁹ vi nõ modica armoꝝ ꝓflata rursus vires thurcoꝝ tentare egressus est: arcẽqz galambocz vocatã alta i ripe supꝛa decursuz danubij rasceano in agro situatã tempestate eadem illis subditã multo milite cinxit: dimicabãt vtriqz hostes simul ⁊ semp sigismũdane copie superiores erant: donec ille cesar thurcoꝝ chalapin⁹ oppꝛessione suoꝝ ꝓpulsatus bellico apparatu cum ingenti veniẽs regi hostis potentioꝛ visus est. Qua ꝓpter rex ipse post nõ modicã suoꝝ vndiqz decertantiũ stragẽ campum deserens danubiũ trãsijt ⁊ hostilem euasit manũ: in hoc pꝛelio licet multi occubuerint vir tamẽ ille nomĩatissimus zanissa niger appellatus virtute ⁊ armoꝝ directióe insignis ibidez ceciderit nostꝝ ad eũ nr̃i nõ sine turbatióe animi memoꝛat.

De oꝛigine huzistarum.

Eodum res mortalium in etroclisim non labant: verum etiã diuini cultus dispositio cedente deo interdũ eclipsiz patit. Supꝛadictaꝝ enĩ ipsius regis sigismũdi tempoꝝ circa decursum ingens chꝛistiana in religione oꝛta est dissessio: ⁊ tabes illa heretice pꝛauitatis pestifera hũanas inficiẽs mẽtes auctoꝛib⁹ Johãne wykleff in anglia ⁊ altero Johanne hwz in bohemia sensim diffusa creuit: secte cui⁹ imitatoꝛes maxie in bohemia ⁊ ei⁹ ptibus: cũ nobis sint ꝓpinquioꝛes: huzistas vocam⁹: hãc ꝑter

catholice fidei emulam enormitatē diebus in eisdem. Quidā infandus ordo: si ordinis nomē vsurpare queat: adamitax vocat⁹ nescio quo auctore institutus emerserat: suaqz polluta ad facinora vtriusqz sexus hoies senes simul ⁊ iuuenes trahere nō pue facultatis fuisse dicit maxime vt arbitror ex eo. Quod carnee voluptatis libidine illis vti fas erat: hunc enī ordinez sui imitatores summū creatorē rerum circa orginem instituisse: omiaqz cōmunia fieri ⁊ vt crescerent multiplicarent pcepisse aiebant: incedebant nudi ⁊ spelunca latebras inhabitabant: postqz sacra: si sacra dicere fas est: que pagebant. Extinctis lucernis tenebris se credebant ⁊ cuz a seniore sui: quē bohemico ideomate: otheczideſt patrem vocabant. Illud verbū crescite ⁊ multiplicami dicebatur absqz discretiōe: etatis mutuos in amplexus: piterqz ⁊ explēdū carnalis voluptatis desideriū ruebāt: in dilatatiōem etiā ⁊ augmentū suox retiū diabolus que exhinc hūano tetenderat generi huic supstitiose adinuentioni tāto auxilio fuisse phibet: vt dum hui⁹ chaortis senior: inter cetera pdigia que faciebat: auidus alta sulcātibus aera vel feris atris in nemoribus latitantib⁹ vt venirent impabat mox aderant: inclinataqz ceruice illū veneraban tur: volebat enī mille artifex illos quos sui cultus voluptas nō capiebat saltem pdigiox irretire ostentis: qō ⁊ factū est. Hā hec pniciosa sacre religiōis subuersio paucis ī diebus tantū cepat incrementuz: qō postmodū p dictos huzistas magna vi armorūqz illatione nō modica vix deuicta abolitaqz est.

De bellis sigismūdi regis ptra huzistas actis ⁊ de combustione Johannis hwz.

Ex vero sigismūdus qui ex susceptī romani regimis officio fidem catholicā tutare tenebat maxime aūt: qz natalem eiusdez terrā dicti huziste magnā in vim conglomerati vastabāt sue secte alienos igne ⁊ gladio attrociter dimicātes: contra eosdem armatā tum hungarice tū vero germanice gētis non semel suscitauit robur soloqz ⁊ populo hereditario non parcens magnas in regno bohemie edebat vastitates. Non ergo illi flectebātur sz semp qsi in nomīe sanguinis christi certaturi p armox insignijs in vexillis ⁊ scutis ac clipeis: alijsqz bellicis vtēsilib⁹ imaginē calicis arte pictoria scribi facien. duce quodam

sijska hoīe robusto ⁊ monoculo turmatim ꝓcedebant: ⁊ in se seui entes acrius seuiebant: ⁊ tum in religiōe tum ỽo rebus i hūanis ꝓfusio regno in eodem erat ingens: pugnatū est ea de causa ptes inter vtrasq3 cum magno discrimīe psonaꝝ sepius: maxīe aūt cū vna dieꝝ vterq3 hostis in campo nō remote ad ciuitatez vrbura rū kothumbanija vocatā ꝓuenissent ps nō cessit sine ingenti stra ge pti: diu igit̄ populo in vtroq3 ancipiti bello feruente ⁊ multis ex vtraq3 pte cadentibus vltimatim sijska supiore rex campū de serens terga vertit ⁊ simul cū suis qui supstites erant fugiens ho stium res tum animi ferocitatez reddidit. Cuz igit̄ rex sigismun dus huius rabiē pfidie vi se compescere mīme posse arbitrat⁹ est vniuersalis dogmate concilij tantā soffocare pestem satagēs illā constancienseꝫ celeberrimā vniuersalis christiane religiōis sino dum celebrare ꝓcurauit vbi p̄fatus Johannes hwz ⁊ hieroni mus discipulus eiusdem hereſiarche videlicet p̄dicti ꝓsilio in eo dem simul cū dogmatibus reprobati damnati ⁊ ignis incēdij sup plitio exterminati fuere. Non ergo regno bohemie in p̄dicto per ipsos seminīate pestis fomes cessauit hāc nr̄am vsq3 ad etatem.

De exercitu hungarorum in partibus Bozne debellato Sequitur.

Alta ⁊ varia bella huius regis in diebus non semp fi ne optato clausa strepuere: sz quis tanti principis tot p annos regnantis eū stilo queat pstringere. Inter cete ra enim bella dn̄ice incarnatiōis cum quindecimus post mille quadringentos instaret annus. Magna vis armoꝝ gentiſ hungarice aduersus ducem spalethij herwoija denoīatuz mota est. Dux cuī iste ante hec regi fidelis eisdem i diebus ꝓteruie sti mulo ductus lapsus i pfidiam regno hungarie vim īferre conat⁹ ad suas ptes roborādas īgentia thurcoꝝ agmīa conduxit ⁊ part̄ib⁹ regni bozneñ. regi subiectis īgens p̄do fuit. Aīauerat hunc hoiem longeua regis absen̄. Rex cuī ipse eisdem sub annis i dicto constancien̄. concilio ꝓtra hereſim iamdictā proq3 sacraꝝ ro mani regimīs coronaꝝ adeptōe agebant. Viri igit̄ in regno po tentes quibus regia de cōmissione id cure erat nouaꝝ rerū strepi tu pulsati Johannē de gara alteꝝ Johannē de maroth Paulū chwpor de monozlo banos ceteros etiā q̄zplures viros p̄stan-

tiores duces sui exercitus efficiẽtes robur hungaricũ satis grande in regnum Bozneñ. contra illum misere. Ille vo ex aduerso tum sua tumqz conducta gente munitis illis campo se opposuit Collatis igit signis bellicis ꝛ turbaꝛ vocibus vtraqz ex pte magno clangoris insonitu tharatãtarizãtib⁹ vterqz hostis mutuaz in ruinam sitibundo bellum ingreditur ꝛ in magna virtute lacertorum viribus ꝑliatur totis clamor ingens exuberat: frangunt lancee ꝛ in earum fractione multi deijciunt ab equis cadunt hinc inde cadauera mortuoꝛ pte ex vtraqz. Szquis boznensiũ astutie se ꝑferre valet. Cum hungarorũ vires illorum potentie coi certamine multo supiores cernerentur morilli montiuz ꝑculmina: qui ex eis ad id ꝓstituti erant: stantes ita docti hungaros fugere ꝓclamabant: hec vox magnam hungaris edidit ꝓfusionẽ. Nam cum prelio viriliter insisterẽt hoc rumore audito ptem ipsoꝛ fuge datam arbitrati campũ deserentes terga verterũt: ꝓpt quod ꝛ magnam stragem ꝛ hostibus predam ibidem dedere: nec duces ipsi tanti piculi ex ptes fuerunt. Quin alij ibidẽ capti alij pempti. Johannes enim de gara captus ꝛ dire vinculatus post multos suc captiuitatis dies libertate potitus pondus feramẽtorum ingens quibus vinctus erat in mõasterio de Batha ad gloriã ꝑciosissimi sanguinis domini redemptoris nostri ꝑ illius qõ ibidem vouerat redemptiõe voti futuram ad memoriam reliquit Johannes vero de maroth pro sui libertate inimico magnaz auri sũmam fudit: ꝛ quid de paulo chwpoꝛbano dicendum est qui bouinã crudam in pellem insutus vlteriorem duce ab ipso vitaz non meruit. Nam cum ꝑsidiã ante hãc duꝛ ipse herwoija regisgismũdo obedientie iunctus officio eiusdem curiã frequẽtaret: et tum vita tumqz regimĩe moꝛ brutalis cerneret: ipse paulus banus illum ludibrio habens: dũ illi obuius fiebat dissolutus ire pham mugitu bouino ꝓ salutatõis veneratiõe dignitatez illius deturpabat: sic ꝛ ipse duꝛ herwoija: cuz idem paulus banus ab ipso vestimento dicte pellis bouine honoratus fuisset aiebant. Qui in forma humana voce bouis instar vtebaris: vtere iam et forma ꝛ voce eisdem.

De bello p stephanū banum de losoncz in ptibus transalpinis cōmisso.

Et etiā pugnatuz huius regis in diebus trāsalpinis in ptibus pluries semp illi⁹ gentis requirēte rebellioē maxime tñ pliū illud qō duce viro magnifico stephano de losoncz bano ptibus in eisdez cōmissum est q̄zuis tristē habuerit finē viuaci tñ mēoria dignū. Erant enim diebus illis tra in hac duo principes alter daan alter merche: ambo eodē sanguīe nati: qui paritate ꝓfusa singulari vti dominio laborabāt. Et cū daan suas ptes debilitari agnouit p̄ceps thurcoz quesiuit subsidium ⁊ illo potit⁹ ptem alterā coegit in fugā. Merche vo cū vires suas ad arcendū extraneū hostē debiles sensit regis sigismūdi petiuit auxiliū. In hui⁹ igit̄ succursū stephan⁹ de losoncz ban⁹ multis armatoz cū agmīnbus p regē missus extitit. Qui tandē cruēto cōmisso bello dū hosti impar esset p⁹ multā ptis vtriusqz stragez capitis sui dāno vite piter ⁊ bello ibidez finē dedit: nā post casuz ducis ducti in fugā vsi magnā inimicis rerū ⁊ psonaz p̄dā dedere: hui⁹ belli exitū ingēs subsecutū est miraculū: eniuero cū post hanc cladem duo vel citra p̄teriss̄ent anni: ⁊ quidā visendoz ossium int̄fectoz gr̄a in hui⁹ campū certamis accessissent: dūqz mirabundi īnumeras hoīuz piter ⁊ iumentoz ibidem occisoz admirarent̄ costas cuestigio vocē quasi hūanam tenuem piter ⁊ difficilem audierūt. Attoniti igit̄ huc atqz illuc respiciunt nemīem tñ vidēt q̄re se fantasmate ludi arbitrant̄ nec min⁹ pauore pculsi diu stetere: ⁊ cū vocē illā ꝓtinuari int̄qz rumoꝛes quos audiebāt nomē celeste dñi nr̄i iesu christi ⁊ ei⁹ gēitricis gl̄iosissime Marie crebrius recitare aduerterūt in animū reuersi inquirentes quid nam hoc miraculi esset: vlteri⁹ ꝓcesserūt. Tandē hūana tabe spoliata ossa natis circūquaqz virētib⁹ herbis int̄ oꝛta solū caput ītegz inuenerūt. O celi regina gl̄iosissima tuū quo laudū p̄conio sāctū magnificem⁹ nomē: q̄s tibi gr̄az referam⁹ actiones q̄ te veneremur gloria dum cūcte tuas in laudes hūane sufficiāt vires mīme ille tuis cesset a laudib⁹ tuo scō qui noīe īuocato tuā nō sensit beniuolentiā: tua etenī petēs suffragia ⁊ ad tua scā ꝓfugiēs p̄sidia: a te derelict⁹ est nemo: magno nob exēplo est vgo sacrata hoc ingens qō homīe in hoc nob ostēdisti miraculū. Nam cum totum

corpus exanimatum tabidemqz solũ caput viuere ⁊ linguã loqui ꝓspexerunt stupidi ingenti capiunt admiratiõe tantos q̃ p̃ dies estatis feruid⁹ ardor: hiemisqz austerus rigor ac media ⁊ sitis totius corpis consumpta carne solum caput reseruauere. Admirãtibus igit illis: quid admirami inquit creatura dei ⁊ christian⁹ sũ qui si christiani estis illius ꝑ nomie ꝓpter vos in cruce qui mortuus est: querite mihi sacerdotem vt confitear: introgatus tandẽ Quomodo nanqz illos vsqz ad dies vixisset. Respondit gloriosissima virgo Maria me fouit piterqz vt sine ꝓceptiõe ecclesiastico sacramento non decederem me vestꝫ vsqz aduentũ ꝓseruauit: ⁊ nisi cõfitear mori nequeo: introgatus rursus. Qua de ratione ipsa virgo gloriosa te tanto ꝑsequit beneficio: respondit vigilias septem festiuitatũ illius semp in pane ⁊ aqua ieiunaui: ⁊ illius festiuitates sũma cum deuotione celebraui: vitecqz ⁊ mortis omnis spes ipsa mihi fuit accersito: tandem sacerdote ⁊ confessione ceteriscqz que subsequi debebant peractis dissolutus quieuit in pace.

De bellis nicoli petherſij bina vice gestis.

Altotiens euo eodẽ gens thurcoꝝ quietis impaciẽs ꝓtinue sitibũda rapine ptes cis danubiales ⁊ tram nõ vocabulo themeskez appellatũ violẽtis irruptiõib⁹ tri stauit: quos vir strẽnu⁹ magna agredi audax nicolaus fili⁹ petri de macedonia amicoꝝ auxilio ⁊ milite agregario adiut⁹ binis ꝑfligauit vicib⁹ spolia tulit ⁊ hostẽ i fugã piterqz ⁊ in p̃dã ꝙuertit. Cum enĩ eadez tẽpestate machumetes prim⁹: ccsar aũt thurcorũ quĩtus defunctis fribus vnasecũ ex quõdaz supradicto pasaijthe al's similiter cesare thurcoꝝ generatis regnũ adeptus illud terra mariqz adauxisset ⁊ quãdã ptem mesie quã nos supiorez bozniã: vel vulgo vocabulo: werhbozanija vocamus suo subdidisszdominio. ꝓplacuit illi vt nouũ terra i hac regez crearet: igit quendã tum parui cẽsus tum hũilis ortus piter ⁊ fame hoiem Ikach vocatuz regem bozneñ. denoiauit. Iste noui gloria noĩs seductus vim quã potuit sibi cõmisse gentis oẽm mouit ⁊ ptes p̃dictas p̃ dabundus inuasit. Sumãtibus igit vndiqz p̃dijs ⁊ p̃timore cũctis terre illius homĩbus cuadendi facultas quoꝝ erat: fugientibus Nicolaus filius petri supradictus nõ equalis milite ad ho-

stem militari ductus temeritate illi hostis fuit. Cōmisso enī plio cū anceps certamen ferueret: ꝛ illi medios int̄ bellātes rex ikach obuius fuissz: ille eo cognito mox equi sui in illū vertit habenas ꝛ illū lancea sua tam virilit̄ agressus est: qō rex ikach ex impulsu lancee eiusdez nō obstantib⁹ fidelib⁹ armis suis grauit̄ vulneratus p̄ceps corruit ab equo: nō pepcit iratus miles homi ꝓstrato sz descendens de equo pectori illius armatū impegit pedē ꝛ victi nō curatis precib⁹ illuz ense nudo iugulauit. Quo viso choors quā ipse ikach cōduxerat vniuersa ī fugā ꝓuersa est. Ipse vo nicōs filius petri simul cū suis p̄da locuples redijt: ꝛ regi sigismūdo in signum victorie banderia siue vexilla hostis hostemqz captum haud modicū misit. Pugnauit ꝛ alka vice cū thurcis cōsimia in p̄dicta irrūpentib⁹ miles iste: ꝛ cū ad ꝓterendū hostem viro piter ꝛ armis illi impar esset: noctē sibi auxiliari arbitratus militem quē potuit cōgregauit. Addidit insup hō sagax militie eq̄tiarū: ceterorūqz in agro depascantiū iumentorum: vagabūdas greges vnicūqz gregi tū timpanistas tū fistulatores ꝛ p̄terea homies qui clamores ederēt p̄ponen. Tali adiut⁹ p̄sidio ī hostez hospitio cāpestrali nocturneqz quieti datū irruit: turbauitqz illū ꝛ afflixit ac fuge p̄cipiti dedit victoriaqz piter ꝛ solēni potit⁹ p̄da sue ꝓditiōis int̄ nobiles nr̄as vsqz ad dies mēorabilis nomē optimū potitus ē in euū. Dixere quidā qō hoc in certamie miles p̄notatus sue gētis ꝓ cognitiōe ne nocturnis obumbrati tenebris sui milites alter ferret alterꝝ vocabulū: Isten: zenthmijhal belli feruēte attrocitate p̄cepisset clamandū. Cunqz pugna eiusdez noctis sub obscuritate ferueret ꝛ hostis hostē minus agnosceret Thurci hoc vocabulū vl̄ apud deū vel erga hostes sibiūpsis nō minus auxilio esse cogitantes cum acriter ab hoste psequerentur ingēti cū clamore omisso vocabulo isten solū mihal clamitassent

De coronatiōe regis sigismūdi in regem bohemie.

Ex sigismundus quattuor ꝛ triginta annos regni hūgarie principatus gloria fretus: millesimo q̄dringētesimo vigesimo: dñice icarnatōis ānō regni bohēie ī regē coron̄at⁹ ē: hos enī añ ānos p⁹ sublatōe wēceslai fris sui: ipse rex sigismūd⁹ regno in codē nō regio sz gubnatoris

nomīe fungebat̄. Iste rex nō solū hūilis domus nobiles: verū etiā plebee ꝯditiōis homies alte dignitatis ad culmen q̄z plures sublimauit suoqz ī regno potētes fec̄. Dom⁹ enī dñoꝝ d̄ paloez ⁊ de rozgon ac quōdā dñi michaelis orzaagh palatini de quo supi⁹ mētiōez me fecisse recordor ipso rege auctore amplam deuenere agroꝝ ad possessionē supstites quoꝝ nūc in regno alto magnificētie titulo gaudēt. Comes v̄o pipo d̄ ozora nullo sui sanguinis herede supstite defunct⁹: ⁊ mathko ban⁹ cū suis frībus frankone perkone ⁊ zowano: posteri quoꝝ pat̄nis ī rebus nūc haud magnā habēt portionē: ragusiani fuerūt: qui licet vrbani status fuerint magnā tñ hui⁹ regis beniuolētiā habuerūt: auriqz ⁊ agri possessione opulēti quodū vixerūt potentes in regno fuere: medie aūt eminētie nobiles quos rex iste aut ex rure aut obscuro nobilitatis ex tugurio sustulit mihi cōnumerare haud promptū est legentibus quoqz tedij fastidiū: cum ad has res nullius sint importantie: generare arbitror.

De his qui regis sigismūdi frequētauerūt curiā et quō dezpotus castꝝ nandoralbeñ. eidem cessit.

Uria principis hui⁹ magna nobilium claritate illā frequētantiū refulsit ingētiqz aduenaꝝ īundatōe semp gloriosa fuit: multi germāie ⁊ italie ꝓceres hāc frequētauere nec min⁹ regis portigalie natus multo sui regni nobile cinct⁹ occiduis t̄re de finib⁹ ꝓ tāti veneratōe prīcipis veniēs curie regis hui⁹ honori fuit. Is tū qd̄ instante hiemis diro rigore danubiū ꝯgelatū vidissz admiratū extitisse ⁊ gēitori suo maiori ꝓ miracl̄o qd̄ vnq̄z pegrinaꝝ ꝑtiū ī lustratiōe vidisset nūciasse ferūt: sigismūdo regi. Illustris prīceps georgi⁹ rascie dezpot⁹ sūma obedientia fuit: castrūqz nandoralbeñ. int̄ ꝯcursus potētiū amniū danubij ⁊ zaui situatū: qd̄ abolito euo taurinū: nr̄os aūt ꝑ seniores alba bulgarica vocatū extitisse ꝑhibet̄ suos ꝑ p̄decessores ⁊ ipsuz illa vsqz ad tempa inhabitatū dñi millesimuz q̄dringentesimum vigesimum quintū circa annū mere fidelitatis pro obside eidē cessit: hoc castrum postea rebus thurcoꝝ inualescentibus agro hūgarico vt infra stilo tanget̄ breui haud parue vtilitatis fuit. Rex vero sigismundus illi propter hoc non minoris munificentiam largitatis exhibuit. Nam in regno suo hungarie castra zalamke

men: kewlpen: becheij: wijlagoſwar: thokaij: mwkach: thalija: regeg ac opida zathmar: bezermen: debreczen: thwr: warſan ⁊ alia nonulla in ciuitateqz budenſi domuz egregiam illiꝰ dignitatis ſufficientē ꝓ deſcenſu ⁊ hoſpitio eidez donauit: his etiā regalem frequentabat curiam ⁊ apud regem apudqz hūgaricos gratus habebatur.

De vaſtitatibus ꝓ blaſkonem editis.

Exſigiſmūdus ſanctam matrē eccleſiaz tum armis triſtatam tum vero ingētibus ſciſmatis ⁊ hereſ ꝓcellis et turbinibus agitatam crebris vicibus ꝓſolatus eſt ruentemqz erexit: ⁊ ꝓ illa ſuos ſepiꝰ theſauros ſuorūqz ſanguinez ſimul ⁊ aīam fudit. Tandem cū etas ſua longas ſibi moras ꝓmittere videreť minime ne morte p̄uentus impialis nomis honore fruſtrareť illa in toto orbe terrarū noiatiſſima romani regni diademata impialiſqz dignitatis inſulas ſuſcipe ſatagēs diſpoſitis in regno ex viris p̄ſtātioribus ꝓ eiuſdē tutela cuſtodibꝰ verſus vrbē romanā ſuoꝝ flexit habenas equoꝝ. Sz hij cuſtodes regnū hūgarie ſui p̄ntia principis orbatū haud bñ ꝓtexere. Nā milleſimo q̄dringēteſimo triceſimo primo ſalutis āno ipſo rege peregrinis in regnis res ſuas dirigēte. Quidā blaſko exigui tū cenſus tū noīs ex collectiuo milite hūgarico videlicet ⁊ bohemico: quoꝝ p̄da animi erat: ingēti manu ꝓflata: primū opiduz therna uie turribꝰ altis muro coctili iūctis cinctū ciuibꝰ eiuſdē nocturna quiete ſoporātibꝰ vi clamdeſtina ſubītrauit potituſqz munitiōe arma auxit: ⁊ q̄ſi turbo vehemētiſſimus in ꝓtes regni ſuperiores: q̄s nos terrā matthie vocamꝰ ſe ingerēs: rebus etiā diuinis aut ſexui vel etati p̄cens mīme vſqz ad danubiū igne ⁊ gladio oīa vaſtauit: rapaciqz expoſuit p̄de ⁊ altius feciſſet niſi cuſtodes p̄dicti vniuerſa regni hūgarie ꝓgregata nobiliū multitudīe illiꝰ voracem appetitū cōpeſcuiſſent ⁊ illuz ſuis in rebus q̄s agreſſus erat quoddam ſilentiū pacis ſub imagine tenere coegiſſent.

De ruſticis regibus in regno ſuborꝛis.

Os ante annos ī regno hungarie duo ruſticana bella autoribus quibuſdaz ruſticis: altero anthonio altero vo martino vocatꝰ: nō tñ vno eodē tpe ſtrepuere: hoꝝ vnꝰ puta anthoniꝰ ī trāſſiluanis regni ptibꝰ: alt aūt videlz martinꝰ

in terra nijr ⁊ zamoskewz magna rusticoꝝ vi collecta ⁊ nomīe regio sibi vsurpato hac vexillis eleuatis īgentibus: velut īundatio quedā: erumpentes viribus ⁊ regnū ipsis subicere satagētes huc ⁊ illuc ferebant̄: nobilesqz vniuersos sibi occurrētes interficiebant: ad villas v̄o ⁊ oppida vt illis adhererēt nūcios cū sanguinolentis gladijs mittebant: nolentes v̄o īclinari p̄de ꝑiter ⁊ morti exponebant ⁊ ī tantū rusticana hec potentia creuerat: ꝙ et armati illos agredere pauitabāt. Tandē multa ꝓceꝝ expeditōe ꝯtriti ⁊ debellati sunt penasqz cōdignas dedere: naz regib⁹ ipsis morte mulctatis: cet̄os qui euadere nequiebant alios oculis alios naso ⁊ labijs alios v̄o manibus damnificauere.

Quomodo rex Sigismundus primū in regez tandem in Impatorez romanoꝝ feliter extitit coronat⁹

Inter hec rex sigismūdus ꝑtibus tuscie ⁊ lombardie ꝑlustratis ī ciuitate mediolanensi sc̄da romani regimīs corona: cuz primā ante hec ī aquisgrano suscepisset: ꝑ prīcipes ⁊ electores eiusdem dignitatis extitit coronatus: deinde ꝯtinuato itinere romanā venit ad vrbē: vbi sacratū impialis fastus infulaꝝ honore veneranda tanti principis canicies ꝑ scīssimū ī christo patrem dn̄m Eugeniū papā q̄rtū īgenti cū solēnitate laudabiliter extitit adornata: ꝓpter qd̄ ipse rex sigismūdus iaz nō solū rex aut impator: sz rex ⁊ impator a suis vocari dignatus est. Reuersus p⁹ hec ꝑ italiā ⁊ germaniā ⁊ rebus tam romane ecclīe q̄z suis sibi occurrentib⁹ discretiōis moderamīe aduotū cōpositis venit ī hūgariā que suā ꝓpter absentiā multis īiurijs vndiqz lacessita ⁊ ī sue quietis statu grauib⁹ affecta erat ꝓceꝝ discordijs: figens igit̄ ī ciuitate posonien̄. residētiā ⁊ ad illū regni sui hūgarie prīcipib⁹ ⁊ ꝓcerib⁹ q̄si totū regnū repn̄tātib⁹ ꝓuisenda noua dn̄i ipsoꝝ dignitate ꝯfluētib⁹ oēm īpetū ⁊ turbinē discordiaꝝ: quib⁹ regnū suum sua regali pn̄tia viduatū: int̄im agitatū extitit sagacit̄ cōplanauit ⁊ īsuꝑ ꝓ euellēdis radicit⁹ amplioribꝰ regnicolaꝝ discordijs ꝓqz pace illoꝝ stāda: nouas ī regno ꝯstitutiōes nouasqz leges sui priuilegij patrocinio mediāte ꝑpetuo ſuādas statuit ⁊ roborauit

De obitu impatoris Sigismundi.

Via regnum bohemie principe remoto non mīoribus

guerraꝝ ardebat incẽdijs maxĩe qꝛ huziste xpĩano rebelles regi catholicã fidẽ subuertere satagentes res ꝑiter ⁊ sanguinẽ secũ dissentientiũ sitiebãt: ⁊ cũ illis vis simul ⁊ habilitas ꝯueniebãt: nõ tantã xpĩan⁹ in paganũ q̃ntã ipsi huziste ĩ xpĩanos seuitiã exercebãt. Mouit igit̃ xpĩanũ principẽ natalis regni discordia nec illũ sue etatꝭ grauitas detinuit. Quoniã arrepto v̀sus bohẽiaꝫ itĩere vt illis pacẽ ꝯderet disceptãtẽqꝫ populi fidẽ vniret Pragensem vrbẽ ĩtrauit. Dũ igit̃ senex princeps etate curisqꝫ ꝑiter ⁊ paralis infirmitate laboraret magna ĩfirmitatꝭ grauitate occupat̃: suãqꝫ senilẽ extremos sue vite ad limites appropĩq̃re sui corꝑis ex debilitate agnoscẽs hũgaroꝝ potiorib⁹ qui illũ comitabãt̃ claꝫ ad se vocatꝭ illos ita affat⁹ est. Chari mihi filij sũmũ rerũ ꝯditorẽ mee vite de dieb⁹ vt ipse mei corꝑis sentio ex debilitate ꝯtentasse arbitror: siqꝫ hic morte p̃uẽt⁹ fuero timeo ne bohemi qui me ⁊ vos sꝑ odio habuere ĩ vos irruãt vosqꝫ ⁊ vr̃as res rapaci p̃de exponãt: sꝫ qui hucusqꝫ vos dilexi vt ⁊ nũc me vos ĩtime diligere sciatis maxĩaꝫ ꝓpt̃ vos ĩcidi ĩ curã: ita vt ⁊ lãguorib⁹ quib⁹ ꝑurgeor ⁊ cet̃is reb⁹ obmissis solũ vr̃a de lib̃tate die noctuqꝫ curẽ: q̃ndã igit̃ vr̃e salutꝭ viã inueni ꝑ quã vos vr̃is larib⁹ ĩcolumes me reddere posse cogito. Cras enĩ barba ⁊ crinib⁹ meis coadũatꝭ caniciẽ capitis mei crinali adornate locãtesqꝫ me imꝑiali ĩ sede simlꝫ qꝫ ĩ feretro me ponite ⁊ mediã ꝑ ciuitatẽ vna mecũ trãseũtes me ⁊ vos e medio illoꝝ qui vr̃m siciũt sanguineꝫ educite ꝑit̃qꝫ p⁹ v̀ba imꝑialib⁹ elumĩb⁹ madide aborte lachryme suas defluxere vsqꝫ ad maxillas: placuit hũgaris imꝑialis beniuola ꝑsuasio. Quã obreꝫ subsequẽtis noctis tenebris que stellas reddit clariores ꝑ solis ortũ fugatis altisqꝫ pallatioꝝ cacumĩb⁹ titaneo radiãti ꝑfusis lumĩe hũgari vniuersis ad viã necessarijs p̃paratis oĩa iuxta imꝑatoris ꝯsiliũ fecerũt: ⁊ cũ senex princeps venerãda canitie tũqꝫ florido adornatus crinali mediã ꝑ ciuitateꝫ ferebat̃: vndiqꝫ sexus vtriusqꝫ iuuenũ senũqꝫ fit ꝯcursus: ⁊ lachrymãtibus intuentes eum lumĩbus quasi illum amplius non visuri genuũ curuatione pariterqꝫ et iocundo salutatiõis oraculo eum venerabant̃. Ille circũquaqꝫ oculis intuitu depastis eisdeꝫ imꝑialis tãtũmõ capitis ĩclinatiõe respõdebat. Egressus igit̃ pragẽsi de ciuitate optatã venire ad patriã nequiuit: sꝫ in ꝫnoijma ciuitate morauie

delatus dñi millesimo q̃drigẽtesimo tricesimo septĩo ãno in festo ꝯceptiõis gl'iosissime v̓ginis marie: etatꝭ sue septuagesimo regnoꝝ aũt suoꝝ hũgarie quinq̃gesimo primo: romãoꝝ septĩo ⁊ vigesimo: bohemie decimo septĩo: impij v̓o ãno quĩto diem obijt. Qui postmodũ suoꝝ nõ sine vberrimo fletu in hũgariã portatꝰ ⁊ ĩ eccl'ia waradieñ. honorifice suoꝝ p̃decessoꝝ ad ĩstar traditꝰ est sepulture. Fuit impator sigismũdꝰ hõ ĩ sui vultꝰ q̃litate ⁊ ꝑsone q̃ntitate satꝭ idoneꝰ: pulcra facie: crimbꝰ crispis ⁊ glaucis ac sereno ĩtuitu a sũmo rerũ ꝯditore adornatus: hic in fauorez hũgarorũ quõdã longas barbas deferentiũ ꝓlixã barbã deferebat.

De coronatione alberti regis ⁊ de preda in ciuitate Budensi facta.

Inquerat impator sigismundus regni p̄ herede vnicam tantū natā elizabeth denoiatam: quaz ex illustri regina barbara nata quondaz spectabilis hermāni comitis Cilie secūda scz p̄sorte sua genuerat: hāc ipse impator alberto duci austrie adhuc in hūanis agens hac sub p̄ditione vt sibi gener p̄iter ⁊ filia in regno succederent ritu xp̄iano legittia p̄ p̄sorte locauerat: ⁊ cū hec dispositio populo hūgarico displiceret mūe impatore tumulato: ipse dux albert⁹ mox ītroductus est: primaqz noui tunc subsequentis die āni dñice scz circūcisionis celebri in festo dñi aūt millesimo q̄ringentesimo trecesimo octauo anno. Eadem qua primi reges hungarie glorie cū pompa feliciter extitit coronat⁹. Hui⁹ regis primo āno budeñ. in ciuitate ingens exortuz fuit disturbiū Cū enīz ipsa ciuitas ex bino populo hungarico scz ⁊ theutonico habeat incolatū theutuni sui ideomatis p̄cipe tumidi hūgaros oīno sue ditiōi subdere ⁊ illā p̄suetudinē ciuitate ī eadem ab olim obseruatā. Qđ videlicet alīo annoz hūgarus alīo vo theutunus ī iudicēm p̄sicere abolere satagētes interdū cū illis tempus idoneum p̄stabatur hungaros tum obprobrio tum vero vi afficebant: hungari vero: qui ab antiquis in sui vindictaz tarde moueri: sz aliquādo tarditatem vindicte potentis turbinis ad instar satisfactōis grauitatez in sui offensores exercere solent: omia velut quodā graui somno occupati dissimilabant: quid naz insulsa theutonoz pareret p̄sumptio expectantes: erat tūc ciuitate in eadem hungarus quidā iohānes ewthwews denoiatus hō p̄stā tie nō pue: nec vltim⁹ in ciuitate: qui solus totius hūgarice plēb obprobriū p̄ter omnes grauit ferebat: ⁊ q̄ntū in illo erat hungaroz ciuiū honorem voce ⁊ vi tutabatur. Cum igit in oculis theutonicoz ad modū grauis haberet theutuni opportunitate potiti illum furtim captiuarūt ⁊ captum domus eorum in penetralibus diuersis tormentorum generibus affecerunt tandem nimiam tormentorum p̄ torturam mortuū alligato illius collo ingentis lapidis mole ī danubiū illū demerserūt. Tacuit hoc enorme scelus octauū ifra diē donec. s. cadauer illius pōdere solutū lapidis aqua suis exposuit rippis: inuentū igit corpus exanimatum

⁊ multas sue calamitatis exhibẽs cicatrices credibile de suis testi
moniũ p̄buit int̄fectorib⁹. Eadez tẽpestate curia reg⁹ multo fer-
uebat nobile. Qua ꝓpt̄ hũgari hac enormi scelere viso fremen-
tes vnaniter ĩgenti clamore ꝯcrepuerũt: magnoqz furoris cũ im
petu ĩ sui vindictã ĩ ciuitatẽ irruẽtes: dũ ĩterfectores illius repire
nequeũt illoꝝ ĩgerunt se ĩ pallatia ⁊ testitudinũ ferrata ꝯfringen-
tes hostia thesauros theutunoꝝ rapaci exponebant p̄de. Erat
diebus ĩ eisdẽ budensi ĩ ciuitate frat̄ quidã noĩe iacobus hõ deuo
tus ⁊ religiõis ꝑfecte natiõe italicus ordĩs scĩ francisci quẽ hũga
ri p̄dicatiõis ĩ doctrina haud ꝑuũ sequebant̄ hic ĩgentib⁹ excita-
tus clamoribus cũ eidez facti ĩnotuit series: arrepta diuĩa crucifi-
xi imagĩe medi⁹ nudus pedib⁹ inter hũgaros cursitabat ⁊ christi
imaginẽ illis ostendens: ac illos vt ab inceptis ꝓ illo qui ꝓ eis
ita crucifixus est desisterẽt: voce querulosa ꝑiter ⁊ lamẽtabili ro-
gabat: illi eo magis clamorib⁹ ĩualescentes dicebãt: deus etiam
nobiscũ est direptõiqz rerum dediti de illius p̄cibus curabãt mi-
nime: ⁊ cũ frater ille nil ꝓficere sz magis tumultũ se facere agno-
uit in claustꝝ scĩ iohãnis euãgeliste vnde exierat reĩtrauit. Hun
gari v̓o tali a theutunis scelerati illorũ facinoris exacta tallione
cũ ampli⁹ res eoꝝ ĩuẽire nõ valuerũt a direptõe earũdẽ cessauerũt

De exercituali expeditiõe regis alberti ꝯtra huzistas

Ex albertus imꝑatore vita functo illi nõ solũ ĩ regimĩe
successit hungarico: verũetiã post impositã ĩ hungaria
sibi coronã mox ĩ regem romanoꝝ ⁊ bohemie elect⁹ est.
Cum igit̄ post ĩꝑatoris sublationem ĩ regno bohemie huzistas
eoacrius ĩ catholicos seuire audiuit ĩ gentez hungarici ⁊ almani
populi ꝯtra illos mouit expeditõem: illi aũt licet ⁊ polonicales
manus habuerĩt ĩ auxiliũ tamẽ cuz campestrem reg⁹ expeditõez
ipsoꝝ vires paritate potentiaqz eminere aduerterũt: ĩtra menia
ciuitat⁹ thabor denoĩate se receperũt. Est enĩ ciuitas hec ĩ bohe-
mia caput ⁊ nutrix huzistaꝝ ꝑ ipsos dudum nouella adhuc illoꝝ
crescente suꝑstitõe campestralib⁹ eoꝝ ex castris noua muroꝝ edi
ficatõe ĩ loco natural̄r forti cõdita iuxta quã rex sua campestralia
fixit castra illi aũt sepius de ciuitate: regius v̓o exercitus de castr⁹
erumpentes vicissim graui morte laborabant: compleuit hec di
micatio menses tres. Interim aũt vltraqz de ꝑte tum mutuo in

conflictu tum vero excussione machinaꝝ necati fuere plurimi: et cū rex albertus solā famem hosti inimicā aduertit tanto populo escā demere ꝛ vias opem victualiū ferentes illis se recludere non posse arbitratꝰ dissolutis castris hosti cessit: nobilisqꝫ illa expeditio illustriū ducū comitū aliorūqꝫ potentū nobiliū in euertēdaꝫ huzistaꝝ vim ꝛ prauitatēꝫ ꝓflata viroqꝫ ꝛ armis ad modū potēs dissoluta ipsis huzistis locū cessit animūqꝫ ꝛ spem maiorē q̄ꝫ prius erat dedit.

De expeditione regis alberti in tijdewrew consūmata ꝛ de obitu eiusdem.

Ost hec anno regis alberti secūdo ingens exuberauit fama: qō amrates thurcoꝝ cesar magnā sue gētꝭ vim mouisset: regnūqꝫ hūgarie īuadere conaret: ꝑpter qō rex albertꝰ sui regni ꝑcerū celebrata ꝯgregatiōe vnacū eisdem ꝓclusit hostesꝫ nō debere spectare regni ad penetralia: ꝙ esse illi in forti brachio obuiandū. Cōmota igit totiꝰ regni hungarie militari virtute magnū cōgregauit exercitū ꝛ in loco vulgari appellatōe Tijdewrew vocato sua tentoria locauit. Cesar vo thurcorum regem in regni defensionē sufficiētibus militū armoꝝ ve p̄sidijs gaudere audiens: expugnato castro zendrew ꝛ omī penerascia ne agro sue potētie subiecto dezpotoqꝫ regni eiusdez dño in hungariā ꝑfugato: fremeā ꝛ oē suū robur in grecos ꝓcurrit ac illam amplissimā thessalonicēsem egregiā grecie ciuitatem antiquitate opibꝰ ac populi celebritate ꝛ p̄stantia dignitateqꝫ ciuiū insignez ꝛ noiatissimā vi cepit ꝛ expugnatā penitus diripuit: deinde epirom ꝛ etoliā ꝑuincias nō obscuras agressus est easqꝫ in deditionem recepit ꝛ reliquo regno addidit. Hūgari vo ex lōga campestralis hospitij mora tedio affecti maxie cū multi ex illis sanguis fluxu grauarent luppo iuxta antiquā ipsoꝝ ꝓsuetudinē ꝑclamato: iuito rege sparsim ꝛ ꝓfuse relictis regijs castris recedētes abij erūt. Rex aūt albertꝰ veniēs ad budā infirmitate p̄uentus est et cū in aio viennā intrare hret sue mīme parcēs debilitati versus austriā ꝓtinuabit iter. Tādē cū i villa neſmel i festo btōꝝ simōis ꝛ iude apl̄oꝝ descēdisset īualescēte egritudie postq̄ꝫ annū vnum ꝛ mēses nouē diesqꝫ octo ꝛ vigiti i hūgaria regnasset: millesimo q̄dringentesimo tricesimo nono dñi anno ibidē villa in eadē vi-

ta functus i eccleſia albe regalis ſuoꝝ ꝑdeceſſoꝝ adiſtar vltimo ſepulcri honore regali i pompa extitit tumulatꝰ. Erat rex albertus hō cōpetētis ꝓceritatis faciei plus ad nigredinē q̄z albedinez tendentis mitiū moꝝ ꝛ petitioni ſuoꝝ flexibilis.

De introductione regis wladiſlai ꝛ de rebus inter ipſum ꝛ reginam elizabeth actis.

Defuncto rege alberto regina elizabeth ꝓgnāti vtero ab illo relicta de ſe deq̄z regno cogitans vt viduaꝝ moris eſt meſtos ducebat dies habūdabat tūc in regno magnatū copia hūanitate ꝑclara virtuteq̄z tū conſilij tū militie prefulgida ad hos regina de futuro rege ſolicitos ita v̄ba fecit. Domini ꝛ frēs de rebus regni vobis nō minꝰ q̄z mihi cogitare incūbit: ipſa ſū vt noſtis heres regni nō ergo ad dirigēdas regni habenas meā ſufficere arbitroꝛ virtutē: ſi ad ꝓplem ex me naſcendaz expectatis femica in q̄ntū expiri valet natura filiā magis q̄z filiū me parturire arbitroꝛ. Querite igit vob̄ principē qui ad portandas tāti regni curas femina magis idoneꝰ ſit nec minꝰ mei genitoris beneficia ꝑcoꝛde preq̄z oculis ferentes me i regno illiꝰ a quo genita ſuz exptem nō faciatis: ꝛ his dictis poſt emiſſa ſuſpiria lachrymātia ſimul lumia terſit. Hec regine oratio ingentē multos ꝑ annos i hūgaria ardentē facez pepit: nā magnates ipſi ex his regine v̄bis quadā leuitate ꝓſilij ducti de nouo rege itroducendo vnanimi voto ꝓtulerūt. Erat tūc i regno polonie princeps quidaz iuuenis noīe wladiſlaus magnꝰ dux lithwanie frat regis kazijmerij: huiꝰ moꝛū ꝓptime v̄tutes dū in hūgaria cōmendant: placuit ille cetui magnatū vniuerſo: ꝓuentū eſt igit de illo vt itroduceret ꝛ regnaret. Qua ꝑpter viri in regno potētes famaq̄z honeſti epūs Tininieñ. ac mathko dalmatie croatie ꝛ totius ſclauonie banus. Emericus filiꝰ wayuode de marchalij ꝛ ladiſlaus de palocz ꝑ deferēdo ad illū cōmūitatis voto ꝓoq̄z illo itroducendo electi piter ꝛ deſtinati fuere: hij nondū ducē ad ꝑdictū ipſoruz legatiōis detulerāt officiū. Cū reginales ꝑ nūcios reginā filium pepiſſe nūciantes ꝑuenti piterq̄z ne erga ducez ſuſcepta vterent legatiōe ꝓhibiti ſūt. Illi aūt qꝛ cracouiēſis ciuitatis erāt itra muros regiq̄z kazijmirio ꝛ fratri illiꝰ duci wladiſlao ꝑ cuiꝰ rebꝰ agebaī illoꝝ manifeſte erat itineratio abſq̄z executione ipſis cōmiſſi

negocij reuerti haud audebāt. Postq̄z aūt ad eundez ducē ipsoꝝ vsi sūt officio mox iuuēis prīceps ambitōe regnādi captꝰ est nec differt quī statī p̄patis vie necessarijs adunataqz sibi polōicalis militie decēti comitiua vēit ī hūgariā. Cui primores regni hūgarie quoꝝ de nouo prīcipe gaudere cordi erat multis regnicolaruz cū agmībus obuiā venere: eisdez ī diebꝰ laurētiꝰ de hederwara palatinus antiqua regni de cōsuetudine Budense castrū conseruabat: qui veniēti nouo principi nō minꝰ obuiaz exiuit portisqz castri eiusdez vltro patefactis illū regalia alta ad atria velut regē hūgarie introduxit.

De natiuitate ⁊ coronatiōe pueri ladislai ⁊ de asportatione corone.

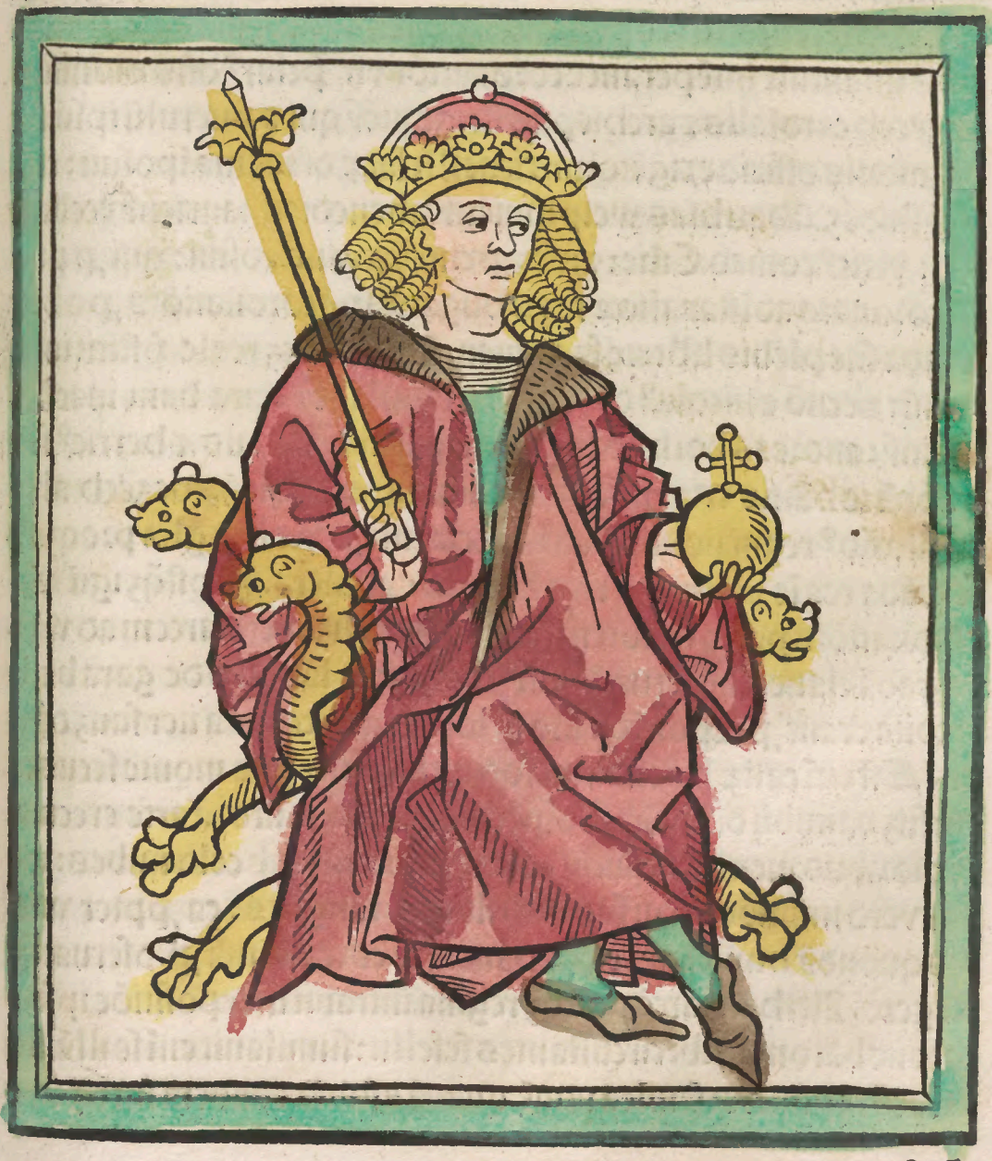

Oluebat̃ millesim⁹ q̃dringẽtesim⁹ q̃dragesim⁹ dñi-
ce ĩcarnatiõis ãnus ⁊ celebre festũ penthecostes ĩsta
bat. Cũ rex wladisla⁹ budẽsez ad arcẽ introduct⁹ est
Nõ ergo regina elizabeth que his currẽtib⁹ filiũ ge-
nuerat ea que suã ad ꝑtẽ ꝑtinebãt dirigere negligebat: multi enĩz
magnatũ quoꝝ ĩ pectorib⁹ ĩꝑatoris sigismũdi nũdũ tepuerãt be-
neficioꝝ recordia reginã sequebãt̃ ⁊ res noui regis displicebãt il-
lis oĩno. Qua ꝓpter regina elizabeth sua baronũ cũ ꝑte albã re
galez pecijt filiolũqz suũ noĩe Ladislaũ qui nũdũ q̃ttuor sue etatis
mẽses cõpleuerat multis tonãtez vagitib⁹ in regẽ fecit ĩungi pa-
riter ⁊ coronari. Cantabat clerus ꝯsuetas laudes ⁊ regĩa assidu-
as fundebat lachrymas: nec min⁹ baronũ cetus illi assistẽs regi
nales flet⁹ viscerib⁹ cõpassiõis recipiẽs lachrymabãt. Int̃fuit
hui⁹ infantuli intẽperance coronatiõi vir ꝑclar⁹ dñs dionisius
de zeech cardĩalis ⁊ archiepũs strigoniẽs qui ⁊ puerulũ ipsũ sue
dignitatis officio exigẽte ĩunxit ac illi sacꝝ diadema ĩposuit: erãt
etiã ibidez Matthias wesprimiens ⁊ benediet⁹ iauriens eccl̃iarũ
epĩ: vlric⁹ comes Cilie: ⁊ idez ꝓxim⁹ regine adfuit: qui ꝓ pue-
ro coronato adĩstar alioꝝ regũ hũgarie tꝑe coronatiõis ꝓ obser
uanda sue plebis lib̃tate sacramentũ ꝑstantiuz reale ꝑstitit iura-
mẽtũ: necnõ ⁊ nicola⁹ de wijlak ⁊ ladisla⁹ de gara bani macho-
wiens: andreas bothos de eadem gara: ladislaus ⁊ herric⁹ filij
quõdã iohãnis Wayuode de thamasij: ac thomas de zech alijs
cũ plurib⁹ regni nobilib⁹ tãti spectaculi ꝓ vidẽda gl̃ia proqz ob
seruãda regĩe ⁊ ĩfantulo regi fidelitate adfuere. Postq̃z igit̃ talis
coronatiõis ꝑacta est solennitas regina elizabeth arcem ad wys-
segradã claues ⁊ ꝯseruatio cui⁹ tunc dicto ladislao de gara bano
credita erant ꝓ reponẽda suo in loco regali corona iter suuz dire-
xit. Est enĩ castꝝ hoc natura loci tutum altoqz in monte secus de
cursuz danubij delectabili aspectuqz digna murorũ arte erectum
suꝑioribus menijs liquidũ aerez errantesqz sub celo nubes: infi
ma vero mũitiõe decursus dicti flumĩs tangens: ea ꝓpter vete-
res quondã hungarie reges hanc arcẽ corone tuta ꝓ ꝯseruatiõe
elegere. Ad hanc arcẽ postq̃z regina intrauit in repositiõe ipsius
corone barones sibi circũstantes fefellit: simulauit enĩ se illã suũ
in locũ reponere: femĩea tamẽ quadã astutia eandem surripiens

erga se occultauit ⁊ p barones ipsos antiqua tanti thesauri ꝓservatoria suis vacua ꝓbuare solitis rebus sigillare fecit diuertit tãdem regina abhinc simul cũ filio ⁊ corona ad fridericũ romanorũ regẽ ⁊ sthijrie ducẽ: frat enĩ puero erat: ⁊ vtrũqꝫ tuꝫ filiũ ꝑ educationem tum coronã ꝑ ꝓseruationem illi dedit.

De dñis quibusdaꝫ nouo regi adherentibus ⁊ de curia p parte eiusdem bude celebrata.

Is habitis regina elizabeth a rege romanoꝝ rediẽs suorum fautoꝝ sub custodia p ciuitates ⁊ castra que adillã recto erant corde ferebaṫ: multã tamẽ nõ tantum a rege alienigena ⁊ sua gente q̃ntũ a suis terrigenis ꝓsecutiõem patiebatur. Fauebant regi wladislao magnates multi ⁊ res illius ꝑferre conabantur: inter quos simon de rozgon epũs agrienſ primus oĩum simul suis cũ frĩbus ⁊ pene omĩbus ptis supioris regni hũgarie baronibus nobilibusqꝫ p noui regis pte laborabat: ⁊ cuꝫ nicolaus de wijlak banus wladislai regis fauentiũ agmĩa crescere ac reginalem ptem paruipẽdi vidit: infantẽqꝫ regẽ aut ꝓdesse aut obesse ad tũc non posse cogitauit a regina defecit: ⁊ nouo regi adherens extollendã eiusdem in ptem ceteris acrioꝝ fuit. Erat tunc in regno miles magnanimus nobili ⁊ claro trãsalpine gentis de gremio natꝰ Johãnes de hwnijad homo bellicosus ⁊ ad flectendum arma dirigendasqꝫ res bellicas natus: ⁊ sicut piscibꝰ aq̃ ceruisqꝫ vmbrosas lustrare siluas: sic illi armoꝝ belliqꝫ expeditio vita erat: hunc homiem vt dici ꝑsũmitur futura regni protutela rebus p ipsum gestis testañ. fata ab alto eligerant: pegrinisqꝫ de ptibus regni hungarie deduxerant intra oras. Fert enĩ q̃ rex sigismũdus virtutis nomĩe genitoris militis huius pulsatus: illum ptibus de trãsalpinis suuꝫ traduxisset in dominiũ suiqꝫ regni illuꝫ incolã effecisset: ⁊ nihilominꝰ digna ꝑpetuaqꝫ eũdem munitionis hwnjad possessiõe vbi nũc castrũ nobile aspectuqꝫ delectabile erectum est dotasset: ꝑfatus igiṫ Johãnes de hwnjad semp sui supioris lateri adherẽdo cuꝫ iam de virtute in virtutem creuisset a mioribusqꝫ regni officiolatibus quoruꝫ vsqꝫ ad tũc fretus fuisset honore successiuo incremẽto in tantũ claruisset: qõ ad wayuodatum ptium regni trãssiluanaꝝ suum extulisꝫ titulum vir in regno non parũ potens: ⁊ ipse regi wladislao ad-

hesit. Fit igit̃ ꝓ parte regis wladislai cunctoꝝ regni procerũ cõuocatio ⁊ Budensis ciuitas multorum aduentu nobilium feruet plebsq; semꝑ nouo de principe gaudere solita ciuitatis ꝑ plateas leta fronte ferebat̃. Venerant etiã ad hanc ꝯgregatiõem salui conductus sub p̃rogatiua dominus Dionisius cardinalis supradictus ⁊ Ladislaus de gara banus pluresq; magnates quos reginalis magisq; noui regis dilectio trahebat: hij ceteris cũ regnicolis castrum regale cum adissent mox porte que illos susceperant eosdem remittere negarunt tamdiu quousq; nouo regi fidelitatẽ seruãdam ꝓprio sub iuramento ꝓmiserunt. Quibus ꝑactis ladislaus de gara interiz dimissus est mĩme donec arcẽ wyssegradieñ. quã vt p̃missuz est tenebat compulsus regi wladislao restituit.

De coronatione regis wladislai ⁊ de guerris subsecutis.

Ostq̃m autem rex Wladislaus castro wyssegradieñ. potitus est mox sacre tentata sũt cõseruatoria corone: in quibus res quesita dũ non inuenit̃ magna in regis wladislai parte turbatio orta est. Non ergo regẽ ipsuz absq; corona fieri voluerũt: cõmotus enim est omnis cetus regnicolaꝝ quos beniuolẽtie animꝰ regi iunxerat ⁊ simul cũ ipso rege venerunt in albaz: ibiq; ordine sacerdotali laudum in contionez altis vocibus dissoluto regem eundez corona ꝓ ornamento reliquiarũ Capitis sancti regis stephani olim miro opis artificio p̃parata magno cum tripudio coronarunt. Tota inter hec plebs hungarica scinditur oĩsq; dilectio dissoluta mutuũ ruit in damnũ: ⁊ velut magno olim alexandro macedonũ vita functo duces illius vnitate: qua ipso viuẽte non minus q̃z armis vastum subegerant orbem: animi spreta illius latũ dilaniauerant imperiũ: sic duces dñi ve pãnonici agri regnũ regibus sub diuis tranquillitatis amenitate tutatũ magnarũq; rerum: que concordia crescere solent: vbertate vndiq; refertum diro marte lacerarunt: hij qui colunt quiq; metant̃ astra regnũ hungarie signo subiacere sagittarij nõ vacue posuere. Nã incole illius vt hoc veterũ produnt p̃conia semꝑ tristibus insu-

dauerunt armis ⁊ cum extraneis rebus sanguiniq; parcunt pere
grino: alteruũ fundunt cruorez ⁊ in seipsos mutuo seuientes per
parentes perq; se congestas gazas rapacem in predam conuer-
tunt hinc tum antique tum nostri eui geste res sufficienti testimo-
nio sunt: nec min⁹ etas regiminis dicti regis wladislai his rebus
credibile edidit documentũ. Nulla enĩ spiritualis secularisq; di-
gnitas sup̄sedit ab armis omĩsq; etas nocere prompta etati non
parcebat: at discordia ductrice cuncti diuisi regnicole ꝓ incerto re
gis nomĩe pugnabant: hij regem sequebant̃ wladislaum illi re-
ginam elizabeth: illiusq; filium p̃ferre conabantur: ⁊ quibus in
hostẽ frui domestica nõ sufficiebat man⁹ hostẽ extraneo de popu

lo ꝯducebant que postmodum res in regno flammas non modicas succendit.

De conflictu Baronũ circa monasteriũ de zijk.

Unctisqz igit̃ dominis seruisqz dictaꝝ ꝑtium sequacibus ꝓ sua parte se alternatim sinistro oculo respicientibus ⁊ seua mente ꝯsiderantibus viri in regno potẽtes Ladislaus de gara banus Johãnes phijlpes de korog Andreas bothos de harapk Herricus filius wayuode de thamasij omne robur ipsoꝝ in arma cõcitantes iniurias regine filijqz illius ꝓpulsaturi secus monasteriũ de czijkador quez locum vulgus zek appellare solet castrametati sunt: cõtra quos p̃fati domin⁹ Johannes de hwnijad wayuoda ⁊ Nicolaus de wijlak tunc banus machouieñ. compositis agmibus velisqz extensis veniẽtes in magna v̇tute bellandi illoꝝ irruerunt super castra. Qua ꝓpter ingẽs clamor exuberat hoste in vtroqz: nec minus timpana tubeqz resonant ꝑtibus ex ambabus: ſz cuz regis wladislai pars animo pugnat feruentiori mox castra ꝑtis alteri⁹ ꝑturbata sunt dissolutaqz per deuia ferebantur ac cuncti corũdez p̃sidio castrorum nudati sparsim fugiebant densarũqz se siluarũ latebris cõmendabant ꝑsequebantur eosdem wayuode ac bani milites ⁊ non minus acsi hostez reperissent vltra marittimũ graui illos clade afficiebant: vbi ⁊ andreas bothos homo seuerus seuera morte ĩterrijt: herricus quoqz filius wayuode capt⁹ est: ladislaus aũt de gara banus ⁊ iohannes phijlpes de korog q̃zuis alijs grauiori corpore fuerint in hoste tamen fuga vincendo ceteris non fuere grauiores: lapsi eniz ꝑ fugam nunq̃z amplius campestrali certamĩe hostibus se suis offerre p̃sumpserunt. Dominus ergo Johannes de hwnijad wayuoda ⁊ Nicolaus de wijlak banus direptis hostibus castris suis simul cuz agmĩbus locupletati: deinde ãmoto exercitu castra sijmõthornija ⁊ soklos aggressi obsidione grauare tentarunt que cuz expugnare nequiuissent discedẽtes ab illis ꝑ regnum ferebantur: ⁊ quosqz regnicolas regis wladislai iugo obedire cogebant.

De insultibus ex castro Strigonieñ. factis ⁊ de obsidione castri eiusdem.

Adem tempestate vir dignus viri nomine formaqꝫ ⁊ corporis dispositione inter ceteros regni hungarie primores non vltimus Thomas de zeech frat̃ domini dionisij strigonieñ. archiepiscopi castrum Comaron ꝯseruabat: homo iste regine obsequis pre ceteris magis deditus ex castro strigonieñ. in forti manu sepius ꝓgrediens in vicis regnicolarum a regina ⁊ illius filio desidentium in ferro et igne vastitates non modicas edebat: veniensqꝫ opidum termarum hungarico ideomate felhewijz vocatũ Budensi ciuitati annexum regis in conspectu succendit: altasqꝫ in flammas ⁊ obscurum redegit in fumum. Rex vero wladislaus cum suam partem omni conamine ꝓse decertare animaduertit: baronesqꝫ regni sibi contrarios debellatos fore audiuit coadunatis armatorum copijs audax prosilijt in campum: primitusqꝫ castrum strigonieñ. expugnare satagens illud circũquaqꝫ obsidione cinxit: ac in mõte sancti Thome munitione p̃parata obsidẽtes ⁊ obsessi sepius ludo martis concurrentes mutuisqꝫ se confodentes vulneribus animas simul ⁊ sanguinem fundebant. Quod cum dñs dionisius archiepũs vidit: homo enĩ erat in nate compassiõis naturaqꝫ ⁊ moribus ac vita nobilis: mox in suspiria ⁊ lachrymas dissolutus dei iuditio se puniendum arbitratus est nisi tante cladis cõpesceret fluctus. Qua ꝓpter mox ad regez inter locutores misit laborauitqꝫ ꝓ pace ⁊ treuga quaꝫ ⁊ obtinuit. Rex igitur wladislaus ãmoto exercitu venit in comitatum Zaladieñ. duasqꝫ ibi expugnauit munitiones quas tunc Theutunorum ꝓterua detinebat manus quaꝝ altera paka altera kijgijos vocitabant̃. Quibus expugnatis felix redijt ad budam.

De his que per nationes extraneas in regno acta fuere.

Ontulerat regina elizabeth alb̃ti regis post mortẽ castrũ zolieñ. ⁊ ceteras illi ãnexas mũitiones cuidam Johanni Jzkra denoĩato de brãdis homĩ bohemo ⁊ arma flectere

docto rapineq3 auido: ⁊ illũ cunctis mõtanis ciuitatibusq3 Cas-
souie scilicet ⁊ ceteris nundum a regine ⁊ filij eius fidelitate dis-
crepantibus ĩ tutorez p̃fecerat. Iste iohannes izkra cum baro-
nes in seipsos alternatim seuire vidit mox p̃dabundus omnẽ ter
ram Matthie ⁊ ꝓuincias comitatus ve cassouieñ. ciuitati vici-
nas ⁊ pene totam ꝑtem regni hungarie suꝑiorem p̃dabũdus in-
uasit: nocebat quibus poterat cunctis: his quoq3 maxime quos
ad reginam ⁊ eius filium sinistro sciebat esse corde. Cõducto igit̃
extraneo milite multo in forti manu palam gradiens agrũ lustra
bat hungaricũ: castrametabantq3 ac omĩa sibi occurrentia graui
rerum direptione incendioq3 vastabat. Hinc ⁊ pangratius lijp-
thonieñ. comitatus incola homo plusq̃3 extraneus hostis atrox:
ac petrus komorowzkij necnon akzamijth: thalafwz: rijbald:
kerzkij: wzrijk ⁊ zlowachko: alijq3 nõnulli bohemi poloni et
sclaui quos p̃da delectabat agregario milite muniti oẽm vim ip
sorꝝ regni in p̃datiõem ꝯuerterunt: paratisq3 multis munitiõib⁹
⁊ castris ligneis cũcte ipsis vicine regiõis ꝑti terrori erãt. Qua-
ꝓpter res intestinis que nequiebãt ꝯsũmi guerris: has ꝑegrina
man⁹ multa cũ rapacitate diripiebat popularis ꝯditio graui pri-
mebat̃ censu nec eidez crebra homagiorꝝ solutio pacẽ redimebat
sz sola capitũ ꝓ tutela deserti antra cet̃aq3 nemorꝝ latibula ĩhabi
tare cogebat̃. Ardebãt ciuitates ⁊ ville vicibus iteratis succẽse
altumq3 eructantes fumum vicinum aerem confundebant: seui
cunctaz ꝑ hũgariã ferre etatis anni voluebant̃: ac steriles agros
dominorum seruorum ve cruentabat cedes. Innocentes quot
ꝑsone fuderũt cruorez aĩam ve simul: quot destitute suis fuere re
bus: quot mulieres suis fuerunt viduate maritis: quot puelle
v̇ginali florentes decore suis inuite cadentibus fuerũt spoliate li
bijs: tempib⁹ in p̃dictis cum solum ꝑsonas rebus nudatas omĩ
bus futura ad tꝑa tanto in discrimĩe vnicuiq3 preseruare sufficie-
bat. Quid aũt comes Cilie vlricus regine auunculus diebus in
eisdem in illi⁹ vindictam operatus sit: senes regni sclauonie me-
moratur vsq3 modo: ⁊ illa grauibus non sine suspirijs ipsorum
narrant filijs. Nec fuit regno intrinsecis laboranti guerris: vi-
cinus quippiam qui se illi hostem non exhibuisset. Hec fuerunt
illa disturbia regni intra climata magnis fluctuantia procellis:

que plusq̃z octo ⁊ viginti per annos seuis morsibus pãoniã lacerarũt: neqz tãtos guerraꝝ turbines multi pluries conati cõprimere valuerũt: siqz eosdem modernus princeps noster inclitus rex Matthias circa millesimũ quadringẽsimũ sexagesimũ secundũ dñi annuz in forti brachio tanto a feruore cessare non coegisse dici posset: qõ in multa rabie bulirent eadez disturbia vsqz hunc diem.

De obsidione castri Nandoralbensem.

Alta ⁊ varia vna ⁊ eadem tempestate agunt̃ non tñ simul ⁊ semel queunt enarrari. Nam eisdẽ annis quibus p̃fatus quondaz dominꝰ rex albertus vita functus est. Cesar thurcoꝝ amrates omne seruie regnuz quod cõmuni vocabulo rasciam vocant suo dominio subdiderat ac castra ⁊ cunctas munitiones illius detinebat: hic cum audiuit omnem regnicolarum regni hungarie cetum se intestinis guerrarum rodere morsibus diuisam plebem in sui deffensionez arbitratus est valere nihil. Quapropter regnum hungarie inuadere et primitus castruz Nandoralbensez: obsidione tentare cogitauit. Cõmoto igitur omni sui principatus armoruz robore: cunctisqz bellicis apparatibus machinis ⁊ tormentis coductus veniẽs castrum p̃dictum expugnandi gratia aggressus est. Erat tunc castro in eodem capitaneus vir magnificus Johannes prior aurane cognomẽto Zowanus ragusiana de natiõe ortus frat̃ mathkonis regnoruũ dalmatie croatie ⁊ totius sclauonie bani: vir strẽnuus ⁊ animo impauidus: hic cum vidit hostem aduentantez obuiam illi iuit ⁊ nec sine certamine in castrum reuersus est: sz cum hostilium copiarum ingens esset multitudo longa decertatione manus illi conserere impar erat. Rediens igitur in castrum que ad custodiam meniorum spectabant debite prouidebat. Cesar vero Thurcorum circumquaqz agminibus distributis ac excubijs vndiqz ordinatis castro eidem graui obsidione adherebat. Nihilominusqz machinis ⁊ ceteris tormentoꝝ generibus adaptatis: altas turrium munitiones ⁊ menia precipitem dissipabat p ruinam: humiliqz terre adequabat. Zowanus vero ⁊ qui cuz illo erant. Ex tanti hostis visione tanquam dura expugnatione

nūme stupefacti: ſꝫ ea que ipſoꝝ cure erant agiliter exercebant: ꝛ diurnis ceſarꝭ fatigis ꝓtectis castri ꝓstratas nocturno laboꝛe mu niebāt: ſcpiuſqꝫ de castro ad instar veſpiū crūpentes magnū ho ſte tumultū faciebāt. Cū igit̄ casar ipſe zowanū in castri ciuſdem tutela foꝛtit̄ ſibi obstare aiaduertit: aliud genꝰ inſidiaꝝ ꝓbūnē do castro codē excogitauit. Eſt enī quidā colliculus castro ab eo dem vſus ūmicas tras i medio miliari hūgarico vel citra diſtans res que ex alta ſui ꝑte gerūt̄ a ꝓſpectu castri ꝑdicti occultare ha bilis. Hūꝰ igit̄ colliculi ſub vmbꝛa ceſar ipſe foſſam ſubterrane am castri ciuſdeꝫ vſqꝫ ad interioꝛa penetrantē lōgā latāqꝫ ꝑquā agmia poſt ſeſe ꝓgredere poſſent egerere ſtatuit: adhibitꝰ ē igit̄ laboꝛ ꝓtinuus ꝛ tot millia hoīuꝫ tram tuꝫ ꝓprijs i armis tum vo camelorꝝ equorꝝ onagrorꝝ ꝛ aſinorꝝ officio egerēdo foſſaꝫ eā dem in breui tempe ad ipſius castri muros nō longe diſtantē per duxerūt. Inter hec ceſaris inſidie vel diuino nutu illis qui de ci uſdem castri ꝓſeruatiōe potioꝛem curā hēbant indicate ſunt: vel aūt vt quibuſdā dicere placuit: qō ſagitta neſcit̄ ꝑ quē emiſſa in castꝝ deuolaſſet cui carta qucdaꝫ circūuoluta repta extitiſſet: que foſſam in loco mēoꝛato egeri castroqꝫ ꝓpinquā eſſe mānifeſtaſꝫ: vnde zowanꝰ primo vel vltimo modo de ceſaris volūtate inſtru ctus: aliā de ipſius castri coꝛpe ꝓgrediētē foſſam ꝓſimilit̄ ſubter raneā foſſe ceſaris obuiā celeri cū laboꝛe effici ac ſalctro bombar darūqꝫ puluerib⁹ ac alijs rebus ardere flāmaſqꝫ repētinas ac fu mū vehementē ſubito edere valētib⁹ impleri oꝛificiaqꝫ foſſe eiuſ dem intrīſeca artificioſe foꝛtiterqꝫ recludi: ꝛ tantūmō ꝓ ſuccēden dis reb⁹ ꝛ puluerib⁹ ꝑnotatis quodaꝫ foramē irrecluſū dimitti hoſtēqꝫ occultas parantē īſidias mira ſpectatōe īdeſinēter pluri mos ꝑ cuſtodes ſubaudire fecit. Cūqꝫ hoſtilis foſſa intra menia castri ad foſſaꝫ ꝑ caſtrenſes egeſtā deducta eſt ꝛ rumoꝛ effodētiuꝫ illā ꝑ cuſtodes extitit audit⁹ moꝛ ignis adhibit⁹ oēs ꝑdictaſ res cōpoſitas ſuccēdit ꝛ vehemēti flāma fumoqꝫ oē viuēs hoīes. ſ. ꝛ pecoꝛa que intra eandē foſſam erāt ſubita moꝛte necauit. Qua ꝓpter ceſar ipſe cū nec hanc viā ſibi in obtentiōe castri eiuſdē iu uamīe eſſe vidit amiſſis vt fertur decem ꝛ ſeptez ſue gentis milli bus ꝛ ſeptē mēſib⁹ obſidione in eadē exactis ꝓfuſus repatriauit.

De bello p dñm Johannem wayuodam circa castrum nandoralbense cõmisso

Im post hec coꝛũdez tẽpoꝛ sub decursu. Dñs iohannes de hwnijad wayuodatus trãssiluani ⁊ banatꝰ sewerien. honoꝛe clareſceret ⁊ i comitẽ themesicñ. creatꝰ: exigenteqz rerũ neceſſitate castro nandoralbeñ. i ꝑdicto capitaneꝰ factꝰ extitiſſet ac ptes regni hũgarie iferioꝛes vſqz ad flumẽ thitie totaqz ſclauonia ac cũctus ager iter ſaue ⁊ doꝛaue flumia mediꝰ dira thurcoꝛ rabie vaſtarent̃ ciuitates ⁊ ville ac opida vehemẽtes ꝓflãmas cõburrerent̃ res diriperent̃ hoïes ſine diſcretiõe ſexus ⁊etatis aut iterficerent̃ aut ꝑpetue ſeruitutis iugo mãcipandi abducerent̃: oĩbus regnicolis itrinſecis fluctuãtibꝰ odijs ac ptibus regni ꝑſcriptis mãifeſto diſcrimĩe relictis: ſolus ipſe dñs iohannes wayuoda tantã chriſtiane religiõis ꝑſecutiõem amaro coꝛde tulit. Qua ꝓpter pꝰ multos cuz ipſis thurcis: in quibꝰ ſp victoꝛ euaſit: parciales cõgreſſus. Dũ coꝛũdez dieꝝ ſub volumĩe wayuoda quidã thurcoꝝ Jzak noïe qui caſtꝝ zenderew ceſaqz raſciani regni arces ⁊ pene oẽm raſciã ſiue ſeruiã ex dono ꝑſati ceſaris thurcoꝝ tenebat ſuoꝝ magna vi ſubditoꝛũ collecta: caſtro nandoralbeñ. circũiacentes vicos diripere exure reqz ac noui capitanei animũ tẽtare aggreſſus ẽ. Jpſe dñs iohãnes wayuoda hoſtilẽ ſciẽs conatũ ea que ad tantũ hoſpitẽ tractandũ ptinebant cõponere nõ neglexit. Congregato enĩ ꝓptimo armatoꝝ ꝑſidio ac ex illo aciebus oꝛdinatis hoſtis ſe hoſti in campo obtulit. Sitigit̃ magno cũ impetu ꝓgreſſus vtriuſqz hoſtis ⁊ multi in belli primicijs ſternunt̃ ab equis clamoꝛ exoꝛit̃ ingẽs moꝛibundoꝝ inſtat certamẽ inumeri ꝓte ex vtraqz cadũt interfecti. Jzak ergo wayuoda hũgaros aut vincere aut moꝛi ꝓptaſſe videns: moꝝ terga vertit ⁊ in veloci curſu ſui equi vſus caſtꝝ zenderew ſimul cũ ſuis qui ſuperant fugã inijt vehemẽtez. Vnde dñs iohãnes wayuoda ⁊ oĩs ſuoꝝ milituz cetus ſecuti ſũt illos in oꝛe gladij. Quodũ ipſius caſtri zenderew menia ĩtuiti ſũt multos ex ipſis in cadauera redigentes. Tandẽ cũ victoꝛia ⁊ captarũ magna cuz opulentia rerũ in caſtꝝ nandoralbeñ. ꝛcdierunt.

De bello ⁊ ꝓflictu domini Johannis de hwnijad wayuode in ptibus transſiluanis cõmiſſo.

Ost hāc ipsi dño wayuode diuinit⁹ datā victoriā nō mul-
to dieꝝ intuallo p̄teriēte: alter thurcoꝝ exercitus gloria
victoriaꝝ añ hec tuꝫ de hūgaria tuꝫ aliaꝝ sibi vicinaꝝ na-
tionū de regnis reportaꝝ tumid⁹ magna p̄sumēs magnoqꝫ sue
generatiōis populo ac armoꝝ munimīe nō modico suffult⁹ Du-
ce quodā wayuoda mezethbeg vocato hoīe austero resqꝫ belli-
cas dirigere docto ꝑ t̄raꝫ trāsalpinā clamdestina q̄dam eruptiōe
alpib⁹ trāsitis regni hūgarie trāssiluanas irruit in t̄ras. Gens
crudelis ⁊ cūcta offēdere solita queqꝫ sibi occurrebāt pietate abs-
qꝫ aliq̄ ignis ⁊ ferri vim adhibendo oīa vastabat: etasqꝫ aut ꝯdi-
tio cuipiā aliquā nō mīstrabat redēptiōem: hāc funestā eiusdē ex-
ercitus thurcoꝝ añ eruptiōeꝫ paucis dieb⁹ dñs Johānes way-
uoda ī ipsas transsiluanas ꝑtes venerat: aditaqꝫ ciuitate albeñ.
vulgari vocabl̄o gijwlafeijerwar vocata. Quid d̄ hoste faceret
cogitabūd⁹ p̄meditabat̄: subitū enī tāti īimici ꝓpt̄ aduētū copias
adunare ⁊ illi occurrere sibi oīno negabat̄: q̄ ꝓpter maxīa p̄me-
bat̄ anxietate ita vt ora illi⁹ ex nimiaꝝ cogitationū īpulsu marce-
scerēt ⁊ labia scinderēt̄. Cū āt ipsi thurci multis iaꝫ dicti trāssilua-
ni agri ꝑtib⁹ ꝑcursitatis īgentē p̄daꝫ hoīuꝫ rerūqꝫ ac pecoꝝ tra-
hētes dicte ciuitati albēsi ꝓpinquū ad cāpū venerūt sic vt īcēdia
fumū eructātia illos nō remote esse testarēt̄. Dñs wayuoda Jo-
hānes alios sustinere valēs se sustinere nequit: quin tot⁹ excāde-
scēs ī vindictā tanto hosti obuiādū esse statuit: militūqꝫ min⁹ cō-
grua ī comitiua ꝯflictur⁹ ꝓsilijt ī cāpū. Erat eisdeꝫ ī dieb⁹ epūs
ciuitatis eiusdē hō decētis reuerētie in rebus tñ rite agēdis vehe-
mēs: ⁊ hic ipsū dñm wayuodā comitat⁹ est: ꝓgrediētes igit̄ cuꝫ
incauti ad campū ville scī emerici ꝑuenerūt: subito cūcte circum-
adiacentes valles ingentia hostiū agmina in abscondito latentia
tantūmodo aduentū ipsius domini wayuode expectantia effude-
rūt. Quid vltra ipse domin⁹ wayuoda cāpū deserere imparēqꝫ
sibi hostē declinare coact⁹ est: fugiebāt qui poterāt cūcti: qui autē
in fuga deficiebāt ꝑ hostem aut capiebant̄ aut interficiebant̄ vbi
⁊ p̄tactus albensis epūs in celeri cursu sui gradarij dū fugiēs suo
gradario trāsdecursuꝫ cuiusdā riuuli saltāte in t̄rā decidissꝫ decol-
latus ē: extulit hec res cor mezethbeg wayuode ipsūqꝫ maiora
agredere aīauit. Qua ꝓpt̄ oī sine timore trāssiluanas ferebat̄ ꝑ

ptes: gaudebat de ꝑda maxie de illa quã sibi sors pugne obtule
rat: hãc quidẽ intactaz suo deferre cesari cogitabat: ergo ⁊ vecto-
res ⁊ custodes curruũ idem fuabãt: int hec dñs wayuoda iohã-
nes oẽm ipsax ptiũ militẽ quẽ taz repẽtis tpis i spatio conducere
potuit i magna celeritate ꝯgregauit: vlciscizq ardens mox egres
sus hostẽ sequebat. Cũ ãt hec mezethbeg wayuode nũciata sũt:
fert dixisse veiat iquit ⁊ nob pluscz prodez lucrifaciat: stabat ad
tũc cũ hec dicta sũt: speculator dñi iohãnis wayuode thurcorum
dicto mezethbeg wayuode astãtiũ i medio ac oia que ꝑ ipsos de
cõmittẽdo bello collata sũt audiebat. Festinãter igit ad dñz iohã
nẽ wayuodã rediẽs secrete dixit illi. Tu ⁊ omia tuox armox ĩsi-
gnia quib9 ꝓprie ꝓsone vteris ꝓ defensiõe: equiqz tui colox me-
zethbeg wayuode ꝓdita ⁊ me pñte robustissimi milites i armis
cẽtis pstãtiores deleti sũt: cõmissũqz ẽ illis vt qz primũ te circũ-
uẽiãt ⁊ qz maxie tuã festinẽt ad intemptõez. Hẽbat dñs wayuo-
da iohãnes int alios militẽ vnũ simonẽ noĩe ex generatõe nobi-
liũ de kamonija ortũ a se i forma corpis nõ multũ differentẽ: mi-
litarisqz animi vtute suos int socios nõ min9 valẽtẽ. Cũ hoc igit
milite ipse dñs wayuoda arma ⁊ equũ cõmutauit ac ad eiusdẽ de
fensionẽ milites nõnullos viriũ fortitudĩe bellãdiqz desiderio p
spicuos ỏputauit: ⁊ tãdẽ oib9 que belli exigebat necessitas mlta
discretiõe ordiatis hostẽ prioria victori tumidũ i quodã vico pti-
um ꝑdictax suas ad bellũ cõponẽtẽ acies i magna auiditate bel-
lãdi agressus ẽ ⁊ tanqz turbo quidã vehemẽs irruit sup illũ: con
gressu quoqz i prio oia illox agmia pturbauit ac varias i forti su
oruz brachio distinxit in ptes. Ferebat hostis vterqz p colles et
valles ⁊ semp tãto in certamĩe gladius hũgaricus thurcox fra-
mee supferebat: sz quid ꝓfuit ꝑ dñm wayuodã simoni de kamo-
nija designata custodia: qui mox i primicijs belli ꝓdẽtib9 illũ do
mi sui armox ĩsignijs loco eiusdẽ dñi sui ipsa custodia ⁊ fidelibus
armis suis nõ obstãtib9 thurcis wayuode eox ꝑcepta etiã cũ in
teritu psonax fideliter exequeñ. intfectus ẽ: ea ꝓpter ꝙuenit exer
cituũ ducib9 vt suã pte ab aduersa abscondãt agnitiõem. Haz se
pius contingit vt cadente duce ducti omnes cadant: Seruẽte igit
atrocissimo bello ⁊ thurcis magis in sui defensionem qz in vin-
cendũ hostem laborãtibus oẽs captiui quos ad villã sci emerici

illis obtenta victoria dederat: eliberati ⁊ mori potius q̄z illoꝝ captiuitate torqueri pati magna vi in sui deffensionē laborabant hostes crudeliter pimētes. Dū igit wayuoda mezethbeo tantā sue ptis ꝓspexit cedē cūctis sue ptis agmibus fuga laborātibus: ⁊ ipse fugā iniit: nec tñ hec fuga salutē sibi ꝑstitit. Nam fugiens dū euadere conat int alios fugiētes quos ipsi hūgari insequētes pimebant: ipse ⁊ filius suꝰ interfecti sūt: captamq̄ ꝑdam cum proprij capitis dāno inūerabiliq̄ sue gētis strage refudit. Dominꝰ ergo Johannes wayuoda oībus captiuis eliberatis ꝑdaq̄ ab hoste erepta hostē magnā quertens in ꝑdam: paucis admodū thurcis fuge ꝑsidio saluatis felix ⁊ victor alpinū vsq̄ ad iuga illos ꝓsecutus est: ac errabundū captiuādo hostē plurib⁹ diebus campū tenuit cadauerib⁹ refectū. Cui⁹ victorie ingētis glorie fama hanc regno attulit vtilitatē vt trāsalpinax ptiuꝝ ⁊ moldauie wayuode ꝑterit⁹ qui tēporib⁹ a regno regibusq̄ hūgarie discessi sacre corone rebellātes cesari thurcox ꝑdicto oēm vim ipsox dedicauerāt dñi iohānis wayuode aut ꝓsilio īducti aut metu ꝓcussi ipsox simul cū dominijs i pristinā redierūt fidelitatē obsequia cō sueta regi wladislao exhibere iurando ꝓmittentes.

De bello dñi Johannis wayuode ad locum qui waskapu dicitur cōmisso sequitur.

Reter hec tam gl̄iosa ꝑ ipsuꝝ dñm Johānē wayuodaꝝ cōmissa certamīa vbicūq̄ thurcox queuis turma ꝓcularis ꝓsuetā regni i depredatōem quouis occulto tramite se īgerebat vbiq̄ sors illos sinistra comitabat. Nā sp milites ipsi⁹ dñi iohānis wayuode regni ad custodiā deputati illos ꝑsligabant: oēs ergo illox semite ad īuadendū hūgarie agrū ab eisdem adempte erāt: nec illis regni eiusdē itra oras micāte solis iubare frameas eox fulgurare fas erat: Cū igit cesar thurcox amrates totiēs i suis actā stragē tantāq̄ sue gētis mortalitatē ac terras moldauie ⁊ trāsalpinā illoꝝūq̄ dños a se discessisse cogitabū dus itra se sepi⁹ reuoluit aīo ad modū ꝑturbatus statuit grauē de his qui illū offenderāt exigere vltionē. Qua ꝑpt octoginta sue gentis millia ex delecto sui principat⁹ milite vtute bellandi optimo coadunauit ac bassam hoiem i gerendax sui regni reruꝝ a se secundū illis i ducē ꝑfecit: ꝑcepitq̄ illi vt q̄z primū trāsalpinas

terras inuaderet ⁊ illas ꝓpterea qꝺ̄ wayuoda eorundem ab ipso defecerat q̄z primū depopularet. Tandem inde i regni hūgarie trāssiluanas ꝓtes copias traduceret: in eisdēq̄z de iniurijs ꝓ dñm iohannē wayuodā sibi illatis penas in igne ⁊ gladio durissimas q̄s posset exigeret ⁊ q̄z amarissime vlciscerē. Hec cesaris intētio nō solū plebee ꝯditiōis illax ꝓtiū populū tremulare fecit: veruz etiā militaris officij hoīes durissimis cogitatōibus īuoluit: inter hec bassa omī sibi cōmissa cū gente secus castx kijsnijkapol danubiū nautax officio traiciens i magno suox agminū frēmitu cūctū trāsalpinū agrū ꝓuagatus est: ac oē qꝺ̄ ipsuz ꝓ fuge remediuz declinare nequiuit aut i ꝓdam aut i cadauer redegit: post hec alpes trāscendere īiunctā q̄z sibi ꝓ suū cesarē seruitutē exequi aggressus est. Dñs vꝺ̄ iohānes wayuoda q̄z sue defensioni cōmisse plebis depopulatōem videre mori potiꝰ paratus ꝓcedētibus aiatꝰ victorijs armox ꝓsidijs ⁊ militari manu adunatis īuadere potius hostē q̄z īuadi ab illo ꝓptās viribꝰ ⁊ numero impar illax ꝓtiuz vsqz ad extremū ꝓsecutꝰ ē illū. Cū aūt ad locū qui waskapu dicitur extitit ventū arduū magnūqz ⁊ cūctis seculis mēorabile i multo clāgore hincinde resonantiū tubax cū illo bellū cōmisit vndiqz fit ꝯcursus hostiū decertat virilit ꝓte ab vtraqz bassa i sue gentis fidēs multitudie tergauertere nō cogitabat. Dñs vꝺ̄ iohannes wayuoda mori aut vincere intentꝰ oīno fuge īmemor erat. Seruet igit bellū ex vtraqz ꝓte asperrimū cedes fit maxia mlti cadūt hoste ex vtroqz: sz multoplures ex thurcis: q̄ ꝓpter bassa et thurci cāpū deserere ⁊ subite se cōmittere fuge sūt coacti: insequebant illos hūgari ⁊ cūctos quos ꝓuenire potant moribūda in cadauera redigebāt ita vt cūctꝰ tāti certamis cāpus tāta ex cede humāo equox ve cruore cōsperssus ac crebris cadaueribꝰ refertꝰ postea icalescēte solis feruore olentē exalans tabem auras īficiebat pegrinas ⁊ hūanū illac aditū fieri negabat. Dñs siquidē iohannes fusis tot hostiū milibꝰ multisqz illox maioribus captiuatis amplo thesauro ⁊ oī ꝓcioso exercitꝰ eox suppellectili i ꝓdaz cōuersis vir magnificꝰ digno laudū ꝓconio oē ꝓ euū recollēdꝰ bello fortit susceptο prudēter admīstrato felicissimeqz gesto ⁊ ꝓfecto mēorabilē victoriā reportauit seqz ex hinc nō solū regnicolis verūetiā natiōibꝰ extneis sincere dilectōis affectu exhibuit toto cor

de amandū.

De obitu regine elizabeth.

Ec dicti dñi wladislai regis sub regimie tam felici tãqz p
spo euentu infra duox vel citra ãnox decursuz acta fuere
int hec aũt ptib9 regni i supiorib9 nõ min9 intrisecus rancor gras
sabat nec eax ptiũ dños regni ptectio tantũ mutua q̃ntũ offensa
delectabat. Qua ppt curia romana tãtox pulsata fremitibus
malox virũ reuerẽdũ dñm Julianũ cardinalẽ ad cõponẽdos di
ctax strepit9 guerrax sũmi põtificis miserat de latere. Hic duz p
pace laborat regis wladislai regine elizabeth cordib9 nõ paruz
ad pcordiã iclinatis pace ipsa nõ dũ composita regina diez obijt:
mors cui9 plures ex baronib9 illaz sequentibus regis wladislai
restimit in sinũ. De exacta a thurcis iniuriax tal
lione p dñm wayuodaz iohãnẽ et de bellis eiusdẽ feli
Js rebus occurrentib9 cib9 sex vicib9 gestis.
regimẽ ipsi9 regis wladislai i dies corroborabat et i aug
mentũ trãsiebat. Cũ igit rex ipse regaliũ atriox alts sub
tectis castro in budeñ. quiet9 resideret. Dñs iohãnes wayuoda
illũ ad inferendũ thurcis bellũ ad ppulsandasqz p ipsos crebris
vicib9 hungarie illatas iniurias aiauit et indixit: ẽre ipse rex wla-
disla9 tertio sui regni ãno grandi et sũptuoso egregiox militũ con
flato exercitu vna cuz ipso dño iohanne wayuoda pluribusqz sui
regni principibus: et georgio regni rascie dezspoto siue rege: bis
enĩ ad tunc sui principatus de dominio ejectus erat: danubiũ trã
siẽs puenit i rasciã ibiqz regi wladislao statiua figere castra ac ter-
ras thurcox dominio subiectas ad iteriores sũmuz sui exercit9 ca
pitancũ dñm iohãnẽ de hwnijad wayuodã mittere placuit. Di
stincta igit exercit9 sui oi expeditõe binas i ptes: et ptẽ illã que ar
mox gestamie militariqz vtute pstabat: ipsi dño wayuode assig
nauit: ducebat pter hec ipse dñs wayuoda plurima suox militũ
agmia: quox bello docta man9 victricib9 armis iã pluries hostẽ
vterat i fugã. His itaqz dñs wayuoda comitat9 regno rasciano
siue seruie ptrãsito cũctũ bulgarie regnũ qõ ãnis ab antiquis vis
thurcox detinet vsqz ad pfinia romanie pagrauit: oẽsqz viuens
qõ sibi et suis occurrebat ab hoie vsqz ad pec9 aut capiebat aut in
terficiebat: ciuitates castra et domicilia thurcox quelibet expug-
nabat et pcipitẽ p ruinã euertebat: flagrãtisqz ignis impetu con-

sūmebant̄ int̄ que ⁊ ciuitas illa famosissima termaꝝ sophia deno
mīata populo ⁊ diuicijs referta capta ⁊ direpta ē: ignitasq; extitit
redacta ī fauillas: tot ergo ciuitatū ⁊ opidoꝝ incēdia altū eructan
tia fumū oī romāie ⁊ cūctꝰ thurcoꝝ cesaris dñijs que marinis nō
ꝯfidebāt ī aq̄s t̄rori erāt. Occurrebāt int̄ hec dño wayuode mul
ta hostiū millia ꝑ cesarez thurcoꝝ illiꝰ in ꝯt̄riū destinata q̄ ꝓpter
quīq; vicibꝰ cū hoste sꝑ maiori in nūero sibi occurrenti: ipse dñs
wayuoda atrocissima gessit bella ⁊ sꝑ victor euadēs: dū iā sūma
triūphi tū gl̄a redeūdo rursus rascianū attigissz agꝝ ⁊ ī illo castra
metatꝰ essz: nūciatū est illi īnūerabilē thurcoꝝ sup ipsū vēire mul
titudīem. Cesar enī amrates p̄dictꝰ tāta sui dñij depopulatōe ad
modū exacerbatꝰ: oē qd̄ erga curiā suā ī armis optimū erat totā-
q; regni sui militie speciē magno belli cū appatu exigēde vltiōis
gr̄a ꝯuēire mādarat: ⁊ hāc sui exercitꝰ expeditōez basse natuliēsi
affini suo cōmiſ̄at dirigēdā: hic dñm iohānez wayuodā eadē via
q̄ ipse bulgaricꝰ de oris exierat sequebat̄ ⁊ cū aliquos de hūgaris
aut vulneribꝰ ꝯfossos aut īfirmitate grauatos ipsiꝰ dñi wayuo-
de hesternoꝝ ī loco castroꝝ relictos īueniebat: iubebat illos suū
ad cesarez victos deferre: exprobās nihilominꝰ illi videat īquiēs
q̄z miſ̄abiles suū int̄ regnū ipsū t̄ritāt ꝑsone: ad hec ipse cesar si-
bi ita fert̄ respōdisse: redeas felix vt apto: cū āt redierꝰ que sūt ille
ꝑsone q̄s ipse fugio solꝰ mihi certiꝰ dices. Dū v̄o ī tātū deuētū ē
vt vt̄q; hostꝰ nocturne dedit̄ quieti illucescēte aurora mutuas tī
panoꝝ audiret resonātias: ꝑtimuit ipse dñs iohānes wyuoda ne
hostꝰ declinās ab eo regia irrueret sup castra: malēs igit̄ īpetꝰ il
liꝰ ī se expiri tātis belli ex laboribꝰ fesso milite vltro se illi obuiaz
d̄dit. Cū āt ī gētē pagāoꝝ mlt̄itudīez ex aduerso sibi opponi vidit
pauore quodā ꝯcussus ē: oēsq; exercitꝰ sui milites tīore nō modi
co trepidabāt: nō ergo ipse dñs wayuoda t̄gauertit sz tīore ꝑcus
sas sui militis acies seriatī hosti exhibēs aīabat illos dicēs. Cō-
stātes estote ⁊ priꝰ vitā q̄z ꝯsuetū ꝑdamꝰ nomē victorie: quid tre
pidatꝰ hostē multitudīe tūescentez: nōne iā sepiꝰ aīuz illiꝰ tētastꝰ
⁊ qui totiēs fugit deo nob̄ ꝓpitio ⁊ nūc fugari pōt: si aūt cuipiā ex
vob̄ mors crudescit nō curet: nā si mecū aut cū socijs prāsus ē cū
xpō cenabit: ⁊ his dictꝰ maiꝰ agmē qd̄ sue deputauerat ductōi mo
uēs irruit sup hostē: quo viso cet̄a agmīa ducē eoꝝ imitata sūt q̄-

re bellũ ꝑ vtrãq; ꝑtez ĩ mlto vincẽdi desiderio cõmittit: nõ tñ eq̃
sorte pugnatũ ẽ: nã ipse bassa ⁊ oĩs sibi ꝯmissa thurcoꝝ mltitudo
mox ĩ prĩo ĩpetu ꝯgressus t̃gauerterũt ⁊ p̃cipiti se cõmiserẽt fuge.
Hũgari v̇o hoc viso mlta cũ seueritate ꝑsequebãt illos ⁊ quez ce
ler equi sui cursus ab instãti nõ eripiebat morte: cruentũ ꝑ examẽ
vita excedebat: plima igit ibidez millia pagãoꝝ cecidere nã hun
garis captiuare illos fastidio erat: q̃ ꝓpt oẽs quos fugiẽtes ꝑue
nire potant mltis ꝯfossos vulneribꝰ ĩterficiebãt: durauit hec ꝑse
cutio a vesꝑtina hora ĩceps mediã vsq; ad noctẽ. Bassa enĩ ipse
certamẽ ea diei ĩ ꝑte ꝓpt̃ea cõmittere p̃elegerat vt si bello supare
tur saltẽ nocturne obscuritatis ꝑ remediũ ab hoste eripet: s; hec
adinuẽtio ꝓfuit sibi mĩme: nã lunari sidere pleno noctẽ eandẽ su-
is radijs illustrãte bassa ipse captꝰ ac ĩ mlta tubaꝝ voce noctꝭ cir-
ca mediũ ĩ castra hũgarica ad tẽtoriũ dñi wayuode iohãnis dedu
ctꝰ ẽ: sicq; ipse dñs wayuoda sex bellis p̃cipuis vna ⁊ eadẽ via fe
lici exitu gestꝭ quĩti mẽs. Pꝰ q̃z d̃ hũgaria exierãt reuolutõe trãs
acta: exercitũ ĩgenti hoĩuz reꝝ ve p̃da onustũ regia ad castra inco
lumẽ reduxit ĩsignũq; victorie mlta hostis vexilla siue banderia
regi obtulit: hec pꝰ modũ gl̃iosissime v̇gini marie regni hũgarie
patrõe oblata ĩ eccl̃ia eiusdẽ ciuitate in budẽsi ꝯstructa futura pro
mẽoria ꝓq; eiusdẽ v̇gĩs gl̃iose laude nr̃m vsq; ad euũ depẽdẽtia
tãtis victorijs ipsi dño wayuode celitꝰ datis fidẽ ꝑhibebãt ⁊ nisi
mollẽ illoꝝ pannũ puluis vetustas ve ꝯsũpsisset suspẽsa depen-
derẽt ibidez vsq; ĩ hũc diez. **De treugis ĩter regẽ wla-
dislaũ ⁊ thurcoꝝ cesarẽ firmatis ⁊ de restitutõe reg-
ni rascie.**

X his tot illustribꝰ triũphis totq; p̃clarijs vi
ctorijs id accessit vt cesar ipse thurcoꝝ amrates tremefactus
missis caduceatoribꝰ erga regẽ ⁊ dñm wayuodã ꝓ treugis ĩstan-
ter laborauit. Rex igit wladislaꝰ solẽnez suoꝝ magnatũ ꝯuẽtio
nẽ ĩ ciuitate zegedien. celebrari statuit ad quã vndiq; mlto regni
nobile ꝯsluẽte venerũt ⁊ a cesare missi wayuode thurcoꝝ duo ad
cõponẽdas treugas p̃scriptas idonei: ꝯuentũ ẽ ergo decẽ ãnorũ
de ĩducijs ⁊ ex ꝑte regꝭ bassa natuliẽs dimittit. Cesar quoq; thur
coꝝ castꝝ zenderew cet̃asq; cũctas rasciani regni mũitiões q̃d et
q̃s ãte hec georgio dezpoto demerat eidez restituit ⁊ hec quidẽ in
ducie iuramẽtꝭ firmate extitere. Dñs enĩ iohãnes wayuoda pro

rege ⁊ ꝓ se proqꝫ oī hūgarice plebis ꝑte: dicti v̄o thurcoꝝ wayuode ꝓ cesare eoꝝ ac cūcta dñij eiusdē gente tā dictaꝝ decēnaliuꝫ treugaꝝ q̄ꝫ aliaꝝ reꝝ tūc firmataꝝ ꝓ obſuatiōe realia deposuerūt iuramēta que vtinā nūq̄ꝫ deposita fuissent. Nā postea treugꝰ eisdem ꝑ regeꝫ ⁊ dñm wayuodā īducēte p̄fato domīo Juliano cardinali ruptis velut quōdā pompeijo qui oīuꝫ hoīuꝫ victoriosissimus euaserat: postq̄ꝫ equos ī porticu tēpli hierosolimitāi stabulauit gl̄ia victoria dēpta est: sic ⁊ bellice res ipsiꝰ regis wladislai ⁊ dñi wayuode ī ātea aliā cōmitate sūt ī sortē valuit tñ hoꝝ cōpositio īduciaꝝ deꝫpoto: cū enī rasciani regni d̄ dñijo eiectꝰ fuissꝫ penitꝰ. Hijs treugꝰ int̄ueniētibꝰ ī dñm qui priꝰ erat restitutꝰ est.

De bello dñi wladislai regis in ꝑtibꝰ romanie circa opidū warna ꝓpe ad littora maris cōmisso ⁊ de interitu eiusdē sequit̄.

Is igit̄ rebꝰ hac via ī hūc finē ꝑductꝰ: dominꝰ iulianꝰ cardinalis oī suo posse apud regē apudqꝫ dominū wayuodā īstabat vt rupto īduciaꝝ federe thurcoꝝ cesarē armis īuaderent. Dicebat enī q̄ ꝓmissa fides infidelibꝰ seruari deberet mīme: deoqꝫ īiuriosuꝫ aiebat q̄ ipsi nobilē illā eis diuinitꝰ datā eccl̄iastice religiōis ꝯtra hostes victoriā ingrato tractarēt corde: ac dei volūtateꝫ que ī hostē exequi deberet hostis cōmutassent in volūtateꝫ: impulit ergo illos crebris ꝑsuasionibꝰ illicitū ad facinꝰ ⁊ viros quos mars ferrū ve totiens vīcere nequiuit molli tantū lingua vicit. Multos enī christianoꝝ prīcipes eisdeꝫ armoꝝ ferre opē pollicebat̄: de bulgariaqꝫ ac de albania ⁊ de tratia necnō ⁊ d̄ illa famosissima īpiali vrbe cōstātinapolitana magna militū subsidia ipsis vēire dicebat: idipsūqꝫ ⁊ prīcipes ideꝫ ac dictoꝝ regnoꝝ īcole ꝓmittebāt: paruerūt tandē tāta sollicitati fiducia: ac mox multo stipendario milite ꝯclamato bellicisqꝫ castris coaptatis ⁊ pluribꝰ regni magnatibꝰ comitati circa castꝝ orsowa danubio trāsnauato hostilē ī t̄rā se ingesserūt. Mouent̄ ergo castra dietim de loco ī locū ⁊ oīs hostilis ager qui occurrebat fumāti incēdio ⁊ reꝝ direptiōe vastabant̄ castra ⁊ mūitiōes alia deditiōe subiugabant̄ alia potēti incursu ferroqꝫ expugnabāt̄: q̄ ꝓpt̄ magis ac magis ītrorsū ꝓgredi visum fuit donec regnis bulgarie ⁊ romāie ꝑtrāsitꝰ marina venerūt ad littora romāiciqꝫ agri Opida warna ⁊ galata denoīata se spōte offe

rentia in deditõem recepe ⁊ iuxta eadẽ castrametati spectabãt p̃-
missa ipsis venire auxilia: sẽ ꝑchdolor sepi⁹ ꝓtigit dũ ꝑpriã do-
mi quis negligit militiã ꝓtib⁹ in ꝑegrinis male armat̃ aliena: ve
rũ paulo añ mltis cõportatꝰ spolijs mltis ceoib⁹ illatꝰ ac magna
pte dictor regnor ĩ ignẽ ⁊ ꝑdã redacta: dãnisqꝫ plimis illatꝰ ho
stilẽ illesi potant declinare ꝑgressũ: ꝓterite tñ ipsos hoste ab eo
dẽ reportate aĩabãt victorie: idcirco temeritate q̃dã occupati q̃ꝫ-
uis ꝓmissis frustrati sint auxilijs ĩcepto ꝑpt̃ea a ꝑposito nõ viso
hoste reuerti in gliaꝫ esse iudicabãt: ⁊ ob hoc vltimũ cstatꝰ mẽsẽ
⁊ q̃si oẽꝫ autũnũ hostili in tra ꝑtractar̃t. Tãdẽ mensꝭ nouẽbris
die decĩa que. s. vigilie festi bti martini ascripta ẽ. Cesar thurcor
amrates inũcrabilib⁹ pagãor cũ agmib⁹ instructꝰ acieb⁹ signis-
qꝫ colatis pugnatur⁹ vẽit: ecõuerso vo rex ⁊ dñs iohãnes wayꝫ-
uoda cetiqꝫ hũgarie dñi illic qui aderãt educta oĩ eor vi de castrꝰ
acieb⁹ armor ꝓsidijs resplendẽtib⁹ suo ordine distributis ⁊ ordi
natis ⁊ vnicuiqꝫ acici duce deputato statuer̃t vt vnãquã qꝫ aciem
sui curr⁹ eadẽ velocitate tpe ꝑgressus sequi deberent: hosti enĩꝫ
erant ĩpares: metuebãt ergo ne añ pugnãtes ꝑ hostẽ vltia aciem
in pte inuaderẽt. Dis igit̃ hac serie cõpositꝰ: de⁹ ab alto ibidem
ipsis future signũ ostẽdit calamitatꝰ: nã stati postq̃ꝫ signa sue ve
xilla auro micãtia elcuata ⁊ miciũ ventor tũc tẽpestiue susurrãtiũ
flatib⁹ extensa sũt: mor ventis eisdem ĩpetuosũ in turbinẽꝫ ꝓcita
tis ⁊ iualescentib⁹: vexilla eadẽꝫ diuersas scissa ⁊ dilaniata ĩ ptes
altũ ꝑ aeres volabãt. Tãdẽꝫ ĩ mltar tubar ⁊ tĩpanor pte ab vtq̃ꝫ
resonantiũ sonitu thurcorũq̃ꝫ magno clamore exubante vtq̃ꝫ
ꝓgredit̃ hostꝰ: frangũt̃ hĩcinde lancee ⁊ in ear fractiõe mltũ ster-
nũt̃ ab equis feruet bellũ asprimũ: ecdes fit maria ptib⁹ ex amba
bus mlto tñ maior ex thurcis: nullũ quippe agmẽ illor hũgari-
ce militaris vtutis ĩpetũ sustinere potat: quĩ subitã ꝙuertebat̃ in
fugã: sẽ qr thurcor lõge lateqꝫ distenta agmia hũgarice gentꝰ ex
ercitũ ĩ nũero vlt̃ q̃ꝫ sextenario excedebãt: par igit̃ hũgaris fugi
tiuas illor acies ꝑsequi ꝑficiebat: nã redeũtib⁹ illis a ꝑsecutiõe
noua eis agmia occurrebãt ac in magno fremitu recenti illos bel
lo vexabãt. Cõsũpta est ergo moribũdo in certamĩe diei ps ma-
xima: ⁊ camp⁹ vndiqꝫ mltis refert⁹ cadaucrib⁹ vtriqꝫ hosti troĩ
erat. Qua ꝑpt̃ cũcto thurcor equitatu nutãte ⁊ fuga intẽto solis

castris cesareis innūerabilib⁹ pedituꝫ agmīb⁹ mūitis suo in loco magno cū tiore stantib⁹ vbi rex wladisla⁹ hostilē equitatū fugere amratēqꝫ cesarē ꝛ castra illi⁹ troꝛe ꝓcuti vidit: moꝛ sui capitꝰ ꝑ custodia deputatū mouit agmē: dño wayuoda ꝛ ceteris ꝑte ex alta feroci bello īsistentib⁹ cesaris castra īuadere ꝛ penit⁹ oppꝛimere aggressus est. Cū igit̄ densa peditū venit int̄ agmīa multitudie illoꝛ siml' cūcto suo cū agmīe obꝛut⁹ ꝑiterqꝫ ꝛ oppꝛessus ac ibidez intempt⁹ est: ꝛ victis iā debellatisqꝫ hostib⁹ neqꝫ sibi quicq̄ꝫ de victoꝛia spantib⁹ inspatā ꝑbuit victoꝛiā. Quare hūgari cāpo simul ꝛ castris eoꝝ hosti relictis in fugā ꝓuersi fuere: multis ex eis qui in ꝓsecutōe hostiū pri⁹ fugatoꝝ occupati erāt de ceꝛoꝝ lapsu ignoꝛantib⁹: qui tandē ꝓsecutiōe ab eadez regressi castris ipsoꝝ ī ꝑtactis nocturne se quieti dedere. Cū aūt īmediate diē tā mestaꝫ subsequēs noꝛ aduentās tenebꝛaꝝ vmbꝛa cūctū opuit oꝛbē: qui nūdū ꝑ fugaꝫ ꝑte ex vt̄qꝫ coꝝ reliquerāt castra in eisdem ꝓxime aduenientis die vsqꝫ ad luceꝫ noctur nas duxerūt excubias. Ludi ebant īnūerabiles ceseꝝ nec moꝛi nec viuere valentiū: quib⁹ cū-ct⁹ circūadiacēs cāp⁹ moꝛtua int̄ cadauera refert⁹ erat: gemebūdas voces ꝛ vlulat⁹ attonitiqꝫ lucez diei vix expectabāt. Tandē rubescētē p⁹ auroꝛā que noctꝭ tenebꝛas ꝛ diei lucē mediat: dū sol ille clarissim⁹ cūcta mōtiū supꝛa cacumīa euect⁹ diē restituit clariοꝛez: thurci ō fuga hostꝭ dubij cōpositis agmībus quibusdā cesaꝛeis ō castris egressi castra hūgarica an sint milite referta lētꝭ passib⁹ ꝓcedētes paulatiqꝫ eisdez appꝛopinq̄ntes diligēti scrutinio tentaꝛt. Cū aūt ī illis exiguā q̄ndā hoīuꝫ vocē ī murmurare: nul lūqꝫ ad arma moueri aut causa belli ī cāpū ꝓsilire aīaduerterūt: oīs cesarec expeditōis peditat⁹ irruit sup illa ꝛ cadē q̄libet defensiōe oꝛbata cuastigio ꝓterens cuertit cūctis viuentib⁹ qui ī cisdez repti sūt aut captꝭ aut int̄fectis: vbi ꝛ p̄fat⁹ dñs iulian⁹ cardinal' multiqꝫ alij religiose vite viri maxie de oꝛdie fratꝝ cherien siū castra int̄ eadez vltia soluisse debita ferunt̄: ꝛ ꝑterea dñi iohannes waradien. ac simon agrien. eccliaꝝ epī necnō vir magnific⁹ stephan⁹ de bathoꝛ inde curie regie maiestatis hō militari vtute ꝓspicu⁹ cui ꝛ vexilluꝫ regiū tanti discrimis ī tremoꝛe sua exigente strēnuitate defferre ꝓfisū erat hui⁹ ꝓflict⁹ in fluctib⁹ pempti extitere. Hūc igit̄ in modū dñs rex wladislaus regū optim⁹ hō ꝓde

centis ꝓceritatis fusca facie: nigris crinibꝫ: in armis strēnuus in suos beniuolus: moꝝ honestate p̄clarissimis: mēteqꝫ ⁊ aīo compositus regni sui q̄rto. Dñi aūt millesimo q̄dringentesimo q̄dragesimo q̄rto anno: vite ꝑiter ⁊ regimini mestū finem dedit.

De captiuitate dñi Johannis wayuode.

Hāuis in huiꝰ discrimīe belli victorie gloria apud cesarem amratē remāserit multo tñ illā suoꝝ ablutā sanguine reportauit: plura enī vulnera sua gens ab hūgaris recepisse q̄ꝫ eadem illis īfixisse ⁊ ipse cesar mortalitatis sui populi cedem maiorē ab eis ꝑcepisse relatione fidedigna ꝓhibet̄ huic rei sufficiēti testimōio est qd̄ fugiētes postmodū hūgaros sua ex gente ꝑsecutꝰ est nemo: hēbat enī illoꝝ quisqꝫ ꝓ sufficiēti ꝓpria lābere vulnera: Inter hec dñs wayuoda iohānes: dū redeūdo in ꝑtes ꝑuenit trāsalpinas hostē vbi nō timebat hostis obuiauit illi. Nā drakul ꝑtiū earūdē wayuoda de cuiꝰ ꝯductiōe sꝑabat violētas ī eū manꝰ inijecit: ⁊ nedū mestū ꝯsolaret̄ hoīeꝫ veꝝ captiuitatis illū erūna affecit. Tandē cū ipse drakul dñm wayuodaꝫ in eūdeꝫ causaꝫ captiuitatꝭ nullā se hr̄e p̄meditatꝰ est: paucos post dies multis eū mūeribꝰ: vt ipse sꝑabat: placatum regni hūgarie transiluanas traducere fecit in ꝑtes.

De electiōe dñi iohānis wayuode in gubernatorē ⁊ de tallione ꝑ eundē a drakul wayuoda exacta.

Ost hanc tandē belli tempestatē postq̄ꝫ regis wladislai lugubrem interitū: ne quis in regno alteriꝰ in offensam moueret̄ ꝑ domīos p̄latos ⁊ barones regni interdictū est: ⁊ nihilominꝰ vt adueniēte festo pēthecostes in campo rakos ꝯuentio fieret oīuꝫ regnicolaꝝ generalis cōmuni voto extitit statutū: voluebat̄ millesimꝰ q̄dringētesimꝰ quadragesimus quītus domī annus ⁊ festum penchecostes predictū instabat: ipsaqꝫ ꝯuentione multorū aduentu nobiliū inundata ac latas dicti campi rakos ꝑ planicies vndiqꝫ diffusa omēs qui aderāt voto vnanimi de regni comoditate deqꝫ eo quē interī donec rex ladislaꝰ filiꝰ regꝭ alberti puellus sue etatis quītū agēs annū mentē ad ꝯsilia manūqꝫ ad arma extendere valeret eiusdeꝫ regni in ꝓtectorem eligerent multa cū discrectōe tractabāt. Pendebant totius cōmunitatis ante oculos exactarum ꝑ ipsū domi-

nũ Johanẽ wayuodam clara recordia rerũ: ⁊ ideo multis hanc dignitatez in se descẽdere spantibus: hanc candez solus ipse domin⁹ wayuoda tulit. Electus est igit omniũ regni ⁊ regis negotia tangẽtes rex in gubernatorẽ. Qua ꝓpter cũcta hungarici regni plebs tali fulta ꝓtectore magnã mox dissoluta i exultatiõem alta voce deo laudes reddebat: cãpanarũqz ⁊ tubaꝝ son⁹ vicinũ ꝑacrem ferebat: pactãqz tãte electiõis p⁹ gliam solis hijs qui se huic honori dignos eẽ credebãt eodẽ frustrati corde tristi vultu tamẽ simulata sub imagine leto incedentib⁹ quisqz regnicolarum gaudẽs ꝓpria reuersus ẽ ad habitacula. Placuit tandez p⁹ hec domio gubernatori a drakul wayuoda trãsalpino sue captiuitatis exigere tallionẽ: nõdũ enĩ ingrata ꝙ ipsũ sibi exhibita hospi-

talitas suo de corde discesserat. Mota igit̃ armate gentis contra eundẽ copia nõ modica ac alpib⁹ trãscensis illi⁹ se ingessit in dominiũ vniuersoqꝫ sui pr̃icipat⁹ agro ꝑdomito eũdeꝫ captiuauit ⁊ simł cuꝫ filio suo in ordĩe geniture maiori decollari. Quendã vo alteꝝ ꝑtiũ carũdeꝫ wayuodã puta filiũ quõdã dan wayuode lumĩe priuari fec̃: tali igit̃ a drakul wayuoda sue captiuitatis pena exacta: t̃ra ĩ eadẽ aliũ ꝯstituẽs wayuodã ꝯpos sui voti reuersus est in hungariam.

De repetiõe corone ⁊ de vindicta ꝓpterea exacta.

Inter hec dñi hũgarie ꝑtriste ferebant ꝙ sacꝝ diadema quo reges hũgarie corõari solẽt: puerulũqꝫ regẽ qui iure nature ill' dñari debebat. Rex rõanorũ frederic⁹ detĩebat: tĩebãt enĩ ne puer aliena enutrit⁹ ĩ t̃ra a morib⁹ ⁊ labio hũgaroꝝ alt̃ fieret. Cõuentũ est igit̃ vt repeteret̃ aut iret̃ ĩ vltõeꝫ: ⁊ dũ rex rõanoꝝ petit⁹ nõ flectit̃ ingẽtib⁹ dãnis pulsat̃. Nã dñs gub̃nator scd̃o sui officij ãno pl̃ibus armatoꝝ agminib⁹ cõpositis oẽm corinthie ⁊ carneole agꝝ ⁊ magnã ꝑteꝫ stirie crudeli cũ seueritate ꝑuagat⁹ ẽ res in p̃dã hoĩes in captiuitatẽ ciuitatesqꝫ ac opida ⁊ villas ardentes in flãmas redigẽdo. Cũ tandeꝫ ipsũ rõanoꝝ regem suoꝝ regnoꝝ depopulatõe moueri vidit mĩme multaꝝ rerũ ⁊ captiuoꝝ ꝯgerie onustus felix redijt.

De bello dñi gub̃natoris in cãpo rigomezew cõmisso.

Ost hec dñs iohãnes de hwnijad gub̃nator oẽs regni res vndecũqꝫ emergeñ. tãq̃ ĩpositũ suo hũeri on⁹ ꝑõptia discretiõe gub̃nabat regnũqꝫ hostili tuebat̃ abincursu: nec ãnis in eisdeꝫ thurcis hũgarici agri ĩ offensã ipsoꝝ extẽdere frameã facultas occurrebat: tãdẽ q̃rto sui gub̃namĩs ãno ipse dñs gub̃nator ĩ v̓tute bellãdi sꝑ magna tẽtare p̃sumẽs thurcoꝝ cesarẽ noua armoꝝ expeditõe agredere cogitauit: ꝯflauit igitur magnã militũ manũ ⁊ oẽ q̃d ĩ hũgaria ĩ armis potẽs erat vnã redegꝫ ĩ expeditõeꝫ ac castr⁹ bellic⁹ machĩaꝝ pixidũ ac alioꝝ tormẽtoꝝ hostẽ feriẽtiũ ĩgenijs mũit⁹ ⁊ refertis primũ autũni circa mẽsẽ supra castꝝ zewerini danubiũ trãsijt ⁊ regnũ rascie eoqꝫ domin⁹ illi⁹ expeditõeꝫ ad eandẽ vocat⁹ nõ accesserat: seuero ĩcursu ꝑtrãsiẽs hostiles se gessit ĩ t̃ras illasqꝫ ĩ igne ⁊ ferro domitabat: nõ tñ vt p̃dã actur⁹ sꝫ vt regnũ occupatur⁹ trãsibant: ꝯmitabat̃ dñꝫ gub̃natoreꝫ viri ĩ regno potẽtes sãguĩeqꝫ ⁊ vicoꝝ possessiõe

p̄clari: dñi emeric⁹ de pelsewczt wayuoda trāssiluan⁹: ladisla⁹
frat̄ eiusdez: emeric⁹ fili⁹ wayuode de marczali ianitoꝝ regaliuz
magr̄ raywold⁹ de rozgō: thōas de zeech: frāko de thalowcz re
gnoꝝ dalmatie ⁊ croatie ban⁹: iohānes zekel dñi gub̄natoris cō
sanguine⁹: bñdict⁹ de losoncz: stephan⁹ fili⁹ bani d̄ alsolindwa
⁊ alij q̄zpl̄es v̄tute militari ꝑspicui audacesqz ī bello mlt̄is armo
rū p̄sidijs īsignes. Nec min⁹ cesar thurcoꝝ amrates qui tātū ho
stilitatis manū ꝯt̄ se moueri audiebat ad ꝓtegēdū se erat solicit⁹:
oēz enī sui p̄ricipat⁹ manū que ad arma extēdi posse videbat̄ cō-
mouit armauitqz cūctū sue gētis militē ⁊ ad bellū īstruxit: ac mo-
uens īgentia sui populi agmīa aduēienti hosti ꝯtrari⁹ obuiā iuit
instabāt mēs̄ octobris medij dies cū hūgaroꝝ castra rasciāi agri
trāsuecta ꝑ oras bulgarie cesari thurcoꝝ sb̄iectas t̄ras attigerāt ⁊
ī expectādo hoste ī cāpo merule qd̄ hūgarico ideomate rigomez
rije vocat̄ fixa manebāt: ventū ē tādē ad feriā quītaz festa que scō
rū galli ꝯfessoris ⁊ luce euāgeliste mediabat. Cū cesar ipse thur-
coꝝ veniēs a castris dñi gub̄natoris suū nō remote posuit hospi
ciū: leuis ergo armature vt̄usqz ꝑtis milites quos effrena duce-
bat iuuēt⁹: quib⁹ ve man⁹ ꝯserere animi erat hīcinde cāpo dediti
ꝯcursu mutuo nō sine mortalitate sepabāt̄ Cū āt illa cūctū ꝑ euū
mēorabilis festiuitatis scī luce euāgeliste dies illuxit solqz infra
meridianas celi ꝑ atria delat⁹ vēit ad horas vt̄qz hostis oēm ar-
moꝝ v̄tutē cūctūqz sue expeditōis militē cāpi p̄dicti effudert̄ per
planicies: nec erat aules ꝑte ī vt̄qz quē formido mort⁹ tāti discri
mīs in sorte tāta hostiū visa mlt̄itudīe nō occupassz: ordīate sūt ꝑ
dñm gub̄natorē oī sua de gēte quā ducebat acies octo ⁊ trigīta si-
gnaqz siue vexilla illaꝝ ī medio claro depicta auro ferebāt̄ ⁊ vna
q̄qz acies p̄ria ī frōte radiātib⁹ mūita armis stabat ac duces illaꝝ
easdē circūq̄qz girātes corda militū mōitis ⁊ ꝑsuasiōib⁹ ad bellū
acuebāt. Ecōuerso v̄o cesar thurcoꝝ oē gētis sue robur īgētia ī
agmīa ꝯponēs colatis signis velut mur⁹ quidā ꝯtinu⁹ oēz cāpi
ꝑtē aspcūi hūgaroꝝ oppositā occupās lētis passib⁹ ꝓpiabat: cū
aūt ad vni⁹ sagitte iactū vētū ē cūcta mox vt̄usqz ꝑtis tīpana per
cussa t̄ribilē ediderūt sonū tubarūqz hincinde resonātiū ad clan-
gorē cūcte vtriusqz ꝑtis acies in multaꝝ flexione lācearum omni
v̄tutis eoꝝ cū īpetu ꝯcurrētes vniuerso cāpo tāto ex motu gemi
tū quēdā edente mutuā irruert̄ in cedē: ingēs ergo exorit̄ lācearū

fragor multi hīcinde p̄cipites bellantiū int̄ pedes saucij deijciūt̄
ab equis horrēdoqz clamore morientiū alta ītonabāt aera: dēsat̄
ambaꝝ ꝑtiū popul⁹ nec ꝑs sciebat cedere ꝑti: magnaqz ex dēsita
te mlt̄oꝝ man⁹ hostē sibi ꝓpinquū magnā ꝑ horā ferire nequebat
Fortiori tādez īpetu hūgaris ī hostē vtētib⁹ thurci plīmas disso-
luti ī turmas ab hūgar⁹ lōgā cāpi ꝑ ꝑtez cede ꝯtinua ꝓpellabāt̄
ꝛ rursus thurci nouis agmīb⁹ ex castr⁹ cesareis adiuti hungaros
eoꝝ vsqz ad castra ī manu occisiōis grauabāt: int̄ hec ꝛ sagittarū
dēsissimi imbres thurcoꝝ ꝑ peditatū excussi altū obūbrantes celi
lumē hūgaros atrocit̄ feriebāt ꝛ q̄zuis hūgaris hostē plusq̄z du-
cētis armatoꝝ milib⁹ tumētem: vigīti q̄tuor vl̄ paulopl⁹ miliū
puguatoꝝ ī brachio sustīere īpar ꝛ onerosū fuerit: nō ea ꝓpt̄ tan
ta hostiū mlt̄itudo tāt⁹ armoꝝ strepit⁹ tātaqz vulneꝝ infixio ipsa
die eisdē fugā ꝑsuadere potuit: sz sol̄ vsqz ad occasū īuicti aīo q̄n-
to duri⁹ cedebāt̄ tāto magis cedere nesciebāt. Magna igit̄ vtute
maiori tñ ꝑtinatia aduēient⁹ ꝓxīe noct⁹ vsqz ad tenebras pugnā
tes maiorē ī hoste faciebāt stragē q̄z ab illo suscipiebāt ꝯsūpt⁹ est
dies tot⁹ magno belli in feruore: ꝛ īnūerabilib⁹ ex vt̄qz ꝑte cesis
cāpoqz certamīs toto recētib⁹ replet⁹ cadauerib⁹: nox ipsa sup-
ueniēs furorez sunl̄ ꝛ arma ꝑtis vtri⁹ suis diremit vmbris vbi et
si eadez nocte parūꝑ acies belli a labore resederīt: totā tñ ꝑ noctē
machinis ꝛ īgenijs extitit decertatū. Postq̄z aūt īmediate adue-
niētis sabb̄ti dies orient⁹ solis ꝑ radios illustrata ē: vt̄qz hostis
hesterno furore tumid⁹ ordīatis acieb⁹ rursus ꝓsilijt ī cāpū ꝯcur
rit̄ de nouo ꝛ durissimū ex vt̄qz ꝑte bellū cōmittit̄ ī magno quo-
qz tumlt̄u sextā eiusdez diei vsqz ad horā decertat̄. Int̄ hec cesar
thurcoꝝ dū milite hūgarico ad mod̄ pauco fessoqz sua agmīa tur
bare vidit oēz sue gent⁹ mlt̄itudīez equitatū .s. ꝛ peditatū mouit ꝛ
in magna rabie sup acies supqz agmīa hūgaroꝝ irruit ꝛ nō min⁹
velut mlt̄aꝝ quedā īundatio aq̄ꝝ obruit eos ac castra eoꝝ euertēs
inscios fugere ad fugā coegit: fugiebat quisqz nec ī fugiēdo q̄piā
ordo ꝟuebat̄ ꝑsecuti sūt eos thurci magna cū atrocitate donec sol
occiduis demersus ē ī horis. Sz p⁹ hec nō min⁹ acerba hūgar⁹
successit ꝑsecutio: nā dieten⁹ fugiētib⁹ rasciani quos ī introitu of-
fenderāt occurrentes eosdēqz itinere fessos oībusqz armoꝝ p̄si-
dijs nudatos velut a lupis t̄ritas oues oī absqz miꝟatiōe spolia
bant trucidabant ꝛ ꝑimebant.

De magnatib⁹ qui ĩ hoc bello cecidere ⁊ de captiuita te dñi gubnatoris ꝑ dezpotũ facta ⁊ de exactꝰ ꝓpter ea penis.

Eciderũt bello ĩ hoc domi supradicti eme ric⁹ d̃ pelsewcz: ladisla⁹ frat̃ eiusdẽ: emeric⁹ fili⁹ wayuode de marczali: thõas de zeech: frãco ban⁹: iohãnes zekel: benedict⁹ de losoncz ⁊ stephan⁹ fili⁹ bani de alsolijndwa ⁊ q̃si cũcta regni hũgarie militia extĩcta ẽ. Dñs aũt gubnator cũ in celeri cursu sui equi tãta belli ex ꝯfusiõe ꝓcul a cãpo certamĩs elõgassz oĩqz milite desert⁹: tutricib⁹ depositis armis errabũd⁹ ꝑ deuia ferreret̃ duoꝝ thurcoꝝ ĩcidisse dr̃ in man⁹. Dũ v̀o agnitio eiusdez illis nota essz mĩme abiectis ĩ terrã frameis manuten⁹ insilierũt in eũ ipsũqz suis spoliabãt vestimẽtis: pendebat aurea crux dñi gubnatoris ĩ collo: hãc alt̃ thurcoꝝ eorũdez cũ rape voluissz mox dissensio int̃ illos orta ẽ: mutuũqz irruer̃t in luctamẽ: int̃ hec domin⁹ gubnator: ipsis luctãtib⁹: vna ipsaꝝ frameaꝝ arrepta: irruit in eos: in v̀tuteqz sui brachij alteꝝ eoꝝ tã grauit̃ ꝑcussit vt ille p̃ceps in t̃rã ruens extinct⁹ est: cũqz ⁊ alteꝝ ferire vellet ille fuga lapsus eius euasit man⁹. P⁹ hec dñs gubnator ampli⁹ ꝓcecedẽs quendã rascianũ obuiuz sibi habuit hic licet rapine gr̃a lustrauerit siluas. Dũ tñ hoĩez forma ĩtuituqz p̃stãtez suã ĩ pñtiaz emersisse ꝯspexit eiusdez ab offensa oĩno abstinuit: vel aũt qꝛ domin⁹ gubnator arreptã ꝑ ipsũ frameã nõdũ abijecerat: idez rascian⁹ ipsũ ĩuadere ausus fuit mĩme: cogitabũdi ergo stetere ambo Tãdẽ dñs gubnator eũdẽ rascianũ vt sibi nãdoꝛalben. vsqz ad castꝝ ducatũ p̃beret rogatũ effecit: nihilomin⁹ illi ꝯdignã ꝓmittẽs remũeratõem ille mox id se factuꝝ obtulit: nõ tñ locũ adoptatũ vt ꝓmiserat sz ad castꝝ zenderew ipsũ d̃duxit. Postq̃z ãt georgio dezpoto dñm gubernatorem sui castri int̃ portas esse ĩnotuit ĩmemor ꝙ v̀tus ⁊ opa hoĩs hui⁹ ipsũ paucos tũc p̃t̃itos ãte annos expulsiõis calamitate affectũ suo in regno nouũ effecerat dominũ ingratitudĩs duct⁹ vicio ĩgratum se illi exhibuit hospitez. Detineri enĩ illũ iussit ⁊ nec eũ hũgarie dñis ꝓ illi⁹ eliberatõe solicite laborãtib⁹ restituit: donec idez dñs gubernator filiũ suũ nomine ladislaũ natu maiorem erga manus illius sua in ꝑsona pro obside locauit. Quãuis autem ipse domin⁹ gubernator bello in hoc sinistra comitat⁹ fuerit fortuna: tamẽ quia potius armorum

q̃z aĩoꝝ deffectu illũ apud hostem victoriaz relinquisse ꝯstabat: grato ergo aĩo hũgarie ꝓceres cũcti illi⁹ spectabãt aduentũ huic rei documẽto est: qd̃ eodez dño gub̃natore erga festa domĩ natalia reuẽiente magn⁹ nobiliũ cet⁹ ĩ ciuitate zegedien. ꝯgregat⁹ illi⁹ spectabat aduẽtũ appropinq̃ntiqz illi hillari ĩ vultu se obuiũ dedit: p⁹ hec dñs gub̃nator ĩgratitudĩez dezpoti nõ min⁹ q̃z sue captiuitatꝭ calamitatẽ põderãs reꝭtis armis ⁊ milite dezpoto ab eodez sui delecti ꝯdignas exigere penas ꝓcessit ĩuectusqz forti in manu sui dñij. in agꝝ magnas ĩ illo edidit vastitates: oĩbusqz castris ⁊ dñijs illi⁹ que regni hũgarie ambit⁹ cĩgebat illũ spoliauit ⁊ ampli⁹ illi⁹ laborasset ĩ destructõe nisi dezpot⁹ filiũ eiusdẽ sibi ĩ columẽ restituisset hũgarieqz primores tumẽtez eiusdẽ domĩ gub̃natoris in vindictam aĩuz ꝑ dezpotũ petiti nõ cõpescuissent.

De bellis dñi gub̃natoris intra limites regni gestꝭ

Ulta ⁊ varia p⁹ hec dñs gub̃nator: bohemis in regni oppssiõe agentib⁹ eiusdẽ: regni int̃ limites cũ eiusdẽ bohemis gessit bella ⁊ multas eorũdẽ bohẽoꝝ mũitões hũgarici agri ĩ desolatõem varijs erecta ĩ locꝭ alias deditõe alias vi cepit: oẽmqz suaꝝ expeditionũ directõem ꝯt̃ eosdez bohẽos fine felici ꝯsumasset: nisi opa ꝓditiõis ĩ ipsũ dñm gub̃natorem p̃ priores hũgarie ꝯflata eisdez bohẽis auxiliũ p̃stitisset q̃nto enĩ res ipsi⁹ domĩ gub̃natoris via ꝓspiori dirigebãt̃ tãto magis plurimi dñoꝝ ĩ illuz occulta tumebãt ĩuidia. Actũ ẽ enĩ dñice ĩcarnatõis. M.cccc.lj. ãno: cũ idez domin⁹ gub̃nator multo tũ stipendario tũ populari milite armat⁹ mũitõez ꝑ p̃fatũ iohãnez izkra ad muꝝ claustri scĩ regꝭ stephãi de ꝓpe ad opidũ losonez erectã obsidiõe cĩxit dietenusqz forti expugnatõe illã obpugnãdo illius custodes siti ⁊ armis ĩ tãtã grauassz ꝙ iã de illi⁹ obtentõe finis optat⁹ sparet̃: p̃fatus tandez izkra ciuitatũ regaliũ regni ꝑtib⁹ ĩ supiorib⁹ hĩtaꝝ fauore supb⁹. Tũ v̓o ꝓditoꝝ mot⁹ ꝑsuasiõe ꝓprio ⁊ auxiliarioꝝ nõ modico munit⁹ armatoꝝ p̃sidio suis qui mũitõe ĩ p̃tacta circũuenti erãt alatur⁹ opez veĩt secusqz castra ipsi⁹ domĩ gub̃natoris ordĩatꝭ aciebus stetit: sz quid nequiciosa rebus in bellicis valeat ꝓditio tũc patuit cũ nõduz manus pugnatoꝝ ꝯserte erant ⁊ iam agmĩa ꝓditorum domĩ gubernatoris de castris precipitem ꝓripuerãt in fugã. Quare ⁊ ipse domin⁹ gub̃nator campũ et castra

deserere est coactus: hanc quidē ꝓditiōem vir magnific⁹ stepha
nus de pelsewcz mūitiōe sub ꝑtacta fortuitu ictu pixidis ad mor
tez vulnerat⁹ anteq̄z moreret̄ ꝓprio ore extitit ꝯfessus: īterfect⁹
est ibi. Preterea nobilib⁹ regni d̄ potiorib⁹ iohānes kompolthij
de naua: epūs aūt agriens: ladisla⁹ de hederwara cū esset claud⁹
euadereqz nequiret ibidez extitit captiuat⁹: sicqz iohānes Jzkra
cāpo ⁊ castris hūgaroꝝ ꝑiterqz ⁊ victoria potit⁹: tandē castꝝ ge-
de filioꝝ lorandi dura tentauit oppugnatiōem: sz castellanis ei-
usdez virilit̄ resistentib⁹ voto frustrat⁹ agriense venit sub castruz
Cūqz ibidez dict⁹ ladisla⁹ epūs idez castꝝ ꝓprie ꝑsōe ꝓ redēptōe
manib⁹ ipsi⁹ iohānis Jzkra assignare voluissz: capitanei eiusdē
castri cū essēt regnicole illaꝝ ꝑtiū calamitatē que exinde sequi po
tuisset vni⁹ hoīs ꝑferētes miserie ipsū iohānē Jzkra suo a ꝓpo
sito vacuū abire voluer̄t. Post hec domin⁹ gub̄nator nouis as-
sūpt⁹ armis gētibusqz suis que ꝑtes tutabāt̄ īferiores: quoꝝ mi-
litarē v̄tutez tūqz fidelitatis ꝯstātiā prioꝝ belloꝝ ī tentamīe exp-
tus erat: adductis mūitōes ipsi⁹ iohānis Jzkra ad claustꝝ de sa
ag sec⁹ fluuiū Jpol ⁊ in mōte galch in opidoqz rosnawa ⁊ scepsi
nouo erectas edificio īuadēs: graui obsidiōe vexauit ac ad dediti
onē coegit: mūitiōem v̄o eiusdē iohānis Jzkra ī derenchen ha-
bitā: quā bohem⁹ quidā walgatha vocitat⁹ illi⁹ sub noīe detine
bat obsedit: ⁊ cū essz ī valle nouo ī eandē genere oppugnationis
excogitato vallē ipsā de subt⁹ eiusdē mūitōis alta aggere recludi
faciēs fluuiū ꝑ eādez vallē decurrētē altas retorsit ī aq̄s. Cūqz il
laꝝ diluuiū menia mūitōis eiusdē trāscēderēt cūctisqz ī illa existē-
tes suffocatōis mortē mīaret̄: ⁊ hij qui ī illa erāt bohemi ꝑsonas
in captiuitatē ⁊ mūitiōem ipsā ad manus ipsi⁹ domī gub̄natoris
dedere: tādē ciuitatē zoliēsez tāte ꝑniciei nidū ⁊ alitricē adiēs ean
dē vehemēti exussit igne castriqz zoliens ī ꝯtrariū magnā erigere
faciē mūitōez militeqz refertā relinquēs ipsū iohānē izkra armo
rū strepitu īteriz angustiauit donec eūdē ad pac⁹ ꝯdimētū īpulit.

De bohemis regnum hungarie deuastantibus qui frēs noīati fuere.

Unc ꝑter iohānez Jzkra
plurime in regno erāt extranee natiōes oēm vim ipsaꝝ
que regni eiusdē dedicauerāt ī molestiā: petr⁹ komorowzkij co-
mitatū liptouiēs vniuersū sue subegerat ditiōi: pangrati⁹ v̄o hō

vt supra dictuz est in hungaria natus toto comitatui de thwrocz dñabat castraqz Owar Berench ⁊ ztrechen vsurpãs in vastando regno non min⁹ ceteris atrox erat: hij mutuis se ꝓsequebant odijs comitatusqz p̃dictos ⁊ oẽ qd̃ ipsis vicinũ erat alt̃natim grauib⁹ spolijs excolebãt. Erat ⁊ aliud gen⁹ latronũ ꝑtes regni supiores vastãtiũ: hij ex collectiuo quodã ⁊ gragario milite armorum p̃sidijs crassati plurima sibi domicilia alia ꝓditiõe ⁊ armis aquisierãt: alia nouo edificatõis ope adaptauerãt: frat̃nũ quoqz nomẽ claustraliũ ad instar mõachoꝝ sibi vsurpãtes se ipsoꝝ lingua bratrik vocitabãt: hij ꝯstitutis int̃ se capitaneis omẽs regni ipsis ꝯtiguas ꝑtes maiori cet̃is depredationũ cedũqz ac flãmaꝝ grauamĩbus q̃ssabant. Tãta iam ĩ regno illis creuerat audatia: qd̃ palã ꝯnubia tanq̃z ꝑpetue ĩ regno mãsuri ꝯtrahebãt. Naz et dñs gub̃nator postq̃z supioꝝ regni ꝑtiũ magnates ꝓditiõis ĩsidias sibi tendere ⁊ illos magis erga eũ inuidia q̃z recto corde duci animaduertit in earundẽ ꝑtiũ tutamẽ postmodũ tepidior fuit.

De bello domini gubernatoris in terra Rascie iuxta castrum crusowcz cõmisso.

Adẽ tẽpestate cesar thurcoꝝ amrates georgiũ rascie dezpotuz sua ĩ vicinitate dominio potiri egre ferẽs: graue enĩ in illũ ꝓpter emissionẽ dñi gub̃natoris ꝯcepat odiũ: magnã sue gẽtis ꝑtez ad arma cõmouit ⁊ illã cuiusdaz wayuode sui Frijczbeg denoĩati hoĩs bellicosi sub ductu rascianas in ꝑtes direxit ac illi vt castrũ crusowcz ad litus fluuij mura situatum antiquã ꝑ ruinaz occupatã repararet ⁊ ex illo georgio dezpoto hostis fieret strictius mandauit: hac re audita dezpotus ꝯtremuit. Cogit abũdusqz quid faceret diu ĩtra se reuoluit suas enĩ vires tanto posse resistere hosti impares sciebat: mox de ĩiuria in dñm gubernatorez illata penituit: sz cũ nullam sibi tanto in discrimĩe redemptiõem p̃terq̃z aut hosti cedere aut auxilio vti aĩaduertit: ad quẽ ꝓ auxilio refugeret ignorabat. Dicebat enĩ ad suos: si dñi gub̃natoris erga me nõ offendissem voluntatem: hic esset hõ qui me ꝑiclitantẽ tantoꝝ maloꝝ erueret a ꝓcellis. Cum ergo cui⁹ se cõmendaret p̃sidio p̃ter dominũ gubernatorez inuenit neminẽ: facie q̃si rubore ꝑfusa ad illi⁹ diuertit auxiliũ. Dñs v̄o gub̃nator: cui cũ thurcis bellare magisqz iocũdas adire coreas animi erat:

mox plurimũ sui exercitus militẽ ꝯclamare iussit coaptatisq; armis dezpoti ꝓpria in ꝑsona iuit in succursũ. Sciebãt etiã thurci qđ dezpotus ad se defendendũ arma parasset: ignorabant tñ qđ dñm gubernatorẽ suũ ꝯduxerat in auxiliũ: pacato ergo aĩo aduenientez expectabãt hostẽ. Dñs aũt gubernator vt eo celeri⁹ hostem adoriri posset cũ cũctis suoꝝ armatoꝝ ⁊ rasciane gẽtis agminib⁹ in trãseundo totã noctẽ ꝯsumpsit: exacta est igit̃ simul nox ⁊ via: diesq; solis ad ortũ ⁊ dñs gubernator ad hostez ꝓpinq̃rũt: insurrexit int̃ hec nebula quedã que vtriusq; hostis nẽ se mutuo cernerẽt tenebat oculos: tandẽ cũ nebula eadem orientis radios ꝑ solis subleuata est in altũ: mox ferrate resplenduerũt acies: agmina v̇o thurcoꝝ cũ easdem sibi ꝓpinq̃s esse ⁊ inter easdẽ vexilla dñi gubernatoris que dudũ cognouerãt vẽtilari viderũt ꝑcici tergauerterũt ⁊ armis mĩme ꝯsertis subite se cõmiserũt fuge: ꝑsequebat̃ eos fugiẽtes cuuctũ dñi gubernatoris leuis armature robur: ⁊ quisq; ꝑsequentiũ multa pugnãdi cũ auiditate illos perimebat. Quare cedes maxĩa secuta est de illis venturam vsq; ad noctẽ: multoq; maior fuisset subsecuta si eosdez aduenientis noctis tenebre fugientes nõ occultassent vbi ⁊ p̃fatus frijczbeg wayuoda multis sibi cõmisse gentis cũ potiorib⁹ captiuitatis calamitate affecti ⁊ dño gubernatori magno cũ gaudio ⁊ solennitate p̃sentati fuere. Qua ꝓpter ipse dñs gubernator victoria potit⁹ in reditu ciuitatẽ bidiniensez totius bulgarie locũ capitalez exuri fecit tandẽ vniuersis captiuis dezpoto assignatis felix cuz triumpho venit in hungariã.

De reductione regis ladislai ⁊ de creatiõe dñi gubernatoris in ꝑpetuũ comitem.

Inter hec cũ romanoꝝ rex fredericus regẽ ladislaũ suis regnicolis pacato aĩo sibi reddere petẽtib⁹ dimittere negaret: mox nõnulli regnoꝝ eiusdez regis ladislai primores ⁊ comes Cilie vlricus cũ illis minacib⁹ armis ⁊ militib⁹ ad inserendas iniurias ꝓmptis magna in copia coadunatis ciuitatem nouã ⁊ ipsũ regẽ romanoꝝ in illa molesta circũquaq; obsidione cinxerũt. Qua ꝓpte ipse romanoꝝ rex tum metu tum penuria victualiũ ad modũ laborans regẽ ladislaũ suoꝝ regnoruz ꝓceribus reddere est coact⁹. Reduct⁹ est igit̃ puer princeps ⁊ castri wiennẽsis ꝯuersabat̃ in palacijs multi ad illũ ꝯfluebant tum

de ſuis tum de alienis regnis nobiles. Cuz enī tam excellētibus tāqz potentib⁹ eſſet natus de parentib⁹ magnuz in hoiem illum cūadere ſpectabāt: cōuentū fuit ergo vt ꝛ dñs gubernator regniqz dñi ꝛ magnates cuncti ad exhibēdos puero regi ꝓdignos honores ſolēpnitatiſqz homagiū p̄ſtandū illac irent: nec dilatū extitit quin oīs dñox hungarie pulchritudo i wiennenſez ciuitatem ꝓuoluta eſt: ꝛ ipſa regis curia venerādo dñox cetu ferucs dominis hūgarie p̄dictis: cūctos ceterox eiuſdez regis ladiſlai regnorū int̄ primores locū eminentiorē dedit: ꝛ rex ipſe ſuos puerileſ in illox aſpectiōe depaſcens oculos tantox magnatū letabatur de fauore. Cōſumpti ſūt ideo tāte curialitatis i honore dies plurimi vbi ꝛ dñs gubernator onus ſuī officij quod iaz octo p̄ānos felici geſtamīe direxerat ſponte exuit: ꝛ milleſimo q̄ringenteſimo quinq̄geſimo ſecūdo inſtāte dñi anno: regnū hūgarie ſanguinolētis ſuis ſuorūqz laborib⁹ omī induſtria ſolicitudīe ꝛ bellicis artibus p̄ſeruatū regi ladiſlao reſtituit: ꝓpter qō ipſe rex ladiſlaus ipſū dominū gubernatorē exactax victoriax longas orbis p̄tes diffuſis inclitis p̄conijs p̄ſtantiūqz opex laude dignis meritis erga ſe cōmendatū alto in fano regali quoqz in hītu ꝛ maieſtatis ſue i trono ſedēs aſſiſtētib⁹ ſibi q̄zplurib⁹ ducib⁹ marchionibus ac regnox ſuox p̄latis ꝛ baronibus magna cū ſolēnitate in comitem ꝑpetuū Bijztriceñ. ſublimauit ꝛ tēpalē gubernationis dignitatē p̄dictam quā vſqz tunc ſuis meritis ꝛ regni neceſſitate exigente tenuerat i ꝑpetuā ꝯmutauit hereditatē armox quoqz ſignijs puta cornuo geſtamīe ānulli de colore flauco in clipeo depicto que ipſe domin⁹ comes vſqz tūc geſtauerat: alia clara inſignia rubeū. ſ. leonem coronā vnguibus rape volentē: albo in ſcuto deſcriptū ſupaddidit ꝛ maioris excellentie ꝛ dignitatis pro honore cundē dominū comitē Bijztricen. inſignijs eiſdez adornauit. ſ Peractis tādē magno cū gaudio cūctis ipſius ſublimationis cerimonijs idem rex ladiſlaus cundē dominū comitē multis munerib⁹ ꝛ donarijs regali largitate honoratū vnā cū ceteris dominis p̄latis ꝛ baronibus paucos p⁹ dies remiſit in hūgariā.

De aduētu frīs iohānis de capiſtrano i hūgariā.

Omīo igit̄ comite bijztriceñ. ꝛ cūctis regni hūgarie magnatib⁹ ad ꝓpria felicit̄ redeūtib⁹: vir religioſus frat̄ Jo-

hãnes de capistrano fratꝝ sancti frãcisci regulari redimitus amictu vita quoqꝫ scitatis ꝑfulgidus dñis cũ eisdẽ in hungariã venit Sũmus enim romane ecclie pontifex Nicolaus thurcoꝝ rabie christiane religiõis ĩ ꝑsecutiõe ẽ acrius insistẽte populo catholico tanti ꝑiculi in ꝓcellis fluctuãti auxiliari ⁊ thurcos ꝯtra eosdẽ christicolaꝝ adunari satagẽs expeditiõem cũctis ad id se offerentibus veniã delictoꝝ futureqꝫ remissionez pene oẽs ꝑ ꝓuincias ꝑdicari: ⁊ illis quidẽ rubeã ac de subtus albo cũ sindone subductam ꝑte pectoris in sinistra applicandã crucis imaginẽ distribui debere apostolica bulla mediãte statuerat. Huiꝰ quoqꝫ intentionis sue idez dñs apostolicꝰ ꝑfatũ frẽm Johannez de capistrano ꝯstituerat oꝑariũ: qua ꝓpter ipse frat̃ Johãnes cũ sacro in dogmate magne esset autoritatis nõ modicaqꝫ suoꝝ virtus meritorũ ad cecos claudos ⁊ infirmos ac spũs ĩmũdos habẽtes hũano in ꝯspectu clareret: multa ĩ almanie ⁊ polonie ꝑtibus ⁊ in hũgaria multã maxĩe popularis ꝯditiõis plebẽ ꝑfatum ꝯtra hostẽ ad arma excitauit paulo quidẽ hanc ante tẽpestatẽ cesare thurcoꝝ amrate supradicto vita functo Machumetes filius eiusdẽ illi successerat pr̃e ceterisqꝫ cũctis suis ꝑdecessoribꝰ in effundendo christiano sanguĩe inqꝫ agroꝝ direptiõe truculẽtior ⁊ disciplina rei militarꝭ ꝑicior copijs ac bellico apparatu opulẽtior inqꝫ suos domesticos seuerior. Hic postq̃ꝫ regni potitus est gubernamĩe cõstantinopolitanã vrbẽ: dũ sibi esset vicina alienãqꝫ teneret̃ ꝑ manũ: obprobrio habuit ⁊ illã seuo semꝑ ĩtuitus est oculo: ac de illiꝰ obsidiõe diu in aĩo reuoluit aliudqꝫ q̃ꝫ faciebat dissimulãs mũitiõez quandã iuxta litus maris ad hostiũ Boffori vrbe ab eadem non magna ĩ distantia mira ⁊ ĩcredibili celeritate extruxit: hec res magnã mouit ĩ christiãitate turbatõem cum ipsa mũitio nõ aliud nisi vrbi ꝑtacte venturam minari videbat̃ ruinã.

De aduentu regis ladislai in hungariam.

Orro rex ladislaꝰ sue etatis tredecĩo dñice aũt ĩcarnatõis millesimo q̃dringentesimo quĩquagesimo tertio anno: Comitis vlrici aliorũqꝫ multoꝝ sui prĩcipatus nobiliũ in ꝯductu eiusdez ãni ea ĩ parte tum carnes piscibꝰ domĩoꝝ mensas cedere parabãt venit ĩ hũgariã budensiqꝫ ciuitate ĩtrata ĩ illa admodũ letus mãebat. Eisdẽ v̓o ĩ dicbꝰ: dñs comes bijꝫtriceñ.

ptes regni inferiores lustrabat. Sciebat enī plurimos dños de hūgarie ⁊ maxīe comitem vlricuz nō recta ad ipsū esse volūtate. Metuebat igit̄ ne apud regē cecas sibi īsidias tenderēt: ī q̄s si in caut⁹ graderet̄ de facili cadere posset: salui tandē ꝯductus sub affidia ea tēpestate āni p̄dicti tum titanei axis ductor veris īstantibus primicijs pisciū hospitio relicto ad arietis cornua suos colligauerat equos ipsis. s. sacris q̄dragesimalib⁹ dieb⁹ dñs comes bijztriceñ. ac magnifici potentesqz in regno viri Thomas zekel prior aurane wlad trāsalpinaꝝ ꝑtiū wayuoda Ladislaus de kanijsa ⁊ sebastian⁹ de rozgon nobilesqz hūgarie multi radiantib⁹ stipati armis splēdida in agmīa distincti in forti brachio armorūqz tutrici in p̄sidio potius q̄z dicti salui ꝯductus ꝯfidentes ī assecuratione ꝑiter ad regem venerunt amabant hij magnates dñm comitē ⁊ ꝓ illius vita eoꝝ vitā in discrimīe ponere non formidabant. Cōuersatus est igit̄ dñs comes apud regem dies ꝑ plures tandem recedeñ. licentia obtenta ad themeswar descendit.

De expugnatione vrbis constantipolitane ꝑ cesarem thurcorum facta.

Iusdem anni sub decursu quo rex ladislaus ī hūgariam venerat primū estatis circa mensez cesar thurcoꝝ Machumetes armis in grecos ꝯuersis cōtra inita cū impatore illoꝝ federa ⁊ ꝯtra iusiurādū oī grecie formidolosū bellū intulit ac īnumeris vndiqz copijs coactꝰ cūctoqz sui regni bellico apparatu moto vrbē illā famosissimā ꝯstantinapolim olim Bizantiū vocitatā veteꝝ alūnā impatorez ⁊ orbis dñatricē tumentꝰ animi cū impetu t̄restri marinaqz obsidiōe aggressus est: mestāqz vrbem a christiāis regib⁹ auxilia mendicātē: ab oībus tñ discrimi ⁊ euersioni derelictā armis ⁊ īsultib⁹ ꝯtinuis adeo vexauit vt ⁊ muliebris sexus defensiōi adherere cogeret̄: sz quid ꝓfuit grecis taz innūerabiles ꝯtra hostes imparē extēdere manū cū cesar ipse nouo expugnatōis genere excogitato cuniculos ⁊ fossas subt̄raneas egerere faciēs illis īsidias tendebat: mariqz tum cathenis tuz ponte iuncto ac turribus ligneis eo vsqz erectis vt muros vrbis qui altissimi erāt excederēt illarūqz de sūmitatib⁹. Thurci oē qd̄ in vrbe ad arma mouebat̄ imbrib⁹ sagittaꝝ densissimis offendebāt: adhibito p̄terea machinaꝝ ac tormētoꝝ multiplici ⁊ inuise

magnitudinis genere muros illius p̄cipitem ꝑ ruinā dissipari faciebat: menijs tandē illi⁹ in magna ꝑte humoten⁹ ꝓstratis cesar ipse cunctū sue expeditiōis robur ad īuadenda vrbis eiusdē interiori nimio timpanoꝝ ⁊ tubaꝝ in sono mouit: ac post q̄rtū ⁊ quinquagesimū obsidiōis eiusdē diē vrbē ipsaꝫ sūma vi ⁊ extrema pugna cepit: ac illius imꝑatore in ipso hostiū ingressu multis vulnerib⁹ ꝯfosso ꝑiter ⁊ extincto oē qd̄ ī illa pulcrū reꝑit diuinuꝫ ꝑit̄ ⁊ humanū fedas thurcoꝝ ꝑ man⁹ direptioni dedit: optimates illius captos ⁊ sibi adductos seuus princeps miſrime iugulare: se pulcra scōꝝ euertere ⁊ illoꝝ reliquias marinis aquis īmergere fecit: quis tāte vrbis casū tantoꝑe deflendā christiane religiōis calamitatē tot tantaqꝫ ab hoste rabido in sacro atqꝫ ꝓphana in viros ac mulieres ꝑ īmanitatē ac scelus passim patrata facinora ꝓ merito rei vel v̄bis exprimere vel lachrymis ꝓsequi aut narratione ꝑstringere valet.

De obsidione castri nandoralbeñ. ꝑ cesarem thurcoꝝ facta.

Orabat̄ rex ladislaus castro in budeñ. ⁊ annus dñi millesim⁹ quadringētesim⁹ quinq̄gesimus quintus voluebat̄. Cū cesarem thurcoꝝ machumetē regno hūgarie īuasionē minari ⁊ q̄ꝫ primū castꝝ nandoralbeñ. expugnare velle auditū est: hec fama non solū hūgarie plebem verūetiā cūctas vicinas regiones ⁊ q̄si omnē christianitatē magnas īuoluit ī curas ⁊ cogitatiōes. Constātinapolitane enī vrbis truculēta expugnatio toti⁹ catholice plebis ferebat̄ añ oculos cūctisqꝫ t̄rori nō modico erat. Ipse siquidē cesar thurcoꝝ hīta in grecis victoria quasi aliū hoīem īdutus ambitiōe ⁊ suꝑbia altiori tumescens magni quondā alexandri macedonū triumphalia ad ipsū redisse tꝑa arbitrabat̄. Fert̄ enī dixisse vnus deus dñat̄ in celis: cōpetēs est vt vnus tantū princeps dñet̄ terre: hij rumores cū ad regem ladislaū delati sunt: mox iuuenis prīceps ītime expauit ⁊ comes vlricus almanico qui ducebat̄ bellice v̄tutis aīo quiqꝫ suis regē ꝯsilijs dirigebat nō min⁹ turbat⁹ est. Nō ergo regni d̄ tutela tractarunt ⁊ nec ad obuiandū hosti arma pararunt: sꝫ velut rumoꝝ ignari vnius noctis sub tenebris Budensi de castro exeūtes ī wiennensem ciuitatē via īmorata se ꝯtulerunt ⁊ budeñ. castruꝫ irreclusum plusq̄ꝫ mediū ꝑ mensez debita sine custodia stetit dietenusqꝫ

horrenda aduētus tāti hostis crebrescēte fama illius ī ꝯtrarium ad arma mouebat̄ nemo. Tādez subsequētis estatis ea ꝑte adueniēte cum segetū spice virētibus ꝓducte ex cespitibus iā crocescebāt̄: phebusqz suū geminoꝝ ꝑ cāpū moueri faciebat currū: cum videlz p̄fatus cesar thurcoꝝ horrendo ⁊ multiplici bellico cum apparatu ac milib⁹ thurcoꝝ vltraq̄z q̄ttuor centenis castrū nandoralbeñ. p̄dictum terribili obsidiōe circūquaqz adorsus est: innūerabiliū ergo cernebant̄ altis castri de menijs culmīa tentoriorū lōge lateqz circūadiacentes cāpi ꝑ planicies extensoꝝ: hostis v̄o multitudīem visu cōprehēdere poterat nemo. Multas p̄tea naues marinaꝝ nauiū ad instar fabricatas ipse cesar adduxerat ⁊ hijs quidē danubij ⁊ saui flumīa secus idez castꝝ decurrētia adeo munierat vt ad ferendā castro eidez opem nauali officio vti valebat nemo. Ingenia quidē ac machinas ⁊ tormēta tot ⁊ tāta ī q̄ntitate q̄lis ⁊ q̄nta in nullius castri destructiōem aliquādo cōportata fuisse credi possunt: iuxta castꝝ Crwsowcz mira agilitate ꝯflata: ꝓpter sui enī magnitudīem lōgiquis de ꝑtibus apportari nequiuissent: maxīs cū laborib⁹ aduexerat. Que tandem ea ꝑte castri q̄ campū respicit apposita: alia ex illis solidos castri eiusdem q̄ciebant muros: alia v̄o altū in aerē lapides magnitudīs modij excuciebāt ⁊ hij quidez deorsū castri ītra muros formidoloso impetu cadētes omne viuens qd̄ attigebant ad instar fulmīs subita morte extinguebāt. Tonabāt ergo die nocteqz crebrius excusse machine ac t̄ribiles illaꝝ tonit⁹ vsqz ad ciuitatez zegedieñ. ⁊ al's circūq̄qz plusq̄z ad hūgaricalia viginti q̄ttuor miliaria audiebat̄ nihilominusqz ꝯtinua succēsio machinaꝝ fumū eructās assiduuz nobilē solis iubare rutilāte aerez densa nubiū caligine obumbrabat aduolātesqz aure sulphureo miscebat̄ fetore: ⁊ nec feruidus estatis dies neqz noctis obscura caligo obsidētib⁹ ⁊ obsessis quieti erat vt nō oē tēpus funebra decertatiōe expēderet̄: ruebāt tanto ex īpulsu nobiliū turriū culmīa dissipabāt̄ ꝑietes ⁊ alta menia hoīez castꝝ ve tutātia humoten⁹ sternebāt̄: quid ampli⁹ dici potest: nisi ꝙ obsessi ītima mortis formidīe ꝑcussi diē tantū expectabāt extremū. Cūctas regni ꝑ ꝑtes tā acerbe tāq̄z potētis obsidionis fama ferebat̄: hūgarie tñ dñi q̄dā desidia q̄si graui somno laborātes ꝑiture arci armoꝝ auxiliū ferebāt mīme. Adijt tādē hoc

tremendũ obsidiõis gen⁹ vir ĩnate virtutis ⁊ militie dñs comes bijztriceñ. supradictus modico ad decertandũ cũ tãto hoste stipatus milite ꝯfluũt hũgarice plurime ꝑ dictũ frẽm iohãnez de capistrano crucesignate gentes ꝓ christi noĩe pugnature: ⁊ de ꝑtib⁹ polonicalib⁹ cruciferi q̃si trecẽti venere. Qua ꝓpter ipse dñs comes q̃zuis vt supra dictũ est cura gub̃namis exut⁹ fuerit: tñ asueta in illo agente strẽnuitatis v̇tute sustinere nõ valuit: quin vt hostẽ adoriret̃: viã ergo quesiuit q̃ hostiũ naues a decursu fluminuz p̃dictoꝝ remouere obsidioneqz laborantib⁹ armoꝝ p̃sidiũ ferre posset: cõquisitis tandẽ nauib⁹ illas militib⁹ armatis ⁊ crucesignata gente simul onerauit: tandez ꝑ flumẽ danubij hostiles ꝯtra naues misit ꝓpt̃ qd̃ vterqz hostis nauali iũgit̃ certamĩe: ingens exuberat ĩ thurcis clamor ⁊ hũgari quoqz vocib⁹ alt⁹ dñm iesuz ꝓ auxilio ĩuocabãt: via igit̃ ad fugã vtriqz hosti dẽpta acerrimũ cõmittit̃ bellũ ferũt̃ hincinde altas danubij ꝑ aq̃s vtriusqz ꝑtis naues ⁊ multi ex illis mortalib⁹ sauciati vulnerib⁹ cadẽtes ibant in ꝓfundũ tãtiqz sanguis ex effusiõe clara danubialis aq̃ ĩmense cedis cruẽta astendebat vestigia ⁊ recẽtibus pugili de vtroqz piscib⁹ esce parabãt̃: tandẽ longũ belli post laborẽ vicerũt hũgari acriusqz irruẽtes ĩ thurcos naues eoꝝ ferreis iũctas cathenis dissecantes vehemẽtes succẽderũt ĩ flãmas. Qd̃ postq̃z thurcoꝝ cesari ĩnotuit dixisse fert̃: iam ĩquit graui⁹ nr̃a potiemur volũtate. Dñs v̇o comes nauali ĩ certamĩe gloriã victorie adept⁹: mox castrũ adijt ⁊ capitaneos illi⁹ iam mẽte ꝯsternatos ⁊ p̃ter mortem nullã aliã sortẽ expectãtes ꝯsolatus est. Quid ĩquit t̃riti estis an solũ nũc vidistis thurcos: hij sũt illi quos sepi⁹ fugauim⁹: nosqz int̃dũ fugim⁹ añ illos cur illoꝝ aspect⁹ quos multotiẽs vidistis vos turbat: nõne arma ⁊ vires illoꝝ expti estis. Cõfidam⁹ igit̃ filioli ĩ xpõ ꝓ cui⁹ noĩe crebri⁹ nr̃m fudim⁹ sanguĩez ⁊ cũ illi⁹ nostroqz hoste eoforti⁹ decertem⁹: nõne xpũs mortu⁹ ẽ ꝓ nobis et nos quoqz moriamur ꝓ illo. Estote ergo aĩo ꝯstãtes ⁊ fortes in bello: timid⁹ vt noscitis ẽ hostis: siqz de⁹ nobiscũ fuerit de facili ꝯtriri põt: nã ⁊ tergauertere ꝯsueuit ⁊ illũ ĩ fugã labi fugientẽqz ĩ p̃riaz reuerti nõ pudet: quid ampli⁹ ẽ disserẽdũ cũ hec ⁊ vos tẽtastis meo sub ductu lõga belli tedia ferẽtes: ꝑ hec itaqz ⁊ hoꝝ plu
140 rima v̇ba ꝑqz suã p̃ñtiã dñs comes nõ modice illos aĩositate re-

ſtituit: firmauit iſup̄ caſtꝝ nouo milite cruceſignatā quoqꝫ gentē plurimā ī illud ītroduxit: ⁊ cuꝫ popularis foꝛet ꝓditiōis armaqꝫ vtere cēt ignara: domin⁹ comes ⁊ illos ī q̄ntū potuit bello adaptauit. Audierat ātē hec ceſar thurcoꝝ p̄dict⁹ qō gēitoꝛ ſu⁹ amrates dū viueret ſub eodē caſtro nādoꝛalben. ſeptē mēſiū ꝓſūpſiſſꝫ obſidionē ⁊ eodē potiri valuiſſet mūme ac abſqꝫ victoꝛia cū dedecoꝛe de ſub illo receſſiſſet. Qua ꝓpt idē ceſar thurcoꝝ aſtātib⁹ ſibi ſui exercit⁹ ductoꝛib⁹ ipſū genitoꝛē ſuuꝫ vitupamie nō modico affec̄: ſeqꝫ idēqꝫ caſtꝝ dies p̄ quīdeci expugnare poſſe dixit: qué cū wayuoda natulie ſuoꝝ ſupꝛem⁹ wayuodaꝝ ſe ſic iactātē audiuit ī petrata p̄i⁹ dicēdi licētia ad vba illi⁹ ita reſpōdit: maxie ceſar iocūduꝫ aliquid vr̄e dignitatis ī pñtia me dicere expediret: timeo tñ ne in poſteꝝ rei exit⁹ me vr̄am apud clemētiā redarguat: ac tñ ſcire debem⁹ hūgaros ipſoꝝ caſtra graui⁹ cedere q̄ꝫ grecos. Cuꝫ igit̄ iā nobiliū culmia turriū deiecta mēiaqꝫ ī magna p̄te humotenus ꝓſtrata iacerēt ac valles ⁊ foſſe caſtri replete ⁊ t̄re adeq̄te eſſent: ita vt hoſtis irruptiōi nil penit⁹ obſtarēt ⁊ p̄ſcript⁹ quītus decim⁹ dies p̄fate obſidiōis cluxiſſet: moꝝ ceſar ipſe adhuc rutilante auroꝛa cūctā gentis ſue multitudinē pulſantiū tīpanoꝝ tubarūqꝫ hincinde reſonātiū ī voce cōmouit furioſoqꝫ ī impetu idē caſtꝝ aggreſſus ē: ac cruētā p̄ cedē illi⁹ petrauit ī mediū. Hūgari vo licet tāto cū hoſte ipſos ꝓgredere impar fuerit: virib⁹ tñ ſe defendebāt: totis auxiliūqꝫ dñi ieſu ſepi⁹ acclamātes hoſtis in ruinā acrit̄ inſiſtebāt. Inſtaurat̄ ergo moꝛtale bellū ⁊ caſtri decertatur ī plateis cadūt hīcinde multoꝝ cadauera int̄fectoꝝ multoqꝫ exclamoꝛe ac inūerabiliū enſiū ex tinitu ingēs ī aere ꝓfuſio reboabat ⁊ ſepi⁹ vtriqꝫ hoſtes dū iſte dū ille t̄ga dare cogūt̄. Aderat ⁊ frat̄ iohānes de capiſtrāo hic velut i extaſi poſit⁹ ⁊ ceteri frēs cū illo humoten⁹ ꝓuoluti leuata ad ſūmū auxiliū mēte manibuſqꝫ ⁊ oculis in celū defixis gemebūdi oꝛabāt: ⁊ cū ꝓpheta quidē dicere potuiſſent. Leuaui oculos meos ī mōtes vñ venat auxiliū mihi. Dñs vo comes bijztriceñ. hic minis hic vt pugnarēt iſtabat mōitis: michael quoqꝫ zijlagij capitane⁹ ⁊ ladiſla⁹ de kamijſa iuuenes militari vtute p̄ſtantes ⁊ acies armatoꝝ q̄s dñs comes adduxerat cū illis: necnō ⁊ agmia cruceſignatoꝝ dirut̄ ſtātes caſtri ī p̄cipitib⁹ atrocit̄ pugnabāt. Jā thurci ſepi⁹ de caſtro expulſi

rursus dirũ ꝑ certamẽ in illud ingressi hũgaris potẽtiores erãt Jã plurime dom⁹ i castro succẽse vehemẽtes eructabãt flãmas. Jã cesaris vexilla in signũ victorie plurima castri i meniꝭ eleuata tenebãt. Jã hũgari oĩ spe resistẽtie destituti retrocedere: si quo erat: cogebãt. Crudescebat enĩ vnicuiqꝫ iminẽtis mortꝭ aspect⁹ tandẽ cũ fugã salutis sibi opez ferre posse nullã: sz tanti discrimis solã mortẽ esse redẽptricez ꝓspexerũt rursus noĩe domĩ iesu altis vocib⁹ inuocato armis coaptatis ꝛ clipeis iũctis fortiori vt poterãt cũ impetu irrueñt i hostẽ. Funebre ergo renouat cẽrtamẽ multi hincinde sanguinẽ simul ꝛ aĩam fundũt: nec abest auxiliuꝫ dei. Mã mox cũcta thurcoꝝ agmĩa tã forte tãqꝫ aĩosũ hũgaroꝝ ꝑ impetuꝫ turbata vsa sũt in fugã. Hũgari ergo aĩositate resũpta ꝛ q̃si nouo potẽtie spũ celitus adiuti i ore gladij ꝓsecuti sũt illos tam diu donec cũcte machine ceꝛaqꝫ tormẽta ꝑ illos castri ad ruinam adhibita suoꝝ sũt nudata custodijs: ꝓpt qđ hũgari oẽs q̃s thurci ꝓstituerãt mũitiões igne succẽderũt fortiusqꝫ clauis ferreis admittendũ ignez apta machinaꝝ clauserũt foramĩa: nec ergo dici durãte luce cessatũ est a bello sz illud qđ pri⁹ castri artis i plateis agebat: lato postea i cãpo iterim donec nox supueniens vtrũqꝫ hostez sua disiũxit caligie multa cuꝫ seueritate exitit ꝓtinuatum. Qualit aũt cesar ipse ꝑfũdis ciusdez noctꝭ sub tenebris castro de sub eodez fuga lapsus sit ꝑ comperto habet dicere nemo: ad laudem tamez dei ꝛ cesaris ciusdez ꝓfusionez sufficit vt cũctis bellicꝭ spoliat⁹ appatib⁹ oĩbusqꝫ machinis ꝛ ceꝛis tormẽtoꝝ generib⁹ q̃s ꝛ que illac aduexerat relictꝭ ĩmensaꝫ sue gentꝭ p⁹ cedez ꝑpria i pr̃iam rediit sz ꝛ in postexꝝ hui⁹ castri memoria ꝑ quem piã sui in p̃sentia facta grata fuit sibi nũq̃ꝫ. Quidã tñ de ciusdez cesaris fuga ita dixere qđ videlꝫ ipse cesar feruente atrocioꝛi bello dũ suos ad certamẽ cogeret: sagitta i pectore fuisset vulnerat⁹ cecidisseteꝫ mox seminiu⁹: ac sui eũ rapientes int̃ man⁹ sua ad tentoꝛia detulissent: vbi aũt ad noctẽ ventũ fuisset: thurci ꝛ natulie wayuodã ꝛ potius cũctos ipsoꝝ optimates bello ꝓsumptos seqꝫ maxiam stragem accepisse: ꝛ ipsũ cesarem velut exanimẽ vix palpitare ꝑ spexissent: territi ne mane facto ꝑ hungaros adoꝛirentur fugam inissent: cesaremqꝫ secum differentes ne idem ex itineris laboꝛibus magis grauaret: ex alia parte castri eoꝝ sarno vocati cõ-

descēdissent. Cūqꝫ ibi cesar ipse ad se redisset ac obuiā essꝫ īterrogasset: illi quoqꝫ eidez locū denotassent dixisset cesar ⁊ cur aut q̄liter ad hūc locū deuenim⁹: deuicti sum⁹ īquiūt ꝑ hūgaros ⁊ natulie wayuoda ac q̄si oēs tui exercit⁹ ductores int̄fecti sūt: nos quoqꝫ magnā accepim⁹ stragē ac qd̄ mai⁹ est tuā serenitatē poti⁹ mori q̄ꝫ viuere suspicabamur: fugim⁹ ergo hūc vsqꝫ ad locū: ⁊ rursus si etiā machine ⁊ cet̄a īgenia ibidez derelicta essēt cesar quesiuissꝫ. Illi quidē oīa ibidez remāsisse dū respōdissēt cesar ipse mox intima cordis amaritudīe exacerbat⁹ dixisset: afferte mihi venenū vt gustē ⁊ moriar poti⁹ q̄ꝫ cū de decore meū reuertar ī regnuꝫ. Tali igit̄ exitu cesar thurcoꝝ sub castro nādoralbeñ. cū hūgaris p̄liatus ē: ⁊ qui tumida mēte suꝑboqꝫ oculo sol⁹ cūcto t̄raꝝ orbi domīari volebat iudicio dīno rusticanā ꝑ manū que poti⁹ sarculuꝫ q̄ꝫ arma tractauit deuict⁹ ē: ⁊ q̄ mlt̄aꝝ tubaꝝ mlt̄orūqꝫ tīpanoꝝ ī sono admoduꝫ let⁹ venerat trist⁹ noct⁹ sub silētio turpit̄ fugit.

De obitu dñi iohānis de hwnijad comit⁹ biztriceñ.

Ost hec domin⁹ comes bijztricen. qui tot tātoqꝫ sue iuuē tutis primeuo a tꝑe belloꝝ exegerat labores nūduꝫ senectut⁹ etate demolit⁹: sꝫ ꝯtinuo armoꝝ gestamīe curarūqꝫ directiōe fatigat⁹ ⁊ virib⁹ exhaust⁹ ibidē egrotauit paucisqꝫ diebus ipsa egritudīe laborās: tandē ī opidū zemplen delat⁹ ī recōmēdatiōe p̄fati frīs iohānis de capistrano viri dei suo saluatori suū restituit spūꝫ. Orit̄ ergo plāct⁹ magn⁹ oēm ꝑ hungariā ⁊ q̄si cūcta christiāitas nimio dolore turbata ē: dū suū ꝓpugnatorē vita functū esse audiuit. Nā ⁊ alta ī celo fixa eius obitū sidera p̄nūciauerāt: admirādū siquidē sublimi ī ethere sid⁹ comatu ei⁹ ante sublatiōez appꝑuerat. Ipse etiā cesar machumetes q̄ꝫuis ꝑ eūdē dominū comitez ꝓpe suā ante mortē de sub castro nandoralben. p̄dicto fugatus sit: cū tamē ꝑ georgiū rascie dezpotum eidem cesari ꝓ ꝯsolatione mors ipsi⁹ domini comitis nūciata est cesarem eundē defixo capite longam ꝑ horā subticuisse seqꝫ: q̄ꝫuis sibi inimicus esset: sublationem eiusdem condolere ⁊ seculorum ab initio hominem sub principe nunq̄ꝫ talem fuisse ad nunciuꝫ dixisse ꝑhibetur. Iste homo quā quondam solon creso regi Lidorum omnium regum ditissimo percunctanti primam negauit beatitudinē cunctos nostri eui inter mortales solus tulit. Nonne velut

tellus homo omniū athemensiū ꝑstantissimus quez solon creso visis illius thesauris in btūtudine ante tulit liberis de quib⁹ erga omnes spes optima habebaꝫ sūmo rerū a conditore ꝓuisus est. Nōne ꝛ vitā multa vndiqz fame gloria redolentem traduxit obitusqz illis ꝑ splēdidissimus tāqz ipsi tello obtigit: cū tanto cesare deuicto ꝛ fugato magnifica victorie: quā sēp appetebat: sub laude triūphi dulcedie nundū suis efaucib⁹ lapsa bono cū noie diez clausit extremū: cui⁹ tandez cor⁹ vbero suox in fletu ad albam trāsiluanien. delatū honorifice extitit tumulatū. Obijt autē ipse dñs comes millesimo dñice incarnatōis simulqz q̄dringētesimo quinq̄gesimo sexto āno: vgine suo ethereo solē hospitante in cubili. Quē cū ꝑfatus frāꝫ iohānes de capistrano vltimis respiraminib⁹ laborātez ītuitus est: post illi⁹ recōmēdatōem deo factā: hoc flebile carmez dixisse ferꝫ. Salue aureola celi cecidisti corōa regni. Extincta es lucerna orbis: heu corruptuz est speculum in qō inspicere sperabam⁹. Nūc tu de victo īimico regnas cū deo et triūphas cū angelis. O bone Johānes. Erat quidē dñs comes hō mediocris state: magne cernicis: crispiuz criniū: colorē micū: castaneox seruātiū: magnox oculox: serni intuit⁹: rubicūde facici: ꝛ ī ceteris suis mēbris tā cōpetēter tāqz ornate dispositus erat vt inꝫ mille sua principalis agnoscereꝫ esse ꝑsona. Duo sibi erāt nati ad quos nō modico desiderio cūcta respiciebat hūgatia paterna eni merita hos quēqz amare cogebāt ꝛ nōmin⁹ virtutez naturāqz paternā in hos descēdere spectabāt: hox in ordie geniture maior Ladisla⁹ vocabaꝫ: genitori ī statura haud dissimilis vtute quoqz militari ꝛ mox honestate libalitatisqz hūanitate iuuenis cūctos suos inꝫ coetaneos ꝑstātissim⁹. Junior vo mathias patne sublatiōis ī dieb⁹ nūdū ānis solutus erat de puerilib⁹: hūc genitor dū viuebat intimo cordis amore amplexabaꝫ: hūc ꝛ etatis sue agilitas oiuz in oculis cōmendabat: cūctiqz illū intuentes: magnū eni hoiem futux ꝑsagiebāt.

De obitu fratris Johannis de capistrano.

T qui mutuū vita ipsis comite ī xpō amorē ꝓfouebant hij nec ī seuietis diro examie mortis ab inuicē sunt sepe rati: nam ꝛ ꝑscriptus vir cathalogo sanctox condigne asscribendus frater Johānes de capistrano ꝑfato dño

comiti bijztriceñ. ſincera charitatis iunct⁹ dilectiõe poſt deceſſuz ipſius domi comitꝭ nõ multos ſub ſole dies duxit aſtrale magis q̃z terrenũ ꝓptãs atriũ ihabitare: ſpũ ad celũ euolãte humo de quo ꝓditus erat diuiſim ab aĩa ſuũ reſtituit coꝛpuſculũ: qõ in clauſtro fratꝛ mioꝛ de obſeruãtia: quoꝛ ſub hĩtu ꝛ ipſe vitam ſcĩ pñis frãciſci imitatus eſt: in opido wyſlak fundato debita ꝓditũ ſepultura inũeris claruit miraclis clarereqz nõ deſinit diẽ vſqz ĩ pñtez.

De reditu regis ladiſlai in hungariam ꝛ de comite cilie in caſtro nandoꝛalbeñ. decollato.

Oꝛꝛo cuz tante victoꝛie fama lõgas mũdi ꝑ ꝑtes diffuſa cũcte chriſtiãe religioni gaudio eſſet: ꝛ ꝑfatus rex ladiſlaus dũ ceſarẽ fugatũ. dominũ vo comitẽ vita exceſſiſſe audiuit: moꝛ in hũgariã redire ſtatuit. Jnt hec comes cilie vlricus dudũ ꝓceptã in quõdã dominũ comitẽ iohãnẽ inuidiaz q̃ via illã defuncto patre in illius filios parturire poſſet: multo ſue mẽtis ĩ feruoꝛe reuoluebat. Cogitabat enĩ coſdem iuuentutis mente duci: ꝛ ea ꝓpter ſuas ꝑ inſidias cocitius illos ſubuertere poſſe arbitrabatur. Nam ipſe comes vlricus dum omniũ hominuz eſſet ambicioſiſſimus ſupbiaqz humanã ſupꝛa naturaz tumidus egreferebat ãte hec dominũ comitẽ iohãnez regni hũgarie gubnamine potiri. Hũc quidẽ titulũ conſanguineitatis iure ſibi ſupꝛa omnes cõpetere iudicabat. Alia vero cauſa iuidie exhincoꝛta erat: qõ ipſe quondaz domin⁹ comes Johãnes ea tempeſtate cum adhuc gubernamis fũgeretur officio a romanoꝛuz rege ꝓ non reſtitutione coꝛone ꝛ pueri regis penas exigens in ipſius comitis vlrici tanq̃z eiuſdem romanoꝛuz regis partem tenentis ſe ingeſſerat offenſam. Tertius quidez rancoꝛis fomes inter ꝑfatum comitẽ vlricum ꝛ dictos filios ipſius quondaz domĩ comitꝭ Johãnis exinde cauſabaꝰ: qõ idem comes vlricus tum regiũ latus tum omne qõ in hungaria pingue pulcrũ ꝛ ſuaue erat ea que ipſoꝛũ iuuenũ comitũ dirigebat manus velut homo ambicioſus ꝛ intime ſupbus in ſuaz poteſtatem redigere laboꝛabat. Hec comitez vlricum mentaneis coꝛoſionib⁹ intrinſecus nõ modicum moꝛdebant: hec ipſe ad finem deducere ꝓptabat. Ferturenĩ ꝙ dixiſſz ego ſum inquit homo ille qui hoc canile linguagium hac de terra extirpabo. Non latebat iuuenes comites vlrici comitis

venenata rerum directio. Qua ꝓpter amara erga illuꝫ ducebāt recordatiõe nec minꝰ cunctũ hungarie vulgus deſpecto illũ ītue bat lumīe. Elapſus eſt tandẽ ſublatiõis ipſiꝰ dñi comitis iohānis annꝰ: tempuſqꝫ erat cũ eſtas autũno appꝛopinquãte ſuos vl timos ꝓperabat ad limites. Cũ rex ladiſlaus ꝛ comes cilie vlricus populari almanica gẽte crucigera plurima ſtipati: nauali of ficio alta danubij ſulcãtes magno cũ ſtrepitu venerũt ī hũgariaꝫ ꝛ primo Budenſ caſtri atrijs dies ꝑ aliquot īhabitatis: tandem ad opidũ futhak denoīatũ deſcenderũt. Eſt aũt hoc opidũ cãpeſtrale ſecus decurſuꝫ flumīs ꝑdicti ī comitatu bachieñ. pingui in tellure longe lateqꝫ plateatim locatũ. Ad hũc opidũ poſtq̃ vẽtũ eſt regio ex edicto ſolennis ibidem totius regni nobiliũ cõgregatio extitit celebꝛata: ꝛ hac quidẽ cõgregatõe multoꝝ aduẽtu ꝓ cex in dies crebꝛeſcente comes ladiſlaus qui regis ladiſlai leuez animũ comitiſqꝫ vlrici metuebat īſidias more paterno multo armati militis tutamīe vallatus ad regem venit. ℙlacuit poſt hec regi ladiſlao caſtro ī nandoꝛalbeñ. potentie ceſaris thurcoꝝ con ſpicere veſtigia: ꝓiter ergo rex ac comites vlricus ꝛ ladiſlaus illac trãſierunt: cruciferiqꝫ cuncti qui de almania venerãt nauigio ſecuti ſunt illos. Inter hec hij quibus regiũ patebat ꝓſilium comiti ladiſlao dicebãt: de tuis rebus male agitur: comes enī vlricus regiũ animũ erga te puertit: induxitqꝫ illuꝫ vt tu ceteriqꝫ omnes hũgari officiolatuũ dignitatibꝰ que hactenus tenuiſtis ſpoliemini: ꝛ eedem dignitates theutunis: qui regie volũtati magis q̃ hungari placent: locent̃ tuqꝫ q̃ꝫ ꝓmũ de hoc caſtro ejeceris ꝛ huic rei ſufficienti teſtimonio eſt qꝺ hij almani crucigeri tantuꝫ ea de cauſa huc adducti ſunt. Hijs auditis iuuenis homo ad modũ ꝑturbatus eſt ac cogitabundus vbiqꝫ incedebat ſuiqꝫ ꝑſuadebãt vt comes vlricus captata tempis ꝛ loci habilitate interficeretur: ꝓtinuatum eſt occultum ſup hijs rebus ꝓſilium ꝛ regni ex proceribus multi quos ſimilis cura mordebat: hec ita fieri laudabant. Juuenem ergo hominem magna audatie virtute feruentem qui effrenũ iuuentutis ſue impetum vix ꝓtinebat crebꝛis perſuaſionibus grande ad facinus impulerunt. Inſtabant eiuſdem anni dies cum inclitus preſul Martinus duduꝫ humili tugurio ſublatus de terreno altaſqꝫ celoꝝ trãſlatus ad mãſiones dulci-

fluuz mustum boni saporis vertebat in vinũ: ⁊ dies lune festum eiusdem sci martini subsequens orta est: in qua comes ladislaus sũmo mane post repulsuz ꝑ solis radios eiusdem diei diluculuz: domũ ipsi comiti vlrico castro ĩ ꝑdicto ꝓ hospitio assignataz ꝑiterqz ⁊ ipsuz comitez ꝓ habẽdo vt fertur mutuo colloquio adijt. Sz o ĩimica fatoꝝ series: o lõga ꝑ tempa pectoribꝰ ĩ intimis cecis alimẽtis nutrita sceleratissima ĩuidia: que q̃z primũ in anguez nostꝝ veterẽ trãsuertens hostem nostros locoꝝ de ameno ⁊ alto de vertice boni ꝓthoparẽtes deijcere fecisti ⁊ que vtrorũqz comitũ corda tãto ĩundaueras rancore qđ alter alteriꝰ abditis appetitibus ĩtime anhelarẽt ĩ necem que tuis voluũt̃ ĩ imis tũc patuit: cũ ambo comites vlricus. s. ⁊ ladislaus vna eadez tecti domo postibus clausis colloquio mutuã verso ĩ iram primũ v̇bis minacibus tandẽ radiantibꝰ decertantes armis alter ĩ alterius madidarũt cruore enses. Dũ aũt ante hostiũ stantiũ ipsiꝰ comitꝭ ladislai fideliũ aures ĩtrinseci rumor belli delatus est ĩtardi dissoluto domus hostio causaz dubij scrutãt̃ rumoris. Cũ igit̃ comites vtrosqz bello ĩsudare viderũt: mox eductis ensibus irruerũt ĩ comitez vlricũ se suoꝝ viriũ omĩ cũ v̇tute defendentẽ: strauerũtqz illũ framee ictu ĩ pede grauit̃ vulneratũ ac tandẽ ꝓstratũ ibidez decollarũt. Quãtus aũt regẽ baronesqz regni ⁊ almanos regi annexos ibidẽ ꝯcussit timor q̃nta ve formidine ĩtima ipsoꝝ trepidarunt viscera: dũ enses nudas sanguĩe tinctos hũano: castri ꝑ plateas radiare viderũt ipsi sensere: oẽs enĩ idem poculũ qđ comes vlricꝰ bibit se bibere cogitabãt. Fuit aũt comes vlricꝰ hõ ꝯdecẽtis ꝓceritatis ĩ vultuqz ⁊ corꝑe cõdigne dispositꝰ: macer facie: etate quĩquagenariꝰ vel citra: iocũdus ⁊ admodũ venereus: crines ornabat: ⁊ ne barba apud amatrices etatẽ ꝯfũderet illã radicitas euellere faciebat.

De exacia ꝑ regem ladislaũ super morte comitis vlrici comiti ladislao facta.

Eracta tandem huiusmodi mora castro nandoralbeñ. in predicto rex ⁊ comes ladislaus ceteriqz barones. Comes scilicet palatinus: ladislaus garaij vocitatus: michel orzag de gwth: paulus filiꝰ bani de lijndwa ianitoꝝ regaliũ magr̃i ⁊ aulici regie maiestatꝭ ꝓceresqz regni q̃z plures qui regiam frequẽtabant curiam. Cum illis versus castrum

Themeſwar ipſoꝝ flexerunt iter. Eſt enī caſtrū hoc hungarico in agro p̄cipuum p̄tibus regni in inferioribus ad litus aluei theme in loco ſatis ameno celebri munimine edificatū. Cum igitur caſtrū ad hoc appropinquatuꝝ eſt comes Mathias ⁊ dña elizabeth genitrix illi⁹ in ſignū luctus ſublatiōis dicti quondā dñi iohannis comitis: nigris amicti ſtolis regi venere in occurſum: inducto ergo illo ſublimia caſtri eiuſdem in palatia excellenti illuꝝ vt regiam decebat dignitatē hoſpitio tractauere: vbi ⁊ ipſe rex ladiſlaus p̄dictis ſui regni baronib⁹ ad vtrūqꝫ latus ſuū ſtantibus comiti ladiſlao ad veniā p̄ſtrato: temeritatē quā i occidendo comite vlrico eiuſdem regis vt dictū eſt ꝓſanguineo cōmiſerat expiauit ⁊ idulſit: ⁊ ne rex ipſe apud comitem ladiſlaū quādocūqꝫ de exigēda mortis fraterne vindicta ſuſpectus haberet vtroſqꝫ comites ladiſlaū. ſ. ⁊ mathiā fideli ſub iuramento ſup ſacratiſſimo corpe chriſti p̄ſtito i fratres adoptauit: codēqꝫ ſub iuramēto nūqꝫ futuris i tēporib⁹ aliquā tallionē comitib⁹ ab eiſdeꝫ ratiōe p̄ma ſe exigere velle ſpopōdit: ⁊ in tam glorioſe fraternalis adoptionis ſignū ambos comites lugubri veſtimēto qō patre mortis i mēoriā deferebāt: exui iuſſit ac eoſdē p̄pria ſua p̄ p̄ſona rubeo ō purpure ſartitis veſtib⁹ amicire fecē. Sꝫ o veſtis inamabilis roſeo deſup vernās rubore dū intrinſec⁹ marturine quib⁹ ſubducta eras: vulpinas poſtea trāſfigurate fuerunt i pelles. O aſtutus ⁊ ab oī bono hoīe refutabilis fraternalis ꝓtract⁹: heu ⁊ cuitabile bonaqꝫ īdignū mēoria p te regē ſup tam caris tam excellētibus tam qꝫ ſciſſimis et tam metuēdis reliquijs iuramētū p̄ſtitū: heu īfandū ſcelus dū antiquit⁹ diuoꝝ hūgarie regū: qꝫ tu tuuꝫ obſeruaſti iuramentuꝫ: ſimplicis vbi p̄miſſio firmi⁹ extitit obſuata: an tue diſpendiū vite tuū p te ruptū ſacramētū tibi nō pepercerit: dū p te p̄ſtiti iuraměti dies vltia āni primi nō p̄teriit dīna vltōe regnis piter et vita exceſſiſti

De vindicta p̄ regem ladiſlaū a comitibus Ladiſlao ⁊ Mathia exacta.

Is itaqꝫ ſerie p̄notata inter regem ⁊ comites pactis. Rex ⁊ comes ladiſlaus venerunt ad budam cum gaudioqꝫ ibidem manebant. Comes enī ladiſlaus regio fidens in iuramento: ad regē recto corde erat. Omēm quidem indignationis ardorem ſi quem rex contra eum propter

mortē comitis vlrici cōcepisset extinctū fore arbitrat̄. In comite
p̄terea palatino garensi ladislao supradicto: cui⁹ filiā adhuc vi-
uente patre in ꝯsortē ducere disposuerat: hac in re spem nō modi
caꝫ fundauerat. Cogitabat enī si rex aduersū eū in iram excitaret̄
palatin⁹ qui regē dirigebat illā cōpesceret: sibiqꝫ adiumento fie-
ret. Hac igit̄ spe comes ladislaus deceptus: cū regeꝫ ꝯtinua er-
ga se videbat duci beniuolētia illi⁹ de malignitate suspicabat̄ ni-
hil: sꝫ quid sibi ꝓfuit in comite palatino ꝯfidere cū ipse palatin⁹
comitis vlrici de nece qui sibi auūculus erat magis q̄ꝫ rex ladisla
us crudelē exigere affectabat vindictā. Ipse ergo comes palati-
nus ⁊ paulus banfij pluresqꝫ qui potius adulatiōibus q̄ꝫ armo-
rū directōe regi seruiebant: ac oēs illi qui in p̄rem ipsius comitis
ladislai ꝯceptū rancoreꝫ illo viuēte euomere nequierāt ad exigē-
das a comite ladislao sui facinoris penas crebris ꝑsuasionib⁹ re
gem fatigabāt. Inquiebāt enī: tu rex es ⁊ illū cūcta sequit̄ hūga
ria: hic ꝓcerū vulgiqꝫ fauore suꝑbus hac vice in comite vlrico
ꝯsanguineo tuo tuū ad latus hec fecit. Timendū est ne p̄sump-
tuosus hō de tua ꝑsona idem faciat: rex es sꝫ interiꝫ hūgarie in re
gno nō regnabis donec ipse suꝑuiuet motus est crebris ꝑsuasio-
nib⁹ regis ladislai iuuenis anim⁹ paruaqꝫ scintilla que in vindi-
ctam necis p̄fati comitis vlrici in pectore eiusdē regis velut ī ob
liuionē demersa vernabat crebris ꝑsuasionuꝫ flatibus ardere ce-
pit. Cū ergo regis animū ipsoꝝ votis inclinatū cōperierūt: que-
rebāt oportunitatē vnde eoꝝ optatis eo celeri⁹ potiri valerēt: ti
mebāt enī ne insidie ꝑ ipsos in occulto ꝯflate detegerent̄. Inter
hec ānūciatū est thurcos regni ꝯfinijs irruptionē minari: q̄ ꝓpt̄
comes ladislaus paternā volēs imitare naturā: plurimū militeꝫ
stipendariū ꝑtibus regni hūgarie de suꝑioribus vsqꝫ ad ciuitatē
pesthieñ. ꝯducere faciēs a rege impetrata recedēdi licentia thur-
cis occurrere parabat. Illi v̄o qui d̄ comitis ladislai aduersis gau
debāt regi ne illū pateret̄ abire anteq̄ꝫ comitē Matthiaꝫ loco sui
in curiā sue maiestatis aduenire faceret incessant̄ ꝯsulebāt. Ecō-
tra ⁊ comiti ladislao suggerebāt dicentes: si tibi a rege discedere
voluntas est anteq̄ꝫ regi vale dixeris iube ad regem tuuꝫ venire
germanū: licet enī vt alter vestꝝ semꝑ regiuꝫ latus comitet. Tu
quoqꝫ regie maiestatis in curia tui germani rebus sua serie dispo

sitis abire poteris ⁊ si quãdocũq; te absente apud regẽ quipiaz ti-
bi ꝯtrariũ mouebat̃ german⁹ tuus nosq; secũ illa cõplanabim⁹:
⁊ hac quidez sub astutia insidiaꝝ artifices vtrosq; comites opor-
tuni⁹ circũuenire posse sp̄abant nec illos eoꝝ fefellit opinio. Nã
statim postq̃z comiti ladislao his in reb⁹ regia declarata est volũ
tas ille inscius insidiaꝝ ĩmemorq; ꝙ pat̃ illi dixerat vt caueret ne
simul cũ germano aliquãdo domus regie inter limites clauderet̃
anteq̃z abiret comitẽ matthiã illac venire voluit. Qd̃ postq̃z do
mine elizabeth genitrici eorũdem comitũ innotuit mox expauit:
⁊ quasi futura p̄sciens ne comes mathias interim donec frat̃ su-
us regia in curia ꝯuersaret̃ illac acceleraret instabat: sz qꝛ fata sua
rũ series rerũ bonos vel malos ad exitus trahũt: comes mathi-
as frat̃nis mãdatis potius q̃z mat̃nis interdictis parẽs a matre
cũ lachrymis dimissus venit ad regez. Gemĩs igit̃ frĩbus curie
regie intra ambitũ existentib⁹ temp⁹ ĩstabat dũ. s. quadragesima
le ieiuniuz se obseruãtes suũ deuexerat ꝓpe ad mediũ ⁊ feria scd̃a
ꝓxima post dñicam Oculi claro solis radio illustrata meridiẽ cõ
stituerat. Cuz comes ladislaus regiũ ad colloquiũ vocatus ladis
lao de gara palatino socero ipsius: in quo ipse vt dictũ est intime
ꝯsidebat: causam calamitatis eiusdez ꝓferente p̄ñtibus paulo fi
lio bani: iohãne Izkra: benedicto de thwrocz ⁊ quodã almano
Lomberger vocitato ibidẽ regia in domo extitit captiuatus. Co
mes v̄o mathias de hijs que erga fratrẽ agebant̃ inscius sua pue
rili ĩnocentia nullã sibi opem ferẽte in quadã domo que sibi ꝓ ho
spitio castro in Budensi designata erat reclusus est: ambo tãdem
seorsum ꝑ vigili subiecti sũt custodie. Cũ v̄o nox sup̄ueniẽs eius-
dem diei lucem cõmutauit in tenebras Nicolaus de wijlak way
uoda transsiluan⁹ lorica indutus tãte rei spectaculo auidus suoꝝ
familiariũ in cõmitiua illac venit ad castrũq; budeñ. mox intro-
missus est. Iste enĩ nicolaus wayuoda comitis ladislai casũ nõ-
min⁹ ardebat ⁊ nec eiusdẽ in necem ꝯflati ꝯsilij expers erat: cum
enĩ esset homo honoris cupidus ⁊ ambitiõe nõ modica estuans
altaq; parẽtũ de sanguĩe genit⁹ quõdã dñm comitẽ iohãnẽ ⁊ su-
os natos ĩ regno ac erga regẽ excellẽtiori noĩe ⁊ titulo vti egrefe-
rebat. Exhĩcq; ĩuidia erga illos ducebat̃ nõ modica postq̃z aũt
145 mox subsequẽs dies in lucẽ dissoluta est dñs iohãnes waradicñ.

t

epũs. Itẽ sebastianus de rozgon ⁊ ladislaus de kanijsa viri egre
gij in regnoqȝ tum sanguĩe tum agroꝝ possessiõe v̇tuteqȝ milita-
ri p̃stantes necnõ caspar bodo de gij wrgij hõ ꝯsilij sentẽtia non
vltim⁹. Georgi⁹ quoqȝ modrar magna rerũ opulẽtia p̃dit⁹ vt-
qȝ: paulus horwath ac quidã alman⁹ frodnohar denoĩatus mi
lites armoꝝ directiõe ĩsignes ⁊ alij quidã qui ꝑ quõdã dñm comi
tem iohãnẽ aut ꝓmoti aut ab infantia educati erga comites ladis
laũ ⁊ mathiã fideli familiaritate ⁊ amicicia ducebant̃ captiuitatis
sũt affecti calamitate. Dũ tandẽ detentionis eorũdẽ comitũ terti-
us dies vesꝑaꝝ horã ꝑegissȝ ⁊ titaneus axis occiduas appropin
quasset ad horas: comes ladisla⁹ iudicis ⁊ iuratoꝝ ciuiũ budens
ciuitatis ad man⁹ vt capitis plecteret̃ pena assignat⁹ ac sub mul-
toꝝ custodia armatoꝝ ante castꝝ budeñ. in oppositũ atrij frijspa
lotha denoĩati deduct⁹ ꝑiterqȝ ibideȝ ⁊ decollatus est. Contigit
aũt sue decollatiõis in tẽpe res nõ paruo ꝓ miraculo narranda:
nã cũ ipse comes ladislaus decollaret̃ ⁊ iã trinũ sue decollatõis si
bi impressũ post vuln⁹ ꝓstratus manib⁹ ad terguȝ ligatis in ter-
ra iaceret mox ꝓprijs in virib⁹ erectus surrexit: seqȝ p̃ter p̃scri-
pta tria vulnera in sua decollatiõe exacta de iure ampliori satisfa-
ctione nõ teneri voce satis intelligibili dixit: tandẽ omĩbus circũ
stãtibus rei ex nouitate stupẽtibus dũ repente ꝓcedens post ali-
quos passus vestẽ qua indutus erat calcasset ĩ faciez cecidit: sicqȝ
iussu quorũdã astantiũ quibus hec res cordi erat residuũ decolla
tionis illi⁹ ꝯsumatũ est. Sȝ heu dolor heu mesticia ⁊ heu q̃ntas
hui⁹ comitꝭ exitiũ diligẽtibus illuȝ peꝑit angustias: enĩuero vi-
disses hũgaros quasi cũctos nobiles. s. ⁊ rusticos demisso capi-
te ꝯsertis manuũ extremitatib⁹ cogitabũdos quasi graui somno
occupatos ĩcedere: vidisses ⁊ multoꝝ ꝑ ora recẽtia lachrymaruȝ
flumĩa decurrere: dici enĩ põt qd̃ si popularis hũgarice gẽtis tu-
mult⁹ ꝑ crebras p̃conicas ꝓclamatiões ꝑqȝ horrendaꝝ ĩcussio
nes minaꝝ sedat⁹ nõ fuisset: siqȝ ipse comes ladislaus ꝯgrua diei
in hora ad plateã scĩ georgij vbi quõdã trigĩta duo milites decol
lati extitere suo ꝓ ex terminio educt⁹ fuisset: ipsa plebee ꝯditõis
man⁹ illũ sue de dispendio vite eripuisset: multi enĩ tũc ꝓ vinea-
rũ cultu ĩ ciuitatem ꝯuenerãt: tãtaqȝ erga illũ affectiõe ducebant̃
vt sanguinẽ fundere vltricesqȝ aĩas ꝑ mille vulnera ĩ illius vin-

dictam efflare eisdem nõ crudescebat ⁊ hic fuit causa quare ipse comes ladislaus nõ in loco al's ꝯsueto ⁊ diei horã circa vltimã extitit decollatus: postq̃z aũt decollat⁹ est mox atro ĩuoluit̃ tegumine positusq3 in feretro ad ecclesiã scẽ marie magdalene defertur: totãq3 ꝑ noctẽ vigiles ꝑ excubias custodit̃ ac tandẽ prima aurore luce erũpente ĩ ecclesia sacratissimi corꝑis christi: vbi p̃fati triginta duo milites quos quõdã rex sigismũd⁹ sue ire in impetu decollari fecerat tumulati iacẽt: omĩ exequiaꝝ ⁊ sepulture sine honore tumulat̃. Fuit aũt ipse comes ladislaus vt dictũ est ĩ statura patri haud obsimilis: facie rotunda ⁊ fusca: crinib⁹ lõgis: castaneaꝝ colorẽ imitãtib⁹ intuitu pius humeris latus: in armis strẽnuus: satis audax ⁊ tam ad suos q̃z ad alienos benignus.

De vindicta ⁊ guerris ĩ morte comitis ladislai ĩ regno secutis

Quid aũt ꝓfuit tãti facinoris ꝑsuasio hijs qui iuuenilẽ regis ladislai aĩuz vt iuramẽtũ trãsgrederet̃ corũ ꝯsilijs ꝑuerter̃t si dĩno iudicio placuisset hũane sentẽtie idoneum fore videret̃ qd̃ ipsi ⁊ nõ rex ladisla⁹ p̃missi ꝑiuri subissent tallionẽ sz arbitrari põt qd̃ fata hoc tramite futuris rebus disponebãt locuz: nihilomin⁹ tñ ⁊ hij qui hoc facin⁹ ꝯflauerãt apud plebem ignominiã ⁊ odium ꝯsecuti sũt ⁊ multi alij etiã haꝝ rerũ exꝑtes ipsius comitis ladislai fidelib⁹ de nece dñi ipsoꝝ ꝯtinuis ĩ armis vltionẽ exigentibus vite ꝑiter ⁊ rerum ruinam hac de causa subierunt subortũ est quidem mox in regno acre disturbiuz ⁊ sine discretione ipsorum comitũ de erũna grauis exigebat̃ pena: eniuero michael zijlagij de horogzeg eorũdem comitum auũculus multis tum domesticaꝝ tum extraneaꝝ nationũ coadunatis sibi bellicosorum viroꝝ p̃sidijs ꝑtes regni trãssiluanas aggressus ẽ ⁊ breui dieꝝ in spatio omnes ciuitates ⁊ opida terre illius sue subdidit ditioni: ac cunctos regales ꝓuentus ꝑte regni de eadem regiũ ad fiscum ꝑtinentes suos sibiq3 adherẽtiũ ꝯuertit in cẽsus. Quid aũt ceteri quos calamitas ipsoꝝ comitum magis angebat regni ꝑclimata fortes possidentes munitiões ferri ⁊ ignis mĩsterio ꝑq3 rerũ direptiõe fecerint: si quẽ ea futurã ꝓpter memoriam conscribere delectaret rem multis ꝯclusam suspirijs suoꝝ ad notitiã deduceret posteroꝝ.

De sorte ceteroꝝ captiuoꝝ ⁊ de obitu regis ladislai

Ost exitiũ tandẽ ipsius comitis ladislai paucis dieb⁹ ela
psis dñs waradieñ. epũs sue ꝯditionis exigente merito
dño dionisio strigonieñ. archiepõ regiũ vsqꝫ ad bñpla-
citũ in captiuitate seruãdus extitit assignatus. Comes quoqꝫ ma
thias quadã arta in domo ad latus turris Isthwanwr edificata
ad inferiores termas ꝓspiciẽti ꝑuigili sub custodia seruabat̃: ce-
teri quoqꝫ captiui nonmin⁹ seorsũ a comite mathia reclusi regiuꝫ
ad votũ tenebant̃: voluebat̃ dies ⁊ millesim⁹ q̃dringentesimus
quinquagesim⁹ octauus dñi ãnus instabat: verqꝫ ãni eiusdeꝫ ve
nusta floꝝ amictus tunica suos iã posteros trãspassauerat grad⁹
⁊ fertili suũ cessarat hospitiũ: estati sole subt̃ranceos agente gres-
sus nocte. s. illa que festum sacratissimi corꝑis christi immediate
subsequit̃ nimiã intenebrositatẽ dissoluta modicoqꝫ nimbi impe
tu Budense castꝝ ꝯcuciente: omnes captiui eiusdem castri excel-
sos habiti intra muros comite mathia ⁊ paulo modrar tantuꝫ re
gia ĩ captiuitate remanẽtibus: ad aquas calidas inferiores pen-
dentib⁹ castri de menijs quorũdaꝫ duoꝝ linthiaminũ in mĩsterio
se demittẽtes liberi abierũt. Dũ aũt regi ladislao suoꝝ captiuoꝝ
ĩnotuit eliberatio simul cũ illis qui eorundẽ ꝓcurauerãt: captiui
tatẽ admodũ triste tulit ꝑtimuitqꝫ. Nã p̃fati sebastian⁹ de roꝫgõ
⁊ ladislaus de kanijsa valebãt in armis ⁊ multa in regno gaude-
bant parentela. Rex ergo ⁊ sibi annexi barones hos eosdem in
vindictã sui eocitius ĩsurgere formidabãt. Qua ꝓpter omĩ sue ꝑ
tis gente cito armata qualibꝫ absqꝫ mora wiennenseꝫ se trãstulit
ad ciuitatem: comitẽ quoqꝫ mathiã sine aliquo vinculo ⁊ pauluꝫ
modrar multis ferramẽtis cõpeditũ: locuples enĩ erat auro et se
ab eodem ĩgentes thezauros extorquere posse sꝑabat: vno ⁊ eo
dem ĩ curru locatos secũ abduxit: tandẽ modico tempis ĩterual-
lo wienne habitato ĩ bohemiaꝫ transijt: ⁊ comitem mathiã wien
nensi ĩ castro firma sub custodia reliquit: dum aũt pragensi in ciui
tate regali ĩ pompa conuersaret̃ subita ⁊ tristi egritudine aggres-
sus vitam pariter ⁊ ꝑiurium vltimo respiramĩe soluit. Vtrũ aũt
vt quibusdem placuit ordinãte georgio de bodebrad al's eiusdeꝫ
regni gubernatore letiferũ ꝑ venenũ an vocatiõe diuina occupu
erit: ipse ꝓ comperto dicere nequeo. Sepe enĩ multoꝝ ora mul
tas discoloratas ĩ narratões dissoluunt̃: omĩbus tamẽ fidem ad

hibere quis queat. ℂ reuerat ipſe rex ladiſlaus ꝑgruaz ſui coꝛpis in ꝓceritatem: glaucos quidem ꝛ criſpos habebat crines: facies quoqz illi alba erat: rubenti ꝑmixta coloꝛe: ꝛ naſus recto diametro mediã inter faciẽ deſcendẽs: parua quadã ſui i medio tumeſcebat curuitate: moꝛ vo ꝓbitate ꝛ pꝛudẽtia ſue etatis int̃ iuuenes nomin⁹ erat venuſt⁹. Obijt aũt ipſe rex ladiſla⁹ ãno dñi milleſimo q̃dringẽteſimo quinq̃geſimo octauo ſupꝛadicto: etatis quidẽ ꝛ regnoꝛ ſuoꝛ ãno biſnono cũ. ſ. eiuſdẽ anni autumn⁹ ſue vltĩe cõpleuerat oꝛbẽ lune: eadẽ die anni ſubſequẽtis q̃ comitib⁹ ladiſlao ꝛ mathie vt ꝑdictũ ẽ ꝑmiſſũ ꝑſtiterat iuramẽtũ: ſepultuſqz ibidẽ ꝓrage i eccl̃ia pochiali nouiſſimã loco i eodẽ expectatur⁹ reſurrectiõem. De electiõe dñi comitis mathie i regẽ.

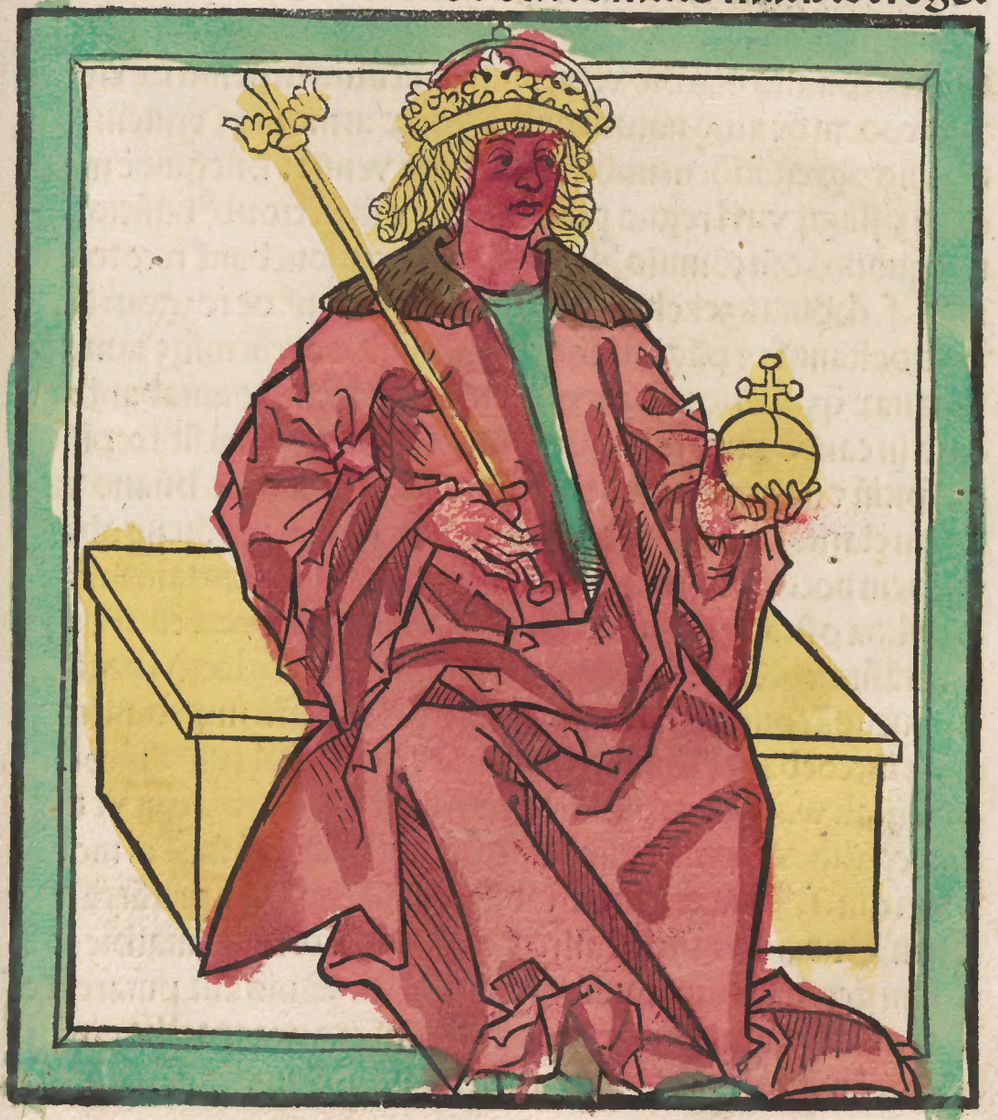

Am aũt pegrinis ex relatibus fama obitus ipsi⁹ regis ladislai in regnũ hũgarie venit multos ꝯtristauit maxie aũt illos qui eidem regi comitis ladislai ꝑsuaserant necẽ: cũ vltores effusi sanguinis ipsi⁹ comitis ladislai eo auidius eo aĩosius insurgere ac inceptã finẽ ad optatũ ꝑducere vindictã desiderare videbãt qđ ꝛ factũ fuisset si ꝑ componendis regni rebus ꝑqz eligendo rege indicta ꝑ totum regnũ hũgarie generalis vniuersitati nobiliũ ꝯgregatio eorundẽ vltorũz estuantẽ in vindictã animũ nõ refrenasset: ipsa tandẽ generali cõgregatiõe suis statutis ĩ diebus cũ. s. celer ꝛ ingeniosus notariorũ calamus: millesimũ q̃dringentesimũ quinq̃gesimũ octauũ domini annũ de receti scribere ĩcepat multa nobiliũ tumultuositate oẽs ciuitatis pesthien. ꝑ plateas feruente michael zijlagij supra dictus: comitis mathie vt dictũ est auũculus cũ genitrice eiusdez vno eodem de aluo natus: multã viroꝝ armorũq; vtutem secuz ducens ꝯgregatiõem nobiliũ ad candẽ venit: ꝛ hũc quidẽ michaelem zijlagij viri ĩ regno potẽtes: quoꝝ in pectorib⁹ bñficioꝝ merita quondã dñi comitis Johãnis viuaci mouebant recordia domini. s. thomas zekel prior aurane: sebastian⁹ de rozgon: ladislaus de kanijsa ꝛ pãgratius de zenthmijklos: cũctusq; tam trãsiluanaꝝ q̃z inferioꝝ regni ptium cetus nobiliũ comitabant: qui dum in candẽ ciuitatẽ pesthien. venientes comodũ sibi cepissent hospitiũ ꝛ noctẽ eoꝝ post decessuz prima supueniens hũano visui dieĩ in claritate abdictas celi palam fecit stellas oĩpotens ab alto eiusdem noctis sub ꝓfunditate altũ danubij flumem tam dura tãq; solida ꝯstrauit glacie qđ subsequẽtis dieĩ luce orta cũcti danubiũ trãsire volẽtes: omi nauigio remoto ipsius glaciei ĩ dorso velut quendã continuũ ꝑ campũ nullo eos aquarũ impedimẽto vetante incedebant. Dñi vo ladislaus de gara palatin⁹: nicolaus de wijlak wayuoda: paulus filius bani de lijndwa qui vt dictũ est: regalibus ꝓeratianitoribus ꝛ ceteri quidã nõ magni momẽti viri qui. s. ꝓfatoꝝ comitũ ladislai ꝛ mathie ꝓcurauerãt calamitatem Budensi erant in castro ꝛ ea que erga comitis mathie auũculum gerebant aĩo formidoloso ferebãt. Quis aũt putaret eosdem parua timoris anxietate ꝯcuti dum exactores tallionis per ipsos cõmissi facinoris multa virtute armoꝝ maxiaq; bellicoso-

rum copia viroꝝ vigere: ⁊ hos quidē sibi vicinos esse ꝓspiciūt et si tutelā aliquā in flumē danubij ipsis fieri posse spassent ipsa frustrati: idem flumē spissis glacieꝝ molis ꝓtectum intuebant: siqꝫ iamdicte generalis ꝓgregationis p̄rogatiua p ipsūqꝫ michaelez zijlagij eis ꝓcessa affidia illos eosdem nō aiasset dici posset: qō al toꝝ castri budensis muroꝝ in firmitate mīme ꝓfisi atro p̄me noctis instante chaos fortassis disperſi loca petissent ipsis tutioꝛa: assecurati tandē ad ciuitatem pestien. descenderūt ⁊ cum hijs qui ciuitate ī eadem erant simul iuncti de regis electiōe tractantes ꝓtinuo ī colloquio dies ꝓsumpserūt plures: instabat michael zijlagij sibiqꝫ coadunata gens totalis ⁊ quasi oīs nobiliū hūgarie cetus vt comes mathias in regē eligereť: supradictꝰ vo ladislao ō gara palatino: nicolao de wilak wayuode ⁊ paulo filio bani de lindwa cunctеqꝫ eoꝝ cohorti: nec id vt comes mathias regia potiať dignitate annuere dū cōmissi p ipsos sceleris grauioꝛez exinde arbitrabanť illos se suscipe posse tallionem: neqꝫ eis oīno refutare cedebat ad libitū dum vindicte mortis ipsiꝰ comitis ladislai exigentiū cateruis yndiqꝫ circūdati eoꝛundez medios voluebanť inter tumultus: sanioꝛi tandez freti ꝓsilio īminens vite aut reꝝ dispendiū futuris cōmittentes enētibus accepto priꝰ a p̄fato michaele zijlagij fideli iuramēto qō nūqꝫ futuroꝝ tempoꝝ ī euolutiōe hoc crimē ipsis obicieť ⁊ nec aliquādo necis ipsius comitꝭ ladislai ab ipsis ⁊ eoꝝ heredibus aliqua vltionis exigeť pena et ipsi id vt comes mathias regale sublimeť ī soliū ānuerūt: ⁊ quid faceret nisi vt annuāt: dū oē hungaricū vulgus latas ciuitatis p plateas deambulās: pueroꝛūqꝫ cetus hīcinde cursitās loquebatur ⁊ alta voce clamabat mathiā volumꝰ esse regē: hūc nr̄a ꝑ tutela deus elegit: hūc quidē ⁊ nos eligamꝰ. Tanto enī cūctus eiusdem ꝓgregatōis populꝰ: p̄ter illos ī quibus cōmissi ī cum criminis timoꝛ laboꝛabat: erga ipsuꝫ ducebať amoris desiderio vt supra oēs delicias ipsū regiū ad culmē puenire optabāt. Nobile ergo illud dñoꝝ p̄latoꝝ baronū ꝑcerūqꝫ regni ꝓsiliū vnitum est: omiqꝫ hūgarice gēti placuit vt comes mathias regia adoꝛnatus dignitate regno hūgarie dñetur: ⁊ nihilominꝰ eiusdē regale sceptꝝ p̄stito fideli iuramēto venerari piter ⁊ metuere spopondeꝛūt: ⁊ qꝛ pueriles eiusdē comitꝭ mathie artus taꝫ vasti negocia re

gni occurrentiũ rerum ꝑ magnitudine sufferre nõ valere cogitabant: iamdictũ auũculũ suũ donec fetontis axis quĩquies annuales ꝑagraret cursus ĩ eiusdem regni ⁊ ipsius electi regis gub̃natorem ꝑfecerãt: sꝫ mira res adhuc hec tam solẽnis electio ĩ penetralibus agebat̃: nũdũqꝫ ad populũ eiusdeꝫ deuenerat rumor: ⁊ iaꝫ pesthieñ. ecclesiã solẽnẽ in cautũ dissoluta de tã desiderabili electione deo laudes psallebat. Cũ autẽ cõmunis populi deuenit ad notitiã oẽ hungaricũ vulgus magno ꝑ gaudio exultabat ac campanaꝝ vbiqꝫ ecclesiaꝝ pulsantiũ sonitu: nimioqꝫ tubaꝝ ĩ clangore ⁊ multaꝝ ĩ modulamĩe fistulaꝝ necnõ vocum in laudem dei canentiũ patule laxataꝝ melodio ingenti sonitu vicin⁹ densabatur ether: currebãt hincinde nũcij hui⁹ electiõis gaudiũ hijs qui absentes erãt defferẽtes: multisqꝫ muneribꝰ onusti redibãt: postq̃ꝫ aũt ꝓpinque noctis aduenit crepusculũ ipsa nox ĩ multoꝝ accensione igniũ illudit̃ ⁊ q̃si in diẽ ficticiẽ multa ꝯgerie lignoꝝ ardẽte trãsmutat̃: dici quidẽ ꝑsumit̃ qđ primeuo hũgaricaꝝ reꝝ ab origĩe alicui⁹ regꝭ electõ tãto cũ gaudio tantaqꝫ cũ gl̃ia celebrata fuit nũq̃ꝫ

Quõ dñs rex mathias de captiuitate liberatus in hungariam extitit reductus:

Ostq̃ꝫ aũt ipsa tã felix electio finẽ expectatũ sortita est iam dict⁹ michael zijlagij vulgi fauore supb⁹ regalibus budehĩtis ab atrijs abstĩere nolẽs: multoꝝ hũgarie dñoꝝ ĩ comitiuale⁹ ĩtrauit ⁊ principẽ occupauit ad nouũ. Ladisla⁹ quoqꝫ garensis palatin⁹: qui ãtiquo regni de more eisdẽ ꝑsidebat ⁊ eadeꝫ sibi vltronee volũtatis sub specie: tristo tñ ab ĩtrinsec⁹ corde: cessit seqꝫ ab illac clã tutiorẽ sibi ad ꝑtẽ trãstulit. Quib⁹ ꝑactꝭ ꝑfat⁹ michael zijlagij tumultũ dicti comitꝭ ladislai adijt fumusqꝫ eiusdẽ exhũari faciẽs illud siml̃ cũ cũctis sibi circũstãtib⁹ deplãxit: ac tãdẽ trãssiluaneñ. ad albã trãsferre faciẽs ideꝫ pat̃nũ iuxta sepulcꝝ in multꝭ obsequijs ꝯdere fec̃: eisdẽ ĩ dieb⁹ electũ regeꝫ supra noĩati georgij de podebrad potentia tenebat: iste enĩ georgius de podebrad ĩ regno bohẽie multaꝝ possessiõe ciuitatũ multeqꝫ ꝯsanguineitatis ꝑentela cũctꝭ eiusdeꝫ t̃re optĩatib⁹ ditior erat: ⁊ hic dicto quondã rege ladislao etate puerili occupato eiusdẽ regni bohẽie gub̃namĩs moderauit officiũ: p⁹ mortẽ v̓o eiusdẽ oĩpotẽs fortũa regno ĩ eodẽ regio ĩ trono eundẽ sedere nõ vetauit: ad hui⁹ georgij man⁹ electũ regẽ quidã sub hac sorte deuẽisse ferunt qđ videlꝫ

dũ adhuc comitꝰ fũgeret̃ noĩe eũdẽ rex ladislaꝰ ĩ diebꝰ circa finez regalis sue põpe ꝓxis wienẽsi de arce ad se ĩ pragen̄. vrbẽ defer re iussissz ⁊ ea die q̃ rex ladislaꝰ obijsset dicte pragen̄. vrbis int̃ me nia deductꝰ extitissz: ipsoqz rege ladislao vita fũcto cũ cetis bohe micis rebꝰ ĩ ptãtẽ eiusdẽ georgij de podebrad extitissz deuolutus alij aũt ipsiꝰ noui regꝰ elib̃atiõem ita factã fuisse mihi ꝑsuadebãt qd̃ videlz dictꝰ georgiꝰ de podebrad statĩ postq̃z ipse rex ladislaꝰ sua vltĩa clausissz respiramĩa obitꝰ eiusdẽ studiosiꝰ celasset famã: ac mortui regꝰ anulare eiusdẽ de digitꝰ surripuisset sigillũ: fecissz qz scribere lr̃as q̃s tãdẽ eodẽ sigillo ꝯsignari faciẽs ĩpsiꝰ regis la dislai fictitio sub noĩe his quibꝰ comitis mathie custodia iuncta erat mãdassz vt mox eisdẽ lr̃is visis comitẽ mathiã ipsaꝝ lr̃arum ostẽsoribꝰ assignarẽt: ipsiqz sil̃cũ illo pragen̄. vsqz ad ciuitatẽ ve nirẽt. Rex enĩ ladislaꝰ dũ wienẽse castꝝ egressus ẽ: hoc sigillum custodibꝰ p̃dictis ĩ comitis mathie rebꝰ ĩdubitabili ꝓ signo reli quisse fert̃. Credidissẽt ergo ipsi custodes fictis lr̃atorijs mãdatꝰ ⁊ se eorũdẽ ĩmoratos exhibuissẽt factores: nũdũ ãt comes mathi as ĩ suprãdictoꝝ ductu nũcioꝝ regni bohẽie ad oras vẽissz. Cuz bohẽoꝝ pl̃imi armis mũiti tut̃cibꝰ ꝑ georgiũ d̃ podebrad: quoꝝ ĩ medio ipse comes mathias pragã vsqz tutꝰ eq̃tassz: dũ v̓o ipse georgiꝰ de podebrad eũdẽ vidit gauisus ẽ valde nõ modicã enĩ ĩ eiusdẽ redẽptiõez auri ꝑtẽ se recipe posse cogitabat: postq̃z ãt au dinit eũdẽ comitẽ mathiã regni hũgarie ĩ regẽ electũ eẽ supbꝰ in mlt̃ꝰ allocutõibꝰ nouũ regni hũgarie regẽ agressus ẽ: ⁊ eũ mlta ꝯ fabulatõe victuz sue nate ad ꝯnubia ĩcliauit nec ĩ posteꝝ repatriã tez eũ pl̃imi auri sine solutõe abire tulit: ãno tãdẽ electi regꝰ prĩo cũ. s. rigidꝰ hiemis algor: trepido ꝑflatꝰ zephiro frigidis disso lutꝰ niuibꝰ excelꝰ mõtiũ de culmĩbꝰ ꝓfũdas defluxerat ĩ valles: v̓isqz expectata tẽpies auicl̃aꝝ ora gratos dissoluebat ĩ cautꝰ: ip se nouꝰ rex armato bohẽoꝝ ĩ ꝯductu ad opidũ straznijcze d̃noĩa tũ ĩ ꝑtibꝰ morauie iuxt̃ decursũ flumĩs morwa situatũ magna cũ letitia extitit deductꝰ vbi mox suorũ cetꝰ nobilium ĩmẽso ꝑfusus gaudio eũ circũdedit: quoꝝ tãdẽ leta int̃ agmĩa letꝰ d̃sideratã ad patriã eq̃tauit: cũ ãt budeñ. ad castꝝ vẽtũ est mox mlt̃oꝝ ꝯfluẽtia nobiliuz aduẽtũ desiderati regis p̃stolãtiũ curia regis eiusdẽ ma gna cũ gl̃ia extitit decorata. Super quibusdã exerci tijs dñi mathie regis cõpendiũ quoddã paruum.

Illa hoie in hoc est natura que eũdez regnare dedigna-
ret: nã cũctos sui eui christianos iter principes ipse vnus
est qui alta facinoꝛ cũ gloria sui regimis dirigit officium:
nõne ⁊ cesar thurcoꝛuz Machumetes qui hac nr̃a etate viuebat
suiqz terroꝛe oẽm tꝛaꝛ orbẽ q̃ssabat quiqz suoꝛ p̃ magnitudie fa
cinoꝛ magn⁹ machumetes noiari dignus fuit: rege de isto dixis-
se fert: ego ⁊ ipse inquit: sumus oẽs mundi iter principes digne
pr̃cipis noie qui vocamur. Nõne est: vt pr̃cipẽ esse solet: in cõ
silijs p idoneus in delinquẽtes clemẽs atqz pmisericoꝛs i reb⁹ re
gni admistrãdis solers ⁊ ꝓuidus aio strẽnuus: magna ⁊ ardua
agredi audaꝛ: in laboꝛib⁹ tollerãdis isatigabilis: in euẽtibus p
cogitãdis p̃ueniẽdisqz pspicuus: in pr̃culis euitãdis cautus: in
hostis isidijs ꝑsilijsqz denudandis ⁊ puertẽdis sagaꝛ: in omi re
militari ac i cũctis sui regimis exercitijs miro modo istructus: dis
similandi magr̃ gloꝛie vsqz ad ifinitum auidus ⁊ tanq̃m regnare
natus. Iste reꝛ a suis regnicolis turbata habuit sui regimis pr̃e
moꝛdia: postq̃z autem viribus ⁊ animi discretiõe adoleuit: quasi
quodam graui aquarũ de diluuio emergens omia moderamie p
optimo complanauit. Hic sui pr̃cipatus primos circa annos i-
gentem thurcoꝛ exercitum: qui comitatus Sirimieñ. i depopu-
latiõem se ingesserat: castraqz kewlpen ⁊ zenthdemeter ad litus
aluei zaue vi ceperat potenti marte fudit. Hic annos circa eosdẽ
⁊ Frederici romanoꝛ impatoꝛis ambicioſam cupidinẽ sceptra re
gni hungarie ardentem regemqz ipsuz: quadam opoꝛtunitate p
barones quosdam sibi attributa: culmẽ regio spoliare volentẽ:
tum vi tum igenio compescuit ⁊ extinxit. Tandem i bohemos ⁊
polonos: regnũ qui maxis vt supꝛadictuz est pr̃emebant rerũ di
reptiõibus ⁊ icendijs: gladio conuerso: eosdem post multã eoꝛũ
dez cedẽ mira celeritate compꝛessit foꝛtiaqz illoꝛ domicilia ⁊ mu-
nitiões paruo admodũ fultus milite euertit: a cedeqz resiouos p
deuia ac siluarũ p latebras errare ⁊ extra regnũ ꝓfugere coegit:
necnõ ⁊ guerraꝛ ꝓcellas que p̃fati quõdã wladislai regis a tem
poꝛib⁹ i regno graui fluctuauerãt tumultuositate pulcra q̃daz di
screctiõe cõpescuit pit̃ ⁊ sedauit pacemqz poptimã tot p ãnos de-
sideratã oẽs sui pr̃cipat⁹ p fines cõposuit. Post hec valida mi
litum expeditione ꝓflata plurimam p̃tem Seruie puagatus est

ac magna vastitate terra in eadez in igne ⁊ ferro edita felix rediit. Harũ demũ rerũ post expeditiõem nundum equoꝝ suoꝝ sudore desiccato Bozneñ. regnũ. quod ⁊ ramã vocam⁹: tũc turchorum dominio subiectũ aggressus est. Castrũqz iaijcza tum loci natura tum vero menioꝝ altitudine munitissimũ vi: alia vero terre eiusdem castra deditiõe cepit. Omnesqz cesaris thurcoꝝ milites sua de curia ad custodiã eorundẽ castroꝝ deputatos quos gladi⁹ hũgaroꝝ nõ ꝓsumpserat: ad gr̃am ⁊ suã ditionem recipiens purpureis splendidos vestimẽtis secũ deduxit: optimũqz ⁊ nouuz genus victorie reportauit.

De felici coronatiõe dñi regis mathie ⁊ de quibusdam eiusdem expeditiõibus.

Inter hec sacro regni hungarie diademate a manib⁹ frederici romanoꝝ cesaris magna cũ difficultate rehabito: rex mathias sexto sui regni dñice aũt incarnationis millesimo q̃dringẽtesimo sexagesimo q̃rto ãno: i die cene domĩ totius sui principatus spũalis secularis ve dignitatis domãs regniqz sui ꝓceribus ꝑsentibus ⁊ de eiusdem coronatione gaudentib⁹: more al's obseruato magna cuz solennitate feliciter extitit coronatus. ¶Post hec machumetem thurcoꝝ cesarem supradictum in expugnatiõe dicti castri Jaijcza formidoloso belli cum apparatu insistentem. solo exercitualis sue expeditionis strepitu territauit: cũctaqz machinaꝝ ⁊ tormẽtoꝝ genera ꝑ eundem illac apportata ibidẽ relinquere ac ipsũ castro de sub eodem victorie vacuũ fugere coegit. Demũ magna exhinc suoꝝ facinoꝝ gloria subsequen. quendã bohemũ swijhla denoiatũ vix in armis ꝑstantem multo agregario milite fortem regni hũgarie in depredatiõem: ad opidũ koztholjan siue zenthwijd munitõe sibi ꝑparata: nouas res molientẽ in forti manu circumuenit: expugnauitqz ac captum pluribus suis cum complicibus in furca suspensum ventoꝝ flatibus exposuit: ceteros etiam suos comites qui capti fuere plurimos tabido suorum carcerum fetore fecit suffocare. Tandem vniuersis partium regni transsiluanarum nobilibus omniqz vulgo dementicia ductrice suum regium contra culmen rebellione moto: dum sibi nouum principem elegissent: multaqz conuoluti in agmĩa aciebus ordinatis regie maiestatis

introitus ꝓhibere niterent: mox dñs rex ex aduerso velut turbo quidã vehemẽs suis ferratis cuꝫ aciebus licet impar milite irruit sup illos: illi quidẽ manibus mime ꝑsertis terrore nimio ꝓcussi: velut fere quedã indomite viso leone: fugerũt. Quos tandẽ dom̃ꝰ rex sui arbitrij iuxta libitũ domitauit: ꝓpter qd nõnulli illo rũ ea de causa quã subierũt deflent rusticitatẽꝫ vsqꝫ in hunc diem. Abhinc vo milite quiete minime recreato moldauiã versus puta regionem sacre corone regni hungarie subiectã tũc rebellẽ suorum flexit habenas equoꝝ. Dũ igit alpibus transitis magnã terre ciusdem ꝓtem in forti manu ꝓgrasset: ⁊ in quodẽ regionis eiusdem opido banija vocato cuncta sua cum gente hospitiuꝫ accepisset. Stephanus wayuoda earundẽ ꝓtium dñs magna vi sui populi coadunata noctis in cõticinio regium irruit sup exercituꝫ succenditqꝫ opidũ ⁊ hũgaros tum somno tũ vino occupatos ad arma excitauit. Elegerat eniꝫ stephanꝰ wayuoda nocturna sub vmbra regiũ adoriri exercitũ vt si in ꝑlio deficeret saltẽꝫ tẽporis obscuritas illi auxilio fieret. Fefellit tñ euꝫ sua opinio: nã subito rex cũcto suo exercitu in timpanoꝝ tubarũqꝫ sono ꝙuocato ⁊ tum luna tum vo dicti opidi incendijs radiãtibus furibũdo cũ impetu irruit sup illius agmia ac post multã vtriusqꝫ ptis decertatiõem postqꝫ maximã in walahis factaꝫ stragem stephanus wayuoda terga dare ẽ coactus. Qua ꝓpter rex triumphũ ꝑclaꝝ atqꝫ mẽorabilem obtinuit: vñ ⁊ vexilla plurima in signuꝫ inclite victorie sue budã vsqꝫ adduxit: que magna cum celebritate in parochiali gloriosissime vginis marie ecclesia locata cernunt etiam hodie. Hanc tandẽ victorie sue post gloriã dñs rex ad instantiã scẽ mris ecclesie tum ad ꝑces frederici romanoꝝ impatoris contra hereticos hwzijstas in morauia ⁊ in bohemia sepcienne ꝓtinuauit bellum ac semp victor euadens omnẽ morauie marchionatum cunctamqꝫ zlesiani sed ⁊ lusaciam sue ditionis efficiens: in regem bohemie eligi ⁊ illarum terraruꝫ dominio ⁊ principatu frui dignus fuit: ꝓpter quod in tam celeberrime electionis sue decorem ⁊ dignitatẽꝫ in ciuitate Olomucen. hymnus iste infrascriptus noua editione extitit decantus. Maximo cultu veneranda cuiq̃ꝫ: egimus nonis maij iocũde: festa victricis crucis ⁊ beate: digna repẽte. Congredi gẽtes patrie bobeme: ꝑsules vere fidei barones:

vrbiū ſanas licuit cohortes criſticolaꝝ. Tolle conſtructū ꝑminente templū: olomucēſe laiciſqz cleris: perſtrepit votis domīo repletū religioſe. Credit ſacrū iugiter vocatū: pncuma tot rectis animis dediſſe: publice clamāt placet eligaꝫ ecce mathias. Clara dilectus cito vota ſūmit: celicis iuſſis ꝓcibuſqz terre: mēte diſcuſſus pie xpē ꝓte: flexus obedit. Laudibus dign⁹ placido mathias: addit aſſenſu diadema regni: ꝓpotens regno ꝛ titulū bohemi idanoniaꝝ. Xenijs ieſu referam⁹ omnes: gloriā cant⁹ ſtrepat ꝛ tubaꝝ clangor: vt nobis veniat vir equus: terror i hoſtes. Iſte rex nr̄os aīos fideles: alleuet ꝑſſos reprimatqz mactet: cū ſuis ſectis hereſes iniquas: quā vehemēter. Xantus humentez ocius liquorē: liquet arcturus iaciet ꝛ axem: quoniā dei cauſā ꝓpuloſqz princeps deſerat ob te.

De infidelitate quorundam dñoꝝ hūgarie ꝓtra dominum regem mathiā cōmiſſa ꝛ de victorijs eiuſdez dñi regis quibusdam.

Omino rege ea tempeſtate res ſuas erga regnū bohemie ſorte felici dirigēte: quidā dñoꝝ hungarie: hij aūt maxīe quos ſua beninolentia extollerat i altū: potiſſime v̄o dñi vterqz iohānes alter ſtrigonieñ. archiepūs alter v̄o epūs quīqzeccleſieñ: in ſclauonia humilis ſub tecto nobilitatis geniti: regia bñficia ingrata tractantes recordia: neduz res illius in bohemia nō ꝓturbaſſent: verum ꝛ regem ipſum ſceptro regimīeqz hungarico ſpoliare conati. Illuſtrum kaſijmirū kaſijmirij regis polonie natū gente ꝛ armis polonicalib⁹ ſupbū regiū in obprobriū ꝓ terram ſcepes in regnum induxere ꝛ caſtrū Nitrieñ. illius tradidere ad manus: hunc domin⁹ rex mathias ſuſpecti militis fretus preſidio caſtro in eodem obſedit. Obſeſſūqz poſt nimiū polonorum interitum armis ꝛ fame adeo fatigauit vt ſimul cum ſuis de ſalute deſperaret ꝛ proprij capitis damnuz magis q̄z rerum timere cogeret: ꝛ amplius dñs rex illū fatigaſſz ſi in ſuo milite nō dubitaſſet: ipſūqz kaſijmirū noctis obſcuritas ſue regie obſidionis emedio nō ſubtraxiſſet. Tali ergo ſorte kaſijmir⁹ ſimul cū ſuis in hūgaria militās: nedū ſceptro potit⁹ fuiſſet hūgarico verū ſuo in reditu ſuū ad genitorē vix propriā ſalutem reportauit. Poſt hanc tandem tam ſolennem ſuaz victoriā domin⁹ rex ſup munitiones polonoꝝ in zemplemeñ. ꝛ de ſaros

comitatibus ꝑ eosdem earundē ꝑtium īmolestiā erectas irruit ex pugnauitq; easdem ⁊ funditus euertit: ac polonos qui illas tuta bant̄ grauī calamitatis captiuitate mancipādo ad declarandū sui triumphi gloriā Budam vsq; misit. De hinc ad exigendā suarū iniuriaꝝ tallionē in poloniā exercitū sue gentis copiosuz in mag no armoꝝ strepitu destinauit: īfandasq; regno ī eodez in flām̄is direptōeqz rex multa sui obprobrii penas exigere fecit. Audiuit demū regē polonie kazijmirū supradictū in Slesianas ptes no uas res moliri. Cōgregato igit̄ tum aulicoꝝ suoꝝ tuz vero stipē darij militis exercitu haud simili quē rex polōie ꝓtra cuz ducebat ꝑgressusq; itrauit slesiā ⁊ ciuitatis wratislauiēꝫ iuxta muros sta tiua posuit castra. Ecōuerso vo rex polonie oēm sui dominij ad arma valentē manū polonos. s. ac ruthenos litbwanos ⁊ tarta ros ī vnā redigēs expeditōem venit ⁊ a castris hūgaricis ꝑ vnū miliare vel citra cunctā suoꝝ castroꝝ vim locauit ⁊ q̄zuis tantus populus dño regi mathie sueqz genti terroꝛi esset: nō ergo in fu gā lapsus ē: sz quid sibi hostis ꝑsumeret cogitabūd⁹ reuoluebat. Trāsierūt igit̄ certi dies ⁊ nec cisdē currētib⁹ rex polonie aut su⁹ miles hūgarica adoriri vel videre castra ausus fuit. Dñs vo rex nō cēlit̄ cū illo sue expeditiōis nanauit officiū: nā mox postq; re gē polonie erga arma desidia duci vidit: campo deditus hostilia turbabat castra equidē ⁊ milites sui de castris velut vespe queq; egredientes polonos victualiū questui deditos īterficiebāt ⁊ cap tiuabāt ac glomeratim regia ad castra adeo ⁊ ī tanta q̄ntitate īpel lebāt qō captiuati captiuātibus fastidio erāt. Cōmissuz fuit ergo ꝑ dñm regem ne captiuarēt̄ nisi quos ꝑstātia captiuitati dignos iudicaret: ceti vo captiui si qui occurrerēt ī altera tantū ꝑte faciei secari ⁊ tandē dimitti deberēt vt cū ad ꝓꝓria redirent qō hungaros viderunt cicatrix illis testimonio fieret. Bina ꝑterea domi nus rex regis polonie castra eidem opem victualium ferentia ꝑ fligauit pariter ⁊ dissipauit. Missoq; iter hec magnifico viro ste phano de zapolija comite Scepusiēsis perpetuo summo sue ex peditionis capitaneo sui exercitus quadam cuz parte in poloniā tūc militis custodia orbatā: in illaq; maximas vastitates ferri et ignis mīsterio edere fecē. Taliū igit̄ īcursuū ꝓcellis dñs rex ma thias regē polonie agitatuz adeo fatigauit vt ipse rex polonie in

populo ⁊ equis p̄ fame macerie afficeret̄ pacemq3 potius q3 bel
lū expeteret: postea vtrisq3 regib⁹ in campo tentorio⁹ hāc soluz
ppter causam extento⁹ sub vmbra pari cuz milite ꝓuenientibus.
Pax illa poptima que armis cōponi nequiuit regū eorūdem p̄-
sentia cōposita est vbi ⁊ dñs rex mathias regē polonie suū in pa-
pilionē introductū: cūctis eiusdem regis polonie comitib⁹ polo
nis. s. ac ruthenis: lithwanis ⁊ tartaris dñi regis mathie tuz di-
gnitatis liberalitatez tuz sui directōem admirātibus ⁊ stupētib⁹:
delicata tractauit hospitalitate. Tādē abhinc rediēs castz thur-
coz sabacz denoiatū ad litus flumis zaue p eosdez ex lignis traq3
multū curiose p̄sorti ope p̄patū turribusq3 ac fossatis ⁊ valli-
bus necnō milite nonnin⁹ munitū diro hyemis sub rigore obse
dit ⁊ expugnauit. Post hec delecti egregijq3 milit⁹ ꝓflata p̄opti
ma expeditōe rōnabili causa ducēte dominia romāoz impatoris
Frederici i forti manu aggressus ē vbi licet pluries decertatū sit:
sp tñ dñs rex triūphi gloria potit⁹: oēs pene ciuitates ducat⁹ au
stric in stiria quoq3 ac i chorinthia multas tutrici viro armisq3 ⁊
opibus diuites ac muroruz ambitu ⁊ turriū crebritate pulcras et
fortes vi cepit castra munitissima expugnauit trāq3 ⁊ aquā ear-
dem regionū sue subdidit dñatōi: iter quas ⁊ ciuitates illas cele-
berrimas famosasq3 wiennā. s. ⁊ nouā menioz amplitudie alti-
tudieq3 ceteris p̄stātiores ciuium dignitate ac ꝓsilio p̄claras re-
rum habundātia opulentas situs amenitate ⁊ tam ītrinsecis q̄m
suburbanis delicijs insignes: nulla omnio homūz etate p quē-
piā regum vel impatorum expugnatas vi cepit. Splendideq3
suoz cum apparatu easdem ingressus ciuibus earundē sibi relu-
ctātibus post illaruz captiōem ex innata sibi clementia ⁊ pietate
in rebus ⁊ p̄sonis pepcit: vnde ⁊ ciuitate wiennensi in eadē post
sui captiōem in laudem ciusdē dñi regis Mathie hoc carmē me-
tricum extitit editum.

Discite mortales nimis non fidere muris.
Menia quid valeāt capta wienna docet
Strēnua quid possit virtus ⁊ dextra regis
Exemplo monstrat clara wienna suo
O mirāda nimis placida clementia regis
Ledere non nouit vincere cuncta solet

Prefulgida rege de hoc p orbē fama volat ⁊ enſis illius vicinis regionibus terrori eſt: nec aliquādo machumetes ille magnus: cui⁹ framea pepcit nulli: vires regis hui⁹ cāpeſtrali certamie tē tare auſus fuit: Cū ⁊ de ſub caſtro Jaijcza vt p̄miſſū ē deq3 mol dauia einſdē ante gladiū fugerit vehemēter experſq3 fui voti ſuā redicrit in terrā: victoriosū quidē hūc hoiem reddidere fata: qua ꝓpter in ſuo⁊ gloriā facino⁊ hij verſus cōpoſiti fuere.

Sorte noua redijt humorū clariſſima quondā
Tempore q̄ fuit atile victoria regis.

Dom⁹ thauernicalis ⁊ mēſa regis hui⁹ tātis ornatib⁹ ⁊ cleno dijs tātis appararib⁹ tātis ve aureis ⁊ argenteis nitet vaſis ⁊ po culiſ: vt nullus regū hūgarie in hijs rebus tam glorioſus fuiſſe credat. Huic rei teſtimonio eſt nobilis illa dieta inter ipſū regez ac illuſtrē wladiſlaū regis polonie natuz in ciuitate Olomucenſi celebrata: vbi idez dn̄s rex tātas rerū nouitates in gēmis ⁊ lapi dibus p̄cioſis ac in auro ⁊ argēto vaſis. ſ. ⁊ poculis ceteſq3 men ſa⊻ ac domo⊻ regaliū ornamētis in multitudie admirāda ⁊ inuiſa ciuſdez ciuitatis in palacijs ⁊ plateis hūano viſui exhibuit intu endas: vt quondā p̄ſa⊻ Babilonicq3 rex Alſucrus in mēorabili illo conuiuio ſuo ſui regni principib⁹ vix tāra⊻ gloriā rerū oſtēdiſ ſe cogitet. Jnnumerā aūt multitudiem ingenio⊻ bombardaruz machina⊻ ceteroruq3 tormēto⊻ que ipſe dn̄s rex i ruinā hoſtiliū munitionū ⁊ caſtro⊻ in ſua expeditiōe deferre ſolet: quis enarra re queat. Cū oia ſemel vno ⁊ eodem i loco viſa ſint p̄ nemiem di ci tū pōt qō ⁊ in hijs rebus oēs chriſtianitat⁹ reges ſupgrediat. Multa ⁊ varia de hoc rege narrāda eſſent que ſui p̄ magnitudie p̄e nouitateq3 rerū vinacitate ſūt digna: ſz cū ſuo⊻ ingeniū faci norū gloria ſingularē ſtilū ⁊ hiſtoriā maiorēq3 me p̄ter p̄conez expoſtulet: ea que rege de eodem amplius ſcribent: de temerita te que me ad p̄miſſa exarāda coegit veniā rogitās: meis autori bus linquo qui eadē ſtilo altiori dignioriq3 p̄ſequent omia pti culatim ꝓut acta fuere: ſz ⁊ inimicicias que regem aduerſus roma no⊻ impatorem ꝓcitarūt plenius enarrātes.

Deo gratias.

Epistola magistri Rogerij in miserabile carmen super destructione regni Hũgarie per Tartaros facta editũ ad Reuerendũz dñm Johannem pesthenen. ecclesie episcopũ feliciter incipit.

Jcet vt liqueat dñationi vestre ingressus ⁊ ꝓcessus tartarorꝝ hũgariã intrantiũ in ignomia crucifixi ꝓniciem stragẽqz nõ minimã populi christiani ꝑsens opusculũ vestro nomi reddi de gestis ipsorũ sine falsitatis amixtione collectũ qõ cũ diligẽtia plegatis: multa quidẽ inuenietis in eo que meo subiacuerũt aspectui plurimaqz ꝓprijs palpaui manib⁹ nõnullaqz a fidedignis didici in quorꝝ illa fuerũt ꝑsentia ꝓpetrata: si aũt interdũ repietis aliqua que sensui hoiuz cernant terribilia ⁊ horrẽda me scriptorẽ ⁊ res mĩme amirent: sz gratias referãt regi regũ qui suc oblit⁹ misericordie suo angariato populo nõ pepcit. Nã a regalibus sedibus in extminij terraz ꝓsilientibus limo eorꝝ oculos nõ liniuit: imo exacuit gladiũ velut fulgur visitauit iniquitates eorꝝ nõ i baculo sz in virga ⁊ peccata nõ fomentis lenib⁹ quib⁹ suos ꝓsueuerat consolari: sz in verberib⁹ ⁊ in ira subsanãdo eos cũ irriguit calamitas repentina: sic ꝙ hũgaria plena populo sedet sola. O dira crudelitas facta est hũgaria libera subtributo: ꝓhdolor non fuit in tãto exitio qui ꝓsolet eã exomibus caris eius. Rogo igit ⁊ affectuose deposco: q̃ten⁹ cũ de vita ⁊ ipsorꝝ moribus atqz pug̃na describere voluerim vitatez: si de tristi materia ⁊ horrẽda flebilis inire cõpulsus sũ mestos modos vos vel quisqz lector rectaz ꝓscientiã falsis opinionib⁹ nõ supponant ꝙ ꝑsumptuosa temeritas patefecit aditũ illicitis ausib⁹ vel nociuis qz nõ ad deprehẽsionez cuiq̃z vel derogatiõem sz ad instructiõem id potius examinaui vt legentes intelligãt ⁊ intelligentes credãt credentes teneãt ⁊ tenẽtes ꝓcipiant ꝙ ꝓpe sũt dies pditiõis ⁊ tempa ꝓperant ad nõ esse: ⁊ sciãt cũcti hec me temere nõ referre ꝙ quisquis ad man⁹ ipsorꝝ deuenerit tartarorꝝ si natus nõ fuisset melius esset ei ⁊ sentiret se non a tartaris sz in tartaro detineri hoc refero vt exptus: fui enĩ ꝑ tẽpus ⁊ dimidiũ tẽpis int eos in quo mori solatiũ extitisz sicut suppliciũ fuit vita.

De intentione regis Bele v

Um bela rex hũgarie inter principes xpianos zelator katholice fidei nosceret adistar ꝓgẽitoꝝ suoꝝ stephãi: emerici: ladislai ⁊ colomani regũ qui scõꝝ cathalogo sũt ascripti inter alia pietatis opa que ipse in ꝓpatulo: vt bñfaciẽdi exemplũ p̃beret: ⁊ alia que ĩ ꝯclaui vt ora iniqua loquentiũ ꝯtra eũ obstrueret exercebat ĩ mẽte gessit assidue prauas ⁊ extraneas natiões ad gremiũ eccl̃ie mr̃is attrahere vt aĩabus deo q̃z plurimis lucrefactis suã facilius deduceret lucrifactã ad eterna gaudia btõꝝ.

Qũo rex bela ĩtroduxit regẽ romanoꝝ ĩ hũgariaz.

Gitur ãno millesimo. CC. q̃dragesimo secũdo ab incarnatiõe dñi sic euenit: ꝙ kuthen comanoꝝ rex ad dictuz regem solennes nũcios destĩauit: afferens se multis annis cũ tartaris pugnauisse ac obtinuisse duab⁹ vicibus victoriã ꝯtra eos: tertia v̓o vice cũ existeret imꝑatus terrã suaz subito intrauerũt: ita ꝙ ipso habere exercitũ nequeunte eum dare terga opportuit tartaris sceleritatis: ⁊ sic magnã ꝑtem terre ipsius hoĩbus interemptis hostilit̃ destruxerũt ꝓpter qd̃ si vellet ipsũ suscipe ac ĩlib̃tate tenere se ⁊ suos ꝑatus esset sibi subdere ac cũ ꝯsanguineis frĩbusqz ⁊ amicis suis rebusqz ⁊ bonis mobilibus omĩbus in hũgariã intrare ⁊ ipsuz in fide katholica imitari. Quo audito rex repletus est gaudio magno valde tuz ꝓ eo ꝙ talis princeps sibi q̃si par hacten⁹ sue se volebat subicere ditiõi tum qꝛ poterat ad effectum ducere p̃concepta lucrifaciẽdo tot aĩas iesu xpõ: ⁊ sic licenciatis nũcijs nõ mĩmis muneribꝰ honoratis ad dictũ kuthen regẽ trãsmisit suos nũcios ⁊ frẽs p̃dicatores cũ eisdem mãdans ꝙ ipsum ⁊ suos ꝑatus esset recipe ⁊ petita ꝯcedere iuxta sue bñplacitũ volũtatis: quid plura nũcijs hincinde sepius destinatis p̃dict⁹ kuthen cũ suis iter arripuit in hungariã veniendi. Rex v̓o ĩ potentatu mirabili vsqz ad ꝯfiniũ terre sue obui⁹ sibi fuit tot eximia ⁊ tot honores sibi ⁊ suis faciẽs ꝙ ab incolis terre illius a tꝑe cui⁹ nõ extabat mẽoria factum nõ fuerat neqz visũ: tandẽ cum ꝓpter multitudinẽ in loco comode morari nõ possent ꝓ eo ꝙ erat gens dura ⁊ aspa subdi nescia ne offenderẽt hũgaros vel offenderent̃ ab ipsis dabat eis de principib⁹ suis vnuz qui eos ꝯduceret ⁊ expensas omĩbus qui p̃ter ipsoꝝ familias circa q̃draginta milia dicebant̃ faceret exhiberi vsqz ad mediculũ terre sue.

Sequit̃ de odijs inter regẽ ⁊ hũgaros ⁊ primo de causa odij prima.

Um aũt rex comanoꝝ cũ suis nobilib⁹ ⁊ rusticis cepit hũgariã ꝑagrare qꝛ iumẽtoruꝫ hẽbant armẽta ĩfinita in pascuis: segetib⁹: ortis: v̀gultis: vineis ⁊ alijs hũgaros grauit̃ offendebant ⁊ qd̃ horribilius erat eis cũ essent siluestres hoĩes v̀gines pauꝑum abhoĩabiliter opprimebãt ⁊ thoꝝ potentiũ qñ comode fieri poṫat maculabant licet mulieres ipsoꝝ tãq̃ꝫ viles ab hũgaris ꝓstrarent̃: ⁊ si in reb⁹ vel in ꝑsona comanũ hũgarus offendebat statĩ de ipso fiebat iusticie cõplementũ: sic ꝙ alius similia facere nõ audebat: si v̀o a comano hungarus ledebat̃ sibi de ipso iusticia nõ fiebat: ⁊ si quando instare volebat ꝓ verbis interdum verbera reportabat: ⁊ sic inter populares ⁊ regem odiũ est generatum.

Secunda odij causa inter regem belã ⁊ hungaros

Icet disgressionẽ faciã aliquã: tñ vt legẽtes intelligãt ⁊ audiẽtes nõ ignorẽt: destructiõis hũgarie fundamẽtũ reuertar q̃ntotius ad stilũ ĩcepte materie ꝓsequendũ. Bone mẽorie rege andrea genitore isti⁹ bele regis mortis debito ꝑsoluente: subito rex cũ regni principib⁹ ⁊ nobilib⁹ vẽit albã regiã ciuitatẽ ⁊ ibi ꝑ man⁹ strigonieñ. archiepĩ ꝓut moris est regali diademate extitit coronat⁹: quosdẽ de suis baronib⁹ qui pr̃i adheserãt ꝯtra eum cõpulit exulare: quosdã carcerali custodie quos hr̃e potuit mãcipauit: quẽdaꝫ de maiorib⁹ Dionisiũ palatinũ priuari fec̃ lumine oculoꝝ: quedã aũt statuta ibidẽ faciẽs ꝓuulgari vt t̃ra malis hoĩbus qui habũdabãt plurimũ expurgaret̃ baronũ p̃sũptuosã audatiã reprimẽdo p̃cipiẽs ꝙ exceptis suis principib⁹ archiepĩs ⁊ epĩs si aliquis baronũ sedere ĩ sede aliq̃ in sua pñtia auderet debita pena plecteret̃: cõburri faciẽs ibidẽ ipsoꝝ sedes q̃s potuit ĩuenire: qd̃ cognati exulũ ⁊ captiuoꝝ amici sibi etiaꝫ timentes in posteꝝ ꝓ malo nõ modico habuerũt exinde int̃ eos scãdalũ ẽ ortũ.

Tertia odij causa ex hinc secuta est.

Reterea nobiles cũ cordis amaritudine referebãt qd̃ cũ ipsi vel ꝓgẽitores eoꝝ ꝯtra ruthenos: comanos: polonos: ⁊ alios ĩ expeditiõeꝫ a regib⁹ sepi⁹ essent destĩati ⁊ aliqui essent ibideꝫ gladio int̃empti aliqui fame mortui aliqui carceribus mãcipati ⁊ aliqui diuersis tormẽtis afflicti. Reges qui ꝓ tꝑe fuerãt reuertẽ-

tibus vel captiuoꝝ ꝑpinquis in recõpensatiõem ⁊ remũeratiõeꝫ ꝯgruã faciebãt villas possessiões ⁊ ꝑdia ꝯcedẽdo eis imꝑpetuũ possidẽda. Hic aũt nõ solũ eis nõ addidit aliquid sꝫ ꝯcessa ad ius ⁊ ꝓꝓietatẽ suiipsius sine diminutõe aliqua reuocauit: hic est dolor: hic ẽ gladi⁹ qui trãsfixit aias hũgaroꝝ: nã qui erãt diuites et potẽtes ⁊ secũ hẽbãt multitudinẽ effrenatã vix se solos poterant sustẽtare. **Quarta odij causa iter regẽ belã ⁊ hũgaros**

Tem sepius cõquerebãt ꝙ rex ꝑtra regni ꝯsuetudinẽ idepressionẽ eoꝝ ꝓut voluit ordinauit: qõ qualiscũqꝫ eminentie fuerint nobiles in sua curia negotiũ mouere aut sibi horeten⁹ loqui nequirẽt nisi supplicatiões cãcellarijs porrigerent ⁊ exide finẽ negocij expectarent: ꝓpter qõ pleriqꝫ ꝑ mimo tantuꝫ in curia tenebant ꝙ equos ⁊ res alias ꝑ expensis expẽdere cogebãt ⁊ multotiens nõ expeditis negocijs recedebant: naꝫ cãcellarij vt dicebãt ꝑ eo ꝙ nisi ꝑ ipsos requisitos regi loqui potant deprimebãt ⁊ sublcuabãt aliquos vt volebãt ꝓpt qõ illos suos reges eẽ generalit ⁊ publice fatebãt ⁊ regẽ aliũ nõ hre se dicebant.

Quita odij causa ex hinc orta est.

Oc aliud referebãt ꝙ ꝑter vel ꝑtra eoꝝ consilium ⁊ addepssionem ⁊ cõfusionẽꝫ eoꝝ Comanos adduxerat qõ patebat ex eo qꝛ qñ ipsi vocati vel nõ vocati ad curiã accedebant copiam videndi regẽ nõ hẽbant nisi a remotis ⁊ illi solũ ꝑ interꝓtẽ loqui hẽbant facultatẽ: et si minim⁹ Coman⁹ accederet statim patebat aditus ihtrabat ⁊ Comanos tã in scssionibus ⁊ in ꝯsilijs ⁊ in omnibus hungaris ꝑferebat ꝓpter qõ tanta indignatio erat cis ꝙ vix poterant tollerare: ⁊ licet nõ exꝓimerẽt ad ipsũ tñ bonuꝫ coꝛ ⁊ animũ nõ hẽbant nec ꝑ ipso pacis consilia cogitabant.

Responsio ad primam odij causam.

Autoꝛes aũt ⁊ fauentes regi iustificare ipsũ in omibus nitebant sic ad ꝑmissoꝝ singula respõdentes Comanis itroduct cũ ꝑ fidedignos ad regis notitiã pueniſſet: qõ ꝑ Comanos hungari graueret: principib⁹: baronib⁹: comitib⁹ ⁊ comanis omibus circa monasteriũ de kew circa Ticiam ꝯuocatis deliberatiõe diligenti cõmuni ꝯsilio est sanctitũ ꝙ nobiles Comanoꝝ cuꝫ suis famulis diuisim ꝑ singulas hungarie ꝓuincias mitterent ⁊ morã quilibet in ꝓuincia traberet sibi assignata: ⁊ ita cũ multi simul nõ

essent grauamẽ inferre hũgaris nõ valerent: ⁊ si coman⁹ hunga rũ vel hũgarus comanũ offenderet: comites quib⁹ hoc sub pena gr̃e regis ĩiũctũ fuerat iusticiã facerẽt equivalentẽ: licet comanis hoc qõ separe deberẽt plurimũ displiceret: ⁊ sic ipsi postea sine of fensione cuiusq̃ cũ suis tentorijs filtreis iumẽtis pecorib⁹ terraz vacuã hũgarie ꝑgrabant ⁊ cum essent multi ⁊ paupes inter eos habebant hũgari de eis quasi ꝑ nihilo seruientes ⁊ sic status co-rum magis ad comodũ q̃z incomodũ erat eis. C essare igit̃ debe-bat in hoc maliuolentia populoꝝ.

Responsio ad scdam odij causam.

I rex mortuo gẽitore suscipiens gubnacula regni sui quos dem de maiorib⁹ fecit questionib⁹ subici ⁊ tormẽtis sane mẽtis nõ debet aliquis ãmirari: naz ijdẽ inter ipsũ regem ⁊ p̃em suũ sepi⁹ seditiõem et scandalũ ꝓcurauerũt. Ita q̃ hincinde sepi⁹ militia ꝯgregata dimicare adinuicẽ voluerũt nisi ꝓtenẽtes mediuz inter eos essent pacis federa reformata. Cũ ⁊ ipse rex ad patris curiaz accedebat: ijdez in nullo sibi penit⁹ deferebãt: imo de honestare ipsũ verbis ⁊ factis in q̃ntũ poterãt nitebãtur quod celari nõ põt et ꝓtra vitã patris ⁊ filiorũ nequit̃ ꝓspirauerãt vt illis gladio int̃ emptis facilius quilibet possz de hungaria q̃m sibi ꝑ partes diui serãt portionẽ sibi debitã sine cõditiõe cuiuslibet obtinere. Et cũ ꝓcepta nequirẽt effectui mancipare. Aliud nequi⁹ cogitarũt duci austrie lr̃as cũ certis pactis ⁊ ꝓditiõib⁹ destinando dño fredrico romanoꝝ impatori corã regni ⁊ hungariã dare ꝓmittebant: sed nũcius in via capt⁹ regi fuit cũ lr̃is p̃ñtat⁹ vnde ꝓseruãdo ipsos ad vitã minima que sup exaltat iudiciũ vsus est ꝓtra eos: si vo sta tuit q̃ terra malis hoibus purgaret̃ quã iniquitatem ꝓtinet hoc statutum: si sedes baronum cremari fecerit que iniquitas fuit ista nũquid debẽt dñi subdit⁹ cẽ pares: igit̃ nõ erãt iusti hũgari i hac pte.

Responsio ad tertiam odij causam.

Et tertia causa odij regẽ taliter excusabãt est oibus nõ igno tum: qõ. lxx. duos habet hungaria comitatus: hos reges hungarie bene meritis ꝓferebant ⁊ aufferebatur sine iuria possi-dentis. Ex his comitibus hẽbãt ỏlicias diuicias ⁊ honorez po-tentiã altitudinẽ ⁊ munimen: szꝑ ꝑdigalitatem quorũdẽ ꝑgeni 155 torũ suoꝝ iura comitatuũ erant adeo diminuta vt meritis ⁊ ĩmeri

tis ꝑsonaꝝ nō discussset eisdem possessiones villas ⁊ ꝑdia ad comitatus ptinētia in ꝑpetuū ꝓtulerant: ex quo viros comites nō hēbant ⁊ cū incedebāt simplices milites ꝓpter diminutiōem comitatuū putabāt. Qui aūt potētiores erāt sicut thauarnicoꝝ qui ⁊ camerari⁹ dī ac dapiferoꝝ pincernaꝝ necnō agazonuꝫ magri ⁊ ceteri qui hēbant in curia dignitates: exinde in tantum incrassati erant ꝙ reges ꝓ nihilo reputabāt. Hic aūt cupiens reintegrare coronā que pene parue potētie facta erat: licet plurimis displiceret: male tī alienata studuit reuocare ad ius ⁊ ꝓprietatem comitatuū tam a sibi ꝓtrarijs q̄ꝫ a suis licet nō faciendo iniuriaꝫ alicui iure suo in oībus vteret: tī de regalibus bonis bī ac fideliter seruiētibus remuneratiōem congruā fauebat: vnde vsus fuit iure suo: cessare debebat maliuolentia hungaroꝝ.

Responsio ad quartā odij causam

Um esset ꝓpter diuersitates multiplices ⁊ ritus diuersos pene totū regnū hungarie deformatuꝫ ⁊ rex ad reformatiōem ci⁹ totis virib⁹ anhelaret ⁊ implicitus rebus arduis nequiret singulis audientiā beniuolā exhibere duxit deliberatōe ꝓuida statuēdū qō negocia suoꝝ regnicolaꝝ deberēt adinstar romane curie ꝑ petitōes in sua curia expediri suis cancellarijs ita mandans ꝙ ꝑ se lenia ⁊ simplicia negocia expedirent q̄totius possent ad suum auditoriuꝫ arduaꝫ ⁊ grauia ꝓferentes: hoc ideo faciebat vt negocia finē debitū velocit sortiret: sꝫ maliuoli qō ad leuamē oppressoꝝ fuerat ad inuentū ad iniquū compendiū retorquētes nodom in stupa ⁊ pilū in ouo inuenire mendaciter satagebant.

Responsio ad quintā odij causam.

Llud asserebāt penit⁹ falsū ꝙ rex introduxisset comanos ad depressionē ⁊ odiū hūgaroꝝ: sꝫ solū ꝓpt hoc vt cult⁹ diuini nomīs in hūgaria suis tpibus augeret: ⁊ sic q̄ñ ipsū aduersus inimicos corone guerraꝫ hr̄e ꝓtingeret ꝓtra eos cū eis fortiꝰ ⁊ durius dimicaret. Di aūt comanos plusq̄ꝫ hungaros honorabat: hoc ipsi egreferre nō poterant nec debebāt: nam dicebat regiā dignitatem introductos hospites honorare: maxime cū hoc eis ꝓmiserit iuramento ⁊ ipsum in fide sua cepint imitari: ⁊ cum essent eis hungari odiosi solum regem hēbant in hungaria ꝓtectorē. Mā kuthen rex comanoꝝ ꝑ regem ⁊ q̄ꝫplures alij ꝑ maiores ⁊ nobi-

les regni fuerant baptizati: ita q̄ iam cū hungaris ꝓnubia cōtra hebāt: ⁊ si rex eis fauorabilis nō fuisset ipsi in hungaria nō stetissent: auditis aūt hincinde ꝓpositis scriptor finē hui⁹ negocij nō imponit lector si valeat causam terminet iusticia mediañ.

Interloquiū ad ꝓtinuandam narratiōem.

Is interpositiōibus expeditis: scriptor stilū dirigit ad tractandū incepte materie prosecutōez: ⁊ si qui ipsū lingua mordere voluerint toxicata dicentes q̄ interpositiones huiusmodi nil ad rem ꝓtinerent ⁊ bene poterat esse sine illis: non est verū q̄ hec discordia potissim⁹ fomes fuit q̄re hūgaria sic velocit̄ ē destructa.

De wulgari hungaroꝝ opinione.

Anno igit̄ dñi euoluto hungaria ad regē i maliuolentia existente circa natiuitatez dñi fama fuit: qō confinia hungarie ruscie ꝓtinua tartari deuastabāt: ⁊ q̄ rex de hoc per suos nūcios certus erat ad custodiendū portā ruscie que mōtana dicit̄ p quā in hūgariā patebat aditus misit maiorē suū comitē cum exercitu palatinū ⁊ fecit p totam hungariā ꝑclamari: qō tam nobiles q̄z qui seruientes regis dicūt̄ q̄z castrenses ⁊ ptinentes ad castra supius noīata se ad exercitū ꝑpararent vt essent qñ rex mitteret ꝑparati. Cū aūt hoc p totam hungariaz clamaret̄: hungari p̄ nimio gaudio non credebant: asserentes q̄ de tartaris multotiēs insonuerat talis rumor: ⁊ sic semp viderāt illum esse nullū: vnde dicebāt multa renascent̄ que iam ceciderē: alij asserebant q̄ quidez de p̄latis ecclesiaꝝ rumores huiusmodi ꝑcurabāt p eo q̄ tunc tpe romaz nō irent ad ꝓcilium vocati a romano pontifice celebrandu: ⁊ talis opinio erat eis. Fuit tñ omibus manifestū qō vgolinus coloceñ. archiepūs p se ac quibusdem suffraganeis suis venecias miserat p galeis ⁊ fuerunt p regē ꝓtra voluntatē eoꝝ ab itinere reuocati: alij vo q̄z plurimi fatebant̄ vt haberent de rege materiaz obloquendi qō comani societatez ꝓtraxerunt cum ruthenis vt simul ꝓtra hungaros a quibus multa mala ꝓcepant ⁊ sepius destructi fuissent dimicarent: ⁊ ꝑpter hoc plusq̄z p annuz eos p̄dictus kuthen cuz suis p̄uenerat vt ꝓditiones terre adisceret ⁊ linguā faceret sibi notam: ⁊ cum introitū illoꝝ ꝓciperet pugnā inciperet ꝓtra regem: ⁊ sic facilius illi portam poterāt obtinere ⁊ ad ipsius kuthen auxiliū festinare ⁊ ita citius aliquā ꝑtem hūgarie po

terant deuastare gaudendo ⁊ mordẽdo regẽ ꝓ eo ꝙ comanos introduxerat vt supius est expressũ: ⁊ in hac opiniõe q̃z plurimi cõcordabãt.

De ꝯsilio regis ꝯtra tartaros.

Um ergo postmodũ versus q̃dragesimã ꝑgeret iter suũ magis ac magis fama huiusmodi crebrescente rex ad q̃ndam villã que Buda dicitur sup rippam danubij positaꝫ in qua consueuerat quadragesimã celebrare ꝓ eo ꝙ dicebat̃ locꝰ cõmunior ꝓperauit: ⁊ archiepis epis ⁊ alijs regni maioribꝰ cõuocatis deliberabat assidue qualiter posset de tanto negocio ꝓuidere: monens ⁊ ortans eos sepius ꝙ quilibet haberet suos stipẽdarios milites p̃ꝑatos: kuthen v̇o qui cum vxore filijs filiabus ⁊ quibusdẽ suis maioribus tanq̃z suspectus ⁊ sceleris ꝯscius a rege fuerãt ꝯuocati: cõmuni delib̃ato ꝯsilio curialit̃ ne possent manus ipsoꝝ effugere: custodie fuerunt mancipati.

Quid fecit rex bela cũ ꝑ palatinũ de introitu tartaroꝝ certificatus fuit.

Irca v̇o mediũ q̃dragesime venit ad regeꝫ cursitando vnꝰ de militibus palatini ex ꝑte ipsiꝰ referẽs ꝙ iã ad portã ruscie ꝑuenerant ⁊ indagines destruebãt ⁊ nõ credebant ꝙ palatinus posset eis resistere nisi rex mitteret sibi auxiliũ festinũ: rex adhuc incredulus secum armatos milites nõ hẽbat: ⁊ dũ in anxietate huiusmodi ꝑmaneret q̃rto die postea venit idem solus qui nocte dieqꝫ cursitauerat palatinꝰ dicens: ꝙ duodecimo die intrãte marcio in porta ꝯgressuꝫ habuerat cũ eisdem ⁊ suis pene oĩbus sagittis ⁊ gladijs crudelit̃ trucidatis cũ paucis euaserat ⁊ que facta erant sibi venerat nũciare: sꝫ licet rex de malis rumoribꝰ nõ modicũ obstuperet licẽciauit tñ archiepõs epõs ⁊ alios suos comites ⁊ barones eis p̃cipiens firmit̃ ⁊ districte vt quilibet agregata sibi milicia iuxta posse redire ad ipsũ sine dilatiõe tempis festinaret ꝓut vrgens necessitas ⁊ manifesta vtilitas exigebat: ⁊ p̃cepit magistro stephão epõ wacieñ. orodieñ. ⁊ sancti saluatoris chanadieñ. p̃positis ꝙ ad regi nã festinãter accederẽt ⁊ ad ꝯfiniũ austrie ꝓperarẽt ibidem finem huiꝰ negocij expectantes. Itẽ ꝑ suas lr̃as rogauit duceꝫ austrie ꝙ ad ipsũ accederet festinãter: ⁊ iussit comanis omĩbus ꝙ venire ad ipsũ aliquatenꝰ nõ differrẽt. Ipse enĩ de strigonieñ. ⁊ albeñ. ciuitatibꝰ que ad vnã tantũ dietã distabãt exercitu ꝯgregato con-

festim trãsiuit danubiũ in magna ⁊ ditissima theutonica villa que pesth dr̃ Bude opposita ex alta pte danubij morã traxit suos ibi dem cũ exercitu expectans principes comites ⁊ barones.

Alia interlocutio.

Alter ⁊ dñe aduertite reuerẽde: ⁊ qz cuz multa simul occurrerint nequeũt dici simul. Oportet igit̃ q vno dimisso negocio in dicendo aliud assũmatur.

Sequitur rursus interlocutio.

Otate itaqz noia dñoꝝ tartaroꝝ ⁊ q̃liter ĩtrauerũt in hungariã ⁊ astuciã eorũdem qz nõ dimittet indiscussus articulus quin quilibz sensus debitus imponat.

Nomia regũ tartaroꝝ in hũgariã intrãtiuz.

Ex regũ ⁊ domin⁹ tartaroꝝ qui hungariã intrauerũt Bathus suo noie vocabat: rector erat sub ipso in milicia potentior Bochetor appellatus. Cadan in ꝑbitate melior diccbatur. Coacton. Seijcan. ℙeta. Hermeus. Cheb. Ocadar maiores reges int̃ tartaros censebãt q̃qz essent int̃ eos alij reges q̃zplurimi principes ⁊ potentes: qui cũ quinquies centenis milib⁹ armatoꝝ regnũ hungarie inuaserunt.

Quõ tartari ruscią ⁊ comaniã destruxerũt.

Je aũt q̃ndo ruscią ⁊ camoniã totalit̃ ⁊ vnanimit̃ destruxerũt retrocedẽtes ad q̃ttuor vel quiqz dietas ĩtacta ꝓuincia hũgarie ꝓtinua dimiserũt vt cũ reuerterẽt tã ꝑ equis q̃z ꝑ se victualia ĩuenirẽt ⁊ rumores ad hũgaros mĩme ꝓuenirẽt. Cũ quidẽ victualia dictoꝝ regnoꝝ ꝓsumpsissent ⁊ hungariã ꝑponerẽt occupare. Bathus maior domin⁹ dimissa tota familia sol⁹ cũ suis militib⁹ ⁊ non multꝰ ad dictã portã ruscie que ꝑpior erat ad locũ in quo rex ꝓgregabat exercituz recto tramite ꝑperauit ⁊ expugnato exercitu comitis palatini eandem portam obtinuit ⁊ intrauit. ℙeta rex ꝑ poloniã dirigens gressus suos vno ab ipso de ducibus polonie int̃fecto ⁊ destructa wratislauia ciuitate nobilissima et strage facta mirabili: ac in terrã ducis Morauie alijs ducibus prestare sibi auxilium nequeuntibus simili crudelitate ꝓuadens ad portã hungarie festinauit. Rex cadan inter ruscią ⁊ camoniam ꝑ siluas trium dierum habens iter siue viam peruenit ad diuitem Rudanam inter magnos montes positam theutonicoruz

villam regis argentifodinã in qua morabat inũera populi multitudo: ſꝫ cũ eſſent hoies bellicoſi ⁊ armoꝝ penuriã nõ haberent audito ipſoꝝ aduentu extra villã ꝑ ſiluas ⁊ montes eis obuiã exierũt. Cadan vo reſpiciens multitudinẽ armatoꝝ terga dedit fingens fugã ante eos tunc populi cum victoria reuertentes armis depoſitis inebriari vino ꝓut theutonicorũ furia exigit incepunt ſed ipſi tartari ſubito venientes cũ foſſata muros ⁊ munitiões aliquas nõ haberẽt: villam ex multis ptibus intrauerũt: ⁊ licet hic inde fieret magna ſtrages videns populus q̃ eis reſiſtere nõ valebat ſe ad fidem eoꝝ totaliter reddiderũt: ſꝫ Cadan ſub ſua protectione villa recepta Ariſcaldũ comitez ville cũ electis ſexcẽtis armatis theutonicis ſuis militibus aſſociauit ſibi venire cũ eis ſicipiens citra ſiluas. Bochetor aũt cum alijs regibus fluuiuz qui zerech dicit tranſeũtes ꝓuenerunt ad terrã. Epiſcopi comanoꝝ ⁊ expugnatis hoibus qui ad pugnã ꝓuenerant cepunt terrã totaliter occupare. Reuertar igit ad regez hungarie qui erat in dicta villa peſth vt proceſſus eius plenius deſcribat.

Qualiter tartari ꝓceſſerũt poſtq̃z portã habuerũt

Oſtq̃z aũt maior dñs Bathus portã habuit: cepit villas cõburrere ⁊ ſuus gladius nõ parcebat ſexui vel etati ⁊ ad regem q̃ntum poterat feſtinabat: ⁊ cuz prope ad peſth ad mediam dietam ante dominicã de paſſione domini die veneris ꝓ ũeniſſet: ſtatim quoſdez vſqz ad villam miſit cõburrendo interficiendo ꝓut eis innata malicia mĩſtrabat: ſequenti die miſit alios vel eoſdem qui pagebãt ſimilia vel peiora: ſꝫ rex exire ad eos ⁊ aliquos ad faciendũ ꝙgreſſum nullatenus dimittebat ⁊ illi duz credebant ire reuertebãtur: ⁊ dum putarent reuerti iteruz veniebant diem in ludo totaliter expẽdentes. Cunqz die domico facerẽt illud idez vgolin⁹ coloceñ. archiepũs hoc graue ferẽs q̃zplurimũ: qõ quidẽ q̃ſi p̃dones tot bonos hoies ꝙfundebãt ⁊ grauꝫ q̃ rex ſibi ⁊ ſuis puſillanim⁹ videbat. Propt qõ ꝓtra mãdatum regis cum paucis de ſuis foras exiens ꝙgreſſum habere voluit cum eiſdem: ſꝫ illi terga vertentes paulatim retrocedere inceperunt: hoc archiepiſcopus intuens incepit eos equorum inſequi pleno curſu: tandem terra paludoſa repta illi huc velocius trãſierunt paludẽ: archiepũs non aduertens cũ proximus illis eſſet

festinus intrauit cum esset cũ suis armoꝝ pondere pressus transire vel retrocedere nequierunt: sꝫ illi ad eos velocius reuertentes circũdederũt paludẽ ꝛ in ipsos sagittas velut pluuia emittentes cosdẽ ibidẽ totaliter necauerũt: cũ trib⁹ aut q̃ttuor euadẽs archiepũs sic ꝓfusus remeauit ad villã nõ modicã irã hñs tã de suis ꝓditis q̃ꝫ de eo q⁹ rex nõ fec̃ aliquẽ in sui subsidiũ ꝓperare.

Quõ fuit destructa ciuitas wacien̄.

Adñica de passiõe ps exercitus Bathi regis regũ accessit ad waciã ciuitatẽ positã sup rippã danubij ad mediã dictam ꝓpe ad villã pesth in q̃ rex cũ exercitu morabat̃: ꝛ capta ciuitate penitus ꝛ ꝺbellata qui ad eccl̃iaꝫ ꝛ ad pallacia eccl̃ie que erãt q̃si castꝝ munita recursũ habuerãt tã de ciuitate q̃ꝫ de circũpositis villis in nũera populi multitudo eos virilit̃ expugnauerũt ꝛ thezauro ecclesie hĩto canonicos ꝛ alias ps̃onas dñas ꝛ puellas q̃s voluer̃t intimere gladio ꝛ ĩ igne totalit̃ cremauerũt: ꝛ ita ĩ dñica de passione waciẽses passi sũt vt cũ dño iesu xp̃o ptẽ habere mererent̃.

Quõ dux austrie insultũ fecit in tartaros.

Lluõ nõ est aliq̃lit̃ obmittendũ qꝺ dux austrie rogat⁹ a rege venerat sꝫ cũ paucis tanq̃ꝫ facti nescius ꝛ ĩermis ꝛ cũ aliqui ex tartaris ad villã pesth more solito aduenissent armis ꝛ equis sibi assũptis obui⁹ eis fuit: ꝛ cuꝫ simul ꝓgregi debuissent illi tergadãtes ꝓut assueuerũt abiebãt: sꝫ dux submisso equo subdẽs calcaria quendẽ attinxit pcuciẽs eũ cũ lãcea taliter q⁹ lãcee hasta fracta de equo ipsũ ꝓstrauit ad t̃rã: alteri vo ipsoꝝ canesio ꝺ est maiori volẽti ꝓstrato succurre armato more iuxta sellã ꝓsẽti arrepto mucrone vno ictu brachiũ illi⁹ amputauit: qui statim de sella corruens expirauit: alijs in fugã ꝓuersis ꝓstratũ cepũt ipsũ vinctũ cũ equis ad exercitũ adducẽtes ꝓp̃t hoc hũgari assumpta materia exprobrare regẽ ac exaltare ipsũ ducẽ vnanimit̃ inceperũt.

Quõ kuthen rex comanoꝝ extitit interfectus

Amqꝫ publica fama esset qꝺ kuthen qui cum suis vt dictũ est ꝓpe ad regem in custodia tenebatur esset tanti sceleris non ĩmunis: ꝛ adhuc qui venerant comani non tartari crederentur clamabat totus populus contra eum moriatur moriatur ipse est qui destructionem hungarie ꝓcurauit pro ipso regi sepius exprobrantes dicebant: pugnet rex noster qui comanos in nostruꝫ

odiū introduxit: alij clamabant pugnet rex cū illis quibus nra p
dia sunt collata. Rex exprobratōibus frequēter auditis misit ho
micm ad kuthen q ad ipsum accedere nō differret: sz kuthen qui
crebro acclamationes ppli audiebat timēs penā licet esset imūis
a culpa mādauit regi q ad ipsū neqqz accederet nisi sibi talez ho-
minē destinaret cui esset potētia ipsū ad eūdē ducem ac ipsū eruere
de manib9 pplorū hoc regi nūcio referēte clamor fact9 est magn9
in pplo moriat moriat ac sic subito hūgari t Theutunici armati
ītrātes palłaciū i quo erat violēter ad ipsū accedere voluerūt ku-
thē vo cū suis arrept5 arcub9 t sagittis ad se ipsos accedere nō si-
nebant sed pplorū multitudine accedēte ceperūt cosdē t cūctis in
instāti capitibus amputatis ea in populos p fenestras de palla-
cio ꝓiecerūt. Quidā āt volūt hoc facin9 duci austrie īputare ab
alijs vero de mandato regis dr esse factū: tñ postqz ꝓcerto ē cō-
ptum q kuthen hui9 nequicie est exps: asserūt hoc verisimile nō
esse q rex qui ipsum de sacro fonte leuauerat t securitatem sibi de
derat pstito iuramento tantū facin9 ppetrasset: nolo quidē ego q
liter hoc actū est diffinire: diffiniat ille qui nouit t penam vel gra
tiam vnicuiqz iuxta opa sua reddet.

Quid fecerunt Comani audita morte regis ipsorū t qualiter rex Bela contra tartaros ꝓcessit.

Artaris itaqz die noctuqz in circuitu villas cōburrēb9
instabat Coloceñ. archiepūs apud regē vt exiret cū ex-
ercitu contra eos. Igit duce austrie recedente maxie cuz
maior regni exercitus aduenisset: t sic rex cū exercitu mot9 exiens
incepit paulatim ꝓcedere ꝓtra eos. Cunqz comani vocati ꝓtra
tartaros vbicunqz essent in regis subsidium vnanimiter adueni-
rēt audita morte sui dñi kutheni turbati sūt grauit t cōmoti quid
deberent agere ignorantes. Cum aūt rumor de morte eiusdem in
crebruisz hūgari villani odiosi eis vbiqz ꝓtra eos īsurgere cepe
rūt spoliādo interficiēdo eosdē sine aliqua pietate: qui cū talit inspi
cerent se peremi: insimul ꝯgregati non solum se deffendere ince-
perunt sz villas cōburrere t rusticos viriliter expugnare.

Quō euasit chanadieñ. epūs manus Comanorū.

Ed cū Bulzo chanadieñ. epūs t nicolaus filius Bore
cum nobilibus multis vxores filios t filias t familias

ad ꝑtes supiores ꝯducerent: ⁊ postmodũ ad regis exercituꝫ festi
nantes accederent obuiantes Comanis inceperũt pugnã duris-
simã ꝯtra eos ⁊ eis resistere nequeũtibus sũt q̃si oẽs gladio inter
empti: epũs tñ cũ paucis in curru iacens infirm⁹ dũ pugna fieret
est lõgius asportat⁹. Comani v̓o vt tartari t̓rã postmodũ destru
entes ⁊ ꝯueniẽtes ĩ vnũ: ex ista ꝑte danubiũ trãsierũt ⁊ sic destruẽ
do ĩceperũt ad marchiã ꝓperare. Illi ãt de marchia hoc sciẽtes
ꝯuenerẽt in vnũ ⁊ eis obuiã exeũtes ꝯgressũ cũ eis ĩ finibus mar-
chie habuerẽt ⁊ supati ab eis ꝑueniebãt vn⁹ aliũ fugiendo ⁊ sic co
mani ceꝑunt marchiã nequit̓ expugnare mortẽ sui dñi crudeliter
vindicãtes. Nã cũ int̓ficiebãt hũgaros sic dicebant: hũc ictũ suf
feras pro kutheno ⁊ destructis melioribus villis. s. franka villa
senatoria sãcti martini ⁊ alijs ⁊ recepta multa pecunia equis ⁊ pe
coribus destruendo terrã in bulgariã transierũt.

Quõ waradieñ. epũs ꝑ tartaros extitit deceptus.

Enedictus quidẽ waradieñ. epũs ꝑ se de mãdato reg⁹ ma
gno exercitu ꝯgregato ⁊ volens in ipsius subsidiũ accede-
re ĩtellexit q̃ Tartari ciuitatẽ agrieñ. destruxerãt hoĩbus de ciui
tate ⁊ alijs qui ad defensioneꝫ ipsius ꝯuenerant: alijs cõbustis:
alijs gladio interemptis: spolia thezaurum epĩ ⁊ ecclesie exinde
asportabant: vnde sũmens audaciã pro eo q̃ paucis diebus ela
psis ꝯgressum cũ paucis eorum habuerat ⁊ p̃ualuerat ꝯtra eos:
incepit post ipsos dimisso exercitu festinare vt sibi posset fragmẽ
ta colligere ne ꝑirent. Hoc tartari p̃scientes finxerunt se ire lon
gius ⁊ steterunt: ⁊ cum haberẽt equos plurimos ⁊ ipsi pauci exi
sterent figmenta talia ordinauerũt. Fecerunt aũt laruas ⁊ mon-
stra q̃ꝫ plurima ea sup equos vacuos tanq̃ꝫ si essent milites ordi-
nando: ⁊ equos illos sub quadẽ monticulo paucis cũ eis relictis
seruiẽtibus dimiserũt mandãtes eisdem vt cũ ipsi cũ hũgarie in-
grederent̓ ad pugnã ipsi exirent acie ordinata ⁊ paulatim proce-
derẽt versus eos ⁊ ipsi in planicie hungaros expectabant. Qui-
bus aduenientibus boch comes ⁊ quidẽ alij qui de melioribꝰ mi-
litibus hũgarie putabant̓ qui cum epõ venerant ipsis visis ha-
benis equoꝝ dimissis ꝯgressum habuerũt durissimũ cum eisdem
⁊ cũ essent tartari nũero pauciores terga eis dare fingentes v̓sus
159 monticulum retrocedere inceꝑunt ⁊ dum ipsi cum laruis exierũt

sub monte ⁊ vt condictũ erat acie ordinata hũgari hoc videntes ⁊ opinantes eis insidias factas terga dederũt ⁊ fugã velocit̃ inierũt. Tartari aũt mox in illos ꝯuersi illos sequebãt̃ eosdẽ ꝓstrando int̃ficiẽdo ꝓut nequi⁹ crudelitates pot̃ant exercere: epũs aũt cũ paucis reuersus est waradinũ ⁊ aliquantula mora facta collectis aliquibus militibus transiuit danubiũ ⁊ euasit.

De infelici bello regis Bele cũ tartaris cõmisso.

Unqꝫ rex vt dictũ est egressus de villa pesth ꝓgrederet̃ ꝯtra tartaros cũ multitudĩe armatoꝝ: illi de cõbustiõib⁹ villaꝝ reuersi ⁊ subito ĩ simul ꝯgregati ꝑ viã ꝑ quã venerãt retroibãt: ⁊ sic̃ isti paulatim ꝑsequebãt̃ eosdẽ sic ⁊ illi tãtũ ante ipsos se fugere simulabãt ⁊ cũ ad quãdẽ aquã que Saijo dicit̃ que nõ multũ lõge de agrieñ. ciuitate fluit ⁊ itrat Ticiã ꝑuenissẽt post aque trãsitũ que fiebat ꝑ pontẽ castrametati sũt ⁊ steterũt ponẽtes in ponte custodes qui noctis vigilias custodirẽt. Tartari quidẽ post transitũ eiusdẽ paludis circa aquã se ĩ planicie posuerũt ⁊ cũ aqua magna existeret ⁊ lutosa ꝙ non erat eis crudelitas ꝙ sine põte trãsit⁹ alicui esse posset. Rex suos ĩterim hortabat̃ vt ad pugnã virilit̃ se haberẽt vexilla nõ pauca manu ꝓpria maiorib⁹ assignãdo: hũgari aũt hẽbant hec oĩa inderisũ de multitudĩe ꝯfidentes: ad pugnã tñ ꝓpt̃ rõnes suꝑius assignatas cor ⁊ animuꝫ nõ hẽbãt: volebãt quidẽ ꝙ rex ꝑderet vt ipsi chariores postmodũ haberẽt̃ credẽtes plagã huiusmodi ꝑticularẽ quibusdẽ ⁊ non omĩbus generalẽ sicut audierãt qñqꝫ in hũgaria esse factum: naꝫ intrabant Comani subito ⁊ aliquã ꝑteꝫ terre anteq̃ꝫ ꝯuenirẽt hũgari destruebant festinantes postmodũ ad recessum ⁊ interdũ hũgari ijdem de Comania faciebant sꝫ non sic quia hec vltima primis minime respõderũt: tamẽ mille milites omni nocte ad custodiam exercitus ponebant̃. Quid plura tartari vadũ inueniẽtes longe ab exercitu ⁊ vna nocte vnanimit̃ trãsierunt ⁊ in aurora totũ regis exercitũ circumdãtes sagittas emittere in exercituꝫ sicut grãdines inceperunt. Hũgari v̓o ⁊ quia fuerunt taliter occupati ⁊ illoꝝ ꝑuenti astucia cum armati equos suos ascendebãt nequibãt milites suos dños: ⁊ dñi suos milites inuenire ⁊ cuꝫ ad pugnã accederẽt tepide ac remisse accedebãt tãta erat crebrosa emissio sagittaꝝ ꝙ fere vmbrã pugnãtib⁹ faciebãt; ⁊ sagitte sicut locuste

ꝛ bruccus ꝓgregatim vadunt ꝑ aera volabāt ꝛ sic sagittaꝝ ictus
míme sufferre valentes infra circuluꝝ exercitus retroibant. Rex
vo acies non poterat ordinare ꝛ si mixtim ex quacunqꝫ ꝑte ibant
hungari ad pugnā illi eis cū sagittis obuiam venientes ipsos infra
exercitū retroccedere faciebant: ita ꝙ ipsi ex calore nimio ꝛ angu-
stia maxia ad tantā lascitudinez venerant ꝙ rex ꝛ coloceñ. archi-
epūs qui anxij formidabāt nec minis neqꝫ adulatiōib⁹ ac moni-
tiōibus iā ad pugnā poterāt aliquos destiare ab aurora vsqꝫ ad
meridiē in tali angustia existētes: tandē iam cū deficere viderēt:
dux coloman⁹ frat regis cū suis quos i tāta ꝓssura hre potuit cō
flictū durissimū ex vna ꝑte exercit⁹ habuit cū eisdez pugne ꝑ mag
nū spaciū diei insistēdo: ꝛ dū crederet se ꝑ residuā exercit⁹ ꝑtē ad-
iuuari decept⁹ est. Nā cū ex altera ꝑte ad pugnaz plurimi ire cre-
derent nō tñ ad pugnā ibant: sꝫ tartaris vltro parū secedentibus
illis ꝑ sui mediū viam absqꝫ aliquali sagittarū emissione dabant
Quare hūgari plures ꝛ plures tali via potiti ab exercitu se sub-
trahebāt ꝛ q̄nto plures trāsiebant tanto latior via ꝑ tartaros il-
lis dabat: ꝛ in tanto ꝓflictu nō erat rumor vel vbū aliqd int cos
ꝛ cum rex illos ad ꝓflictum ire crederet ipsi exibant ad fugā pot⁹
q̄z ad pugnā. Tartari vo expectantes regis exercitum nullate-
nus se mouebant: ꝛ cū iam de multis ptibus exercitui regio exit⁹
pateret: rex ab illis incognit⁹ cū paucis viā habuit vsus siluam.
Dux aūt coloman⁹ direxit ꝑ aliā ꝑtem exercit⁹ suū iter die noctū
qꝫ in equis plurimis vsqꝫ ad dictā pesth nō ꝑ viā publicā ꝑ quā
hūgarica natio lubricabat sꝫ ꝑ deuiuꝫ laxatis equoꝝ habenis ad
portā danubij festinabat ꝛ q̄zq̄z a Burgēsibus rogarēt vt inoꝛu
lā faceret quousqꝫ saltem pararent naues ad transitū dñarū vxo
rum illoꝝ teneri tñ nō potuit nec ad id induci: dicebat enī ꝙ de se
quilibet cogitaret: aduentū enī psequentiū metuens solus conse
stim trāsiuit ꝛ fugit in Simigiū ad quendē locuꝫ qui dicit segusd
ꝛ licet burgenses de pesth cū familia ad transitū festinarent ꝓius
tñ supuenerūt tartari ꝛ qui nō fuerunt in danubio suffocati de bur
gensibus extiterunt gladio interempti.

De fuga episcopi quinqzeccleſiensis.

Mtuēs āt bartholome⁹ epūs quīqzeccliēn. destructōem
exercit⁹ ꝛ aduertēs ꝙ quidē de tartaris in exercitū irruētes castra

plurima cõburrerẽt similiter nõ ꝑ viã publicã sꝫ ꝑ campũ cũ multis militib⁹ fugã inijt: ⁊ cũ pauci de tartaris equos post eos mitterent pleno cursu Ladislaus comes qui ad regem multis vexillis extensis cuꝫ sua milicia veniebat nil de gestis ipsis p̃sciẽs supuenit epũs hũgarica vexilla cognoscẽs ad comitez declinauit: tartari vo multitudinẽ aduertentes abierũt retrorsum ⁊ alios insequi curauerũt: ⁊ sic ipse comes cum epõ abeuntes ab ipsoꝝ manibus euaserunt.

De episcopis ⁊ alijs clericis in dicto bello iterfectis

Et fugientib⁹ quoqꝫ ꝑ amplã viã versus pesth ⁊ i exercitu remanẽtib⁹ facta est tãta strages tot milia sũt hoiuꝫ intempta q̃ estimatio fieri nõ valet nec referentibus fides ꝓpt̃ inũerã cladez leuit̃ adhibet̃: maiores tñ de clericis ceciderc mathias strigonien̄. archiepũs quẽ rex tũ ꝓpt̃ fidelitatẽ tũ qꝛ i simul nutriti erãt magꝭ diligebat ⁊ ei⁹ cõsilijs magna subcõfidentia i rebus arduis vtebat̃: vgolin⁹ coloceñ. archiepũs nobilissima ortꝰ ꝓsapia magna ⁊ ardua mũdi negocia obmissis minimis disponens: hic erat sub cui⁹ fiducia nobiles hũgarie respirabant: hic erat sub cuius fiducia maiores ⁊ mediocres hũiles se reddebãt: georgi⁹ epũs Jauricñ. qui ⁊ nobilis fuit morib⁹ ⁊ pitus scientia lr̃aꝝ. Reynoldus vltra siluanus epũs et ecclesie nitrien̄. epũs qui fuerat laudabilis vite ⁊ morũ honestate p̃clar⁹: nicola⁹ scibinien̄: p̃posit⁹ regis vicecãcellarius nobilib⁹ natalibus ortꝰ qui vnũ de maioribus anteq̃z se necis necessitati subiceret cruentato gladio iugulauit. Eradi⁹ archidiacon⁹ Bachien̄. magister albert⁹ strigonien̄. archidiacon⁹ qui circa fluenta iuris p̃lat⁹ alios meruit edocere: ipsoꝝ quoqꝫ corpa diris mucronib⁹ taliter sũt mactata q̃ post recessuꝫ eoꝝ q̃zq̃z multũ exquisita fuerint nequierũt vllaten⁹ repiri. De nũero vo laicoꝝ maioꝝ ⁊ minoꝝ qui suffocati fuerũt paludib⁹ ⁊ aquis igne ꝯcremati ⁊ gladio intempti nulli mortaliũ possit fieri certitudo. Nã ꝑ campos ⁊ vias iacebãt corpa multoꝝ mortuorũ aliqua capite diminuta aliq̃ frustatim diuisa in villis ⁊ in ecclesijs ad quas recursũ habuerãt ꝯcremata: hoc exitiũ hec pnicies ⁊ hec strages tenebat duoꝝ dierũ itinera occupata totaqꝫ terra erat sanguine rubricata: ⁊ existebant corpa supꝫ terrã sicut stant ad pascua ꝑ deserta greges peco-

rum ouiũ ⁊ porcoꝝ: ⁊ sicut in lapicidinis secti lapides ad structuras. Habuit igit̃ aqua corpa mortaliũ suffocata: hec sunt a piscibus a vermib⁹ ab auibus in aquis degẽtibus deuorata terra illorũ corpoꝝ dominiũ est adepta que occubuerũt venenatis lanceis mucronibus ⁊ sagittis: hec sanguine cruẽtate celi aues ⁊ dentate bestie tam domestice q̃ꝫ siluestres morsu vsqꝫ ad ossa nequissime corroserũt. Ignis illa tenuit que cremata sũt ĩ ecclesijs ⁊ ĩ villis interdũ ignẽ excrematiõe huiusmodi pinguia extĩguebãt hec cõsũmi nequeũt modico tp̃is int̃uallo: nã inueniẽtur in locis plurimis vsqꝫ ad tp̃a lõgiora ossa denigratis pellib⁹ nõ ꝯsũptis ĩuoluta ꝓ eo ꝙ quibusdẽ bestijs esce placide nõ existũt nisi aliter destruãt̃. Cũ aũt in dominiũ triũ elemẽtoꝝ vniuersa corpa trãsiuissent vidẽdũ est: quid q̃rto relĩquerũt elemẽto: ad aerẽ igit̃ qui q̃rtũ dr̃ elemẽtũ alia tria fetoreꝫ oĩuꝫ corpoꝝ trãsmiserũt: ⁊ sic ex fetore corrupt⁹ est ⁊ infectus. Qd̃ hoĩes qui ꝑ cãpos ⁊ vias ⁊ siluas ex vulnerib⁹ remãserant semiuiui ex infectiõe aeris qui forte viuere poterãt expirauerũt: ⁊ sic aer hui⁹ crudelis exicij nõ est expers. De auro igit̃ ⁊ de argẽto equis armis vestibus ⁊ reb⁹ alijs quid dicet̃ tot hoĩuꝫ qui occubuerũt tam in p̃lio q̃ꝫ in fuga: equi cũ sellis frenis sine sessoribus per prata ⁊ nemora discurrebãt: ⁊ ex strepitu erant facti adeo furibũdi ꝙ insaniẽ penitus videbant̃: ⁊ sic eos territos cum nequirent ꝓprios dños repire oportebat: aut mori gladio aut subicere se dominio exterioꝝ quoꝝ humitus haberi poterat ꝓ gemitu atqꝫ fletu. Argentea quoqꝫ vasa ⁊ aurea serice vestes ⁊ alia hoĩbus oportuna ꝑ campos ⁊ siluas a fugientibus ꝓiecta vt ipsi velociori cursu manus insequentiũ euaderent nõ habebãt aliquos collectores: tartaris tantũ int̃fectiõibus hoĩuꝫ insistẽtibus de spolijs mĩme curare videbant̃.

Quõ tartari habita victoria spolia diuiserũt ⁊ quõ inuẽto regis sigillo ficticias litteras scripserũt.

Habita de tãto exercitu victoria ⁊ triũpho captaqꝫ depredatione huiusmodi cũ tumultu ⁊ vestimẽtis mixtis sanguine equis auro ⁊ argento effusa rubigine rubricat⁹ tã q̃ꝫ cõgerieb⁹ lapiduꝫ ⁊ aceruis frugum in simul adunatis ad diuisionẽ ⁊ ad ꝑtitiõem eoꝝ. Herus cũ elegantioribus de tartaris ex ꝑtitiõe huiusmodi subsecuta: repto sigillo regis penes cancel

lariū cui⁹ caput a corpe diro mucrone demerāt: iam confisi de terra ⁊ timentes ne populi ꝑfligatiōe regis audita manus ꝑ fugaz effugerent corūdē: diligēter aduertite astuciā quā fecerūt: primo totā hungariā vltra danubiuz dimiserūt ⁊ assignauerūt vnicuiqz de maioribus tartarox regibus qui adhuc hungariā nō intrauerant ptē suā significādo eis rumores ⁊ q festinarent qr iaz eis obstaculū nullum erat: ⁊ fecerūt scribi ꝑ quosdē clericos hungaros quos adhuc ad vitā seruaucrant maioribus oībus ⁊ popularib⁹ ꝑ totā hungariā existētibus sub noīe regis multauaria ficticia litterax sub hac forma. Canū feritatē ⁊ rabiez nō timeatis nec vris de domib⁹ vos mouere audeatis: licet enī ꝑpter quandē impromisionē tum castra tum tentoria relinquerim⁹ paulatim tñ deo nobis ꝑpitio cadez recuperare intendim⁹ cōtra illos ꝑliuz virtuosū instaurātes vñ tantū oratiōi vacetis vt misericors deus aduersariox nostrox capita nobis ꝑmittat malleari. Hec fucrūt lr̄e per quosdē hungaros qui iam eis adheserāt destinate: qui me ac totam hungariā destruxerūt. Nā tantā illax certitudini litterarum fidem dedim⁹: q licet omī die ꝓtrariū cerneret tamē qr in tra illico guerrax turbatio supuenit: ob hoc ad sciendum rumores nūcios mittere nullaten⁹ poteram⁹ ꝓtrariūqz credere nequibamus: ⁊ sic hungaria occupata viā non potuit habere fugiendi: sz q ꝑcessum regis dimisim⁹ indiscussū reuertamur ad ꝑgressū suū vel qō verius est ad egressum.

Quid fecit rex bela post debellatiōez sui exercit⁹ et q̄liter ꝑ ducē austrie captus fuit ꝑiter ⁊ spoliatus.

Iso itaqz rege de exercitu ꝑfugato die noctuqz cū pauciſſimis versus ꝓfinia polonie habuit iter suū: ⁊ inde directo tramite vt reginā posset attingere que in ꝓfinio austrie morabat quantū poterat ꝑperabat. Dux austrie hoc audito iniqua in corde ꝓcipiens contra eū sub nomīe amicicie obuius sibi fuit: sz rex armis exutus dū prandiuz pararet modico tpis interuallo vellet somnij quietē capescere iuxta aquā vtpote qui solo nutu dei euaserat inter tot diras sagittas ⁊ gladios venenatos ⁊ tam longū fuerat iter suū qui excitatus a somno: cuz ducem vidit letatus est valde. Dux aūt regē inter alia ꝓsolatoria vba pecijt vt danubiū transiret ⁊ ibidē securi⁹ quiescere ⁊ morari posset.

Rex vero his auditis tanquam innocens nihil mali suspicatus dictis ducis aquieuit: dicebat enim dux se castrum ex altera parte habere et ibidem regem melius honorare posse: cum tamen in animo non honorare sed confundere illum habebat propositum: et cum rex stillam vitare crederet incidit in caribdim et sic piscis volens vitare frixorium ne frigatur ad assanduz proijcit se ad pruinas credens malum effugere inuenit nequius. Nam dux austrie astucia excogitata cum rege suum ad libitum potitus extitit ab eo quandam pecunie quantitatem quam dicebat olim ab eo regem extorsisse repecijt. Quid plura rex manus illius euadere nequiuit quousque partem eiusdem pecunie in prompto partem in vasis aureis et argenteis illi persoluit: pro parte autem tres comitatus sui regni illius terre contiguos illi obligauit: et licet ipsa vasa aurea et argentea maioris fuerint estimationis: tamen dux illa solum in duobus milibus marcarum simul cum lapidibus preciosis recepit. Dux autem illico castrorum illorum comitatus corporali possessione est adeptus et illa ex proprijs pecunijs contra tartaros fecit reparare: si queratur quanta fuit pecunie quantitas est ignotum: nam alij de septem quidam de nouem ceteri de decem marcarum milibus referebant: sed de veritate liquere non poterat: quia secrete contractus fecerant et firmauerant proprijs iuramentis. Quibus expeditis ad reginam que non multum distabat quantum potuit festinauit: et vna cum ipsa sine tractu more stephanum wacienum. epum ad imperialem et romanam curiam pro subsidio destinauit et interim circa segesdinum cum illis quos aggregare potuit moram traxit.

Quomodo dux austrie spoliauit fugitiuos hungaros et de insultu Theutunorum in hungariam facta.

Ex prospecto iam quod hungari essent vnanimiter infuga sibi multos milites aggregauit eos contra hungaros in hungariam transmittendo: et sic tartari ex illa parte danubij destruebant: et ex ista theutonici depredabantur villas prout poterant comburrebant. Ita quod ciuitatem iaurienum. intrantes castrum ceperunt et illud molliti sunt per violentiam optinere: hungari vero de partibus illis consequentes in vnum ad ciuitatem manu armata euntes ciuitatem ceperunt et omnes in castro theutonicos cremauerunt. Dux nimio furore repletus propter hoc scandescens contra hungaros fugientes a facie tartarorum quos in austria colligerat et quibus fidem promiserat non contentus de eo quod regi fecerat pecijt ab eis pro castrorum et ciuitatum custodia quan-

dam pecunie quãtitatem: ⁊ sic hac occasione inuẽta cuꝫ tam theutonici q̃m hungari essent multuꝫ diuites in pecunia ⁊ rebus eos vsqꝫ ad extremã exinanitiõem nequiter spoliauit: ⁊ miseri hũgari deuorabãtur vbiqꝫ morsu amarissimo a seuis bestijs dentatis ⁊ postmoduꝫ nudi in aridã proijciebãtur ⁊ vomebãtur: sꝫ his expeditis referamus de regibus Tartaroꝝ qui postmodũ hungariam intrauerunt.

Quomodo tartari waradieñ. ciuitatem expugnauerunt ⁊ quomodo amplius ad pontem Thome et alias ꝓcesserunt.

Adam rex vt in alia ꝑte dictuꝫ est Rudana expugnata ⁊ capto Aristaldo comite elegãtioꝛes sexcẽtos armatos theutonicos elegit qui sub iurisditiõe dicti comitis extiterũt: hijs ꝑstantibus ducatũ tartaris ꝑ siluas ⁊ nemoꝛa rupes ⁊ ꝑcipicia ꝓpe waradinũ ciuitatem subito aduenerunt ⁊ qꝛ ciuitas multũ erat in hungaria nomiata vndiqꝫ illac nobiles taꝫ domine q̃ꝫ mulieres populares inumerabiles conuenerant: ⁊ licet epũs cum quibusdam canonicis exinde recessisset: ego tñ cum remanẽtibus eram ibi: ⁊ cum castrũ ex vna ꝑte dirutum cerneretur amplo muro illud fecimus reparari vt si ciuitateꝫ defendere non possem⁹ ad castrum refugiũ haberemus ⁊ cum vno dierũ subito aduenissent ⁊ esset in ciuitate sub quodã dubio moꝛa mea castruꝫ intrare nolui: sꝫ affugi in siluã diu ꝓut potui latitaui. Ipsi tamẽ subito ciuitatẽ capientes ⁊ ꝑ maioꝛi parte cõburrentes tandẽ nihil extra muros castri penitus dimiserũt: ⁊ receptis spolijs tã viros q̃m feminas minoꝛes ⁊ maioꝛes interfecerunt in plateis domibus ⁊ campis: quid plura nõ pepcerunt sexui vel etati quibus pactis subito exinde recesserunt ⁊ omia in recessu recepunt ⁊ longe a castro se ꝑ quinqꝫ miliaria posuerunt ⁊ ad castrũ ꝑ multos dies nullatenus accesserunt sic ꝙ illi de castro cogitabãt eos ꝓpter castri fortitudinẽ recessisse. Nam magnis munitũ erat fossatis et turribus ligneis sup muros ⁊ multi loꝛicati milites erãt ibi. Ita ꝙ dum tartari ad respiciendũ interdũ accederent milites hungari velociori cursu eos insequi ꝓcurabant: ⁊ cum plurimis diebꝰ ad castrum nõ accederent ⁊ crederẽ ꝙ ex toto exinde recessissent milites ⁊ alij qui in castro erant de recessu eoꝝ hñtes fiduciaꝫ: ca-

strũ q̃z plurimi exierunt ꝛ domos que remanserãt extra castrũ ceperũt cõmuniter habitare ꝛ sic in aurora cos tartari qui vbi essent nescire poterant inuadẽtes magnaz ipsoꝝ ptem qui nequierũt ad castrũ fugere necauerũt ꝛ castꝝ illico circumdãtes ex opposito ad murũ nouũ septem machinas posuerũt ꝛ die noctuqz cũ eis emittere lapides quousqz nouus murus dirut⁹ est ex toto nullatenus cessauerunt: ꝛ turribus dirutis atqz muris ꝓgressũ dederunt ꝛ castro ꝑ violẽtiã occupato ceperũt milites ꝛ canonicos ꝛ alios qui non fuerũt in occupatiõe castri gladio interempti. Dñe vo domicelle ꝛ puelle nobiles se in ecclesiã kathedralem recipe voluerũt Ipsi vo tartari fecerũt arma a militibus sibi dari ꝛ ꝑ tormẽta durissima quicquid habuerunt a canonicis extorserunt: ꝛ qꝛ kathedralem ecclesiã subito intrare nequierunt igne apposito ecclesiaz ꝛ dñas ꝛ quicquid erat in ecclesia cõbusserũt: in alijs vo ecclesijs tot scelera de mulieribus patrabant q̃ tutius est subticere ne homines ad nequissima instruant̃: nobiles: ciues: milites: ꝛ canonici extra ciuitatẽ in campo fuerunt omnes sine aliqua pietate iugulati. Post hec sanctoꝝ sepulcra totaliter euerterũt ꝛ pedibus sceleratis reliquias calcauerũt: turribula: cruces: ꝛ calices aureos ꝛ vasa aurea ꝛ alia dedita ad altaris ministeria cõminuerũt: introducebant in ecclesias mixtim viros ꝛ mulieres ꝛ post turbem illoꝝ abusionez easdem ibidẽ necabant. Postq̃z autẽ oia euersa sunt ꝛ fetor intollerabilis ꝓcederet ex corpibus defunctoꝝ exinde recesserũt ꝛ tantũ locus solus remãsit: hoies qui ꝑ siluas circũ positas latitabant ꝓuenerũt ibidem vt aliqua comestibilia inuenirent ꝛ cũ verterẽt lapides ꝛ corpa mortuoꝝ. Tartari subito sũt reuersi ꝛ viuũ de viuẽtibus quos ibi repiebant nemicem dimiserũt ꝛ sic vsqz ad extremuz fiebant quottidie noue strarges ꝛ cum plures interficere nõ haberent ex toto abinde recesserũt: nos vo qui in siluis inter indagines morabamur de nocte fugam iniuimus versus pontẽ Thome magnã theutonicoꝝ villam sup fluuiũ Crisij positã: sz theutonici nos transire ꝑ pontez nullatenus ꝑmiserũt imo institerunt q̃z plurimi vt vna cum eisdem villã eoꝝ bñ munitam deffendere deberem⁹ qõ plurimũ displicebat tñ ad quandaz diuertimus insulã que contra tartaros ꝑ homies de agija ꝛ waidam de geroth ꝛ de pluribus alijs circũiacentibus villis fortiter

parabaꝫ. Cum vltra ꝓcedere nō auderem cepi ad ꝓcuratoꝛis et oīuꝫ loci illius instañ. moꝛā ibidem trahere cū eisdem: nam nullus in ꝑtactā insulā intrare poterat nisi ꝑ quandā viam artissimā ⁊ minutā ita q̄ ꝑ miliare in illa via tres poꝛte cum turribus facte erant: ⁊ p̄ter has erant ad miliare foꝛtissime indagines circūquaqꝫ ⁊ cū ita munitū locū aduerterē placuit mihi ⁊ remāsi: ſꝫ ꝯsuetudo insule illa erat q̄ ingressuꝫ p̄bebat singulis ſꝫ regressuꝫ omnibus denegabat: ⁊ cū aliquibus diebus cū mea familia essem ꝑ exploꝛatoꝛes nostros ꝓcepim⁹ q̄ ꝓpius tartari veniebāt exiui secrete insulam vt viderē quō equos poteram⁹ ꝯseruare ⁊ vno ductoꝛe ꝯducto ⁊ vno seruiente quoꝝ quilibet nostꝝ tres equos habebat de nocte versus chanadinū ciuitatem sup̄ fluuiū moꝛusij posita q̄ distabat ab illo loco ad octo miliaria ꝓperauim⁹: ⁊ cū ꝑ totam noctē iremus q̄ntum equi poterant nos poꝛtare in auoꝛa ꝓuenim⁹ chanadinū: ſꝫ p̄cedenti die a tartaris qui ꝑ aliam ꝑtē intrauerant hungariā captū fuerat ⁊ destructuꝫ ꝑtes illas totaliṫ occupauerāt ita q̄ fluuiū nequiuim⁹ ꝑtransire: ⁊ cū equi lassi cēnt ⁊ boies huc illuc de ꝑtibus illis se absconderēt retrocedere nullo modo poteram⁹: ⁊ sic in quibusdā domiculis equis dimissis in quibusdā foueis illo die nos oportuit latitare: aduenīēte tandeꝫ nocte ad locum p̄stinū nō sine difficultate nimia incepimus in tumoꝛe transire ꝑ mediū tartaroꝝ curuataqꝫ supcilio cū pudoꝛe insulā reintrauim⁹: ⁊ cū in tali ꝑiculo moꝛaremur seruiētes mei qui equos exteri⁹ vigilabant ⁊ alij qui mecū erant cū pecunia quā habebaꝫ ⁊ vestibus de insula affugerunt ⁊ infuga īuenti ꝑ tartaros sūt gladio intēpti: me cū vno seruiente quasi nudo in insula ꝑmanente. ¶Dost hec statim īualuere rumoꝛes q̄ dictū pontē thome theutonicoꝝ villam in auoꝛa tartari occupauerūt ⁊ quos tenere noluerāt hoꝛrenda crudelitas acerbitatis gladio dire iugulauit. Quo audito inoꝛruerūt pili carnis mee cepit coꝛp⁹ tremere ac pauere lingua miserabiliṫ balbutire ꝑspiciens q̄ dire moꝛtis articulus qui iam vitari non poterat īminebat: trucidatoꝛes coꝛdis oculis intuebar: caro sudoꝛe moꝛtis frigidissimuꝫ emittebat: videbam ⁊ moꝛtales moꝛtē expectātes assidue nō posse manus ⁊ arma extendere: erigere brachia: pedes ad deffensiōis loca mouere oculis tram ꝓspicere. Et quid plura homīes ꝓspicie

bam ex timore nimio semiuiuos: ⁊ cũ essez in extasi positus affuit mihi misericordia iesu christi ⁊ tanqz vnus de maioribus vt melius ⁊ more italico muniremur insule populũ ꝙuocaui: cuius rei occasione cũ populo sum egressus insulã: ⁊ acceptis duob⁹ pueris ꝓcuratoris ⁊ hospitis mei filijs ⁊ vnico seruiente qui mihi remanserat longius ire simulãs in silua inter indagines latitati puerox patri renũcians ꝙ ꝓpter timorẽ nolebam insulaz reintrare ⁊ cogitans ꝙ si mecũ absconsos suos tenerez filios ipse mihi necessaria trãsmitteret: ⁊ cũ sũmo diluculo victualia mitterent illico tartari aduenerũt insulã circũdantes: ⁊ cum darent intelligere ꝙ vellent ꝑ aquã insulã expugnare: populus insule decept⁹ ad ꝓtegendũ illas ptes flexus est. Tartari vo ex alia pte in portas ꝑsidio nudatas irruentes illas expugnarunt: ⁊ in insulã intrantes nõ inuenerũt aliqnẽ de nostris qui sagittã emitteret vel in equo ⁊ pedibus obui⁹ illis foret. Que ⁊ qualia quot ⁊ qnta iniqua ibi et crudelia ꝑpetrauerũt nõ solũ visui essent terribilia sz phorrescerent homies adaudire: ⁊ exinde spolijs asportatis denudata mulierũ ⁊ hoiuz corpa quedã frustratim diuisa quedã integra remanserunt: ⁊ cũ plurimi qui latitauerãt opinarent eos post diem tertiũ recessisse ꝑ aquirendis victualibus recursuz ad insulã habuerũt ⁊ occupati a tartaris qui se ibi abscõderãt pauciss̃imi euaserẽt. Ego vero ꝑ siluas tanqz ꝓfugus oiuz destitutus auxilio mendicabã ⁊ cui magna donaueraz vix mihi elemosinã porrigebat: ita ꝙ necessitate famis ⁊ sitis me acrius pungente de nocte compelle bar intrare insulã ⁊ corpa euertere mortuox vt sepultã farinaz et carnes ad esum mihi vel aliud comestibile inuenirem: ⁊ de nocte quicquid inueniebã id ad siluas longius asportabã. O attendite ⁊ videte ꝙz illa pessima vita erat: post decimũ vel vigesimũ diem intraui insulã euertere corpa mortuox: ꝙntus ibi poterat esse luctus: ꝙntus ibi poterat esse fetor: ꝙntus poterat esse timor aduertite. Non est homo vt opinor qui tantis in animũ reductis penaruz generibus nõ tereretur quisqz eisdẽ penis consideratis oportebat me inuenire cauernas vel foueas facere vel arbores quere-re ꝑforatas in quibus me possem recipere cũ illi densitatẽ vepriũ Opaca nemox aquarũ ꝓfunda nimia solitudinũ tanqz canes leporesque apres inuestigantes ꝓcurrere videbant: siluas has per

mensez ⁊ amplius quesierunt: ⁊ cum p ipsa loca populos nequi rent intimere vniuersos se ad nouū genus fraudis taliter conuer terunt.

Quomodo tartari illos qui se in siluis absconderant deceperunt.

Ecerunt aliquos p siluas latitātes ⁊ eosdē sub hac vo ce miserūt: qō quisqz vellet ad fidem eorūz se dare secur⁹ reditus infra certū terminuz ad ꝓpria venire daretur ei. quoz verbis cū homies iam ꝓpter victualiū penuriam morerē tur totaliter credidērūt ⁊ sic omnes qui remāserant ad domos ꝓ prias sunt reuersi: ⁊ cū silue magne essent erat adhuc popul⁹ infi nitus qui latitabāt: ita q ad tres dietas terra facta est populosa ⁊ quelibet villa elegit sibi regem de tartaris quē optaut. Quo fa cto cū essent tempa messiū fruges vnanimiter collegerūt ⁊ eas ac stramia ⁊ fenū ⁊ alia ad horrea ꝯgregabant: stabant nobiscū tar tari ⁊ comani simul videbāt q̄zplurimi ⁊ gaudebāt: letabanť qō patres p filias mariti p vxores: frēs p sorores pulcras vitā redi mebant: illas ad libitū eoz ꝓseruantes ⁊ ꝓ quadā illis fiebat so latio vt in ꝓspectu patris vel mariti vxor vel filia stuprabať. Cō stituerunt canesios id est balimos qui iusticiā facerēt ⁊ eis equos aīalia arma exennia ⁊ vestimēta vtilia ꝓcurarent: ⁊ sic ꝓcurator meus de istis dñis erat vnus: pene mille villas regebat ⁊ erant canesij fere centum: pacem habebam⁹ ⁊ fora iustaqz vnicuiqz iu sticia seruabať: eis mittebanť pulcerrime puellarū: sed oues bo ues vel eqos ductores ꝓ tali exennio reducebant: cōueniebāt canesij pene qualibet septimana. Ego vero sepius vt vitā eorū aspicerē ⁊ aliquos de maioribus noscerem ⁊ vt addiscerē si via re demptionis aliqua se offerret ad eos cū meo canesio accedebam. Quadam vice p̄ceperūt omnes canesij in mandatis vt de certis villis homies ⁊ mulieres pueriqz simul cū muneribus in eorum p̄sentiā venirent: timebamus de hoc rumore nō modicū causam rei penitus ignorantes. Elegi igiť potius cum ipsis canesijs ad exercitum ire q̄z sub tali dubio in villa remanere quare nudi ⁊ dis calciati ad custodiam curruū in quibusdā tentoriis hungarorum qui iam tartari in suis opibus effecti erant remansimus. Canesij vero ad recipienda munera accesserūt qui munerib⁹ receptis oēs

p̄sentantes in quandā vallem duxerunt enormiterq; spoliatos ⁊ denudatos ibidez interfecerūt.

Quomodo p̄sentis carminis auctor ad man⁹ tartarorum deuenit.

Et cum ad me rumores huiusmodi ꝑuenirēt: ditioni cuiusdam hungari facti vt dixi opibus tartari me submisi: qui in suū seruū admittere ꝓ magna gratia me est dignatus: ⁊ cum ꝑ aliquot dies cū ipso ꝑmansissem mortē semꝑ p̄ corde p̄q; oculis habebā. Conspexi inter hec comanos infinitos ⁊ tartaros cum spolijs curribus honeratis pecoribus iumentis et alijs vtensilibus vndiq; reuertētes: ⁊ cū inquirerē quid hoc essz respōsum est ꝙ ipsi vna nocte dimissas omnes ⁊ singulas villas circūdantes cruore inebriauerūt gladios in sanguine occisoꝝ ita ꝙ in omībus illis villis paucissimi euaserūt qui in siluis ⁊ cauernis se abscondere potuerūt: ita ꝙ remansit ꝓuincia totaliter desolata. Verū tñ nec fruges nec stramīa nec domos aliquas combusserūt: sed in desperatiōem vite omnia hec induxerūt ꝓ eo conijeci firmiter ipsos velle in illis ꝑtibus hijemare vel familias suas dimittere vt in hijeme ꝓ equis domos ⁊ victualia inuenirent quod totū postmodū didici esse veruz ꝙ populos viuere ad tempus dimiserāt ad cautelā vt in vnū segetes ꝯgregarent ⁊ vindemiarēt vineas: sz nolebāt ꝙ illi ꝯsumerent ꝯgregata.

De destructiōe noue ville ⁊ mōasterij de egres.

Vid plura versus Orodinū ⁊ Chanadinuz procedere inceperūt in medio eorum noua villa dimissa: nomē cuius Perg fuerat in qua homines. lxx. villarum fuerant congregati: ⁊ dimisso mouasterio Egres Cisterchieñ. ordīs in quo tanq̄z mūito castro se milites ⁊ multe dñe receꝑant: nec tartari loca illa aggredi voluerūt quousq; circūcirca eēt t̄ra totalit̄ desolata: sz int̄dū aliqui accedebāt ⁊ ab hūgaris militib⁹ ꝑ magnū t̄re spaciū fugebāt̄: ita ꝙ credebāt firmit̄ se ītactos ꝓpt̄ suā potētiā remanere. Tandē post toti⁹ t̄re illi⁹ desolatiōem ruthenoruz comanoꝝ hungaroꝝ captiuoꝝ: paucoꝝ etiā tartaroruz multitudine adunata villā magnā vndiq; circūdantes ad pugnam captiuos hungaros p̄miserunt ⁊ illis interemptis totalit̄ Rutheni

Ismahelite Comani postmodum pugnauerũt. Tartari vo retris post omnes stantes ridebãt de casu ꝛ ruina illoꝝ ꝛ retrocedẽtes a pugna suoꝝ dabãt q̃plurimos voragini gladioꝝ ita q̃ ipsis dieb⁹ ꝛ noctibus pugnantib⁹ p̃ vnã septimanã ꝛ fossatis impletis ceperũt villã milites ꝛ dñas que multe erant extra in campo in vna pte ꝛ rusticos in alia posuerũt: ac pecunia armis vestibus ꝛ alijs bonis receptis ab eis ꝛ quibusdã duab⁹ puellis reseruatis ad vitam ꝛ ad lusuꝫ eoꝝ deductis cũ securib⁹ ꝛ gladijs omnes crudeliter interfecerũt: illi quidẽ solũmodo remãserãt qui inter mortuos repentino casu decidentes alieno sanguine cruenta ti se occultare valuerũt. O dolor o crudelitas ꝛ rabies ĩnani populi ĩmensa: nam quis tãte gentis cladem sana mente consideraret hũc locũ agruꝫ sanguinis debite dicere posset. Tandem post paucos dies dictũ clausꝝ siue monasteriũ egres obsederũt ꝛ appositis eidem multis machinis cũ in ipso existentes nequirẽt resistere ad man⁹ ꝛ fidem ipsorũ se vt vita potirent̃ reddiderũt: sꝫ de ipsis qd̃ ꝛ de alijs factũ est: exceptis quibusdaꝫ monachis quos abire libenter p̃miserũt: ꝛ ad ab vsũ eoꝝ retentis quibusdã domi nab⁹ ꝛ pulcerrimis puellis: ꝛ quid amplius si describerent̃ singularit̃ pugne singule ꝛ crudelitates nimie que fiebãt legentium corda p̃rirent ꝛ terribili sonitu tinire facerent aures: si huiusmodi rumores horribiles essent diffusi p̃ orbem mũdi p̃incipes aliter cogitarent: ecce p̃ estateꝫ illã vsqꝫ ad confinia Austrie Bohemie Morauie Polonie Slesie ꝛ Comanie vsqꝫ ad danubiũ cõmuniter destruxerũt.

De astutia Tartarorum ad transeundũ danubiuꝫ exquisita.

Ed cum strigoniũ in hungaria omnes ꝛ singulas p̃celleret ciues maxime cogitabant transire danubiũ ꝛ ibi figere castra sua: ecce in hyeme niuis ꝛ glaciei habũdantia supuenit: ita q̃ danubius qd̃ nõ acciderat a multis retroactis tp̃ibus gelabat̃: sꝫ hũgari ex ipsoꝝ p̃te singulis diebus frangebãt glacies ꝛ custodiebãt danubiũ: ita q̃ assidue fiebat pugna peditũ sup̃ gelu tñ cũ dire glacies aduenerunt totum danubium cõgelatum est: sed isti

transire cum equis nullatenus attentabāt. Aduertite igit̄ quid fe cerunt: multos equos ⁊ animalia sup̄ rippaz danubij adduxerūt ⁊ nemīem p̄ tres dies ad eoꝝ custodiam dimiserūt: ita ꝙ bestie sine custodibus p̄gere videbant̄ nec aliquis eorum in illis p̄tibus apparebat. Tūc hungari credentes tartaros recessisse subito trā sierūt ⁊ omnia illa animalia p̄ glacies trāsduxerunt qd̄ tartari aduertentes cogitarunt posse in equis transire libere sup̄ gelu qd̄ et factum est: ⁊ tot vno impetu transierūt ꝙ ex ista p̄te danubij terre faciem impleuerūt. Rex aūt cadan post regem hungarie ꝓperauit: qui in sclauonia tanq̄z qui nullū habebat subsidiū morabat̄: sed ipse hui⁹ facti p̄scius fugaz inijt: ⁊ cū ipse marittima castra acceptare nequiret ad insulas p̄transiuit: ita ꝙ vsqz ad recessuz eoꝝ eum insule tenuerūt: videns Cadan rex ꝙ eum habere non posset destruxit Boznam regnū rascie ⁊ inde in bulgariā p̄trāsiuit.

Quomodo Tartari strigonium destruxerunt.

Alia vero p̄s exercitus versus nominatū strigoniuz habuit iter suū: ⁊ vsqz ad illud paucissimi accesserūt: sed se longius posuerūt ⁊ vsqz ad .xxx. machinas parauerūt strigonieñ. interim se cū fossatis muris ⁊ turribus ligneis fortissime munierāt: ⁊ erat in ciuitate illa populus infinitus ⁊ burgēses ditissimi milites nobiles ⁊ dñe que illic ꝯuenerant velut ad presidium singulare: sz tanta eorū erat sup̄bia ꝙ credebant se resistere posse toti mundo. Ecce vna dieꝝ ciuitatem tartari circumdederūt ⁊ captiui qui cum eis erant tot ramorū fasticulos portauerūt ꝙ in vna p̄te ciuitatis supra fossati sup̄cilium altū muꝝ simul ⁊ semel de fasticulis construxerūt: ⁊ statim post murum illū dictas triginta machinas posuerūt: ita ꝙ die noctuqz ad ciuitatem ⁊ ad turres ligneas lapides emittebant: ⁊ propt̄ hoc tantus in ciuitate cepit esse tumultus: ⁊ tanta fuerūt caligine obumbrati ꝙ iam memoriam amiserant se deffendēdi: ⁊ inter se tanq̄z ceci ⁊ fatui vexebantur. Cum vero tartari munitiones ligneas destruxissent: saccos plenos de terra ad implendum fossata cum machinis emittebāt verū nullus ex hungaris ⁊ alijs audebat in fossati sup̄cilio cōparere propter lapides ⁊ sagittas. Hungari vero ⁊ Francigene ac Lombardi qui quasi erāt domini ciuitatis se nō posse deffendere

aduertentes combusserũt suburbia ⁊ domos ligneas que multe erant vsq3 ad palacia ciuitatis: pannos de calore ⁊ vestes cõbusserunt in domibus infinitas interfecerũt equos auru3 et argentũ ad terram foderũt ⁊ quicquid boni habuerũt absconderunt et vt se in palacijs deffenderent in eadem se receperunt: sed tartari pre scientes q̃ combusta erant omia de quibus se ditari credebãt: cõtra eos magnã succensi in iram: claudendo ciuitatẽ cum phalangis ligneis subito circũcirca vt nullus euaderet quin p̃ os gladij ptransiret: ⁊ incepunt postmodũ palacia expugnare quibus velociter expugnatis non credo vt verum fatear q̃. xv. de tota remanserunt ciuitate qui non fuissent tam intus q̃3 extra omnes merquiter interfecti ibi inebriauerunt gladios suos in sanguine ⁊ excalore quem conceperant contra eos viuos assabant homines sicut porcos.

Quomodo postea tartari destructa pene omni hũgaria ad ꝓpria redierunt.

Omine aũt magne sicut melius poterant se ornari in vno palacio se collegerant: ⁊ cum capi ⁊ interfici deberent ad audientia3 magni principis appellauerũt omnes sunt fere trecente extra ciuitate3 ad principem adducte: que ꝓ muncre petierũt vt eas vite sub suo dominio conseruaret: qui iratus ꝓ eo q̃ nihil lucrati fuerant: p̃cepit vt receptis spolijs earum capite truncarẽtur: quod subito factu3 fuit castro ciuitatis nõ expugnato in quo erat comes Sijmeon hispanus cũ multis balistarijs qui se viriliter deffendebat. Et cum ad albam regiã ciuitate3 accederent que est paludibus circumsepta cum esset in dissolutiõe niuis ⁊ glacieine quierunt eam occupare. Et cum castrum sancti martini de pannonia expugnarẽt abbate se viriliter deffendẽte fuerũt subito reuocati: ita q̃ ista tria loca tãtũ inexpugnata in illis ptib⁹ remãserũt: ⁊ terrã tam vltra danubiũ q̃3 citra eo⁊ in manib⁹ habuerũt: sed citra nõ fuit funditus desolata: ita qꝫ ibi sua tẽtoria nõ fuerũt sed transeũdo quicquid inuenerũt vnanimit destruxerẽt: audit⁹ ita q3 rumoꝛib⁹ q̃ tartari aspnabãt theutoniã expugnare q̃3 plimũ dolui qꝫ ibi man⁹ occidentium euadere opinabar ⁊ gauisus non modicũ qꝫ xpianoꝛ excidiũ vitabat: sz maioꝛũ regũ de mandato

incepim⁹ ꝑ depopulatã terrã retrocedere cũ currib⁹ oneratis spo
lijs armamẽtis iumẽtoꝝ ⁊ pecoꝝ gregib⁹ pedetentim latebras ⁊
optata saltuũ exquirẽdo vt que repta in ꝓgressib⁹ nõ fuerãt in re
gressibus inuenirẽt ⁊ sic retrocedẽdo paulatim puenim⁹ vltra sil-
uas vbi remãserat populi multitudo ⁊ erãt ibi post eoꝝ trãsitũ ca
stra plurima ꝑpata: ⁊ quid vltra exceptis castris quibusdã terrã
totalit occuparũt ⁊ eã ꝓcedẽtes desolatã ⁊ vacuã relinquerunt.
Jam cũ exirẽt hũgariã Comaniaꝝ itrare cepũt nõ sinebãt vt pri⁹
q̃ sine delecto intficerent bestie ꝑ captiuis: sꝫ itestina ⁊ pedes be
stiarum ⁊ capita tãtum dabãt eis. Tunc incepimus cogitare vt i
terpretes referebãt q̃ nobis hungariam exeuntibus dabãt nos
omnes voragini gladioꝝ ⁊ cum iã mihi viuendi fiducia nulla es
set: ⁊ mors dira ⁊ aspera in ianuis haberetur cogitaui melius ibi
mori q̃ꝫ ꝓcedendo assiduis morsib⁹ cruciari: ⁊ sic via publica de
relicta ire ad opus naturale simulãs ad densitatez saltus festinis
gressibus cũ seruiente vnico ꝓperaui ⁊ subintrãs cuiusdez riuuli
ꝓcauũ me feci ramis ⁊ folijs coopiri: absconditq̃ꝫ se seruiẽs me⁹
remoti⁹ ne vni⁹ inopinata iuentio mestã oparetur alteri⁹ captio
nem: ⁊ sic iacuim⁹ duobus dieb⁹ naturalib⁹ nõ leuãtes capita si-
cut i sepulcris audiẽtes voces illaꝝ horribiles qui ꝓpri⁹ ꝑ saltũ
post erroneũ iter pecoꝝ abibãt captiuos sepi⁹ qui se absc̃odebant
acclamãtes: nõ valẽtib⁹ nob̃ vlterius famis iustissimũ appetitũ
⁊ edendi anxiã voluntatẽ infra claustra cordis taciturnitatis no-
do ꝑstringere: leuauim⁹ capita ⁊ more serpentiũ pedibus ⁊ mani
bus reptauim⁹ sup terrã: cõuenim⁹ tandem ⁊ voce debili ac sub-
missa mestas querelas importune famis alternatim cepimus re-
serare ac gemitibus ⁊ fletibus explicare. Quod gladio mori mi-
noris excidij fuissꝫ q̃ꝫ ꝑ mediam compagines membroruꝫ ac vni
onem corporis ⁊ anime dissoluere: ⁊ cum pios sermones huius-
modi conferemus: affuit vnus homo ad quem cum se nostroruꝫ
acies extenderet oculoruꝫ fugã iniimus timorosam: nec auerti-
mus oculos fugiendi vt intueremus si nobis ꝑsuius esse posset:
vel foret nobis fugiẽtibus subsequela: sꝫ non minus ipsum vidi
mus vices assumere ꝑcursoris: credebat eniꝫ q̃ virtus nostra ꝑ
ualida insidias sibi poneret ꝑ obliquũ: ⁊ cum cõmunis inspector
traderet ⁊ teneret qõ fugitiui conspicerent fugitiuuꝫ armorumq̃ꝫ

167

Iste liber est Monasterij Otting. Hanc capti dam ⁊ Regi
Caroli Jun. coram

delatio apud illos nulla foret stetimus aduocantes nos adinui-
cem nutibus atqz signis ⁊ cum vnus daret de seipso alteri notio-
nem, plixis sermonibus atqz pijs deliberando decreuimus quid
agere deberemus: ſz angustia gemiata videlz fame execrabili ⁊ ti
more mortis anxie torquebamur: ita ꝙ priuari videbamur peni
tus lumie oculoꝝ. Nam nequibamus succū herbaruz siluestriū
deglutire vel ipsas herbas vti faciūt bestie masticare ⁊ licet nos
tanta famis purgeret ⁊ stupēde mortꝭ aculeus imineret ꝑstabat
tñ nobis viuēdi fiducia fulcimētū ⁊ euadēdi spes fortitudinē mi-
nistrabat: ⁊ sic assūpta fiducia in dño ꝓfortan ad extrema silue per
uenimꝰ affectuose ascendimꝰ arboꝛē eminentē ⁊ terrā ꝓspeximus
a tartaris desolatā quā nō destruxerāt veniēdo. O doloꝛ ⁊ raz de-
populatā ⁊ vacuā cepimꝰ ꝑgrare quā in cūdo dimiserāt desola-
tam: basilicaꝝ siquidē cāpanalia de loco ad locū erant nobis sig-
na ducētia ⁊ ipsa via nobis satis horrida ꝑsignabat: naz erāt vie
⁊ semite antiq̄te ⁊ ab herbis ⁊ veprib⁹ totalit occupate: porruz:
portulace: cepe: ⁊ alea que in ortis rusticoꝝ remāserāt qñ repiri
poterāt mihi pro maxis delicijs ferebāt: ceteri malua cicardis et
cicutaꝝ radicib⁹ vtebāt: hijs ventres famelici replebant ⁊ spūs
vegetabilis i exsangui corpe refocilabat lassis requies nō daba-
tur vtpote qui absqz tecto ⁊ opimēto quo nr̄a tegerem⁹ capita nō
hñtes nocturno tpe quiescebam⁹. Tandez vix octauo die a silue
recessu ad albā venim⁹ ciuitatē i q̄ nihil potuit repiri: ꝑterq̄z os-
sā ⁊ capita occisoꝝ basilicaꝝ ⁊ palatioꝝ muros dirruptos ⁊ sub-
fossos quos nimia xp̄iani cruoris effusio macularat ⁊ licet ira in
noxiū sanguinē quē iebriata fuxerat nō mōstraret: ostēdebant se
lapides adhuc cruore roseo purpuratos ꝑ quos absqz ꝓtinuato
gemitu amaris suspirijs festin⁹ trāsitus nō fiebat: ⁊ erat ibi ad de
cē miliaria iuxta siluā villa que Frata dr̄ in vulgari ⁊ infra siluam
ad q̄ttuoꝛ miliaria mōs mirabilis ⁊ excelsus in cuius sūmitate la
pis ⁊ petra fundabat terribilis magna ibi hoium ⁊ mulierū ꝓfu-
gerat multitudo qui nos gratāter cum fletu receperunt: introga-
bātqz nos de nr̄is ꝑiculis que nos oīa illis paucis v̄bis declara
re nequiebam⁹ obtulerūt tādē nob̄ nigrū panē de farina ⁊ ꝓtritꝭ
corticib⁹ quercuū piscatos: ſz nob̄ dulcoꝛ illi⁹ supra semilias q̄ñ
cūqz ꝑ nos comestos suauioꝛ videbat: mansim⁹ igit ibidē vno

mense nec fuimus ausi discedere: sz mittebamus semp speculatores ex hoibus leuioribꝰ videre ꝛ rescire si adhuc que ps tartaroꝝ in hungaria remãsisset: aut si arte deceptoria vt prius instructi p capiendis reliquis fuga lapsis reuerterent. Et quãuis sepiꝰ necessitate querendi victualiũ cogente loca pecierimꝰ quondã habitata nũqz tñ noster tutus fuit descensus donec rex Bela maritimis de ptibus p cruciferos de insula Rodi ꝛ dños de frangapanibus multis agmibus militũ adiutus certificatus prius p hungaros de recessu tartaroꝝ in hungariã venit. Scripsi igitur hec paternitati vestre absqz admixtione falsitatis vt eadẽ vestra paternitas que ꝓsperitatis mee scit rotam sciat ꝛ aduersitatis ac periculi quidditatẽ valeat. p. v.

Illustrissimoꝝ hungarie regũ chronica Inclita terre Sclauonie ciuitate Brunẽsi lucubratissime impressa finit felicius. Anno salutis. M. CCCC. lxxxviij. die. xx. Martij.

Ich befelch gott
der mich erschaffen hat

Nec ueneris nec tu ui Capiaris amore
vna namq; modo uina uenyq; nocet

MLS 11 May 48

Thuróczy, János

Incun.
1488
.T5
Rosenwald
Coll.

MLS 11 May 48

2.01.239.45

GretagMacbeth™ ColorChecker Color Rendition Chart
inches
centimeters
D50 Illuminant, 2 degree observer
Density
Golden Thread
Colors by Munsell Color Services Lab
Dan Williams